

Familiile Boerești Române

ISTORIC ȘI GENEALOGIE

(DUPE ISVOARE AUTENTICE)

DE

OCTAV-GEORGE LECCA

MDCCCXCIX

BUCUREȘTI

INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURA „MINERVA“

Filip, Moroianu, Popovici și Tălășescu

6, STRADA REGALĂ (HOTEL UNION), 6

www.dacoromanica.ro

BIBLIOGRAFIA

AUTORIILOR CONSULTAȚI

- ARHIVA SOC. DIN IAȘI (periodic) 8 v.
 ARCHIVES HISTORIQUES (fam. Kantacuzène). — s. d.
 BIBESCU G. — Domnia lui Bibescu V. 2 v.
 BELDIMAN VORNICUL (ALEX.) — Tragodia saŭ Eteria grecilor din 1821.
 BILCIURESCU C. ST.—Monăstirile și bisericele din Romania (1890).
 BLAREMBERG (NICOL.) — Essai sur les institutions & lois de la Roumanie, I v. 800 pag.
 BĂLCESCU. — Istoria Românilor sub Mihaï Viteazu.
 BOLINTINEANU. — Ștefan cel mare, (1870)...
 BOLLIAC CESAR. — Buciumul 1863 și Trompeta Carpaților (—73) (period.)
 BOGDAN I. — Texte slavone (București) etc.
 CANTEMIR PR. D. — Descriptio Moldaviae, 2 v.
 CANTEMIR. — Istoria imperiului Otoman, 2 v.
 COLECȚ. CONVORBIRI LITERARE (revistă), 1885.... etc.
 CODRESCU ST. — Uricarul și Colecț. de documente. etc. 18 v.

CRONICELE
VALAHIEI | { | CONSTANTIN CĂPITANUL. — Istoria domnilor țării românești.
RADU LOGOFÊT GRECEANU. — Istoria țării românești de la 1689—1700.
DIACUL MUSTEA. — Cronica țării Moldovei.
CRONICA ANONIMĂ. — Istoria țării rom. de la 1689.
RADU VORNIC POPESCU. — Cronica țării românești.
CRONICA ȚĂRII ROMÂNEȘTI DE CÂND AŬ DESCĂLECAT ROMÂNII (anonimă). (În magazin istoric pentru Dacia.) |
|-----------------------|---|---|

- CRONICELE
MOLDOVEI
- NICOLAE COSTIN. — Letopisețul Moldovei (1662—1711).
 - ION VORNIC NECULCE. — Letopisețul Moldovei, (1662—1793).
 - MIRON COSTIN LOGOFĂȚUL. — Letopisețul Moldovei, 1594 până la 1662.
 - GRIGORI URECHE VORNIC. — Domniile Moldovei.
 - ENAKI KOGĂLNICEANU. — Letopisețul Moldovei.
 - E. KOGĂLNICEANU. — Stihuri asupra boerilor Bogdan și Cuza.
 - ION CANTA SPĂȚARUL. — Letopisețul Moldovei, (1741—1769).
(In Letopisețele Mold. de Kogălniceanu).

- DAPONTÈS. — Ephémérides Daces, trad. fr. Tome 1—3.
- DEL CHIARO. — Nella Storia delle rivoluzioni di Valachia, 2 part.
- DEMETRIESCU ANG. — Barbu Catargiū, discursuri.
- ENGEL. — Geschichte der Wallachei, t. I.
- FOTINO. — Istoria Daciei. Trad. de G. Sion, 3 vol.
- C-TE A. DE FORAS. — Les princes Bassaraba de Brancovan (No. 228).
- LA GRANDE ENCYCLOPÉDIE, 22 v.
- GHICA I. — Ion Câmpineanu, (discurs).
- GHICA I. — Convorbiri economice. 1876 br.
- GĂLAȘESCU. — Monastirea Sinaia 1695—1895 (doc.).
- GENEALOGIA FAMILIEI STURZA SAU TURZO. — Iași 1842.
- PITARUL HRISTACHE. — Cronica mavroghenescă.
- HURMUZACHE (Eud. de). — Documente privitoare la istoria Românilor, X vol.
- HASDEU B. P. — Magn. etimologicum Romaniae, 3 vol.
- HASDEU. — Colect. Columnei lui Trajan și Revista nouă, etc. (period.).
- HASDEU B. P. — Arhiva istorică a României.
- HASDEU. — Histoire critique des Roumains.
- HASDEU B. P. — Negru-Vodă și întemeierea statului român (1898).
- ISVODUL SPĂȚARULUI CLĂNAU SAU CRONICA LUI HURU.
- IORGA N. — Fragmente privitoare la Ist. Român. t. I.
- COLECȚIA REVISTEI «JIUL» (doc.).
- KOGĂLNICEANU. — Letopisețile Moldo-Valahiei, 3 vol. (col.)
- LĂCUSTEANU N. B. — După Exil. (1898, Craiova).
- LAURIAN & BĂLCESCU. — Magazin istoric pentru Dacia, 5 vol.
- LEGRAND E. — Bibliographie Héliénique, (introd. t. I.)
- DE MAGNY. — Nobiliaire Universel.

- MARSILLAC (ULYSE DE). — Histoire de l'armée roumaine, 1871
București.
- MELHISEDEC (EPISCOPUL †). — Notițe istorice și arheologice
din Moldova.
- NEGRUZZI COSTACHE. — Alexandru Lăpușneanu ; Aprodul Purice.
- ODOBESCU A. — Revista română 3 v. (1861—63).
- ODOBESCU. — Antiquitățile județului Romanați.
- ODOBESCU. — Mihnea cel rău; Dómna Kiajna.
- OKOLSKI. — Orbis Polonus, 1641 (Cracovia) vol. III.
- PAPIŪ ILARIAN. — Tesaur de monumente istorice 3 vol.
- UN PHANARIOTE (E. RIZO-RANGABÉ). — Livre d'or de la noblesse
phanariote.
- ALEXANDRI V. — Poeziile populare ale Românilor, colec.
- ALEXANDRI V. — Dumbrava roșie, poem.
- PESSIACOV. — Biserica S-tu Dumitru Bănésa, Crajova.
- PUȘCARIŪ ION (CAV. DE). — Date istorice asupra familiilor nobile
din Transilvania 2 vol.
- POPESCU N. D. — Calendarul pentru toți românii 96.
- PAPAZOGLU LT.-COLONEL. — Istoria orașului București.
- REINACH. — La Serbie & le Monténégro.
- ROSETTI DEM.-MAX. — Dicționarul contimporanilor din Româ-
nia, 1898.
- ȘINCAI. — Cronica Românilor 3 vol.
- SION C. — Arhondologia Moldovei.
- ȘTEF. KRETZULESCU. — Arbore genealogice, n. 1 și 2.
- ȘTEFULESCU AL. — Monăstirea Tismana.
- ȘTEFULESCU. — Incerc. asupra istoriei Târgu-Jiului, (99, Bucur.).
- SATHAS. — Documents relatifs à l'hist. de la Grèce au moyen-
âge. IX vol.
- SBIERA DR. I. — Familia Sbiera și amintiri din viață. (1899).
- TOCILESCU. — Revista pentru istorie și arheologie.
- TEODORESCU G. DEM. — Istoria literaturii române (ined.).
- URECHIA V. A. — Viața și operele lui Miron Costin, 2 v.
- URECHIA V. A. — Schițe din istoria literat. române.
- VAILLANT. — La Romanie, II t. (1844).
- XENOPOL A. D. — Istoria Românilor, 6 vol.
- XENOPOL. — Istoria și genealogia casei Callimaki, (1897).

D O C U M E N T E

În arhiva Statului, București (condici de monăstiri, etc.);
la Academia română.—Documente particulare ined. din familii.
Publicate în diferite colecții : Hurmuzachi, etc. etc..

EXPLICARE

Fără îndoială că în lucrarea prezentă se vor găsi erori și mai ales lipsuri, cu toată grija noastră de a le evita, Cititorul indulgent însă, va putea să le trecă cu vederea, gândindu-se la marele număr al izvoarelor de tot felul, de cari ne-am servit pentru adunarea datelor, și la greutatea de trecut pentru găsirea detaliilor genealogice, atât de puține la noi.

De aci provine o diferență în modul cum sunt scrise genealogiile diferitelor familii. De și am căutat a fi cât mai uniformi, ne-a fost prea greu a ajunge în mod absolut la acest rezultat, și aceasta tot din cauza surselor de care ne-am servit: cronice, documente sau simple filiațiuni genealogice.

Sperăm însă, că erorile sunt mult mai puțin numeroase de cât lipsurile; am avut grijă a controla de mai multe ori relațiunile ce am avut.

Totuși, pentru un început nu putem prezenta o lucrare completă, în strictul sens al cuvântului: vom mulțumi persoanelor ce vor bine-voi a ne releva defectele uvrăjului ce prezintăm.

Avem a ne plânge numai de indeferența ce se păstrează la noi, de urmașii vechilor familii, în aceste chestiuni, măgulindu-ne în același timp de a fi întreprins pentru întâia oară, prima lucrare de acest gen, în țara noastră.

* * *

Famiiliile sunt așezate în ordine alfabetică și anume: Famiiliile rămâne, — Famiili boerești de origină streină

(în țară după 1700), și din cari cele nobile fanariote sunt după cartea de aur a D-lui de Rangabé. — Familii nobile din Transilvania.

Explicările termenilor și boeriilor se găsesc dezvoltate în Introducerea, unde am făcut o privire pe scurt asupra nebletei române.

Evitând de a repeta fapte comune la mai multe familii, cititorul nu va ereta de a fi suprimat unele persoane fără rol istoric, mai ales la familiile prea numeroase.

* * *

În privința materialului: — am anexat lista uvrăgiilor, cum și a colecțiilor de acte și documente. — Pentru cele de la Arhiva St., am fost ajutați de extracțele documentare ale D-lui *I. Tuducescu*, paleograf la arhivele Statului și la Academie, extracțe din acte originale privitoare la vechii noștri boeri.

În general, nu ne-am bazat de cât pe izvoare absolut serioase și documentate, după cum se poate vedea,—bine înțeles afară de originile primitive, date mai mult de legendă vechilor familii, cari nu se pot susține cu siguranță.

* * *

Tot din lipsa de date suficiente, n'am putut stabili, după cum voiam, genealogii neîntrerupte pentru toate familiile, lucru aproape imposibil pentru familiile române. Acesta ne-a împiedicat de o cam dată de a anexa tablouri genealogice numai pentru unele.

Diferența de text, mai dezvoltat pentru unele și mai restrâns pentru altele, nu stă de loc în raport direct cu importanța lor. Sunt familii mari, asupra căror am avut puține detalii, pe când pentru altele mai secundare am avut suficiente. Importanța reese din rolul ce a jucat. și vechimea unei familii, lucru ce se poate observa de la prima vedere.

CASA
DE
Hohenzollern-Zigmaringen
REGALĂ A ROMÂNIEI

CASA DE HOHENZOLLERN

(DYNASTIA' REGALĂ A ROMÂNIEI)

Casa de Hohenzollern, descinzând din vechii Ducă ai Suabiei, e una din cele mai strălucite familii feudale ale Germaniei. După tradiție, ca trunchiul al familiei era *Tasillon* Ducele Bavariei, puternic senior care se luptă cu Carol cel mare, pe la anul 800.

Din Ducii Burchardienii ai Suabiei descindea *Burkard I* senior de Zollern (Zolorin), † ucis la 1061, de la care urmează genealogia sigură a Casei de Hohenzollern.

Din nepotul acestuia Burcard III derivă comții de Hohenberg, ramură stinsă (în 1386) și în rivalitate mult timp cu bransa de Hohenzollern, descinzând prin fratele său *Frédéric* † 1115, înrudit cu Dynastia de Hohenstaufen.

Frédéric III, comte de Zollern, Burgrav de Nürnberg prin căsătoria sa cu Sofia de Raab, fca lui Conrad ultimul burgrav și comte († 1191); moare la anul 1201 având 2 fii, care prin actul de împărțire din 1227 dau naștere la două ramuri deosebite:

Comtele *Frédéric* zis «Leul» † 1251, Burgrav de Nuremberg, etc. este capul liniei *Suabe*, «ainée» a familiei, mai târziu principii de Hohenzollern, etc...

— *Conrad* de Zollern, burgrav, etc. este autorul ramurei, care la 1415 capătă titlul de margravi de Brandenburg, apoi de Ducă și în fine Regi ai Prusiei. — *Wilhelm I*, regele Prusiei se proclamă Împărat al Germaniei în 18 Ianuarie 1871, reunind sub un sceptru toate Statele Germane.

Ramura lui Frederic Leul, comți de Sigmaringen după

1450, Principi ai St. Imperiū la 1623, etc., este acea din care descinde M. S. Regele Carol I al României.

În timp de 9 secole de când sunt bine cunoscuți în Istorie, Hohenzollernii au fost tot-d'a-una semnalați în fruntea seniorilor Germani, la războaie și fapte mari.

Ei luară parte la toate cruciadele alături cu Impărații Germaniei. *Frederic* de Hohenzollern, veni la 1396 pe malurile Dunărei, comandând corpul de cavaleri germani care luă parte la cruciada de la Nikopoli din Balcani, îndreptată în contra lui Bajazed.

Luptele nefericite purtate de acest *Frederic* Țtinger și fratele său *Eitel Frederic* (1401—40), în Germania, au rămas memorabile. Castelul Hohenzollernilor fu dărâmat; iar Țtinger, după ce stete captiv, muri la pământul sfânt.

Fiii lui *Karl I* de Hohenzollern, † 1576: *Eitel* și *Carl* sunt capul a două ramure din Hohenzollern: *Hochingen* și *Sigmaringen*, din cari prima se stinse tocmai în secolul nostru.

Urmașii lor se distinseră în numeroase războaie din secolii XVII și XVIII.

Principele *Carl Anton de Hohenzollern*, Alteță Regală, comte de *Sigmaringen*, etc..., n. 7 Sept. 1811 † 2 Iunie 1885, căsătorit (1834) cu A. S. Princ. *Iosephina*, n. 1813 fca marelui Duce *Carl* de *Baden*, având 6 fii, din cari:

Principele *Leopold de Hohenzollern-Sigmaringen*, Alteță R., ale căruia titluri hereditare sunt: «Principe de Hohenzollern, burgrav de *Nuremberg*, comte de *Sigmaringen* și *Veringen*, comte de *Berg*, senior de *Heigerloh* și *Woehrstein*, etc...» n. 1835, 22 Septembre. — Din căsătoria Sa cu Princesa *Antonia*, infanta de Spania, Ducesă de Saxa, are fii pe AA. LL: *Wilhelm* n. 7 Martie 1864, Principe hereditar de Hohenzollern; *Ferdinand*, n. 1865; și *Carl Anton*, alteță *Serenisimă*, n. *Sigmaringen* 1868.

Majestatea Sa Regele Carol I al României. (*Carol-Eitel-Frederic-Zephirin-Ludovic*) n. la *Sigmaringen* 20 Aprilie 1839. Ales Principe hereditar al României la 20 Aprilie 1866, erou conducător al victoriilor campaniei din

1877—78; proclamat Rege al României 14 Martie 1881; și încoronat 10 Maiu acelaș an.

Căsătorit la Neuwied 3/15 Noemb. 1869 cu M. S. *Elisabetha*, Regina României, născută Princesă de Wied, în 17 Decembre 1843.

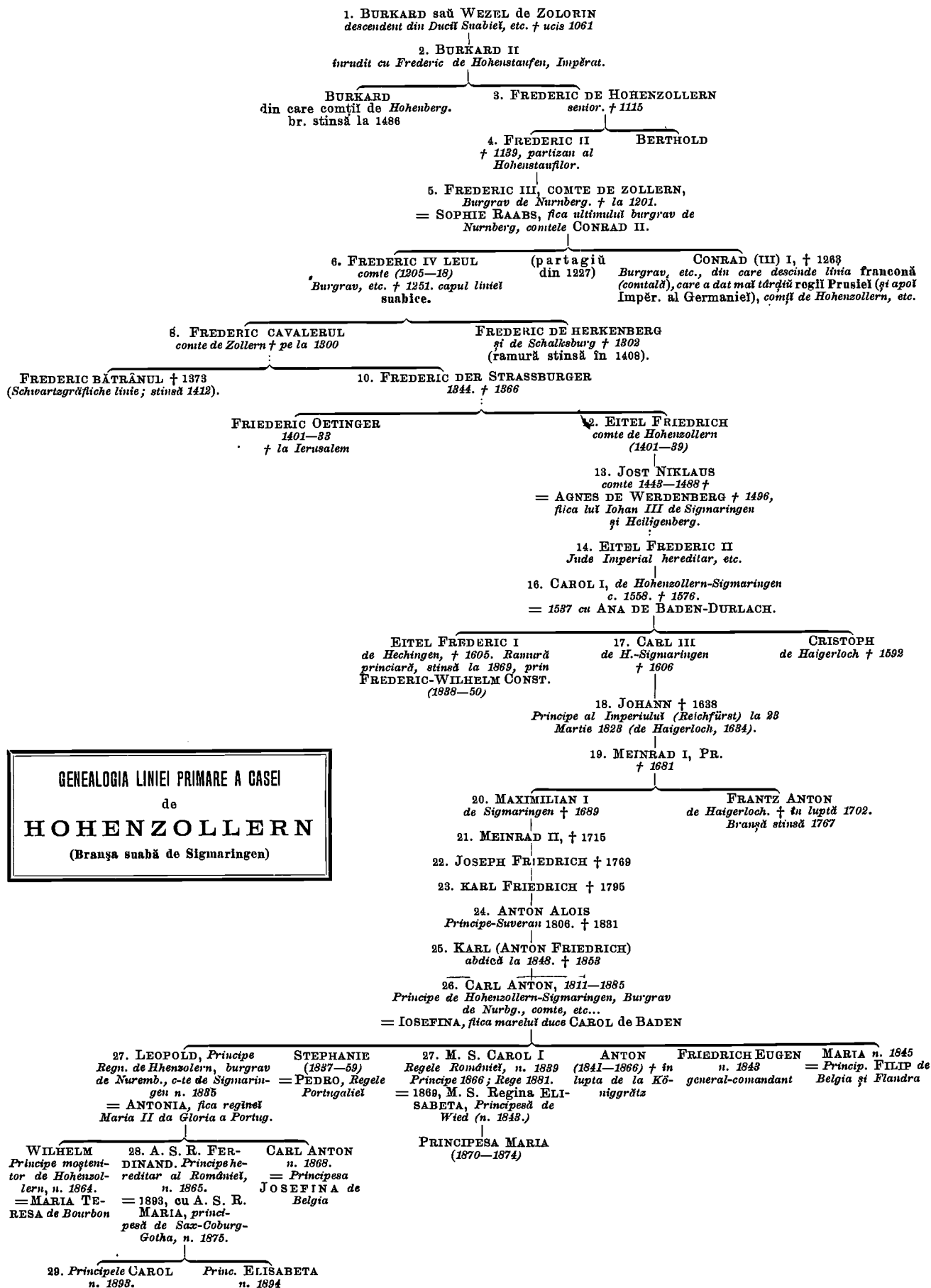
Majestățile Lor neavând urmași, — de cât pe *Principesa R. Maria*, † 1874 în vârstă de 4 ani, — s'a proclamat ca moștenitor presuntiv al Tronului României, fiul mai mare al principelui Leopold, A. S. R. Wilhelm, care renunță (22 Nov. 1888), în favoarea fratelui său :

A. S. Reg. *Principele Ferdinand* de România (Ferdinand-Victor-Albert-Mainrad), n. la Sigmaringen 14/24 August 1865. Proclamat principe ereditar al tronului României, 18 Martie 1889. General Comandant de brigadă, etc.... Căsătorit Sigmaringen 11 Ianuarie 1893 cu A. S. R. *Principesa Maria* de Saxe-Coburg și Gotha. Născuți din această căsătorie, Principii regalî :

A. S. R. *Carol*, n. castelul Peleş 2/15 Octombrie 1893; și *Principesa Elisabetha* (Charlota-Iosephina-Victoria-Alexandra) n. la Peleş 28 Septembrie 1894.

Genealogia alăturată a Casei de Hohenzollern e simplificată, coprinzând numai linia directă a Casei Regale Române. — N'am vorbit în special despre fie-care din iluștrii membrii ai acestei genealogii, ale căror fapte sunt cunoscute din istorie. — Iar despre biographia M. S. Regelui Carol, istoria țerei românești de la 1866, **timp de 33 ani**, nu poate în nici un **caz încăpea** pe câte-va file de hârtie. O simplă **aruncătură** de ochi însă, asupra culturei, **armatei**, comerțului, industriei și a priveriștei întregii țeri, poate singură la primul moment, să ne arate progresul și ridicarea țerei noastre în acest timp.

Trei cuvinte numai, pot explica regnul lui Carol I : «Venit, vidit, creavit!»

INTRODUCERE

(NOBLEȚA ROMÂNĂ)

Spre a cunoște istoricul familiilor, e nevoie a avea o idee mai clară despre starea clasei boerești române în decursul secolilor.

Există încă falsa idee, că la Români n'a fost nici-o dată o clasă distinctă a boerilor, adică *nobiliz*. Nici un temei puternic n'a putut face pe susținătorii acestei opinii, — dacă póte fi vorba de opinii, — să arate acest lucru. Aceștia voesc numai să facă din țările noastre o anomalie față de toate popóarele.

Acéstă selecțiune dintre ómeni, numită noblețe, o găsim ca clasă distinctă din timpurile cele mai depărtate, și la toate popóarele. S'a simțit nevoia unei clase dirigente a poporului, și ast-fel se explică universalitatea ei.

Nu vom încerca să discutăm o cestiune așa de întinsă și dificilă, neintrând chiar în scopul nostru. Vom reaminti că vechile popóre ale Orientului, apoi Romani, Arabi, popóarele invaziunilor barbare, au avut nobilime și clase distincte, cari au trecut și mai dezvoltate la popóarele mai noi ale Europei.

Nobilime, în afară de a Occidentului, care s'a dezvoltat așa de prodigios, au avut Ungurii, Boemi,

Serbiî, Croaţiî, ba chiar Bulgariî şi Ruşiî, a căror stare era puţin mai înapoiată, şi tocmai Româniî, aşa des în contact cu toate popóarele străine, să nu fi avut?

A susţine această teorie greşită cu desăvârşire, este a contradice la fie-care pas marile acte al istoriei nóstre naţionale. E destul de a aminti câte-va nume glorióse de boerî şi de domni, luaţi din sinul boeriei, spre a vedea adevérul.

Se tot spune că nobleţea la noi a fost de funcţiî şi demnităţi, nu *ereditară*. Nimic mai eronat.

Pentru moment ţinem să amintim că apogeul nobleţei române se opreşte la 1700, adică până la epoca fanariotă, când începe decăderea, decădere căreia i se pune capăt în secolul nostru. Nu mai avem timpurile glorióse ale vechilor domni şi ale boerilor pământeni, cari mureau acoperiţi de glorie pe câmpul de luptă! Moravurile se modifică, viaţa fără acţiune şi plină de frică începe; boerîi ţerei — jumătate cu titluri cumpărate, — nu mai sunt boerî. Rar găsim în acest din urmă secol un caracter cavaleresc şi mare, căci invidia şi umilinţa a coprins o mare parte. De alt-fel, boerîi cei vechi români, adevăraţi nobili, evitaü demnităţile ce li se ofereaü acum, şi cari erau ocupate de o mulţime de «homines novi», majoritatea greci, creaturi ale banului.

Să revenim la vechiî noştriî nobili. — Cei ce susţin că la noi n'a existat o nobleţe ereditară şi de sânge, ne spun că boeriile se căpătau pentru un merit personal, şi se dau orî-cui. ¹⁾

¹⁾ Brezoianu. — Vechile institut. P. 3.

Prima parte, că se dau boerii mai mari sau mai mici pentru un merit e foarte adevărată, cât despre a doua, nu trebuie să uităm că nu epoca Țisă fanariotă e oglinda boerismului român.

S'o admitem însă. Dar cum explică partizanii cei mulți al unor asemenea teorii, că numai aceleași și aceleași familii au avut în decursul timpurilor privilegiul de a căpăta titluri.

De ce nu se da orî-căruî român acest drept, și cum fiul de boer erea tot *boer*, fără decorația titlului? Nu se pôte explica aceasta, ca și o altă pretențiune, care spunea că aristocrația erea formată din bogați; lucru ce nu merită chiar a fi discutat, fiind-că un om din popor orî-câtă avere ar fi avut nu intra în rîndul boerilor prin faptul acesta ¹⁾.

Pentru cele ce se spun de nobleța ereditară, cum că n'am avut ast-fel de titluri, opunem următorul fapt, pe care ne măgulim a'l releva pentru prima oară. A *existat* la noi un titlu moștenit, ereditar, pentru boerii cari nu se amestecau la curte spre a obține demnități și ranguri, acela de *postelnic* și *logofăt*. Erea un obicei, — în sec. XVI și XVII, — ca boerii ce ședea de obicei la moșile lor să se întituleze «postelnici» de și nu avea nimic aface cu demnitatea ce purta acest nume. Erea un titlu *onorific și în acelaș timp ereditar*; care, — să notăm bine, — nu avea limită de vîrstă. Ast-fel găsim

¹⁾ Spre a ilustra printr'un exemplu acest lucru de alt-fel bine știut, menționăm numai de un chrisobul al nu știm căruî domn, dat pentru a opri pe un negustor să cumpere o moșie boerească a unui *Poenar*: «pentru că nu e de obrazul lui» să stăpânească el moșia boerească. Lucrul e vădit, acel om erea oprit chiar de la dreptul lui, de și avea avere.

copii de 3—5 ani numiți «postelnici», uni chiar mai mici. Nenumărate acte și însemnări ale timpului ne probează aceasta. O mulțime de documente oficiale și particulare ne citează boeri, cari locuiau la domeniile lor, cari nu ocupaseră nici-o dată funcțiuni, cu titlul de postelnic sau logofăt din cutare loc..... Noi am da o traducere nemerită prin cuvântul de «sire» orî «seigneur de...»; pentru că tot-d'a-una după acest titlu urma numele localității: — postelnicul din X....

În genealogiile familiilor vom însemna pe marii Postelnici, demnitarii, cu P mare, spre deosebire de boerii cei cu titlul onorific.

Un alt motiv prin care se pretinde că n'am avut nobilime prin faptul că la noi n'a fost o organizație feodală ca în Apus, cade de la sine. Intr'adevăr, societatea feodală a domnit în evul mediu, adică între al IX—XV secol, și cum istoria noastră e foarte puțin sau aproape de loc cunoscută înainte de secolul XIV, nu putem da un verdict hotărîtor asupra unor lucruri de cari n'avem idee. Această organizație există însă în Serbia, Rusia. Orî ce s'ar spune, n'avem probe sigure în această privință, cu toate că dovezi destule ne-ar încredința că feudalitatea a înflorit în țara românească ca și în Apus; — dar chiar admițând că n'a existat, nu e un motiv ca și aristocrația să dispară. De alt-fel nobleța implică feudalitate și vice-versa.

Pentru ce a fost din această instituție în Valachia, iată ce spune Ulysse de Marsillac, în «Histoire de l'armée roumaine» ¹⁾:

¹⁾ Pag. 23. Ed. 1871, Bucarest.

«... Les compagnons de Rodolphe-le-noir sont la souche de la vraie noblesse roumaine. Rares sont aujourd'hui les descendants directs de ces boyards. Mais à cette époque, ils étaient encore nombreux et formaient, à eux seuls, un noyau de fidèles et de braves, que le prince était fier de montrer à ses amis et à ses ennemis. Chacun de ces nobles avait le droit d'imposer le service militaire à ses vassaux, et ceux-ci, sous la bannière de leurs chefs, venaient à l'heure du péril se ranger autour du Prince..... En temps de guerre, le nombre des milices augmentait considérablement, grâce à *l'organisation féodale* du pays.»

Un străin a judecat mai drept și bine de cât uniți români, cari vor să facă un non-sens din țara noastră, prin atribuțiunea de organizații altele de cât la toate popoarele.

Aristocrația poporului nostru a fost puternică și după cum e probabil o mare parte din familiile boeresti datéză din primele timpuri ale organizării țerei și sunt anterioare fondării statului român. (Sec. XIII).

În privința distincțiunei clasei boeresci, iată ce țice istoricul român, d. Xenopol ¹⁾ care susține cu tărie existența nobleței la români: «Diferențierea clasei nobiliare la români a trebuit să înceapă în timpuri anterioare descălecării, și de aceea trebuie cercetată *origina nobleței* sau boeriei române, în această epocă mai veche, și decî mai ales în țările de peste munți.

Afirmarea e destul de clară, spre a o mai desvolta.

¹⁾ Istoria Românilor, tom. II, p. 201.

Chiar Cantemir în «*Descriptio Moldaviae*»¹⁾ ne spune că la anume demnități nobiliare în stat, nu puteau ajunge de cât cei de *origină nobilă*.

Tot el, face următoarele categorii de nobili: «în starea întâi sunt aceia cari, sau au fost puși chiar de domn în funcțiunile mari ale țerei, sau că ereau născuți dintr'un neam. In starea doua sunt *curtenii* sau cei de la curte, cari au dobândit un sat sau mai multe prin dar. Iar în starea III-a sunt *călărașii*, cari pentru moșia ce le e dată de domn merg la răsboi cu cheltuiala lor. Cei de pe urmă sunt *răzeșii* (sau moșnenii), cari locuesc mai mulți în sate, lucrând moșia ce au, cu slugile lor.

Aceasta pentru Moldova, cu mici deosebiri pentru Valachia.

Prima categorie e echivalentă cu marii feodatară din occident sau cu marii seniori. A doua corespunde cu seniorii și nobilii de la curte, gentilomi; a treia cu micii vasali. Cât despre răzeși cari sunt intermediari între nobili și țărani, se mai dic și «neamuri», simpli «*hommes d'armes*» în vechime.

II

Nobilii sau boerii ereau de două feluri: cu boerii sau demnități titrate, și fără boerii.

În categoria celor *cu boerii* sau titluri, intrau toți aceia cari aveau o sarcină a țerii, al cărui titlu îl păstra pe viață. Unii aveau însă titlu fără să fi îndeplinit nici o-dată sarcina cerută de dânsul.

¹⁾ Partea II, ed. rom. pag: 228.

Boerii său nobili *fără boerie*, ereaū acei carī n'aveaū o demnitate publică.

— Cantemir ne spune că boerii căutaū să capete fie-care o sarcină publică, și adesea când nu obțineau erea trecuți printre mazilī. In Valachia nu era tocmai așa.

Boeriile saū titlurile de dregătorii, n'aveaū tocmai o erarhie bine definită. In timpurile mai nouī se împărțiră in clase, carī in secolul trecut ajunseseră foarte deosebite una de alta. Noi, la enumerarea lor, vom lua model pe cele din Muntenia saū Valachia, ast-fel cum ereaū pe la finele secolului XVI și in cel următor (1600).

E o idee absolut greșită de a identifica aceste demnități cu ministerele de ađi; de exemplu a numi «ministru de externe» pe postelnic, etc. E adevărat că oare-carī atribuțiuni se potriveaū, însă n'au avut nici o-dată o organizație stabilită, și tocmai in secolul nostru fie-care boer mare din divan își avea afacerile sale. E o inovație a principilor greci de a face o asemănare cu departamentele de Stat, existând in cele-l'alte State europene. Insa, până in secolul XVIII nici vorbă nu erea de asemenea demnități. Marele vornic mergea la răsboi ca și spătarul; și un vel postelnic comanda trupe tot așa de bine ca serdarul mare.

Această mistificație provine de acolo, că contemporanii noștri judecă boerimea română ast-fel cum erea la începutul secolului nostru, din auđite de la cei bătrâni, și cum timpurile vechi sunt mai greu de cunoscut, rămân cu aceste idei. De alt-fel *toată* organizația boerească de la începutul secolului, erea

un amestec de funcțiuni publice, în care pătrundea orîcine. —

Eată acum demnitățile saū rangurile, — care îşi aū începutul în evul mediū, în ordinea importanței lor :

MARELE BAN (Duce de Craiova, etc.), al Craiovei. Cel mai înalt din titlurile de boerie, și existent numai în Valachia, peste banatul Olteniei și Craiovei, ca stăpânitor și direct administrator. Vechimea acestui titlu se perde în noaptea evului mediū; cuvântul «ban» e de origină slavă = guvernator. — Până la 1600 scaunul de Ban al Craiovei erea o proprietate exclusivă și ereditară a neamului Basarabilor, fiind-că numai din sînul lor se luaū marii Banî. De atunci încoace, începând de la Banul Manta, creat de Mihai Voevod, toți boerîi puteaū aspira la această mare demnitate. În timpurile Principilor Basarabî, Banul avea o semi-dependență de domn, administrând cu jurisdicția sa specială Oltenia: precum ducele de Bourgogne era vasal direct al regelui Franței. Erea un suveran în mic. — În cînsiliul (sfatul) domnesc, el contrasemna actele îndată după domn, ca Președinte al lui.

În secol. XIII—XVII, importanța și puterea Banului ereaū considerabile; mai pe urmă scăzu până sub Fanarioți, când fu redus și înlocuit chiar, cu «caimacamul» (locotenent de domn) al Craiovei.

Ne mărginim la aceste mici însemnări, fiind-că istoricul marilor Banî saū Ducî, în timpurile vechî mai ales, e prea vast și de o importanță capitală pentru istoria nobleței și întregii istorii a Rîmânîlor.

= BAN (vel), în Moldova, erea de o însemnătate

secundară; boerie ce venea ca importanță după paharnic. În lucrarea noastră se va deosebi prin inițiale mare *Ban* al Valachiei de boerul *ban* din Moldova.

MARELE VORNIC (grand justicier, garde-sceaux) etc. Ortografie veche: Dvornic, deriv. de la slavonescul *dvor*=curte. Demnitate care se ocupa cu justiția supremă a țării în Moldova, și în Valachia specială atribuțiune asupra afacerilor interne.

În Moldova, chiar din al XV secol, erau 2 vornici, mai în urmă chiar 3: cel de țara de sus, de țara de jos; — și de Suceava; în cară primă cel d'întăiu.

În Muntenia era un mare vornic, pe urmă se făcură doi în ultimele timpuri, cu aceleași numiri ca în Moldova. Demnitatea lui se numea «vornicie».

Era un vornic sau doi «en titre», cară erau în slujbă, dar mai erau alții 10, fie ca foști-vornici, fie că acest titlu îl aveau fără însă a fi titular.

Aceasta se întâmplă cu toate boeriile și în toate timpurile. După importanța lor, fie-care boer avea un titlu mai mare sau mai mic, de și nu ocupase funcțiunea la care se referea acel titlu.

MARELE LOGOFET (grand chancelier), rang împrumutat de la byzantin: Λογοθέτης, păstrat la Constantinopol după căderea imperiului, pe lângă patriarhie. În Moldova era boerul cel mai mare, president al Divanului. El avea de făcut documentele princiare încheiate și întărite cu ȣidula domnească, pe care o purta tot-dea-una cu dânsul. În urmă era un fel de mare judecător în Muntenia, iar în Moldova avea afacerile din 'năuntru, întocmai ca marii cancelari din statele Europei de apus.

MARELE SPĂTAR (gr. *connétable*, *grand porte-glaive*) etc. Cuvânt derivat de la «spata» = *épée*. Avea la început însărcinarea de a ține spada domnului în mari ceremonii și a comanda armata în timp de război. În timpurile mai apropiate i se atribuie funcțiuni polițienești și civile. Marele spătar echivalează în Muntenia cu HATMANUL din Moldova, care era comandant suprem al Armatei ¹⁾.

SPĂTARUL simplu se găsește și în Moldova ca titlu important; iar în Valachia e și titlu onorific.

MARELE CLUCER (*grand maître des cérémonies*), derivat de la slav. «Klucjar» sau purtător al cheilor = chelar, avea la început funcțiunea de maestru al curții și însărcinat cu camerele și locuințele domnești. Pe timpul lui Mihai Viteazul era rang mare în divan; dar apoi importanța lui scăzuse cu încetul. — În Moldova tot-dea-una a fost de o importanță secundară, de a treia categorie.

MARELE COMIS (*grand écuyer, préfet de la cour*, etc.); comite suprem al curții domnești, derivat de la latinul «comes», — ar corespunde cu atribuțiunea primitivă a conetabilului în Franța. Însoțea pe domn la ceremonii tot-deauna, și avea grija ceremoniilor și a calului domnesc. — Sub Pr. Fanarioți această demnitate căzuse în al doilea rând.

MARELE PAHARNIC (*grand échançon*). deriv. din vechiul slav, «paharnic», — cu atribuțiuni însemnate la curtea princiară; rolul la început de a turna de

¹⁾ Termen împrumutat de la Cazaci; și care se găsește și la Poloni, însemnând general de armată și comandant suprem. Cozac: Hetman = șef. — După Nic. Costin acest rang a fost introdus de Eremia Movilă.

băut și a gusta din vinul principelui. Prin sec. XV—XVII erea printre marii boeri de divan; pe urmă importanța lui se reduse din ce în ce.

MARELE AGĂ (grand prévôt), de la turcescul «aga»; demnitate de comandant al trupelor de obicei de cavalerie; mai târziu schimbă de atribuțiune, devenind un fel de guvernor al capitalei și siguranței din țară, ca Prefect al curței și al orașului, sub Fanarioți și în sec. nostru. — «agie». — Introdus în a II-a jumătate a secol. XVI.

MARELE POSTELNIC (grand chambellan). — Deriv. de la postelja, în slavon = pat. În slavo-bulgara: postelnik = mai mare peste camera de dormit; avea la început de a îngriji de camera Domnului, mai târziu după cum ne spune Cantemir, erea un fel de mareșal al Palatului (Mold.). Dintre toți boerii numai el avea voie să intre în camera de dormit a Domnului, ori-când și neanunțat. În timpurile mai noi, importanța lui crescuse mult. — În divanurile vechi, până în secol. XVIII aproape, erea cel din urmă, fiind-că de obicei erea ocupat de boerii cei mai tineri ¹⁾).

Mai reamintim cele spuse despre titlul onorific de «POSTELNIC», care erea deosebit de marele P. din divan.

MARELE VISTIER (grand trésorier) sau vistiernic (Mold.). Cuvânt deriv. de la slavonul visti-jarnik = prefectul tesaurului; boer însărcinat cu tesaurul țării

¹⁾ În ordinea lor neschimbată, iată compoziția divanurilor din Valachia până pe la 1670: Marele Ban, mare vornic, mare logofăt, mare vistier, mare spătar, mare stolnic, mare comis, mare paharnic, mare postelnic.

și perceperea dărilor; asemănat în ceva cu actualii miniștri de finance. Importanța lui crescuse în timpurile din urmă; dar tot-deauna a fost între marii boeri de divan. — Vistierul mare trebuia să dea în fie-care an seamă Principelui de cheltuelile și veniturile Statului.

MARELE STOLNIC (grand maître d'hôtel). Titlu de origină bulgară: stolnic = prefectul mesei etc. — avea atribuțiunea de a îngriji de bucătăria și serviciul princiar, gustând din bucatele Domnului spre siguranță. — Stolnicul, la început boerie mare de divan devenise neînsemnată în secol. trecut. El avea cam aceiași importanță de ambele țări.

PĂRCĂLABUL (grand châtelain), deriv. de la ungerul *pórkolab*, german *burgraf* (burgrave). Boer cu o funcțiune din cele mai mari, mai ales în Moldova. Ei corespundea cu guvernatorii de provincii (*sénéchal*) și marii castelanii. Erea în Moldova, după importanță, parcalabii de: Hotin, Némțu, Roman, Suceava. După logofătul cel mare, parcalabul de Hotin era boerul cel mai însemnat al țării; — această importantă sarcină apare din sec. XV. — În secolul din urmă descrescuse, confundându-se cu *ISPRAVNICIÎ*, capi de județ; iar în vechime în unele părți ale Moldovei se ziceau și *staroste*: marele staroste de Rădăuți.

Boerii investiți cu această sarcină, purtau încă numele boeriei ce avusese înainte, adăogând și: parcalab de X....

În Valachia găsim în vechime de asemenea acest titlu, dar numai până în sec. XVI. Ast-fel *parcalabul de Poenari*, castelan al acestei vestite cetăți; —

la 1360 găsim pe faimosul Knez Dragomir Basarab, parcalab de Dambovitza. — Asemenea câți-va parcalabi ca șefi de districte, mai târziu ispravnicii.

MARELE ARMAȘ (grand exécuteur), însoțea tot-deauna pe domn, purtând buzduganul domnesc. Importanța lui, de o potrivă în ambele țări, decăzu mai în urmă. El erea șeful artileriei în timp de război, și executorul pedepselor din porunca domnească, pentru care avea sub dânsul armași al doilea și «armășei» cari îndeplineau acest lucru. Însoțea pe domn în alaiuri, etc. În divan nu figurează, de și ia parte tot-deauna cu domnul.

SERDARUL MARE (maréchal d'armée, général, etc), șeful suprem al cavaleriei, sub ordinele marelui spătar împreună cu armașul. În Moldova erea mai important și mai uzitat, (mare serdar de Orhei, etc.). În timpul fanarioților ajunsese boerie de mâna III-a.

MARE SLUGERUL (saŭ sulgerul), boer mai puțin însemnat, apare în sec. XVI, și avea în vechime sarcina de a priveghia materialul și prepara mâncărilor domnesci. Avea încă și alte atribuțiuni.

MARELE PITAR, și simplii pitari, la început aveau grijă pregătirea pâinei (pită) domnești. — În vechime avea o importanță mai mare, mai ales marele-pitar; în timpurile noi erea ultimul rang. — Vaillant îl traduce prin «inspecteur des vivres».

MARELE ȘETRAR (maître du champ), boerie puțin răspândită, de rangul II. Ingrijea de tunurile și corțurile armatei, sub comanda marelui spătar; în timpul din urmă exista numai cu numele. — Cuvânt derivat de la «șatra» = cort; tente.

În Moldova numai, mai erea marele JICNICER,

care la început avea slujba de mare magazioner, strângând grâul necesar pentru usul casei domnești. Derivat de la slavonescul *Zitnica* = grânar (maître des vivres) a fost tot-d'auna printre boeriile mai secundare.

MARELE PORTAR (grand huissier, chatelain de Sucéva); titlu ce purta Hatmanul Moldovei. Acestă importantă demnitate de mare portar de Sucéva există din cele mai vechi timpuri, corespunzător cu guvernorul său mare castelan al residenței domnesci. Când se introduse Hatmanul, el căpătă și acest titlu care erea printre cele mai mari boerii a Moldovei. Cu timpul însă dispăru.

Boerul M. PORTAR în Valachia erea alt-fel important de și mare boerie, care însă sub fanarioți fu redusă foarte jos, deschidând domnului ușa saș porța; un fel de «major domus» al palatului.

CĂMINARUL un fel de al doilea cancelar și **CĂMARAȘUL** (gr. valet de chambre) se introduseră mai târziu, în ambele țări. — **MEDELNICERUL** (maghiar medencze = lighian), vărsa domnului apa pentru spălat; un fel de camerier intim. — În fine alte boerii moderne introduse mai târziu, dar de minimă importanță.

Acestea ereau în trăsuri generale, principalele titluri și demnități saș ranguri, pe cari le găsim din vechime la românii din ambele țări. Modernii introduseră o mulțime de slujbe, în care intrau tot felul de greci saș ómenii din clasa de jos, — și pe cari trebuia să le ia adesea și copii de boer, — spre a face «stagiul» pentru boerii mai înalte. — Ast-fel erea «ciohodarul», care îngrijea de papucii domnului

«cafegi-başa» etc. şi multe sarcini degradat re pentru adev ra ii boeri, cari însă nu le ocupa  nici odată.

Multe din boeriile înalte dec zur , altele se ridică în loc, atribu iunile se schimbărĭ;  i boeri  pe cari nu trebuiau  să le aibă de c t cel mult 2—3 le avea  în același timp 20—30. Se făcu  mp r irea pe clase  i ceea-ce fu mai trist  i contribui la decăderea nobilimei, titlurile începură *să se v nd  pe bani*.

Nu mai  rea nici scuza de a se da boeri  pentru un merit personal sau pentru un servici  strălucitor; mi  de b cani  mbog  i i cump rau  titluri de t te gradele, cu cari sfida  pe adev ra ii nobili români.  icem români, pentru că mai ales străinii: greci, bulgari, etc.  reau  amatori pentru acest lucru. De aceea vedem într'o carte ca a lui Sion «Arhondologia Moldovei», trecute tot felul de nume, peste 750 ne pare, din cari vre-o 90 numai pot fi considerate boere ti! iar cei alți sunt dintre negustori  i ómeni de r nd. N'am vrut să arătăm alt-ceva prin ac sta,— de  re-ce familiile nobile sunt cunoscute, — dec t st rea în care ajuns se  ara  i boerismul sub ultimii domni Fanario i  i români din secolul trecut  i mai ales actual.

Pe de o parte, nobilimea s'a desfiin at tocmai c nd  rea nevoie.

 n Moldova boeriile a  fost reglementate sub Alexandru cel Bun;  n Valahia pare că sub con imporanul său Mircea. — Boeriile  n Moldova, cronicarul Costin ne ar t  că venea  în ordinea următóre; care însă a variat cu timpul, după cum știm: Logof t mare, vornic de  ara de jos, de sus, Parcalab

de Hotin, Hatman sau parcalab și Portar de Sucéva postelnic mare, spătar, paharnic mare, visternic, stolnic, comis mare, medelnicer, clucer, sluger, jicnicer, *vameș mare*, «ce ține schelele țerii pentru vămii», șetrar mare, ușier mare, armaș m., agă m. apoi urmează cei al doilea.

În afară de titlurile ce am enunțat mai sus cu nomenclatura lor, și cari purtau titlul de mare, trebuie să distingem funcțiunile secundare (fără mare) din cari unele se denumeau al doilea (*ftori*) și al 3-lea (*treti*). Ast-fel ereau *logofeții*, *vistierii*, *spatararii*, *paharnicii*, *armaș*, etc. cu titlul de al 2-lea și al 3-lea—apoi în fine simpli *logofeți de divan*, postelnici 2-lea, comiși și căminar 2-lea; postelnicii, comișei, simple funcțiuni absolut secundare.

Fie-care din marii boeri în demnitățile lor aveau încă subalterni, ca servitori: aprozi (peste care erea un boer, — une-orî însemnat; *vătaful* de aprozi), armașei, sateliți sau sbiri ai armașului, lefegii ai agei și spatarului, etc. etc. cari se recrutați din oamenii de rând, având de șef câte un boer.

Am vorbit de împărțirea pe clase; să vedem ce boerii se coprindeau în aceste 3 clase, inovație mai modernă; pentru noi *fără* importanță:

I) Vornicul, ve! Logofetul, marele spatar (Hatmanul), Postelnicul, Vistierul.

II) Aga, comisul, paharnic, stolnic, clucer, căminar, armaș, ban din Moldova, serdar.

III) Slugerii, cămăraș. medelnicerii, pitarii, portarii etc. Cu mici deosebiri pentru Moldova.

Această împărțire s'a făcut mai ales sub Principii Fanarioți: prima clasă avea bărbi și scaun în divanul

domnesc, a doua asista la divan fără a delibera; iar a treia n'avea nici unul din aceste privilegii.

Înaintarea se putea face dintr'o clasă într'alta cu timpul; după cum ne spune Cantemir că boerii dau pe copiii lor când ereau tineri în slujbă pe la alți boeri, și după câțiva ani îi recomanda Domnului, care îi ținea cât-va timp la palat (*copii de casă* sub vechii domni), îndeplinind o funcțiune analoagă *pagilor* din țările occidentale; apoi îl punea în vre-o slujbă în clasa III a boerilor, din care înainta cu timpul până la primele trepte.

III

În afară de titlurile propriu zise ale demnităților ce ocupați boerii, trebuie să explicăm încă particole legate de acele demnități, precum și titlul de noblețe, care se da orî-cărui boer de neam.

Particula: **vel**, ce găsim în toate documentele și actele, înaintea rangului de boerie, de exemplu: vel-spatar, înseamnă «mare» în slavonește, prescurtați din *veliki*, forma care și ea se întâlnește une-orî. — Când boerul nu mai era în funcțiunea arătată prin titlu se pune termenul **biv** = *fost*: de ex. biv-vel-vornic, înseamnă fost mare vornic: — forme ce întâlnim la fie-ce pas în actele vechi și în toate cronicile, și pe care le-am menținut și noi, prin tradiție.

Titlul ce'și putea atribui, și pe care într'adevăr îl purta orî-ce boer, ca inerent calității sale este:

JUPAN, care nu e alt-ceva de cât atributul de «nobil» exprimat în acest fel. Etimologia derivă de

la cuv. ungar «jupan». Mai târziu se modifică prin prescurtare în «*pan*». Boerii, fie în ranguri, fie simpli boeri, purtau în hrisoavele domnești și în cele particulare, acest titlu, a cărui perfectă traducție e francezul «*messire*» germanul *herr*; ital. *signore*; engl. lord, = dominus, etc.

Cuvântul acesta de mare importanță, și care nu se dà sub nici un cuvânt de cât boerilor, nici o dată altora, nici chiar prelaților, căror se zicea: «Kir», a decăzut într'atât în ziua de azi, în cât a ajuns un fel de batjocoră insultătoare, ce se dà o-vreilor.

Soția boerului erea tot-deauna numită «*jupâneasă*» (*Dame*); fiii, mai ales ai Domnului, «*coconi*»; iar fetele de boer «*jupanife*» (*Damoiselle*) ¹⁾.

Aceste numiri frumoase și mărețe au dispărut încă din secolul trecut, înlocuindu-se prin «cucoană» și «cuconiță», păstrate până azi.

Fiind vorba de Dame să notăm un atribut ce li se acorda une-ori, mai ales celor văduve: anume titlul de boerie ce purtase în urmă boerul, «femenizat». Ast-fel găsim de ex.: paharniceasa Maria, Băneasa Stanca, Caplea Dvorniceasa, etc.

* * *

În vechime nu se ținea la titlul rangului așa mult. Timpurile glorioase ale lui Mircea, Vlad Basarab, Ștefan cel mare și Mihai Viteazul, nu făceau deosebiri între boeri: toți ereau *egali*, fie prin merite personale, fie prin naștere. Boerii, cu ranguri ori

¹⁾ Fetele Domnului (Principelui) se numeau «*Domnițe*», iar soția «*Doamna*».

fără, ereaū tot una, mergeaū la r sboi disting ndu-se fără deosebire.

D. Xenopol, spune în Istoria sa ¹⁾: «Titlurile boerilor ereaū netransmisibile prin mo tenire asupra copiilor, pe c nd *nobleța erea ereditară*». Mai departe: «Insu irea de nobil erea lucrul cel mai de pre  în condi ia clasei boere ti; dregătoria, cu titlul aninat de d nsa erea numai *accesoriul*».

E scurt  i prea lămurit: vorbele distinsului istoric sunt pre ioase. Boerii români, încă odată, nu se f leau cu titlul rangului ce aveau, ci numai că ereaū de neam, că ereaū nobili; precum un francez nu s'ar f li că e comte, ci mai mult că e gentilom.

Ereaū boeri cu titluri mici, ereaū chiar fără nici un titlu, cari jucaū un rol capital pe timpul lor, după cum ne atestă cronicile noastre în dec  de cazuri,  i ace tia fiind cei mai onora i de contemporani.

Mai mult, în timpuri vechi, — căci în cele noui desinteres i sunt mai rari, — spre a onora întru c t-va pe boerii fără boerii, adică netitrați, ace tia isc leau pe toate documentele înainte a celor-l' l i. Na terea  i valoarea prima  distinc iunea titlului.

 n timp de primejdie, fie-care lăsa vornicia sa  logofe ia  i mergea la r sboi, comand nd ca oameni de arme, trupele  erii: ereaū cavaleri, nu demnitari.

Din nefericire, în timpuri mai apropiate,  i chiar din a II-a jumătate a veacului XVII, boerii începură să urască răsboiul  i să ducă o via a oasiv , înlocuind armura  i costumul de cavalier cu ante-

¹⁾ Cit. id. tom. II p. 219—224.

reul lung și greoi, *cuca* cu ișlicul oriental, și încălecând numai pentru paradele domnesci: oglindă fidelă a Domnilor ce ne stăpâneau pe atunci țara. Când intrăm în secolul XVIII, pare că ne vine a exclama ca poetul Bolintineanu :

«Unde este timpul cel de bărbăție
Când murea românul pentru-o datorie...»

Descendenții uitaseră gloria strămoșească: sfârșitul trebuia să vie, și a venit adus chiar de dânșii ; Deșteptarea însă a sosit prea târziu.

IV

Nobilii au fost clasa dirigentă în toate timpurile și la toate popoarele. Nobilimea odată născută a devenit ereditară în sânul unei aceleași familii și de aci origina și vechimea unui neam în parte.—Astăzi în unele state din Europa s'a abrogat nobilimea, și tot ast-fel la noi: diferențele de clase sunt desființate prin Constituțiune, al cărei articol 12 ne spune: «Toate privilegiile, scutirile și monopolurile de clasă sunt oprite pentru totdeauna din Statul român».

Revoluția noastră din 1848, ca cea din 1789 în Franța a desființat aceste titluri și clase sociale. Vine întrebarea : oare tradiția vechilor familii s'a stins și ea?

De sigur că vom răspunde : Nu. Intr'adevăr, cel care descinde dintr'un neam ilustrat prin atâtea generații, nu încetează prin luarea câtor-va drepturi, ea să fie urmașul lor. Are cel puțin mulțumirea de a descinde din oameni, ale căror merite au rămas neuitate ; de și ca urmaș al vechilor nobili, e și el

nobil, va trebui însă să caute a fi cât mai demn de strămoșii săi prin meritele sale personale.

Vedem însă, că nobleța desființată de fapt prin organizația democratică, a fost înlocuită cu un nou fel de aristocrație: a banului. Și acest lucru constituie de la sine o deosebire de clasă, de oare ce cel îmbogățit departe de a fi democrat, pune o mai mare punte între el și cel sărac și prin aceasta își constituie un privilegiu mai dăunător de cât acel al nașterii, din toate punctele de privire.

Se dărmă o organizație considerată șubredă și vătămătoare și se clădește, — sub masca democratică, — o alta mult mai rea poate.

Dintre două rele, oricine preferă pe cel vechi, căci cel puțin s'a obicînit să'l suporte; mai mult: poporul român *a iubit* tot-dea-una pe boerii țării și i-a respectat tot-deauna; faptele vorbesc.

*
* * *

Cum am spus, nu vom face apologia nobilimei, nici nu vom arăta modul cum ea s'a format, lucru îndestul de cunoscut.

La noi în țară, din primii timpî ai evului mediu a început să se constituiască paralel cu cea din țările vecine și ale apusului. — O mulțime de Cneji sau *Kineji*, adică duci, comiți și stăpânitori ai teritoriilor ne întâmpină în timpurile medievale ¹⁾. Dacă a

¹⁾ După cum Banul e equivalent cu Duce; titlul de Cnez sau *Kinej* e equivalentul celui de comte în apus. În timpuri mai moderne, din sec. XVII am avut și titlul de *comte* dat de Austria unor familii boerști, din cari prima a fost Bălăceanu. Altele au avut pe cel de Baron, titlu ce de alt-fel denumea în străinătate pe boerii români: «barones Valachi». — Titlul rusesc de *Kneaz* = principe, e dat multor nobilii români, refugiați în Rusia prin sec. trecut.

existat sau nu feodalitatea; sau dacă Radu-Negru a adus cu sine pe nobili cu organizația lor, nu suntem siguri; — însă pe timpul lui Mircea cel Mare nobilimea sau boeria țărilor române, fie ei *cu* demnități titrate sau *fără*, sunt numiți de ordină de către vecinii Poloni, Unguri și de toți străinii: «nobles viri Valachi», sau «barones Valachi».

Coconii boerilor, mai înainte de a deveni ei însăși boeri, adică până la un fel de majorat, trebuiau să se inițieze pe la alți boeri, în felul *pagilor* și șcutierilor, ca în apus; făcându-le diferite servicii, apoi se duceau la curte.

În timpurile trecute de mult, au jucat rol însemnat MOȘNENII, sau răzeșii în Moldova cari ereau față de boeri ca vasalii seniorilor. Liberi pe moșia lor, căpătată prin recompense domnești pentru vitejie sau servicii, părăseau câmpul ca să meargă la război, după cum ne amintesc episoade faimoase din timpul domniei «Atletului lui Christ», Ștefan cel Mare.

Printre ei, chiar în ziua de astăzi găsim nume glorioase, familii odinioară vestite și căzute jos din cauza depozitărilor, numiți MAZÎLI ¹⁾, și din a căror faimă străbună n'a mai rămas nimic. — Din cauza grecilor fără număr ce înconjură pe Domnii din secol. XVIII, au perit și au săracit multe familii mari, multe altele au plecat jefuite peste munți și peste Dunăre; fugind de peire.

Acești moșneni: «pseudo-boeri», au păstrat până azi moravuri deosebite de ale celor alți țărani, cari

¹⁾ Termen turcesc = déchus.

aū către dâșzii un adevărat respect; și nu e de mirat când vom afla că mulți din aceștia descind, — mai ales în Moldova, — din mari boeri, odinioară vestiți! — Pe la țară mai ereaū și aceia numiți *boerinași*, boeri vechi, ȡiși «de neam».

Dupē cum în rēșboaele evului mediū, gāsīm cavaleria alcătuită numai din «*cavaleri*» adică din nobili de sânge, tot ast-fel în timpuri anterioare de sec. XVIII, *călărașii* ereaū nobili, și numai ei însoțeaū pe domn, călări, în toate bătăliile, mulți avēnd oameni lor pe jos.

CURTENII eraū boerii de la curtea Domnească; ear *copii de casă* ereaū pagī saū tineri feciori de boer, și domnișoarele de onoare, ce înconjuraū pe Doamnă și familia sa.

Nici unul din acești termenī nu se mai întrebuinta în sec. XVIII; dar nu mai e nevoie se repetām: gloria boerimeī române trebuie căutată în perioada dintre 1300, — mult 1700.

V

Eată o frumoasă înfățișare a unei case boerești cu traiul dintr'ânsa, cam de pe când nu se perduse prea mult din obiceiurile românești:

«O casă boerească, ne spune Ioan Ghica ⁽¹⁾, erea o adevărată cetate, un Stat în Stat; nici poliția, nici justiția domnească nu îndrāsneaū să treacă pragul porței unui boer saū vornic, de și un asemenea drept nu erea scris nicăeri: la trebuință boerul putea să închidă porțile și să trăiască luni întregi

(1) Din Casa Dudescului.

cu familia, cu slugile și cu oamenii casei, — opt
deci și o sută de suflete, — fără să aibă cea mai
mică trebuință de cei din afară: avea mălai și făină
în hambare, cămara lui gema de tot felul de bă-
cănii și de sărături, în țișanie avea franzelari, croi-
tori, cizmarî... la caz putea, cu oamenii din curte
să se apere în contra puterii domnești, când ea
nu era sprijinită de vre-o poruncă din Țari-
grad».

«¹⁾ Casele boerești aveau ziduri tari ca de ce-
tate, în câte patru și șase cărămiți, cu odăi multe
și mari, cu pivnițe adânci și boltite, cu beciuri și
un rând de odăi d'asupra, cu pod din strașină până'n
strașină; grințile ereau ca uși de pod de groase,
la cheresteaua unei case mergea un parquet de pă-
dure seculară întreg; pardoseala sălilor și a tinzilor
era de cărămidă pusă pe muchi, învelitoare de șin-
drilă bătută pe șapte și pe nouă, înaltă aproape de
2 orî cât casa, ca să ție zăpada și ca să se poată
scurge apa mai lesne».

«Corpul principal se compune dintr'o sală mare
de colo până colo cu odăi în dreapta și în stânga
cu tinți în cruci prin care se comunică cu cele alte
părți ale edificiului; fie-care odaie cu ferestre spre
3 părți ale lumei, tavanurile ereau de stejar, strașina
scoasă de o jumătate stângen pentru adăpost; curtea
înconjurată cu un zid bolovănit înalt și gros, poarta
cu bolta'i, cu două rânduri de uși de stejar ferecat, cu
foișor d'asupra, unde păzeau ziua și noaptea arnăuți.
Din pridvor o galerie deschisă ducea la biserică,

¹⁾ Convorbiri Economice (Buc. indus. și politic) III p. 27-8.

căci fie-care casă mare avea o biserică în curte saă în  apul casei la un col  .

Ac  sta erea o casă de boer în secolul trecut. —  dobescu în «Doamna Kiajna»  i în «Mihnea», ne dă o  nf    are admirabilă de via  a boerilor  i domnului în secolul XV  i XVI.

VI

Câte-va r  ndur   asupra numelui de familie al Boerilor.

Numele sunt sa  proprii personale, sa  derivate de la localit   i. Cele dint  iu sunt mult mai rare la familiile noastre. Numele boerilor s'au format de la localit   i prin adăogirea sufixelor «*eanul*» sa  «*escul*» care propriu  is  ns  mn   *din* sa  *de la* ¹⁾ cutare localitate = *de* frances, *von* german, *ot* slavon etc.

Aceasta în vechime, c  nd numai boerii se puteau numi ast-fel. Mai t  r  iu usagiul s'a generalisat  i ori-cine putea s   i adaoge aceste sufixe pentru formarea unui nume de familie, — lucru bine cunoscut.

Ac  sta e o probă mai mult în favórea noble  ei române, la care găsim exact aceia  i forma  iune de nume ca în tot occidentul. Bine înțeles că la numele de familie, cari nu se raporta la o localitate, ca Sturdza, Arbore, etc., numele singur arată nobilimea, de  i nu există nici un «*de*» care să ne-o arată de la prima vedere.

E o idee gre  it   de a crede că numai particula arată nobleța.  n toate   rile apusului sunt familii mari cari n'au nici un *de*,  i totu   sunt ilustre.

¹⁾ în documente găsim formele rom  ne  ti: *din*, *de* sa  *den*  i sub forma slavonă: *ot* (com).

În țara noastră, mai mult ca ori-unde, s'a luat obiceiul de a se lua numele marilor familii ale țării, și a se purta fără scrupul de primul venit, care nici prin gând nu i-a trecut a avea vre-o legătură cu adevărata familie.

Acest abuz a luat în ultimii ani o extindere primejdioasă; familii cari numără ađi 3—4 adevărați descendinți, au poate 20 de omonimi falsi, cari cu timpul vor pretinde fără nici-o sfială a face parte din familia adevărată. Fără a cita persoane și nume, am putea număra sute de exemple. — Paharnicul Sion ¹⁾ cu drept spune: «precum în nimica nu e regulă în țara noastră, așa și în poreclire, sunt slobozi fie-care a se numi cum vor, și precum fără nici-o sfială, domni și toți dregătorii pradă țara, asemenea și toți mojiții fură ori ce poreclire a nobililor vechi, ca să se arate nobili, să nu li se înemerească opinca din care au eșit».

Așa ne spune un bătrân. Și e curios că tocmai când se desfințară boeriile, de *atunci* încep aceste abuzuri: pedicele se reduceau cu totul, și ori-cine fără teamă, lua la alegere un nume mai convenabil. După cum ăice T. Boldur-Lătescu în adnotările operei lui Cantemir ²⁾: «.... Cititorul să nu se lase a fi înșelat la privirea unor indivizi cari poartă ađi unele din numele istorice ce dăm aici ³⁾, căci purtarea acestor nume, nu este din partea lor de cât pură 'usurpațiune, un furt în toată puterea cuvântului; usurpațiunea cu atât mai frecventă la noi, cu cât nimene

¹⁾ Arhondolojia Moldovei, pag. 372 ed. Ghibănescu.

²⁾ Scrisoarea Moldovei, 1868. — pag. 229. t. II.

³⁾ Mai ales cele stinse.

nici nu opresce, nici nu pedepsește pe cel d'ântăi venit, cărui îi trece prin cap să fure ce 'i-ar plăcea numai, sub singura rațiune din partea usurpatorului că numele e mai onorabil de cât adevărata lui poreclă....» — Nu mai avem nimic de adăogat, aceste citații fiind destul de eloquente.

Putem afirma cu siguranță, că nu există *nici-o* familie boerească, al cărei nume să nu fi fost uzurpat de tot felul de oameni; fie foști slugi pe la casele celor adevărați, fie după moșile lor ¹⁾, fie luat din chiar senin, la întâmplare de cele mai multe ori spre a se ascunde de fapte necinstite ²⁾.

De și venită târziu, Legea numelui, propusă la 189.. în Camera de D. Radu Kretzulescu, pe atunci deputat, pare a pune oare-care stavilă nenumărate-

1) Aceștia cel puțin sunt mai scuzabile. Ei și-au ales numele patrinimic după localitatea lor de origină. de ex.: Unul din Florești și-a ȕis Florescu; din Manești și-a ȕis Mănescu. etc.

2) Această a treia categorie sunt cei mai reprobabili. și ar trebui să fie aplicabili de o pedeapsă specială.

Spre a se face o idee despre aceste schimbări de nume, dau o listă de câte-va, după broșura explicativă a legii numelui, de d. R. Kretzulescu.:

Maier Hirsch, în: Miron Costin. — Rosenfeld: Rosetti. — N. Marinescu: Băleanu. — C. Șloim: Horia Carp. — Cornfeld: Cogălniceanu. — H. Mendel: Vasile Lupu. — Grabscheid: H. Carp. — Kahn David: Carol Davila. — C. Popescu: Grădișteanu. — Alexandru Marin: Alex. Lahovary. — Rozensveig: Rosnovanu. — Herschicovitz: Negruzzi. — Const. Savu: Văcărescu. — Ghiorlaș Gh: Poenaru. — C. Brancovisch: Brâncoveanu. — Silverstein: Argintoiănu. — Hilic: Heliade Rădulescu. — Hagî Petre: Const. Ghica. — Schwartz: Negri. — G. Nicolae; Philipoiu, etc.: Philipescu. — Rabinovici Haim: Lupescu. — Laubenstein: Lăpușneanu. — Goldstein: Goleșcu. — Feldman: Câmpineanu. — Mih. Protopopescu: Cantacuzino. — Margulies: Mărgineanu. — A. Golschmitt: Aurelian. — Herman: Sturza. — I. Maier: Gh. Maiorescu. — Branstain: Brătianu. — Mihalache Ion: I. Ghica. — Dubău: Dudescu. — etc.

Ar fi nesfârșită o listă mai completă de asemenea abuzuri. Sunt sute și sute de cazuri, în cari ovreii formează majoritatea.

lor abuzuri mai mult de aci înainte, căci e greu ca cine-va să nu aibă a se ocupa de cât cu intentarea de procese indivizilor uzurpători, cari ast-fel vor rămâne cu numele luat, pentru tot-deauna.

De alt fel adevărații descendenți ai vechilor neamuri se cunosc; și noi am avut o grijă specială de a trece pe toți actualii membri ai vechilor familii.

VII

Spre a termina, rămâne să vorbim ceva despre blazoane și armoarii, despre care nu s'a făcut nimic la noi în țară, și au fost contestate de cei mai mulți. Bine înțeles că pentru români n'a o importanță așa de mare, precum în apus, Franța, Anglia, Germania, etc., unde cum dice Gérard de Nerval: «la connaissance du blason est la clef de l'histoire».

Mulți spun că aceste semne distinctive ale nobilimei n'a existat în țara noastră, și că sunt o inovație recentă. — Așa e, dar nu e nici așa:

1. Nu e așa — pentru că orî-cine a avut ocazie să'și arunce privirea pe un document din sec. XV sau XVI, XVII, nu vorbim de cele mai noui, a putut observa lângă iscălitura fie-cărui boer aplicată și pecetia sa. Fie-care din aceste pecetii poartă pe dânsa diferite semne, din cari multe se pot recunoaște mai mult sau mai puțin bine. E deci sigur, și știut de orî-cine, că fie-care boer își avea un semn distinctiv al său, cu care întărea o iscălitură. Se pot observa aceste semne heraldice foarte adesea, și de multe ori găsim la intervale mari de timp reapărând ȳsele semne la urmași. Tot ce se poate spune este că aceste mărci nu ereau aceleași între membrii unei

familii și chiar de la tată la fiu. Ast-fel că descendenții au nevoie să aleagă ca herb sau blazon unul sau mai multe din semnele heraldice ale străbunilor. De aci se explică și cum s'a schimbat stema veche a familiei printr'alta deosebită.

2. Este așa — pentru-că actualele armoarii s'a regulat în secolul nostru, fie după documente vechi, peceți, etc.; fie că s'a compus din nou prin punerea de embleme și piese de care se leagă vre-o tradiție din familie.

Numele de «*stemă*» (herb, etc.), se dă în special la semnele distinctive ale țării și diferitelor familii. — În definitiv la noi ca pretutindenți au ființat semnele heraldice și Blazoanele.

Coroana veche românească uzitată, erea cea de nobil, cunoscută și în Occident; și care în evul mediu erea cea regală. Anume: — ca cea de marquiz francez, însă în loc de o treflă de perle numai cu o singură; — sau definită: un cerc de aur ornat cu pietre fine, d'asupra 4 frunze de aur, vëzute 1 în față, 2 pe jumătate și una nevëzută (la spate); iar între ele câte o perlă.

Coroana de nobil mai erea și alt-fel (cu deoseb. în Germania), anume din 7 perle susținute de țepi, care erea equivalentă cu cea altă. Aceasta prin analogie cu cea de comte care avea 9 perle, și de baron german 7.

Datele, în cronicile și documentele noastre sunt socotite de la așa ȝisa creaȝiune a lumii, care e pusă 5508 ani înainte de Crist. De aceea când găsăm o dată, de ex. 7069, spre a afla equivalentul în ani de la Christ, n'avem de cât să scădem 5508, aflând ast-fel 1561; aceasta pentru lunile de la Ian. — Septembre, iar de la Septembre în sus: 5509.

ABAZA

(MOLDOVA)

Familie stabilită în Moldova, din timpul lui Vasile Lupu (sec. XVII), fiind «cerchezi de ai lui Vasile Lupu», cum țice cronica. Intr'adevăr, ca și familia Cerchez, ea erea originară dintre cerchezii din Caucaz, în care parte e o regiune locuită de poporul «*Abazi*», de unde venise apoi în Moldova. — (v. Hasdeu-Etimol. magnum).

Un act de la Dabija Voev. 1662 (veți Hașdeu id.) vorbește despre un *Abază*, care nu știm ce legătură însă avea în această familie:«Păstrăvăni ce este în ținutul Neamțului, care a fost al lui Gavril Hatman; iar apoi au rămas pre mâna feciorilor lui Gavril Hatmanul, Radul și cu Abaza....».

La anul 1700 întâlnim pe VORNICUL ILIE ABAZA, despre care vorbește cronicarul Neculce. — Acesta însoți la anul 1711 pe Cantemir în Rusia, rămânind acolo cu fostul său domn, și ajungând la gradul de colonel în armata lui Petru cel Mare, ca mulți români pe acele timpuri. Urmașii săi au rămas tot acolo până în ziua de azi. — La 1700 cum ne spune Neculce, el împreună cu alții cinci boeri fugiseră în Polonia, fiind Domn Nicolae Mavrocordat (Letopis. II p. 297). Sub Cantemir W. 1711 avea titlul de «vornic despre Doamna», printre boerii mari ai divanului.

ION ABAZA, *staroste*le de Cernăuți, la 1710, cum relatează letopisetul lui Nic. Costin, însoți împreună cu Hristea jicnicer pe doi agi turcești, cari cercetau cazul unei călcări

din teritoriul Moldovenesc de către Ruși, lângă râul Prut. (Iet. Cogăln. p. 71, tom. II). — Probabil' că acest boer să fie frate cu Vornicul ILIE ABAZA, contemporanul său. — Abazeștii erau înrudiți cu familiile Sturdza, Moțoc și altele.

Nu știm dacă cum-va faimosul Turc Abaza-Pașa, de pe la 1630, de care se vorbește în istorie, n'ar fi din această familie — (?).

La 1757, SANDUL ABAZĂ (fiul lui Ion?) e citat într'un document de moșie, aflător la Academia română.

Pare că după această dată, familia rămasă în țară, nu mai joacă nici un rol în afacerile publice, și decăzu cu încetul. Sion, (în arhondologia p. 1.) spune despre familia Abaza: «neam vechiă, peste 200 ani, drept moldovean, a fost și vornici mari și vistiernici, iar acuma abia se cunosc între nobili».

GRIGORE ABAZĂ trăia pe la 1850, proprietar în district. Tecuci și avu de la soția sa Safta, o singură fiică Elisa, măritată cu colonelul Ioan Racoviță.

Descendenți ai acestei familii sunt numai cei din *Rusia*, printre nobilii ruși, coborâtori din vornicul Ilie Abază și din cari mai mulți s'au distins în demnitățile statului și armată.

ARBORE

(MOLDOVA)

Veche familie de boerî, cunoscută cu date sigure din secolul XV.

ARBORE CAMPODUX, e raportat ca primul autor al croniceî lui Huru, — reputată ca falsă. — Acest campodux saû conducător de oştî ar fi trăit în prima jumătate a secolului XIII (1200), sub Vodă Dragoş (?) Nicî-un alt isvor nu confirmă nimic despre acest personaj fictiv.

În secolul XIV în mod probat, găsim pe :

LUCA ARBORE, părălabul de Neamtzu, pe care o mulţime de documente ale timpului ni le-aû transmis. Bătrânul Luca Arbore trăia încă pe la 1475, tot ca guvernor al dîsei cetăţi. — Fiul său este :

HATMANUL LUCA ARBORE, faimosul portar de Suceava, boer vestit pe la finele secolului XV şi începutul al XVI. Sfetnic de încredere al lui Ştefan cel Mare, rămâne şi sub Bogdan, iar la moartea acestuia e lăsat conducător al ţerii în timpul minorităţii lui Ştefăniţă. — Faptele acestui boer aû rămas vestite, şi adesea poezia l'a cântat. Costache Negruzzi (în Aprodul Purice) ne spune :

«~~Acolo~~ se află iarăşi al oştilor veteran.

Arbur Hatmanul, ce'n mână poart'un groasnic buzdugan...»

Ast-fel îl găsim pe acest viteaz în ajunul luptei cu oştile ungureşti ale lui Hroiôt. — C. Stamati, în Sentinela, dîce :

Eû sunt Arbore copile, Hatman lui Ştefan cel Mare,
Am slujit sub a lui steaguri patru-şeci de anî pe rînd,
Şi în patru-şeci răsboae, crunte dar biruitoare,
Văduî eroul Moldovei pe vrăjmaşii săi bătînd.

Arbore însoțește pe domnul său, fiind alături cu dânsul, în cele mai multe bătălii, mai ales cele din urmă.—La bătrânețe, el pierde într'un mod cumplit, omorât de acela pe care-l crescuse în brațe : «În 1523 luna lui April, în cetatea Hărlăului, aș tăiat Ștefan Vodă pe Arbore Hatmanul, pe care ȳic să-l fi aflat în viclenie... Și aceea plată aș luat de la dânsul, în loc de dulceață amar pentru nevoința lui cea mare; că nece judecat, nece dovedit aș perit.... după nu multă vreme în acel an aș tăiat Ștefan Vodă și pre feciorii lui Arbore, pre Toader și Nikita». (Ureche.—Letop. I, 187).

Și Miron Costin, spune în cronică : «În acelaș an aș pribegit Șarpe postelnicul, când aș perit Arbore Hatmanul cu feciorii săi. Arătat-u-s-aș acest Ștefan mare vărsător de sânge, cum s-aș cunoscut cu bietul Arbore Hatmanul și cu feciorii lui, în cetate în Hărlău, căror le-a tăiat capetele».

La satul Solca de jos în Bucovina, subsistă până aȳi bisericuța zidită de bătrânul Arbore la 1502, unde se vȳd și portretele lui, a soȳiei sale IULIANA sașu Iliana, și ale copiilor.

Copiii Hatmanului Arbore aș fost patru(?) băeȳi; iar fete : Odochia, Sofia, Nastasia, Maria, Stanca, Ana.

NICHITA și TOADER, fraȳii, aș perit puȳin timp după tatăl lor, decapitaȳi ambiȳ în Suceava.—Din familia lui Arbore, aș scăpat uniȳ de urgia domnească. Pare că aceștia n'aș fost din fiii Hatmanului, ci alte rude apropiate, cari apoi s'aș retras la moșia lor de baștină din Bucovina (satul Arbore), unde s'aș perpetuat.

Sub Petru Vodă Rareș întâlnim tot ca Hatman, pe MIHU ARBORE, care părăsește pe acest principe în 1538, pentru a trece la adversarul său Ștefan V. Lăcustă, pe care apoi îl părăsește de asemenea. După cum ȳice Letopiseȳul : «urându-l toată curtea și boerii (pe Ștef. Lăcustă), s'aș vorovit o seamă de boeri din curtea lui, anume Găneșcii și Arboreșcii, și la așternutul lui unde dormia l'aș omorât în cetatea Sucevei».... (1539) — Intre aceștia se afla și logofătul Trotușan.

La anul 1545, boerii «GLIGA fiul lui Arbore și Ion Cras-

neș» au fugit din Moldova în Polonia cu două călugărițe. Acest boer Gliga era fiul lui Miha Hatmanul.

Despre Arboreșci, multe isvoare se află la d. Wickenhauser (Cernăuți). (V. Hasdeu, Etimologic.)

La 1628 se mai pomenea ca o tradiție despre averile de odinioară ale acestei familii, averi care trecuseră din neam în neam.

Cu încetul această mare familie începe să decadă, ajungând printre boerinași, și ast-fel chiar de la 1650, găsim într'un act din Bucovina, subscris printre mai mulți răzeși, pe: RADU ARBORE.

Intr'un zapis de vânzare tot de acolo, din anul 1698, la sfârșit se spune: «Și eu Arbore Stegar am scris zapisul și pentru credință m'am iscălit. az SANDUL ARBORE Stegar... iscal....»

Satul Solca de jos din Bucovina, ca o amintire, păstrează încă numele de «Arbore».

În secolul trecut trăia la satul Arbore, urmașul acestei vechi familii: LUCA ARBORE. Fiul acestuia: DUMITRU Arboré a fost vel Paharnic și a avut două fete: una s'a căsătorit cu C. Cogălniceanu; iar cea altă

SMARANDA, cu boerul Zamfirache RALLI, din Basarabia. Boerul Ralli a dat spre înfiare lui Dumitru Arbore, pe fiul său mai mic CONSTANTIN; iar pe fata sa Elena bătrânului boer Ilski din Bucovina (Crasna).

CONSTANTIN ARBORE (născut Ralli) a avut 2 fii și 2 fete:

1. Elena, măritată în Rusia cu Generalul Mihail Makceff, actual comandant al fortăreței Brest-Litovsk; 2. Maria căsător. în Caucaz; 3. Vladimir a murit fără copii; iar cel de pe urmă urmaș este 4.

ZAMFIR C. ARBORE, publicist, etc. a scris mai multe uvrăgii însemnate, între cari marea monografie asupra «Basarabiei» de al cărei istoric și etnografie s'a ocupat în special. Are 3 copii: DUMITRU Arbore, Caterina și Nina.

ARGETOYANU

(OLTENIA)

Origina numelui acestei familii se trage de la satul *Argetoaia* din Mehedinți. Sunt mai multe ortografii ale numelui, găsite și în textele vechi, precum: Argetoianu, Argintoianu, Argitoianu, etc.

Despre Argitoieni nu se găsește mult prin docum. înainte de jumătatea sec. XVII, de și familia lor a existat ca stăpânitoare a satului Argetoaia încă de pe la 1600.

Cel d'ântăi cunoscut, e din anul 1668, iscălit într'un document oltenesc, privitor la Cerneți și unde iscălește: MIHAIŪ HARGETOIANUL, cu Filișanul, Fălcoianu, Buzescu, Preda Poenarul, etc. Acest Mihaiŭ erea vel stolnic, după cum se vede în ȃisul document, și în altul din 1662, tot ca mare stolnic.

DUMITRAȘCO ARGETOIANUL VEL CĂPITAN, al cărui grad de rudenie cu precedentul nu 'l cunoaștem, a trăit pe la sfârșitul secolului XVII și puțin din următorul. Din anul 1697 există un act domnesc, (Conдика mon. Govora ;— Archiva Statului), în care se presintă: «Să se știe boiarii adeveritori și judecători ai părintelui Grigore Egumenul de la Sf. Monastire Govora, bojarii anume Căpitan Argitoianul, i Vasile Căpitan, etc...».

Fiul acestui Dumitrașc căpitan, e CONSTANTIN SERDARUL ARGETOIANUL, pe care la 1719 și 20 îl găsim pe lista boerilor, în timpul ocupațiunei austriace, ca vornic de județul Mehedinți. La anul 1727 aflăm într'un act din conдика monast. Horezul, vorbindu-se despre dĕnsul: «Să chemați și pe părintele Igumen Hurezén și pe dumnĕlŭi Con-

stantin Argitoianul....» etc. (Hasdeu). El avu de soție pe a 5-a fiică a Spătarului Mihaiu Cantacuzino.

În 1738 e VEL-BAN al Craiovei, chiar în anul când se însoară cu Maria, fata Comitelui Nicolae Rosetti și a Ancuței. În demnitatea de Ban n'a stat mult; și iată ce ne spune Daponte de numirea lui: «In 3 Novembre 1728 veni în București veste că Mustafa Pașa numise ban pe Constantin Argetoianul, ginerele acelui Nic. Rosetti care se resculase contra Porței cu 20 de ani înainte. În loc de caftan îl îmbracă cu un biniș îmblănit cu zibelină și «hamé»; iar pe episcopul cu biniș cu hermină». — «9 Noembre. — Se primiră vești că Argetoianul fusese confirmat în sarcina sa prin ordin scris al lui Seraskier Pașa, totuși nu ca Ban efectiv dar ca vekil. Se iscă o neînțelegere între locuitori, căci aceștia voind să aleagă un alt Ban și să scrie lui Vodă să 'l confirme în sarcină, — Mustafa Pașa uză de violență pentru a 'i sili să iscălească o scrisoare lui Seraskier Pașa, în care se dicea că Banul în cestiune fusese ales cu voința și consimțământul lor deplin». (Éphémérides II, 153).

La 1719 și anii următori întâlnim și pe VASILE ARGETOIANU, boer de Mehedinți, împreună cu Constantin pe lista boerilor cu subscrieri de bani către Austria (cl. I).

În Țisa listă e scris: «Ardsetojanul» (v. Hurmuzache, VI, 325). Acesta e un alt fiu al căpit. Dumitrașco.

Fiul Banului Constantin, erea vel CLUCERUL CONST. ARGETOIANUL, care a reparat biserica S-tul Dumitru Băneasa din Craiova, după cum ne spune inscripția dintr'ansa: — «Acastă biserică e zidită din temelia ei de răpos. domn Matei Basarab Vv. și trecând în urmă mulți ani la mijloc s'a stricat.... etc. Decî sculându-se d-lui Constantin Argetoianu, biv-vel clucer, aũ dres și aũ șindrilit'o, și aũ zugrăvit'o, dându-i și alte odóre, împreună cu d-neaei cocoana Argetoiancă; și din întâmplarea vreunilor de resmiriți, iară s'a stricat al doilea..., tot dumnealui răpos. Const. Argetoianu biv-v. clucer. cu răpos. cucoană MARIA Argetoianca, fata dumnealui paharnic Nicolii Slătineanu, al doilea rând

aŭ şindrilit'o : şi s'aŭ înfrumuseţat cu zugrăveală, puindu-î sticle şi fiare la ferestre, cu toată cheltuiala dumnealor, în ȃilele prea luminatului Domn Alex. Ipsilante Voev., Oc-tombre 23, leatul 7283 (1775). (Pessiacov. — S-tu Dumitru Bă-neasa, pag. 7).

Un boer Argetoianu, probabil Const. saŭ Vasile, îl gă-sim la 17..., într'un raport austriac din Oltenia unde se spune că ȃinea în arendă 2 moşii : «....Orevitza und Bolbosanî fiscalische în der arendation des Bojarn ARGETOIANUL, mit begriffene.... etc. etc.».

Constantin A. Clucerul, fiul lui Constantin Serdar şi ban, avu o soră MARIA, care era soȃia lui Radu Bengescu ; — iar el muri fără copii. (v. Geneal. Cantac. de Boliac).

IONIȚĂ ARGETOIANU slugerul, îl găsim la 1783 în diva-nul Craiovei (cu 50 tal. pe l.)

NICOLAE ARGETOIANU biv-vel pitar 1763, erea clironomul moşului său Nicolae Ruset biv-vel logofet (1758) decî fiul lui Constantin I.—Datele despre membrii citaȃi ai acestei familii se găesc între documentele moşiei Slătioara. (v. Arhiva Stat. Bucur.).

CONSTANTIN Argetoianu avea titlul de mare Ban la 1847, etc.

Din actualii descendenȃi ai acestei familii, sunt :

Generalul ION ARGETOIANU n. 1841, comandant al cor-pului I armată. Oficer la 1861, apoi inginer şef la Craiova. În răsboiul din 1877 ia parte ca major la Plevna şi Vidin. — Director al lucrărilor fortificaȃiilor Bucureştilor, general de Brigadă, fost inspecȃor gen. al Geniului (1895), etc. — Căsătorit cu Constanȃa n. Otetelişanu. Fiŭ : — ION ARGETO-YANU doctor, căsăt. cu C-tesa C. Talieviȃi.

ASAN

(MOLDOVA)

Veche familie a cărei origină se urcă la ASAN, conducătorul Vlaho-Bulgarilor din Balcani, pe la anul 1190, după cum spune și Cantemir, vorbind despre mișcarea popoarelor din Balcani: «Capetele acestei ridicări au fost doi frați Petre și Asan; dintr'acest Asan sunt Asani cari și astăzi sunt la noi în țară, măcar că cu multă vreme mai pe urmă au venit în Moldova». (Cronica II, 250).

Tot el, în descrierea Moldovei, mai spune la lista familiilor: «Asan. — Care se trag de la Asan, un frate al lui Ion, domnul țării muntenești, despre care pomenește Choniati». Acest Asan care cu fratele său Petre respinseră domnia byzantină, erea român chiar din munții Carpați (Hasdeu. Mg. Etim.) Fiul său Ion se numi Asan, după tatăl său și astfel întreaga postérité domnind peste imperiul valahobulgar e cunoscută sub numele de dynastia Asanilor. Asan e ucis la 1196, Petru la 1197. Urmează apoi IONIȚĂ ASAN (1197—1207) faimosul biruitor al lui Balduin de Flandra, și cel care primi titlul de împărat, 1204. Apoi vin pe rând: ION ASAN, Caliman și MIHAIL ASAN (—1257), după care nu mai auzim de urmașii acestora. — Ei erau aliați cu familia imperială a Comnenilor.

Peste un secol și mai bine, ALEXIE ASAN la 1373 erea senior al insulei Tasos sub autoritatea Venețienilor. —

Epoca în care această familie s'a strămutat în Moldova nu se poate preciza, probabil că înainte de jumătatea secolului XVI, de oare-ce un istoric grec scria pe atunci că familia s'a stins în linie bărbătească prin acele locuri.

În țară căpătă porecla de CILIBIU, care în limba turcă înseamnă: vestit, nobil.

Ast-fel, după câte se cunosc, cea mai veche mențiune în țară despre această familie este de la anul 1650 într'un hrisov al lui Vasile Lupu Vv. În el se vorbește despre boerii: Kyr ASANAKI și fiul său CONSTANTIN ASAN Celebi.

Apoi de rudele acestora: IORGA ASANI și fii săi MANOLE și CONSTANTIN; toți cinci proprietari de moșii în județele Tecuci și Covurlui.

Un alt act din 1668, în limba română vorbește despre un sat Laturîșeni din Tecuci proprietate a lui ENAKI CILIBIUL, fiu al aceluiasi Constantin Cilibiul Asan, de care se amintește la 1650. Enake, după acest document erea văr primar cu Manole Șetrarul, și nu avu nici un fecior. — (V. Pap. Calimah. — Convorbiri liter. anul XXI, No. 9).

VASILE CILIBIUL, fără numele vechi de Asan, erea din această familie a Asanilor. La anul 1764 erea mare Logofet al Moldovei sub Grigore Al. Ghika.

— În Valachia găsim în decursul secolului trecut mai mulți Asani. Ast-fel:

Panul ASAN vel sluger în divanul Val. la 1717 (28 Apr.) Aceasta probabil e acel ASAN CĂLĂRAȘ de ai cărui doi feciori vorbește letopisețul Moldovei, că au fugit cu alți boeri din cauza lui Nicolae Mavrocordat, fiind primiți de Racoviță Vv. — (Let. tom. III, 71).

CONSTANTIN ASAN, la 1744 în Valachia, e biv-vel căpitan de lefegii.

GRIGORE ASAN, la 1793 avea de nevață pe Joița, fata boerului Costescu — etc.

Ultimii descendenți din familia moldoveană a Asanilor, trecută apoi în Valachia, în secolul din urmă, sunt:

TEODOR ASSAN, căsătorit cu Eufrosina Grădișteanu, și copii săi:

CONSTANTIN ASSAN, și Marie (Sani).

BĂBEANU

(VALACHIA)

Familie originară din satul Băbeni din Vâlcea, unde apare din secolul XVII.

Ast-fel prin documente, găsim la anul 1635 pe unul dintr'ânșii, anume CERNAT din Băbeni; și puțin mai târziu la 1642 pe IANE PAHARNIC DIN BĂBENI. Un VÎLCUL din BĂBENI trăia pe la 1694, când e citat de un zapis.

Pe la începutul secolului trecut (1700) (condic. mon. Vie-roșul; Archiva St.) găsim trăind pe TOMA BĂBEANUL; iar la 1742 (id. Arh.) pe «MIHAI LOGOFÊTUL, feciorul Tomei Băbean». În acest an, acel Mihaï scria hrisoavele domnești ale lui Mihaï Vv. Racoviță.

Contemporan cu dânsul erea STROE BĂBEANUL (1732), citat în testamentul vornicului Ilie Otetelișanu din anul 1732...: «am cumpărături...i de la Stroe Băbeanul din Băbeni...» etc.

În privința înrudirei dintre aceștia nu putem ști nimic, ca și asupra persoanei lor, nici-unul din ei ne jucând vre-un rol, ci fiind mai mult boeri de țară, secundari, său logofeți pe la divan.

DRAGHIȚ BĂBEANU, polcovnic, este la 1793, judecător la județul Dolj (cu 50 taleri retribuțiune). — (v. Ureche. Istor. I, p. 254).

În secolul nostru mai trăia încă PANAIT BĂBEANUL, biv-vel sluger, bătrân la 1812, al cărui fiu e CLUCERUL BĂBEANU, care era Ispravnic al județului Vâlcea în an. 1795. — Fiul acestuia, nepot lui Panait, după cum arată niște acte de hotărnicie, (din Arh. St.) este:

— PANĂ BĂBEANU (Panait), biv-ctori vistier la 1813. —

Din această familie sunt ați mai mulți descendenți, dintre cari: Căpitanul ALEX. BĂBEANU, căsătorit cu Lucretzia Rahtivanu, etc...

BĂJESCU

(VALACHIA)

Pe la începutul secolului XVII trăia boerul GEORGIE, care avea moșia Băjești, după care se numără ast-fel urmașii săi. El avu, după cum ne arată documentele, de fiu pe :

MARELE BAN MAREȘ BĂJESCU, de care ne vorbesc cronicele muntene după anul 1660. Intr'un act din 1648 e numit «Mareș logofăt Câmpulungescul», și avea de soție pe Jupâneasa Maria. Mai mulți cronicari (între alții Șincai etc.) îl numesc greșit Kretzulescu, poate din cauză că erea foarte de aproape înrudit cu această familie, și fiind-că tot-d'auna îi găsim alături cu cumnatul (?) său Radu Kretzulescu. «El erea boer din casa Cantacuziniștilor». (cron. Const.).

În anul 1663, cronica vorbește de dânsul atunci când unii părără la domnul Grigore Ghica pe Șerban Cantacuzino v. logofăt și pe Mareș B., că umblău cu reclamații la poartă contra lui.

La anul 1671 începe cunoscuta ceartă dintre Cantacuzeni, cu Kretzulescu și Mareș Băjescu de o parte, cu Bălenii de alta, în care sympatiile sunt împărțite între cronicari. Iată ce dice cronica Bălăcenească, partizana Bălenilor (ap. Șincai): «În vremea ce s'aū dus Mareș Banul la Craiova, nu s'aū dus smerit de alți boeri, ci s'aū dus cu pompă, cu steag bănesc, cu trîmbițe, cu tobe, cu surle, cu gloate și cu mulți copii de casă cu sulițe și înaintea lui mergea vre-o căți-va provodnici înfrumusețați....» (cron. III p. 166). Din Craiova temându-se a nu fi omorît de Gheorghe Băleanul a fugit în monăstirea la Loviște, venind apoi în București și plângându-se la Domn, care convocă divan

și mazili din boerii pe Băleni cu partizanii lor. — În anul următor, Turcii numiră Domn pe Grig. Ghica și prinseră pe Mareș Banul la Adrianopol punându-l în obezi. Noul Domn veni cu el și 'l închise în turnul domnesc; iar apoi i se dete drumul și rămase în țară (id. p. 170—75). Până sub Brâncoveanu Vodă mai găsim pe acest boer, în istorie, ca Vel Ban. — Înainte, la 1669 în hrisovul pentru isgonirea Grecilor, al lui Radu Leon e iscălit ca mare Vornic.

Acest boer, care se distinse mult în timpul său, și care de multe ori putea fi confirmat domn, avu 3 fii, după cum ne arată documentele.

MIHAIŢ POSTELNIC, citat la anul 1689 cu fratele său GEORGE Paharnicul. Acesta din urmă avu un fiu CRISTEA logofetul (1686), care la 1680 erea însurat cu Ilina fata lui Pană Pepano.

Fiul mai mare al Banului Mareș, era FIERA, citat la 1648 încă foarte tânăr, împreună cu tatăl său, ca «postelnic ot Balotești». La 1680 Mareș cu soția sa Grajdana, e citat și cu fiul lor FIERA paharnic. (și 1690) etc.

În diferite documente de moșie se vorbește de: «Câdea postelnicul Balotescu», și nepotul său: Fiera. Moșia Balotesci era de sigur în neamul Băjeștilor, după cum am vădut că Fiera, fiul lui Mareș o stăpânea.

În secolul XVIII întâlnim pe boerul ȘTEFAN BĂJESCU și soția sa Stanca Băjeasca, la anul 1743 (doc. de m.); — iar:

Boerul IORDACHE BĂJESCU, «om bun fără de nici o vină», fu ucis de Ștefan Vodă Racovița prin intrigile lui Stavarahe la anul 1764 «numai spre a fi de groaza ispravnicilor însărcinați cu stringerea banilor, fiind și el unul din ei», dice genealogia Cantacuzenilor. (v. Buciumul și Xenopol tom. V).

În secolul actual, în deosebite acte de hotărnicie figurează boerul.... BĂJESCU, fost vel șetrar la 1793, a cărui soție Șetrereasa Ruxandra, trăia după moartea lui, la anul 1809.

Fii lor aũ fost, începând de la cel mai mic: GRIGORE

BĂJESCU, praporcic la 1841; CONSTANTIN B. de asemenea praporcic în acelaș an ; și

HRISTACHE BĂJESCU serdarul; pitar la 1839, căsătorit cu Zinca..... (1847) și fiu mare al șetrarului Băjescu și al Ruxandreî. El avu un fiu: Iorgu saŭ GEORGE Băjescu.

etc.

BĂLĂCEANU

(VALACHIA)

Origina familiei Bălăceanu, e din satul Balaciu (din Te-leorman), moșia străbună a lor. — Încă din al XIII secol găsim pe KNEAZUL BĂLĂCEAN, (Balacîco). Acesta trăia pe la anul 1280 în țara românească lângă Dunăre, și neamul lui era din vechia castă a Basarabilor. El pieri într'o luptă legendară. (v. Hasdeu, Radu-Negru).

Date mai sigure avem despre primul Bălăcean cunoscut până acum, anume CONSTANTIN «pe care letopisețul 'l arată că a fost căpetenie împreună cu alte două căpetenii ai oștilor Mircii Vodă Cozianul, care a domnit în anul 1387». Acest «Căpitan» Constantin, avu un fiu numit DRAGOMIR. (Geneal. familiei).

Fiul lui Dragomir e: GIAICU BĂLĂCEANU, care a trăit puțin timp după anul 1400. Numele Giaicu se traduce prin «Popa». Dacă într'adevăr Bălăceanul a fost popă sau numai a avut această poreclă, nu se știe.

În filiațiunea lor, — fiul lui Giaicu era NEDELICU BĂLĂCEANU vornicul. El, împreună cu soția sa Ana a fondat în București biserica Sf. Gheorghe vechiă la anul 1492.

(Portretul, Țis al Vornicului Nedelcu din mon. Tismana nu e al lui, ci al lui Nedelcu mare vornic de la 1542). Fiul său se numea MOȘUL și acesta avu la rândul său de fiu pe SPĂTARUL SPATA BĂLĂCEANU, cu același titlu ca și tatăl său. Spata era însurat (?) cu Mara, care erea pomenită «Călugărița cea bătrână Bălăceanca» și care mai trăia încă în adânci bătrânețe în sec. XVII. Copii ei, după cum sunt pomeniți într'un document, erau: MIHAÎ clucerul, DUMI-

TRAȘCO Postelnicul, Ancuța, asupra căror nu știm nimic, Dragomir și Badea.

DRAGOMIR LOGOFÊTUL din Balaci, e pomenit în 1584 și 1586. Sub domnia lui Radu Mihnea e mare spătar și se vede că a murit înaintea bătrânei sale mame. Fratele său BADEA n'avu copii, iar fiul lui Dragomir e numit tot Badea și joacă un rol însemnat în secolul XVII.

BADEA BALĂCEANU VORNICUL, supranumit Ușurelul, de pe când era mare Căpitan.

El căpătase porecla de *Ușurelul*, fiind-că în interval de vre-o 24 de ore ajunsese de la București la Iași, cu o scrisoare de la Constantin Basarab, domnul Munteniei, către Ștefan Gheorghe al Moldovei, prin care scăpă de la moarte sigură pe frații Toma și Iordache Cantacuzino. Ion Neculce dice: «Și i-au pus Munteni de atuncea nume Ușurelul, după care multă milă au avut de la Cantacuzinesci».

Călătoria căpitanului Badea, dice d. Hasdeu este o adevărată minunăție pe acele timpuri: el trebuia să fi schimbat pe drum o mulțime de cai «de olac» după cum se dicea pe atunci, și nu putea să se fi odihnit o singură clipă.

Prin persoana lui Badea, Bălăcenii au fost cel d'ântăi neam românesc care a căpătat de la Austria, adică de la «sacru imperiu», titlul de «graf», (vezi Sulzer, III, 164 și Engel t. II), și l'a romanizat prin cuvântul «conțeș», format printr'o alterare a cuvântului «conte». — Deja în 1654 se citește în cronica muntenească despre «Conțeș Bălăceanu», care nu e alt de cât Badea, mai apoi mare vornic.

La anul 1673, când se dede bătălia de la Hotin între Turci și Poloni, și când Vodă Ștefan Petriceicu a trecut în partea regelui Ion Sobieski, printre mulți boeri moldoveni erea și comitele Bălăceanu, adică «Ușurelul», care s'a distins și de astă dată purtându-se în luptă foarte vitejește. (Șincai).

Cronica moldovenească a lui Amiras (Letop. III, p. 146) dice: «Multă vărsare de sânge s'au făcut, și care turc

scăpă din șanțuri, din Nistru nu scăpă, iar când scăpă și din Nistru, din oaste ce erea în cea parte nu scăpă că erea mulți și de-ai noștri amestecați cu Leșii și Badea Bălăceanu Contoș, de-î omora de mai nici unul n'a scăpat».

Epitetul de «tâlhar rău», dat de aceeași cronică pare a se referi la episodul povestit de cronica munteană: «Badea Vornicul Bălăceanu, în zilele lui Antonie Vodă a ucis niște negustori Moscoviți împreună cu cari erea și călugări merși pentru milă la Mosc, pre toți omorându-i cu o soție a lui ce-l chema Buta, averea le-o a luat»...

VEL-AGA CONSTANTIN BALĂCEANU, comte al imperiului, e fiul vornicului Badea, ginerele lui Șerban V. Cantacuzin, și cel mai înverșunat dușman al lui Brâncoveanu; lucru de care vorbește Engel pe larg. (I, 386, Gesch.).

Constantin Bălăceanu vroia cu orî-ce preț ca s'ajungă domn, și credea că va putea să reușească cu ajutorul Austriei, pe care în acest scop o îndemnă să ocupe țara.

Foarte ambițios și foarte viteaz, în lupta contra Turcilor, în care l'a vădut însuși ungurul Cserei, nimenea nu s'a bătut mai bine de cât Bălăceanu, care a și pierit acolo cu sabia în mână:

«Aga Bălăceanu a perit în răsboi, dar a pierit și șeraskerul Turcesc, că l'a lovit un glonț tocmai în gură. Zic că la acel răsboi să fie fost mai mult isbânda despre partea cazacilor Brâncoveanului, căroră le erea cap un moldovean anume Costin căpitanul de Focșani, feciorul Nenului. După ce a aflat Brâncoveanul Vodă pe Aga Bălăceanul mort în răsboi, trimisui-a capul la București, de l'a pus într'un perpeleac în mijlocul ogrăzii lui de i-aședut vre-un an capul în prepeléc, și a învățat de i-a risipit și curțile și ograda de a rămas numai jăriște...» — (I. Neculce.—Letop. II, 262).

Aga Bălăceanu a rămas un personagiū în legenda populară. În balada «Aga Bălăceanu» se spune:

Intre Clejanî
Şi-între Bucşanî,
S'a întâlnit, s'a întîmpinat
Douî domnî cu douë oştî;
Da pe nume cum îi chiamă ?
Este Aga Bălăceanu
Cu Constantin Brâncoveanu.
Frânge Aga Bălăceanu

Pe Constantin Brâncoveanu.
Când soarele fu coalea,
Strigă Serafim Paşa :
«Boerî! cine s'a afla
Şi se va adevăra
Să taie pe Aga Bălăceanu,
Cu bănia să'l măresc
Cu banî mulţi să'l dăruesc...

Nimenî nu se găsi, afară de : căpitan Costin, — agheî
Bălăceanu fin, —

Care omorî prin trădare pe viteazul boer şi apoi se duse
la domn să'şi ia răsplată; însă fu dat gâdelui să'î tae ca-
pul. Aşa spune poezia populară. — Comtele Const. Bălă-
ceanu Aga avu de soţie pe Maria fica lui Şerban Vodă
Cantacuzino.

Bălăcenii, ca şi alte familii boereşti, aveau o cronică
specială a ţării, conservată în familie. Ea e cunoscută sub
numele de «cronica Bălăcenească», se începe la anul 1629
şi se termină la 1724, vorbind şi despre Moldova. — O
Bălăceană, aflându-se la Viena a încredinţat'o lui Samuel
Klein, de la care o avu Şincai, iar apoi Engel.

ION BALĂCEANU, fiul lui Aga Constantin (Engel II 12)
a perit în tortură sub Vodă Mavrocordat; de oare-ce ca toţi
Bălăcenii în acea epocă, erea partizan al politicii aus-
triace. — El avu 3 fice, numite «nemţoicele», fiind-că ereau
crescute la Viena, anume: Ilinca, Maria şi Smaranda, din
căsătoria sa cu Ilinca, fata postelnicului Brezoianu. —

Dintr'o altă branşă a familiei, întâlnim în secolul XVII
pe boerul: HAMZA BALĂCEANUL, despre care găsim men-
ţiuni în cronică şi documente contemporane; a fost căsă-
torit cu Anica fata lui George Băleanu biv-vel Ban, pe
când erea mare *clucer* (la 1680). Intr'un document din
1713 e amintit cu cele 3 fice ale sale: Jupănesele Stanca
Bălăceanca, Ilinca şi jup. Preda, care a ţinut pe Dumi-
traşco Poenarul, pe atunci (1688) pitar mare.

Frate(?) cu Hamza erea GRIGORE BALĂCEANUL, pe care
'l găsim boer însemnat pe la 1688.

BARBU CLUCER BALĂCEANU, fiul acestuia, e cu rangul de

agă la 1688, iar mare clucer la 1703. În 1728 într'un act e citat ca mare postelnic, și anume într'o însemnare de lucruri ce a lăsat Doamnei Maria a răposatului Constantin Bălăceanu.

Despre urmașii acestora nu mai știm nimic.

Alt fiu al lui Dragomir, decî frate cu Badea ȃis Ușurelul, era PATRAȘCO, boer care avea 3 fii, din care s'a transmis familia actuală. MATEI BALĂCEANU, cel mai mare la anul 1693 era partizan al lui Constantin Bălăceanu și al vărului său Preda Proroceanul, venind împreună cu ei în țară cu armată nemțească comandată de Heisler, și acest din urmă «pornind spre București au trimis încă înainte pre Magne groful Generariul cu o seamă de oaste călărimă, și cu dânsul împreună erea Preda Proroceanul și Matei Bălăceanul, vărurău, povețe fiind..» (Radu Greceanu mag.ist II, 144) — (v. Proroceanu).

El erea văr și cu Barbu Bădeanu, de asemenea partizan Germanilor.

Matei a avut doi feciori: PATRAȘCO, care și el avu 3 fii; Ion, Matei și Nicolae; și — HRIZEA pitarul Bălăceanul, care a avut copii pe Iliina și pe ION BALĂCEANU șetrar mări. Acesta a lăsat patru fii și o fată (citați la 1815): Nicolae, Tănase, George și Șerban.

BARBU Bălăceanu, frate cu Matei și fiu lui Pătrașco I-iu, are un fiu ȘTEFAN; iar acesta pe Iordache și GEORGE Bălăceanu, după cum arată schița genealogică a neamului făcută la începutul acestui secol. (v. Hașdeu. mg. etimolog).

Al treilea fiu al lui Pătrașco, decî frate mai mic cu Matei era:

DRĂGHICI BALĂCEANU, însemnat boer în secolul trecut. Este dovedit înainte de 1749 ca biv-mare pitar. El a murit înainte mult de 1770 și a avut de soție pe Catrina de la care se născu fiu BARBU BALĂCEANU. (v. tabl. Hurmuzache Doc. t. VI)

Barbu Bălăceanu e tatăl VORNICULUI CONSTANTIN BALĂCEANU. Despre acesta ȃice Ioan Ghica (în scrisoarea III către Alexandri): «Caragea era neîmpăcat cu boerii cari, nevoind

a fi instrumentele hrăpirei lui, îi făceau vre-o împotrivire sau chiar vre-o simplă observație. Ast-fel pe Banul Const. Filipescu la ținut doi ani la moșie la Bucov sub pază, pe Banul Grigore Ghica doi ani închis în casă....., pe Vornicul Constantin Bălăceanu, de care se temea fiind-că acesta avea relațiuni de familie la Viena, l'a trimes surghiun la Castoria...» (anul 1782). El a fost și mare Ban.

Banul Constantin a avut fii : RADU, CONSTANTIN Bălăceanu (în sec. nostru). Nicolae și IOAN însurat cu o Bălăceancă și apoi cu Elena Moruzi.

CONSTANTIN BĂLĂCEANU, fost mare Ban la finele sec. trecut, a avut de fii la rândul său pe : Hatmanul ȘTEFAN Bălăceanu, ION Bălăceanu și CONSTANTIN BĂLĂCEANU, f. mare vornic, ministru de culte la 1838, Prezident al Eforiei spitalelor la 1840, ministru de justiție la 1856. Căsătorit cu Catrina Dudescu, avu fiu pe :

ION BĂLĂCEANU n. 1828, ministru plenipotențiar la Londra. Fost prefect de poliție sub Cuza și în 1876. În diplomație : la 1866 agent la Paris, apoi (70) la Constantinopol ; În 1876 ministru de externe. — Agent la Viena (1876), ministru plenipotențiar (78) ; apoi la Roma (82), Paris (1884, Constantinopol. Delegat în comisia Europeană a Dunărei și Prutului (89). De la 1893 ministru la Londra. Căsătorit cu , are fiu pe CONSTANTIN BĂLĂCEANU, căpitan în rezervă, etc.

Din o branșă înrudită a familiei, tot din Banul Constantin, prin fiul său..... sunt descendenți actuali : GRIGORE Bălăceanu (la Paris), și CONSTANTIN BĂLĂCEANU, mare proprietar (moșia Stolnicî, Teleorman). Căsătorit cu Elena Mănescu, are fiu pe : GRIGORE.

Armele Bălăcenilor, concesate de curtea din Viena sunt : sus pe argint vulturul țării, la mijloc (fasce) 3 săgeți roșii în stea, pe fund aur ; iar jos leul dreptăței cu spada și cumpăna, în apropierea unei ape de argint, pe fund albastru.

BALEANU

(VALACHIA)

Familie a cărei origină e legată cu a Basarabilor, și apare cunoscută din secolul XV. Numele vine de la moșia lor de stăpânire «Bălenii» din Jud. Dâmbovitza, de prin al XVI secol. Pe lângă acesta posedau multe moșii în țară, fiind uni din cei mai avuți boeri.

Primul Bălean de care se vorbește e JUPAN MIHAIL la anul 1468, boer în divanul domnesc al lui Radu W.—Intr'un manuscris al lui Radu Greceanu se spune de un chrisov din 6976 (1468) de la «Radul Voevod Basaraba sin Vlad Voevoda» dat «Cinstitului boerului Jupan Mihail pentru moșia Rușii i proci», și adăogându-se: «dintr'acesta se trag boerii Băleni».

Pare că frate cu Jupan Mihail a fost GHERGHINA PĂRCALABUL, mare castelan al faimoasei cetăți Poenari, sau altă rudă de aproape. Acest Gherghina erea om foarte bogat; și avea de fii pe MARELE PAHARNIC DRĂGHICI, † fără copii. Gherghina a fondat din temelie și a înzestrat cu mare avere monastirea Nucetul din Dâmbovița, care a rămas ca ctitorească a posterității Bălenilor, fiind întemeiată de neamul lor.—Despre acest boer Gherghina vorbește pe larg un chrisov al Radului Vodă din an. 1502, asupra moșiei Topolovenii, fostă «a Miliî, feciorul lui Voicu al Țatului», care fugise peste munți, ridicând alt domn «peste capul părintelui D-niei mele» Vlad Călugărul; dar fiind prins, l-a trimes să'l arunce în cetatea Poenarilor; iar tatăl boerului Milea s'a dus înaintea părcalabului Gherghina «de i-a închinat ce e mai sus din sat den Topo-

loveni ca să'i scoată capul fiî-săi Milii de la cumplita morte, și i-au scos capul lui.....»

Sub Mihnea Vodă Turcitul, în sec. XVI, găsim pe doi boeri Băleni. Într'un hrisov din 1582 al acestui domn, se vorbește de 6 boeri bătrâni, între cari PETRU BAN DE BĂLENÎ. Vintilă de Cornățeni, Stroe armaș de Mănești, etc.... — În alt hrisov din 1585 (mon. Radu Vodă, în Arhiva), găsim pe boerul RADU CLUCER ot Băleni. Neavând alte indicii e greu a stabili timpul când a trăit Petru Banul, deja bătrân la 1582. Pare că el e tatăl clucerului Radu.

Încă de pe atunci exista 2 ramure deosebite din Băleni, din cari una a dat pe Banul Udrea de sub Mihaî Viteazul, cea altă pe Gherghe Banul în sec. XVII. Oare clucerul Radu ot Băleni nu e tatăl Banului Udrea; împrejurările par a ne arăta aceasta.—Vom lua fie-care ramură pe rând, începând cu a lui:

BANUL UDREA BĂLEANU, boer dintre cei mai însemnați ai lui Mihaî Viteazul, și pe care cronicile 'l numesc «Hatman» pentru marile merite militare, de și acest titlu nu exista în Valachia. — La anul 1598, Mihaî îl trimete asupra lui Hafiz Pașa, pe care'l învinge victorios. Vistierul Stavrinos în cronica sa, ȳice: «Sultanul trimete pe Hafiz-Pașa, om foarte viteaz. Acesta își așează tabăra la Nicopoli, având 16.000 ostași buni și 32 tunuri.... Mihaî mișcă înainte pe Udrea, cu contingentul de Moldoveni, 1000 Cazaci și 1000 Dorobanți; Udrea trece îndată peste Dunăre cu oastea și sfărâmă oastea lui Hafiz Pașa». (În Papiu Ilarian).

După cucerirea Moldovei, Mihaî pusese acolo pe Banul Udrea în capul cârmuirii.

Într'o luptă contra Polonilor, lângă Argeș, comandând avant-garda română, el susținu atacul unei armate mult mai numeroasă, în 3 rânduri, și perȳând 1500 de oameni, dând ast-fel lui Mihaî timpul de a se retrage și întări. — Miron Costin: «până de 3 orî aȳ dat răsboi Leșilor iar a patra oară aȳ purces în risipă oastea Udrii.» — Un oficer Polon, Otfinowski, martor la bătălie, a descris-o în versuri (1601).

La 1598, Udrea când plecă contra lui Hafiz-Paşa, fiind pe atunci armaş mare, a scris în româneşte testamentul său, cu subscrierea şi pecetia (în archiv. reprod. de Hasdeu magn. etimol) din care:

«Să se ştie că las eu Udrea fraţine-mie Badii: Maxinul tot şi Negreasca şi Măceşti şi viile toate de la Pripor şi Bălteni; şi am lăsat sororu-mea Grajdani, Leurdeni cu mori cu tot şi viile, şi Bobescii de sus cu tot şi Stâlpeni partea mea toată; iar monăstirii Panaghii i-am lăsat Lupşanul tot şi Lunga şi.....; toate le-am lăsat monăstirei cu mare blestem, şi cine va călca acestea să fie blestemat de domnul Christos. August 21 valét 7106. Udré veliki armaş». Pecetea pare că represintă două capete negre despărţite printr'un arbore. —

La 1600 Mihaiu trecând munţii, lăsa administrarea Munteniei lui Udrea, pe când Oltenia rămase sub a Buzeştilor. A rămas scrisoarea lui Mihaiu din 1600 prin care comunică boerilor săi planul de unire al celor 3 ţări române. În acelaş an, Simeon Movilă intrând în ţară cu Poloni, prinse pe Banul Udrea, căruia îi tăia capul; lucru de care vorbeşte şi Sigmund Batori într'o epistolă a sa din 1601.

Miron Costin spune greşit că Banul se închinase usurpatorului Movilă. El a fost decapitat tocmai din cauza opunerei. — Legatul său fu împlinit întocmai şi fu înmormântat la «Sfânta monăstire».

Ne mai fiind urmaşi din ramura lui Udrea, patronagiul monăstirei a trecut Bălenilor din cea altă ramură, fiind urmaşii aceluiaşi fondator.

Udrea avea de frate pe POSTELNICUL BADEA, care într'un zapis (din 1641) arată cele două ramuri deosebite ale neamului. Ei avură şi o soră, pe GRAJDANA saŭ Urbana, care a fost soţia Vel-Spătarului Lecca.

De la soţia sa, care erea Muşa, Banul Udrea n'avu copii.

A doua branşă a Bălenilor, o găsim în secolul XVI prin DRAGOMIR Vornicul, pe care un document ni'l arată că avu de fiu pe:

IVAŞCO MARELE VORNIC Băleanul, fost postelnic; boer în-

semnat până sub Matei Vodă, când la anul 1633, în bătaia de la Dudesci între Matei Basarab și rivalul său Radu Alexandru: capetele oștirilor pre roșii ereau Ivașco Vornicul Băleanul și Barbu Pah. Brădescul» (cron. anon. m. ist. IV, 317) Tot el mai e pomenit înainte într'un document din timpul lui Mihai V. — Ce doi feciori ai săi au fost: Petre și Gheorghe.

PETRE CĂPITAN din Băleni, și vel sluger în 1642 și 1650; la 1658 mare căpitan, † puțin după 1660. El avu trei fii: — MATEI postelnicul de la Mihăești (care avu o fică (?) Rada) SOCOL postelnicul, apoi clucer la 1645, al cărui fiu era Cârstea Clucerul; — în fine al treilea IVAȘCO B. postelnic și mare vornic, care avu de soție pe Marica și care nu trebuie confundat cu vărul său Ivașco fiu al lui Gherghie Banul și tatăl lui Grigore. — Acești 3 frați de mai sus, fiii lui Petre căpitanul vind împreună unchiului lor Gherghie moșia Câlcești. — (doc. Archiv. St. Buc.)

MARELE BAN GHERGHE BĂLEANU, cel alt fiu al vornicului Ivașcu de la începutul secolului, e boer cu mare vază în sec. XVII. — La 1659, când Constantin Basarab Cărnul năvălise în Moldova contra lui Ghica Vodă bătrânul, avea cu sine și pe Băleanu, care a și căzut în robia Tătarilor: «atunci au căzut în robie Banul de Craiova, Băleanul.....» (Miron Costin). Cronica țării românești (magazin istoric) țice asemenea despre dânsul: «.... iar pe Gheorghie vornicul Băleanu, îl coprinseră acolo viu, și'l duseră rob la Crâm».

Intors, de și bătrân, Banul Băleanu, ia parte la evenimentele țării. Sub Antonie Vodă izbucnește acea mare rivalitate între boerii țării, descrisă de cronicari, Băleanu cu fiul său de o parte, iar sfetnicii domnești: Krețulescu, Banul Mareș Băjescu de alta, etc. (v. Kretzulescu).

Ambii Băleni ereau mari dușmani ai lui Șerban Cantacuzino și Cretzuleștilor. — Vorbind despre călătoria lui Duca Vodă în Muntenia, Nicolae Costin țice: «Duca Vodă trăsesese din boeri pe unii către sine, de'i făcuse ai săi, anume Băleanul cel bătrân... etc.» Sub domnia lui Duca în Va-

lachia (1674) el e principalul boer al țării: Duca Vodă lipsind din țară, Gherghe Banul rămâne caimacam cu ginere-său Hrizea vîstier și ai Staico paharnic. etc.—(Mag. ist. II, 5). † 1679.

La 1644 erea mare clucer și la 1656 mare Ban; se născuse probabil pe la 1600. — Fica sa Anca se căsătorii cu Hamza clucerul Bălăceanu; și alt ginere erea Radu Dudescu. Fiul său a fost:

IVAȘCU BĂLEANU MARELE LOGOFET; vorbește de dânsul cronica Bălăcenească (Șincai III, 166), cum că la anul 1671, fiind agă, boerii Mareș Banul, Radu Crețulescu și Șerban cu frații lui «li s'au nălucit că Gherghe Banul cu ai săi vrea să'l omoare», și ast-fel plângându-se lui Antonie Vodă, acesta mazili din divan pe Gheorghe și Hrizea vîstierul; iar pe Ivașco din agie, făcându'l apoi comis mare.—Duca fiind mutat în Moldova la 1679, și Șerban Cantacuzino numit domn, Ivașco clucerul Băleanu fugi la vechiul său domn, (mag. istor. II, 17), împreună cu Staico clucerul (Bucsanu), pe care Șerban Vv. caută a'î readuce cu promisiuni; Ivașco Băleanul muri în Moldova, iar soția cu copii și Staico Buxanul trecură în Ardeal după moartea lui (1685).

Șerban Cantacuzino arătându-se mărinos alege tocmai de ginere pe fiul lui Ivașco: Grigorașcu postelnic (1686): «o mare minune, ȳice Cronica anonimă, au făcut acel Șerban cu ginere-său Grigorașco! că tată-său Ivașco și moșu său Gherghe din Băleni fost'au mari vrăjmași lui Șerban Vodă...». — Șerban Vodă chemă pe Grigore cu mama sa din Ardeal unde ereau refugiați.

GRIGORAȘCU BĂLEANU, vel postelnic, fiul lui Ivașco, a jucat un însemnat rol pe timpul său. — Șerban Vodă Cantacuzino auzind despre el cum spune Constantin Filipescu căpitanul, fiind-că erea frumos și de neam bun, fiind pribegit în Ardeal la Mihail Appafy trimese după dânsul, spre a'î da pe fica lui de soție. Const. Căpitanul, văr cu mama Băleanului fu trimes să'l aducă, lucru ce se împlini și nunta se făcu cu mare pompă, «care atăta se potrivise amândoi la toate, cât gura nu poate spune

frumusețile și înțelepciunea lor, și toți îi fericia; dară să-răci multă bucurie n'au avut, că după cinci luni bolnă-vindu-se greu Smaranda a murit și s'au îngropat cu mare cinste la monăst. Cotroceni; iară Grigore Băleanul a rămas în jale». (Codex Balacianus etc.). Această tânără soție a lui Băleanu, erea Domnița Smaranda († 1688), «și frumoașă și înțeleaptă, foarte o iubea tată-său».

«Boerii și țara (la an 1716 când Mavrocordat erea în exil), a făcut sfat să se alcătuiască cu Nemții, și a mers Bojoranul și Grigore Băleanul logofătul la Sibiū la generalul Steinvill, să ceară oști și guvernator dintre boeri, să deslipească țara de Turci». (ap. Șincai III, 389). Planul nu eși căci Mavrocordat se întoarse în țară.

După 1720, Gr. Băleanu e mare Ban; iar la 1729 administratorul întregii Olteniei ca mare Ban, sub guvernarea austriacă. (V. multe documente în Hurmuzache, tom. VI). — (t. VI, p. 407, 28, 55, 81).

Fiul acestui mare boer este: . . . BĂLEANU, mare logofăt etc. (sec. trecut).

Fiū :

GRIGORE BĂLEANU mare Ban, întâiul boer al divanului Valachiei, până în secolul nostru. Fusesse mare vornic, etc. — Avu de soție pe Maria Brâncoveanu, fiica lui Manolake Br. m. Logofăt, și muri la 1807.

Cele 3 fete ale sale a fost : Zoe Moscu, Elena Herescu, Alexandrina Văcărescu.

Iar băeți doi :

MANOLAKE BĂLEANU, om politic, comandant al oștirei din Valachia la 1831; mare vornic, la 1848 face parte din căimăcamia de la București, după abdicarea lui Vodă Bibescu. Deputat în divan. Înainte de alegerea Pr. Alexandru Cuza a fost iar caimacam sau locotenent domnesc împreună cu I. Filipescu și I. Manu. Soția sa erea fiica lui Const. Bălăceanu: Sultana, cu care a avut patru copii :

1. EMANUEL BĂLEANU, fost Prefect de Ilfov, etc. căsătorit 1. cu Elisa Florescu, avu 2 fete (Emanuela, Ivoneta),

a doua oară cu Marie Catargi, 1 fată (Elisa) și un băiat: George.

2. GEORGE BĂLEANU (Iorgu), căsătorit cu Elena Mavro-cordat, are 3 fice.

3. 4. Ficele lui Manolake B. au fost căsătorite după: Filipescu și I. Ghika.

NICOLAE BĂLEANU, al doilea fiu al marelui Ban Grigore, de la care moștenise averi mari, a fost ministru de finance, reprezentant în parlament, etc. — Insurat cu Irina, n. Văcărescu, avu 3 copii:

GRIGORE BĂLEANU, n. 184., fost inspector al Eforiei spitalelor, etc.

Marie Blaremburg, și Catinca căsăt. cu George Cantacuzino.

† BALICA

(MOLDOVA)

Veche familie, despre care avem date sigure din secolul XVI, și pe care falsa cronică a lui Huru ne-o arată anterioară descălecării lui Dragoș: — (Printre vechii boeri (cokî) e citat Avram Balica, alături cu Titu Arbore, Ceur, etc. (sec. 12).

Cel mai însemnat din această familie și primul bine cunoscut este marele HATMAN ISAC BALICA, mare portar de Suceava; înrudit de aproape cu Movileștii, de oare-ce ținea în căsătorie pe Schiauna, sora lui Eremia și Simeon Movilă.

Un chrisov, dat de Petru Șchiopul din 1583, adeverește acest lucru: «Facem știre tutulor cui se cade, că viind dinaintea domniei mele rugătorul părintele Gheorghe episcopul de Rădăuți și cu frații săi Teodor și Eremia vornic și Simeon aprod și cu sora lor Schiauna giupâneasa Baliceii Hatman, și sora lor Greaca, feciorii Movilei logofăt mare...».

Un alt act din 1615 (Hasd., Archiva. I, 128) — spune că dânsul e fiu al mamei lui Eremia, adică dintr'o primă căsătorie, dar se poate explica că și cumnat fiind cu acesta, putea fi numit fiu.

Un chrisobul al lui Moise Vodă din 1634 — (Arhiva Has. I, 72) — îl numește: «vêrul domniei mele repausatul Isac Balica Hatmanul».

Pentru multe fapte rele ale lui Iancu Sasul, Miron Costin ne spune că mulți boeri, «mai vêrtos Movileșcii, Vlădica Gheorghe, Eremia și Simeon paharnicul, Balica Hatmanul, s'aũ sfătuit în taină ca să pribegescă și... cu toții aũ

trecut în țara leșească, alții s'au dus la Turci, la Munteni și într'alte părți». — În urma plângerii acestor «Movilești» între cari și Balica, domnia se redetelui Petre Șchiopul (1582).

Balica fusese mare portar între 1579—85 și pieri la 1612, ucis de Tomșa. — El zidește în Iași o capelă, care mai târziu devine M-reă Frumósă, înzestrată cu multe moși. — Ion Canta în Cronică (III, 163): «erea o bisericuță mică de piatră făcută de un Balica Hatman».

Din urmașii Hatmanului cunoaștem pe :

ION BALICA, ctitor la monăstirea Frumoasa (1642), fiul (?) său. Acesta împreună cu SIMEON Balica (Balicenco) și IOSEF Balica, sunt menționați câte-și trei la 1649, slujind ca români printre cazaci din Ucraina. Lipsa de documente ne împiedică de a ști legătura de rudenie ce există între dânsi.

ALEXANDRU BALICA, 1754, citat prin documente; între altele se judecă împreună cu soția sa Maria, contra vechilului egumenului Calistru al mon. Rișca, Sept. 1754. (Acad. ²⁵/₈₁).

Neamul Balica avea indigenatul cu drepturi polone, și e trecut în «Corona Polska» (carte de eraldică din 1728), dîcîndu-se despre Balica : «Isaiasz y Jerzy Parkutapowie, szlachta Wodosca, zafluzeni w oyczyinie nasszey w ziele w recompense od Rzeczypospolitey, indigenat w rom. 1607, (o czym Konstantucya Seymowa fo. 857 toz namienia y. Okolski. — tom. III 329».)

Șincai dîce despre aceasta : «Spune Engel că tot în acest an (1607) au căpătat indigenatul polonesc Nistor Urêche, Vasile Orisa, Esaia Balica....» —

Localitatea unde erau curțile domnesti de la Frumoasa după numele primilor fundatori, se chiamă Balica, cum spune cronicarul Neculce (II, 307).

Intre nobili maghiari se află o familie Balica, originară din Transilvania, care erea de sigur în legătură cu familia moldavă.

Acest neam boeresc s'a stins în secolul nostru ne mai fiind descendenți de parte bărbătească.

BALOTĂ

(VALACHIA)

Această familie se află stabilită aproape de Olt în județul Argeș, încă de la 1650, când trunchiul ei: Balotă Căpitanul, veni prin acele locuri, după toate probabilitățile de dincolo de Olt.

Boerul DRAGOMIR CEPARO, trăia pe la anul 1533 (7041), ca stăpânitor al moșiei Ceparii din Argeș. El a zidit biserica din Cepară situată pe un deal, după cum se vede și din inscripția de d'asupra ușei. Neamul său era de origine foarte veche, fiind acolo așezată de secolă, din timpurile primilor Voevođi români. — Acest senior Dragomir era moș lui:

IVAȘCU CEPARU mare armaș, fiul lui STANCIUL Logofet; trăia pe timpul lui Matei Vodă Basarab. Printr'un hrisov din anul 1648 acest Domn îi dăruiește pentru serviciile sale moșii cu dealuri și munți. — Se povestește că otrăvit din răsbunare de către boerul din Orbești, vecin cu dânsul, la o serbare, el simțind și voind ca să plece la moșia sa din Cepară, când ajunsese acolo, printr'o întâmplare nenorocită căzu de pe cal, lovindu-se la cap de o piatră, și murind chiar la scara casei sale. Casa se spune că se afla pe câmpia din fața bisericeii, lângă riul Topolog. — După moartea lui rămase văduva sa și o singură fică a-nume DESPA, prin care se isprăvi neamul său.

Despa fu vedută și luată în căsătorie de CĂPITAN BALOTĂ, boer care avea o mare avere, pentru care o legendă țice chiar că fu atacat în casele sale întărite, de o mare ceată de tâlhari, dar fără folos. Din Căpitanul Balotă și soția

sa Despa Ceparo, s'aũ născut trei fii: Ștefan, Preda și Iliăș, și o fată care călugărindu-se deveni Starița Filotea.

Jupân ILIAȘ BALOTĂ, avu un singur fiu RADU Balotă ȃis și «Balosache», care muri fără urmași. Iliăș vându Chiajnei Grădișteanca locul pe care ea fondă schitul Văleni.

Paharnicul PREDĂ BALOTĂ, însurat cu jupânița Catrina a avut trei feciori: Mihalache, Rizea și Sandu, care numindu-se PREDESCU, după tatăl lor aũ dat naștere familiei cu acest nume, în Argeș.

CLUCERUL ȘTEFAN BALOTĂ, fiul mai mare al Căpitanului Balotă, continuă descendența familiei. El a zidit din nou la anul 1752, biserica veche din Cepari. Imprejurul acestei biserici s'a dat la anul 1789 o luptă între Nemți și Turci, în care acești din urmă fură bătui. — Clucerul Ștefan a avut de soție pe Safta fca lui Mareș Stâlpeanu, având zestre Stâlpenii din Muscel și Lerești. Ei avură două fete; Ilinca și Mira, și șase fii:

— 1. IORDACHE, avu numai două fete: Safta, care ținu pe Iene Brătianu, și Păuna pe Iordache Vrabie.

— 2. Matei fu omorît de un tâlhar; — 3. 4. Șerban și Părvu muriră de tineri.

— 5. CONSTANTIN BALOTĂ, a avut doi fii și o fată: Safta, soția pitarului Iordache Bucșănescu. Fiul său GEORGE a avut 2 copii fără urmași (Constache și Ioniță) și o fată care ținea pe Bujoreanu. Cel alt, ION numit MATEI BALOTĂ postelnicul, după numele unchiului său, s'a însurat cu Sanda fata șetrarului Ilie Rătescu, de la Rătești din Argeș, având copii. El muri la 1823. In afară de 5 fete avu 2 fii: Costache, și IONIȚĂ B. însurat de 2 ori, care adoptă un fiu ION, iar din a doua căsătorie avu fiu pe CONSTANTIN; ambii frați numindu-se BĂLTESCU, spre prescurtare a numelui Balotescu.

— 6. In fine GHEORGHITĂ BALOTĂ, unul din fii clucerului Ștefan, avu fiu pe polcovnicul IORDACHE BALOTĂ, care continuă filiația prin cei 8 fii ai săi: Ștefan, Toma, Pană; Ghiță însurat cu Marița Furduescu, (toți fără copii); IONIȚĂ f. oficer avu un singur fiu Mihail; ALECU 3 fii și patru

fete; iar GRIGORE doi fii și 3 fete; — NICOLAE BALOTĂ (Nae) în fine, al șaptelea fiu ca vârstă; fost Prezident de Tribunal, etc. Insurat cu Elena Racoviceanu din Pitești avu trei copii: (actuali).

Ana (Domnica) căsătorită cu Costache Bogdan (fiu Alex. Bogdan-Pitești); Maria căsătorită cu Coco Demetriescu, fost magistrat, etc. (fiu Camil Demetr.) și GRIGORE BALOTĂ, inginer.

B A L S

(MOLDOVA)

Originea acestei familii e controversată: sau veche originară din Moldova, sau descinzând din familia domnitoare Balsa din Montenegro.

Originea românească a neamului Bals, e susținută și de d. Hasdeu, după care cuvântul de «Balș» e românesc; în timpurile mai vechi numele scriindu-se prin hrisoave: Baloș sau Băluș. — Ast-fel primul cunoscut din familie cu acest nume, e

Marele PAHARNIC BALOȘ, la 1433 în timpul lui Alexandru cel bun, între boerii acestui domn.

În privința descinderii lor din Montenegro, origină care trece ca cea adevărată, șcim următoarele.

Din SENIORII DE BAUX din Franța derivă filiațiunea Balșilor sau Balșizilor din Cernagora. Seniorii de Baux (Provence) sunt cunoscuți încă din secolul VIII p. Cr; iar ca trunchiū legendar i se dă unul din cei 3 regi magi din Orient. — Cel d'ântăi strămoș al lor bine cunoscut e PONS, SIRE de Baux la anul 990 (al cărui moș era Leibulfe, seign. du donjon 890?). — Un RAYMOND prince de Baux, senior al Domeniilor Balziene trăește pe la 1100, și era fiul lui Ugon, ȃis Hugues de Baux, fiul lui Pons. — Mai târziu, la 1360, Conte FRANCISC emigrează la Ravena în urma unor certuri cu regele Ludovic al Neapolului. În acelaș timp fiul său: Bertand sau BALSA I emigrează în Montenegro, unde întemeiază prima dinastie a Balșizilor, ca principe de Durazzo și Ban de Zetta (1356—67), căsătorindu-se cu o princesă slavă din familia Nemanyich. — Balsa

avu 3 fii, pe : Balsa II, principe albanez de Scutari (1369—851), Strasimir și GEORGE I, cari domnesc împreună, după tatăl lor. Generațiile lui Balsa și Strasimir se stinseră peste puțin timp, a celui din urmă prin ultimul Balșid, învins de Turci, anume : Balsa III, care avu numai o fiică Elena.

Genealogia Balșilor se continuă prin George I, din ai cărui descendenți : — IOAN (1435—1520)?, s'a refugiat în Moldova, deposedat de statele sale, împreună cu fratele său TEODOR Balsa bătrânul († 1522), — lucru ne probat încă cu siguranță.

D. Mijatovicz spune, susținând această genealogie : «Seniorii de Baux, părăsind Albania se refugiară la Curtea principilor Moldavi, unde ocupară în al 17 și 18-lea secol înalte posturi diplomatice și militare, sub numele de BALȘ». — Un document din 1493, — spune d-sa, — dice în mod precis «că Knezii Balsa vin în Moldova din Serbia după ce trecură peste apă».

De asemenea se vorbea de niște scrisori, nedovedite însă, prin cari Impăratul Frederik III recomandă amicitiei domnilor români pe principii Teodor și Ion Balsa de mai sus.

În Neapol există încă familia ducilor de Balsa, și altă ramură comtală, înrudite, și cari prin documentele lor deovedesc că au fost în Cernagora, la Durazzo.

Deci se poate ca după isbânda Turcilor asupra Creștinilor, o parte să se fi întors în Italia, pe când cea alta a emigrat în Moldova.

Ori-cum, genealogia comților de Baux francezi, și a principilor Balsa Italieni și Serbi, există în linie neîntreruptă și dovedită istoricește. Punctul de legătură între ultimii domnitori din Muntenegru și Bălșeștii din Moldova, e singurul care rămâne ne bine afirmat de documente precise.

Teodor Balsa bătrânul a avut trei fii : ION Bals (1530)? TEODOR și GEORGE. — Ion și Teodor au fost amândoi mari Logofeți și sunt îngropați la Monăstirea Rîșca din Bucovina, unde se află pietrele tombale ale Balșilor. O inscripție Slavonă din acea biserică amintește pe ambii

frați. Iar George e menționat la anul 1490 ca boer Moldovean într'un hrisov al lui Ștefan cel mare, prin care acest domn îi dăruiește satul Drăgușani. (v. Hasdeu. Etimologic).

Tot cam pe acel timp se dice că erea egumen al Monăstirei Rișca, RAFAEL Bals.

Genealogia regulată a familiei, în țară, începe de la fiul lui Teodor (1584), anume de la:

MARELE VORNIC CRISTEA BALȘ, probat printr'un act din 1598; trăia în secolul XVI. Avu de soție pe Eudochia, fica Doamnei Ruxandra, soția lui Petre Vodă Rareș. Cu Dochia el a avut cinci copii: Matei, Vasile, Teodor, Lupu și George. Din acești doi din urmă se trag cele două ramuri ale Balșilor, citate de Cantemir: «Balszestii duplices». — (Descriptio Moldav.).— Cei alți copii n'avură posteritate.

Ramura lui Lupu e cea din care derivă Balșeștii de aji; a lui George s'a stins de la 1830 în persoana lui Teodor și Frederik.—Urmăm mai întâi ramura a doua a lui George.

GEORGE SAU IORDACHE BALȘ marele Logofăt, găsit în documente din 1617, fiul lui Cristea Vornicul, prin care a primit moștenire parte din moșia Ionesteni din Hârlău. El avu fiu pe Vasile.

În timpul domniei a doua a lui Lăpușneanu (1564) se vorbește de familia Balș în letopisețe (Neculcea): «....Și au trimes (Alex. Vodă și au ales din curtenii de țară pre Racovițești, și pre Sturziști și pre Bălșești....».

— VASILE BALȘ, fiul lui George, figurează cu părinții săi într'o împărțeală din anul 1624, dându-le moștenire jumătate Ionaseștii ot Hârlău. El avu un singur băiat, IONAȘCU B. VORNICUL, care la 1659 se însoară cu fica Comisului Serbu. Ca moștenire a avut moșia Căpotenii. În 1673 e vornic de țară de țara de sus; și e cunoscut când Petriceicu Vodă trimete zălogi lui Husein-Pașa, între cari ereau el și Nicolae Racovitză, cari fură destul de rău tratați.— (Nic. Costin).— La 1684 Dumitrașco Vodă vedând o partidă de boeri pribegită la Serakierul turc spre a'l răs-

turna din domnie, trimisese pe Ionașco Balș și pe Const. Ciobanul postelnic spre a regula lucrurile în favoarea sa. Dar și acești doi boeri se uniră cu pribegii; iar Dumitrașco fu mazilit și dus la Constantinopol. — (Iet. mold. III, 26). — Ionașco B. avu 6 copii, din cari cinci fete: Axinia, măritată cu vornicul Nicolae Bașotă; Anița cu Boer Draguzescu; Alexandra cu T. Cantacuzino; Paraschiva cu vornicul Cerchez; și Roxanda cu Lupu Costake; toate citate în împărțeala de la 1721.

VASILE MARELE LOGOFÊT B., fiul său, citat de asemenea la 1721, când are moștenire Ionășeni. Se căsătorii cu Maria fata vel-paharnicului Ștefan Hasdeu, cu care avu 3 copii: Ecaterina Cuza, Ruxandra a jicnicerului Cucoranu, și Andrei (citați 1751).

ANDREI BALȘ mare spătar (1756 etc.). Are de moștenire prin cartea din 1756 mai multe moșii. El avu cinci băieți și o fată, dintre cari:

GRIGORE BALȘ, împreună cu fratele său VASILE, fugiră în Polonia în timpul lui Ion Mavrocordat Vv, cu Mihalaki și Ilie Sturdza, dar fură chemați de domn și li se dete boeriile: Vasile vel căpitan de Iași, și Grigore v. căpitan. Apoi el fu mare spătar și se căsătorii cu fata lui Toader Costake. El avu patru copii: Nicolae, Elena, Ana călugăriță la monăst. Vărativ, și

TEODOR BALȘ MARELE LOGOFÊT, fost mare spătar etc.; creat întâiul baș-boer de către Mihail W. Sturdza.

Insurat întâi cu Nastasia Conaki, a doua oară cu Ruxanda fika lui Racovitză, tatăl adoptiv al lui Vodă M. Sturdza n'avu parte de nici-un urmaș. Cu el se stinse această ramură a Balșilor, și imensa lui avere rămase moștenire lui Mihaï Sturdza.

A doua ramură a familiei Balș, cea existentă de ađi, se trage din LUPU MARELE LOGOFÊT BALȘ, fiul mai mare al vornicului Christea. Lupu Bals avu 3 copii de la soția sa numită Magdalena. Probabil de el vorbește un hrisov

din 1610 (Academie), prin care fostul-paharnic BALȘ e orânduit să aleagă niște părți de moșie.

BEJAN, fiul său, e cunoscut prin acte din 1642. La rândul său, Bejan avu cinci copii, după cum probează documentele.

Ioan sau IONAȘCU BALȘ MARELE VORNIC, al 3-lea fiu al lui Bejan, e citat de doc. ale familiei dintre 1673—1733. Pare a fi murit puțin înainte de 1700. La anul 1690 a zidit biserica Sf. Dumitru din Iași, pe când era v. vornic. Insurat cu fata marelui Vistiernic Ursachi, având mai mulți urmași: — o fată ANIȚA, fu măritată după fiul lui Constantin V v. Brâncoveanu (1706), de care lucru Engel țice: «In luna lui Ianuarie din anul 1706 s'a ținut nunta lui Constantin Brâncoveanu cel tânăr cu fata lui Balș, paharnicului din Moldova, acea nuntă domnul Moldovei o aŭ împodobit prin trimeterea spătarului său Ioan Nițe, rudenie cu Cantacuzeni după mamă. Atunci aŭ logodit și Antioh Cantemir pe Maria fata sa după Radu alt fecior al lui Brâncoveanu.» (Șincai). Alți copii ai lui Ionașcu Vornic sunt: CONSTANTIN, fost mare Vornic și Logofet, (care avu o fată Ecaterina și un fiu Constantin de asemenea vornic, 1756). Constantin cu fratele său Lupu vornic aŭ fost exilați în Asia la 1753. (Fotino III, 113).

(VASILE BALS banul, al 9-lea fiu al lui Ionașcu, avu de copii, din căsătoria sa cu fca lui Panaite: IORDACHE, vel căminar; MIHALACHE v. stolnic, însurat cu fata unui stolnic Adam a avut un fiu căruia îi lasă Șoldănești din Suceava, anume IORDACHE armașul în secolul acesta, f. mai apoi vornic; — LUPU vornic, alt fiu al lui Vasile, însurat cu Zoe Vârnav; — și VASILE BALȘ 1775, guvernator al Bucovinei când fu anexată Austriei, consilier de Stat și baron al imperiului Austriei, etc. † fără copii).

LUPUL MARELE LOGOFET BALȘ († 1790) fiul lui Ionașcu B. mărturisit prin acte din 1750, 1771. etc. Căsătorit cu Safta Cantacuzino; avu 6 copii, toți băeți, din cari trei: — George, Teodor și Constantin forma ră fce-care o ramură din care se trag Balșii în viață. Vom lua pe fie-care în parte: .

1. GEORGE BALȘ, (Iordache) marele Logofăt (1787) căsătorit cu Maria Mavrocordat, e tatăl lui: IOAN, Șambelan al țzarului Rusiei, și Comte al sfântului imperiū și al Rusiei; — și al Marelui Vistiernic ALEXANDRU BALȘ, însurat cu Smaranda Sturdza, cu care avu pe fiii săi: CONSTANTIN și GEORGE, ambii consilierî de stat ai Rusiei, din cari primul avu un singur fiu, pe DEMETRU Balș; iar George pe ALEXANDRU (in v.) și două fiice: Caterina și Olga. (id).

2. TEODOR BALȘ marele vornic al M., formează o altă branșă cu Maria fata lui Pârvu Cantacuzino. El jucă un rol însemnat în mișcarea de la 1821 în Moldova, și vornicul Beldiman vorbește despre dânsul în «Tragodia» (Let. III. p. 355. 360 etc). Copii săi au fost: — Lupul, însurat cu fata logof. Gr. Ghika (cu care avu pe Grigore, și pe Elisa, † 1898, măritată cu D. Beldiman); — și NICOLAE BALS însurat cu fata vornicului Manolaki Costaki. Fiul lui Nicolae este:

TEODOR BALS CAIMACAMUL (1790—1857), locotenent domnesc al principatului. El ținu acest loc după domnia de 7 ani a lui Grigore Ghika, fiind un adversar înverșunat al ideii de unire a celor două țări. Desființă multe din instituțiile create de Grigore Ghika. Balș e caimacam numai 4 luni (1856—57), murind subit la 1 Martie 1857 tocmai când cu ajutorul Turciei și Austriei, adversare unirei, trebuia să lucreze cu activitate contra ei. — În 1846 era mare logofăt al dreptăței. — Căsătorit de două ori, cu Maria Rosetti-Răducanu și Caterina Dimany. — Fii (act.): EUGENIU, f. Director al imprimeriei Statului, TEODOR, VICTOR.

3. CONSTANTIN BALS mare logofăt, al 3-lea fiu al logof. Lupu Bals; căsătorit cu Ana Catargiôica, avu 7 copii. El e acel «ciuntul Balș» care fiind boer avut și cu vază mare, a avut curajul să răspundă domnitorului fanariot care țicea boerilor că va face o dare nouă: «ba nu vei face măriia ta, că țara nu o vrea». — Frumos exemplu de patriotism! — El trăia pe la jum. sec. trecut. — Se păstrează testamentul prin care lasă copiilor averile sale

imense, căci dă fie-căruî mai multe moşii, perechi de case şi vii. În el ȳice : «....să fie datorî a se arăta cu toată iubirea şi dragostea către cei mai micî, cum şi cei mai mici către cei mai mari, iar care va urma în potrivă, va lua răsplătire de la Sfântul dumnezeu.....» E iscălit cu mâna sa Constantin Băluş, şi aŭ titlu «dieata următoare după săvârşirea mea». (În uricar, Codresc. 24 pagine). Const. Balş avu 3 fete; iar dintre băeţi : — TEODOR BALS fu Hatman şi general al armatelor române, căsătorit cu Maria Bogdan ; — ALEXANDRU Balş, avu la rîndul său fiŭ, tot pe ALEXANDRU, însurat cu Roxanda Sturdza, de la care a avut pe :

ALEXANDRU BALS, fost consul general la Budapesta (din 1890), f. prefect de poliţie în Iaşi (88), etc. (n. 1861 † 1899) ; Elena ; GEORGE ; şi MATEI, magistrat ;—

În fine GEORGE BALS (1798), fiŭ mai mare al logof. Constantin şi frate cu Alexandru I, însurat de două ori, cu Roxanda Sturdza, şi cu Ana Filipescu ; a fost tatăl a patru copii ; din cari fetele, Natalia şi Smaranda fură măritate cu boerii Keşco şi C. Catargi ; înrudindu-se ast-fel cu dynastia regală Obrenovici ; iar băeţi aŭ fost : — ALEXANDRU (soţie Smaranda Sturdza, cu care avu numai două fete) ;—şi

PANALOT G. BALŞ (1817—1889) fost mare visternic şi ministru de finance al Mold., e fiul mai mic al lui Gheorghe B. Căsătorit cu Roxanda sica lui Mihaî Cantacuzino. În biserica din Iveşti, fondată de dînsul pe moşia proprietate a familiei, sunt îngropaţi amîndoi soţii. Fii lor sunt : — IORGU, doctor în drept, fost prefect, etc. MIHAIL BALS, fost deputat, etc., căsăt. cu Alexandrina Gugiŭ ; PAUL ; CONSTANTIN ; Natalia ; Maria şi Caterina.—

Documente privitoare la familie se găsesc la Arhivă, în Uricarul de Codrescu şi în familie, unde se păstrează şi genealogia făcută de mai multe persoane la 1813, Dec. 30, prezentată în obşteasca adunare, «după cererea cinstiţilor boeri Bălşesţi».

Pe lângă testamentul lui Const. Balş, citat mai sus, se

mai păstrează și acela al lui Iordache Balș marele logofăt, fiul lui Lupu B. din 1790. — (Codrescu-Uricar t. XI p, 322). Prin această «dieată» lasă fiilor și moștenitorilor săi mai multe moșii. Din el se poate vedea imensa avuție posedată de boerii Balș chiar de la începutul acestui secol. Ast-fel lui Alexandru îi lasă: 9 moșii în Suceava și Botoșani, 4 în Iași, 1 vie la Copoă, 2 la Putna, etc. — lui Iancu: 8 moșii în Iași, 2 în Hârlău, 2 în Fâlcu, 4 vii și diferite alte bunuri, etc., Catincei vre-o 8 moșii și alte averi, etc., — Testamentul e datat din 21 Martie 1809 și e vizat de Mitropolitul Veniamin al Moldovei.

Genealogia dinastiei Balsa în linie neîntreruptă și probată în mod istoric, începând de la primul «de Baux» până la ultimul Balșid, se păstrează în familie.

Blazonul coprinde o stea cu 8 rațe de aur pe fund roșu. D'asupra cască și coroana de comte, din care ese un lup pe jumătate, ca «cimier». — Acestea sunt vechile armoirii din evul mediu.

BĂRBĂTESCU

(VALACHIA)

Familie veche română ; s'a numit ast-fel după moșia ei din Ialomița.

OPREA LOGOFÊTUL din Mănești (Ante 1600), a avut un fiu care posedând moșia Bărbătești a dat ast-fel numele urmașilor săi. Acest Oprea logofêtul primi de la Doamna Stanca, soția lui Mihaiu Viteazul, ca dar o moșie pentru serviciile sale în țară și străinătate ; el avea atunci titlul de postelnic. — (Bilciur. Mon. Rom. p. 222) (1600).

Un document (arhivă) ne arată pe Oprea de Mănești care trăia și în secolul XVII, ca tată a patru băeți: HRIZA postelnicul, NAN postelnicul, DRĂGHICI spătarul (care avu 2 fii: Petrașcu și Pană, 1676), și TATUL sluger din Orbeasca, apoi logofêt la 1628, etc. și care avu patru copii: Maria, Mușat, Dan și Bunea. Dintre aceștia, Nan are titlul după moșia din Bărbătești.

NAN POSTELNICUL din BĂRBĂTEȘTI, și Doicești, 1628-1656 etc. îl găsim figurând în foarte multe documente, fie ca martor, fie în acte proprii. — Ast-fel în timpul lui Leon Vodă, un document al Buzescilor ne spune că aceștia perdând cărțile de posesiune ale moșiilor Drăgoești, au fost găsite de Nanu, post. din Bărbătești. de la care le-a cumpărat Preda Brâdescu Clucerul, cu ughî 70, făcând apoi acesta proces Buzescilor, etc. — Un document arată că el vînduse moșia Grădiștea din Muscel.

La moartea lui Matei Basarab mai trăia, și nu se știe când a murit. A avut de fiu pe TUDOR COMISUL din Bărbătești, al cărui fiu este(?) :

MIHAÎ BĂRBĂTESCU mare paharnic n. după 1680; fost vel comis 1728, vel serdar 1730, 31, biv-vel paharnic 1740-46, pe care 'l probéază foarte multe documente din sec. XVIII. Printre judecătorii divanului, ca juriști cunoscuți sunt Constantin Năsturel biv-vel vistier și Mihaiu Bărbătescu biv-vel paharnic, în div. domnesc la 1745. — Un act din 1728 ni 'l arată ca posesor al moșiei Văcărești și Uricanii. El locuia cu casele în Târgoviște unde avea și vie, pentru care se ceartă cu Văcăreștii. (Doc. Arch. St.)

Avu trei copii: o fiică, care ținu în căsătorie pe Constantin logofătul Cândescu (în prima căsătorie a acestuia); — pe MINCU BĂRBĂTESCU, vel-paharnic, însurat cu Safta fiica lui Pârvu II Cantacuzino. — (v. geneal. Cantac. — Bucium.); — în fine al doilea fiu:

MIHAÎ BĂRBĂTESCU II, la 1746 fiind tânăr, *biv-vel șetrar* în divan alături cu tatăl său; în care calitate iscălește multe documente ale timpului. El fu apoi ispravnic de Dâmbovița. Erea ginerele logofătului Matei Cantacuzino, fiind însurat cu N.... fiica acestuia.

ILINA sora sa, tot fata comisului M. Bărbătescu, erea la 1736 soția lui Șerban postelnicul Brezoianul de care se vorbește prin cronică, în care an vinde moșia de zestre Rîioșii de lângă Aninoasa. — (Dâmbov. Doc. Archiv.) —

Din secolul trecut sunt mai multe acte privitoare la această familie. — La 1782, Noembrie 25, Caragea însărcinează pe Radu Golescu și pe vel serdar Ioniță Florescu să hotărânicească sătenii de moșiile boerilor BĂRBĂTEȘTI și de viile boerilor Brâncoveni.

Un mare proces se ivește în privința moșiilor Bărbăteștilor care ține de la 1798, timp de 2 ani: — Cârstea clucerul vînduse lui Rizea Bălăceanu o delniță de pădure, pe care Bălăceanu o vînduse apoi lui Mihaî Bărbătescu, care fiind ispravnic de Târgoviște a început să calce schitul Bunea. În actele de hotărnicie de la prima vîndare din (7184) 1776, se vîd figurînd trei boeri Bărbătești: VASILE POSTELNIC, Oprea postelnic și Pană postelnic, din cari pe

acești doi 'i-am vădut mai sus.— La an. 1799 procesul între Egumenii de la Bunea și Bărbătești continuă.

Se citează atunci MIHAIŢ Bărbătescu, Ceauş de la Têrgo-
vişte (acesta decî probabil fiul lui Mihaiu II şi nepot de fiu
al paharnicului). — I.a 1800 se sfêrşeşte judecata prin o ho-
tărnicie făcută. (Cond. Schit. Vălcana saŭ Bunea in archiv. Stat. B.).

COMISUL DINU BAMBERE, boer mare, a trăit până în se-
colul nostru. El se însură cu BĂLAŞA fata a celui al II
Mihaiu Bărbătescu luând de zestre moşia familiei Bărbă-
teştii. CONSTANTIN Bambere erea postelnic la 1783, între
boerii epitropiei obsteşti. (v. Ureche Ist. t. I, 254).

Comisul Bambere — Bărbătescu şi cu soţia sa sunt în-
gropaţi la monastirea Căldăruşani din Ilfov. Ei avură, în
afară de doi băeţi †, o singură fică: pe SULTANA BĂRBĂ-
TESCU, căreia îi rămaseră însemnate proprietăţi în Ialo-
miţa. Ea se căsători cu un nobil grec din Smyrna, fiu al
guvernatorului de acolo, CONSTANTIN CAFTANGIOL, care
'şi dîse BĂRBĂTESCU după numele soţiei sale. Erea un om
foarte învăţat, şi se dîce dintr'un neam mare. In timpul za-
verei, Turcii, venind la moşia sa, îi tăiaseră o ureche,
scăpând cu viaţă numai din recunoşcinţa unui şef Turc,
care'l cunoscuse (1821). Totuşi aruncară pe Ialomîţa, marea
şi bogata sa bibliotecă, jefuind toată casa.

Ei avură patru fete şi 3 băeţi, din cari :

1. TEODOR Bărbătescu, căs. cu o Daniilească, n'avu copii:

2. ALEXANDRINA (1817—1894), femee demnă de memo-
rie prin caracterul şi virtuţile ei, se căsători cu serdarul
Nicolae Chabudeanu, fiul Căminarului Dumitru Sadulescu
vechiu boer din Ialomîţa, proprietar al moşiei Hăbudu;
având patru copii: Maria căs. cu G. Djuvara şi 2. cu Pe-
rieţeanu; — Grigore Ch. † 1884: — Dr. Constantin Cha-
budeanu: — şi ELISA, căsătorită cu George Lecca.

3. IOAN BĂRBĂTESCU, al doilea dintre fraţi, proprietar
mare, avocat; † asasinat la moşia sa Cocanii în 18.... —
Căsătorit cu Frosa Zătreanu, fiul său IANCU BĂRBĂTESCU
e ultimul descendinte al acestei familii. (Copii: Oiga n.
1898 şi Vladimir, n. 1899).

BĂRCĂNESCU

(VALACHIA)

Veche familie muntenească, probată cu siguranță în secolul XVI, ca proprietară a moșiei Bărcănești din județul Prahova.

După cum spune tradiția, această familie ar fi venit odată cu Radu Negru din Făgăraș, stabilindu-se în țară printre nobili împreună cu Câmpinenii, Gradiștenii, Slătinenii, Dudescii, Otetelișenii, și altele.

Istoria ne vorbește de CLUCERUL RADU BĂRCĂNESCU de sub Mihaï V. Viteazul, care la anul 1594 fu trimis de acesta în solie la principele Transylvaniei Sigismund Batori, pentru strângerea relațiilor de amicitie, în acelaș timp cu stolnicul Stroe Buzescu, care fu trimis în misiune la principele Aron al Moldovei. — El se luptă în numeroasele războaie ale ilustrului principe Mihaï.

Spătarul PÂRVU BĂRCĂNESCU, pieri ucis la anul 1658 de Mihnea Radu Voev., împreună cu aga Radu Bărsescu, și alții. (Blaremburg. Instit. de Roum. p. 368; — și Fotino.)

Despre boierul VASILE BĂRCĂNESCU, vorbește cronica lui Radu Popescu vornicul, în anul 1727, cu ocazia uneltirilor vistierului Ion Dedulescu, Manolake clucerul și alți boieri, cari se duseseră la Constantinopol să lucreze pentru a detrona pe Mavrocordat: «iar ceia lați soți ai lor ce rămăsese în Ardeal, văzând că pare multă zăbavă și nu se alege nimica de nebunia lor, găsesc dintre dânsii pe un Vasile Bărcănescu, și 'l trimet la Țarigrad la casa unui Fotache. Il află de la Poartă, și numai de cât cu firman împărătesc trimete Bezirazemul de'l prinde, și 'l

bagă în lanț în fiare și 'l trimete cu un ciauș împărătesc, tocmai în mâinile Măriei sale lui Niculae Vodă. Și cum îl aduce în mâna domnului, coprins de cutremur și de multe groază pentru vinovăția lui, — o! minune de atâta milostivire a Domnului; — în loc să 'l mustre, în loc să'l pedepsească, aude întâiași dată un cuvânt din gura Domnului: Eată că te-am ertat, mergi la casa ta de te hodi-nește, — poruncindu'i să nu'i facă nimeni supărare.

.....Deci cei doi ce era ascunși la Țarigrad, dacă înțeleg de patima Bărcănescului că l'aū prins, și cum îi căuta de la poartă și pe dânsii, es pe ascuns din Țarigrad.... se îmbracă în haine măcelărești, și pleacă de acolo să vie iarăși la cuibul lor în Ardeal.....», unde ajunseră după multe greutateți (v. DUDESCU), fără însă ca domnul să'și răsbune asupra caselor lor de aci din țară, lucru de care se miră Cronicarul. (v Cronica R. Popescu. — magaz. istoric IV, p. 150). — Urmașul acestuia:

INACHE BĂRCĂNESCU, ca biv. vel serdar, la 23 Nov. 1785 Ispravnic al Județului Prahova. (Ureche — Ist.) La 1802 erea boer mare în sfatul țerii, în care calitate fiind, iscăliți cu cei alți boeri mari o scrisore adresată d-lui Clozios (15 Septemb. 1802).

CLUCERUL BĂRCĂNESCU, este menționat într'un act împreună cu biv-ceauș de aprozi Tufeanu si biv-vătaf Radu Fărcășanu, la 8 April. 1804. —

SCARLAT Bărcănescu a avut 2 fii.

SCARLAT BĂRCĂNESCU, colonel de cavalerie, fost adjutant domnesc, etc. † În urma unui accident de cal. Căsătorit cu Cecilia avu un singur fiu, decedat.

DUMITRU BĂRCĂNESCU,^f †, f. căpitan în cavalerie. Căsătorit cu Elisa Băleanu, având doi fii: RADU și DAN Bărcănescu, cari sunt singurii descendenți actuali din această familie.

BASARABA †

Origina celei mai ilustre și mai însemnate familii românești se perde în depărtate timpuri. După d. Hasdeu, Basarabiî au fost o întreagă castă nobiliară și numele ei derivă de la «Ban».

Familia Basarabilor, adevărată «gens», cea care a dat regi vechilor DACI, era cunoscută în vechime sub numele de Arabi, pe care i'l dau vecinii întregii țări românești, din cauza părții a doua a numelui, «arab». Chiar marca heraldică a neamului coprinde 3 capete de negri sau arapi; cari arme le-au avut în timpul evului mediu.

FILIP ARABUL, împăratul Roman, a fost din neamul Sarabilor sau Basarabilor. Chiar explicațiunea poreclei sale nu se poate da alt-fel. — (V. Hasdeu, Mgn. etimol.). — Filip a regnat între 244—49. — Un alt împărat roman LICINIŪ era originar tot din Dacia: «Licinius imperator est factus, Dacia oriundus». (Eutropiū). Că era din casta Sarabilor se constată prin aceea că el se trăgea din Filip Arabul.—Un al treilea împărat GALERIŪ era de asemenea de origină dacă, dintre Sarabi și el se mândrea cu origina sa «eșită din ȧei», cu toate că romanii îl numeau mojiç, «armentarius».

— Casta sau neamul Basarabilor era dinastia domnitoare a Dacilor până la cucerirea de către romani; — Printre regi:

BCEREBISTA s'a distins. Acesta a pierit la anul 41 a. Cr. omorît de nobili nemulțumiți pentru niște reforme ce vrea să aducă.

DECEBAL, cel din urmă și cel mai însemnat rege al Dacilor, a domnit 82—107 p. Cr. Infrânse în mai multe rânduri legiunile lui Domițian din Moesia; dar Expedițiunea lui Trajan în Dacia puse capăt regatului său. Prima campanie în anul 101—2 se termină printr'o pace condiționată lui Decebal, care călcând tractatul, războiul de cucerire reîncepu în 105. Trajan perdu pe prietenul său Longinus; dar Sarmisegetuza capitala, fu luată, și Decebal se sinucise spre a nu fi prins. Capul lui fu dus la Roma și Dacia se declară provincie romană (107).

O lacună în istoria Basarabilor ne întâmpină în intervalul de la colonizarea Daciei până la începuturile de consolidare ale Statelor române în care timp nu ni s'a păstrat nimic despre Români de la nordul Dunărei. — D. Hasdeu: «De vreme ce Sarabii înainte de secolul V au dat Dacilor pe cei mai mari regi cu Decebal în frunte, și deteră apoi Romei cinci împărați (2 Filipi, etc.), toți de o energie mărturisită de chiar dușmanii lor, și de vreme ce după secolul XIII Basarabii au dat Românilor un lung șir de eroi ca Alexandru, Mircea, ca Vlad Dracul, ca Țepeș, etc.; deci: același rol conducător în capul neamului românesc contra furtunilor din afară avuseseră ei și între secolii V—XIII».

Demonstrarea e atât de puternică, în cât comentariile ar fi superflue.

Un privilegiu exclusiv în decursul evului mediu, de la sec. XI încolo, erea acela de «BAN» al Crajovei și Severinului, pentru Basarabi. De sigur că mai toți ducii și Voevozii cari se aflau în capul seniorilor și provinciilor de prin Valachia și Ardeal ereau Basarabi. Și epoca aproximativă, după Hasdeu, a așezării dominațiunii Basarabilor în Făgăraș se poate pune între 1160—1180.

DUCEI FĂGĂRAȘULUI sunt seniori puternici în decursul secolului XIV, ca și cei ai AMLAȘULUI sau Omlașului din Transilvania, a cărui jurisdicțiune depindea de Banatul Severinului. Domni români Basarabi, precum Mircea, Vlad etc.

pórtă titlul ereditar de «ducă ai Amlaşului şi Făgăraşului» de şi nu mai aveau posesiune asupra acestor ţinuturi.

E curios faptul că adesea orî în documente, — şi acesta se observă la multe familii, — vorbindu-se de mai mulţi fraţi, nu se pomenesce de cât unul cu numele de Basarab fără alt-ceva, pe când cei alţi poartă numai pronumele. Aşa într'un act din 1398, printre nobilii din Hatzeg în satul Riuşor: «honestos viros Ianustinum et frates suos *Basarabe et Custe, Kinejos de Riuşor*».

Multe alte acte ungare menţionează de diferiţi Basarabi prin părţile de sud Transilvaniei, prin Temeşoara şi Banatul Sevrinului. Aici era centrul feudal al neamului Basarabilor şi rezidenţa Banului.

De şi sunt multe acte şi mărturii sigure despre poziţiunea şi puterea Knezilor sau Comţilor Basarabi înainte de secolul XIV, totuşi perioada care precede întemeierea primelor state române, e destul de obscură. Se citează voievodate şi seniorii, însă cu o cronologie puţin sigură şi mult controversată. Aşa sunt :

Chinezatele lui IOAN şi FARCAŞ în ţara Sevrinului, dincolo de Olt, citate într'un document din 1247. Tot în acele ţinuturi se amintesc în acelaş act, ducatul lui LYRTIOI voevodul Valachilor, ale căruî domenii ereau mai consolidate şi cu oare-care putere. Dincoace de Olt, în aceeaşi epocă, domnea asupra ducatului său, Voievodul SENESLAŪ, într'o semi-vasalitate faţă cu regatul Ungariei. — Ţara «LYTIRA» sau a Lotrului (Loviştea), de cari ne vorbesc documentele după acele timpuri, era probabil stăpînită tot de un senior Basarab.

— Cu mult înainte, chiar în secolul V, prin ţinuturile Basarabilor ereau alţi conducători. Ast-fel, Basarab era acel legendar Roman sau «RAMUNC», duce al Valachilor şi Zevrinului, care la anul 450 vine la nunta lui Attila :

«.... Da war der Herzog Ramung aus der Walachen Land
Mit Siebenhundert mannen kann er von sie gerannt...»

(Strofa 1372. Nibelungenlied).

Legendarul BANUL MĂRĂCINE, care după cum se spune a ajutat cu un corp de cavaleri pe regele Philippe de Valois, trăind pe timpul domnilor români din veacul XIV, erea tot un Basarab, tânăr Ban al Craiovei.

În timpul ultimelor invazii, Mongolii se ciocnesc în secolul XIII, la anul 1240, prin ținuturile Oltului, cu BASARAB-BAN, pe care cronicile persane vorbind de dânsul îl raportează ca «Bazaran Bam». El erea Voevodul RADU Basaraba (1230—45), trunchiul dinastiei princiare a Basarabilor din Valachia. În acel timp se dădeau lupte teribile și eroice între năvălitorii și românii olteni, pe cari le-au narat contemporanii. (v. Hasdeu, Negru Vodă, etc.)

Vom observa că ducatele și senioriile române din câte-și trei țările, au avut în evul mediu de suzeran pe regele Ungariei, ale cărui pretenții de vasalitate persistară până aproape de Mircea și chiar sub el, când Statul român se consolidase deja. —

TUOMIR BASARABA (sau Mircea), confundat cu Radu Negru, e acela care urmează primele fundamente ale principatului Valachiei, începute înaintea sa de Lyten și de fratele său Barbatu, prin răscola lor contra Regelui Ungar. — El începu domnia ca Voevod vasal regelui Ungariei, la anul 1298. Autoritatea lui fu recunoscută de Ducele său Banul Olteniei, Basarab de asemenea. — La 1301 numește pe fiul său Alexandru, duce al Făgărașului. — Regele Ungariei, Otton de Bavaria, fiindu-i predat de Ladislau Apor, îl închise în Cetatea Hațeg, de unde apoi îl liberează. Zidi o biserică la Câmpulung, lăsând urmaș pe fiul său Alexandru.

Până la Tuhomir sau Mircea I, Domnitorii Basarabi s-au succedat în ordinea următoare: (v. Hasdeu; Negru Vodă, cit). Radu (Negrul) Basarab, între 1230—1241; MIHAIL Lițeanu sau LATINUL și Seneslav, 1241—79; Barbat 1279—88 și DAN I, predecesorul lui Tuhomir. — Biserica din Câmpu-

lung, după inscripția ce se citește a fost fondată de un Radu Negru la anul 1215 (dată mai probabilă de cât cea de 1290 ce se dice a fi adevărată). Acest Negru Basarab era decî anterior celui ce lupta cu Mongolii. D. Cav. de Pușcariu printr'un frumos raționament arată că acest NEGRU BASARAB de la 1215 a trebuit să fie tatăl primului Radu (de la 1240). — Ast-fel putem stabili lista Voevoților începînd de pe la 1200.

Urmaș lui Tihomir a fost fiul său

ALEXANDRU BASARAB (1310—1363), cel mare. Acesta e acel Radu Negru al legendei, care descinse din Făgăraș, urcându-se pe tronul Valahiei. Toți domnii Basarabi de prin acele timpuri aveau calificativul hereditar de NEGRU, din care isvoriră atâtea confusiuni pentru istoricul lor. — Alexandru Vodă zidi multe orașe: Târgoviște, orașul de Flocci, Buzău și castelul Argeșului său cetatea lui Negru. Răsboinic și înțelept, avînd o mare putere, el era în bune relații cu vecinii săi slavi pe care îi ajută adesea. La 1330 învinse în munți pe Charles-Robert d'Anjou, regele ungar. Stăpînitor al întregii Ungro-Vlahii, învinge și pe Tătari de unde a rămas legendare luptele cu jidovii.

Acest mare Principe, pe care relațiile contemporane italiene îl numesc REGE al Valahiei, probă de puterea sa, muri la 1363. — Titlul de rege îl găsim dat și urmașilor săi; Ast-fel: Vladislav e numit marele Rege. Dan, Mircea cel mare etc. poartă în cronică străine acest titlu. Putem dice că primii domnitori ai Românilor au fost regi, nu principii. — Mihaî Viteazul chiar, era numit «craî» sau rege al ambelor țări: Ardealul și Valahia.

Alexandru Basaraba de la prima soție Marghita, sica lui Ivanco Basarab de la Romanați († 1328), avu pe Nicolae și Vlad: iar de la Catolica CLARA, pe Radu Negru II. — Capitala sa era la Câmpulung.

VLADISLAV BASARABA, care-i urmă, e un Voevod ilustru. În primii ani el avu de luptat cu Ungurii. La 1366 se dete prima ciocnire cu Turcii, pe care-i birui cu fratele său Radu, Ban al Sevrinului. Peste 3 ani avu din nou lupte cu

Unguri, și cu vasalii săi de peste munți. (În acest timp trăia lângă Amlaș: Ioviță Basaraba ȝis «Tomba», comte de Wintzberg). — În luptă cu Ludovic I, acesta e învins și se împacă cu dânsul; tot atunci se distinse și viteazul boer Basarab, Kneazul DRAGOMIR de Dâmbovitza, în urmă stareț al monastirei Cotmeana.

În timpul regelui Vlad, catolicismul făcu progrese în țară, încurajat de dânsul prin insistențele Clarei și ale Papei.

RADU II BASARAB sau R. Negru Vodă, fratele lui Vlad., domni de la 1378—84. Foarte religios, zidi mai multe monastiri, între altele cu ajutorul călugărului Sf. Nicodem, monastirea Tismana din Gorj, cea mai frumoasă a țării. Slăbind legătura de vasalitate cu regele Ungariei, adăogă titlurilor sale pe cel de «stăpânitor Silistrei și Țărilor până la Marea Neagră». — Lăsă 2 fii: Dan și Mircea.

De acum încep rivalitățile între cele două ramuri ale dinastiei Basarabilor, cunoscute sub numele de «Dănești» și «Drăculești», după urmașii acestor doi, și cari continuară cu furie până în sec. XVI. — Fiind-că domnii se succedau alternativ, noi vom urma șirul lor chronologic. (v. și Genealogia).

DAN I, de la a cărui Domnie încep luptele pentru tron, moare ucis în luptă de Șisman țarul Bulgariei, care ajută pe Mircea. (1385—86).

MIRCEA I, ȝis CEL MARE, într'o domnie îndelungată și răsboinică (1386—1418) se arăta un principe de valoare. La 1389 «il re Mirce» luă parte la bătălia de la Cosova, unde creștinii fură frânți. În acelaș an încheie un tractat de alianță cu Vladislav reg. Poloniei. Spre a scăpa de Turci, cari deveneau tot mai puternici, se învoi în 1391 cu un tribut anual.

După facerea unui tractat cu Sigismund, 1395, se ceartă cu dânsul și'l atacă la Pasărea, zdrobindu'i o parte din oști. În 1396 luă parte în expediția nereușită de la Nicopoli; iar la 1411 bătu puternic pe Turci la Rovine. — În urma multor fapte ale domniei sale, el muri la 1418 și fu îngropat la monastirea Cozia, pe care o zidise și unde

se vede pictat împreună cu fiul său, în armură de cavaleri. — El se mai întitula : domn al ambelor laturi ale Dunărei până la mare, al Silistrei până la Adrianopol, al Amlaşului şi Fogorasului etc. (v. Tocilescu—Ist. rom. Xanopolid).

MIHAIL, fiul său pe care'l asociase de când trăia, urmează domnia (1419—20). Rivalităţile între cele 2 ramuri înrudite ale Basarabilor reîncep, succedându-se :

DAN II (1520—25); RADU III, 1425—27, şi din nou Dan II, 1427—30, fără însemnătate, susţinuţi când de Turci când de Unguri.

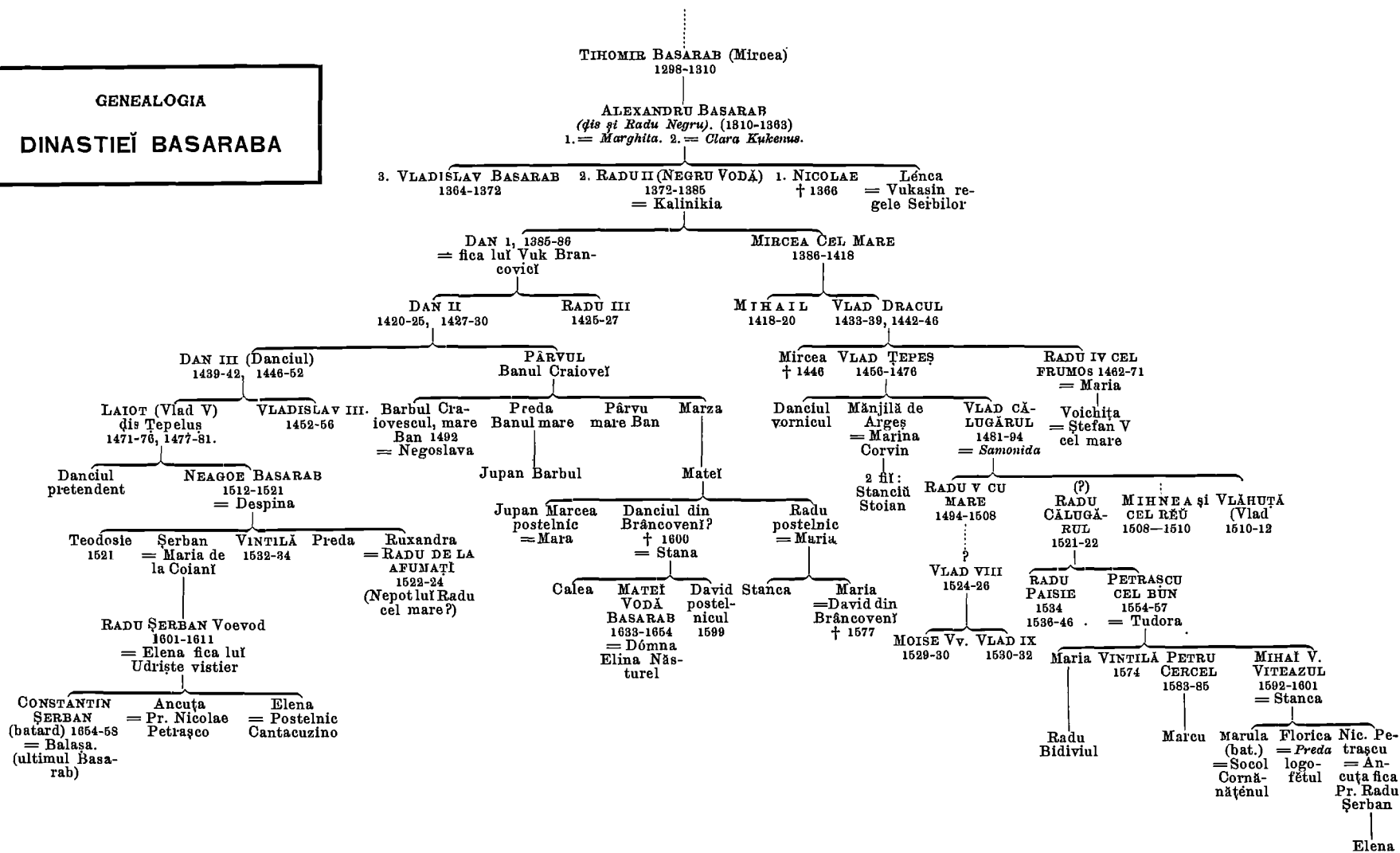
VLAD II DRACUL, fiul lui Mircea, principe vitéz, domneşte de 2 ori : 1423—39, şi 1442—46. Din prima domnie fusese înlăturat de Ion Corvin de Huniade, înrudit cu Dăneştii, tot din Basarabi, care veni cu armată aşedând domn pe DANCIL (Dan III), care ucise familia lui Dracul.

Acesta însă goni pe usurpător, dar perdând în urmă o luptă fu prins de Danciū şi tăiat împreună cu fiul său Mircea pe piaţa din Târgovişte. — Vlad ajutase pe Regele Ungariei în lupta de la Varna unde acela muri (1444), şi de unde Corvin fugind, fusese prins şi închis de dânsul—VLAD III (Vladislav) dintre Dănesci succedă lui Danciul.

VLAD V ŢEPEŞ, fiul lui Dracul, a fost un mare domn. De o mare energie şi bravură, domni de două ori : 1456—62, apoi în 1476. Susţinu lupta cu vecinii săi Unguri, Turci şi Moldoveni. După ce birui armata lui Mahomed, atacat de acesta, avu de luptat contra nerecunoscinţei lui Stefan Domnul Moldovei, pe care îl ajutase şi acum se unea cu Turcii. Invins fugi în Ungaria la Matias Corvin, cumnatul său, care 'l ţinu în captivitate 14 ani. — În privinţa morţii sale se crede că a fost ucis de Laiot în a doua domnie. Cu toată faima spăimântătoare rămasă în jurul numelui său, el va trece în tot-d'a-una printre cei mai iluștri domni ai Valahiei. Fratele său RADU CEL FRUMOS, domnise între 1462—71, având de luptat cu pretenzenții şi cu Ștefan al Moldovei, care 'l bătut în două rânduri; şi care luă de soție pe Voichița fika lui Radu și a Doamnei Marie.

În privința cronologiei și identității Domnilor, din al

GENEALOGIA
DINASTIEI BASARABA

XV-lea secol, există încă o mare confuziune, până ađi nedescurcată. De aceea succesiunea lor nefiind clar stabilită, am urmat acei autori cari ni s'aũ pãrut mai aproape de adevěr, și având probe mai puternice.

Lui Țepeș succedă LAIOT BASARAB sau Vlad V, ȑis «Țepeluș» (1477—81), care avu o domnie agitată și plină de lupte. El fu ucis de Ștefan-cel-Mare într'o bătălie. Laiot era fiul lui. Dan III și frate cu Vladislav, după cum se crede, decĩ mare dușman al lui Vlad Țepeș. — (v. Xenopol. Ist. Rom. II tom.).

VLAD CALUGĂRUL, fiul lui Țepeș, domni liniștit dar fu detronat de unul din fiĩ sãĩ:

RADU CEL MARE (V) 1494—1508, Principe înțelept și bun. El aduse pe Mitropolitul Nifon, fost patriarh de Constantinopol ca să îngrijească de biserica țerei; dar din cauza nemulțumirilor fu silit apoi să 'l concedieze. — La 1506 Radu prădă Moldova. — Murind, fu îngropat la mănăstirea Dealul pe care o zidise, și care până azi a rămas una din cele mai mărețe monumente ale vechimei, ca Tismana, Bistrița, etc.

MIHNEA CEL RÊŬ, care urmează (1508—10), frate cu precedentul (?), după tôte Cronicile muntene (anonimul; Cost. căpitanul; Odobescu) e dat ca fiul lui Dracea armașul din Mănești (veđi Mănescu). După istoricii noștri reese însă că erea frate cu Radu cel mare, adică fiũ al lui Vlad Călugărul, cum ar proba un document de pe timpuri, de la monăst. Bistrița. — Nu vom discuta această legătură, dat fiind că dẽnsul erea tot Basarab, dar il vom considera ca fiũ al armașului Dracea. De alt-fel, epitaful sãũ latin ne spune că erea de neam ilustru:

«Regnabam multo nuper cumulatús honore,
Sedes parentali, splendida scepra gerens.....
(Ion Salius)

Foarte crud cu boeriĩ, domnia lui deveni odioasă prin multele omoruri. O conjurație formându-se, Mihnea fu ucis la Sibiu unde fugise, de un serb pus de spătarul de Albești. — Alex. Odobescu are o splendidă narațiune istorică

«Mihnea cel rău», în care descrie pe larg domnia și faptele sale.

Succesorul său VLADUȚA, frate cu Radu, fu ucis de Mehmed-Bey după o scurtă domnie (1510—12).

— Vlad Țepeș în afară de fiul său Vlad Călugărul, a mai avut fii pe: Danciul vornicul și pe JUPAN MANJILĂ de la Argeș, care însurându-se cu Maria Corvin avu copii pe STANCIU și pe STOIAN. Acest din urmă cu soția sa Barbara Humzar sunt părinții cunoscutului NICOLAE «Olahus», care ast-fel descindea și el direct, stabilit fiind în Ungaria, din Vlad Vodă. — (v. Iorga — Analale Acad. seria II, 8, pag. 2). —

NEAGOE VODĂ BASARAB (1512—21) fiul lui Laiot. Domn foarte evlavios, zidi cu ajutorul soției sale și a legenda-rului Meșter Manole, faimoasa monastire Curtea de Argeș. Sfințirea ei s'a făcut la 1517 și într'ênsa fu înmormântat domnul. Această clădire, cel mai frumos monument al țării noastre, situată pe valea Argeșului, a fost reconstituită în zilele noastre de Regele Carol I.

Insemnată în epoca lui Neagoe V. e mișcarea Banilor Basarabi ai Craiovei, Preda și Barbul. Când Mihnea venise la tron, o gônă începuse în potriua Basarabilor-Dănești din cari făcea parte marele Ban Pârvu, din «neamul Bă-sărăbesc, Banoveți după moșie», după cum spune cronica. Mihnea decizând cu boerul său Stoica să le ucidă neamul, Neagoe pe atunci copil de casă spuse totul unchilor săi, cari se grăbiră să fugă cu tot al lor peste Dunăre. Jupân PÂRVUL, BANUL Craiovei, ilustru boer, e capul ramurei ȃisă a «Pârvulescilor» Basarabi, și care avu 5 fii, dintre cari vestitul: — BARBUL CRAIOVESCUL marele Ban, fondatorul Monast. Bistritza. El a luptat cu tatăl și frații săi contra lui Mihnea pe care-l alungă, și apoi cu ajutorul lui Mehmed Bey (Basarab turcit), detronă și succesorul acestuia VlahuȚă, în vârstă de 17 ani. — Pârvu Banul și fiul său Barbu sunt boeri vestiți în acêstă perioadă și de o mare vitejie, după cum ni'i arată cronicile vechi. Pârvu se ridică contra lui Vlad M. cu oștirile sale din Craiova, când

acest domn voise a susține un alt ban în locul său. — **PREDA CRAIOVESCUL**, nepotul lui Pârvu, pe care însă croniciarii ni-l dau ca frate al lui Neagoe, la moartea acestuia e episcop al fiului său **TEODOSIE**, în vârstă numai de șapte ani. Boerii însă nu-l primiră, ci ridicară domn pe **RADU CĂLUGĂRUL** de la Buzău (dis călugărul Dragomir), Preda fu învins și prins de acesta la Târgoviște, însă și Domnul fu prins de Mehmed-Bey, care voia să devie domn. — **BĂDICA COMIS**, văr cu Neagoe, luând titlul de Vodă pentru Mehmed, ucise pe Radu. Beyul venea în țară ca domn din voia Sultanului, căruia îi spunea că țara îl vrea, pe când boerii uniți aleseră Domn pe ginerele lui Neagoe :

RADU DE LA AFUMAȚI (1521—29), nepot lui Radu cel mare. Viteazul domn învinse în mai multe rânduri pe Mehmed care venea cu trupe turcești, și în scurta-i domnie câștigă mai mult de 20 de bătălii, ajutat de **PÂRVU II Banul Craiovei**, care goni pe **VLADISLAV**, usurpator al tronului, 1524—26, în care timp Radu stete închis, revenind din nou la domnie până la 1529. Câți-va boeri nemulțumiți se ridicară contra lui cu armată; fugind din Palat la Banul Pârvu în Craiova, fu ajuns la Râmnicu-Vâlci și ucis împreună cu fiul său în altarul bisericeii. Pe piatra mormântului din Curtea de Argeș se vede călare, cu buzduganul în mână, luptând cu mantia deschisă în vânt.

MOISE VV. fiul lui Vlad VII domni un an. El pieri omorât împreună cu ilustrul Ban Barbu Craiovescul venind cu armatele ungare și cu Majlath în potriva lui: **VLAD IX**, fratele său. Acesta se înecă în Dâmbovitza la satul Popești.

VINTILĂ DE LA SLATINA (1532—34) zidește monastirea cu numele său în județul Buzău, și fu omorât de boeri la o vânătoare pe malul Jiului, după ce tăiasse număr dintr'ênșii.

RADU VODĂ PAISIE (1534—36) fost egumen la Argeș; domni de 2 ori. În prima domnie fu răsturnat de **PETRU DIN ARGEȘ** (1535), fratele său, căruia îi tăie nasul, exilându-l; la rândul său în 1536 fu surghinuit de Turci în Palestina unde și muri.

MIRCEA CIOBANUL, fiul lui Mihnea cel rău (după alții al lui Radu c. Mare) domni 1546—54. Pentru omorurile și jafurile ce făcea, țara fu coprinsă de spaimă. Soția sa era faimoasa Doamna KIAJNA, fica lui Rareș.

PĂTRAȘCU CEL BUN (1554—57) domni cu dreptate și blândețe. Intorcându-se dintr'o expediție în Ardeal, fu otrăvit de vornicul Socol, și înmormântat la monast. Dealul. Erea fiul lui Radu, călugărul Paisie, și avu 3 feciori: Petru, Vintilă și Mihaï, și o fică Domnița MARIA. Soția sa se călugări sub numele de Tofana († 1606 la Cozia).

PETRU ȘCHIOPUL (1560—68) și ALEXANDRU II (1568—77), cei doi fii ai Mircii Ciobanul, domnesc pe rând, ajutați cu mari cheltueli de mama lor.—(VINTILĂ domni câte-va zile în 1574 fiind ucis de Alexandru).—MIHNEA urmă tatălui său Alexandru, domnind 6 ani.

PETRU CERCEL 1583—85, fiul lui Pătrașcu, bun amic al regelui Henric III al Poloniei și Franței, care 'l ajută la domnie. În corespondență cu oamenii însemnați din apus, mai ales din Italia, era om învățat, știind 12 limbi și fiind considerat printre cei mai însemnați poeți italieni din epoca lui. — La 1590 fu aruncat în mare la Constantinopol, prin intrigile lui Mihnea.

MIHNEA II, dis Turcitul, luă numele de Mehmed după a doua domnie, și veni chiar în expediția lui Sinan Pașa, murind la Târgoviște (1595). Soția sa era vestita și evlavioasa Doamna Neaga, asupra căreia au rămas mai multe legende.

MIHAIŢ VITEAZUL (1593—1601), fiul lui Pătrașcu, prin acțiunile sale e pus în fruntea Principilor țării. Domnia sa a fost un șir întreg de războaie victorioase: învingător al Turcilor și Ungurilor, reuși sub mîna sa în scurt timp Ardealul, Moldova și Valachia. Ajutat de oameni înțelepți și viteji ca și dînsul, a putut face fapte strălucite, de cari Europa rămase mirată. În cele din urmă intrînd în dușmănie cu generalul austriac Basta, fu atras în cursă de acesta, și ucis mișelește la Turda, 1601. — Principalele sale lupte au fost: Călugăreni 1595, Mirislău 1600, Teleajen, Goroslo, 1601. —

Cu soția sa STANCA, nepoata Banului Iane și a lui Dobromir Kretzulescu, avu o fată Florica, și fiu pe NICOLAE PĂTRAȘCO. În timpul expediției lui Mihaiu în Transilvania, acesta ținu în țară locul părintelui său, intitulându-se Nicolae Vodă (1600). Florica ținu pe boerul Preda de Greci și «Floricoiul».

Concubina lui Mihaiu era faimoasa jupânița TUDORA din Târgșor, vestită între frumoase, și avu o fică Marula, soția lui Socol Cornățeanul.

RADU ȘERBAN Basarab (1601—1611), învingătorul lui Moise Szekely; domnitor bun și înțelept. De și era mult sprijinit de germani, perdu tronul din cauza intrigilor lui Gabriel Batori. — El avea de soție pe Elena, fca lui Udriște vistișerul. — RADU MIHNEA fiul lui Mihnea cel Turcit, domnește 1611—16; și apoi în Moldova (1617—19; 23—26); iar în Valachia a doua oară 1620—23. El omorî pe boerii din conspirația lui Barcan Stolnicul.

În secolul XVII, Domnul cel mai însemnat e MATEI BASARABA, 1633—1654. Acesta, cunoscut înainte de domnie ca «aga din Brâncoveni», era fiul lui DANCIU VORNICUL, după moșie din Brâncoveni, și din familie Basarab, după cum ne spun cronicile. Documentele ne arată pe Danciū ca fiu al lui Mateiū, fiul lui Marza, care era unul din feciorii marelui Ban Pârvu de Craiova. Danciū avea de frați pe «Marcea» postelnic, însurat cu Mara fca lui Radu postelnic din Șitoaia; și pe Radul postelnic ginerele lui Stepan biv-vel Clucer. (veđi genealog. pl. I). (Doc. Arh., I. Tud.)

Matei Bas. în timpul domniei sale, întinse mult cultura și influența grecescă. Avu de luptat cu Vasile Lupul, Domn Moldovei, pe care-l înfrânse (1653). El făcu codul de legi «pravila țerii», clădi peste 40 de monastiri și îngriji mult de țară. Muri la 1654, fiind bolnav și rănit.

CONSTANTIN ȘERBAN B., domn 1654—58. Era fiul (natural) al lui Radu Șerban. E cel d'ântăi Basarab numit Constantin, și ultimul domn din această ilustră gintă. Soția Sa era Domnița Balășa.

Până în secolul XVI, adică până la Mihai Viteazul, s'a ilustrat din neamul Basarabilor mulți Bani ai Craiovei, a căror demnitate era ereditară în primii timpî, aparținând exclusiv dinastiei Basarabe, primii stăpânitori ai ținuturilor du peste Olt.

Ei erau răspândiți, posedând imense domenii senioriale în totă țara.

Numele de «Basarabia», dat teritoriului cuprins între Nistru și Pruth, partea de Est a Moldovei, derivă de la stăpânirea domnilor români Basarabi, asupra acelei țări, când Valachia se întindea spre acea parte.

Dinastia MUȘAT din Moldova, care începe domnia la 1375, prin fiii lui Costea Mușat, era înrudită cu Basarabi, sau mai bine zis era chiar o ramură colaterală a ei. În însăși scuturile acestor două familii se observă derivațiunea: Basarabi purtau 3 capete negre, pe când Mușat avea 2 capete cu ramuri. — (Hulsius).

Acest Blazon al Basarabilor, — reprodus în câte-va uvraji de heraldică germane, — erea un fel de «armes parlantes» ale familiei, de oare-ce terminațiunea «arab», nume sub care ereau de unii cunoscuți Basarabi în evul mediu, însemna arap sau negru.

E loc să spunem că în vechime, mai ales scriitorii slavî, consideraū pe Basarabi ca «serbi», dându-le ca loc de origine «țara sârbească», de sigur tot printr'o interpretare într'un sens oare-care a numelui de Basarab.

Familia Basarabilor aji e stinsă, și stinsă erea de pe timpul lui Brâncoveanu. În Transilvania însă, mai sunt urme descinzând din Basarabi originari din acea țară, și anume, după cum ne spune d. Cavaler de Pușcariu, ei se află uitați ca țărani în comuna Paroșul la fântânile Jiu-lui. — Aceasta pare a fi ramura acelor «BASSARABI DE RYUSOR», Knezi însemnați în secolele XIII și XIV. — La 1398 există act de judecată al lui Basarab Knez de Riusor, și apoi la 1447, etc.

Multe familii mari române, s'aû perpetuat ascunse, prin văile Transilvaniei, precum ramuri din Basarabi, Hunyađi, Dragoteşti, Dudeşti, etc.»..

Ginta Basarabilor, foarte întinsă şi având multe ramuri, şi din care dinastia domnitoare (veđi genealog.) nu erea de cât o spiţă, a fost adevărat română şi cea mai ilustră din toate. Fără a merge prea departe, spunând că mai toate vechile familii autohtone ar fi legate cu dânsa, vom nota totuşi pe acele care derivă dintr'însa, fie prin filiaţie, fie că aû avut în sînul lor un Ban al Craiovei înainte de sec. XVI; adică :

Buzescu †; Băleanu ; Bălăceanu ; Creţulescu ; Cândescu † ; Mănescu †, şi poate Mărginenii (Filipeşti şi Floreşti).

BAȘOTĂ †

(MOLDOVA)

Origina acestei mari familii e veche românească, și datează înainte de sec. XVI. — Etimologia numelui, după d. Hasdeu, este din «baș» și particula «otă» (Etim.m.III).

Sion în «Arhondologia» sa, ne spune atâta despre acest neam: «Moldovan drept, ridicat la boerie; Țăranul Toader Bașotă de o dată Hatman, făcându'l Alexandru Vodă Lăpușeanu». (p. 31). De unde a găsit Sion acestea, n'am putut afla.

Această familie, ađi stinsă, e citată de Cantemir între neamurile boerești contemporane: «Bazotestii» (Descr. Mold).

Sub principii Movilă găsim pe Basotești ca boeri mari și foarte avuți. — La boerii lui Moise Movilă, Miron Costin citează (Letop. I, 292) între alții, pe: Vasile Lupul vornicul, Savin Hatmanul, Costin postelnicul, Ureche spatarul, Buhuș vistierul, BAȘOTĂ LOGOFETUL, etc. = Acești boeri și mulți alții, în număr de 80, s'a'u dus (1630) cu toții la Țarigrad cu jalbă contra noului domn Alexandru; deputațiunea însă n'avu nici-un succes. — Numele de botez al acestui boer Bașotă nu e cunoscut; în 1625 (7133) e părăcălab al cetăței Neamtz, în 1632 Hatman. După uciderea nefericitului Vodă Barnowski, printre boerii închiși la Țarigrad se afla și dânsul, alături cu Costin, etc. Liberați din porunca Sultanului, acești boeri slătuindu-se, aleseră domn pe Moise Movilă.

Intr'un act din 1639, Ianuarie, găsim subscriși trei Basotești, adică: Patrașco mare logofet, Iurașco, vel vornic și Gheorghe vel vistier.

PATRAȘCO BAȘOTĂ sub domnia lui Moise V. e mare vistier, mai apoi mare logofet.— Moise Movilă îi dăruiește un sat pentru a sa dreaptă slujbă și credincioasă, către domnia mea și pentru că a dat în visteria domnească 200 galbeni ungurești, cari bani s'au cheltuit cu merticul Turcilor Balgii și alte nevoi ale țerii.» (H.— Mgn-etimol).

Multe documente de ale lui, ca Logofet, din 7119 Martie, — 7128, 29 (1621) etc.— Patrașco Bașotă a avut 2 fii: DUMITRAȘCO și TOADER; și 4 fete: Candakia, Tudosia, Anghelușa și Tofana. (Uricar.— XVIII, 451).

IVAȘCO BAȘOTĂ erea hatmanul Moldovei, sub care titlu îl găsim în hrisoave ale lui Alexandru Vodă Iliaș din 1632. (Arhiv.— Mon. Arsachi); și în alte documente împreună cu frații săi. Fusesse și el închis la Constantinopol.— GHEORGHE BAȘOTĂ, fratele precedentilor, citat într'un docum. din 1631 (Academ.) ca fost vel Vistier.

Intre boerii însemnați ai lui Duca Vodă, erea ZOSIN BAȘOTĂ, care fusesse mare stolnic și apoi Hatman: «iar Dumitrașco Vodă văzând că nu vine Buhuș Hatmanul, a pus Hatman pre Zosin Bașotă».

Filiația lor regulată și înrudirea n'am putut-o stabili din cauză că această familie fiind stinsă nu s'a păstrat genealogia ei.— În secolul XVIII găsim mai mulți boeri Bașotă, ast-fel:

POSTELN. CONST. BAȘOTĂ, pomenit într'un zăpis din anul 1748, prin care Grigoraș Ursache vinde o moșie postelnicului. (Acad.) El erea probabil fiul său fratele lui NECULAE BAȘOTĂ biv-vel vistier, socrul lui Ilie vel pitar, citat în zăpisul din 15 Oct. 1747 prin care se judecă cu șatrarul Toader Jora și cu Sandul Tăut. (Acad.)

VASILE BAȘOTĂ, vel medelnicer, se citează în documentul lui Const. Racovitză din 4 Martie 1752, prin care e însărcinat să judece o pricină.

La începutul secolului nostru, vornicul ANDREI BAȘOTĂ; în Februarie 1824 ca spătar, e semnat într'o suplică a boerilor Moldovei către poartă, etc. Vornicul Andrei avu fică pe Raluca, măritată cu Alecu Foresco.

Ultimul descendent al acestei însemnate familii a fost:

ANASTASE BAȘOTĂ marele logofăt, care trăia în prima jumătate a secolului nostru, fiind foarte bogat; fondează la anul 1838, fiind mare hatman, un institut de cultură pe moșia sa Pomârla din Dorohoi, pentru învățătura vulgului.— El moare după 1860, fără urmași, având o singură fiică, ELENA, măritată Kneazului George Cantacuzino, guvernator al Basarabiei.

BELDIMAN

(MOLDOVA)

Origina neamului Beldiman, după toate probabilitățile se leagă de a vechei și ilustre familii comtale maghiare BELDI, din care s'a despărțit, stabilindu-se în Moldova prin al XIV secol, sau înainte.

Această familie a comților Beldi se zice că stăpânea satul Amanul de peste munți, al cărui nume s'a adăogat la al familiei, formând: «Beldiman».

Încă din timpul lui Alexandru cel bun, au rămas două documente, în cari se pomenește de câte un Beldiman. Primul din ele, anul 1413, vorbește în treacăt de un Beldiman, e scris pe pergament gros, purtând șidula mare domnească, fiind iscălit de Alexandru Vodă și boerii săi. Al doilea, mai vechiu..., e un hrisov domnesc pentru păământ, scris pe hârtie groasă cenușie.

Din 15 Martie 1527 (7035), în timpul domniei lui Petru Voevod (Rareș) și de la acesta, se păstrează încă un document despre moșii, către un BELDIMAN.— Aceste trei documente au rămas în familie. (La d. Georges Beldimano).

MARELE VORNIC GLIGORE BELDIMAN, e cel d'ântăi bine cunoscut din familie, ca boer mare al Moldovei. El ne este dovedit la anul 1581, în care an dete Iancu W. (Sasul) un hrisov pentru o parte de moșie a lui Beldiman vornicul. Printre martori e iscălit Lupul Stroici vel logofet.

NICHIFOR BELDIMAN, fiul(?) precedentului, a fost mare logofet și e cunoscut la începutul veacului XVII. Anume într'un act din anul 1615, Martie 24, mai mulți boeri, între cari logofetul Nich. Beldiman, Gheorghe Balș logofet-

tul și Ursu, mărturisesc prin iscăliturile lor legalitatea unui act al postelnicului Goia. (v. Arhiva Ist. de Hasdeu).

Tot Nichifor Beldiman mai e dovedit într'un act, aflător la arhivă — din anul 1641.

Logofătul Beldiman fu omorît de Ștefan Vodă Tomșa din cauzele următoare: (Miron Costin) Boerii mai cu vază, între care Logof. Beldiman, Vornicul Bărboi, Sturdza Hatmanul, Vist. Boul, etc., îl uriseră din cauza tiraniei sale. Pentru care lucru unindu-se cu toți, îl rugară pe Vodă să iasă din scaun, căci poporul nu'l voia. Vodă însă bătut pe boeri la Păcurari, făcându'i să fugă în Valachia, afară de bătrânul vornic Bărboi, care fu tras în țeapă. Puțin timp însă după aceea, doamna Eremiei a venit cu armată isgonind pe crudul Tomșa. «După risipa ôstei sale, zice Costin, a fugit Ștefan Vodă în țara românească, și mergând aproape de Focșani l'aș întâmpinat ceaușii împărătesci, cu Beldiman logofătul și cu Sturdza Hatman și cu Boul vist., în obezi, că'i pornise Radul V. domnul muntenesc, de mersese cu pîră la Poartă asupra Tomșii Vodă, că era Radu Vodă mare prieten lui Ștefan Vodă. Iară cine erea vizir la împărăție erea prieten Tomșii Vodă, și aș trimes viziru ceaușii de aș întâmpinat pe boerii mai sus pomeniți, și i-aș dus la Ștefan Vodă. Deci, cât i-aș dus Ceaușii, îndată le-a tăiat capetele, și le-aș aruncat trupurile în Siret». (I Letop. 256). Aceasta în anul 1615.

Un fiu al lui Nichifor, e probabil tatăl lui CONSTANTIN BELDIMAN, boer moldovean, care e citat în anul 1686. La această dată el vinde lui Antonie Rosetti (pe urmă Vodă Roset), moșia Stețcanii (aș Tețcani), sub domnia lui Constantin Vodă. Tot el la anul 1708 vinde cea-l'altă parte a moșiei slugerului Ștefan Roset; iar la 1714 vinde și țiganiile din Stețcani.

În primul act de vânzare figurează împreună cu cei doi fii aș sêi, anume TEODOR (fost diac) și NICOLAI. Unul dintr'ênșii e tatăl Vornicului G. Beldiman.

BALAȘA fca lui GRIGORE Beldiman Vornicul, face danie moșia Găurenii unei fine a sa, Balașa. (2 Iulie).

La anul 1780 «BELDIMANEȘTI», vând niște pământ din moșia Pokișcani, în care act sunt iscăliți și: Lupul Silvianul, Ion Kirvase monach și Const. Bole. Cărî erau acei Beldimănești, documentul nu specifică. (Orig. la epi-tropia St. Spiridon Iași).

MARELE VORNIC GHEORGHE BELDIMAN, poate (?) fiul lui Teodor, trăește în a două jumătate a veacului trecut. A rămas testamentul lui din 1790 prin care lasă diferite moșii și averi la patru feciori ai săi: Alexandră, Ion, Filip și Dumitru.

Despre Ion sau IANCU nu se știe nimic și n'au nici un copil. FILIP se făcu călugăr, și mai târziu ajunsese episcop. E numit «Filip monachul». — Din Alexandru și Dumitru se trag 2 ramuri.

ALEXANDRU BELDIMAN, fiul mai mare al vornicului Gh. e și el MARE VORNIC al Moldovei. E însemnat mai mult ca scriitor, de oare-ce pe lângă lucrarea de căpetenie a sa: tragodia, traduse din limba franceză, mai multe piese, etc. — Cu toate că sunt unele greșeli de limbă și formă în «Jalnica Tragodie», de carî nu ne putem ocupa, el are meritele sale și se poate clasa printre scriitorii premergători ai acestui secol, la noi în țară. — 4264 de versuri alcătuesc «Tragodia saă mai bine a zice Jalnica Moldovei întâmplare, după răsărătirea grecilor, 1821», — tratând despre evenimentele din timpul Eteriei. Ea începe ast-fel:

«Ce necaz, ce osândire, vai mie! ce foc amar,
Ce trăsnet și ce lovire, ce otrăvitor pahar.
Cine-aă socotit vre-o dată, cine-aă putut pune'n gând,
Jalnica țării stricare s'o vază așa curând?»

Tot el mai scrisese, în proză; «Jurnalul mergerii deputaților boeri la Țarigrad» și Arz-magzar» 1822; precum și stihurile făcute la Tăzlău fiind închise în 1824. — Fiă au pe: VASILE BELDIMAN vel agă; căsătorit cu o Mavrocordat. Intre altele a fost părcălab de Galați. Acesta a avut 2 fii, pe VASILE † și pe:

ALEXANDRU V. BELDIMAN, născut la Iași 1826. A lucrat

mult pentru Unire, ast-fel când se hotărî alegerea lui Vodă Cuza, el se duse la Cogălniceanu chiar în acea noapte spre a subsemna procesul verbal. — (Xenopol—Ist. Rom. VI, 636).

Partizan înfocat al lui Vodă Cuza, sub care e prefect de poliție. La 1872 fondează la Iași «Adevărul» săptămânal, dar în acelaș an e dat în judecată pentru lèse-majestate înaintea Curței cu juri de Roman, care'l achită.

La 1888 fondează în București «Adevărul» politic, ziar de nuanță republicană-democrată, fiind director. † 1898. — Din căsătoria sa cu Emma Callimaki, Alex. Beldiman are fiu pe: ALEXANDRU BELDIMAN, ministru plenipotențiar al țării la Berlin, și Delegat în Congresul păcei de la Haga, etc. n. 1855; și EDMOND Beldiman, fost ofițer, prefect de Dâmbovitza etc.

DIMITRIE BELDIMAN frate cu Alecu și al doilea fiu al m. Vornic se căsătorî cu o fată din familia Neculce-Mutu, fiind ast-fel cumnat cu Domnul Ion Sandu Sturdza Vv. Din această însoțire avu 3 copii pe: Maria căsătorită cu Vornicul Scarlat Miclescu, VASILE Beldiman, fără copii (1809—29), cel mai mic, și pe:

IORDACHE BELDIMAN n. în 1806 † 1870. Muhurdar sub domnia lui Ion Sturdza V., prefect de Galați, Fălciu. Ca magistrat, Președinte al Curței de Apel din Iași. Mai târziu fu ministru de justiție (în anul 1857), Deputat și Primar al Iașilor, în care funcție și muri. Fusesse mult timp epitrop la așezămintele S-t. Spiridon din Iași. Avu patru copii: Dimitrie, George, Pulcherie căsătorită cu Teodor Rosetti, și Lucia căsătorită cu P. Șubin †, colonel în armata rusească. — 1. DUMITRU BELDIMAN (1836—73) fiul său, are fică: Smaranda.

2. GEORGES BELDIMANO n. 1842, al doilea fiu al lui Iordache B., fost prefect de Ilfov și Fălciu, deputat în mai multe rânduri, senator, etc. Are 2 fii: GEORGE și PAUL-DEMETRU Beldimano.

BENGESCU

(VALACHIA)

Familie veche din Oltenia, originară din ținutul Gorjului, unde a avut posesiunile ei, și unde au rămas până astăzi ruine din vechile lor locuințe și turnuri (cule). —

STAICU BENGĂ, boer însemnat, este amintit în hrisov al copiilor săi (la anul 1569) ca «Staico Spătarul de Bengă», împreună cu soția sa Stanca, fica Banului din Obislave. Cronica anonimă a țării vorbește despre boerul Bengă care pieri într-o luptă dată Turcilor după Clejanî, da către Radu Basarab de la Afumați la anul 1522... «iar când au fost apoi au biruit Turcii, și au pierit Bengă...» (magazin istor. IV. p. 269).

După documente ale timpului (după 1560) se vede că fiu al lui Staico Bengă era :

STANCIUL BENGĂ, boer confirmat de aceeași cronică, care vorbind despre dînsul la anul 1560 îl numește Stanciu al lui Bengă. Mai mulți boeri pribegiți în Ungaria din cauza lui Mircea V, între care Stanciu Bengă, Matei Marga, Radu logofătul și alții, încercară la anul 1560 să gonească prin răsboi pe faimoasa Doamna Kiajna și fiul ei Petre de la domnia țerei. După mai multe întâlniri schimbătoare, boerii fură învinși și risipiți la satul Boian. (v. magaz. istor. IV, 272. — Odobescu. Doamna Kiajna p. 62).

Dintr'ânsii pare că descinde familia Bengeștilor, — după numele «Bengă», — familie ce apare la începutul veacului următor.

Stanciu a avut încă 5 frați, tot fii ai spătarului Staico Bengă de la 1520; anume : — VINTILA postelnicul, a cărui

soție erea jupâneasa Caplea, 1579; — Stanciu; VLADUL; — DRĂGHICI; — BARBU postelnicul, an. 1575; — și HAMZA (1574) care ținea pe jupâneasa Hamzoaia și avea fiu pe SOCOL postelnicul, citat înainte de 1587. — (Docum. Archiv. St. mon. etc.). —

Sub domnia pr. Mihai V. Viteazul trăia marele SPĂTAR MIHAI BENGESCU, care împreună cu cei-l'alți boeri ai țerii a luat parte la răsboaiele acelui Domn. Acesta a avut o fată: — STANCA, care a fost prima soție a marelui Clucer Radu Buzescu.

Din acest boer descinde mai târziu:

Marele POSTELNIC MATEI BENGESCU, la anul 1680, și de la care se trage familia până în secolul nostru, prin copiii săi.

În decursul secolului XVII, adică între Bengescu din timpul lui Mihai și cel de la 1680—1700, întâlnim în documente vechi pe: — Jupân VLADISLAV CLUCERUL BENGESCU, la anul 1655; care apoi erea mare sluger la 1663 și 1674. El avea de soție pe Anca, și a doua pe jupâneasa Velica, «Clucereasa ot Bezdina, jupâneasa lui Vladislav ot Bengești», după cum e numită la 1679. — Nicî o îndoială că o înrudire apropiată exista între aceștia și cei-l'alți doi boeri.

Matei Bengescu postelnic, de care am văzut mai sus, trăia înainte de 1700, și după cum ne arată niște documente de la arhivă, din anul 1689, avea fiu pe: faimosul Staico Bengescu de care vom vorbi; pe MATEI Bengescu; și pe DIUCUL și STANCIU, pomeniți împreună în listele de boeri ale ocupațiunei Austriace, în 1720, între boerii contrib. din Gorj.

STAICO BENGESCU, CONSILIERUL Imperial, fratele acestora, e ziditorul Monastirei Bengești din jud. Gorj, 1729, unde e ctitor cu neamul său. La anul 1714—1716 era mare Căpitan de Cerneți, fu apoi mare Postelnic și în fine consilier al administrațiunei imperiale Austriace în Oltenia, numit la 1718 cu George Vlasto, D. Brailoiu și C. Strâm-

beanu, Ban mare fiind pr. G. Cantacuzino. — Fica sa Stanca (1742) se căsătorii cu consilierul imper. Mihai Glogoveniu. — La începutul secolului XVIII mai trăiau din această familie:

HAMZA BENGESCU vel Ban, 1720, fost și mare postelnic.

PREDA Bengescu, 1727; BARBU Bengescu numit ca hotarnic de divan la 1705, în T.-Jiu.

ION BENGESCU «ginerele lui Andrei Scorei», ctitor al bisericii fondate de dânsii în Jiu; la 1720 trecut în lista boerilor din Gorj, de sub administrația imperială. Armele Bengeștilor din acea epocă au rămas după o pecetie de la dânsul, în care se vede un braț (senestroșer) cu o spadă în mână. — (V. Rev. «Jiul» No. 5, pag. 10.)

Un RADU Bengescu erea vel sluger la an. 1673, fiind iscălit în niște documente. (acte ale Buzescilor. v. Odobescu) — Un alt RADU BENGESCU (pote tot dânsul, sau fiul(?) său) se ilustrează ca SERDAR în secolul următor, și erea însurat cu Maria, fica lui Constantin Argetoianu.

Isbucnind din nou războiul între Turcia și Austria în primăvara an. 1716, Cerneșul, Tismana și Căinenii fură ocupate de Austriaci. Milițiile de peste Olt, comandate de Serdari Barbu Brăiloiu, Bengescu și Obedeianul se ridică contra Domnului Mavrocordat, bătând în mai multe rânduri cetele de streini ale lui Vodă, la Bengești și Târgu Jiu: «Bengescul, ca și cei alți boeri, cum țice cronicarul, erea cu foarte bună inimă către casa Austriei, și se bucură de biruința împăratului creștinu.» Revolta ajunsă și în Valahia, de unde boerii chemară pe Barbu Brăiloiu să vie să ia pe domn, lucru ce se făcu, Mavrocordat fu prins și închis la Sibiu, fiind înlocuit cu fratele său Ion. — Oltenia fu ocupată la 1718 de Austriaci, în urma tratatului de la Passarovitz (21 Iulie).

Despre marele Serdar Bengescu, și mai ales despre Staico consilierul, vorbesc numeroase rapoarte austriace, aflătoare în Archivele Vieneze. (v. colec. Hurmuzache, pentru Staico, administrator al Olteniei, tom. VI. pag. 307. 421, 501. 509, 162, 185.)

GHEORGHE BENGESCU vel sluger, la an. 1783 erea Ispravnic de Gorj cu paharnicul Grădișteanu.

SERDARUL ALEXANDRU BENGESCU, erea ispravnic de Vâlcea la 1788 împreună cu Vistierul Constantin Socoteanu.—Serdarul Bengescu avea de soție pe jup. Balașa Bengescu (1800), văduvă pe la începutul secolului; iar fica lor era Ilinca, soția biv-vel serdarului Ion Fălcoianu (1794—1829).

GRIGORE BENGESCU n. 1824 Craiova † 1881, fost prefect și ministru de culte sub Princ. Știrbey. În urmă a fost Director al teatrelor, ministru de justiție și culte în cabinetul Cogălniceanu la 1865, etc.. —† la 1881.

.....Bengescu, căsătorit cu Elena, fica lui Iordache Golescu, a avut fiu pe :

GEORGE BENGESCU n. 1848 Craiova. A studiat la Paris, după care venind în țară a fost procuror și profesor de limba franceză. La 1872 secretar la legațiunea din Viena, apoi iar magistrat. A publicat în 1882 «Bibliographie de Voltaire» uvraj încoronat de Academia franceză. Secretar I la Paris; de la 1891—98 fu ministru plenipotențiar la Bruxelles, de unde demisionă. Membru corespond. al Academiei române. A scris: «Bibliographie franco-roumaine (95)» — mai multe volume asupra operei și bibliografiei Volteriane.—Alexandre-le-bon, în colab. cu Picot, etc. etc.—

ACHILLE BENGESCU, fratele său; căsătorit cu Zoe Rosetti, damă de onoare a M. S. Reginei;—iar surori D-na Racovitză și Zoe B. —

Din familia Bengescu, mai sunt încă și alți descendenți.

BERINDEY

(VALACHIA)

Această familie, pe care o găsim stabilită după 1700 dincolo de Olt, își are origina în : BERENDEI Knéjul, care e cunoscut în istorie ca pretendent la tronul Moldovei, adversar lui Ștefan cel mare și Petru Aron, cu care se și uni să ocupe tronul. (1467). Nereușind, căută sprijin la Matei Corvin regele Ungariei, care i-l promise, și chiar intră în persoană cu armata sa în Moldova, având și pe Berendei cu dânsul. La Baia însă, Ștefan Vodă îl sdrobi : 10.000 de Unguri fură uciși, Regele d'abia scăpă prin fugă și rănit greu, iar Berindei pieri și el în luptă : «...Perit'au și Berindei ce trăgea nădejde de domnie, iară Petru Aron Vodă aș scăpat în țara leșească». — anul 1467, — Berindei își baza pretențiunile sale la Domnie, zicând că descindea din vechii Domni ai Moldovei, ca și cei alți doi rivali la tron.

D. Xenopol zice că Berindei erea un principe litvan. (Ist. Rom. II 174). Probabil că el erea de origină litvană, noi însă credem că erea mai de mult în Moldova, fiind una și aceeași persoană cu : BERENDEI, STOLNICUL Moldovei dintre (6950-54) 1442-46 ; sfetnic al lui Alexandru Vodă Iliaș. La 1443 e pomenit în documente ca fost-mare stolnic. — (V. Codrescu-Uricar.)

Familia lor poate erea stabilită încă de mai mult timp printre boerii Moldovei, având în vedere competiunea la domnie, și mai ales că se zicea înrudit cu neamul Domnilor țerii.

În secolul XVI, pe la 1600, un PAVEL BERINDEI sașu

Berindel (n. 1580?) se stabili la Kiev călugărindu-se sub numele de Pamba. Acolo tipări un antologion, și un dicționar slavo-rus la 1627. — Despre origina și neamul lui nu se cunoaște nimic.

În țara românească, primul pe care l'am constatat este :

TEODOR BERENDEI, pe care'l vedem înscris în listele boerilor Olteni, făcute la 1719 de administrația imperială a Banatului. El erea printre boerii din Romanați (cl. II).— (V. Hurmuzache — Doc. t. VI).

RADU BERENDEI, este pomenit în testamentul vornicului Ilie Otetelișanu, din 1732, care cumpără de la el un petic de moșie. — (Arh. St. cond. mon. Horez f. 571).

IANE BERENDEI, dăruiește mitropoliei din București o moșie, la anul 1768. — (Doc. Arhiv. St.).

Postelnicul MATEI BERENDEI, la 1783 erea printre boerii Epitropiei Obstești, cu 30 taleri pe lună; — în timpul lui Vodă Mavrojeny. — (Ureche. — Istor. I, 254). etc.

Dintre descendenții actuali ai familiei, sunt în zilele noastre, fiii lui ION BERINDEI și ai soției sale n. Isvoranu : DIMITRIE BERINDEY (n. 1831 † 1883), inginer. Fost ministru de lucrări publice în cabinetul Ion Ghica din 1870-71.— A publicat în «Revista română» un studiu istoric asupra orașului București, etc. — † la 1883. Căsătorit cu Ana fca lui Barbu Slătineanu a avut 3 copii: — (act.) IOAN BERINDEY, inginer, căsăt. cu I. Zănescu; Maria Sutzu; și Ana Florescu.

Fratele său :

Generalul ANTON BERINDEY n. 1838, a studiat în Germania. La 1862 oficer, 1868 major, 1877 colonel, general la 1885, de divizie în 1895. Ca inspector al geniului, conduse lucrările de fortificație la București. În timpul războiului din 77 comanda trupele de geniu, făcând podul peste Dunăre. — Ministru de război de la 1896-99, etc. — Căsătorit cu Maria Brăiloiu; are fii: GRIGORE BERINDEY, oficer, căsătorit cu A. Costinescu, și IOAN BERINDEY, inginer.

BIBESCU

(VALACHIA)

Familie originară din Oltenia, unde o găsim sub acest nume la începutul sec. XVIII.

În timpul lui Matei Basarab, după 1650 trăia: postelnicul UDREA DIN BIBEȘTI, care se găsește în mai multe documente ale timpului, ca boer local din Gorj, unde se află satul Bibeștii. În cursul aceluiași secol mai găsim câțiva boeri «din Bibești».

La anul 1720, Barbu și fratele său IOAN BIBESCU sunt înscrși pe lista boerilor contribuenți în timpul ocupațiunei austriace a Banatului: «Bibiskul». (v. doc. Hurmuzaki).

BARBU BIBESCU, boer din Gorj, citat împreună cu fratele său (1719) a avut de fiu pe ȘTEFAN BIBESCU (1750), și acesta la rândul său continuă generația prin 3 băieți: Dumitru, Dincă și Ștefan.

Un act din anul 1749, Decembre 21 (doc. Academiei), conține jalba sa și plângerea șetrereșei BALAȘA BIBESCU, spre a i se cerceta neînțelegerile ce are cu nepotul ei Dumitrache BIBESCU STOLNIC, pentru niște cârciumi și altele, din satul Bălăcița. Probabil acest Dumitrache era frate cu Ștefan, deci fiu al lui Barbu din 1719.

MARELE VORNIC DUMITRU BIBESCU, întâiul fiu al lui Ștefan, e însemnat pe la începutul acestui secol. El ținu în căsătorie pe Ecaterina Văcărescu, cu care avu 3 copii: Barbu, Gheorghe și Ioan.

BARBU ȘTIRBEY, e adoptat de un unchiu din partea mamei sale, luând ast-fel numele de Știrbey, sub care e și cunoscut ca Domn al țării. Născut la Craiova în 1796, fu

trimes să studieze în Franța. De la 1821 — 25 stete în Transilvania, oprit de a intra în țară din cauza turburărilor. Fu numit ispravnic de Ilfov, apoi director de visterie sub Grigore Ghica. Pe urmă ocupă pe rând posturile de redactor al secțiunei muntene pentru facerea regulamentului organic și membru în adunarea de revizuire a lui. În 1832 erea la afacerile streine, trecând peste 2 ani la cele bisericești. În 1837 Știrbey, reîntors din Paris, ia departamentul dreptății. Sub Bibescu în 1844 e ministru de interne, și în fine la 1849, după convenția de la Balta Liman, e numit Domn al Munteniei. — (Vezi Știrbei).

PR. GEORGE DUMITRU BIBESCU (1842—48), principe al Valachiei; născut la 1804 în Craiova, decedat în 1873 la Paris. Debută în viața politică ca sub-secretar la departamentul dreptății, pe urmă ca secretar de stat al afacerilor străine, sub administrația ocupațiunei rusești a comtelui de Kiseleff.

Iși dote demisia la urcarea pe tron a lui Alexandru Ghica în 1834, și locui pe rând în Viena, Paris și Bruxelles. În anul 1841, reîntors în țară, fu ales membru, apoi secretar al adunării generale și deveni unul din șefii opoziției. El compuse în anul următor adresa care aduse căderea prințului Ghyka (1844). La 1 Ianuarie 1845, Bibescu fu ales Domn pe viață, cu o mare majoritate. Alegerea lui fu confirmată în 17 Ianuarie de către Poartă.

De la urcarea pe tron avu de luptat contra coaliției liberalilor și ceru porței disolvarea unor adunări adversare. Gheorghe Bibescu, sprijinit de ai săi, putu să continue reforme însemnate, un început de progres față cu starea veche a lucrurilor. Se făcu desrobirea robilor, se desfințară vămile între cele 2 țări și se făcură mai multe îmbunătățiri materiale și de cultură.

Partidul liberal însă îl atacă prin formarea unei coaliții, în capul căruia se aflau Rosetti, Ion Ghica, Brătianu, Bălcescu și Golescu. Mișcarea se declară în anul 1848 în timpul revoluției la Paris. La aflarea acestui eveniment, membrii partidului radical căutară să ceară principelui o nouă constituție; revoluția pornită din Oltenia, unde con-

stituția se proclamase în 21 Iunie, ajunse iute în Capitală. Principele venind la București, unde agitația era la culme fu silit să consimtă la 22 articole din noua Constituție și să aleagă ca miniștrii pe capiî răscoalei. Peste două zile abdică și plecă la Viena. La 1857 reveni spre a presida divanul adunat să pregătească reorganizarea principatelor. În 1873, fiind retras la Paris, muri acolo în urma unui accident.

ION BIBESCU, fratele mai mic al domnului, ocupă sub domnia lui Barbu Știrbey, ministerul cultelor și instrucțiunii. † 1879. — Căsătorit cu Ana Florescu.

Vodă G. Bibescu, fu căsătorit 1. cu Zoe Mavrocordat și al 2. cu Maria Vacărescu, cu care avu numai 2 fete, Maria de Montesquiou-Fezensac și Elena B-nne Courval. Din prima căsătorie avu următorii fii:

GRIGORE BIBESCU-BRÂNCOVEANU, cel mai mare, fu adoptat de ultimul dintre Brâncoveni, continuând ast-fel acea familie. — (vezi Brâncoveanu).

NICOLAE BIBESCU, al doilea fiu, fratele preced. n. 1882 † 1893, făcu împreună cu frații săi George și Alex. studii militare la Paris. — Adjutant al generalului Randon în campania din Africa. A scris despre etnografia Algeriei. — Avu numai patru fice, (trei căsătorite, cu: D. Cesianu, Iulian și C-te Strajewski).

PR. GEORGE BIBESCU, al treilea fiu, n. București 1824. Făcu studii militare în Franța, de unde eși oficer; apoi luă parte în campania Mexicului atașat în Stat-majorul generalului de Lorencez (1861). Luă parte distingându-se, la asediul Pueblei; și în 1863 înaintat căpitan, conferindu-se Legiunea de onoare.

Reîntors în Franța fu trimes în Algeria; în 1868 demisionă. În 1870 reintră ca major de cavalerie în Stat-majorul generalului Douay; fiind rănit la Sedan fu dus captiv la Coblenz; liberat în 1871. — Cunoscut ca scriitor; a publicat însemnate uvrăgi: «Le Règne de G. Bibescu» în 2 volume, e foarte interesantă pentru perioada de la 1848. — «Lorencez devant Puëble»; — «La campagne de 1870»;

«Au Mexique» «Belfort, Reims, Sedan»; «Retraite des dix mille» coronat de Academie, etc... In 1899: «Prisonnier» memorii din campania de la 1870; etc.

Din căsătoria sa cu P-ssa Valentina de Bauffremont, C-tesse de Caraman-Chimay, are fiu pe : Valentin-GEORGE. . ALEXANDRU BIBESCU, al patrulea fiu al Pr. George Bib. V., n. 1841. A făcut campania Mexicului; și a scris : «Les sept eaux ; «Le grand Veymont» etc. — Căsătorit cu Elena Kostachi Epureanu, are 2 fii : Anton și Emanuel.

Fetele lui Vodă Bibescu din prima căsătorie au fost : Elisa, Caterina, Zoe. — (Geneal).

2. ȘTEFAN BIBESCU, al 2-lea frate al vornicului Dumitru Bibescu, avu de fiu pe :

Colonelul NICOLAE BIBESCU (1810—1888), f. adjutant domnesc al vărului său, și om politic. Demisionat din armată, ocupă mai multe funcțiuni în stat; prefect de poliție în 62, vice-prezident al Senatului. «Grand veneur» al M. Ș. Regelui, etc...

Nicolae B. avu patru fii: SPIRIDON, f. consul † 1895; DEMETRU, căpitan de cavalerie, NICOLAE și IOAN.

3. Fiul mai mic al lui Ștefan B., frate cu Dumitru, anume DINCĂ Bibescu, însurat cu Elena Argetoyanu, a avut 2 copii : DUMITRU, † fără băeți; și CATERINA soția lui Zimbrowski. Copii acestor din urmă sunt : DUMITRU BIBESCU, însurat cu Zoe Glogoveanu; și Elena de Meretzellern.

BOGDAN

(MOLDOVA)

Familie veche din Moldova, înflorind încă din sec. XVI.

Un STOLNICUL BOGDAN, îl găsim în lista boerilor Moldovei între anii (6940) 1432 și 1451, fără a ști însă ce legătură are cu cei posteriori. —

Un strămoș al familiei trăia pe timpul lui Lăpușneanu Vodă (1552).

Un zapis din Iași, la anul 1600, al lui Alexandru, feciorul Tudosei, nepoata lui Vornic Nabadaico, prin care vinde lui GRIGORE BOGDAN, pe un Ursul ȕiganul, în schimbul unui cal valorat 15 galbeni. (în docum. Academiei).

În decursul secolului XVII, cronicile vorbesc adesea și multe documente ne citează boeri din această familie, ocupând mari demnități.

Descendent al lui Gr. Bogdan de la 1600, este :

G. BOGDAN JICNICERUL, care la anul 1679 fu ucis de Duca Vodă, în a treia domnie, împreună cu alți doi boeri, fiind-că făcuseră un complot de nemulțumiți contra lui. «Iar al douilea an al domniei lui, ȕice cronic. Neculce, au tăiat V. pe trei boeri, anume: pe Vasile Geuca vel-vistier, și pe GEORGE Bogdan vel-jicnicer și pe Lupul sulgerul, cari au fost făcut cărți hiclene....» — Câte-și trei boerii fură decapitați «ziua amiaȕă-ȕi la fântână, dinaintea porȕei curȕilor domnești...» (v. let. t. II, p. 25; și III, 77).

Fiul Jicnicerului George Bogdan, e renumitul boer:

LUPU BOGDAN, HATMANUL, care joacă un mare rol, mai

ales între anii 1692—1700. — La 1689 e citat cu titlul de vel portar; iar în urmă Hatman al Moldovei. — El e ginere lui Constantin Vodă Cantemir, a cărui partidă o sprijinea cu tărie, în fruntea boerilor Moldovei.

La 1690, Cantemir îl trîneste pe Bogdan cu oști la armata turcească ca să aducă pe Tekeli în Ardeal. (Șincai III, 277). La moartea lui Const. Cantemir, spune cronicarul vieții sale (Dem. Cantemir): «când i se apropie ceasul, a chemat la sine pe gineri-său Lupu, feciorul lui Bogdan, pe George Ruset vistierul cel mare, și pe cel alt ginere Mihai Racovitză, și i-au dojenit să aibă grijă de țară....» (id. p. 261). Duca Vodă urcându-se pe tron, după moartea acestuia, voia să prinză pe Bogdan, care fu silit a fugi în Polonia (1693), împreună cu alți boeri; dar Duca confiscă averile lui Bogdan și ale Cantemireștilor, și «aceste averi le vindea pe ulițe», dice Fotino. (Ist. Daciei t. III, 88).

La urcarea pe tron a lui Antioh Cantemir, cumnatul său Bogdan reveni în țară. În anul 1696 fu trimis de Antioh W. la Brâncoveanu, spre a face pace, fiindu'i frică ca acest din urmă să nu intervie pentru mazilirea lui, lucru ce Brâncoveanu nu întărzie a face, totuși, dând bani Turcilor pentru răsturnarea lui Cantemir (1701). La venirea pe tron a lui Const. Duca, Bogdan emigrează din nou în Valachia unde stete mai mult timp. (Ist. III, 28) Marele Hatman Bogdan fu din nou trimis la 1705, când Antioh reveni ca domn în Moldova, la Brâncoveanu spre a reînoui amicitia, mai ales că acest fapt îngrijea acum pe Brâncoveanu, care primi prieteșugul acesta, și «ospătând pe solul în opt zile după oltă, în 25 Iulie a trimis și el la Antioh pe ginere-său Șerban, cu multe complimenturi». (v. Șincai, III, p. 340). Hatmanul L. Bogdan a trăit cam între 1650—1710.

MARELE LOGOFET IOAN BOGDAN, fiul său, cu acest rang la 1756, e ginerele lui Dumitrașco Racoviță. La anul 1729 Grigore Ghica V. rânduește în divanul său pe Ioan Bogdan medelnicer de și erea ginere lui Racovitză, care fu lăsat Hatman, contra așteptărei tuturilor. (Ist. III, 160). Domnul

Matei Ghika ocupând tronul la 1753 stabilește pe Bogdan vornic de țara de jos (id. p. 327). Apoi e mare logofet al Mold. — Ioan Th. Calimach la anul 1758 obține prin intrigile unui grec credincios al său, Stavarake, exilarea a 11 boeri mari ai țerei. Acești boeri fură de-odată ridicați și transportați în Asia la Samson-Kalisi și Ionicalisi. Cei din țară iscară o revoltă a poporului; Stavarake fugi travestit, și Domnul promise a readuce pe boeri: «Exilații ȋdice Fotino, nu întârziară a reintra în țară, și domnul aruncând vina asupra lui Stavarache, s'a împăcat cu ei.» Printre aceștia se află: Logof. I. Bogdan, Manolache Costache, Balș, Ioniță Sturdza, N. Buhuș și Cuza. — (Ist. III, 113; Ietop. etc.).

Despre mama sa: «Lupa, Hatmăneasa lui Bogdan», ȋdice Neculcea că Antioh W. fiind numit în a doua domnie (1701), merse «pe la sat la Ivești, pe la soră-sa..., care i-aŭ făcut cinste două ȋdile și lui, și a toată boerimea și oaste câte erea....» — (Iet. t. II, 283).

El avu de fiŭ pe:

MANOLACHE BOGDAN VORNICUL, boer mare sub Grigore Ghika, ca mare vornic al țerei (1777). El e cunoscut mai ales prin moartea sa tragică, întâmplată la anul 1778, August 18, din ordinul lui Vodă Const. Moruzi. — Enache Kogălniceanu a descris în versuri această dramă, cu titlul: «Stihuri asupra peirei lui Manolaki Bogdan vel-vornic și a lui Ioan Cuza biv-vel spătar, cari cu urgia împărătească și cu sabie domnească s'a săvîrșit... etc». — El, cu alți boeri între cari Cuza, fură acuzați că prin viclesug pârăseră la Poartă pe ucisul Domn Grigore Ghika. Moruzi ordonă să fie închis și aproape fără judecată îl decapită. Kogălniceanu povestește episodul cât a stat închis, și execuția, ale cărei detalii sunt foarte mișcătoare. (Ietop. Kog. III, 281—95). Vodă porunci să'l aducă în fiare, în fața divanului, unde ȋdice Cronicarul că «Norodul mult se întrista», acest boer fiind iubit mult de dînsul: «dar de fel boerii mari». — După ce fu decapitat în închisoare în mod mi-

zerabil, capul său și al Cuzei fură expuse la poarta domnească. — Cronicarul exclamă :

«O, ce lume mincinoasă
Cum s'a despărțit de a lui casă !
Și toată casa lui cea cinstită
Aū rămas ca o nimică !
Și așa s'aū săvârșit
Bogdan cel învățat și mult vestit ! »

Manolache Bogdan avu mai multe surori, și copii. La 1764, în divanul lui Grig. Ghica erea vel-Paharnic.

Fiul său, din care derivă actuala familie, erea :

DIMITRIE BOGDAN, care avu mai multe titluri de boeri, și muri la anul 1830. Fu căsătorit cu Smaranda fica lui Rosetti, având o fată: Maria soția lui Teodor Balș, și doi băieți: Manolache și Lascar. Portretele ambilor soți și al fiilor lor se păstrează în familie. (la d. major Bogdan). — Sora lui Dimitrie B., Anica, avu de bărbat pe G. Rosetti-Rosnovanu.

1. MANOLACHE BOGDAN, fost spatar, etc. Muri în urma unui accident la moșia sa Gădinții. Căsătorit cu Anica Ghika-Cefale. (†); din care căsătorie se nascură: — Elena Mavrichi; — Catinca Boerescu;

LUPU BOGDAN, †, fiul mai mare al lui Manolache. Căsătorit cu Maria Docan; avu doi fii, din cari (actual): DIMITRIE Bogdan.

LEON BOGDAN, fratele lui Lupu și al II-lea fiu al lui Manolache, n'are copii.

GEORGE EM. BOGDAN, fiul mai mic al lui Manol. și frate cu precedentii, fost Prefect, etc... Insurat 1, cu Margareta Rosetti. 2, cu Marie Alexandri; are 3 fii:

DIMITRIE; RÉNÉ; VASILE-HENRI;

2. LASCAR BOGDAN, al doile fiu al lui Dimitrie, n. 1800 † 1872. Studiază la Viena. Intors în țară, fu în armată până la gradul de colonel. Avu titlul de «mare Vornic». În 1848 face parte din conspirațiunea contra lui Vodă Sturdza, în urma căreia fu exilat la Măcin. Apoi se duse la Constanținopol, unde stete până la căderea acestui domn. În tim-

pul ocupațiunilor ruse și austriace, a fost comisar din partea țerii pe lângă comandamentele trupelor streine. În urmă sub Pr. Carol, fu Senator de Bacău. — Căsătorit 1. cu Caterina Cantacuzino avu un fiu LASCAR BOGDAN, † la Paris, fost oficer de artilerie la crearea acestui corp în Moldova, și care însurat cu Henrietta Dimachi, avu 2 fice: Emma și Elena. Din a doua căsătorie cu Efrosina Ghika, Vorn. Lascar Bogdan, (1822-1896), avu doi băeți, (și unul † copil), anume :

NICOLAE BOGDAN (1849-1877) căpitan; studă în Franța, la St. Cyr. etc. În timpul războiului pentru Independență din 77-78, el muri ca căpitan la atacul redutei Grivitză n. 2, în 5 Septembrie 77. — M. S. Regele citează aceasta în memoriile sale.

GEORGE L. BOGDAN, fratele său, și fiul mai mic al lui Lascar B., Major de cavalerie, etc.... Căsătorit cu Maria, fca lui Ștefan Rosetti.

După tradițiunea familiară, se zică ca fam. Bogdan descinde din Domnul Ștefan-cel-mare, prin fiii săi; pentru care se adoptase chiar în armele Bogdanilor, acele ale Moldovei, adică un cap de bou și coroana princiară. — Nimic dovedit însă în această privință: totuși această familie rămâne printre cele însemnate ale Moldovei, unde apare după anul 1400.

Armele coprind pe fund albastru, un leu de aur ridicat și armat, în laba stângă cu o sabie; la care se adaogă și capul de zimbrou al Moldovei.

B O L D U R

(veđi KOSTAKE)

BOTEANU

(VALACHIA)

Această familie după tradiție e venită din Transilvania, din cauza persecuțiilor religioase, în ce timp nu se poate ști. Chiar azi se mai găsesc acolo membrii din acest neam, și o parte din munții Transilvaniei au numele de «Munții Boteanului».

NEDELCO BOTEANUL, cunoscut în cronicile țării, e strămoșul acestei familii. La anul 1632, Leon Vodă învinse pe boerii pribegii adversari ai lui : Matei aga, Dumitru slujerul Filișanul, Barbul Brădescu, Coțofeanul, Teodosie spatarul, Gorgan, etc. și câți scăpară de la răsboi, «ei au fugit și s'au închis la monăstirea din Tismana, și au șezut acolo 10 zile ; iar Leon Vodă în dată au trimes după ei pre cumnatul său Boul Banul, și Nedelcu Boteanul cu oști ca să ajungă pre Matei aga. Și fiind ei închiși acolo la Tismana, acolo i-au ajuns și s'au bătut cu ei 3 zile și nimic nu le-au putut strica...». — Intorcându-se acele oști, prădară Oltenia. — (v. Cron. anonim. mag. istor IV, 313)—Acest boer însemnat e amintit și într'un hrisov din 1666 ; și erea înrudit (?) cu vornicul Drăghici, ce trăia pe la 1626. — (doc. din 18 Maiu).

(Un document din anul 1677 vorbește de TUDOR ȘIFĂRIUL din BOTENI, cu soția sa Marica și cu cei trei fii ai lor : RADU, 1677, BARBU și MIHAÎ, adevărit și în anul 1686).

Descendenți din Nedelco Boteanul, s'au despărțit mai târziu din trei frați, trei branșe, stabilindu-se unul în Valachia, cel alt în Moldova și al treilea în Rusia. E de remarcat că, din tată în fiu Botenii au fost mereu militari.

Sub Brâncoveanu Vodă, însă, un BOTEANU fu trimis ca sol de credință, cu daruri la Sultanul.

Din Branșa din RUSIA în secolul nostru, unul din Boteni erea mareșal al Casei lui Nicolae II pe timpul războiului Crimeei. Fiul acestuia, la 1877 ca colonel, se luptă cu Turcii în Asia și fu rănit în lupta de la Ardahan, fiind apoi înaintat la gradul de general.

În Moldova, un membru al acestei familii, în secolul acesta, înainte de unire, fu colonel în armată. Însurat cu o Iurașcu, avu fii cari și ei luară cariera armelor.

În Muntenia: colonelul EMANOIL BOTEANU, șeful actualei familii, servi în armată sub Pr. Bibescu, organizând corpul de pompieri, ce se distinse prin bravură la 1848; apoi sub Știrbey. La Unire erea colonel, și fu numit de Vodă Cuza șef al casei princiare și comandant al gardei naționale din principate. Ca senator apoi, continuă cu acelaș interes a se ocupa de progresele țării. — El a avut șase fii, din cari cel mai mare, Generalul BOTEANU, † 1897, a făcut compania din America de Nord și cea din 77—78; — apoi în viață: COLONELUL G. BOTEANU, poet și publicist, etc.; Colonelii ROMULUS și REMUS BOTEANU, și Majorul Boteanu.

BRĂILOIŨ

(VALACHIA)

Familie din Oltenia ale căror vechi moșii ereau în jud. Gorjiu, unde încă din al XVI secol stăpâneau Vlădeni ș. a. Pentru această moșie există hrisoave domnești de la 1540, când se vorbește de jupâneasa Dobra și copiii ei Neacșa și Neagoe; mai târziu aparține Banului Cornea din familia Brăiloilor.

Nu știm din documente care a fost părintele acestui boer, a cărui figură importantă a rămas în istorie; însă mențiuni despre alți membrii ai acestei familii se găsesc cu mult înaintea lui.

Marele BAN CORNEA BRĂILOIŨ, 1696, fost v. agă etc. † la 1705 și îngropat la mon. Tismana, alături de soția sa Stanca († 1699). La începutul domniei lui Brâncoveanu W., ca mare Ban al Craiovei, acest boer ia parte la toate marile acte din acele timpuri, după cum ne relatează cronicile contemporane: — Princ. Brâncoveanu primind de la austriaci soli, cu știrea că vor intra în țară (anul 1689), «trimis'au și Măria sa boeri soli la nemți, anume pre Cornea Brăiloiu vel agă, și pe Șerban Greceanul vel logofet cu mare jalbă și cu multă rugăciune ca să nu vie în țară...» etc. — În anul urîntor, ca vel paharnic, e însărcinat de Vodă a opri incursiunile unor bande de unguri ce trecuseră peste munți. — La 1695 Domnul primi de la Poartă ordinul de a întări și a apăra cetatea Cladova din Serbia, în vederea luptei cu Austria. Atunci el, «de o parte a trimes poruncă la Cornea Brăiloiul vel Ban, la Craiova, ca să meargă cu țara despre Mehedinți, la cetatea Cla-

dovei, să se apuce să o facă...» (R. Greceanu, *Cronica*, mag. istor. II p. 218 etc.). Chiar în acest an fusese numit mare Ban; iar după ce isprăvi repararea Cladovei, cum țice *Cronica* anonimă, fu lăsat cu comanda oștilor la Cernetză, ca ispravnic al lui Vodă. Tocmai când sultanul trebuia să se întoarcă prin țară, el părăsi toate orânduile și fugi: «nimic alt n'aŭ căutat, măcar un Selammalikim (salutare) de la solul turc s'auză, ci aŭ încălecat pe cal și aŭ luat crângul în cap...». — Despre această procedare a Banului, vorbește cu mirare cronicarul. (id. istor. v. V, p. 140). — După pacea de la Carlovitz în 1699, Domnul trimete soli la Constantinopol pentru afacerile țerii, pe Banul Brăiloiu, spătarul Mihaï Cantacuzino și Dumitrașco Caramalêul; care avu consecință scutirea de tribut pe doi ani. — La 1701 conduce pe boerii moldoveni refugiați la Focșani, împăcându-i cu Duca Vodă. (v. Șincai cron. pag. 291, 308 t. III). O solie compusă în afară de dânsul, din Cantacuzino spătarul și Bunea Grădișteanul, duse daruri vizirului cel nou la 20 Sept. 1702. În aceeași împrejurare, în 1704 Banul Cornea ia din nou drumul Constantinoplei, însoțit de singur paharnicul Ștefan Cantacuzino, ca agenți ai Domnului pe lângă marele Vizir. (id. III, 335). Din misiunile mari și de încredere ce i se dau se poate vedea influența lui pe lângă principele Brâncoveanu.—El avu 3 copii, despre cari vom vorbi. — Ca vel Ban (în 1695) zidi biserica din Vădeni unde sunt zugrăviți ca ctitori Brăiloi, și unde a mai rămas vechiul palat boeresc al Banului.

— Hrisovul lui Const. Basarab W. din 1710, către Dumitrașcu Brăiloiu pentru moșiile Preajba și Vădenii din Gorj, spune că Banul Cornea a avut niște veri: Udriște și Stanciul cu fii lor.—Pe aceștia în afară de actul citat îi mai găsim și în altele. — Ast-fel UDRIȘTE BRĂILOIU, la 1712, a avut de socru pe jupân Paicul din Stolojani și soacră pe jupâneasa Fira. Udriște avu de fiu pe BARBU Br. (1712), serdar, și citat la 1719 în lista boerilor (c. II) contribuabili din Gorj. (col. Hurmuzache, tom. VI).

Tot la 1719 sunt recunoscuți, printre boerii Olteni din

Gorj, contrib. în timpul ocupațiunei austriace a Banatului, și fratele lui Udriște:—STANCIUL cu fiii săi: STOICA și LE-PADAT Brăiloiu, cari vin ast-fel nepoți de văr Banului Cornea.

— Luî ȘTEFAN BRĂILOIU «cu frații săi» cari sunt.dintre boerii de cl. I din Gorj; și FOTA Br. cu fratele său..., adeveriți prin aceleași liste din 1719, nu le putem ști înrudi-rea cu precedenții. —

Banul Brăiloiu în 1695, cumpără moșia Deveselul din Oltenia, pentru dânsul, de la mai mulți proprietari.— Tot el dăruî monăst. Tismana, (la 1696) o candelă de argint la o icoană. La acea monastire, unde erau ctitori, fu îngropat cu urmașii săi.

Copiii lui Cornea Brăiloiul au fost: Barbu, Dositei și Vasile.— Probabil că acea MARIA «fica lui Brăiloiu», care ținu pe ultimul din Corbeni, erea fica sa.

SERDARUL BARBU BRĂILOIU, întâiul fiu al Banului. La 1690 erea al 2-lea spătar. Boer viteaz și iscusit, se distinge mult în timpul venirei armatelor germane în țară, la a căror aducere a contribuit mult. Șincai (III 389) : «Barbul serdarul Cornea și Bengescul cu alți boeri era cu foarte bună inimă către casa Austriei, și se bucura de biruința împăratului creștinesc...» (anul 1716). Tot el îndemnă ca trupele să vie la București să prindă pe Vodă Mavrocordat. Golescu, Băleanu și Bujoreanu, capul boerilor partizani Austriei «îndată au scris carte la Barbu serdariul, îndemnându-l să vină, că acuma e timpul; carele în taină trecând Oltul prin păduri și prin pustietăți ca să nu'l simțească cine-va, au venit catanele nemțești la București în 14 Noembrie din anul 1716». (Sinc. id. III p. 392). Mavrocordat fu trecut peste munți. Venirea nemților părea o fericire pentru tot poporul. Istoricul Del Chiaro raportează : «tout le monde souhaitait l'arrivée des allemands pour être délivré des Turcs». Barbu Brăiloiul, mare serdar al oștirilor oltene, întreține o importantă corespondență cu generalul Steinville, privitoare la ocuparea țării. (v. Col. doc. Hurmuzake tom. VI).

Vornicul Radu Popescu în cronica sa, vorbind de sfătuirea boerilor principali, în privința acestei mișcări, numește pe Brăiloiu: «tâlharul cel mare Barbul Serdariul» (p. 58 cr. în mag. ist), arătându-l ast-fel ca principalul cauzator al plecării lui Nicolae W.—El muri la 1718, și cei 7 copii ai săi, primesc de la împărat un venit anual de 600 fiorini pentru meritele sale, după raport. C-telui Dietrichstein.

DUMITRAȘCO, saū în călugărie: DOSITEI BRAILOI monahul, fost vel căpitan și *consilier* Imperial, ctitor al monastirei Tismana; e al doilea fiu al lui Cornea. Cel d'ântăi doc. care-l citează e din 1693, apoi din 1710 ca postelnic. La anul 1714 e mare căpitan za Cerneți. Indată după ocuparea Olteniei e numit Consilier imperial cu Gr. Vlasto, Bengescul și Strâmbeanul. — Un raport în limba germană, spune despre dânsul: «Monahul Brăiloiu este frate al reposat. serdar Barbu, ales consilier în fosta administrațiune. Acest bărbat are înțelepciune și experiență, gata și iscusit în propuneri și răspunsuri, și adevărat Oratorul în acele sesiuni. Voevodul Nicolae Mavrocordat i-a răpit în timpul precedentei sale domnii mulți bani pe nedrept, și apoi pe dânsul l'a silit să se călugărească. — Dar dânsul ar fi putut ușor să arunce haina de călugăr, ca consilier.... etc.»

El e zugrăvit (1732) în biserica din Vădeni, împreună cu tatăl său, cu ginerele său Obedeanu și cu Brâncoveanu W. — Muri la anul 1747 și fu îngropat în M-rea Tismana, unde erea ctitor. Soția sa erea Maria, fata Bănesei Mileasca. Impreună cu fratele său, o mulțime de raporturi contemporane îl citează ca unul din cei mai cu vază boeri Olteni.

VASILE Br., fratele său, se făcu de asemenea călugăr. Copii lui Dumitrașco (Dositei) Brăiloi au fost:

TOMA BRAILOIU, boer oltean, citat la 1756. Insurat cu Maria fata lui George Contacuzino, Banul Crajovei sub ocupația Austriacă (1718), avu 4 copii: — Stanca, care a fost soția Consilierului Const. Obedeanu. — IONIȚA Br. postelnic la 1750. — O altă fată care ținu pe un Manole; — și

MATEI BRĂILOIUL, cit. în div. documente înainte de 1753 cu fratele său Ioniță. Mama sa, Maria Brăiloaica, văduva lui Dositei, trăia încă la 1758, când un document o citează cu copii ei. (doc. mon. Tism la Arh. St.) Matei Brăiloiu avu de soție pe : Maria. El mai fusese *vornic* al județului Dolj.

În pomelnicul ctitorilor M-rei Tismana se găsesc figurând cei de mai sus, împreună cu alți membrii ai acestei familii. — Fără a preciza în ce grad de rudenie se afla în între dâșii, în decursul secol. XVIII, deosebite acte ne citează pe boerii : —

— RADUL BRĂILOIŪ, fost vel vâtaf de aprozi : la anul 1735 VORNIC în Oltenia. În judecată cu Fota Vlădoianul (la 1753). — (Doc. Academ. R.).

— CONSTANTIN BRĂILOI, biv-vel șetrar la 1746. Citat cu mai mulți boeri într'un act. La 1719 erea în lista boerilor Gorjenii contrib. către Austria.

— DIICUL Brăiloiu, are la 1747, în Martie, un alt proces cu boerul Fota Vlădoianu. (Arhiv. St.)

— IORDACHE BRĂILOIŪ, menționat în actul de stăpânire al unor moșii ale mătusei sale Stanca Obedenca, la 1757 (Doc. Academ.) Decî acesta este fiu al unuia din frații aceleii jupănese, probabil al lui Ioniță sau Matei, așa dar nepot de fiu lui Dumitrașco Br. Consilierul.—La acea dată (1757), el erea încă foarte tânăr.

— CORNEA BRĂILOIŪ, al doilea cu acest nume, îl găsim ca boer Oltean la 1794.

— SLUGERUL BRĂILOIŪ, poate vre-unul din cei de mai sus, se află în divanul Crajovei la 1783, cu retribuția de 50 tal. pe lună. — (v. Ureche. — Ist. t. I p. 252).

— Polcovnicul GRIGORE BRĂILOIŪ, la 1786, amintit ca ginere al răposatului polcovnic George Șăinoiu.

— CONSTANTIN BRĂILOIŪ, erea la 1748 boer ispravnic al județului Gorj. Pare că fiul său este Nicolae Brăiloi.

Din lipsa de documente suficiente, n'am putut stabili filiațiunea completă între fiii lui Dositei, cei de mai sus, și :

NICOLAE BRĂILOIŪ, fost paharnic etc. Trăia pe la înce-

putul secolului, și muri la 1856. — El figurează în niște acte de la Tismana, unde iscălește o listă de acte a moșiei Deveselul. (1855). — Fu însurat cu Zoe Vlădoianu. — Avea mai multe moșii în Gorj: Corbi, Turcinești, Trestenicul, etc.

Din căsătoria sa, a avut 6 copii: — George, † tânăr: IOAN Br.; Casia Rosetti; Cleopatra, soția lui Grigore Racoviță; Maria Faca (div.); și

CONSTANTIN BRĂILOIŢ (1810—1889) om politic; fost magistrat; apoi profesor la facult. de drept, Ministru de justiție, de Culte, și afaceri străine. Membru în comisia centrală. Vice-Președinte al Senatului și Pres. al Camerei, Primar al Capitalei. Ocupă ast-fel pe rând mari demnități ale Statului. — A fost căsătorit în două rânduri, cu Coralie Ghica (†) și cu Caterina Mosco; având 5 copii.

FICE: 1. Maria Berendei; 2. Zoe, căsăt. cu Florescu, apoi cu Lenș-Slătineanu; și 3. Olga Duca.

Fii: — ALEXANDRU Brăiloiu, n. 1851., căsătorit cu Maria Boerescu;

NICOLAE BRĂILOI, referendar I la Inalta curte de Compturi. Căsătorit cu Maria n. Lahovary.

În Crajova, e o altă ramură a familiei, reprezentată prin: ANTON BRĂILOIŢ, fost prefect, senator, etc, având fii. pe: TEODOR Brăiloiu magistrat, căsătorit cu... n. Glogoveanu; GEORGES BRĂILOIŢ căpitan de cavalerie, căsătorit cu Ana Broșteanu; și NICOLAE.

BRÂNCOVEANU

(VALACHIA)

Familie, aflată în țară de la finele secolului XVII. — Originea ei este o branșă din Brancovici, ilustră familie princiară serbă, al cărui strămoș legendar este BRAN, fiul lui Muntimer, rășboinici serbi (sec. X).—MLADEN VOIVODUL, cu care începe filiația lor sigură, trăia pe la 1325 și avu de fiu pe BRANKO, senior al Ohridei și sevastocrator, (1365).—După bătălia de la Cosova, urmașul lor, Voevodul LAZĂR BRANCOVICI fu decapitat.—(Geneal. lor de E. Picot. Columna Tr. etc.)

După cum spune Fotino, începutul Brancovicilor în țară datează de la fiul despotului Ștefan, GEORGE BRANCOVICI, care se călugări sub numele de MAXIM, împreună cu muma sa Angelina, și trecu la 1507 în Valachia, așezându-se la moșia dăruită de Radu-cel-Mare, care apoi ar fi luat numele Brâncoveni.

Legătura lui însă cu Brâncovenii cunoscuți mai jos nu o cunoaștem; iar documentele și cronicile române ne dau pe primul dintre ei, în persona lui:

DAVID DIN BRÂNCOVENI, † la 1597, de la care urmează generația lor. El erea căsătorit cu Maria, vara lui Matei Aga din Brâncoveni. — (După docum. moșiei Isvorani, Maria erea fca lui Radu postelnic, fratele Danciului mare vornic din Brâncoveni, tatăl lui Matei Basarab).—David a luat numele după moșia Brâncoveni, moștenire a Basarabilor *). — In 1577, e «postelnic din Brâncoveni» într'un act al al Banului Dobromir. Fiul lui David a fost:

*) Eroarea de a considera pe Danciū, care avea moșia B. ca Brâncovean vine de acolo că avea un fiu, pe David postelnic, care trăia la 1599, deci nu poate fi identificat cu cel-alt David care deja murise (1597).

PREDĂ MARELE VORNIC din Brâncoveni, care pe la 1656 erea vel clucer, și care a fost ucis de Mihnea, după cum ne spun cronicile (magn. ist.) și o inscripție din monast. Brâncoveni: «pre Preda Vornicul l-au ucis Mihnea Vodă în casele domnești din Târgoviște, nefiind vinovat nemica...» El avu de soție pe nepoata lui Matei V. Basarab. Găsim într'un document (Académie) ca Preda Spătarul din Br. și sora sa STANA spătăreasa ereau nepoți lui Ivașco vornic Goleșcu, având o întăritură peste moșia Golești. — (1628, Sept. 10). — Preda Br. erea un însemnat boer prin pozițiunea și mai ales prin enormele sale averi, de cari se minunau contemporanii. — În 1658 semnează ca mare Ban, un document al Krețuleștilor.

PAPA BRÂNCOVEANU POSTELNICUL său Matei, fiul lui Preda, despre care inscripția de mai sus din mon. Brâncoveni ne spune ca și cronicile (IV. mag. ist. 338) că a perit masacrat într'o revoltă a lefegiilor, eșind din casele sale cele mari, la poalele dealului Mitropoliei de adî: «în ȧilele lui Const. Șerban, pe vremea ce s'au ridicat Dorobanții călărași hoțește asupra domnului lor și neamului boeresc, atunci au ucis pe Papa postelnicul, leat 7163 (1655)». — Soția lui a fost Stanca Cantacuzino († 1699); iar fiu avură pe :

PR. CONSTANTIN VODĂ BRÂNCOVEANUL, născut la 1654; comte ereditar al Ungariei în 1688; în 1689, la moartea lui Șerban Vodă, boerii îl aleg Domn. Aplicându-se către politica germană, dușmanii săi începură să întrigeze la Constantinopol. Printre acei adversarii erea ambasadorul Franței, de Castagnères; — Brâncoveanu însă scăpă prin mari sume. La 1710 Poarta numind pe Cantemir domn al Moldovei, Constantin Voev. luptă contra acestuia și obținu exilarea lui la Chios. — Mazeppa, Hatmanul Cazacilor aliatul lui Carol XII îl denunță Turciei ca partizan Rușilor. Cantemir luând în acelaș an domnia Moldovei, primi de la Țarigrad ordin să prindă și să trimeată Porții pe Brâncoveanu, de oare-ce direct se cam temeau de puterea acestuia. Ință împrejurările se opuseră la aceasta, Brâncoveanu tocmai atunci se aliașe cu Rușii împreună cu Cantemir.

Văzând însă că prevederile sale nu se realiza, reintră în interesele Porței, și spre a da Turcilor timpul să se reunească, propuse pacea Rușilor pentru a întârzia mersul. După rezultatele deplorabile ale campaniei de la Prut, Petru cel mare, silit să primească pacea, reintră în Rusia urmat de Cantemir, pe care îl răsplăti pentru serviciile sale.

Brâncoveanu însă, cu toate serviciile pe cari le adusese în 1690 Porței, în războiul contra Austriei, și cu toată patentă pe care o obținuse de la Sultan în schimbul unor sume enorme, care-l făceau scăpat de pedeapsa capitală, fu acusat, prins și dus la Constantinopol unde fu decapitat la castelul celor 7 turnuri, cu cei 4 fii ai săi și cu credinciosul boer Enache Văcărescu, (în ziua de 26 August 1714). — La 1695 posedă titlul de principe al St. Imperiū, și apoi pe cel de «Knéz» de la Țarul Petre cel mare, și de Altesă Serenismă a republicei Venetziei.

Brâncoveanu avu 4 băieți de la soția sa Maria, fica lui Anton W.: MATEI, decapitat în 1714 cu tatăl și frații săi; CONSTANTIN II de asemeni omorât, însurat din 1707 cu Ana, fata lui Ionașcu vornicul Balș; ȘTEFAN al 3-lea fiu, neînsurat; și RADUL cel mai mic, care luase pe fata lui Antioh Cantemir. — Legenda populară a transmis masacrul teribil al Brâncovenilor, cu oare-cari mici variații. Ast-fel spune că numai 3 feciori au fost omoriți în loc de patru; iar pe cel mai mic îl numește copilaș, pe când erea un tânăr deja format. — După ce vede uciși pe sormanii săi fii, Brâncoveanu al baladei aruncă asasinilor o imprecățiune, pe care ne-a păstrat-o legenda populară :

Trei coconii ce am avut,	Să vă ștergeți pe pământ,
Pe tus-trei mi'i ați pierdut!	Cum se șterg norii la vânt!
Dar-ar domnul Dumnezeu	Să n'aveți loc de îngropat
Să fie pe placul meu :	Nici copii de sărutat!»

La urmă când e aproape să'și dea însuși sfârșitul, le zice :

Să știți că-a murit creștin,
Brâncoveanu Constantin.

Ficele domnului Brâncoveanu au fost : STANCA † 1714,

vêduva lui Radu Beizadea, fiul lui Ilie V., din Moldova; MARIA măritată cu Constantin Duca V.; Ilinca, soția lui Scarlat Mavrocordat; SAFTA a lui Crețulescu; — toate mai în vârstă ca băieții; apoi cele mai mici: ANCUȚA, măritată cu Nicolae Rosetti; Balașa cu Manul Andronic, grec; și SMARANDA cu fiul lui Grigore Băleanu.

Dintre toți Brâncovenii nu scăpase de cât fiul lui Constantin II, în vârstă de șapte ani, prin grația vizirului, a nume: CONSTANTIN III BRÂNCOVEANU, moștenitor al drepturilor moșului său. Fu căsătorit cu Maria fca lui Toma Chrisant Coslogeanu, ginerele spătarului Mihail Cantacuzen, de la care avu 2 băieți, Emanuel și Nicolae. — La 1722 e Prinț al sacrului imperiū roman; cavaler al clasei supreme a ordinului Constantinop.-Sf. George; comte Palatin etc.

EMANUEL BRÂNCOVEANU, comte de Ungaria și principe al S-tului Imperiū (1807), căsătorit cu fata boerului Dumitru Sturza din Moldova, care erea ginere lui Grigore Vodă Ghica. — Emanuel Br. a avut 3 copii, și n'a jucat un rol însemnat în țară.

NICOLAE BRÂNCOVEANU, al doilea fiu al lui Constantin, și frate cu precedentul, se căsătorise în 3 rânduri: 1. Cu Maria Văcăreasca, cu care avu un copil (†). 2. Cu fata lui Radul Fălcoianu și 3. Cu Elenca Moruzi.

MARELE BAN GRIGORE Brâncoveanu, fiul lui Manole Br., luă de soție pe Elisabeta Balș, pe a cărei nepoată Zoe Mavrocordat, o adoptă la 1820, neavând nici-un copil. El avu titlul de mare Ban pe la începutul secolului. † 1837. Cele 2 surori-ale sale fură: ELENA, care ținu pe Banul Băleanu și Maria, pe Cantacuzino-Pășcanu.

ZOE Mavrocordat, fca adoptivă a lui Gr. Brâncoveanu, se căsătorî cu principele Gheorghe Bibescu, cu care avu 4 copii; — (vezi Bibescu) — din cari unul:

GRIGORE BRÂNCOVEANU, fiul lui Vodă Bibescu și al lui Zoe, născut 1827, fu adoptat de către Banul Grigore spre a continua neamul lui Brâncoveanu. — † la Paris în 1886, el a fost căsătorit cu Raluca fca lui Muzurus-Pașa, am-

basador al Turciei la Londra. Din această alianță avu un fiu și două fice: CONSTANTIN, născut 1875; Ana-Elisabeta căsătorită cu principele de Caraman-Chimay, și Caterina, căsătorită comtesă de Noailles. — (C-te de Foras. — Les princes Bass. de Brancovan).

Armele concordate de imp. Austriei, conțin un om călare ca legionar roman cu spada în mână, pe un cal alb, pe fund azur; pământul verde, și în vârful spedei un cap de turc. Coroana de principe al Imperiului. —

Despre colosalele averi de odinioară ale Brâncovenilor, cari moștenite de Vodă Brâncoveanu deșteptară invidia Turcilor, care'l uciseră și'i confiscară bogățiile, vorbește un călugăr, patriarhul de Antiohia, Macarie, în călătoria sa (scrisă de Paul din Alepp.): «.... *Preda*, ruda de aproape a reposatului Matei Voevod; el este cel d'ântăi din boerii acestei țări, prin moștenire de la străbuni, și moșiile lui sunt nemărginite, după cum vădurăm..... Acest boer e minunat de avut; și n'are seamă nici în țara aceasta nici într'alta.... (Urmează lunga enumerare a averilor mișcătoare).... Are o mie cinci sute de Țigani robi, și se Țice că nimeni n'are atât.... Are o mulțime de monăstiri, dintre cari unele le-a clădit însuși, dăruindu-le pe toate... Craiul Ardealului îl iubește foarte mult și îl numește tatăl său, și se crede că el are multe moși în acea țară... etc.»

Biserica principală a monăstirei Brâncoveni e zidită la 1632 de Matei Basarab, și conține mormântul său. A doua biserică, din 1700, e clădită de Brâncoveanu W. și în ea se află portretele lui și a neamului său; precum și mormântul jupaniței Stanca Cantacuzino, mama Domnului, al lui Preda și Papa Brâncoveanu.

BRĂTĂȘANU

(VALACHIA)

Familie al cărei nume derivă de la vechia ei proprietate din jud. Romanați: Brătășani, pe care a posedat-o în secolul XVII:

GHINEA MARELE VISTIER Brătășanul ȝis «Grecul» saŭ «OLARUL». Acesta venind în țară la curtea lui Matei Vodă Basarab, ajunse prin dibăcia sa, în înaltele demnități ale țerii, fiind vistierul mare al celui domn. Unele cronicile îl critică foarte aspru pentru mijloacele ce întrebuița la scoaterea birurilor, și pentru asupririle ce făcea țerii împreună cu cel alt sfetnic al lui Matei, armașul Radu Vêrzaru. — (v. Sincaș, III, 78, etc.)

La anul 1648 el erea mare clucer ; iar la 1653 pieri ucis împreună cu Radu Vêrzarul, de seimenii revoltați în contra lor și a Domnului ; fiind târît la câmp și apoi tăiat. (v. cron. anon. mag. istor. p. IV, 328.)

El căsătorindu-se cu sora (?) lui Matei Basarab, căpătă satul Bratășeni, aproape de Olt în Romanați, unde până ađi aŭ rămas ruine și se ȝice că s'aŭ găsit o parte din neprețuitele lui comori, despre cari în popor sunt mai multe legende. — În comuna Șopărlița se află o mănăstire ruinată, ce se ȝice a fi făcută de dânsul, ca și biserica veche din satul Dobrunul. (Odobescu. — Antiq. jud. Rom. p. 26).

Prin cei patru fiș ai sêi, se traseră patru ramuri ale familiei, de cari vom vorbi pe rând.

VEL CLUCERUL MIHAÎ BRĂTĂȘANUL, cel d'ântăi fiŭ al lui Ghinea, e citat în documente din 1668 și 1685, ca «Mi-

hul logofătul», apoi (1682) ca vel pitar și clucer. El fusese înșurat cu Calea fca Diicului spătarul.

Copii lui Mihi Brătășanu au fost : RADU înșurat cu jup. Grajdana; și BARBU BRĂTĂȘANU FOST VISTIER, de care vorbește cronica țării. La 1690, Brâncoveanu trebuia să facă un vad pentru trecerea oștilor turcești și «găsindu-se vad la satul Costești, au trimes pe Barbul Brătășanu vâtaful de aprozi să scornească țara, să sue toate vasele în sus pe Argeș, până la vadul acela....» (mag. istoric II, 156). Iar la anul 1702, Brătășanu fu trimes la Adrianopol împreună cu Vergo Postelnicul, din partea Domnului, spre a dejuca planurile pretendenților Staico Merișanu și Preda Prorocanu. — Fiii lui Barbu Brătășanu au fost :

TUDORACHE, care avu un fiu GRIGORE Br., prin care se stinse în secolul trecut această ramură. Altul fu CONSTANTIN; iar cel alt fiu al lui Barbu : ARMAȘUL RADU Brătășanu, pe care'l menționează Dapontes ca Vel-armaș în luna Noembre, an. 1737.

Trecem peste ramura lui Preda, al doilea fiu al lui Ghinea, de care vom vorbi mai jos, fiind cea actuală. — Al treilea fecior al lui Ghinea erea :

Vistierul PAPA BRĂTĂȘANUL. Acesta înșurându-se cu fca unui boer Fălcoyanu, avu un fiu : CONSTANTIN Brătășanu, f. mare paharnic. Acesta a avut și el 3 fii : CLUCERUL RADU Brătășanu, a căruî fca Maria ținu pe boerul Zătreanu ; IOAN ; și slugerul NICOLAE BRĂTĂȘANU.

Fiul lui Nicolae : IOAN Br. se căsători cu nepoata mitropolitului țării Cozma, având trei copii :

SCARLAT (avu o fca Aristitza, † necăsăt.), NICOLAE Br. fost căpitan, † în Rusia, și căpitan ALEXANDRU Brătășanu † înșurat cu Maria Ogrădeanu, cu care avu 3 copii : IOAN Brătășanu, Catrina și Maria.

Spătarul DIICU BRĂTĂȘANU, cel mai mic fiu al lui Ghinea, se înșură cu Anița fata lui Matei Băleanu și avu un fiu :

PAHARNICUL DRĂGHICI Brătășanu, prin ai căruî copii se

stinse aceasta ramură; anume: RADU BR. fiul său (1740), se călugări sub numele de Filaret, iar o fiică a sa se căsătorii cu boerul Prisiceanu.

Marele SPĂTAR PREDĂ BRĂTĂȘANU, fiul 2-lea al lui Ghi-neă e capul branșei principale, de ađi, a familiei. El fu-sese vel setrar, spătar și vel Pitar sub Brâncoveanu. La anul 1689, acest boer împreună cu Radu Golescu, che-mară pe Logofătul Brâncoveanu la mitropolie unde se aflaū boerii, și unde fu proclamat Domn țerii. — Indată, noul domn trimise la Constantinopol pe Ghindea vornicul, Părvu Cantacuzino, Brătășanu și alți, mulți spre a face cu-noscută alegerea sa. — La întoarcere, vedem pe Brătă-șanu, vel pitar, trimes sol la Nemți cari intraseră în țară (1689), să negocieze cu dânșii împreună cu Diicul Rudeanu, Constantin Stirbey slugerul și Cornea Brăiloiu. (v. magazin Istor. II, 132, 134, 140).

El erea însurat cu jupâneasa Ilinca Filișanca, cu care avu doi copii: o fată, soția lui Const. Strâmbeanul, și fiu:

Vel PAHARNICUL ȘERBAN BRĂTĂȘANU, fost și mare șetrar, la începutul sec. trecut, etc. Cei trei fii ai săi: Constan-tin, Preda și Diicu, la 1734 vând moșia lor Jeblenița, Con-silierului Ilie Știrbei. (doc. part. Arh.) CONSTANTIN avu un sin-gur fiu, IORDACHE sau George, a cărui fiică Ruxanda ținu pe Drăghici Dobriceanu.

DIICU BRĂTĂȘANU, al treilea fiu al lui Șerban, se însură cu Balașa fata lui Vasile Zătoreanu și avu fii pe POSTEL-NICUL IOAN Brătășanu. Acesta e tatăl lui BĂNICĂ și al lui CONSTANTIN. Acesta din urmă avu 2 fii, † în ȕilele noastre, stingând ast-fel branșa lui Diicu: NICOLAE căsătorit cu o Dobriceanu și ȘTEFAN Brătășanu.

VISTIERUL PREDĂ BRĂTĂȘANU, (pe la 1740) fiul lui Șer-ban, din căsătoria sa cu Balașa fiică lui Vasile Golumbeanu, dintr'o familie boerească din Crajova, a avut patru fii; din cari: GHIȚĂ Brătășanu muri tăiat de Turci; iar cei alți: Ion, Barbu și Constantin deteră fie-care naștere la o branșă (actuale):

I. IONIȚĂ BRĂȚĂȘANU, cel mare, însurat cu fata lui Gănescu, a avut pe: NICOLAE Br. (soție Uța Racoviceanu) care n'avu băeți; și

DINCĂ (Constantin), a cărui soție erea Stăncuța Bălăcioaica, de la care avu un fiu:

GRIGORE BRĂȚĂȘANU, proprietar în Romanați †. Căsătorit cu Zița Măinescu din Crajova a avut 2 fete și un fiu: — Caterina căsăt. cu C. Andronescu, Smaranda cu Col. D. Călinescu, și: GEORGE BRĂȚĂȘANU, f. căpitan în armată, proprietarul moșiei Gorganii din Romanați, etc. Decedat la Crajova 1895. — Căsătorit cu Alexandrina n. Butculescu.

II. BARBU BRĂȚĂȘANU, vistierul, al doilea fiu lui Preda, se însură cu Maria fica slugerului George Rătescu și avu 2 copii:

1. CONSTANTIN BRĂȚĂȘANU (soție Sevastița Lețu), a avut patru fii: GEORGE, NICOLAE, CONSTANTIN, — și GUȚĂ BRĂȚĂȘANU, fost și actual senator, etc. Căsătorit cu Maria Gărdăreanu; Are 4 fice și 1 fiu: GEORGE.

2. Pitarul TOMA BRĂȚĂȘANU, însurat cu Ana Sămeșescu a avut 2 fii; — IOAN TOMA BRĂȚĂȘANU, la Caracal (căs. cu Zoe Teohari †), Are 3 fii: TOMA oficer, CONSTANTIN și IOAN. — BARBU BRĂȚĂȘANU, al doilea fiu al lui Toma are 3 fice și un fiu, Trajan.

III. CONSTANTIN BRĂȚĂȘANU, al treilea fiu al vistierului Preda II, s'a căsătorit cu o Bîrsească de la Crajova, având pe fiul său:

GEORGE BRĂȚĂȘANU, care însurat cu fata lui Duminecă, a avut doi băeți:

1. IOAN Brățășanu, căsătorit cu Vasilina Brutescu, al cărui fiu (act.) e IOAN Brățășanu:

2. Iar PAVEL BRĂȚĂȘANU †, mare proprietar în Romanați, se căsătorî cu Elena fica d-rului Beneș, și avu cinci fii (actuali):

PAVEL BRĂȚĂȘANU, deputat în m. multe rînduri, mare proprietar, etc. — IOAN Brățășanu, căpitan, — ALEXANDRU Brățășanu, inginer, — căpitan ANTON Brățășanu, — și CONSTANTIN Brățășanu.

BUÇŞANU

(VALACHIA)

Documentele ne relevează pe BARCEA logofătul din Bucşani, pe la anul 1592. — (Odobescu A. R.). — O altă serie de acte dintre 1590—1615, ne vorbeşte de Dragul, şi copiii săi : Neagu şi Caplea cu moşia lor, cari par a fi boeri din această familie.

BÂRCAN DE LA BUXIANI stolnicul, e renumit prin revoluţia ce încercă a face cu boerii în potriua lui Radu Mihaela la 1611—12 : «Iar un boeriū mare, anume Bărcan vel stolnic de la Merişani, ear de moşie se trăgea de la Buxiani, el călcă jurământul, şi cu dânsul încă şi alţi 8, că făcură svat în taină ca să omoare pre Radu Vodă şi să ridice domn pe Mihaî cămăraşul, pentru căci-i împresurase cu o mulţime de greci... Iar Radu Vodă prinzând de veste, îndată porunci de'i prinseră, şi porunci de'i tăia pre toţi...», ūice Cronica anonimă (t. IV, p. 306 m. ist.), care susţine pe domn. — Acest boer avea într'adevăr o mare însemnătate prin neamul şi demnitatea sa, care vedem ast-fel că se află printre boerii de frunte încă pe la 1600. Făcând o observare, credem că Barcan marele stolnic, e acelaş cu Barcea de la 1592, pe atunci fără demnitate, ci simplu nobil-logofăt. — (v. Merişanu).

Borcan marele stolnic, avu un fiū :

STAICO PAHARNICUL BUXIANUL, «fiul lui Bărcan de la Buxiani» cum ūice Cronica ţerii, când enumeră principalii partizani ai lui Gheorghe Băleanu, la ivirea faimoasei rivalitaşt între Băleni şi Kreţuleşti etc., în ūilelele lui Antonie Voevod (1669).

La venirea lui Duca Vodă, acesta trimese înainte în ţară

să anunțe, pe Constantin slugerul, fiul logofetului Stoica Ludescul, care însă fu prins de partida Bălenilor, între cari Radu Năsturel și Staico Buxianul, și pus în butucă, crezând că spunea minciuni. Auzind că într'adevăr vine Duca, ei fugiră peste graniță «iar Radul Năsturel și cu Staico au fugit la munte». etc. — (pag. 13, V; mag. istor.).

Boerul VINTILĂ BUCȘANUL, împreună cu soția sa Dumitrana Buiceasca, sunt îngropați amândoi la monăstirea dintr'un lemn (Vâlcea), — Trăia cam pe la 1640—50.

PREDA BUXIANUL marele Logofet, pieri în lupta care se dede la asediul cetății Leva, de Turci, ajutați de domnii români, în contra Nemților: — «atunci au pierit și Preda vel Logofetul Buxianul și Ivașco Cepariul, Constantin Vărzariul vel paharnic, și alți mulți», 19 Iulie 1664. — Cronicarul dice că «perirea acestora au fost osânda de la Dumnezeu trimisă», pentru că fuseseră uniți cu Grigore Vodă și cu Stroe Vornicul contra lui Constantin Cantacuzino, la uciderea acestuia. —

VENTILĂ CĂPITAN BUXIANUL, fost peste Olt mare căpitan de margine, iscălește în 1717 din Sibiu scrisoarea boerilor munteni refugiați, către Principele Eugeniū de Savoia, cerând ajutor contra Turcilor; împreună cu Goleșcu, Bălăceanu, Băleanu, State Leordeanu, Kretzulescu, etc. — În Septembrie acelaș an, tot boerii refugiați scriu o altă adresă cu nouă cereri. El muri la 1718. — (Hurmuzache. — Doc. tom. IV. p. 193, 199).

În lista boerilor munteni, trimeasă de Tige lui Steinvillie la 1719, figurează CONSTANTIN BUXAN Logofet. — (id. p. 242).

În decursul trecutului secol au mai existat boeri descendenți din această familie, însă mai căzuți și retrași de la boeriile înalte, de alt-fel ca multe din familii cari în timpul nostru d'abia au mai păstrat o amintire din trecutul lor, dacă nu de loc.

Nu credem ca azi să mai existe urmași direcți al acestui neam, de și nu putem afirma lucrul în mod sigur.

Une-oră (în secol. din urmă) și-au zis și «Bucșenești».

BUDIȘTEANU

(VALACHIA)

Familia Budișteanu, una din vechile familii boerești pământene, e originară din județul Argeș, comuna Budeasa, de pe malul stâng al râului Argeș, aproape de Pitești.

La 1786, trăiau la moșia lor părintească, trei frați Budișteni și anume, Răducan, Șerban și Nicolae. — Descendenții acestora, linie bărbătească astăzi în viață, sunt:

I. Din RĂDUCAN BUDIȘTEANU, prin fiul său CLUCERUL ION Budișteanu, se trage: *Constantin I. Budișteanu*. — Apoi frații Budișteni: *Dumitru*, *Nicolae* și *Ion*, copii ai căpitanului *Dumitru Budișteanu*; precum și un alt fiu al acestuia, anume Majorul *Pavel Budișteanu*.

II. Din ȘERBAN BUDIȘTEANU se trag: — Colonelul *Alexandru Budișteanu*, fost senator, etc., care din căsătoria sa cu Ecaterina născută c-tesă de Rosetti, are trei fii: *Dumitru*, *Alexandru* și *Radu Budișteanu*; — Generalul *Constantin Budișteanu*, fost Ministru de război, etc. — și Lt. Colonel *Nicolae Budișteanu*, câteși trei frați și copii ai Serdarului *Alex. Budișteanu*, fiul lui Șerban.

— Din *Ghiorghiuță Budișteanu*, un alt copil al lui Șerban descind *Manole* și *Gheorghe Budișteanu*. — Tot din Șerban se mai trag și TREPTENII din județul Argeș, care mai târziu a luat acest nume după moșia lor.

III. Din NICOLAE BUDIȘTEANU se trag frații: Constantin, Gheorghe și Nicolae, fii lui DRĂGHICI Budișteanu, unul din copiii lui Nicolae. *Constantin Budișteanu* are trei băieți, *Petre*, *Nicolae*, și *Cicerone*. — Tot din Nicolae se trage și Lt. Colonel *Ion Budișteanu*.

Dintr'o altă spiță a Budiștenilor descinde căpitanul *Nicolae Budișteanu*, fiul lui ION Budișteanu din comuna Găvana, județul Argeș.

BUHUȘ †

(MOLDOVA)

Veche familie moldovenească, pe care o găsim în istorie din sec. XVI; și care joacă mare rol în al XVII.

VISTIERUL BUHUȘ, după nume Dumitru, îl aflăm cum ne arată letopisețul, mergând la anul 1631 cu alți boeri la Constantinopol, spre a protesta contra numirei de domn, a lui Alex. Iliș; împreună cu Costin postelnicul, Logofătul Bașotă, Spatarul Ureche, Hatman Savin și Vasile Lupu vornic. Apoi în 1633 complotază contra acestui domn, detronându-l. Dumitru Buhuș muri la 1647, și mormântul său acoperit cu o piatră, se află la mănăstirea Crivești.

Intr'un document din 1621 (Acad.) August 24, se vorbește de GRIGORE BUHUȘ, care se împacă cu Dumitru Buhuș, în pricina unui țigan. Acești doi boeri erau frați împreună; — iar fiul visterului Dumitru, erea

Marele LOGOFĂT NICOLAE BUHUȘ, pe care îl întâlnim în numeroase documente.

În timpul lui Vasile Lupul, pe când erea în Moldova Cazacul Timuș, se află ca zălogi la Hatmanul Cazacilor, nepoții lui Vasile W. «și den feciorii de boieri de țară, Nicolae Buhuș și Ion Prăjescu!...» (Let. I, 322).

Acelaș domn, către sfârșitul domniei, trinete pe Nicolae Buhuș, acum Jicnicer, cu alți doi boeri să prindă pe Ștefan părcălabul de Soroca și să-l trimeată legat la Hotin; iar apoi să meargă cu toți la Hmil Hatmanul. An. 1653. (Miron Costin I. 326), Mai târziu, e mare Logofăt al Moldovii, sub mai mulți domni. Rudă aprópe cu dînsul a fost:

HATMANUL ALEXANDRU BUHUȘ, care erea titrat ca vel

pitari la 1668 ; iar la 1670, 1676, 1680 ca Hatman. In anul 1669 venind pe tron Duca W, chemă pe Buhuș care era fugit în Valachia, și îl trimese cu tătarii contra faimosului Serdar Hâncu, la Epurenî, unde acest din urmă fu învins și prins. In timpul domniei lui Dumitrașco Cantacuzen îl regăsim ca Hatman, luptând contra Nemților la Podișoara, lângă Suceava (1674): «pe Nemți i-au lovit Buhuș Hatmanul și dând năvală în tabără la loc larg, au ucis calul de sub Hatmanul, și căzând într'un răzor cu fața în sus așa a năvălit Nemții numai ca să-l ia»... Decusară căpitanul scoțându'l din învâlmășeală, el încalecă din nou..... «Și au mai dat năvală, cum țice letopisețul, și au rupt tabăra Nemților în două, și au pierit câți-va, și pre mulți i-au luat vii și i-au trimes la Dumitrașco Vodă; pentru care isbândă, în mare cinste erea Hatmanul la Dumitrașco W. și vestit nume avea la Turci». (Letop. Cog. III, p. 14).

La 1685, Duca Vodă în a treia domnie a sa, întorcându-se din Transilvania, unde fugise de Petriceicu și de Cazaci, și aflând că la Tecuci e o oaste comandată de Hăbășescu, trimese pe cumnatul său Hatmanul Buhuș, care o risipi. In urmă însă Duca fu prins, iar Buhuș d'abia scăpă. — Cu 7 ani înainte, la 1678, Antonie Roset V. fiind detronat de Vizir, care se afla în țară, acesta «a pus cai-macam în scaun pe Ghenghea Vornicul și pe Sandu Buhuș Hatman». — (N. Costin II, 16). — Acest viteaz și mare boer, s'a ilustrat mult în istoria Moldovei pe timpul său.— Cronicarul Neculce zice «că nimica nu i s'au ales de casa lui și de feciorii lui». — (Iet. II, B).

Tatăl său era SANDU BUHUȘ, care de asemenea fusese Hatman ; iar mama sa erea Dafina, în urmă soția lui Dabija Vodă. Cu Buhuș, ea mai avusese încă doi copii : NASTASIA, sora Hatmanului Al., care se căsătorii cu Duca Vodă, pe când erea vistiernic ; și fratele ei : LUPAȘCO BUHUȘ Spatarul, despre care citim în cronică : — (Neculce, II p. 192). «Dabija având un fiastru al său, făcut de Doamna Dabioaia cu Buhuș ; făcut'au mare nuntă în curțile domnești cu acel fiastru al său Lupașco, care acel Lupașco au a-

juns pe urmă Spăta[†] mare în țara muntenască, și au luat o fată a lui Iordaki vistierul Cantacuzino».

— ELENA Buhuș era soția lui Manolaki Rosetti.

— Un CONSTANTIN Buhuș e mărturisit de documente la anul 1641.

Vel clucerul ION BUHUȘ, al cărui grad de rudenie cu Hatmanul nu'l cunoaștem, trăia în jurul anului 1700. Din 1689, are un hrisov domnesc pentru întărire de posesie. Mai pe urmă devine mare logofăt al Moldovei, în care rang îl aflăm la 1710, în timpul domniei lui Nicolae Mavrocordat, care'l însărcină împreună cu Ion Paladi să facă verificarea visteriei, neglijată de Georgiță Apostol vistierul. O dată cu detronarea lui Nicolae Vodă, Buhuș fu arestat de Iusuf aga ce venise cu mazilia, pentru neachitarea unui bir vechi, dar el fugi din vistierie unde era închis, scăpând ast-fel de a fi dus la Țarigrad.

NICOLAE BUHUȘ, care credem că e fiul precedentului, era mare Logofăt al Moldovei la 1757, când îl găsim adesea în divanul domnesc ca mărturie în diferite acte.

Familia se continuă până în secolul nostru, stingându-se prin ultimii 2 descendenți ai ei :

«MATEI BUHUȘ, ȋice Boldur Lătescu în adnotarea operei lui Cantemir, cel de pe urmă din acest neam, s'au stins în zilele noastre».

VORNICUL DIMITRIE BUHUȘ, ultimul membru al acestei mari familii, născut 1806, † 185.. Epitaful său, făcut de Costache Negruzzi, și săpat pe piatra tombală, zice :

«Din nobila tulpină, familie slăvită,

Român adevărat,

«Eū singur rămăsesem, când moartea cea cumplită,

Cumplit m'a secerat.

«Și vița Buhușească uscată se retează

De-acum de pe pământ...».

Totuși din ramuri îndepărtate ale familiei, mai există astă-zī descendenți în Basarabia.

BUICESCU †

(VALACHIA)

Veche familie, care în al XVII veac posedă între alte proprietăți, moșia din Bănești, etc.— Ortografia numelui o găsim variând chiar în cronicari, une-orî: «Boicescu», alte orî «Buicescu», care pare forma cea veche.

DICUL SPĂATAR, boer însemnat de care vorbesc și cronicarii Moldovei, s'a ilustrat pe la 1652, fiind încă tânăr «și în mare cinste la Matei Basarab».— Ast-fel cronicale (Anonyma val. și M. Costin), ne vorbesc cu prilejul urcării pe tron a lui Gheorghe Ștefan, de: «Diicul spătarul muntenesc al lui Matei V., ce se ispita să fie el domn», care fusese trimis de Matei să ajute lui Gheorghe pentru ocuparea domniei, în contra lui Vasile Lupu, lucru ce reuși. (1653).—

El luase parte la multe din luptele lui Matei W., dând probe de o mare valoare și vitejie. — La 1654: «după ce au șezut Constantin Vodă în scaun... se țice că au fost trăgând nădejde de domnie și Diicul spătarul, căruî unii din prietiniî s'ei făcându-i de știre că moare Mathei Vodă, îndată au purces de la Buicești, de au venit, iar când au sosit el, Constantin s'au fost pus în scaun Vodă...» (Șincai, III, 97).

Din aceste ambițiuni ale sale, și din vaza ce avea, se vede că familia sa erea însemnată prin vechimea și puterea ei. Diicu fiind vel clucer, pieri ucis de Mihnea III la anul 1658. (v. Comăneanu).— După cum ne arată documentele, fiul marelui spătar Diicu, erea

PAPA BUICESCU, biv-vel paharnic și comis, citat ast-fel

la 1687.—După aşezarea pe tron a lui Şerban Cantacuzino Voev. «...între aceste vremi şi Papa Boicescul unindu-se cu câţiva boerinaşi de ai ţării, s'aşa dus la Odriş¹⁾ să părăsască pe Şerban Vodă... Şi mergând Papa Paharnic la Viziriul, câte aş ştiut le-aşa zis, dar aş biruit bani (lui Vodă), şi l'aşa dat legat şi pe el şi pe cei alţi de i-aşa dus la Şerban Vodă; şi pre Papa l'aşa ertat (aş den porunca vizirului, aş den rugăciunea sororii lui, Marina Filipeasca) şi l'aşa lăsat viu, iar pe cei-l'alţi i-aşa omorât».— (Const. căpitanul.— Cronica, mag. istor. II, 32).

Soţia sa erea Dumitrana Buiceasca, fiica lui Pană Spătarul Filipescu şi nepoata lui Mănilă postelnic din Văleni. Intr'un act din 1690, Papa e citat cu fiul său: DIICUL BOICESCU, care ca şi moşul său e spătar la anul 1700.— Fiica sa, ţinea pe Vintilă mare căpitan de margine, † la 1718 (Bucşanu).

PĂUNA Buiceasca, fiica lui Diicu, a fost soţia lui Drăghici Cantacuzino. (Geneal. Cantac.).

Nu credem că această familie originară din Valachia, unde avea proprietate Buiceştii, să aibă o legătură cu familia boerească din Oltenia: «BOICESCU», — cunoscută din secolul trecut şi din care sunt aş urmaşi, — ci ea a dispărut încă după 1720.

¹⁾ Adrianopole.

BUJOREANU

(VALACHIA)

Un` SARCHIZ DE BUJORANI, trăia înainte de anul 1608 în Țările lui Radu Voevod, după cum amintește un hrisov domnesc. — (act. Archiv. St. B.).

Patru generațiuni ale acestei vechi familii, după cum se vede originară din județul Vâlcea (Oltenia), se pot stabili prin ajutorul documentelor, «à cheval» pe al XVII și XVIII secol :

ȘERBAN BUJOREANU fost mare vistier, spătar, apoi MARE BAN, 1716. El erea însurat cu jupâneasa Elinca Brătășanca, de la care avu un fiu. Una din moșiile pe cari le stăpânea dânsul, erea Păușești, după care adese ori ei se numesc pe lângă Bujorenii și: Pausești. — El e iscălit în multe documente ale divanului ca vistier 1689—1716, apoi ca v. Ban. — 1716: Mavrocordat trimese știre în țară că vine domn, rânduind caimacamii pe Mihaï Cantacuzino, Radu Golescu, spătar Dudescu și Șerban Bujoreanu. Puțin după acea, boerii Olteniei închinându-se cu toți locuitorii, armatelor germane: «Nicolae Vodă aușind acestea, au trimes pe Bojoreanul și pe Obedeianul să se nevoiască, cum Țice cronicarul, că doară ar putea desplăti pe Românii de peste Olt de către nemți, și multe pagube și nevoi făcea oamenilor, că pe Banul Bojoreanul l'au prins în cătăni de la Brâncovenii și l'au dus până la Zătrenii, de acolo scăpând, au venit la Domnul... Vodă se întristă și se mira, ce va să facă, neștiind că Bojoreanul, Golescul și Băleanul și alții, sunt cari fac acestea, ca să dea țara în mâna nemților». — (Șincai III, 389—91). — După aceasta urmă ocuparea defini-

tivă a Olteniei, al cărei istoric e cunoscut. — (v. Golescu, Brăiloiu, Obedeianu, etc.). Banul Bujoreanu a murit probabil puțin după aceea, de oare-ce erea foarte înaintat în vârstă. — Radu Popescu rezumă, în modul său, ast-fel acțiunea boerilor cu Austria: «...o seamă de boiari... fiind capete: Radul Golescul, Grigore Băleanul, Șerban Bujoreanul, au tras și pe alți boeri în partea lor și au făcut o cetișoară, și au început a se sfătui, sfaturi vrednice de ris, adică cum să închine ei țara împăratului nemțesc, și să ceară Domn pe Iordache Beizadea, feciorul lui Șerban Vodă (Cantacuzen), care se afla sub protecția nemților...». (Cronica; mag. istor. IV, 95).

Un nepot de frate al Banului, erea PREDĂ «Buzuranul», cum îl numește raportul conținând lista boerilor olteni din 1719 (din Vâlcea), cu dare benevolă către Austria.

Fiul lui Șerban Banul, a fost, din jupâneasa Ilinca :

RADU VORNICUL BUJOREANU, 1735, numit și «Clucer R. Pauseșcul» când avea acest titlu. El erea însurat cu jupâneasa Mihalcea, soția lui Tănase Sărăcinescu, care apoi deveni : călugărița din Bujoreni, Marta. — (doc. m. Pausești. — Arh. St. B.)

Fiii lor : DIMA și MIHALCEA, sunt citați împreună încă din anul 1697, în tinerețea lor; iar al treilea :

CLUCERUL TĂNASE Bujoreanul, zis și «Păuseșcul», de care vorbește Cronica sub Brâncoveanu, avea moșie în Pausești din Vâlcea, și soție pe jupâneasa Aspra. Fata lor : Jupanița STANCA erea copil la anul 1714. — (v. magas. ist. II, p. 151).

Boerul DRĂGHICI BUJOREANU, amintit la an. 1740, fiind însurat cu fata lui Pârvul Păianu, a avut de fiu pe :

MIHAI BUJOREANU, dovedit de asemenea la an. 1763.

Clucereasa LUXANDRA BUJOREANCA, e citată la 1794 (August etc.) când cere prin o jalbă de la Vodă Moruzi ca, o «școală pentru învățătura copiilor de pomană, la o moșie a dumneaei Tărtășești, ce este în jud. Ilfov.....», și care fusese înființată de un moș al ei, să primească un ajutor și scutiri de la domnie, menționând că : «Scăpătând

neamul dumneaei, n'aŭ putut să o mai ție, și așa s'aŭ prăpădit». (V. Ureche. — Alex. Moruzi V. p. 264).

Astă-đi mai există ca descendenți a acestui neam, ce odinioară a jucat un rol în țară :

IOAN BUJOREANU, n. 1834, fost Director și sub Director al Imprimeriei Statului, vechiŭ magistrat și publicist, autorul însemnatului uvragiŭ : «Colecțiune de legile vechi și noi ale țării», și alte lucrări, etc; — Și fratele său, Majorul Bujoreanu.

BUZESCU †

(VALACHIA)

Ilustră și veche familie, a cărei origină se leagă de Basarabi, înainte de secolul XV, în care sunt cunoscuți. Încă de pe atunci erea în mare spleudoare și cu mare trecere la domni, cu cari se înrudeau ca Basarabi.

Italianul Ciro Spontoni, contimporan cu cei trei Buzești, spunea că descindeau din familia italiană Strozzi, care ar fi emigrat în evul mediu din Italia. Această afirmare erea însă o simplă fantezie, neîntemeiată pe nimic.

«Moșia Drăgoești cu 45 alte trupuri de moșii și cu țigani, au fost de baștină ale Buzeștilor, de la strămoșii lor, de la Jupâneasa Neaga, fca lui Duduc, și de la fiul său Manea Ghizdăvețiu și de la sora lui Jupâneasa Dumitra și Vladaia, încă din zilele Domnilor celor vechi, de la Vlad Voevod, fiul lui Vlad W....» etc. (v. Odobescu; Antiq. j. R. p. 149); pe la 1488.

La anul 1518, găsim pe MARELE BAN VLAD BUZESCU «ce 'și vârsa sângele pentru țară», și care primi de la Neagoe-Vodă satul Crucea. El începu zidirea monăstirei Călușului din Jud. Romanați (pe la 1520), împreună cu frații săi DUMITRU PARCALABUL și BALICA SPATARUL, după cum se vede într-o inscripție. Această inscripție e d'asupra ușei de piatră a advonului, sculptată în slavonește cu litere de 6 cm. și începe: «Cu voia Tatălui și cu ajutorul Spiritului Sânt. Amin. Eată dară eu robul Stăpânului meu Isus Christos; jupân Vladul Banul, cu frații săi, jupan Dumitru Parcalabul și Balica Spatarul, început'am

acest Sânt locaş în ȃilele lui Basarab Voevod, şi după aceea a fost părăsit multă vreme.....» etc.

Vlad Banul, împreună cu fraţii săi, sunt printre ctitorii acelei monăstiri.

Din anul 1517, se păstrează un chrisov al lui «Io Basarab Voevod, fiul bunului Basarab Voevod», prin care Vodă dă moşia Căluil de sus, câtă erea partea Albului, de moştenire lui Vlad, Dumitru şi Balica, să le fie şi urmaşilor lor.

Chrisovul e iscălit ca întâi martor, de Banul Albul (Basarab).

Banul Vlad Buzescul avu un fiu, pe ARMAŞUL RADU BUZESCUL, care e tatăl celor 3 celebri fraţi Buzeşti din timpul lui Mihai V. Aceasta se citeşte şi în urmarea inscripţiei de mai sus a fiilor săi: ...«până am ajuns şi eu robul lui I. C. Jupan Radu marele Armaş şi cu fraţii mei Jupan Preda Spătarul şi Stroe postelnicul, nepoţii lui jupan Vladul Banul şi *fiu* lui jupan Radul fost mare armaş, văzut'am acest locaş neisprăvit, de aceea noi am ridicat acest hram în ȃilele prea cuviosului... Io Mihnea Voevod» (1588).

Clopotul monastirei Căluil poartă o inscripţie arătând că fusese făcut de Radu B. în acelaş an.

PREDA MARELE BAN BUZESCU, fratele mai mare din cei trei faimoşi Buzeşti, cari joacă un mare rol printre boerii lui Mihai Viteazul. Născut înainte de jumăt. secolului XVI, † la 1612 în urma fraţilor săi, fusese în ultimul timp, mare Ban al Crajovei.

De obicei, când Mihai pleca în expediţii, el era lăsat să administreze ţara în lipsa Domnului. Ast-fel se întâmplă când Simeon Movilă usurpă tronul viteazului principe în 1601 şi când Buzeştii rămaşi să cârmuiască ţara, gonesc pe acest domn. — După moartea lui Mihai el sprijină cu credinţă pe Radu Şerban.

Pe când bandele Tătarilor pustiau ţara sub acest din urmă, se deteră mai multe lupte. Intr'una din ele se ȃice că unul din Buzeşti, Preda după uni, omorî într'un duel singular pe fiul hanului Tătăresc Gherai, câştigând ast-

fel lupta. Poetul Bolintineanu a versificat acest frumos episod în poezia «Preda Buzescu». — Dar fiind și el rănit i s'a tras moartea, cum țice Șincai: «Ci Preda încă s'a rănit la cap și venind la Brașov să se vindece, a murit, fiindu'i rana nevindecăcioasă....» (II, 497). — Fondul morței e adevărat, însă nu Preda, ci Stroe e cel care a fost eroul acestei lupte. — Soția Banului Preda a fost Catalina.

RADU MARELE CLUCER BUZESCU, fost mare spatar, cel mai vestit dintre frați. La 1575 fusese vel postelnic; la 1588 Spatar. — Ca general însemnat al lui Mihaï e trimes, în deosebite împrejurări să apere țara. La 1593, împreună cu Banul Udrea Băleanu și cu 6000 oșteni ai Olteniei, trecu în Ardeal pe la Turnu Roșu spre a întâlni pe Mihaï. — La 1595, înainte de faimoasa bătălie de la Călugăreni, el merge cu Stroe înaintea hanului Tătăresc la Galați; și în acelaș an sunt din nou trimiși să ia Hârșova de la Turci, pe când Banul Mihalcea asediă Silistra. — Mihaï îl trimete în solie la Basta; iar în domnia lui Radu Șerban îl regăsim în solie cu Tătarii. Scrisorile și toată corespondența sa, se păstrează în arhivele Vienei.

Radu Buzescu avusese 2 soții: Stanca († 1590), de la care avu 3 copii, și PREDĂ fika marelui Ban Mihalcea, cu care înmormântă capul lui Mihaï cel mare în monastirea Dealul, la picioarele tatălui său. — El muri la anul 1610. Anonymus Carolisensis (cit. de Șincai. II, 376) zice despre Radu, că: «Radu acesta clucerul erea din cei mai de frunte dintre boeri și prea bogat, pentru că moștenise mai a treia parte din Valachia; știa și ungurește». — Epitaful său se află în monastirea Căluui, unde fu îngropat, murind la 10 Ianuar 1610. —

STROE STOLNICUL BUZESCU, al treilea frate; ilustru boer. muri la 1602, în vârstă de 70 de ani. Il găsim mai adesea împreună cu fratele său Radu; așa în 1595 la Vidin, când ambii scăpară viața lui Mihaï Vodă, înconjurat de o ceată de Turci, gata să'l străpungă. El e acel care se luptă cu Tătarul; fiind rănit i se trase moartea și fu îngropat în biserica din Stănești (din Vâlcea) a neamului; — pe mor-

mânt se citește: «....se lovi cu cumnatul hanului și-l ajunse pe tătar de se răni». — Piatra tombală a fost pusă de soția sa Sima († 1617): «Dacă voi muri să mă îngropați lângă dumnealui aici». — Pe un bas relief, dedesupt, se vede lupta lui Stroe cu Hanul. Muri fără urmași.

Viteaz ca și frații săi, ajută în tot-deauna pe domnul său; și acuzarea ce s'a adus Buzeștilor ca și altor boeri, că ar fi trădat pe Mihaî, pe când acesta erea încurcat în Ardeal, e de tot neîntemeiată. — (Laurian, etc.).

Frații Buzești ereau înrudiți cu principiî Wizniowiecki, însemnată familie de nobili poloni, descendenți din ducii Lituaniei.

Mulți scriitori italieni, în memoriile și descrierile lor contemporane (v. docum. din arhivele Venezzei, cit. de Exarcu Rev. de Arch.), cu admirațiune vorbesc despre acești «baroni Valachî Buzești» și despre renumele lor, lăudând mult marile lor fapte.

Pe lângă marea bogăție ce posedau, Buzeștii primesc pentru serviciile lor, deosebite danii de la domnitori. Astfel Radu Șerban Bas. dăruiește moșia sa Predeștii din Mehedinți, lui Radu Clucerul.

Legenda populară a păstrat și ea pe Buzeștii, dar sub o figură urită, neconformă caracterului lor, arătându-i cu Căpleștii de omorători ai lui *Radu Calomfirescu*, un viteaz boer, distins în luptele cu Tătarii.

Acesta cerând un ajutor ca să desrobească pe mama sa de tătari, domnul îi dă:

«Pe Buzești și pe Căplești
Zmeii țerii românești,
Purtătorii oștilor
Și fruntea boerilor!».

Dar aceștia, de rea credință, se unesc și ucid pe Radul cu lăncile. Domnul aflând fapta lor cea rea, îi osândește și-i dă pe mâna gădelui, care-i decapitează.

Legenda e frumoasă, și, de și are o amintire istorică, totuși imaginația e mai mare ca adevărul, căci vitejii Buzesci

n'au pierit nici o dată de moarte rușinoasă. — De alt-fel am semnalat legenda ca simplă tradițiune. (Colecția Alexandri).

Portretele vechilor Buzesci se află în monastirea lor Căluilul, în care se mai găsesc mormintele lui Preda și Radu, Stanca Buzeasca, a Banului Radu B. și al lui Constantin. Mai sunt zugrăviți Mihai Vv., Petru V. (Cercel), familia lui Mihai V., Sima Buzésca.

Marele boer Radu Clucer Buzescu, a avut 2 fii și o fată: Maria Băneasa, căsătorită cu Iordache Catargiū Banul; STROE postelnicul, † tânăr la 1689; și

RADU BANUL BUZESCU din Strejești, care moare la 1647 în timpul lui Matei Bas. W., sub care fusese vel Ban, și boer însemnat sub domnii anteriori. Avu de soție pe Elena saū Ilinca, și fiu pe Mateiū postelnicul. Aceasta se vede și în înscrisul său din 1646, prin care iartă de românie pe țeranii din Cerneți. — El mai avu încă 4 copii, † tineri și îngropați în mormânt cu dânsul la Călu: David, Marica, Ilinca, Preda.

Preda Buzescul Banul, avusese de fică pe MARA, care se căsători cu Preda spătarul din Cepturoaia († 1635), nepot Banului Radu Buzescu, cu care avu 2 fete, din cari

KERA ILINCA, se căsători cu fiul Banului Radu: Mateiaș saū MATEI POSTELNICUL din Cepturoaia († către 1673), înrudindu-se ast-fel din nou între dânsii. Din 1656 a rămas chrisovul lui Constantin W. enorm de întins, dat Elenei și fiului ei postelnicul Mateiaș, privitor la averea Buzescilor, și de o mare importanță. Se coprind cele 128 de moșii ale lor, plus cele-l'alte averi. Matei Post. cu soția sa Kera Ilinca, avură 2 fii: BARBU BUZESCU, † fără copii, trecut în lista boerilor olteni din 1719 cu dări către imperiū, (j. Romanați), în timpul ocupațiunei austriace; și Constantin.

CONSTANTIN I BUZESCU, însurat cu Maria; muri la 1733, înmormântat la Căluilul. În acelaș an fondase cu soția sa prima biserică din satul Strejesci: «în Țilele prea înălțatului

împărat Carol VI...»—Il găsim că martor în mai multe documente de la încep. sec. XVIII; și împreună cu fratele său Barbu.—El avu de fii pe Ilie și Nicolae.

ILIE, (sec. trecut) știm că a avut doi fii pe: Fiera, fost colonel în armata rusă și pe CONȘTANTIN Buzescu care trăia la sfârșitul secolului trecut. Constantin avu de copii pe PAUNA soția lui Șerban Vornicul Știrbey; pe Preda, Radu și:

CONSTANTIN III BUZESCU, ultimii din această familie. Constantin B. muri la anul 1833 și pe mormântul său din biserica de la Strejesci, zidită de dânsul la 1818, se citește:

Buzescii, ce din vechime
Pentru țară s'aũ jerfit,
S'aũ sfârșit acum prin mine
Precum domnul a voit.... etc.

încheiând: «Smeritul Const. Buzescu, sfârșitul neamului său». (1831 Ianuar.)—El nu lăsă de cât două fice: Aristeia Grădișteanu și Elena Darvari †.

CĂLINESCU

(VALACHIA)

Familie boerească, de origină veche din județul Prahova, unde se află și satul Călineștii, proprietate a ei, pe malul riului Prahovei.

Cel d'întâi, pe care'l găsim chiar în cronică, și care e strămoșul familiei de mai târziu, se prezintă în persoana lui:

IANCUL CĂPITANUL de la Călinești. Seimenii răsculându-se în contra principelui Constantin Șerban și a boerilor săi: «neamul dorobăntesc împreună cu seimenii se sculară turburați și fără de veste... abătută în neamul românesc în boieri, de'i ucidea... prepuindu-le că au sfătuit pe Constantin Vodă să scoată pe seimeni, și ei ticăloși (sërmanii) nimica n'au știut...» etc.— (Cronica anonimă în mag. istoric IV, 338).— Acest măcel mișelesc, se întâmplă în ziua de 17 Februarie 1655, și atunci periră 15 boeri, printre cari: Preda Beca de la Maia, Drăghici de la Greci, Papa Brâncoveanul, Cârstea Cornățeanul, Georma Banul, Dumitrașcu Frejuranul, Udrea de la Doicești, slugerul,... «și Iancul căpitanul de la Călinești».

Boerul PATRAȘCO CĂLINESCU, poate fiul(?) acestuia, trăia către sfârșitul aceluși secol, având de fică pe Maria, soția lui Barbu Rudeanu, la 1740.

Sora lui Barbu Rudeanu anume jupâneasa ILINCA, erea soția lui MATEI CĂLINESCU vel setrar, poate de asemenea frate(?) cu Maria, în care cas vine o înrudire dublă între ambele familii.— Matei Călinescu avu o fată Stanca, măritată cu serdarul Ienache.

La 1750, Postelnicul ANDREI CĂLINESCU, prin testamentul său, (diata) lăsa o foarte mare avere urmaşilor. (Doc. Arhiv.).

Ne lipsesc datele genealogice până în secolul nostru, când pe la 1800 şi în urmă, trăiau GRIGORE CĂLINESCU, cu soţia sa n. Bălteancă, având un singur fiu:

Generalul ATHANASIE CĂLINESCU, născut 1822 Bucureşti. Iuncăr în armată la 1838; oficer la 1845; colonel la 60.— La 12 Iulie 1863 primi ordin să meargă în urmărirea celor 300 de polonezi ai lui Milkovski, ce călcaseră teritoriul român. Reuşi cu trupele sale a înconjura acea ceată la Rânzeşti, desarmându-i. La 1869 eşi din armată şi în 1880 fu numit general în rezervă, şi în 1883 inspector general al gardei naţionale, care apoi se desfiinţă.—Căsătorit cu Olga Zefcari, având o fică: Ana căsăt. Marian; şi fiu pe:

DEMETRU Călinescu, (căsătorit cu Elena Bolintineanu). Ambii sunt singurii descendenţi ai familiei Călinescu.

CALLIMAKI

(MOLDOVA)

Origina familiei Callimaki sau Calimah e din Bucovina, unde apare în timpuri mai vechi sub numele de «Călmașul», care s'a grecizat în «Callimaki», de către fiii lui Teodor Kallimaki, crescuți la Constantinopol.

După memoriul publicat de un medic italian G. Assani, asupra familiei, și alte izvoare, se găsește pe la sfârșitul sec. XV: FILIP CALIMAKI, de origină din Florența, venit preceptor în Polonia, în mare favoare la curtea lui Albrecht, ca consilier intim. Disgrațiat din cauză că ar fi îndemnat pe rege să facă un război dezastruos cu Ștefan W., plecă în Italia, unde muri. — Alții zic că el erea de origină byzantină și secretar al al lui Leopold al Germaniei. — Soția și copiii lui trebuind să plece din Polonia, s'ar fi stabilit în Moldova, de unde apoi urmă familia.

După cercetările documentate ale d-lui Xenopol (Ist. și geneal. casei Callimaki) aceste afirmațiuni sunt eronate; familia fiind de origină pur moldavă.

Primul cunoscut, autor al familiei, este VASILE CĂLMAȘUL, născut pe la anul 1640, care trăia prin secolul XVII și avu de soție pe Arvunia. Fiul său este

TEODOR CĂLMAȘUL, Vornic de Câmpulung, pe care 'l găsim cu acest titlu prin 1720. El se căsătorii cu Ruxandra fca lui Grigore Ghica domnul Moldovei, iar în prima căsătorie ținuse pe Nastasia, de la care însă n'avu copii. Avea proprietăți în Bucovina. El avu 2 fete: Maria Canano și Paraschiva; iar băieți trei: Gavril, Ioan, Dumitrașco.

Mitropolitul GAVRIIL CALIMAKI (1689—1786). Fusesse mi-

tropolit al Tessaonicului între 1740—58, apoi al Moldovei și Sucevei 1758 — 86. El zidi catedrala St. Gheorghe din Iași. De un caracter ferm și drept, contemporan cu fratele său Ion Voevod, — el ținu scaunul Moldovei până la o vârstă foarte înaintată. — Numele său înainte de a se călugări, erea Gheorghe.

IOAN CALIMACH VOEVOD (1690—1760), domn al Moldovei 1758—60. Fu crescut de tânăr la Lemberg în Polonia. Mai târziu Nicolae Mavrocordat îl trimise la fratele său, care erea Dragoman al Porței. Calimah fu locoțiitor de Dragoman timp de 6 ani, până în 1752 când fu înșuși numit mare Dragoman al Porței. La anul 1758 ocupă tronul de Principe al Moldovei, domnind 2 ani, când fu decapitat de Turci. — Din soția sa Ralița, născută Hrisoscoleu (?), avu 2 fice și 2 băeți: — Sevastița, căs. 1 cu Vlasto; 2 cu Mihaiu Suțu W.; și Maria, soția lui Alex. Vodă Mavrocordat. Fii săi Alexandru și Grigore, domniră amândoi.

GRIGORE W. CALIMAH (1735—69), domnul Moldovei în 2 rânduri 1760—64 și 1766—69. Căsătorit cu Ileana fica lui Alexandru Mavrocordat, de la care avu 3 fice: Smaranda, Ralu și Maria. (Domnia lui: Xenopol Ist. R. tom. VI.)

ALEXANDRU CALIMAH VOEV., fiul mai mare al lui Ioan Vodă și frate cu preced. n. 1737, † 1821, exilat în Asia Mică. Domnul Moldovei (1795—99) și fost Dragoman al Porței. Soția sa erea Elena, fica lui Grigore Vodă Ghica. (1727—77), de la care avu 2 copii, și 2 fete: Raluca și Eufrosina. — Al doilea fiu al său IOAN CALIMAKI (1781—1821), fost mare terziman al Porței, avu din căsătoria sa cu Roxandra Moruzi, mai multe fete și două băeți: — GRIGORE CALIMAKI general în armata rusă (1815 † 1875), căsătorit cu fica lui de Breuil; și ALEXANDRU (1817—74), oficer rus, căsătorit cu o Rusanoff.

SCARLAT CALIMAH VODĂ fiul lui Alexandru V. și frate cu Ioan, — n. 1773, † 1821; domn al Moldovei 1806 și 1812—1819; peste ambele țări în 1821. În prima domnie după câte-va luni de la venirea sa, Rușii ocupară Moldova,

și el trebui să fugă la Constantinopol (1806). După pacea de la 1812, obține din nou tronul domnind 7 ani. El, ca și contemporanul său Caragea face un cod de legi pe care pune să-l traducă în grecește după codul civil austriac, de către Flechtemmacher. Acest german isprăvește lucrarea împreună cu un legist grec Anania; transcriind-o și pe românește. Legislația lui Calimah în Moldova ca și a lui Caragea în Valachia a rămas în vigoare până la introducerea codului Napoleon. — Scarlat Calimaki în 1819 părăsește tronul; iar la 1812 fu exilat de Turci și apoi omorât, acuzat că ar fi favorizat revoluția grecească. Domnia lui s'a ilustrat însă printr'o serioasă administrare. Din căsătoria sa cu Ruxandra fiica lui Mavrogheni Voev., el avu 2 fice: EUFROSINA căs. cu Nikefor Papadopol, Raluca Paladi, și fiu pe

PR. ALEXANDRU CALIMAKI (1802—1879), refugiat la Kiev după moartea tatălui său, unde creșcu. Pe urmă fu trimes pe lângă ambasada otomană în Paris. În 1853 i se dă tronul principatului de Samos; dar el se retrase în Franța. În 1855 ambasador la Viena. Căsătorit cu Eufrosina Cantacuzino-Pășcanu.

Din al treilea fiu al lui Teodor Câlmașul, se trage ramura de astăzi; anume:

DUMITRAȘCO CALIMAKI (1705—1758), frate cu Gabriel și Ion Voevod, avu rangul de vel-BAN. În 1754 prin hrisov de la Grigore Ghica, primește ca dar un loc, alături de moșia sa: Stâncești (din Botoșani), rămasă până azi a familiei. El se căsătorii cu Maria fiica lui Alex. Sturdza, cu care avu fete, pe Ancuța Hrisoveghi și Safta Greceanu; iar fiu pe:

IOAN CALIMAKI (1750—86), paharnicul. Acesta avu întâia soție pe Joița Sturdza, fără copii; și a doua pe RUXANDRA Catargi (în 1780); care rămase văduvă după 6 ani de căsătorie, având 2 copii. Testamentul Roxandei datează din 1813. Maria, fiica sa, † 1853, avu de bărbat pe Boldur Costache.

ALEXANDRU CALLIMAKI, fiul lui Ion și al Roxandei (1781—

1837), MARE VORNIC al țerei de sus. Se însură prima oară cu Ileana Gavriil Conachi, având un fiu Xenofon, † 1820; și al doilea cu Maria Cuza, † 1843, de la care avu de fiică pe Smaranda Alex. Beldiman, năș. 1838; iar fiu pe:

TEODOR CALLIMAKI (1836—1894). La alegerea de prinț a lui Cuza, dânsul împreună cu Negri merg la Constantinopol spre a anunța îndoita alegere, și reușesc a veni cu firmanul de întărire al Sultanului. Reprezintă, România la Belgrad, sub Cuza. De la 1876 luă parte în diferite legislații, ca liberal. † 1894 la moșia Stăncești. Căsătorit cu Zenaida fca pr. Alexandru Moruzi, n. 1840; având 2 fii și 3 fiice: Ralu Cantacuzino-Pășcanu; Zenaida soția comelui Dem. de Roma; Smaranda n. 1871;

ALEXANDRU CALLIMAKI, fiul lui Teodor Callimaki, născut 1866, căsătorit cu Maria Vernescu, având copii pe Scarlat (1896) și Teodora (1895); și

ION CALLIMAKI, fratele său, al 2-lea fiu al lui Teodor C., n. 1880; sunt singurii descendenți actuali ai familiei.

Armoiriile coprind: pe fund de argint, un arc și o săgeată pe care se încolăcește un șarpe (roșu); acestea încartierate și cu armele țărilor românești. Coroana princiară.

CÂMPINEANU

(VALACHIA)

Cel d'întâi Câmpineanu de care vorbește istoria, este VASILE CĂPITANUL, pe care la anul 1659 Mihnea Vodă îl omoară, împreună cu socrul său Vornicul Radu Căndescu și cu alți boeri, aruncându-i din casele domnești jos (în Târgoviște) cu lanțurile de grumază, «iar dorobanții, ne spune cronica anonimă (Magazinul istoric) se bucură și'i călca cu picioarele și-și bătea joc de trupurile lor». Causa omorîreii a fost că boerii s'aû împotrivit planului nebunesc al domnului de a ridica răsboiû asupra Turcilor, lucru patriotic susținut de toți boerii, uciși fără vină.

Numele de Câmpineanu, vine de la moșia veche «Câmpina» din Prahova.

El fiind ucis, soția sa a fost pusă la torturi și deposedată de toată averea. (Veđi de moartea lui: Fotino, Ist. Daciei IV, 108).

DRĂGHICI CÂMPINEANU, fiul căpitanului Vasile (?) și al ficeii vornicului Rădul Căndescu, îl găsim la anul 1705, sub Constantin Brâncoveanu Vodă, Capucehaia (sau trimis al țerii) la Poartă.— Un alt fiu al aceluia, anume PAVEL, a emigrat în Moldova cam pe la începutul secolului XVIII.

— Fără a ști legătura lor în șirul familieii, sunt însemnați, marele Căpitan MANTĂ CÂMPINEANU și fiul său Căpitan PÂRVU CÂMPINEANU, cari figurează ambii pe lista boerilor mari, pe care generalul baron de Tige o trimete Mareșalului Steinvill în 1718, 12 August; care listă e în arhivele vieneze și publicată în docum. de Hurmuzache (t. VI, p. 242). —

PANTAZI CÂMPINEANU, fiul lui Pavel, care emigrase în Moldova, se căsătorește la Iași cu principesa Maria, fiica pr. Constantin Cantemir, fiul lui Antioh domnul Moldovei, deci nepot de frate cu Dimitrie Vodă Cantemir. Având titlul de clucer, Pantazi ocupă înalte dregătorii în țara românească.

La 1769, se iviră manifestele împărătesei Rusiei Ecaterina II, chemând pe toate popoarele supuse Turciei, la arme. Pantazi Câmpineanu întâmpină pe majorul rus Karazin la Buzău, și amândoi vin împreună la București de unde Vodă Gr. Ghica fugise. După acea Pantazi se duce cu Mitropolitul țării Grigore, în solie la Petersburg.— Pe la 1764 el murise, căci vedem într'un chrisov al lui Const. Șuțu, că: «băneasa Anica Filipeasca, sora răposatului Clucer Pantazi Câmpineanu, este autorizată a opri pe nepotul ei Constantin, fiul lui Pantazi, de a înstrăina ceva din clironomia părintească».

Din căsătoria sa, Clucerul Pantazi avu 2 băieți: pe Scarlat și Constantin, cari amândoi intrară în slujba rusească, ca ofițeri în Regimentul de Grenadieră.

SCARLAT STOLNIC CÂMPINEANU, fiul lui Pantazi; întors în țară de mai mulți ani, erea la 1785 ispravnic al Buzăului, fiind biv-vel Stolnic. — Când Nicolae Mavrogeni se face domn și strânge oști românești contra Austriei, si-lește pe Scarlat Câmpineanu să se facă căpetenie a armatei, sub cuvânt că cunoaște tactica rusească. În Februarie 1788, Mavrogheni venind cu armată către hotarul Austriei, Câmpineanu fuge pe ascuns la Sibiș, apoi se înfățișează la împăratul Iosef II, și-i dete sfatul de a schimba sistemul de luptă, adoptat de mareșalul Lassi și a nu mai ataca pe Turci în 3 coloane, ci numai într'una singură, spre a nu se slăbi forțele. Vodă Mavrogheny ca să 'și răs-bune, exilă pe tânăra Câmpineanca, soția lui Scarlat, anume LUXANDRA, fiica lui Cândescu, la Edi-Hule (temnița cu 7 turnuri) în Constantinopol. Aci stete ea mai mulți ani închisă împreună cu fiul său Constantin.

Viața îi erea în pericol, căci soțul său ocupase cu un corp de oaste austriacă, Bucureștii.

Prințul Coburg intrând la 10 Nov. 1789 în București, pune pe AGA Câmpineanu membru al divanului, demnitate ce el o căpătase chiar de la împăratul Iosef.

Ca energic apărător al intereselor țării, el e acela care cutează a spune generalului austriac Mitrovski: «Austria n'a dobândit țara prin puterea armelor, ci România a chemat'o ca pe o prietenă».

Ruxandra Câmpineanu se întoarce în fine de la Constantinopol la București, dar fugi de aci la Brașov, din cauza ciumei, cu fiul său cel mare Constantin și cu Ioan. Bătrânul Scarlat murise deja (1802) — (Vaillant): — «pe la 1802 în urma dărilor peste măsură asupraitoare, mai toți boerii se retrag peste munți, trei însă, între cari Scarlat Câmpineanu guvernează țara ca caimacamă».

CONSTANTIN CÂMPINEANU, fiul mai mare al vornicului Scarlat, e unul din boerii cei mai însemnați și cu vază de la începutul secolului. Consilier al lui Grigore Ghica Vodă. Făcea parte din partidul național și se opuse amendamentului ce Baronul de Rutmann voia să aducă Regulamentului. Sub ocupațiunea rusească, refuză postul de ministru, ce i se propusese cu multă stăruință de Generalul Kiseleff. — Om foarte învățat, elev de frunte al însemnatei școli a lui Lambru Fotiadî, el călăuzește pe frațele său mai mic Ion în multe ocazii.

Când Const. Câmpineanu devine mare Spătar, bătrâna Câmpineanca mama sa, introduse la Spătărie și la pușcărie obiceiul de a se îngriji osândiții. Ea se ducea singură și scăpă cu influența ei pe nenorociți de la cazne, în cât armășei, când voia să schingiuiască, se grăbiau dicând: «Isprăviți mai curând, că vine Câmpineanca». — (Not. de Gr. Tocilescu).

IOAN CÂMPINEANU, Colonelul, om politic român însemnat, născut către 1798, † 1860. În anul 1835 sub Alexandru Ghica, fundă împreună cu Eliade și cu C. Aristia «Societatea filarmonică», în formă literară dar ca fond po-

litică, și care avea drept scop redeșteptarea poporului român. El desrobi, împreună cu mai mulți alți boeri, pe Țiganiș moșiilor sale și făcu opozițiune principelui în Parlament, împreună cu șefii partidului național, Ioan Rosetti și Gr. Cantacuzino. În 1837 fu reales deputat în adunările generale, dar refuză a intra în adunare, care adoptă adăogirea ordonanțelor generalului Kiseleff ca articole suplimentare la Statutul organic. În 1840 după dizolvarea Camerei, plecă în Franța și Anglia spre a apăra interesele românilor, și ceru protecțiunea colectivă a celor 5 mari puteri; dar nu reuși în această întreprindere. Pe când se pregătea să revie în patrie, află că consulul rusesc isbutise să obție un firman de exil contra lui. Amicii săi îl sfătuiră să aștepte timpuri mai bune, dar el plecă spre București. D'abia ajuns la hotar, fu arestat și condus sub escortă la monastirea Plumbuita (întâi la Mărgineni), unde fu închis. — După abdicarea lui George Bibescu (Iunie 1848), a fost ales membru al guvernului provisoriu, apoi ministru al finanelor sub caimacămie. — (25 Sept. 1848—1 Maiu, 49). — Scrise mai multe discursuri și un roman. — Biografia lui detailată a fost făcută de Ioan Ghica în discursul de recepțiune Academiei (1880). — Iată ce zice ilustrul om între altele: «Treî ani de închisoare și sănătatea sa ruinată, nu aș putut să'i slăbească credințele, nici să'i înăsprească caracterul blând și voios». — Cât timp stete închis, soția lui cea tânără «nepoata Dudescului, alerga în vreme de iarnă cu copilul la sîn, cutreerând pământul din oraș în oraș, din închisoare în închisoare, căutând pe soțul ei...» — (p. 19).

Din soția sa Catinca, acest luptător însemnat al mișcărei din 1848, avu două fii:

ION CÂMPINEANU, om politic român; fiind reprezentant în Corpurile legiuitoare și ministru în mai multe rânduri. La 27 Ianuarie 1877 ministru de justiție, apoi în Septembrie ministru de finance; în 25 Noembrie 1878 ministru de externe; demisionat 11 Iulie 1879.

În 1880 ia din nou portofoliul finanelor; în acelaș an

fu numit guvernor al Băncei Naționale stând 2 ani. Din 1882—85 e ministru de domenii, la 2 Febr. 85 trece la externe unde stete însă puțin. În 23 Febr. 1888 din nou guvernator al Băncei, fiind în această demnitate până la moarte (1889). Căsătorit cu Irina Ștefan Bellu, având patru copii: ION CÂMPINEANU magistrat, ȘTEFAN-CANTEMIR oficer, Elisa și Irina.

CONSTANTIN CÂMPINEANU, frate cu precedentul și fiul mai mare al colonelului Câmpineanu. Fost înalt magistrat timp de mai mulți ani. Căsătorit cu Olga Stamatina, având o fiică: Constanța, căsătorită cu căpitan Gr. Ghica.

CÂNDESCU †

(VALACHIA)

Mare familie, ađi stinsă. Origina ei se confundă cu a Basarabilor, din 'carī poate să fi fost o ramură; după unii derivă. direct din baroniī ungari KENDEFFI, carī însă par ei o bransă despărțită încă de prin al XIV secol, și stabilită în Ungaria.

La început aveau numele după moșia Pătărlagele, s'aū numit și Mihălcești; iar numele de Căndescu îl găsim pe la jumătatea secolului XVII.

MARELE BAN MIHALCEA, din Pătărlagele, născut pe la 1530, boer vestit al lui Mihaī-Viteazul, cărui erea tovarăș iubit și credincios. În toate bătăliile mai însemnate, găsim pe Banul Mihalcea alătura cu dānsul. — Banul erea boerul în care acest domn se încredea mai mult, dāndu'ī cele mai însemnate sarcini. În 1600, Mihaī porni în Moldova contra lui Eremia Movilă și Sigismund cu o mare grabă; iar în Transilvania lāsă locoșitor pe Mihalcea, care administră cu multă înțelepciune. — După victoria de la Mirăslău, sfātui pe domnul sēu a se opune pretențiunilor lui Basta. — Când Mihaī se duse la Viena și Praga, la împēratul Rudolf, ca prizonier al archiducelui Rudolf, erea însoțit de fiica sa Florica, care lāsă curtea în admirațiune, și de credinciosul Ban Mihalcea.

Moartea lui se petrecu în împrejurări foarte tragice: după asasinarea lui Mihaī pe 'cāmpul Turdei, Ungurii nāvālind în tabăra romānilor, masacrāră aproape 300 de boeri, chinuīnd pe cei mai însemnați: «jefuesc tabăra, tārēsc pe bătrānul Ban Mihalcea, și, fără milă pentru cei 71 de ani ai sēi, îl chinuesc și'l gātue». (Vaillant).- Aceasta se întâmplă

în ziua de 19 August 1601. — După alte versiuni el era mai bătrân: «Banul Mihalcea, bătrân de peste 80 de ani, fu prins, căznit și strâns de gât în închisoare». (Tocilescu).

El ținea în căsătorie pe Marula Băneasa, cu care avu 4 copii. — JUPĂNIȚA PREDA, ȕisă Clucereasa, fiica Banului Mihalcea, era soția lui Radu Buzescul. Citată în doc. 1606, 1610 etc. (la monăst. Căluul). Impleună cu soțul ei, îngroapă capul lui Mihai V., la monastirea Dealul. Ca zestre părintească avea satele Vărești, Periații și Călugărenii din Brăila. — Asupra fraților ei PATRAȘCO și MOISE LOGOFETUL, pomeniți într'un act din 1644, nu știm mult.

[Un frate al lui Mihalcea Banul, avea 2 băeți: IANE și TUDOR, dovediți într'un document din 1596, ca nepoți ai lui. (Arhivă)].

RADU VEL COMIS (CÂNDESCU), al patrulea copil al Banului, ȕis Radul Comis Mihălcescul și Radu din Patărlage. El a ținut de soție pe jupâneasa Sofica, fata lui Neagu postelnic ot Negoești; acesta era frate cu Antonie Vodă din Popești, și'l găsim la 1629 și 1633 cu rangul de agă. — Radul Mihalcea era biv-mare-comis la 1651, după cum aflăm într'un document de familie.

Boer însemnat la jumătatea secolului XVII, el e omorît la 1658 de Mihnea, pe când era *Mare vornic*: — «...După aceasta nu multă vreme trecând, Mihnea fiind îndemnat de dracul, iar i-au abătut de și-au tăiat boerii, câți i-au mai rămas, anume, Radul vel vornic Căndescul, cu doi frați ai lui NEGOTĂ și MOISE... etc.». — (Mag. istoric.— Cronica anonimă, pag. 351).

După un document, Moise e tatăl lui Mihalcea Stolnic Căndescu.

Când Mihnea omorî pe Vornicul Radu, împreună cu frații săi: «aruncându-i din casele domnești jos, cu lanțurile în grumazi», cum spune Cronica, piéri și:

ISTRATE POSTELNICUL CÂNDESCU; a cărui legătură de ru-denie însă cu vornicul Radu nu o cunoaștem. (v. Fotino)

Puțin înainte de 1700, întâlnim pe alți doi Căndești, anume: CONSTANTIN CÂNDESCU vel paharnic după 1695; și pe

MIHALCEA STOLNICUL CÂNDESCU (dîs Mihălescul) vel pitar la 1692; într'un document din 1689 poartă titlul de sluger. Acesta trebuie să fie fiul lui Radu Mihalcea, dîs Cîndescu; — mai multe lucruri par ne proba aceasta. Ast-fel, e numit Mihălescule, nume purtat cu oare-carî variante de Banul Mihalcea și de Radu Comisul, carî ambiî s'aî numit Mihalcea, ca și acest urmaș al lor. — El zidi împreună cu soția sa Antița Cantacuzino (Alexandrina), Monăstirea Bercu din jud. Buzău, la anul 1694. Această mănăstire de o arhitectură frumoasă și foarte tare, erea întărită cu ziduri de cetate și avea două lungî subterane pentru fugă, plecând din beciurile palatului. Ea e situată pe un pisc, pe malul rîului Buzău. — Inscripția de pe fațadă dîce: .— «...Ziditus'a această sfîntă și Dumneșeească Mănăstire întru lauda a tot țiitorul D-șeu, de robul Lui, Mihalcea Stolnicul și de roaba lui D-șeu Alexandrina Cantacuzino și s'a zidit în dîlele blagoslov. domn Io Const. Basarab W...»

Mihalcea Cîndescu II, pare a fi murit înainte soției sale, de la care avu fiî pe

ȘERBAN CÂNDESCU biv VEL-SERDAR; trăia prin întâia jumătate a sec. XVII. Din 7 Sept. 1733 are întărire de la Grigore Ghica Vodă pentru stăpînire asupra moșiei Cărlige din Râmnicu-Sărat (v. Academ. docum. 52/7). — In 1746 era biv-vel paharnic între boerî divanului lui Const. Mavrocordat (docum. în mag. ist. II, 283). — El fu însurat cu Ilinca fata lui Enache Văcărescu, (Boliac. Buciumul, Gen. Cant.) și avu 2 băeți:

IONIȚĂ, † fără copii, însurat cu Luxandra Guliano; și

CONSTANTIN LOGOFÊT CÂNDESCU, fost vel-șetrar; însurat întâi cu fata lui Mihai Bărbătescu, apoi cu a lui Ene Slătineanu. — Acest Cîndescu erea boer mare în secolul trecut. In multe chrisoave și documente de prin 1764 e iscălit ca martor, fiind ispravnic vel-Logofêt în divanul domnesc. La 1764, împreună cu Radu Văcărescu, e principalul partizân al lui Const. Racoviță W.

Familia Cîndeștilor s'a stins în secolul nostru prin dînsul (pe la 1800), lasând numai două fice: Luxandra Cămpineanu și Mariuța Lehliu.

CANTACUZINO

Familie în țările române de la începutul sec. XVII; originară din Constantinopol, unde a ocupat tronul imperial.

În privința originii primordiale a familiei sunt multe versiuni: — Lucaniū Platinos ș. a. o urcă la LUCA KUZINOS, regele Kaților, popor germanic vechiū (sec. II a.). Acesta avu de fiū pe Kazinos Katicos, din care ar descinde familia. — După Donat Frangel, numele e format din Kusino regele, și Katina Serafina soția sa, după cum se vede și pe epitaful lui Diomede de Lemnos.

Un istoric, Marc Ravana, spune de Cantacuzeni: «familie ilustră de regi Kandinavi, numiți Sarmati pentru că cei d'antiiu aruncară fundamentul imperiului Sarmat. Regele Alxar mărită pe fca sa Maolea cu ODOARD KANTACUZINO; iar fiul acestuia, Mirtic MAOLEUL zidi orașul Perikop din Tartaria, după numele soției sale Perekopia, fca principelui Sciției, în anul nașterii lui Christ....»

În imperiul roman de asemenea regăsim Kantacuzeni: ast-fel HYACINT KANTACUZEN după ce învinse pe Barbari, supuse lui Cesar poporul Cymbrilor (cam 50 a. Cr.) (Ferd. Trunkel. — cod. germ).

Un KANTACUZEN figura ca abil general în legiunile romane ale lui Nerva, și pieri ucis într'o luptă.

Carol Sever ne spune că Peloponezul eră moștenirea ereditară a Kantacuzenilor, cari l'au stăpinit cei d'antăiū prin principele Kalistos.

Dintre scriitorii byzantini, Ducas (cap. 5—7), raportă că această familie eră de origina cea mai ilustră în Bizanț și că descindea din vechii eroi ai Greciei. — Fără a dis-

cuta aceste date, și trecând peste perioada în care nu mai întâlnim pe Kantacuzeni, găsim origina lor afirmată de mulți autori, în timpuri mai apropiate, dintr'o mare familie Franceză. — Spandugino dă ca origină a familiei pe unul din pairii lui Carol cel Mare. Anume, primul strămoș al Kantacuzenilor e desemnat în persoana lui NICOLAS VALOIS, pair de France, pe la anul 800. (v. Archives historiques).

Descendenții acestuia se înrudiră cu însemnate familii princiare și regale din Europa; și la 1304 întâlnim pe MICHEL VALOIS-KANTACUZÈNE, cu amândouă numele, și care e moșul împăratului Ioan Cantacuzen.

În imperiul byzantin se face mențiune sigură sub domnia lui Alexis Comneanul, la anul 1107, când un CANTACUZEN se distinse în războaiele contra normandului Bohe-mond, în Asia și Dalmatzia.

În acelaș secol, ION CANTACUZEN se căsătorește cu Maria Comnen, din familia imperială.

La anul 1341, ION CANTACUZEN (născut 1293), ajunge *Împărat* al Constantinoplei, și fu un bărbat distins prin multe calități. În 1354 părăsi tronul imperial, iar în 1379 muri. Cu un an înainte de a se retrage de la domnie, asociase pe fiul său MATEI, care muri înaintea tatălui său.

Un DEMETRU CANTACUZEN, a cărui înrudire cu aceștia nu se cunoaște, pieri în 1453, apărând cu ginerele său Nicefor Paleologul, Constantinopolul. — Un alt DEMETRU, joacă un rol însemnat în sec. XVI, căpitan în serviciul Florenței; † în 1536 și îngropat în biserica San Domingo din Pisa.

Trecem peste posteritatea împăratului Jean Cantacuzin, care urmează în filiație neîntreruptă, spre a ne opri în secolul XVII când apar în țările române.

La 1633, Toma, George și Constantin, fiii lui ANDRONIC CANTACUZINO (1590), trec în țările române. Andronic pie-rise ucis de Turci, nevrând a se face musulman. — TOMA C. n'avu urmași; — GEORGE dete naștere ramurilor din Moldova, iar Constantin celor din Valachia. (V. la urmă cea din *Moldova*). Fiul mai mic al lui Andronic: MIHAI, ră-

mase la Constantinopol, și avu de fiu pe DUMITRAȘCO, Domnul Moldovei (1674-76 și 1684-85), adus înțară de unchiul său. Cronicele ne dau o înfățișare nenorocită pentru domnia lui.

Ramura Valachia

POSTELNICUL CONSTANTIN CANTACUZINO, fiul lui Andronic, veni în Valachia pe timpul lui Matei Basarab, după moartea tatălui său, fu mare postelnic, și se căsători cu Elena, fica lui Radu Șerban și nepoata lui Vodă Matei. Boer însemnat, el jucă un foarte mare rol în istoria țării noastre din sec. XVII. — Cronica anonimă a țării românești vorbește foarte adesea despre dânsul. — (mag ist. de Laurian, tom. IV, V). — La 1661, mazilindu-se Ghica Vodă, fu dus la Odrii, unde se afla și Constantin Cantacuzino postelnicul, și vizirul «aū poruncit să omoare pe Ghica Vodă. Ear Constantin Postelnicul, bunul creștin și vrednic de slujbă... vitejește cuteză de intră la Vizirul și cu multe lacrimi îl rugă... etc. — Și opri vizirul pe Mustafa Pașa, ginere-său, să nu vie aicea, și pentru voia lui Constantin aū ertat pre Ghica Vodă de moarte...» (cronica anon. IV, 358). Mai departe cronicarul zice: «avut-aū săraca de țară noroc pentru acel om bun, carele sta în toată vremea pentru binele ei, și'l durea inima de creștinătate și de pământul țării, ca să nu'l pearză, că și el erea moșnean dintr'ansa, cu case și cu olate, ca și alți boiari.... Lăudat să fie numele lui în veci!»

Vizirul, care ținea mult la acest boer, îl însărcină să facă domn al țării pe cine va voi dânsul: «și toți domni greci țarigrădeni cădea la picioarele lui și'i făgăduia bani mulți să facă pe vre-unul din ei domn». El recomandă pe Grigorașcu, fiul lui Ghica Vodă, care fu confirmat. — Mai târziu, recunoștința acestuia dispăru, și din intrigile mizerabile ale lui Stroe Leordeanu și Dumitru vistierul,

în 20 Dec. 1663, Constantin Postelnicul fu arestat și condus la Snagov: «ear când aũ fost spre seară la cină, l'aũ omorît în trapezăria monăstirei». Corpul lui Cantacuzino postelnicul fu îngropat la monăstirea Mărgineni, a familiei.

«Ear țara toată plângă pre Const. Postelnicul, că aũ pierdut un stâlp mare, carele aũ sprijinit toate nevoile țerei....».

El avu 6 băeți și 6 fete: Drăghici, Mihaï, Constantin, Matei, lordache, Șerban; iar fetele fură măritate după: Vintilă Corbeanu Vel vornicul, un Catargiũ, Stanca cu Papa Brâncoveanu, cu Pană Filănescu, cu Costin și cu Radu Cretzulescu vel Logofăt.

M. SPATAR DRĂGHICI CANTACUZINO, fiul cel mare al preced., boer însemnat în cursul sec. XVII. O mulțime de chrisoave vorbesc despre dânsul, între altele o diplomă de la Principele Racotzy, prin care i se acordă titlul de comte al Ungariei (1658). Vom vedea mai jos urmașii fiului său, născut din căsătoria sa cu Pauna Boiceasca, fca lui Dilcu. Să vedem pe cei alți frați ai săi:

MIHAÏ MARE SPATAR † 1716, inamic al lui Brâncoveanu, avu 1 fiu pe comisul Mihaï, și 5 fice măritate după boeri munteni. — Mihaï spatarul erea un om învățat. Zidi biserica Colțea și monăstirile Sinaia, Ocna și Râmnic, fondând și alte așezăminte înseminate. Fu ucis din ordinul lui Mavrocordat la Adrianopol.

CONSTANTIN STOLNICUL, căsătorit cu Maria; boer foarte influent la curtea lui Brâncoveanu, și consilierul favorit. E al treilea fiu al Post. Constantin. Din cauza multor intrigi, se strică cu Brâncoveanu Vodă, tocmai când acesta erea mai încurcat. Având înalte cunoștințe și calități distinse, el fusese corespondentul fratelui său Șerban cu curțile Europene; și erea cu mare influență în țară. El avu 2 fete și doi băeți:

RADU SPATAR C., care avu 2 copii de la soția sa Stanca Brezoianu; — și ȘTEFAN VODĂ CANTACUZINO (1713—1716) domn al Valachiei. Acesta urmă la tron lui Brâncoveanu, ales în 15 Martie 1714. De un caracter bun, încercă mai multe îmbunătățiri și desființă câte-va imposite. Věr cu

Constantin Brâncoveanu întreţinu relaţiunile amicale ale acestuia cu Austria. Fiind mazilit de Ali-Paşa, fu înlocuit cu Mavrocordat, care trădând o corespondenţă a nefericitului domn, acesta fu chemat la Constantinopol, şi decapitat împreună cu tatăl său în Iulie 1716. Soţia sa Păuna căutase în zadar să'l scape, şi fu silită să fugă cu fiii săi, prin Italia şi Germania şi apoi la Petersburg, unde muri în 1740.

De pe când domnea soţul ei, se vorbeşte de o dramă petrecută: Mătuşa doamnei, Călugăriţa Olimpiada, acuzată că ar fi exorcisat'o, fu închisă de vie într'o chilie la monăstire, şi două servitoare ale ei spânzurate. (v. Laurian. — mag. is. V. 183).

Păuna rămase în Rusia, cu fiii ei: RADU şi CONSTANTIN, beizadelele, amândouă ajunşi generali-majori în armata rusă, Constantin stete 40 de ani închis în Austria şi fu liberat de Iosef II; avu 2 fii fără urmaşi; — iar Radu (Rudolf), devenise foarte puternic, knéz şi stăpân hereditar al ordinului Sfântu-George Constantinopolitan, cu drept de a crea nobili, şi muri în Rusia.

MATEI AGA Cantacuzino, fratele lui Const. Stolnic şi fiu al 4-lea lui Const. Postelnicul, muri la 1679 încă tânăr. El zidi monăstirea Poiana de lângă Câmpina. De la soţia sa, fică a lui Duca, avu fiu pe: — SPĂTARUL TOMA CANTACUZINO, renumit pe timpul lui Brâncoveanu, când împreună cu Cantemir trecu armata valachă în partea Ruşilor (1711), în loc de a susţine pe Turci. Cronicele timpului vorbesc mult despre dânsul. Ducea un trai somptuos; el zidi monăstirea Poiana împreună cu tatăl său, şi fu căsătorit cu Maria fata Cuparului Duca. — Sub Petru cel mare, la 1711, fu primit în serviciul Rusiei ca general-major; împreună cu generalul Pen luase cetatea Brăila. † 1721, fără copii, în domeniile sale din Rusia mică.

IORDACHE SPĂTARUL Cantacuzen, al 5-lea fiu al lui Const. Postelnic, Era foarte iubit de fratele său Şerban, care murind, îl lăsa tutor al copiilor săi; iar pe când domnea îi încredinţa misiuni de încredere. Sub domnia lui Brâncoveanu e mare Spătar, El fusese chiar candidat la dom-

nia țerii, dar nu fu ales fiind prea tânăr. Născut la 1661, muri în 1692, înainte ca discordia să fi izbucnit între familia lui Brâncoveanu și Cantacuzeni,

Șerban Vodă, al șaselea fiu al postelnicului, dete naștere la o ramură a familiei, care împreună și paralel cu a fratelui său Drăghici s'a perpetuat până azi. Vom vorbi pe rând de amândouă.

Ramura lui Drăghici Spătarul.

Marele spătar Drăghici Cantacuzino muri otrăvit de grecul vistier Balasache, și avu 7 copii: 3 fete măritate cu boerii: Cândescu, Câmpineanu și Isvoranu; doi fiți tineri; marele Vornic Șerban; și

PÂRVU STOLNICU CANTACUZINO, însurat cu Ilinca Băjeasca, fica marelui Ban Mareș, cu care avu patru copii. Despre dânsul vorbesc și cronicile. În 1689 fu numit ispravnic al monăstirei Horezu, pe care Brâncoveanu începuse s'o zidească, unde «întâmplându-se grea boală, aș murit acolo, care nu puțină întristare domnului și neamului aș dat, că om erea iscusit...». Erea încă foarte tânăr. Din copiii săi, fata Păuna luă de soț pe Barbu Petroian: CONSTANTIN n'avu de cât un fiu fără urmași; iar cei alți doi, Matei și Părvu, avură descendenți.

BANUL MATEI CANTACUZINO, numit «Măgureanu», fiul cel mare al Stolnicului Părvu, de la soția sa Păuna Rustea avu cinci copii: 1. despre Constantin, cel mare, vom vorbi îndată; 2. PÂRVU (1739) n'avu de cât o fată Maria Balș; 3. MIHAI, fu însurat cu Elena Văcăreasca, cu care avu 4 fice, din cari Păunica se mărită foarte tânără în 1769, cu Const. Cantacuzino fiul lui Matei, din ramura lui Șerban Vv., și muri de 17 ani, la 1770 în Brașov. 4. Maria ținu pe Boerul Fărcășanu; în fine 5. ultimul fiu al Banului Matei e RADU Cantacuzino, la 1750 polcovnic și apoi general rus. Din soția sa Mayrocordat avut fiu pe IANCU (1756—1828) colonel rus, și pe Nicolae, din cari sunt urmași în Rusia,

CONSTANTIN CANTACUZINO Măgureanul, fiul cel mare al

vel Banului Matei, plecă la anul 1733 în Moldova, luând în căsătorie pe Safta Cantacuzino fata Logofetului Iordache, din ramura Deleanu. El se numi ast-fel: C. Cantacuzino Măgureanu-Deleanu, și muri în Moldova la 1761. În afară de 3 fice măritate, avu de fiu pe

Vistierul ION CANTACUZINO, însurat cu Elena Balș. Acesta e tatăl a patru fi, dintre cari: NICOLAE Cantacuzino continuă descendența acestei ramuri, având cinci băeți: Dumitru, Ion, Vasile, Matei, Nicolae. Din aceștia urmași (actuali), avu numai

VASILE CANTACUZINO, ai căru copii sunt: Pulcheria Miclescu, Maria Ion Pallady, Elena Ghika Budești, și fi: IOAN-B. CANTACUZINO, inginer, șeful acestei linii a Cantacuzenilor, MATEI și NICOLAE Cantacuzino.

Cea altă branșă actuală din ramura lui Drăghici, se trage din :

PĂRVU II CANTACUZINO MARELE BAN, fiul lui Părvu I, frate cu Matei. Fiind mare Ban, Caterina II Impărăteasa Rusiei, îi adresează o scrisoare în 19 Ianuarie 1768, felicitându'l pentru partea activă ce luase în răsboalele contra Turcilor. În acelaș an chiar, pieri în lupta contra Turcilor de la Comana. Soțiile sale au fost: fata Tigveanului, de la care n'avu copii, și Victoria Rosetti. Avu 3 fice: Safta Bărbătescu, Ecaterina Bălăceanu și Smaranda Slătineanu; iar fiu pe: — ION CANTACUZINO, căsătorit cu Maria fiica satrarului Bozianu n. după 1700. † la 1760. Acesta continuă filiația prin fiul său

IORDACHE CLUCERUL Cantacuzino (1747—1803), pe care îl întâlnim adesea în timpurile din urmă ale secolului trecut. Din soția sa, fiica marelui Vornic Ștefan Pârșcoveanu, avu doi băeți:

GRIGORE CANTACUZINO mare vornic (1800—1849), fiul al doilea al lui Iordache. Insurat cu Luxița Kretzulescu, avu 3 fice (Zoe George Ghika, C-tesa Maria de Castillon, și P-sa Smaranda D. Moruzi) și un fiu: —

GEORGE CANTACUZINO n. 1837, om politic, f. ministru, f. primar al Bucureștilor; ministru de lucr. publice 1870, din

noă 1873—75, senator și fost președinte al Camerei (1889) și al Senatului român (1892), etc. Șeful partidului conseruator (1899) și actual President al Consiliului. Căsătorit cu Ecaterina Băleanu, având 2 fiice și 4 fii: — MIHAIL deputat, NICOLAE, Irina, ȘERBAN, GRIGORE și Alexandra.

CONSTANTIN CANTACUZINO CAIMACAMUL, fost m. postelnic înainte de 1848. Fiul lui Iordache Cantacuzino. După căderea lui Bibescu, și după ocuparea țării de trupele otomane, cele 2 puteri suzerane numiră pe Cantacuzino, Caimacan al principatului, în care demnitate stete până la 1 Maiu 1849 când se numi domn B. Știrbey.—El moare la 1877, având de la soția sa Zoe Slătineanu, o fică și trei fii: Alexandrina Mano, Ion, Grigore, Adolf.

ION CANTACUZINO, 1-ul fiu al lui Const., fost de mai multe ori deputat și ministru al Justiției (n. 1820—18 .). Căsătorit cu Maria Mavros, are fii pe JEAN C. și fice pe: Zoe Dem.-Sturdza, Sevastia Carp, Maria Sutzu, Olga căpit. Miclescu, Elena C. Sturdza, Constanța Romalo, Alina Miclescu.

GRIGORE CANTACUZINO n. 1829, fost Director general al Teatrelor, f. magistrat f. deputat, f. prefect, fost Efor al spitalelor, senator, etc. Fiică d-na General Lahovary.

ADOLF CANTACUZINO, al 3-lea fiu al lui Const. Caimacanul. Fost înalt magistrat mulți ani, etc. De la soția sa, născută Yarka are doi fii: CHARLES-ADOLPHE, n. 1874, și ADOLPHE, n. 1882.

Ramura lui Șerban-Vodă.

ȘERBAN VODĂ CANTACUZINO, (1679 — 1688), domnul Valahiei, frate cu Drăghici, și 2-lea fiu ca vîrstă al Postelnicului Constantin. n. 1640 † 1688. Sub domnia lui Antonie Vodă, în 1669, fusese mare spătar. Duca Vodă îl făcu mare Logofăt, însă bănuind într'ânsul un competitor, se pregătea să-l omóre, când Pórta îl alese domn. (1679). În timpul domniei, căută să scape țara de jugul turcesc; dar totuși fu silit să ia parte la asediul Vienei sub Kara-Mustafa în 1683. El ajută în ascuns pe asediați, cari la 12 Sept. același an fură scăpați de regele Poloniei, Ion So-

bieski, care sdrobi pe Turci. — Victoria creștinilor avu răsunet: Șerban Vv. profită de acest lucru declarându-se ne-atârnat, și trimese pe fratele său Iordache în solie la împărații Rusiei și Austriei; cari îi promisera tronul imperial al Constantinopolei (!), dacă va isbuti să gonască pe Turci în Asia. Adunând o armată de 30.000 ómenî, se pregătea să aplice planul, când pieri în mod misterios: o parte din boeri, în frunte cu fratele său Constantin și cu Brâncóvénu îl otrăviseră la masă, speriați de planurile sale (16 Oct. 1688) Nepotul său Brâncoveanu, îi urmă la domnie. Amintirea lui însă a rămas nepătată și glorioasă; lăsând țerii îmbunătățiri și așezăminte. Cronicarii ne fac un portret de laudă asupra lui. De un caracter aspru și violent cu adversarii, era un bărbat frumos și înalt de statură, inspirând respect tuturilor. De la soția sa: Dómnă Maria, avu pe Gheorghe, și patru fete, cari ținură pe Pr. Cantemir, boerii Urdăreanu, Bălăceanu și Vlasto.

Acéstă ramură a lui Șerban W. se ȳice RíFOVENÎ, după moșie, în opoziție cu cea a lui Drăghici, ȳisă MĂGURENÎ.

BANUL GHEORGHE CANTACUZINO Beizadea, fiul lui Șerban, jucă un rol însemnat în istoria I-ei jumătăți a secol. XVIII. Boerii îl voiaū ca Domn. Avu titlu de mare Ban în timpul ocupărei Olteniei de Nemți (1718); iar către sfârșitul vieței locui în Transilvania cu copii săi, unde se refugiase. Înșurat în două rînduri, cu Casandra Rosetti și cu Luxandra; Ficele sale ținură: Maria pe Toma Brăiloiū și Iliana pe spătar Cămpulungénu. Din băeți, Iordache muri fără copii;

MATEÎ, fiul princ. Gheorghe, comte al Imperiului German, boer mare în Valachia, înșurat cu Joița Dudeasca. Fusesse mare comis și spatar, etc. Matei avu 2 fi, pe CONSTANTIN † tănăr 1773, în vârstă de 22 ani; și care fusesse înșurat din 1769 cu Păunica Cantacuzino, fica lui Mihai † la 1770, în anul nașterii fiului lor Părvulețu, carē muri de asemenea tănăr de 16 ani. — Și pe NICOLAE (al căruî fiū MATEÎ, ȳis Beicu Aga, muri în 1833, fără urmași din cele 2 sōții ce avusese).

LOGOFÊTUL TOMA CANTACUZINO, fiul mai mic al lui Gheor-

ghe Banul, și frate cu Matei, însurat cu Maria Brezoianu. Boer cu mare influență la curtea domnilor fanarioți, sub cari e mare Logofet. — Ficele sale se măritară, una cu Șatraru Mihai Bărbătescu, cea altă cu boerul Topliceanu.

MATEI CANTACUZINO, spatar, fiul lui Toma, numit și «Corneanu», trăia pe la jumătatea veacului trecut. Avu urinaș pe :

GEORGE CANTACUZINO Rifoveanu, însurat cu....., și cari avu 2 băeți, în secolul nostru : Constantin și George.

CONSTANTIN CANTACUZINO, căsătorit în două rânduri, cu Maria Budișteanu și cu o Mavrocordat. E fiul întâi al lui George. Copii săi sunt :

NICOLAE (din I-a.) — GEORGE Cantacuzino, fost ministru de finance, fost deputat și Director al Căilor ferate etc. † 1898 ; — CONSTANTIN, doctor în med., căsătorit cu Sabina Brătianu. Fiū IOAN. —

GHITA (George) CANTACUZINO, al 2-lea fiū lui G. și frate cu Const. ; căsătorit cu o Florească. † 1891, avu patru copii :

ALEXANDRU, f. Director al Imprimeriei Statului etc. ; — ION inginer, căsătorit cu Zoe Wartiadu având 3 fiū (George, Șerban, Ioan și 2 fete) ; — GEORGE C., căs. cu L. Costaforu având 2 copii (George, Șerban) ; — și ANA Dr. Kalindero.

Aceasta este în prescurtare genealogia Cantacuzenilor, a căror filiațiune nu se întrerupe până la împărații din C-tinopl, și pôte mai 'nainte, după cum se vede în cartea de aur a familiei.

Armele vechi ale familiei coprind mai multe semne, concordate de curtea imperială din Viena prin diplome, și peste cari se află armele casei de Valois : de azur, 'cu flori de «lys» de aur.

Ramura Moldova

Din fiul cel mare al lui Andronic Cantacuzino, venit și stabilit întâi în Moldova, derivă această ramură, divizată și ea în alte două, numite după moșie Deleni și Pașcani :

GEORGE CANTACUZINO, mare vistier al Moldovei la 1633. Cei doi fii ai siei: Toderaş şi George au dat naştere la doue branşedeosebite.

Ramura zisă Deleanu:

TODERAŞ Cantacuzino, fiul lui George şi nepot lui Andronic, a avut trei fii. Din aceştia, Vasile n'avu copii, Ioan, cel mare, continuă familia până aăzi; iar ILIE CANTACUZINO marele vistier (1700), avu o singură fca Balaşa, soţia lui Brâncoveanu. El erea boer însemnat al Moldovei sub Racovitză, Cantemir şi Mavrocordat (1700): «.... erea acest boer de mare cinste la Nicolai Vodă, cum dice cronicarul Mustea, că numai cu dânsul grăia Nicolai Vodă din toţi boerii pământeni ce erau.... mai mult este de socotit că nu pentru voia lui, ci pentru voia Brâncoveanului, domnul muntenesc îi facea acea cinste....». — Soţia sa erea Maria, şi el muri fără fiu, înainte de 1720. (v. şi Let. m. III, 92, 115).

IOAN CANTACUZINO, ântăiul fiu al lui Teodor (Toderaş) avu mai multe boerii înalte în Moldova; şi trei fii: George, Şerban (călugărul Sergie) şi Teodor.

— De la acest din urmă, TEODOR (Todiraş Cantă) mare Stolnic, din satul Români, derivă o ramură a familiei prin fiul său IOAN fost paharnic, mare spătar şi Logofet (1749), cunoscut cronicar; (avu frate pe ILIE); urmându-se ast-fel descendenţa: fiul lui Ion erea ILIE C., care avu pe CONSTANTIN, tatăl lui ALEXANDRU Cantacuzino (act); al cărui fiu este VLADIMIR Cantacuzino, fost oficer etc.

IORDACHE CANTACUZINO ăis DELEANU, marele Logofet al Moldovei, fiul cel mare al lui Ion, de la care descinde această ramură. La anul 1716 în ăivanul lui Mihaî Racoviţă W., cumnatul său, erea mare comis, la 1738 mare Vornic şi apoi Logofet. La 1738, când erea în ţară grozavă epidemie de ciumă, s'a oprit Vodă Grigore Ghica, «n'au venit la Iaşi că mureau prea rău de ciumă; ce au trecut la sat la Deleni, în ţinutul Hârlăului, la vornicul Iordaki C. Deleanul şi au şezut acolo până în Dechem-

vrie....» (Letop. Neculce II, 405). De la soția sa, fata lui Racovitză V. avu patru copii : — Ioniță de care vom vorbi, — GEORGE Canta, care avu 2 fete, din cărî una măritându-se cu un Ghika, a trecut ca zestre moșia Delenii, după care acea ramură a Ghicilor a luat numele de Ghica Deleanu. — SAFTA Cantacuzino, care se mărită cu Constantin, fiul lui Matei, din linia Cantacuzenilor din Valachia (Măgureni). Acesta trecu în Moldova, unde muri la 1761 (v. urmașii lui din Valachia). Inruding ast-fel două ramure ale familiei, el se numea Cantacuzino Măgureanu Deleanu. — Balașa fu măritată cu un Hrisoscoleo.

Marele Logofăt IONIȚA CANTACUZINO, fiul lui Iordache. A fost mare Hatman, la venirea lui Grigore Ghica în 1764. — La 1749 fiind încă tânăr, figurează în divanul lui Constantin W. Racovitză ca Vel Cămăraș. (Despre Ilie Canta, fiul stolnicului Teodor și frate cu Ion, spune letopisețul «văr primar cu Ioniță și Iordaki Deleanu». Acest Ilie fusese decapitat de Vodă Callimaki la 1762.)

Ioniță Canta avu de la soția sa, Zoe Ghica, un fiu :

Marele VORNIC MATEI CANTACUZINO, fost și mare vistier al Moldovei, care la 1791 se refugiază în Rusia unde deveni consilier de stat efectiv, ocupând și alte mari demnități. El muri la anul 1817, lăsând 5 băieți de la soția sa Raluca Callimaki. Din aceștia, doi n'aură urmași și nu jucară un mare rol. GRIGORE, al II, fu general-major în armata rusă și muri la 1812 în bătălia de la Povrodina, nelăsând urmași.

Frații săi George și Alexandru, se distinseră în Rusia, având fie-care urmași; formând 2 branșe. (act.)

1. ALEXANDRU CANTACUZINO, al 3-lea fiu al lui Matei. Șambelan la Curtea Rusiei, luă parte însemnată la revoluția grecească din 1821; și muri la 1841 la Atena. Din soția sa Elisabeta avu pe: — DUMITRU, al cărui urmași trăiesc în Bavaria (Fiii săi: Alexandru, Theodor și C-tin)— MATEI C., căsătorit cu Ernestina Ghica-Băleni, a avut fiu pe GEORGE Cantacuzino, al cărui fiu este (act.): LEON CANTACUZINO, căsătorit cu Ana Văcărescu. — MIHAI, alt fiu al lui Alexandru, are descendenți în Rusia, prin fiul său Pavel.

2. Knézul GEORGE CANTACUZINO, fiul lui Matei și frate cu Alex.; Colonel în cavaleria rusească, luă parte la campaniile din 1807, 1812 și la revoluția din 1812 cu fratele său. Căsătorit cu P-sa Elena Gortchakoff, el muri la 1857.— În 1821 făcu la Iași, o proclamațiune către popor, pe care o iscălește: «Knéz Gheorghe Cantacuzin Deleanul». Vornicul Beldiman vorbește în Tragedia sa, rolul ce dânsul a jucat în revolta grecească (1821). (v. vers 1500, cit.) — El a avut patru băieți:

1. LEON, din care urmași în Rusia; — 2. GRIGORE, avu de asemenea 3 fii, în Rusia; — 3. KNÉZUL GEORGE Cantacuzino, guvernator al Basarabiei însurat cu Elena fica lui Anastase Bașotă, având 3 fii: ARTUR, Anastase †, și Alexandru †; — iar 4. MIHAI, avu 2 băieți în Rusia.

Ramura Pașcanu.

Fiul lui George vistierul, venit în Moldova, se chema tot GEORGE (saū Iordache) și trăia încă pe la începutul secolului XVIII. El e tatăl lui IORDAKI CANTACUZINO de la Pașcani, vel Spătar al Moldovei. — Fiul acestuia, CONSTANTIN pare ar fi avut mai mulți copii, dintre cari,

IORDACHE (George) CANTACUZINO, fost mare Logofăt. Trăia pe la finele secolului trecut, figurând ca boer mare în divanurile domnești. El avu de fii pe: Costache, Alexandru, Dumitru și Grigore cari n'aură urmași, și MIHALACHI C. care a lăsat numai două fete: Văcăreasca și Ruxandra soția lui Pânait Balș.

1. CONSTANTIN CANTACUZINO-Pașcanu, fiul lui Iordache III, însurat cu o Rosetti avu 3 fete măritate și 2 fii: — LASCARACHE Cant.-P., căsătorit de 3 ori, având 2 fii: CONSTANTIN CANTACUZINO-Pașcanu, fost deputat etc.- Căsătorit cu Maria Argyropol; ALEXANDRU, vice-presedinte al Senatului f. prefect etc., căsătorit cu R. Calimaki, — precum și fiică Lucie Mavrocordat.

— NICOLAE frate cu Lascarache, fost ministru de justiție și de interne al Moldovei în timpul Căimăcămiei lui

Vogoride; adversar al Unirei. Avu fică pe Pulcheria † 1865, din căsătoria sa cu Lucica Pallady.

2. ALECU CANTACUZINO-P., fiul lui Iordache și frate cu Constantin a avut mai multe fice (din cari Maria Sutzu) și un singur fiu :

IOAN CANTACUZINO (ZIZINE), literat distins și om politic (n. 1829 †-1897). La 1857 erea ministru al caimacamiei; la 1870 trimes la Belgrad, apoi Director gen. al Teatrelor. S'a ocupat mult cu științele exacte. In 1880, publică la Paris traducerea aforismelor lui Schopenhauer și în 1885 (București) celebra traducere franceză a operii aceluiași ilustru filosof: «Le monde comme volonté & représentation.» (3 vol.) Decedat 1897, fără urmași.

CANTEMIR †

(MOLDOVA)

Origina familiei Cantemir erea tătară, și se dicea că descinde dintr'un CHAN-DEMIR, după cum arată și numele. Despre neamul său, însăși Dumitru Cantemir dice : «această familie erea în mare vază la Mârzești din Tartaria pentru nobilitatea sa și imensele sale avuții». — După tradițiune, familia Cantemir derivă de la TIMUR-LENK (1401), marele cuceritor al Asiei. Aceasta pare a o proba chiar și numele însăși; căci «Kan Temur» sau «can-temur» înseamnă sângele lui Temur sau persoană descinzând din sângele lui.

Unul din Cantemirești avusese curagiul a se substrahe atât de sub puterea Chanului cât și de sub jugul Turcilor, și s'a luptat în curs de mai mulți ani cu succes contra mai multor Seraskiri, și probabil că el și-ar fi păstrat mult timp independența, dacă nu ar fi fost sedus printr'un tractat înșelător. Adică Turcii vedând că cu armele nu pot face nimic contra lui s'a prefăcut că ar voi să încheie pace cu el; s'a învoit la toate câte le-a cerut și i-a dat titlul de Bey și privilegiul de a purta 3 tuiuri. Dar după ce l'a avut în partea lor cu modul acesta, Turcii puțin după acea au pus mâna pe el și l'a omorât. *Frații* lui s'a supus din nou Chanului, care le-a dat voe a locui în provincia Akerman și Kilia.

Fiul său, SAVA CANTEMIR, a stat iarăși în grația Hanului; dar și-a schimbat numele, și fiind-că tatăl său a fost Bey și-a luat supranumele de «Begu Mirza» care apoi a trecut la fi și chiar la strănepoții acestora. Pe timpul când Constantin Cantemir erea domn în Moldova, «unde mer-

gând la părintele meu, ȋce istoricul Cantemir, ȋi nară istoria antecesorilor sȃi așă precum o știa din tradiție, prin care singură s'a susținut memoria Genealogiei lor tătarice». El măi spunea, că pe timpul când Canul îl persecuta măi aspru, *un* Cantemir din familia lor, s'a refugiat în Moldova la principele acestei țeri și a primit religia creștină. — (Cantem.— Ist. imperiului otoman, 539). — Acest Bey Mirza sașu Sava Cantemir, scăpă Moldova de o calamitate pe timpul domniei lui Constantin V., adică abătând pe Tătari de a prăda țara, luând el pe Domn sub garanție.

TEODOR CANTEMIR, tatăl primului domn cu acest nume, știm că a fost omorât de Tătari în Bugiac, după care fiul său se refugiază în Polonia.

El a avut 3 copii, pe Macrina, necăsătorită † 1677, Constantin, care domni și NESTOR (1635—1683).

CONSTANTIN VODĂ CANTEMIR, supranumit în domnie Bătrânul (1685-1693). După mórtea tatălui său, se refugiază în Polonia, unde fu crescut și unde servind timp de 17 ani în armatele regilor Ladislas și Casimir, căpătă gradul de colonel. Pe urmă trecu în serviciul lui George Ghica principele Valachiei, fiind mare ceauș, și sub Dabija domnul Moldovei, care-l făcu Căpitan al Bârladului. Sub Duca Vodă fu mare clucer. În 1672 sub Ștefan Petriceicu Vodă, Cantemir, pe atunci marele serdar și comandant a 3 județe de la fruntaria Poloniei, scăpă haremul Sultanului Mahomed IV care erea să fie răpit de Poloni după bătălia de la Cochzim. Când Dumitru Cantacuzino fu depus în 1685, Constantin Cantemir căpătă tronul ca răsplată a serviciilor sale. Dumitrașcu Vodă, gelos de favoarea de care se bucura pe lângă Sultanul, îl denunță Seraskirului Soliman-Pașă; dar el știu să se justifice și Pașă fu chiar acela care-l propuse Porței pentru tronul Moldovei, în locul celui ce voia să'l peardă. În timpul domniei sale, aproape tot timpul ocupat de războiul lui Sobieski cu Turcii, știu să se menție în pozițiunea grea pe care o crea vasalitatea sa cu Turcii și sympatiile de creștin către Polonia. Totuși refuză lui Sobieski să se a-

lieze cu dînsul, când năvăli în Moldova în 1685 și 86. Il ajută pe ascuns când fu silit să se retragă după lupta de la Boian, și-l scapă de la un desastru complet. Conduita lui înțeleaptă îi permise să păstreze până la sfârșit favoarea Sultanului, și avu rara fericire să moară pe tron, după o domnie de opt ani (1693). Făcuse o greșală în cursul domniei sale, prin omorîrea logofetului Miron Costin și a fratelui acestuia Velicico Hatnanul. — Constantin Cantemir avu 2 fii: Antioh și Dumitru, cari amîndoi fură domni, și 2 fete: Roxana și Elisabeta.

ANTIOH CANTEMIR, domnul Moldovei în două rînduri: 1696-1701, și a II-a oară 1705-1707.

În prima lui domnie boerii Rusetesți revin din nou la putere. Antioh Cantemir, trăind rău cu Brîncoveanu ca și tatăl său, domnul muntean își dă toate silințele, făcînd a se mazili Antioch V. și îl înlocui cu Constantin Duca,— În a doua domnie, Antioh se împacă cu Brîncoveanu, Turcii luară pe Moldoveni la Bender spre a întări fortificațiile; Cantemir da însuși exemplu oamenilor săi săpînd la șanțuri ca ultimul soldat. «Dar pe când Cantemir săpă la Tighina, alții îl săpau pe dînsul la Constantinopole», zice Neculce. Intr'adevăr, peste puțin fu înlocuit.

DEMETRU CANTEMIR (1710—1711) Principe al Moldovei.— Cum vine în țară vedînd că aproape toți boerii se pleaseră către Rusia, intră și el în legătură cu Petru cel Mare, prin care asigură domnia familiei lui, supunînd însă Moldova cu totul împărăției rusești. El făgădui lui Petru proviziile îndestulătoare și un număr de oaste, pentru formarea căruia primi ca și Brîncoveanu o sumă de bani, Turcii aveau mare încredere în el. În urmă, când simțiră că au fost trădați, Cantemir trecuse deja în lagărul rusesc. Petru cel mare trece Nistru și ajunge la Prut; el însă fusese amăgit căci proviziile lipseau cu desăvîrșire. După ce vizirul Baltagi Mahomet trecu Dunărea, înconjură armata lui Petru, fometoasă și lipsită de cavalerie și tunuri, din pricină că toți caii perise; Petru cel mare fu prins, apoi scapă,

și se alese din acest război numai cu pierderea Azofului.

Cantemir fugi în Rusia cu mulți din boierii ce trecuseră în partea Rușilor. El fu foarte bine tratat de Petru cel Mare, fiind un om de înaltă valoare. — Știa un-spre-zece limbi moderne și vechi și a scris multe lucrări importante. Ast-fel «*historia incrementorum atque decrementorum aulae otomanicae*»; «*Descriptio Moldaviae*»; «*Divanul lumii*»; «*Vita Custantini Cantemiri*»; «*Istoria caselor Cantacuzen și Brâncoveanu*»; *cronico Româno-Moldo-Valachilor*; «*Sistema religiei mahometane*»; — *historia ieroglică*.... etc., în cari se arată un istoric și filosof de mână întâi, El e cel mai învățat dintre Români din timpul său și multe din operele sale au fost cunoscute contemporanilor săi;

În 1714 era ales membru al Academiei din Berlin. — El fu căsătorit cu Casandra (n. 1683, † 1713), fiica Domnului Munteniei Șerban Cantacuzen. În 1714, după moartea Casandreii se retrase la Petersburg, unde isprăvi istoria Imper. otoman, și în 1717 se căsătorii cu P-sa Anastasia Trubeskoï, când fu numit Consilier particular al împăratului. El se stinse la 21 August 1723, în domeniile sale de la Harcov în Ucraina, chiar când fusese numit principe al sfântului imperiu. — El avu copii pe: — Maria (n. 1700 † 1757), Smaragda (n. 1701 † 1720); Serghie † 1707; MATEI, însurat în Rusia, fără copii; CONSTANTIN, † 1747; și

ANTIOH II CANTEMIR, născut în Moldova 1709, † Paris 1744. Fu crescut la Academia de teologie din Moscova și apoi la cea din Petersburg. În 1731 numit rezident la Londra; în 38 ambasador la Paris. În 1727 Cantemir debută cu un volum de versuri: *Symfonie pe psaltirea dedicată Căterinei I* — Înainte de a pleca la Londra scrisese mai multe satire și opere ușoare, cari se pot considera ca primele în literatura rusă modernă; În satire atacă adesea pe inimiții lui Petru cel Mare și pe ai reformelor sale. Ediția întreagă a scrierilor sale a eșit în rusește la 1847. —

O vară a sa, *fiica* lui Antioh Vodă Cantemir ținu în căsătorie (1708) pe Radul Brâncoveanu, fiul lui Constantin Vodă, decapitat împreună cu tatăl său.

Antioh Vodă Cantemir avu și un fiu, pe—Pr. CONSTANTIN CANTEMIR, fost general în armata rusă și căsătorit în două rânduri: 1. Cu Principesa Natalia Golovin și 2. Cu Pr. Sofia Pasékov, † 1783. — A avut doi copii: pe MARIA care s'a căsătorit cu boerul român Câmpineanu (v. Câmpineanu) și Pr. DIMITRIE, polcovnic în armata rusă. — Generalul rus Münich, în 1739, după ce luă Hotinul de la Turci, voia să pue domn al Moldovei pe Constantin Cantemir, care își avea oastea sa, și care erea cu totul devotat Rusiei. — Astăzi nu se mai cunosc descendenți direcți din această familie princiară a Moldovei.

C Â R J Ă †

(MOLDOVA)

Familię veche din Moldova, ađi stinsă, și pe care o găsim înflorind din secolul XV, și în secolul următor, dând mai mulți boeri însemnați.

Pe la 1440 trăia un CÂRJĂ, anagnost al mitropolitului Țamblac, fost în conciliul din Florența (1438).

ȘANDRU CÂRJEVICI, fiul acestui Cârjă, care erea diac, scriitor de documente, îl găsim în 1497 și 1499 (Uricar XVII).— Pare că fiul său erea boerul:

COSTEA CÂRJĂ (saū Luca), *marele Stolnic* în 1513, 1515 sub Bogdan Voev. Polonul Stanislas Gorski vorbește despre dânsul într'o relațiune a sa asupra păcei dintre Poloni și Moldoveni, la 1509: «*Kyrsza magnus dispensator*». — Acest boer mai târziu, în 1523, ține un discurs politic regelui polon Sigismond I, care a rămas vestit, fiind și unul din primele discursuri ale unui român, care ni s'aū conservat.

Alexandri, în admirabila'i poemă: «Dumbrava roșie», ne presintă pe Cârjă în luptă, (1497) deja bătrân dar viteaz, și de un caracter din cele mai nobile. În loc să se lupte cu Toporski bătrânul, șef Polonilor, amândoi staū de o parte îmbărbătând pe ai lor. Dialogul acestor cavaleri măreți e admirabil. — Poloniū sunt învinși la urmă, și Cârjă se duce la domn, care'i ăice:

..... Cârjă, tu fală mi-ai făcut!

Ca tine fie-ți neamul viteaz și priceput. —

Marele boer Cârjă, e póte tatăl lui:

CÂRJE, PARCALABUL de Neamtz, care e găsit cu această

importantă demnitate în documente din 1528, 29 și 1530. În afară de acesta mai avu și alte titluri de boerie. — Alte relațiuni nu avem despre dânsul. — Filiația se continuă mai departe:

PETROVICI CÂRJĂ, care trăia pe timpul lui Petru Rareș, pe la 1540. — O spiță a familiei, scrisă la 1815 de Petrache Cârjă, începe de la acesta. Petre Cârjă mai avu un frate Damian; iar copii, trei fete și un băiat: Irina, Maria și

VASILACHI CÂRJĂ, care trăia pe la 1575, și avu de fiu pe:

GHEORGHITA, HATMAN și Portar de Suceava la 1591 (7099) April., relatat de un document. Fiul acestuia, este DAVID CÂRJĂ, pârcălab de Roman sub Movilă Voev., care mai avea 2 frați. — El lăsă 2 băieți: Vasilaki, a căruia ramură nu presintă interes, și care se stinse pe la finele secolului trecut; — și al doilea pe:

ANTOHI CÂRJĂ STOLNIC, contimporan cu domnia lui Vasile Lupul. — Fiul său ANDRONAKI trăia pe la finele secol. XVII, având 2 feciori: pe Antohi și pe TOADER CÂRJĂ.

Acest Teodor avu pe Grigoraș și pe IOAN Cârjă, care cumpără moșia fratelui său. Ioan Cârjă avea rangul de v. BAN și muri la anul 1827, lăsând un singur fiu, în persoana lui

PAHARNICUL PETRAKI Cârja, ultimul descendent (a 13-a generație), al acestei familii. Soția sa erea JOIȚA Cercez, fiica boerului Ioniță Cercez, D-șoară de curte a Doamnei Moruzi. În revoluția grecească de la 1821,

«Sărdăreasa Cârjei au dat cumplitul sfârșit,

Cu norăsa și nepoata la un loc s'au săvârșit».

Cum ȋice vornicul Beldiman. — Intr'această dramă, Turcii uciseră pe bătrâna, muma lui Petrache, pe soția acestuia Zoița și pe fata mică, în fața nefericitului boer. Petrache Cârjă, muri la 1831, stingând prin el de tot această mare familie, și ne lăsând de cât o fică: SMARANDA (n. 1812). — (Ghibănescu. — în Arhiva; Spița, famil.)—

C A R P

(MOLDOVA)

Această familie s'a stabilit în Moldova, venind din provinciile Baltice, în secolul XVI. — Cantemir în «*Descriptio Moldaviae*», citează familia Carp printre principalele neamuri boerești ale țării Moldovii.

N'am putut avea, din lipsa de izvoare, de cât puține date despre trecutul acestei familii. Ast-fel găsim ca membrii ai ei:

DUMITRU CARP, SPATAR al Moldovei, într'un act al său prin care vinde medelnicerului Mihail Keșco o moșie, la anul 1727. — (Docum. Academ. rom.). — Dumitrache Carp e de asemenea dovedit printr'un document de moșie din anul 1758. — (Id. Academ.).

TODER CARP, boer iscălit între mai mulți alții, în actul de desrobire al vecinilor, din anul 1749.

La anul 1761, un CARP erea diac de divan, după cum se constată din diferitele acte domnești, scrise de dânsul.

PETRACHE CARP f. paharnic, etc. care trăia pe la mijlocul secolului actual, posesorul moșiei Țibănești, a avut fiu pe:

PETRE P. CARP, n. Iași 1837, om politic, șeful partidului constituțional. A studiat în Germania. Sub Cuza a fost secretar la agenția din Paris, la 1870 ministru, 1871 trimes la Viena, Berlin și Petersburg, 1876 ministru în cabinetul Catargi, 1882 ministru la Viena, unde luă parte activă la regularea cestiunei Dunărei. De la 1888-89 ministru de externe al cabinetului constituțional, 1891-95 ministru de do-

menii; Senator, etc. — Pe când se ocupa cu literatura, la 1864 împreună cu Maiorescu, Negruzzi și Th. Rosetti a fondat Societatea «Junimea». — Activitatea sa politică se poate cunoaște din istoria contemporană a țării. În 1888 a publicat «Era nouă» discursuri asupra principiilor politice.

Căsătorit cu Sevastie Cantacuzino, are copii pe :

JEAN CARP, PETRE, GRIGORE și NICOLAE și fiică Elsa căsătorită cu Lt. Al. Sturdza.

Armele familiei sunt : Pe fund azur trei stele de argint, dispuse 2. 1, cu câte 6 raze; împrejurul scutului bordură de argint punctată.

CARPENIȘANU

(VALACHIA)

Familie boerească din județul Dâmbovița, purtând acest nume din timpul lui Brâncoveanu Vodă, după vechia moșie Cârpenișul.

Înainte, în secolul XVII, ei se numeau boerii Balotești, despre care avem date chiar de la 1600. — Un document de hotărnicie (ordonată de Constantin V. Mavrocordat) spune precis că: «... s'au ales și boerilor BALOTEȘTI *ce le ȋic Cârpenișani*». Moșia Baloteștii din Muscel a aparținut acestei familii.

Boeri din Balotești găsim mai mulți, afirmați de documente din sec. XVI. Ast-fel un chrisov din 1624, citează pe un boer din Balotești. Apoi într'un înscris al Banului Radu Buzescu figurează (la 1648) «**FIERA POSTELNIC** ot Balotești».

Între docum. Arhivei Statului, aflăm iarăși trei generații ale acestor boeri: **CÂNDEA POSTELNICUL** ot Balotești, trăia pe la 1650 și înainte. Acesta avu un frate, al cărui nume nu e menționat, al cărui fecior erea **FIERA** «nepotul Cândei (1703)». — Există o înrudire între neamul Balotescu și acel al Băjeștilor, cu cari aveau proprietăți comune.

Tot la 1703, se citează fiul lui Cândea, anume **MUȘAT CLUCERUL BALOTESCU**, care de la soția sa Marula a avut 3 fii: Matei, Stroe și Pavlache.

De pe atunci, familia luă numele de Cârpenișanu.

Din zăpisul de vânzare al Ilinei Cârpenișanca, din anul 1741, (act aflat în posesia d. Grigore P. Olănescu) reese următoarea filiațiune:

Boerul **HERÉ CARPENIȘANUL** (Fiera), fost căpitan, avea

frate pe Pavlache. Aşa dar putem presupune aproape cu siguranţă după numele acestuia, că erea fiul lui Muşat Balotescu, de mai sus. — Heré a avut după acel zăpis, trei copii :

CONSTANTIN POSTELNIC Cărpeneşanu, care era † la 1740 ;
BĂLAŞA Carpenişanu, martoră în actul surorii sale : —
ILINA CĂRPENIŞANU, care prin zăpisul din 1741 vinde cumnatului ei (văr) Mihaï, mai multe pogoane de vie în Muscel, la Crângurenî.

PAVLACHE fratele lui Heré, a avut fică pe ANCUŢA, soţia lui Mihaï.

Tot ca martor, în acel zăpis, figurează şi RADU Cărpeneşanu.

Intr'o hotărnicie a moşilor Baloteştilor dişi Cărpeneşeni (tot în posesia d. Gr. P. Olănescu, printre actele Moşiei Găeşti), se citează la 1746 : Luca şi fratele său Dumitru ; MIHAÏ logofătul ginerile Pavloaiceî ; apoi STROE cu fiii săi Matei şi Radu ; Damaschin călugărul, etc, — din neamul Cărpeneşenilor.

NICOLAE CĂRPENIŞANU e citat în alte acte din 1784, privitoare la hotărnicia de mai sus. La 19 Sept. 1794 el e chemat să arate ce cărţi de moşie (documente) posedă.

Marele vornic Filip Lenş avea de soţie pe ELISABETA Baloteasca-Cărpeneşanca, la sfârşitul secolului trecut. —

Descendenţii actuali ai familiei se coboară din : CLUCERUL DIAMANDY CĂRPENIŞANU, în secolul nostru ; care mai avea fraţi pe Postelnicul VASILE şi pe Isaiia, călugărit şi arhimandrit la monastirea Găisenî.

Copiii clucerului Diamandy au fost trei fii şi patru fete : IANCU, praporcic †, Iancu † tânăr printr'un accident, Iancu III, Maria Steriadi, Maria Van Saanen, Ana şi Teodora.

IANCU CARPENIŞANU, al treilea din fraţi cu acest nume, n. 1845 † 1883, proprietar al moşiei Cărpeneş ; căsătorit cu Maria n. Voinescu a avut 2 fice, şi 2 băeţi :

IOAN CARPENIŞANU, inginer şi DIAMANDY C., — singurii descendenţi de ađi ai familiei.

C A T A R G I

(VAL. ȘI MOLD.)

Origina familiei e foarte veche, dar de unde vine saū de ce origină e, nu se poate încă ști. După probabilități e de origină tătarică.

Pentru întâia oră întâlnim numele de Catargiu într'un document din anul 1604, sub Radu Șerban Basarab (15 Iulie), prin IOAN CATARGIŪ vel-Spătar, acelaș cu

Marele BAN IENACHE CATARGIU, cunoscut de la 1616 către sfârșitul primei domnii a lui Radu V. Mihnea. In acest an e pomenit într'un act de danie al Skitului Stănești din Județul Vâlcea, prin care Baneasa Maria Catargioaica, fca clucerului Radu Buzescu, închina ȝisa monăstire ca metoch patriachatului din Alexandria. — Cinci ani după data aceasta, adică la anul 1621, în a doua domnie a lui Radu Vv., găsim pe același Enache Catargiū însoțind pe domnul Munteniei în răsboiul de la Hotin, purtat de Turci contra Polonilor. In vara acestui an, Sultanul Osman II, profitând de ingerințele Polonilor în afacerile Moldovei, porni cu o armată numeroasă contra lui Sigismund III al Poloniei. (Miron Costin). După un răsboi care dură o lună și mai bine (20 Aug. — 29 Sept. 1621), amândouē puterile se hotărîră să pună capăt ostilităților. Plenipotențiarii Poloni trimeși pentru tratări, avură o consfătuire secretă cu domnul, la care asistă numai Catargiul Banul Crajovei.

In anul 1633, după mazilirea lui Leon Vodă Tomșa din scaunul Munteniei, boerii se împărțiră în 2 partide, una care voia domn pe Aga M. Basarab din Brâncoveni, spri-

jinită de Mahomed Abaza Paşa din Nicopol, iar cea altă, din care făcea parte Banul Enache, Dumitru Dudescu, etc. cereau pe Radu XI, pe care îl orânduise sultanul Murad IV şi al cărui tată Alex. Iliaş, fusese de 2 ori domn. La 20 Septembrie 1633, Matei V. intră în Bucureşti, iar spre sfârşitul lui Octobrie, Radu XI împreună cu Catargiu şi alţi boeri, sprijiniţi de o bună armată de mercenari, înainta până la podul de la Obileşti pe Colentina. Matei Basarab, cu o oaste mai puternică îi bătu în ziua de 26 Oct. pe câmpia de la Dudeşti, aproape de mănăstirea Plumbuita. — «Movila ce mare de lângă Bucureşti, arată şi acum locul unde a fost bătălia.» (Şincai).

Între fugarii se afla şi Banul Enache Catargiu, căruia i se confiscară averile. La 1637 Matei Basarab dăruieşte vornicului Dragomir Creţulescu, nişte case din Târgovişte «mai sus de curtea domnească, aproape de riş, pentru că acestea cu locul lor au fost ale lui Ienache Banul Katargiu».

Acesta, retras la curtea lui Vasile Lupu, primi rangul de vel-Postelnic al Moldovei, şi stăruia pentru mazălirea lui Matei Basarab. Chiar la 1636 fu trimis de domn la Silistra, spre a stăruia pe lângă Paşa de acolo pentru înlocuirea lui Matei, cu Ion Vodă fiul lui Lupu.

După un an, postelnicul Enache primi însărcinare de a negocia căsătoria domnului cu fica unui Cazac din ţara Cerkezilor, de oare-ce fica Vornicului Bucioc, prima soţie, murise.

NICOLAE STOLNICUL Katargiu, e frate cu precedentul şi din partida adversară a lui Matei Basarab. El, cu Dudescu şi alţi boeri fug cu Radu Vodă după pierderea bătăliei, în Moldova. În cronică de la descălecatul întâiu al Munteniei, se vorbeşte într-o alţi boeri şi de Nicolae Katargiu.

De la fuga lui Enache şi Nicolae Catargiu în Moldova, această familie se desface în 2 ramuri, din care una trăieşte în Moldova, cea-laltă în Muntenia. — Dovadă că nu toţi membrii familiei au emigrat în Moldova e faptul că sub Matei Basarab, Marele postelnic Const. Cantacuzino mărită

pe a doua din ficele sale, după un KATARGIU. Poate că acest ginere al lui Cantacuzen este un fiu (?) al marelui PAHARNIC GHEORGHE KATARGIU, pe care nu'l găsim între adversarii lui M. Basarab, și care figurează ca martor într'un act de vîndare dotal din anul 1624 Mai 8, din timpul lui Alexandru Coconul.

De la Matei Basarab încoace, până în timpurile din urmă, cronicile nu vorbesc de ramura Catargiū rămasă în Muntenia, mai nimic. Chiar din documente, după câte sunt cunoscute asupra lor, nu reese mai nimic.

În ramura Catargiilor din Moldova cunoaștem mai bine în sec. XVII, pe: APOSTOL VEL-COMIS CATARGI, care căsătorește pe fata sa Mariana după marele medelnicer Ștefan Petriceicu, care domni în 2 rânduri peste Moldova. Iar când acesta fuse nevoit să părăsească pentru întia oară domnia și să fugă în 1674 în Polonia, el fu urmat de faimosul cronicar al Moldovei, Miron Costin vel logofet, de Apostol Katargiu și alți boeri însemnați. (Cronica lui Neculce).

Apostol comisul, primi indigenatul împreună cu titlul de nobleță polonă la anul 1676, ca mulți alți boeri înainte. (precum Ureche, Orisa, Balica în 1607; după Engel).

Diploma aceasta, scrisă în limba latină și semnată de regele Ion III Sobiesky, se păstrează până azi. În ea se dice între altele:

«După părerea noastră, ilustrul bărbat Katardziu Mareșal, întrece prin numele țerii Moldovei și prin faima virtuților sale, pe atâția alți bărbați, pe care 'i respectăm în aceste timpuri de agitare ale Nordului.» — Mai jos, lângă semnătura lui Sobiesky se citește: «Indigenatus generoso Apostolo Katardzi Marschalco Terarum Moldaviae confertur». (v. Anghel Demetriescu. — Barbu Catargiu, etc.).

Din urmașii Catargiilor în Moldova, mai sunt cunoscuți în secolul trecut:

VEL LOGOFETUL ILIE CATARGIU. La anul 1716, în domnia lui Vodă Racovitză, trupele nemțești comandate de căpitanul Ferenz, mergând spre cetatea Neamțu «prins'au pe

Ilie Catargiul vel logofăt și pe Antoniu Comisul, și alți, și i-au închis în cetate; și pe urmă au slobozit pe logofătul Catargiul, eară pre cei alți i-au ținut închiși». — (Letop. III, p. 124). — La anul 1717, Ilie Catargiu era mare Logofăt în divanul lui Grigore Ghika Vv.

ȘTEFAN CATARGIU erea biv-Vel Clucer la anul 1727. — (Doc. Academ. r.).

MIHALACHE CATARGIU, e semnat cu mai mulți alți boeri într'un act de emancipare din 1749, etc. → COSTIN Catargiu trăia la 1749 sub Racovitză Vv., pe când erea tânăr.

SPĂATARUL FILIP CATARGIU, la anul 1760 fu trimes cu mai mulți boeri mari, și exilat în Asia la Ionikalisi, din intrigile lui Stavarache, favoritul lui Vodă Calimah. — (v. Bogdan).

În secolul nostru:

JORDACHE CATARGI mare vistiernic. La 1831 făcea parte din comisiunea regulamentului organic pentru Moldova, ales de obșteasca adunare, împreună cu Costache Conachi. Iordache Catargi avu o fică măritată cu C. Forăresco, iar fiu pe: — ȘTEFAN CATARGIU, om politic, fost ministru și caimacam de treî, înainte de alegerea ca domn a lui Alexandru Cuza, în Moldova. Fii săi ereau: — 1. CONSTANTIN CATARGI, al cărui fiu este căpitanul NICOLAE CATARGI, căsătorit cu Viorica Cretzianu.

2. LASCAR CATARGI (n. 1823 † 1899), însemnat om politic al țerii; fost șef al partidului conservator. Fost prefect de Iași și Galați, membru al divanului ad-hoc; locotenent domnesc la sosirea Pr. Carol, și prezident al consiliului (1870). Prezident al Camerei, apoi prim-ministru din nou la 1889 și 1891-95; Senator, etc... (v. Maiorescu-Discursuri parlamentare) † Martie 1899, la București. — Căsătorit cu Efrosina Ventura. — 3. CATARGI, având fiu pe NICOLAE Catargi, fost deputat, etc. —

Din alte ramuri: — Marele logofăt CONSTANTIN CATARGI, rudă cu Iordache, însurat cu Smaranda fca lui G. Balș, a avut șapte copii: — Maria, căsăt. cu Principele Milan Obrenović, — Sofia căsăt. cu Al. Catargi având fiu pe: HENRI, căs. cu M. Lămotescu și PAUL Catargi cu M. Văcărescu. — Olga Petre

Mavrojeny. — Elena C. Ventura. — ALEXANDRU CATARGI, senator, f. ministru plenipotențiar la Petersburg, etc. Căsătorit cu Elena Mano, are fii pe : BARBU și ALEXIS; — GEORGE Catargi, general, f. senator etc., și: — LASCAR †, căsătorit cu Elena Ghika, având fii pe : LASCAR și ALEXANDRU.

Maî sunt descendenți, din alte branșe înrudite, ale familiei Catargi.

Din ramura rămasă în Valachia încă din secolul XVI, s'a distins în secolul acesta :

BARBU CATARGI (n. 1807, † 1862) om. de stat. Șeful Conservatorilor în timpul lui Cuza. Membru în divanul Ad-hoc, ministru de finance, apoi (1862) Prezident de Consiliu ; S'a deosebit ca orator de frunte. Discursurile și biografia sa, au fost publicate de d. A. Demetrescu. La 8 Iunie 1862, întorcându-se de la Cameră, fu asasinat, fiind în trăsură cu prefectul poliției N. Bibescu.

Se pare că o ramură a familiei Catargi, este fam. *Apostol*, trecută înainte de 1700 în Rusia, unde mai există încă descendenții ei.

CEAUR †

(MOLDOVA)

Insemnată familie din Moldova, din care eşi şi un domn al ţării. — Cronica saŭ izvodul lui Huru, compilaţie apocrifă, citează din timpurî chiar anterioare lui Dragoş (sec. XII şi XIII) pe un Pilat Ceur, şi pe Florea Ceur mare Judi de Bêrlad, etc.

Cel d'ântîiŭ din acest neam, care l'am găsit probat, este

ŞTEFAN CEAUR la anul (7181) 1623, MARE VORNIC de ȧara de jos, în Moldova. Nu ştim dacă acesta s'ar putea identifica cu acel care e citat cam în acelaş timp, ca trunchiŭ al familiei, sub numele de :

DUMITRAŞCO ŞTEFAN din Răcăcin, boer mare, care avu de fiŭ pe :

PR. GHEORGHE ŞTEFAN W, domnul Moldovei, succesor lui Vasile Lupul, de la 1653—58. Sub acesta din urmă el erea mare Logofet, când se răsculă contra lui Lupu, venind cu armată şi silindu'l a fugi la Tătari şi apoi la Constantinopol. G. Ştefan venise cu trupe Ungureşti, şi în 1853 ocupă tronul. La Poartă, Gheorghe Vodă Ştefan nu erea bine vedut şi în 1658 ocazia se presintă spre a fi mazilit; anume : Principii Transilvaniei, Munteniei şi Moldovei fiind suspecti în politica lor către Poartă, fură che-maţi la Constantinopol, unde ei nu se duseră şi fură înlocuiţi. (v. despre el : Cronicele Moldovei ; — Xenopol, Istoria R.). Despre căsătoria lui Gheorghe Şt. Vodă, ȧice cronicarul : «...când erea boer, murindu'i jupâneasa a rămas veduvoi : şi tâlnind o jupâneasa săracă, frumoasă, tînără, anume SAFTA din neamul Boescilor (Bou), aŭ tâmpinat'o pe drum mergend

cu rădvanul la Iași, și aș poprit rădvanul cu sila și s'a suit fără de voie în rădvan și l'aș întors înapoi la casa lui. Și pe urmă a primit și ea și s'a cununat cu dânsul, care aș ajuns de a fost și Doamnă.» (I. Neculce. — O seamă de cuvinte). Gheorghe Ștefan muri la Moscova, după ce umblase mult prin străinătate, «și pe urmă i-aș adus oasele lui în în Moldova, și în mănăstirea lui la Cașin, de l'aș îngropat...» — Moșiile Ceaureștilor fură acaparate de frații Căntacuzino cari le restituiră însă, și de Racovițești, cari «nu se știe din ce pricină aș luat și ei moși de ale Căureștilor atunci, și nu le-a dat înapoi.» (Neculce II, 188).

Fratele lui Gheorghe Vodă Ștefan, era

HATMANUL VASILE CEAURUL, care avea acest înalt titlu la 1660 și 1673; fu apoi mare vornic cum se vede într'un hrisov al boerului Hăbășescu, iar sub Petriceicu Vodă și mare logofet al Moldovei. Fiul său (doc. citat) era:

DUMITRASCO CEAUR, mare Stolnic la anul 1689, după cum arată un hrisov de întăritură al boerilor Cerchezi. La 1690 era mare logofet al Mold., și cel d'ântăi boer al lui Vodă Const. Duca, cu care împreună scoaseră birul numit «vădrăritul». El muri la anul 1691: «în scurtă vreme ajunse blestemul mai de grab pe Dumitrașco Căaurul vel logofet, fiind sfetnic, căi scurtă Dumnezeu viața, că muri cum îi mai rău, în dub, și i se istovi și casa lui și trei feciori ce aș avut; se stinse pomenirea lui cu sunet; și moșiile lui căzură în mâini străine.» (Neculce.—Cron. id. II, 249).

În iarna anului 1696, fica sa CATRINA «a lui Dumitrașco Ceur de Valea Sacă», se mărită în apropierea crăciunului cu Antioh Vodă Cantemir, oficiând Iacov patriarhul de Constantinopl, care muri în țară. — Doamna Catrina era vestită de frumoasă.

Dintre cei trei feciori ai lui Dumitrașco, de cari amintește cronicarul, s'a ilustrat:

VASILE CEAURUL, COMTE al Austriei și pretendent la tronul Moldovei. — Cu ocazia mazilirei lui Antioh W. la 1706, oamenii lui Mihaș Racoviță trimesi în țară, arestară pe mai mulți boeri între cari și Vasile Ceur «cumnatul lui An-

tioh Vodă, închizându'î la Seimeni...», iar mai târziu liberându'î. — El se pune apoi în capul boerilor cari s'aû dus în Ungaria, venind cu oştirî sub comanda căpitanului Ferencz, cari coprinseră cetatea Neamţul şi Caşinul, monăstire unde se aşeză «... fiind acolo şi Vasili Cîaurul, isvoditorul acestor zarve, ce făcură toţi la un cuvînt, umplîndu-se de gânduri rele asupra lui Mihaî Vodă. Mult socotînd de sine Vasili Cîaurul să se ridice Domn de la Nemţi; îndemnându'î şi alţii de potriva lui, aû mers în Braşov Vasili Cîaurul la generalul de Nemţi de l'aû făcut graf.» (anul 1716). Inaintînd spre interiorul ţerii «moldovenii noştrii făcîndu-se una cu catanele, cu mare cu mic prădaû, jefuiaû unul pe altul, monăstirile, casele boereşti, cît ţinea pre Siret».

Venind asupra lui Vodă Racoviţă, acesta întîlnindu'î, îi învinse cu ajutorul tătarilor ce adusese în ţară pentru pază (!); iar Ferencz fu decapitat, la marginea Iaşului, unde până ađi a rămas mormîntul său. Corpurile celor ucişi în luptă fură îngropaţi sub Cetăţue, înălţîndu-se o movilă.

Moşiile lui Vasile Cîaur, drept pedeapsă, fură confiscate pe seama Domniei; după cum arată documente dintre 1721—25. (Uricarul XI, 219) Pentru răsvrătirea sa, i se luară mai multe sate cari fură date de Racoviţă sorei sale Maria Stolniceasa, pentru pagubele ce suferise din cauza lui.

Acest viteaz boer, pretendent la tronul Moldovei prin viţa domnească din care se trăgea, e unul din tipurile cele mai cavaliereşti şi interesante din secolul XVIII, atît de sîrac de oameni în ţara noastră.

N'am găsit în cronicî saû documente ale timpului numele copiilor ce avusese, nici data cînd a murit el, fiind refugiat în Muntenia.

În ăilele noastre, acest neam s'a continuat prin femeî, în familia Aslan din Moldova.

CERCHEZ †

(MOLDOVA)

Origina acestui neam e arătat chiar de numele său : ei erau Cerchezi sau Circasieni, veniți în Moldova și stabiliți printre boerii, înainte de Vasile Lupul, pe la 1630. (v. Cantemir — Descriptio.).

ȘTEFAN CERCHEZ, MARE COMIS al lui Antioh Vodă, avea acest titlu la 1680. — În timpul lui Dumitrașco Vodă la anul 1674, acel domn trimise o armată de Moldoveni și tătari unui Pașa turcesc ce venise cu trupe contra Polonilor. Printre boerii ce comandau acele oști, se aflau Buhuș Hatmanul, Const. Cantemir serdarul și «Ștefan Cerchezul comis.» etc. (Letop. Neculce cap. V).

La 1684, Cerchez conduce o trupă de Moldoveni în timpul luptelor cu Tătarii, date de boerii emigrați: «și au rânduit pe o seamă de Moldoveni cu Ștefan Cerchezul biv-țori paharnic....» — (Letop. II, 28). Murind Constantin Cantemir la 1691, și proclamându-se Dumitrașcu, fiul său, de principe, veni Domn însă Duca, iar Capegi-bașa ce venise cu mazilia la Iași, luă pe Dumitrașcu V. Cantemir. El fiind de neam Cerchez, «Ștefan comisul Cerchez mult s'au rugat aceluia Capezi Bașa pentru Dumitrașco Beizadea, zicându'i să'i fie milă de dânsul că este un copil....». — Capezi-Bașa, care'l cunoștea pe acest boer, și fiind și de un acelaș neam, apără într'adevăr cu multă căldură pe Cantemir, și ajungând la Constantinopol îl avu sub grija sa, ast-fel că nu i se întâmplă nimic rău. (V. Letopiseț. Mold. t. II, p. 245). — În aceste ocazii ne vorbește letopisețul țării, de acest brav Cerchez.

Un document din 1689 — (orig. Academie). — citează pe ALEXANDRU CERCHEZ vel paharnic și pe Ștefan Cerchez vel comis, împreună cu Stolnicul Dumitrașco Ceaur, pentru o întăritură de moșie.

Marele VORNIC SAUL CERCHEZ, trăia către 1700. El avea de soție pe Paraschiva, fica vornicului Ionașco Balș.

Nu știm dacă coborîtor dintr'ânșii erea: Căminarul, mai apoi HATMANUL COSTACHI CERCHEZ, care în timpul mișcării grece de la 1821, fu trimis în mai multe misiuni importante, după cum vorbește și jalnica Tragodie a lui Beldiman. — El fusese și la 1821 în deputația boierilor la Țarigrad, când s'a ales Principe Ion Sturza. — (Let III, 378, 418). —

Cei din urmă descendenți ai acestui neam aŭ fost însă: serdarul IONIȚĂ CERCHEZ și fiul său COMISUL TUDORACHE Cerchez, ce trăiau la începutul secolului actual.

Ast-tel această familie s'a stins cu desăvârșire în linie directă, după cum remarcă și T. Boldur Lătescu într'o notiță la traducerea Descrierei Moldovei a lui Cantemir, unde enumeră familiile moldovenești. — (oper. p. 230).

Nu trebuie a confunda acéastă familie, cu altă familie boierească Cerchez, de origină greacă, înrudită cu Pr. Mavrocordat și stabilită în Valachia din secolul trecut, când membrii ei avură titluri de boerie, și din care astă-zî sunt mai mulți represintanți.

COCORESCU

(VALACHIA)

Una din vechile și însemnatele familii ale țării, documentată din prima jumătate a veacului XVI, și înrudită poate cu Basarabi.

Boerul VLADUL Caplea din Cocor, de unde derivă și numele, ne este probat de un document din actul 1537; iar nu altul din 1588 ne arată și pe fiii săi, BADEA și CALOTĂ, boeri din Cocor. — Jupaneasa CAPLEA din Cocor, trăia în zilele pr. Mihnea V. Turcitul.

Pe lângă acești vechi strămoși ai Cocoreștilor, o filiație a familiei se stabilește, și ar putea forma geneologia urmată prin găsirea de noi isvoare, — prin :

PETRU SPĂATARUL, boer care trăia sub domnii anteriori lui Mihai Viteazul. Acesta a avut de fiu (doc. Arhiva St. B.) pe :

RADU VEL LOGOFÊT COCORÊSCUL, care la anul 1616, primește posesiune de la Radu Șerban asupra unor sate, după cum reamintește mai târziu Matei Basarab într'un hrisov domnesc (1641). — (mon. Vieroșul). — Acest însemnat boer a avut de fiu pe :

NICOLAE DIN COCOREȘTI postelnicul, citat la an. 1659, 65, 71 etc. Contimporan cu dânsul erea boerul Clucer STANCIUL din Cocorești, la 1650. În timpul lui Matei Basaraba, Șerban Vistierul cumpără satul Bărăganul din Județul Ialomița «de la boerii ot Cocoreștii», după cum se vede și într'un document de proces pentru moșii, al Buzeștilor. — (v. Odobescu; Antiq. Jud. Rom. p. 48). — Copiii postelnicului Nicolae au fost :

Paraschiv, jupâneasa Pripia (1678), Petru (1655), Nica și

RADU COCORESCU MARELE LOGOFÊT, în anul 1681, când ișcălește acte de ale divanului domnesc. Postelnic erea la 1666, mare clucer la 1680, iar în anul următor vel Logofêt.

În 1876, moșia Cocoreștii, primi pe Duca Vodă «carele n'au cutezat pentru ciumă să se ducă la București, ci s'au dus la Cocorești, și au ședut până la bobotează.... Și fiind Domnul la Cocorești, au auzit că umblă Cantacuzenii înpotriva lui și pe câți au fost lângă dânsul, i-au închis, și pe Șerban Cantacuzenul Spătarul l'au luat în ȋiua de Sănicioră...» (Șincai Cron. III, 191).

Satul și moșia Cocorești, veche a familiei, și care în timpurile vechi a căpătat numele acesta de la boerii din Cocor sau Cocoreștii, se află sub dealuri, situate pe riul Prahova, aproape de Florești și Filipești. Astăzi e înstrăinată din familie. Atunci ȋisa moșie aparținea Panului VLADU COCORESCU MARELE CLUCER, la acea epocă (1676) mare comis, după cum spune cronica anonimă: «...Duca Vodă venind în țară au descălicat la Cocorești din grind, în casele Vladului comis...» La 1680, Vlad erea vel clucer, cum se poate constata și într'un hrisov al pr. Șerban Cantacuzino, iscălit de veliții boeri ai divanului Domnesc printre cari și dînsul. (2 Martie. — repr. Odobescu) — Peste un an, la 1661 erea mare Logofêt al țerii. — Fica sa: Ilinca ținea în căsătorie pe Pârvan vistierul, 1707. —

— Un MANUL Cocorăscul, trăia pe la 1663. —

MATEI COCORESCU la anul 1764, ne este amintit ca biv-vel VORNIC al Munteniei. —

ALECU COCORESCU este numit la 26 April 1782, Ispravnic de Argeș, în locul Barbului Văcărescu. El avu de fiu pe

ION COCORESCU, fost vornic de poliție și postelnic tiular, vel paharnic, căminar etc. La anul 1822, o deputațiune a boerilor Moldoveni se întâlnește cu a celor din Valahia la Silistra de unde aveau să meargă la Constantinopol pentru a cere Domn țerii de la Sultan. Există descrierea călătoriei lor prin Bulgaria și Turcia, precum și petrecerea la Constantinopol sub titlul de: «Jurnalul mergerei boerilor Deputați la Țarigrad». (Letopiseț—Cogălniceanu, II, p. 435). În

afară de căminarul Iancu Cocorăscu, printre boerii muntenii se afla: Banul Grigore Ghica, care fu numit Domn, Banul Bărbuceanu Văcărescu, Vornicul N. Golescu, Spătar Scarlat Mihălescu, clucerul Mihaî Filipescu, şi clucerul Filip.—Peste puţin, la 13 Iulie 1823, Ion Cocorescu vornic e arestat şi dus la monăstirea Plumbuita, împreună cu

GHEORGHE COCORĂSCU mare vornic, poate fratele său.—Tot atunci fu arestat şi socrul acestuia C. Bălăceanu, şi câte-şi trei conduşi la Plumbuita, de unde apoi se liberară (1823). — (v. Hurmuzache. — Doc. tom. X, 229).

Ion Cocorăscu din căsătoria sa cu Smaranda Cantacuzino, a avut 2 băieţi: Alecu şi Scarlat.

ALEXANDRU COCORĂSCU †, cel mare, fost Prefect, etc., însoţit cu Calopi Paleologu avu o singură fiică: Smaranda, căsătorită cu colonelul Corlătescu.

SCARLAT COCORĂSCU, (n. 1816 † 1861), fost Prefect (ispravnic) şi în urmă judecător la înalta curte criminală. Soţie avea pe Ana n. Catopol; iar copii trei:

— Ana, cea mai mică, căsătorită cu Lahovary.

— EMANUEL Cocorescu, n. 1841; şi

— IOAN COCORESCU, n. 1839, f. inspector, etc... Căsătorit cu Iulia n. Blaremburg, † 1890, are de copii pe: (Alexandru †) — SCARLAT Cocorăscu, n. 1870, referendar la In. Curte de compturi, căsătorit cu Madeleine Aslan (având fiică pe: Smaranda); — şi IULIA-Lisette. — Aceştia sunt ultimii şi singurii descendenţi ai acestei familii.

În judeţul Prahova sunt mai multe moşii «Cocoreşti», foste ale familiei şi al căror nume au fost date de membrii ei.

COMĂNEANU

(VALACHIA)

Veche familie a țării, și care există printre boeri încă din secolul XVI.

Cronica ne vorbește cea d'ântâi de boerul: BADEA COMĂNEANUL marele COMIS, care la anul 1658 a fost omorât împreună cu alți boeri de către pr. Mihnea III. Cronicarul anonim — (Cr. de când au descălecat români, IV, 351), — ne spune, după ce arată uciderea unor boeri: «După aceasta nu multă vreme trecând, Mihnea fiind îndemnat de dracul, ear au abătut de și-au tăiat boerii, câți mai rămăsese, anume: Radul vel vornic Cândescul, cu doi frați ai lui Negoită și Moisi, și Udriste vel spatar și Diicul Buicescul vel cluciar, și Radu Fărcășanul vel stolnic, și Danciul Părăianul vel postelnic cu fișeu Preda logofătul, și Badea Comăneanul vel comis și Stroe Cluciarul Bârsescul și Vasile Câmpineanul vel căpitan, și alți mulți boeri, aruncându-i din casele domnești jos....» etc. — Cronicarul critică pe crudul domn, zicând: «acestea le făcea Mihnea, nu doară că erea ceva vinovați, ci numai din svatul lui cel necurat care erea în inima lui plămădit, încă mai întâi, ca să tae pe turci, și să ridice armă asupra Turcilor. Decă știind că nu vor pristăni boiari, i-au tăiat și nimica n'au folosit. Dava seamă înaintea lui D-zeu la vremea înfri-coșătului județ». — (id.) —

MATEI COMĂNEANUL vel căpitan de seimeni sub Brâncoveanu Vodă; are la anul 1690 misiunea de a întovărăși pe tatarii trimeși de Sultan care erea în țară, în fugărirea trupelor germane ce părăsiseră Bucureștii, dar mai mult

a apăra țara de tătari de cât de nemți: «...dând din poruncă și domnul doi boeri, anume Cernica vel armaș (v. Isvoranu), i Matei Comăneanu vel căpitan de Seimeni, cu câți-va slujitori, și mai vartos i-au trimes cu cât vor putea să stea și să păzească de stricăciunile Tătarilor să nu facă, mai ales să nu robească pe cine-va și să nu răpească ca niște lupi de oameni ce sunt acei varvari... etc». — (Radu Greceanu în mag. istoric II, 151). —

De sigur, un alt MATEI Comăneanu, poate fiul acestuia, e acel care la 1746 erea biv *vel pitar*, iscăbind niște documente cu mai mulți alți boeri.

RADU COMĂNEANU, după cum cum raportează Dapontès în «Ephémérides Daces», erea la 20 Iulie 1737 vel clucer de arie.

CONSTANTIN COMĂNEANU la anul 1782, Sept. erea mare stolnic, printre boerii divanului țerii.

ION COMĂNEANU MARELE LOGOFET, la anul 1785, Noembrie 12, ca biv-vel setrar este Ispravnic al județului Buzău, unde posedă și proprietăți. La 1808 semnează în acte de ale divanului ca fost-vel logofet, și a murit pe la începutul secolului actual. — Fica lui a fost soția lui Nicolae vornicul Golescu, Deli-aga, în a doua căsătorie a acestuia. —

Printre membrii actuali, descendenți ai adevăratei familii Comăneanu, este :

ACHILLE COMĂNEANU, general de brigadă n. 1839; comandant al diviziei din Buzău; a făcut cu distincțiune ca major campania din 1877-78, etc. — Căsătorit cu Cleopatra Dabija, decedată la 1888.

CONACHI

(MOLDOVA)

O familie veche Moldovenească, de care se aude prin cronice din secolul XVII.

După pomelnicul bisericeii din Țigănești, găsim începutul genealogiei ei, în persoana lui:

ANGHEL CONACHI mare COMIS al Mold. Acesta avea de soție pe PARASCHIVA VENIN, care se călugări ca văduvă și muri la anul 1719 la moșia sa Nănești de jos sau Fundeni din Tecuci. Iată ce narează Papadopol-Calimah despre dânsa: Paraschiva mai avea un fiu IOAN CONACHI. La 1711 când, după catastrofa de la Prut a lui Dimitrie Cantemir și a lui Petru cel Mare, Tătarii au călcat, au ars și au prădat țara de jos a Moldovei, mai rău ca nici odată, Ioan Conachi au dispărut și rudele sale au crezut că a fost prins și dus în robie de Tătari. În durerea ei de mamă, Paraschiva Conachi, adunând juvaerile sale și bani, s'a dus la Hanul Tătarilor, luând și scrisori de la domnul Moldovei Nicolae Mavrocordat, ca să răscumpere pe fiul său din robie. Nicolae Voevod isbutise să scoată firman de la Sultan, ca Moldovenii să iea robii înapoi de la Tătari, și au trimis boeri cu firmanul la Buceag, fiind Devlet-Gherei-Han acolo. Paraschiva se prezintă deci la Hanul Tătarilor, cerând pe fiul ei Ioan Conachi și oferind în schimb bani păgânilor; dar făcându-se cercetare din porunca Hanului, s'a dovedit că Ioan Conachi perise prins și tăiat de Tătari la gura Oaei, pe moșia Drăgănești, în jos de Tecuci; în desnadejdea ei, Paraschiva Conachi întorcându-se în țară se

călugări, luând numele de Eupraxia, iar pe locul unde perise fiul său de paloșul Tătarilor, a ridicat o cruce de piatră cu inscripția după pomenirea și soarta nenorocitului tiner. Logofetul C. Conachi, în cărțile de pomenire cele-a scris la 1833 despre neamul său, dice că această piatră el a vădut-o și a citit inscripția pe ea. (v. art. despre Tecuci convorb. literare, an. XIX p. 925).

Familia VENIN din care erea Paraschiva Monahia, soția lui Anghel Conachi, e de asemenea veche din Moldova, fiind o ramură din familia Conachi și proprietară a moșiei Torcești din Tecuci.

Un al doilea fiu al lui Anghel și Paraschivei (Eupraxia), erea boerul :

COSTACHI CONAKI, mare AGĂ în divanul domnesc al lui Mihaï Vodă Racovitză (1716), apoi vel comis sub acelaș principe la 1717. Cronicarul povestește de năvălirea trupelor nemțești în Moldova, atunci când ele veniră în Iași: «Ear Aga Conake eșind de la curte să meargă la gazdă, numai că aū auzit Aga huetul oamenilor dîcînd că aū intrat catanele în târg, și aū intrat prin casele din spre Bahlui cerînd vin să bea fiind înghețați; și în dată aga Conaki s'aū și întors înapoi la curte și aū făcut știre că catanele aū intrat în Têrg....». Aū urmat luptele apoi între Mihaï Vodă cu Tătarii de o parte și catanele de alta, comandate de Căpitanul Ferentz Ema, care în urmă pieri ucis. De resbunare, fugînd bătuți fiind de Racovitză Vv., ei prădară casele din Iași ale lui Aga Conaki. — Fiul lui Aga Conaki, a fost :

COSTACHI CONACHI. Acesta la 1763 erea mare paharnic în sfatul Domnului Moldovei Grigore Calimah Voevod, și apoi mare Spatar sub Constantin Mavrocordat la 1789.—

La rîndul său el avu fiu pe :

MANOLACHI CONAKI marele VORNIC, care erea ban la 1783, biv-vel Vornic de jos la 1799, și apoi la 1802 din nou vel vornic de țară de jos. El muri la anul 1803, iar soția sa încă de la 14 Octobrie 1777, născînd pé :

Marele LOGOFET COSTACHE CONAKI, care avea însă din

botez numele de Alexandru. Om învățat, poet distins și unul din cei d'ântăi ce am avut în țară, erea bun cunosător al mai multor științe, filosofiei și a limbilor greacă, franceză și turcă. El luă parte în comisia pentru facerea codului Calimah (1815); iar la 1829 în acea pentru elaborarea Regulamentului organic al Moldovei, fiind atunci mare Vornic; fu apoi Logofăt și Candidat la domnie când s'a ales Mihaî Sturza. El poseda averi imense și de obicei sta la moșia sa Țigănești, mai adesea citind. Poeziile sale începu a le scrie la 1802, sub titlul de «alcătuiră și amintiri», cele mai multe erotice, dar în care calitățile poetice abundă, având mai ales în vedere timpul când au fost scrise. — (v. pe larg despre el: Pap. Calimah. — Convorb. liter. an. XXI, p. 930). —

El muri la anul 1849, 4 Februarie. Soția sa Smaranda (Zulnia, cum o cântă în poeziile sale), născută Donici, fusese întâi soția lui Petrachi Negri († 1824), și muri înaintea Logofătului Conaki la 1831.

În biserica din Țigănești, cu hramul St. Nicolae, zidită de dânsul, la intrare în dreapta este un mormânt pe care se citește: «Manolachi Conaki Vornic de țara de jos săvârșitus'a din viață la 1 Mai 1803. — ECATERINA fica sa, soția căminarului Ioniță Sturza, săvârșită la 1827. — Smaranda născută Donici, nora sa, soția logofătului Costachi Conachi, săvârșită la 1831, Octombrie 12. — Costachi Conachi, care din botez Alexandru, logofăt și cavaler de sfântul Vladimir, născut la 14 Octombrie 1777, săvârșit din viață la 4 Februarie 1849, la 2 oare dimineața, — zac și odihnesc sub această piatră».

Costachi Konaki avu o singură fică:

CATINCA, măritată cu Pr. Vogoride. Ea tipări la 1855 la Iași, o parte din poeziile tatălui său. Catinca Costachi Vogoride, acum reposată, a avut din căsătoria sa, fiu pe MANOLACHE CONACHI VOGORIDI, care prin mama sa e ultimul descendent al acestei familii însemnate.

CONTZESCU

(VALACHIA)

Numele acestei familii derivă de la localitatea Conțești în județul Dâmbovitza, pe care o posedă din secolul XVII.

Intr'un zapis de vîndare al Olăneștilor cu Rudeanu (archiv. St. pach. mitrop. 158), figurează ca martor :

MIHAÎ LOGOFÊTUL CONTZESCU, la anul 1673, 10 Maiu. Acesta e cel d'întăi din câți cunoaștem din această familie. E probabil că fiu al său, erea :

MARELE LOGOFÊT CONSTANTIN CONTZESCU, isprăvnic al divanului la 1714 etc., în timpul domniilor lui Brâncoveanu și Ștefan Cantacuzino. El figurează în numeroase documente de pe acel timp, pe care le contrasemnează fiind vel logofcît. — O fică a sa : Elenca, creă căsătorită cu vel Armașul Radu Lecca (ante 1720).

La începutul acestui secol, a trăit :

PANĂ CONȚESCU, vel-pitar, din care se trage familia actuală. Insurat cu Zinca n. Mavrodin, a avut patru fii :

† Colonelul CONSTANTIN Conțescu, însurat cu Zoe având 3 fete: Tarsița, Maria și Zoe.

† IANCU neînsurat. — † GRIGORE C. având fiică pe Zoe; — și

MATEÎ CONȚESCU (1814—1884), căsătorit cu Polixenia Filality. Ceî cincî copii ai săi (actualî) sunt: GRIGORE Alexandrina, Paulina, Elisa și CONSTANTIN CONTZESCU. —

CORBEANU †

(VALACHIA)

Veche familie, a cărei origină e aceeași cu Corvini din Ungaria, cari se despart ca ramură dintr'ânșii.

Ei sunt Basarabi din Oltenia, înrudiți cu ramura domnitoare a lui Dan. Prin secolul XIV se despărți peste munți familia CORVINILOR DE HUNIADE, ilustrată prin Ion C. de H., «Cavalerul alb de al Valachiei», cum îl numeau streinii, și apoi fiul său, regele MATHIAS al Ungariei. Numele e derivat de la «Corb», devenind «Corvinus» sau corbinus, (V. Ureche) de unde Corbenii. Se zice că există legătură chiar cu familia romană de sub imperiū, numită «Corvinus». — Despre viața acestei familii în curs de 2 secol (XIV și XVI) nu găsim nimic în Cronice, de oare-ce nu se pomenește numele de familie. Tocmai în sec. XVII întâlnim pe:

MARELE BAN VINTILĂ CORBEANUL, fost vel paharnic și spatar, care erea printre boerii de frunte ai țării. La anul 1678, cum ne spune Constantin căpitanul, Duca mergând la Iași, îi veni veste ca Kretzulescu cu casa lui fugise: «de acolo din tabără fugi și Vintilă Corbeanu paharnicu, Pârvu postelnicu, etc. în Ardeal, trecând pe la Troțuș». — (II mag. ist. p. 16). —

«În anul 1685, Mihai Cantacuzenul, mai înainte de a muri, la întâia zi a lui Iunie, a fost trimes de frate-său Șerban Vodă, cu Banul Barbu Milesco și cu spatariul Vintilă Corban la Mihail Apafi și la sftenicii lui, de a făcut legătură între ardeleni și între muntenii...» — (v. Șincai. — Cronica, III, p. 219). — Murind, Banul Corbeanu fu îngropat la mănăstirea Cozia.

DUMITRAȘCU PAHARNIC CORBEANUL, e frate lui Vintilă. El erea boer unit cu partida Cantacuzenilor, care «avea unii pribegî de se înțelegea cu ei: Banul Milescul, Dumitrașco Corbeanul, Paraskiva Bolișteanu, care venise cu Cucîuc Imbrihorul înaintea vizirului...» — (Const. Căpitanul, id.), — adversari lui Duca-Vodă. (1678). —

Copiii lui Vintilă Corbeanul de la soția sa Băneasa ILINA, fîca Postelnicului Constantin Cantacuzino au fost: — Mihaî, Barbul și Constantin; precum și două fete, una Smaranda, și cea altă....., soția lui Constantin Știrbey.

MIHAI POSTELNICUL CORBEANU, cel mai mare din fiii Banului Vintilă. În timpul domniei lui Brâncoveanu, cronica (Radu Greceanu, II 156), vorbește de dînsul, cu ocazia venirii oștilor turcești, pe cari trebuia să le însoțească domnul în Ardeal: «...după ce venise știre la Domn de a oștilor venire, numai de cât boiari au ridicat, anume rînduind pre Isvoranul vel arm. i Mihaiu Corbeanul vel-postelnic, i Enache Văcărescu vâtafu, să meargă să vază că unde va fi vad mai bun pe apa Argeșului, să facă pod pentru trecerea oștilor împărătești...» (1690) — Ca și cei alți frați ai săi, Mihaî Corbeanul muri fără copii.

BARBUL CORBEANU vel vâtaf de aprozi, etc. 1706, e zugrăvit în biserica fostei Mitropolii din Târgoviște, unde printre principalii ctitori erea neamul Corbenilor.—La 1706, împreună cu frații săi Mihaî și Constantin, dăruiește mai multe moșii pe la monastiri. (Doc. Arch. St.) El muri cam înainte de 1730.

CONSTANTIN CORBENUL, fost mare Pitar și SLUGER, moare la anul 1743. Avu de soție pe Maria fata lui Brăiloiu; și el e ultimul supraviețuitor al acestei ilustre și mari familii care se stinse cu totul în țară prin moartea lui. Maria, soția sa, mărîtându-se a doua oară cu un grec (de la Cuciumoi), i-a transmis numele de Corbeanu (!), care a rămas și copiilor din această însoțire.

Un boer CORBEANU enigrase peste munți, unde îl găsim pe la anul 1380, după cum atestă un portret al său, cu

armele Corbenilor, conținând un corb. (Hasdeu) Din acesta descindea Banul Vintilă. — Corvini de Hunyade descind din BUTU, care probabil cel d'ântăiū a trecut în Hatzeg, producând ramura Hunyazilor, prin fiul său Șerban și Voicu fiul acestuia. (vezi *Corvin de Hunyade*).

La anul 1466 trăia boerul MOIOȘ, care avea moșia în Corbă, antica proprietate a familiei pe care o stăpânea și în secolii următori, precum jupâneasa MUȘA de la Corbă la 1555 și sora sa Maria a lui Vintilă paharnicul, etc.

NICOLAE OLAHUL, arhiepiscop primat al Ungariei, în Ți-lele împăratului Ferdinand I, erea din satul Corbi de piatră și descindea din boerii Corbeni (v. Hasdeu. — Cuvinte din bătrâni I, p. 231) etc.

CORNESCU

(VALACHIA)

Origina Corneștilor, este a familiei Greceanu.

Familia Cornescu este ramura lui Radu logofătul Greceanu, cronicarul însemnat din secolul XVIII. — Numele actual al familiei e luat la începutul acestui secol după moșia Cornești, din județul Dâmbovița.

Fotino în istoria sa (Viena 1819, tom. III p. 4) face mențiune de familia Cornescu, cu alte câte-va familii boerești sub rubrica Εὐγενέστατοι.

Ast-fel în mod sigur, genealogia Cornescilor începe în secolul XVII, la 1680.

ȘERBAN, VEL-LOGOFĂT GRECEANU, boer învățat și colaborator cu fratele său RADU la Biblia din 1688 și alte multe scrieri religioase. Șerban Gr. traduce singur «sfânta evanghelie» publicată și cu textul grec, pe 2 coloane, în 1693.

Marele logofăt Șerban a zidit pe la 1680 casele de la moșia Cornești, cari sunt ađi încă în ființă. Acest lucru are însemnătate, de oare-ce clădirile din acea epocă sunt foarte rare la noi.

[RADU GRECEANUL mare logofăt, fratele său, erea însemnat ca cronicar în timpul lui Constantin Brâncoveanu].

GRIGORE MARELE BAN GRECEANUL, fiul lui Șerban, trăesce pe la începutul secolului XVIII și în ultimii ani e Ban al Craiovei. El continuă ramura familiei din Cornești.—Fiul al său este STOLNICUL DRĂGHICEANU, asupra căruia nu știm mult. Pe la 1782 erea vel sluger în divanul lui Caragea; — el avu de fiu pe :

VEL-VISTIERUL SCARLAT GRECEANU-CORNESCU, care trăia

prin a doua jumătate a secolului trecut ca boer însemnat. La 11 Octombrie 1790, principele de Coburg, comandantul armatei austriace, îi remite un act de mulțumire, ca fiind «cea d'ântâi persoană în țară» (sic) pentru buna sa administrație.

Marele vistier Scarlat Greceanul, ia cel d'ântâi numele de Cornescu. Erea însurat cu Ecaterina, fica Banului Dumitru Ghica.

M. LOGOFÊT CONSTANTIN CORNESCUL, fiul lui Scarlat, e cunoscut de pe la începutul secolului, când la anul 1808 Alexandru Vodă Ipsilant l'a ridicat la rangul de comis, fiind încă foarte tânăr. A ocupat mai multe funcțiuni și ranguri de boer. La anul 1847 erea ministru de culte.

El avu 2 fii, pe generalul Cornescu și pe Constantin, din căsătoria sa cu Caterina Obedeanu, fica Alexandrinei Ob. și soră cu Logofătul Grigore.

GENERAL IOAN CORNESCUL, (n. 1822 † București 1890). Intrat în armată la 1837; oficer 1838, colonel 1858 și general la 1870; Retras din armată la 1874. Decedat.

CONSTANTIN CORNESCUL, șeful actual al familiei, n. 1830; numit serdar de Barbu-Vodă Știrbey. Fost în magistratură timp de 14 ani. Pasionat vânător, a scris «Manualul Vânătorului»; fost senator, Prezident al Clubului Regal, etc. — Căsătorit cu Elena n. Mano, are fiu pe: RADU CORNESCUL, † la 12 Aprilie 1899; și două fice căsătorite cu Nicolae și Petre Rosetti-Bălănescu.

Blazonul familiei, ast-fel cum se găsește în sigiliul pus pe multe acte vechi ale familiei, e fund de azur pe care stă o inimă d'asupra cu o cruce romană de aur, având în dreapta și stânga două paseri asemenea. Scutul e susținut de un leu și o aquilă a țerii. Coroană comtală.

COSTESCU

(VALACHIA)

AGA TUDORAN COSTESCU, care trăia în a doua jumătate a secolului XVII avea proprietate moșia Costeștii, de unde derivă numele familiei, moșie pe care o vinde Banului Corbeanu. În urmă el se călugări, devenind egumen al monăstirei Nucet.

Rudă de aproape cu dânsul, — poate chiar fiu, erea :

IORGA COSTESCU, însurat cu Smaranda fata marelui Ban Corbeanul. — Amândoi sunt zugrăviți în mitropolia din Tergoviște, unde Corbenii ereau ctitori. Fiul lui Iorgu a fost :

AGA BARBU COSTESCU, 1750, însurat cu Catinca fica logofetului Enăchiță Văcărescu ; de la care avu fată pe Ilinca, soția lui Catargiu ; iar băiat pe :

CONSTANTIN COSTESCU, fost mare Vistier și postelnic. La 1765, Iulie 11 erea șetrar, apoi Serdar. Din însurătoarea sa cu Sultana, fata Chiajniei Grădișteanu avu următorii copii : — Joița soția lui Assan ; Safta Olănescu ; Mariuța soția stolnicului Gr. Dona (1816) ; PANĂ Costescu, 1793, mare paharnic în 1814, biv-vel logofet 1832, mare vornic 1836, † 1883 ; și în fine, pe

ȘTEFAN COSTESCU, 1793, al treilea în vârstă dintre copii lui Constantin. La 1808 erea stolnic. Avu 3 băeți :

Costache, ALECU și Iancu, neînsurat.

COSTACHE COSTESCU a avut de fiu pe : — CONSTANTIN COSTESCU-COMĂNEANU, fost senator, etc. Căsătorit cu Zoe Ioanidi, având fică pe : Olga, căsăt. 1 cu Al. Florescu, 2. cu G. Vernescu. —

Alecu Costescu a avut băeți, pe :

ALEXANDRU Costescu, etc. căsătorit cu Maria Ionidis, având 2 copii ; — și fratele său ȘTEFAN Costescu, decedat.

C O S T I N

(MOLDOVA)

Origina acestei familji, — cunoscută de prin al XV secol, — după Cantemir (*Descr. Moldaviae*) erea sârbească; însă după cercetări mai exacte se poate vedea că e neîntemeiată această afirmațiune. Poate că li se dicea «Sêrbî» după satul cu acest nume, care erea moșia lor de familie, în Moldova. Sunt mult dovezi cari arată aceasta.

Șincai în *Cronica sa* (III. 253), spune: «Rěū dice Cantemir că vrea să facă pre Miron a fi din neamul sêrbesc; pentru că Mironeștii încă pe vremea lui Aron Vodă pre la anul 1594, erea boeri de frunte în Moldova»...

Documentele cele mai vechi cari menționează despre Costin se urcă la 1392. În acest an, 30 Martie, un uric al lui Roman Vodă vorbește despre un COSTIN, aducând mărturia acestui boer. — (doc. slav. — Arch. St.).

În timpul domniei lui Iuga Vodă, un hrisov fără dată citează pe un «COSTIN», care probabil e acelaș cu cel de mai sus.

KOSTIN POSTELNICUL, trăia în sec. XV când e mărturisit în câte-va documente ale timpului. Ast-fel: din anul 6941 (1433) în 4 Martie, într'un uric al lui Ștefan cel Mare se aduce mărturisirea lui Costin Postelnicul și a lui Vană Ureche. Tot acest Costin mai e mărturisit într'un document de la Iliăș Vodă și fratele său Ștefan, dat în Vaslui, Dec. 1436. — Sub Ștefan în 30 Martie 1433, e citat din nou, etc., iar la 1445 se pomenește «PANĂ COSTINA», care s'ar putea să fie acelaș (?) cu postelnicul. — (Acte din arh. imp. rusă).

În decursul secolilor XV și XVI nu cunoaștem mult despre această familie. Din secolul XVII însă, începe filiația regulată a familiei, prin :

POSTELNICUL ALEXANDRU COSTIN, boer însemnat moldovean în prima jumăt. a veacului XVII. Soția sa Safta, fiica lui Miron sulger, era nepoata lui Miron Barnowski Vodă și a Hatmanului Balica. — Costin ca Postelnic, însoți pe Domnul Barnowski la Țarigrad, unde îngropă pe acest nefericit Principe. — (Letop. Miron Costin, I).— Prin insistențele sale, se aduse domn Moise Movilă, la anul 1630. — În a doua domnie a acestuia, 1633, Postelnicul Costin e în Divan cu titlul de Hatman și Părcălab al Suceavei. El a trăit între 1600—1665.

(Pe la 1623, găsim pe «Costin, diac de logofeție» la Iași, fiu poate lui Alexandru). Alexandru Costin mai este pomenit într'un document din 7 August 1603, prin care Movilă Voevod dă tatălui său, Satul Ciorești din jud. Fălciu. — Pe la 1641, e silit a emigra în Polonia, persecutat de Vasile Lupul. Amestecat fiind în afacerile domnului cu Ardealul sub Gh. Ștefan, fu bănuir de Racotzy, și zăcu un an întreg cu lanțuri în temnița din Făgăraș.

Sub Ghica V., urmașul lui G. Ștefan, e vornic de poartă. Sub Ștefăniță fiul lui Lupu e vel Postelnic, care rang îl păstrează și sub Dabija. — La 1688 murise de mult, de oare-ce se vorbește de «jupâneasa lui Alex. Costin, ce a fost postelnic». — Într'un act din 1674, se arată că soția sa Safta e văduvă și și-a pierdut copii: Dumitrașco și MARIUȚA, înfiind pe Gavril Costachi vornicul. — Miron, Velicico și Basile erau fii din prima căsătorie a lui Costin.

DUMITRAȘCO, moare înaintea fraților săi, nu e așa însemnat, și are o fiică pe Grajdana, soția lui Cocială. — Pe la 1657 găsim un PITAR ALEX. COSTIN (act. 43 vezi Ureche—M. Costin) într'un document. Nică un act însă nu arată înrudirea sa cu aceștia.

MIRON COSTIN MARE LOGOFET, cel mai ilustru membru al familiei și boer al secolului XVII în Moldova. El s'a născut la anul 1633, după cum spune singur în letopiseș. —

«Miron Costin, mare cronicar, a fost și martirul datoriei către țară și a murit pentru această datorie. — El e acela care, pe când Turcii amenințau încălcând hotarele țerei, cuteză să țină „Sultanului: «Intindă-se împărăția Măriei Tale ori unde, dar nu ne place să se întindă asupra țării noastre». (Ureche V. A. — Schițe din ist. literat. române).

Tot el are un cuvânt celebru către Const. Cantemir, când acesta vrea să ridice biruri noi: «Mai des cu paharul Măria Ta, dar mai încet cu orînduelile...»

La 1661 Iunie, Costin e biv-paharnic; între 1662—64 e părălab de Hotin (docum. moșiei Balosești). În anul 1665 e vel-ciașnic sau paharnic. În acelaș an e și mare Logofăt sub domnia lui Antonie Roset. Peste 2 ani semnează ca vornic mare. Din 1676 e iarăși vel-Logofăt. Sub Const. Cantemir, staroste de Putna, sarcină pe care o luase spre a pune capăt cetelor de bandiți ce pustiau ținutul.

În privința politice, marele cronicar ca și fratele său, erau plecați spre Polonia, din care cauză li s'a tras și moartea. — Ca scriitor, Costin se distinse prin cronica sa, sau primul și al doilea descălecat (al lui Trajan și Bogdan). E cea mai importantă cronică a românilor în sec. XVII atât prin detaliile istorice cât și în privința limbii. — Tot Miron Costin a scris și niște versuri polone, dedicate regelui Ioan III, cu titlul: «Despre poporul Moldovei și al țării românești»; de asemenea și «viața lumii», poem.

În anul 1691 se întâmplă drama în care peri vestitul Miron Costin cu fratele său Velicico. Acuzați în fața domnului Const. Cantemir cum că umblau să pue domn pe Velicico; ei fură omoriți într'aceiași zi. Despre rădarea lor, vorbește pe larg cronicarul Niculce (II, 136). — Iată ce țină însă Nicolae Costin: «În velleatul 7200 în luna Decembrie, în domnia sa, Cantemir Vodă tăiat-au pe Miron Costin, fost logofăt mare și pe frate-său Velicico, vornic mare, dându-le vină că s'au ridicat pe domnie asupra lui, însă Miron nefiind în Iași într'acea dată, ci la țară la un sat al lui și s'au fost 'ntâmpat de i-a murit jupâneasa, că vrând să o îngroape, eată că au sosit la dânsul de la Can-

temir, Armaşul II-lea Racoviţă, cu un steag de lefegii, ca să'l ducă la Iaşi, că el se rugase să aibă răgaz până şi-o îngropa jupâneasa, şi să meargă; şi fiind aşa, iată. a sosit şi Macrii vetaful cu a doua poruncă, de în ce loc îl va afla, acolo să îi taie capul; şi după poruncă i-au tăiat capul şi l-au îngropat împreună cu jupâneasa lui.» — E foarte tristă scena când acest mare boer e luat de lângă catafalcul soţiei sale, la moşia Bărboşii, spre a fi executat. La 5 ceasuri în acea noapte, perit decapitat lângă puţ şi fratele său, vornicul Velicico.

Miron Costin a fost însurat cu ELENA, fika lui Ion Movilă, cu cari avu 3 băieţi: Nicolae, Ioniţă şi Pătraşcu.

HATMANUL VELICICO COSTIN, fratele al II-lea al cronicarului. E cunoscut ca Hatman din primii ani ai domniei lui Cantemir, care'l cheamă împreună că fratele său din Polonia, punându'l în capul unor oşti. În mai multe întâlniri cu Polonii, el fu silit să se retragă. (Neculce II, p. 231). Iată cum îl zugrăveşte cronicarul: «Velicico Hatmanul erea un om de fire şi de treabă la toate socotelile lui, şi îndrăzneţ bun; numai, neavând nici cu cine, a doară nici noroc la război n'avea să'i slujească, că pe unde mergea îl tot bătea.» Voia să ocupe tronul Moldovei cu ajutorul fratelui său, dar norocul îl părăsi.

El fu omorât câte-va ceasuri după fratele său; fiind scos din beciul unde se ascunsese auzind de venirea lefegiilor, fu dus lângă fântână şi decapitat: — «spune de Velicico că ar fi stat de multe ori împotriva vorbirei lui Cantemir Vodă, a fost dicând că omul care nu ştie carte este un dobitoc, adică unde nu ştia carte Cantemir Vodă....» (Mustea Letop. III, 36). Căsătorit cu Catinca fata lui Toma Vornicul, avea moştenire Sârbii şi Bodeşti. În 1680 erea Comis.

VASILE COSTIN, frate cu precedentii, moare încă tânăr, în Febr. 1685. Iscălit într'un zapis al lui Duca Voevod din Iulie 1669: Un act de judecată al lui e dat din 1674, Septem. 22, sub Dumitraşco Vodă. E îngropat în mon. Bărbeştii în 1685, având pe mormânt o piatră de marmură. Peste 6 ani, fu îngropat alături cu dânsul şi Miron

cu Elena soția sa. Inscripția de pe piatră este: «Această peatră o au făcut Velicico Costin Hatmanul, care s'au pristăvit către sălașele vecinice în anii de la zidirea lumii 7193, luna Febr. 20 zile».

NICOLAE COSTIN, fiul lui Miron, † fără copii, continuă opera tatălui său ca cronicar. Nicolae, în timpul lui Cantemir se însură cu Ilena fata lui Duca Vodă, și pare că acest lucru contribui la necazul lui Const. Cantemir pe neamul Costin. — Nicolae Costin a fost Vornic și MARE LOGOFÊT al Moldovei, fiind unul din boerii însemnați. Cronica sa, urmează întâmplările dintre anii 1662—1711, sub titlul: «Leatopisețul țării Moldovei de la Ștefan sin Vasile Vodă...». Pe lângă această cronică, el mai avu și alte scrieri. — Frații săi erau:

PĂTRAȘCO COSTIN, e mai puțin cunoscut și probabil a murit tânăr. Cămăraș mare sub Const. Cantemir, era menit ginerele acestui domn, fiind logodit cu domnița Safta, fica lui, care logodnă însă se desfăcu. N'avu copii.

Pe la 1689 sub Pr. Cantemir, împreună cu frații săi se refugiază la cetatea Neamțului. (Let. II, 242).

IONIȚA COSTIN HATMANUL, sub Const. Cantemir, serdar. Acest fiu al lui Miron logofêtul era postelnic al II-lea în domnia din urmă a lui Duca Vodă (Letop. N. Costin, II). Un act din 18 Sept. 1683 îl pomenește ca Hatman; Căsătorit cu Safta Jora, el avu doi fii: pe Nicolae și pe Miron ȕis Mutul. În genealogia Costinilor e citat ca «Generalissimus und gouverneur von Sutzava». — E socrul lui Miron Cuza logofêt, și din 1730 se păstrează foaia de zestre a soției sale. (Acad.)

NICOLAE COSTIN vel JICNICER, apoi «erzkanzler» său mare Logofêt, ȕis Brenișteanu. Fu căsătorit cu Ilinca sora lui Vodă Constantin din Valachia. El avu patru fice: Casandra Vorniceasa, căsătorită cu Iordache Cantacuzen (Deleanu); Victoria Comisoaia cu logofêtul Stratulat, apoi cu vel paharnicul Matei Hurmuzache; Maria căs. cu Stolnic Luca; și Safta măritată cu marele Ban Ioniță Krețulescul.

— Un COSTIN, poate să fi fost frate (?) cu Nicolae.

Anume acel amintit că a ținut pe fata posteln. Constantin Cantacuzen (1707). — Acest Costin avu un fiu: CONSTANTIN, pe care'l găsim iscălit în 2 documente din 1722 și 1731 de la Nicolae Voevod, fiind fitori Logofăt. —

MIRON II COSTIN, ȃis MUTUL, cunoscut ca Vornic mare și fost spătar. Fiū al lui Nicolae. In genealogie i se ȃice «Mutenko», ca și urmașului său. Căsătorit cu Casandra Cuza Comisoaia, avu 2 copii, pe :

IONIȚA COSTIN SPĂTAR, al II-lea fiū, asupra căruia se știe că a avut 2 fiū, anume pe IORDACHE Costin spătar, † fără copii, și pe Maria.

MANOLE COSTIN COMISUL, frate cu IoniȚa și fiū mai mare al lui Miron Mutul, a fost însurat cu AniȚa Buhuș Stolniceasa. Poartă și el surnumele de Mutenko. Avu 4 copii, dintre cari 3 fete adică: Maria, Safta căsăt. cu Vornicul Costriș, Smaranda, și :

DUMITRU CAVALER DE COSTIN, fost mare spătar, căsătorit cu Catinca Flondor. El capătă de la imperiul Austriei titlul ereditar de «ritter von Costin», care s'a perpetuat, familia fiind stabilită în Bucovina. Fiul său a fost :

Cavalerul GEORGE DE COSTIN (18.—18.), căsătorit cu..... Are fiū pe :

MIRON DE COSTIN, căpitan de cavalerie, fost oficer în armata austriacă etc., ultimul descendent al familiei. — Căsătorit cu Sofia Vlădescu.

Armoriile : pe fund roșu, două săbii încrucișate cu vîrfurile în sus, de argint. — Coroana de baron.

COTOFEANU

(VALACHIA)

Veche și însemnată familie boerească, azi aproape stinsă, și originară din Oltenia, unde își avea leagănul încă din timpul vechilor Domni Basarabi. — La origină erea aceeași familie cu Spinenii. (vezi Spineanu).

MIHAÏ SPATARUL COTOFEANUL se ilustrează sub Leon Vodă în anii 1630. Atunci, la 27 Octombrie, cum ne spune cronica anonimă, o mulțime de boeri emigrară din cauza birurilor, printre cari marii boeri Filișanul, Brădescu, etc.— Leon Vodă trimese soli după dânșii pe Radul de Désa, ș. a., care se întâlni «cu strejile pribegilor, fiindu-le capi Barbul paharnic Brădescu și Mihaï spatarul Coțofeanul... și prinseră pe Radu logofăt Désa...» — Matei aga profitând atunci, intră cu trupe în țară, pe urma strejilor. — Mai apoi, acești boeri se împacă cu Vodă Leon, care le dăte boerii.— Matei Basarab ocupând tronul, mai mulți boeri vor să aducă domn pe Radul de la Moldova, fiul lui Alexandru, pentru care 'și pregătiseră totul intrând în țară. Matei însă trimete înaintea lor la Buzău, trupe sub ascultarea lui Mihaï Coțofeanul și Radu Désa, boeri de credință, în urma căror претенdenții se retraseră, revenind însă mai târziu, când fură înfrânți de principe la Dudești. — El avu o soră, Iudita Coțofeanca spătăreasa (vezi Spineanu).

Despre ION SERDAR COTOFEANU, narează cronicarul Șincai, anume: Comtele Emeric Tekely cerând la anul 1682 ajutor de la Turci contra Nemților, «i s'au dat oști din țară cu Ianoș serdariul Cozofénul, iară din Moldova cu Gheorghită Ciudei serdariul, carele multe cetăți de ale sale au

luat înapoi... etc.» — (Șincai. Cron. III, 209. ap. Cron. Bălăcească și Ghebhardi).

Maî mulți boeri Coțofeni, urmașii acestora, aveau maî târziu averi întinse în țară și moșii numeroase, fiind până în secolul nostru, timp de 2 secole, printre boerii mari ai țerei.

Boerul COȚOFEANU era ispravnic de județul Dolj la 1816; iar apoi fu făcut *clucer* mare.

Fata lui Coțofeanu din Crajova, pe la 1830, când mulți boeri își măritaă fetele după oficerii ruși ce se aflaă în țară, fu măritată cu parucicul Pasninski. —

Ultimii urmași ai acestei familii. în zilele noastre, copiii boerului Gugă COȚOFEANU, din Crajova: TITI Coțofeanu, cunoscută sub numele de «Princesse de Bucarest», și — GRI-GORE COȚOFEANU, fratele său, cel din urmă descendent al familiei.

Satul Coțofeni, vechiū al familiei, se află în județul Dolj, maî sus de Crajova, fiind compus din 3 corpuri: Coțofenii de sus, de mijloc și de jos, pe ambele maluri ale riului Jiul. —

CRĂSNARU

(VALACHIA)

Familie boerească din Gorj, unde s'a limitat în cursul secolului trecut, și în care se află satul Crasna, de la care 'și derivă numele. În acea localitate se află și monăstirea Crasna, zidită la 1639 de marele pitar Dumitrie Filișanu, reparată la 1747, și situată sub muntele Muncel.—(V. Filișanu).

Boerul RADU DIN CRASNA, împreună cu fratele său NEAGOE spătar, fură trimeși de Domn la anul 1540, pentru a face îndreptarea hotarelor cu Ardealul, din partea noastră. (v. Pușcariu. — Fam. nob. din Ardeal. II, p. 181).

Aceștia de sigur, sunt cei d'ântâi strămăși cunoscuți ai celor ce urmează. —

DUMITRAȘCU CRĂSNARU, boer Gorjan, la 18 Aug. 1734 e însărcinat de administrația imperială a Banatului, cu cercetarea unei pricinii. (Al. Stefulescu—T.-Jiü).

MIHAI CRĂSNARU mare clucer, e ctitor la monastirea Crasna. Fiind biv-vel clucer la 1756 (Ianuar 3), e orânduit de Vodă Racoviță, ca împreună cu Radu Brăiloiu biv-vel pitar, să hotărască moșia Târgu-Jiü.

Slugerul ȘTEFAN CRĂSNARU, se afla la anul 1779 ca ispravnic al jud. Gorj, împreună cu Barbu Poenaru vel-setrar. Tot SLUGERUL Crăsnaru, împreună cu mai mulți boeri, fu numit în divanul Craiovei, ca jude (cu 50 taleri pe lună), la 1783.

RADU CRĂSNARU biv-vel șetrar, era judecător peste județul Gorj, la Târgu-Jiului, în 1780 și 84.

În secolul actual, la 1801, unul din ispravnicii de Gorj erea : GEORGE CRĂSNARU, care împreună cu soția sa Stanca

Slugereasa sunt zugrăviți în biserica S-tu Nicolae din T.-Jiū, la dreapta intrării, ca ctitori și donatori, iar alături de dânșii fiul lor: GRIGORE CRĂSNARU.

Astă-đi există mai mulți membri ai acestei familii, dintre cari: ALEX. CRĂSNARU, fost prefect de Vâlcea, căsăt. cu Vera Roscowsky; — ACHILLE CRĂSNARU, și fiul său: CONSTANTIN Crăsnaru, magistrat. etc...

CRETZIANU

(VALACHIA)

Această familie a posedat timp de mai mulți secolî, până la Zamfir Cretzianu, moșia Crêața din Ilfov, de la care'sî trage numele. — Unul din strămoșii ei este menționat în documente de sub Matei Vodă Basarab. (sec. XVII).

Pe la finele secolului trecut, dintr'o ramură a familiei, un Cretzeanu căsătorindu-se cu Alexandrina, fîca marelui logof. N. Obedeauu a dat naștere ramurei care a luat numele de Obedeauu, represintată prin marele Log. Gr. Obedeauu, care avu numai o fîcă: Alexandrina Sutzo. (v. Obedeauu).

Strămoșul actualei familii, — ramura principală — îl găsim la începutul acestui secol în persoana lui:

ION CRETZIANU MARE PAHARNIC, cu care titlu iscălește și printre boerii divanului, (an. 1808 etc.). Acesta, însurat cu Sanda Cornescu-Greceanu a avut 3 fii: — IORDACHE † neînsurat, fost secretar al divanului în timpul administrațiunei lui Kiseleff; — Zamfir, și Costache, cari avênd copii, urmașii lor formează ađi 2 branșe:

I. AGA ZAMFIR CRETZIANU, însurat cu Maria, fîca Vornicului Constantin Samurcaș Caimacanul Craiovei, a avut 13 copii, din cari aũ ajuns la maturitate 4 fii și 2 fice:

— GEORGE CRETZIANU, (1829—1886) poetul, cel mai mare; fost ministru și Prezident al Curței de Cassație. Ca scriitor a lăsat poezii admirabile, din care multe aũ rămas populare: «Poet duios și sincer, ȑice un critic, el a întrupat în versurile sale numai ce situațiile adevărate îi inspiraũ.... Cretzeanu își iubea patria, pentru care a lucrat cu mare sârguință...» — Căsătorit cu Ana Mano,

n. 1840 (în v.), fica Logof. Nicolae Mano, a avut 2 copii: Smaranda, căsătorită cu colonelul I. Mano; — și

GEORGE CRETZIANU n. 1865, deputat, fost șef de legățiune, etc. Căsătorit (1894) cu Zoe Al. Știrbey (n. 1874, † 1897), având 2 fii gemeni: GHEORGHE și ALEXANDRU Cretzianu nn. 1895.

— Generalul VICTOR CRETZIANU, al doilea fiu al lui Zamfir (n. 1832, † 1897); general de cavalerie-inspector, fost șeful casei militare a M. S. Regelui, etc... — Insurat: 1. cu Elisa Văcărescu (fără copii), și 2. — cu Elisa Pană Olănescu, de la care avu un fiu și două fice: ZAMFIR (1864—1883) † la Zürich; — MARGUERITE, căsătorită cu Pr. Grigore Const. Ghika; și Viorica, căsătorită cu căpitan Nicu Catargi. —

— Cei alți doi fii ai lui Aga Zamfir au fost: ALEXANDRU fost căpitan, fără copii, n. pe la 1840, decedat 1890. — ION CRETZEANU n. 1849, fost magistrat.

— Fiicele lui Zamfir, suțorile precedentilor: — Zoe (1839 † 1873), măritată cu majorul Petre Retoridy; — și Maria n. 1848, căsătorită 1. cu colonelul Aristid Iarka și 2. cu Albert Chabert (în v.).

II. COSTACHE CRETZEANU, fiul mai mic al paharnicului Ion Cretzeanu, însurându-se cu o Lăcusteanu a avut următorii copii:

1. ION CRETZIANU, consilier la curtea de compturi, decedat. Insurat cu Maria n. Ștefănescu, a avut 3 copii: Maria; — Elena, căsătorită cu căpitanul C. Slătineanu; — și ION CRETZIANU, n. 1863, fost oficer de cavalerie (act.)

2. ULYSSE Cretzianu, decedat. Insurat cu C-tessa Sultana Rosetti. Neavând copii, au adoptat fică: Maria. — 3. NICU CR. decedat, fără descendenți. — 4. CONSTANTIN Cretzianu †, fost Prefect de Ilfov; — și 5. Elena, măritată cu N. Tătăranu.

C U Z A

(MOLDOVA)

Familie princiară română, și una din cele însemnate ale Moldovei, aflându-se printre boerii mari din secolul XVII.

După cum ne arată numele, origina familiei trebuie căutată la sudul Balcanilor, unde din evul mediu, în al XIII secol și XIV trăiau cavalerii CUZI, de origine italieni, și cari se produsera în răsboaie ca strătoși distinși. —

Letopisețele Moldovei ne vorbesc pe larg de CUZA SPATARUL, un boer însemnat prin rolul ce joacă la începutul secolului XVIII. Constantin Duca venind în scaun la anul 1701, și văzând marele număr de boeri emigrați în Valachia la Brâncoveanu, numi o deputație de boeri spre a se întâlni la Focșani cu a lui Brâncoveanu ca să decidă în această privință. Boerii moldoveni din acea misiune erau Nicolae Donici mare vornic, Ion Costin Hatman, Cuza Spatarul, împreună cu Mitropolitul țării. — (Létopisetz, ed. Kogăl. t. III, p. 28, 113). —

Moartea lui se întâmplă sub Mihaï Racovitză Vv. la anul 1716, atunci când Vasile Ceaurul și trupele nemțești venite în Moldova, fură înfrante de Vodă Racovitză cu ajutorul tătarilor. «Atuncea era un boer mare, zice anonimul cronicar al Mold., numit Cuza ce fusese Spatar mare, și ziceau unii că au fost și el într'un sfat și legătură cu acei neprieteni; căci feciorul lui a eve au mers la cătane, și umbla tâlhuind. Și de multe ori i-a poruncit Mihaï-Vodă ca să tragă pe feciorii săi încoace, să nu se afle la nemți cu catanele; iară el aducea pricină ca să îndrepteze pe feciorii lui; și au trimis domnul de au prins pe doi din

feciorii lui și i-au închis, și au șezut până au venit catanele; și Cuza fiind în Iași au trimes prin mijlocul catanelor și au slobozit feciorii de unde ereau închiși. Ce prepuind domnul și zicându'și și alții, cum acel Cuza a avut respondenție cu catanele, și 'i-ar fi umblat scrisorile la dânșii, dându-le știre de starea Domnului, îndată s'au pogorât domnul de la Cetățue și au pus de l'au spânzurat pe Cuza». (id. III 129). — Tot atunci se decapită și căpetenia trupelor nemțești Ferenț, și cum zice alt cronicar: «până a tăia pe Franț, Cuza spatarul era spânzurat de furca scrânciobului, ce erea înaintea curței domnești, îmbrăcat cum l'au fost găsit».

După cum se vede din narațiunea cronicarului, Spatarul Cuza a avut mai mulți fii. —

El este TODERAȘCU Cuza, care trăia la 1700 și înainte, având de soție pe Safta, fica slujerului Toader Jora, și dintr'ai căruia fii unul se chema tot TODERAȘCU, și a fost de asemenea spatar.

Un alt fiu al său, care erea MIRON CUZA, împreună cu cumnatul său, fuseseră ridicați încă înaintea omorîrei spătarului Cuza, de la Brănișteni unde se afla, și închiși la mănăstirea Bârnova. Acesta erea ginere lui Ioan Costin, după cum se vede în foaia de zestre din anul 1730.

CASANDRA Cuza comisoaia, soția lui Miron Costin Mutenko (sec. XVIII), de asemenea fica spătarului Cuza cel ucis la 1716, avea împreună cu bărbatul ei moșia Brănișteni, de unde tot atunci fuseseră luați odată și închiși, fratele și soțul ei.

ARGHIRIE CUZA, fratele lui Miron și Casandrei, al căruia nume de botez îl regăsim mai târziu în familie, erea vel-spătar la anul 1642, iscălit într'un act de familie cuprinzând enumerarea satelor copiilor lui Ioan Costin, (archiva — Hasdeu III, 28).

Urmașul spătarului Cuza, fiu al lui Arghirie spătarul a fost:

IONȚA CUZA, fost mare spătar, și mare pitar, rang în care 'l găsim prin documente din 1749, între altele iscălit

în actul de desrobire al vecinilor, și apoi la 1756. — În timpul domniei lui Grigore Calimah W. erea în divanul acestuia la anul 1767, cu titlul de mare stolnic. (Letop. III, 255 ed. Kog).

Ioan Calimaki fiind domn al Moldovei la 1758 și nemulțumind mai mulți boeri, credinciosul său Stavarache obținut exilarea a 11 boeri însemnați, între cari Ioniță Cuza, cari «fură ridicați de-o dată de arnăuți și ceași împărătești și transportați în Asia la Samson-Kalisi și Ionikalisi» (Fotino Ist. D. III p. 118). Peste puțin Domnul fu silit însă să-i readucă, în urma revoltei celor alți boeri din țară. — Ioniță Cuza pieri la anul 1778, acuzat împreună cu Vornicul Bogdan, de viclenie contra Domnului de atunci Moruzi. Enache Kogălniceanu a descris această dramă sub titlul: «asupra pierii lui Manolaki Bogdan vel-Vornic și a lui Ioan Cuza biv-vel spătar, care cu urgia împărătească și de sabia domnească s'a săvârșit în domnia Măriei Sale Constantin D. Moruzi W. în anul 1778, August 18» (Letopiseț t. III p. 281—95). În închisoare, Cuza fu decapitat întîi, iar apoi vornicul Bogdan. Trupurile lor goale fură îngropate la Sfîntul Nicolae; iar «capetele le-au pus în Poarta Domnească, — tot poporul să le privească».

Ioan Cuza a avut 3 fii: Gheorghe, Arghir și Nicolae.

GHEORGHE sau IORGU CUZA, cel mai mic dintre frați, mare Vornic. Fost cu titlul de Ban, căminar, apoi Postelnic, mare Hatînan și Vornic. — Ca postelnic, se manifestă în mișcarea revoluționară de la 1821, fiind și citat de Vornicul Beldiman în Tragodia sa (Iet. III, 391—3): «Pöstelnicul Gheorghe Cuza, al Agiei epistat...»

În anul 1822 erea Vornic, și luă parte în ambasada boerilor Munteni și Moldoveni ce se duseră la Țarigrad spre a cere domn. Se păstrează un jurnal al mergerii boerilor în Turcia, unde sunt descrise toate întîmplările ce avură până la întoarcere. (Letop. Cogălniceanu III, p. 435—49)

ARGHIRIE CUZA vel-Postelnic, fost căminar, spătar la

1824 etc., fratele precedentului. Avu un singur fiu : IORDACHE Cuza, mare comis, apoi agă, însurat cu fata lui Dibolu.

Maria, sora lui Gheorghe și fica lui Ioniță Cuza postelnicul a fost măritată cu Alexandru Calimakî; — în fine

CĂMINARUL NICOLAE CUZA, fiul mai mare al lui Ioan Cuza avu următori cinci copii: 2 fete căsătorite una cu Spătarul D. Bondre, cea altă cu Pañait Docan; — iar băeți trei:

GHEORGHE CUZA, spătarul, apoi Hatman etc. fost ispravnic de județ 1824-40. † fără copii.

GRIGORE CUZA, fost de asemenea mare comis și spătar; al treilea în vîrstă din fiii lui Nicolae Cuza. La 1824 e iscălit ca mare comis într'o suplică a boerilor Moldovei. În timpul domniei Pr. Mihail Sturdza, el ia o parte însemnată la mișcările politice. Ast-fel, în 1848 mișcarea revoluționară erea să înceapă în Moldova: la 27 Martie se face o consfătuire la care iaū parte o mie de oameni spre a face cuvenitele cereri domnului. «Consfătuirea, ȕice d. Xenopol în istoria sa, se deschise sub prezidenția lui Grigore Cuza, bărbat cunoscut pentru talentele și nestrămutatele sale simțiminte patriotice.» (Ist. t. VI, p. 382).

Fratele său și al doilea fiu al lui Nicolae Cuza, erea:

IOAN CUZA M. SPĂTAR și fost ispravnic în Moldova, etc. Avu de soție pe Doamna Sultana Cuza, decedată la 20 Maiu 1865, în vîrstă de 80 de anî. Fiul lor este:

PRINCIPELE ALEXANDRU IOAN I CUZA, domn al Moldovei și Valachiei (1849—1866). Născut 1820 la Galatz, intrat foarte tînăr în armată, la 1837 plecă la Paris spre a studia. Intors în țară ocupă diverse magistraturi și în 1850 prefectura (părcălăbia) de Galatz. La 1857 sub Căimăcămia lui Vogorides, reintră în armată și în acelaș an fu Colonel. Puțin după aceia, comisiunea de trei guvernând Moldova, a fost numit ministru de Răsboi al Moldovei și ales reprezentant al Galaților în adunarea electivă, însărcinată cu alegerea unui domn (1858). La 17 Ianuarie 1859 în Iași și câte-va ȕile în urmă (5 Februarie) în București, în lipsa unui principe dintr'o casă străină, Alexandru Cuza fu ales

în unanimitate principe al ambelor țări surori, realizând astfel UNIREA atât de mult dorită, și care desființă pentru tot-d'auna diferența artificială între Moldoveni și Munteni. Sancțiunea Porței și ratificarea definitivă a puterilor se isprăvi la 3 Sept. 1859. Fusiunea ambelor parlamente și ministere se făcu cu consimțământul Porței otomane la 1861. — Mai multe schimbări de ministere avură loc în acest timp. Parlamentul votă pe rând legi de o mare importanță pentru progresul țării: secularizarea averilor mănăstirilor, sursă de venituri pentru stat, crearea curții de compturi și a consiliului de stat, organizarea justiției și a administrației, îmbunătățirea armatei și a instrucției publice, concesiia drumurilor de fier. Apoi abrogarea pedepsei capitale, inviolabilitatea persoanelor și domiciliului, libertatea presei și a întrunirilor. La 1865 se promulgă și codul civil al României, după al lui Napoleon, purtând numele Domnului Alexandru Ioan. — Cu prilejul legii agrare, Principele disolvă cu forța Camera la 14 Maiu 1863, și peste două zile legea electorală fu promulgată; noul statut fu aprobat cu o enormă majoritate prin plebiscit. Tot atunci fu creat Senatul, al cărui membrii ereau numiți de Domn.

În luna Iunie 1864, Cuza întreprinse călătoria la Constantinopol, spre a visita pe Sultan. Prezintarea sa acelui suveran a rămas memorabilă. Pe lângă obținerea aprobării tuturilor reformelor de stat ce făcuse, căpătă și dreptul ca de atunci înainte, legile interioare ale Principatului să fie modificate fără consimțământul sultanului și puterilor.

În noaptea de la 22—23 Februarie 1866, izbucni complotul nemulțumiților de domnia sa. La 4 ore dimineața conspiratorii pătrunseră în palat, smulgând Principelui abdicarea, care fu îndată comunicată corpurilor legiuitoare. Principe fu proclamat comtele Filip de Flandra, care declină însă această onoare, și apoi se aclamă de Domn al țărilor Pr. Carol de Hohenzollern și Sigmaringen, care peste puțin ocupă tronul.

De la căderea sa până la moarte, Principele, Cuza locui

în Viena, Paris și alte orașe din străinătate, încetând din viață subit la $\frac{2}{4}$ Mai anul 1873, la Heidelberg (Germania).

Soția sa Doamna ELENA, născută Rosetti, fondatoarea multor instituții de bine-facere, născută 18 . . trăește încă retrasă la moșia sa Ruginoasa, unde se află unul din instituturile sale.

Pr. Alexandru Ion Cuza a avut doi fii: ALEXANDRU, căsătorit cu P-sa Maria Moruzi; și DEMETRU, ambi decedați.

Actual descendinte al familiei este ALEXANDRU, fiul lui Constantin Cuza. Poet și publicist, născut la Iași 1857. A publicat epigrame și monologuri, apărute în 1887 ; fost deputat, etc.

Armele Cuzilor sunt: Scutul împărțit în 3 părți egale orizontal (tiercé en fasce). Banda de sus (chef) azur ; cea de la mijloc (fasce) de argint, cea de jos roșie. D'asupra coroana princiară.

DABIJA

(MOLDOVA)

Printre cele mai însemnate ale Moldovei, această familie e bine cunoscută de la începutul secolului XVII, având în același secol și un Principe din sânul ei.

Deja Cronica lui Huru, reputată ca falsificată, enumeră printre alți vechi boeri ai Moldovei pe un : Samson Dabija, boer pretorian la județul Bêrlad, în timpuri anterioare lui Dragoș, (1250), alături cu alți boeri din familiile Arbore, Balica, Boldur, Jora, Șendrea, Flondor, Tăut. etc... —

La anul 1636, documente princiare ne probează pe doi mari boeri din această familie, anume :

IRIMIA DABIJA, părcalabul cetății Hotin ; (Act. din 1636) și

DUMITRU DABIJA, mare Staroste de Putna, una din principalele boerii ale Moldovei, corespunzând cu un guvernator general. În Moldova se mai află, încă de pe timpul lui Alexandru cel bun, Stărostiile de Rădăuți și Cernăuți, alături cu marele portar de Suceava, cu Parcalabiș marilor cetăți : Hotin, Ciuberciș, Kilia, Soroca și cu marele Serdar de Orheiș, ca guvernatori și castelanî depinzând de Domnul țării, și având trupe sub comanda lor.

O mărturie a divanului Moldovei din 1657, citează pe DABIJA Marele Vornic. De sigur aceasta era fiul unuia din cei de mai sus, și după cum se vede, e acel Dabija care avea să ajungă principe al Moldovei, adică :

Pr. EUSTATIE DABIJA VODĂ, Domn al Moldovei de la 1661—66, ales și numit după moartea lui Ștefăniță Vv. în Decembrie 1661. «Venit-au Dabija Vodă în scaunul domnesc la Iași, tutulor cu bucurie și bună părere pentru

domn bun de boer de țară, ȃice vornicul Niculcea; — și erea tutulor cu bine; și nu erea nici un boer în prepus... și țara la acest domn nu erea împresurată cu dările pe acea vreme». — (Letopiseș. cap. I, 192).

Când fusese la Țarigrad în solie pentru cerere de domn, cei-alți stăruiră pentru numirea lui, pe când: «Dabija vornicul nimic nu știa, nici în gând nu'i erea...». — După un an de domnie (1662), el primi ordin de la Poartă să meargă împreună cu Grigore Vodă Ghica al Munteniei, spre a asedia cetatea Erszek-Ujwar, împreună cu Seraskierul turcesc, contra lui János Kémény. Luptele ținură 3 săptămâni, după care Domni se întoarseră în țară. — Peste o iarnă, ei fură din noi chemați să plece la Leva cu Sari Husein Pașa, în timp ce Vizirul se îndreptă spre Bosnia, în contra comandantului german Zusa. Bătălia fu percută, de și numărul Turcilor și Românilor erea dublu, de și se făcură șarje minunate: «căci nici este șagă a năvăli în focul nemțesc cu oastea ce'i deprinsă mai la larg». — Ambii domni ajutaseră în fond pe Nemți: Ghica însă fugi în Italia, iar Dabija la Iași, scăpând de acuzațiuni dând bani Vizirului.

Dabija Vodă termină monăstirea Bârnova, și între altele bătu monedă la Suceava, cu efigia sa și cu inscripția: «Iohannes Istrati Dabija Voevodae, solidus ducis Moldaviae, 1666». Aceasta e ultima monedă națională făcută în Moldova. — După Alexandru Lăpușneanu, ne-aū mai rămas monede de la Eraclit Despota, Ion Vodă (1572), Răsvan Vodă, și apoi Dabija. —

Acest domn muri la 1666, pe tron: «Dabija Vodă aici în țară domnind cu pace și domnie așezată, cu țară întemeeată, erea om bun și blând fără nici-o răutate, și neîmplinind bine 4 ani de domnie, fiind om bătrân, aū plătit și el datoria cea de obște de aū murit, și l'aū dus cu toată boerimea cu mare cinste, de l'aū îngropat în monăstirea lui, în Bârnova, care este de dânsul isprăvită». — (Neculce. — Letop. M. II, p. 194). —

Doamna soția sa DAFINA, avea o fică a ei dintr'altă căsătorie, care se măritase cu Duca căminarul «în zilele

Dabijeî Vodă, şi l'aŭ pus vistiernic mare. ·Dacă aŭ murit Dabija Vv., aŭ mers Doamna Dabijoea cu Duca la Țari-grad... şi l'aŭ îmbrăcat cu castan de domnia țerii, în locu socru-său....» — (Muste. — Cronică, III, p. 5). — Fica Domniței Dafina Dabijoea care ținea pe G. Duca, erea născută dintr'o primă căsătorie a Doamnei cu boerul Buhuș, şi se numea Domnița NASTASIA. Duca Vodă erea retras la satul Domnești, domeniul soacrei sale, când fu prins de Petriceicu Vodă şi trimes în Polonia (1683). Sărmana sa soție, odinioară așa de fericită, pieri în mizerie la Constantinopl. — Doamna Dafina erea de o mare frumusețe; ea avusese de bărbați pe spătarul Costin Ciogolea † 1653, apoi pe Hatmanul Sandu Buhuș şi în urmă pe Dabija. Erea veche originară din satul Țigănești, jud. Tecuci, unde aŭ rămas încă ruinele vechilor ei case şi capele. — (v. Papadop. Calimah. — Conv. liter. an. XXI, n. 11). —

Principele E. Dabija avu şi el o fică: DOMNIȚA MARIA, † în vârstă de 15 ani la anul 1677, şi pe al cărei mormânt e un epitaf în grecește: «Monumentul acesta conține pe Maria, fca vestitului Duce Dabija, Domnul Moldovei, răpită în floarea tinereței. Puțin a trăit cu viteazul Georgi, carele s'a bătut contra cetăței regești a Litvanilor... etc.»

Boerul SCARLAT DABIJA. La anul 1683, Sultanul Mahomet porni în contra împăratului Leopold al Germaniei, luând şi pe domni ambelor țeri române. Duca Vodă plecând din țară, tătarii intrară începând să jefuiască... «atunci aŭ fugit boerii... cari ereau rânduți pe la ținuturi, Cantemir vel clucer, Scărlet Dabija biv-treti vist., Preda Paladie Postelnicu... şi alți mulți ca aceștia... toți în țara muntească». — (N. Costin. — Letop. Kog. II, 26). — De sigur acesta e tot una cu DABIJA, ftori logofet, pe care împreună cu Tudosie Dubău, îl găsim iscălit într'o întărire a divanului, din anul 1689.

DABIJA PAHARNICUL, are acest titlu în letopiseț în timpul domniei lui Nicolae Mavrocordat la 1710. Venise în secret mazilia domnului de la Poartă, neștiind de cât Aga ce o adusesese şi Domnul singur. «Dabija Pah. îndemnat

de vornicul Iordaki au mers la odaia cămăraşului cel mare, să ia bani ce va găsi de a lui Nicolae Vodă. Dat'au veste lui Nicolae Vv. precum Dabija au mers să încerce pentru bani la cămară ; degrabă, înfocat de mânie, luând buzduganul purcese singur ; ce oprindu'l postelnicul cel mare Dumitrake Ramadan, au mers el cu cei alţi caimacanî ; şi aşa s'au întors Dabija paharnicul din calea sa».

În Februarie 1711, o deputaţie de boeri fu pornită la Țarigrad, de frica apropiatei venirî din nou a lui Mavrocordat, cu plângere asupra lui. Printre alţii se afla : marii vornici Sturza şi Manolaki Roset, Dabija BANUL, Vasile Habăşescu, şi alţii.

Deputaţia lui Cantemir Vodă n'au nici un rezultat, «şi încă mare noroc au avut boerî că nu ia apucat acolo pe loc vestea, precum s'a hainit Dumitraşco Vodă asupra împărăţiei, că nu mai vedeau Moldova de veci». (Nic. Costin. — Cronica II, 92).

În secolul nostru, unul din urmaşii acestei familii, erea :

Generalul NICOLAE DABIJA n. la Huşi 1837, † la Paris 1884. Om politic. — Oficer de artilerie ; în 1874 colonel, şi general la 1880. În timpul Campaniei din 1877 — 78 comanda ca colonel divizia 3-a în faţa Grivitzei. — Fost şi ministru de resbel în cabinetul Brătianu din 1879, şi de la 1880—1884 ministru de lucrări publice, după care plecă în străinătate unde muri.

Descendenţi actuali ai familiei, sunt *Knezii Dabija* din Rusia.

DEDULESCU †

(VALACHIA)

Un boer POSTELNICUL DEDIUL, e citat de documente ca trăind pe la anul 1620; iar fiul său GHIORGHIȚĂ căpitanul la 1680. (doc. Arh. St. B). Poate ca aceștia să fie niște strămoși ai familiei, care în sec. XVIII până la 1800 se distinse printre boerii Valahiei.

După anul 1670, un document ne arată pe trei veri Dedulești, copiii a trei frați al căror nume nu e citat. Acești 3 veri sunt: RADU DEDULESCU; NEGOIȚĂ logofăt Dedulescu a cărui soție erea jupăneasa Preda, fica lui Stroe vel Vornic (Leordeanu); și Maria Spătăreasa.

Aceasta din urmă: MARIA DEDULESCU, la 23 Martie 1691, împreună cu Maria Cantacuzino, dau o petiție către împăratul Leopold I, prin care cer să li se asigure pensii viagere. Documentul e datat din Sibiu, în 1691 (col. Hurmuzache, t. V. i, 374). — Ea e iscălită: «Maria de Dedulêst».

În timpul luptelor lui Mihai Vv. Racovitză cu trupele nemțești la anul 1716, după uciderea lui Ferencz, Moldovenii și Tătarii făcură o mare goană contra lor «tăiându-i și robindu-i. Atunci au apucat Tătarii de au robii și pe DEDIULESCUL *căpitanul cel mare* de la Focșani a Domnului muntenesc, și abia l'au adus împreună cu alți robii la Mihai V., și îndată l'au scos din robia Tătarilor...» (Letop. t. III, p. 65).

La anul 1724, DEDULESCU biv-vel Vistier, boer muntean; fuge pe ascuns din București împreună cu alți zece boeri, între cari Roset Nicolae Logofătul, «ne mai putând boerii răbda vrăjmășia și asupririle ce le făcea Nicolae Vodă, și

aă fugit care încotro aă putut scăpa», refugiindu-se la Mihaî Racoviță în Moldova. Mavrocordat stăruî mult, și un capegi-bașa turcesc fu trimis să ceară pe acești boeri. Racoviță refuză și îi trecu munții în Ungaria, ceea-ce în urma plângerilor lui Mavrocordat, aduse mazilirea Domnului Moldovei. (v. Letopiseț Cog. — t. III, p. 71) — Radu Popescu din contra îl critică ca și pe partizanii lui, zicând că «umbla cu lucruri nebunești».

PITARUL NICOLAE Dedulescu, însurat cu Mușa fata boerului Strâmbeanu de la Craiova, trăia în secolul trecut pe la anul 1750.

În fine în secolul actual: MIHALCEA DEDULESCU, vel medelnicer, citat la 1809, având de soție pe Zoița. El e tatăl lui :

ANASTASE (SICĂ) DEDULESCU, mare clucer, 1810. Însurat cu Sultana (1801—48), avu o singură fiică: LUXANDRA, soția lui Constantin Cretzulescu († 1895).

DONICI

(MOLDOVA)

Încă la mijlocul secolului XVI (1550) trăia DONICI CEL BĂTRÂN, trunchiul acestei vechi familii. După cum dovedesc documentele, filiațiunea se continuă prin fiul său ANDREI, care e tatăl lui NICOARĂ VISTIER mare, și al lui MOISE. (not. comunic. de d. I. Tanoviceanu).

Fiul lui Nicoară erea marele VORNIC ANDREI (1600), al cărui fiu e cunoscut în cronicile țerii, anume :

Marele VORNIC NICULAE DONICI, fost apoi și mare logofet al Moldovei. El figurează ca vel vornic printre boerii divanului lui Const. W. Duca, la anul 1691. În a doua domnie a lui Duca la 1701, o deputațiune a boerilor Moldovei compusă din Mitropolitul Kir Misail, Nicolae Donici, Ion Costin și Cuza fu trimesă la Focșani, spre a se întâlni cu boerii trimiși de Brâncoveanu pentru o legătură între ambii principii. Brâncoveanu continuă însă a adăposti boerii emigrați, ceea ce făcu pe Duca să trimeată plângere la Poartă contra lui, prin Nicolae vornic Donici și Ioan Vlasto postelnicul. (v. Let. Mold. t. II, 255 ; III, 28, 29, 113).

Nicolae Donici avusese două soții : Lupa, fata lui Grigoraș Jora, și apoi fata jicnicerului Apostol, de la care a avut un fiu GAVRIL, care lasă 3 copii fără urmași.

Copii lui Donici și ai soției sale Lupa, au fost : două fete și un fiu :

MARELE VORNIC DARIE DONICI. La anul 1705 domnind Antioh Cantemir, el erea serdar și însărcinat cu transportarea de lemne din Moldova la Cetatea Albă și Tighina, «și încă au închis în turnul Goliei pe Darie Donici Ser-

darul și pe Kirica și Bogoș și erea să le taie și capetele fiind ei zapcii, ispravnicii pe lemn, și nu puteau în grabă să'l ducă...» (Neculce Let. II, 286). — Un Pașă fiind în Moldova la 1711, în anul când fu numit domn Dimitrie Cantemir, instalează mare Hatman al Mold. pe serdarul Donici. — Cronica vorbește din nou de dânsul la 1716, în timpul luptelor lui Racovitză cu Nemții, la trecerea acestuia peste munți, fiind însoțit de Darie Donici Vornicul, Const. Costaki și Iordache Cantacuzino comisul. (v. Let. Mold. III, 66, 126).

În timpul lui Racovitză Vv. și Grigore Ghica erea vel vornic de țara de jos. — În 1728 are la Iași o judecată (Mai 26), apoi la 1736 erea biv-vel logofet. Testamentul său datează din 1750, Octombrie 20. (Doc. Academ. r.)

Însurat cu fata vistierului Mavrodin, el a avut trei copii, de care vom vorbi.

Boerul MIRON DONICI PĂRCĂLABUL de Soroca, s'a distins în luptele cu Tătarii, în domnia lui Grigore Ghica W. la 1727, alături de contemporanul său Vornicul D. Donici, cu care nu știm însă ce rudă erea. (v. Letop. III, pag. 163, 4)

Copii lui Darie vornicul au fost: IOAN jicnicerul, Smaranda soția vornicului Mihaiu Sturdza, și

CONSTANTIN DONICI vel spatar. Pe când era medelnicer se însurase cu Maria fca lui Gavril Miclescu. La 1731 era spatar al Moldovei, iar la 1776 e amintit ca biv-vel spatar. (avea 35 liuzi) (V. Ureche, Istor.) El avu următorii copii :

Nastasia soția lui Jora; STEFAN Donici banul, însurat cu Maria fata lui Andrei Balș; ANDREI DONICI, care la 1749 fiind copil era printre curtenii lui Pr. Mavrocordat. Andrei a avut de soție pe Alexandra Buhuș; în fine

DARIE DONICI, fiul lui Constantin și nepot de fiu al primului Darie. El a avut titlul de vel ban, apoi de vornic. Însurat de două ori, cu: fata banului Scarlatache și cu Catrina Cuza, a avut 3 fete și un băiat:

ZAMFIRA soția lui Andronaki Donici aga, dintr'o altă ramură a familiei; — Smaranda a postelnicului Tomița Rusu; — Ralița a banului Grigore Rașcanu; — și MANOLACHE DONICI mare spătar. Acesta de la soția sa Ileana Rosetti-

Rosnovanu, a avut copii pe : — Zamfirița, Smaranda Negre, Ruxanda Rosetti, NICOLAE, aga SCARLAT, și AGA IORDACHE DONICI, care avea acest rang la anul 1824, și era înșurat cu Catinca a lui Rosetti Bostan vornic.

Nicolae și Iordache n'avură copii.

SCARLAT DONICI, aga, fiul lui Manolake, are fiu pe : DEMETRU DONICI, prefect de Vaslui, înșurat cu Casandra Iamandi. —

Marele vornic ANDRONAKI DONICI, 1817, 1821, apoi mare logofăt, bun cunoscător al limbei grece, pe care o învăța pe la 1790. El a făcut o colecțiune de legi cunoscută sub numele său, și care erea adesea utilizată de judecători, în prima jumătate a secolului.

A fost înșurat cu Zamfira, fica banului Darie Donici și sora lui Manolache, de mai sus, și avu fiu pe

ALEXANDRU DONICI, fabulistul, n. 1812 în Basarabia, unde familia avea mari proprietăți. Studiând în Rusia, a fost oficer în armata rusă. Venind în Moldova avu funcțiuni în magistratură și se ocupă cu literatura scriind poezii și fabule, cele d'ântăi în literatura noastră. Muri la 1866, — având fiu pe DARIE DONICI, President al Trib. Vaslui.

EMANUEL DONICI, înrudit cu aceștia, † 1894 16 Sept. a donat însemnata sa avere Academiei române. Are fiu : EUGENIU Donici, membru la Curte și profesor universitar.—

Alți descendenți ai familiei, sunt în fine : — EMANUEL DONICI, căpitan de cavalerie ; — și N. DONICI, prefect de Bacău.

DUDESCU

(VALACHIA)

Mare familie, înfloritoare încă din al XVI secol și de sigur cu mult mai veche, — înrudită de aproape cu Basarabiî.

DUMITRU DUDESCU MARELE VISTIER apoi mare Vornic. Un vechi document îl citează în tinerețe la anul 1590. Sub domnia lui Alexandru ȕis Coconul, fiul lui Radu, este vel vistier, boerie ce avea când devine vel vornic. La anul 1632 Octombre, Matei Vodă Bas. ocupă tronul Valăhieî, însă o partidă de boeri ai țerii, între cari: Dumitru Dudescul, Papa Logofătul, Chrizea Vornic și Nicola Catargi, «n'au vrut să aștepte pe Matei Vodă, cum ȕice cronica anon. ci s'au dus la Alexandru Vodă în Moldova, ca să vie cu fiu său Radu Vodă aicea în țară» (mag. istoric, VI, p. 316). Venind apoi cu trupe numeroase, între cari și tătari, ambiî principî se întâlînră lângă monăst. Plumbuita «și fost-a răsboiă mare de dimineață până seară», în care tocmai târȕiă se decise biruința lui Matei W. — Radu fu silit să fugă, «iar Chrizea Vornicul și Mihul spătarul și Catargiul și Dudescul vistierul, aceștia au scăpat cu Radu Vodă în Moldova». În Ianuarie (1633). — Acești boeri pribegî se duseră cu plângere contra lui Matei la Țarigrad, însă misiunea lor n'au rezultat, de oare-ce Sultanul confirmă pe Basarab.

— Din vechime încă, Dudeștii stăpâneau partea de lângă București, care pe urmă luă numele de mahalaua Dudești.

RADU SLUGER DUDESCU, fiul lui Dumitru e citat la 1653, și apoi mult după ce murise, într'un act al fiului său din 1686. Avea de soție pe jupâneasa Neacșa. — (Doc. Arh. St.)

La 1654, Constantin Vodă venind domn, începu zidirea monastirei catedrale din București, la care ispravnicii au fost Radu logofetul Dudescu și George Șiuvariul din Târgoviște (Cronica anonim. t. IV, 336). — Tot el, iar nu fiul său, este ginerele lui Gheorghe Băleanul, fiind-că știm că fiul său ținea pe Maria fata lui Cantacuzino. — «În anul d'ântâiu al domniei lui Duca, când din Pribegî numai Stroia vornicul și Radul Dudescu, ginerele Băleanului venise, Cantacuzenii scoțând mărturie strâmbă, voia să le facă năpaste.... Duca Vodă s'au mâniat și au închis pe acești doi boeri... și multe pedepși le-a făcut și pe Dudescu l'au muncit cu fiare arse pe piept....» (Șincai. — Cronica III, 185). Le dete apoi drumul, și-i cinsti frumos, (anul 1674) «dovedind că a fost îndemnătură și minciună de la Cantacuzenii». —

Marele LOGOFET RADU DUDESCU, fiul său, în timpul lui Nicol. Mavrocordat e unul din însemnații boeri ai țării. — La anul 1686 erea mare căpitan de margine. — În 1714, «după ce au luat domnia Ștefan Cantacuzenul numai trei zile au trecut și au trimis pe Const. Știrbei și pe Radul Dudescu cumnatul său, pe carele și logofet mare l'au făcut atunci, la Țarigrad, zicându-le să grăbească., ca se nu mai scape Brâncoveanul cu feciorii lui». (Șincai, Cron. III, 375). — Mavrocordat la 1716 fiind mutat principe al Valahiei, trimese vești din Moldova prin Const. Ramadan vel-vataf și alții, despre venirea sa; caimacamii se rânduiau Mihai Cantacuzino, Radu Logofet Golescu, Radu Spatarul Dudescu și Șerban Bujoreanu. — Vodă Mavrocordat iubea mult pe Dudescu.

Moartea acestui boer se întâmplă la 1716, puțin după venirea lui Mavrocordat. — Turcii sugrumară pe Ștefan Cantacuzen și pe tatăl său: «și au luat din țară pe Mihai Cantacuzenul spatarul și pe Radul Dudescu de i-au omorit, zice cronicarul. La mijlocul păreasimelor au venit un capigiū, de le-au scris și au luat toate averile lor pe seama împărătească. Domnul văzând aceste lucruri, s'au întristat foarte, mai vârtos pentru DUDESCU, că erea tînăr

și avea prunci mici, și cu toți boerii s'au rugat de capigiu făgăduindu-i multe cele, se stea să nu'l peardă, și nu s'au lăsat numai cu aceasta, ci au scris și la frate-său Ienache Dragomanul cel împărătesc, să cheltuiască și 20 de pungă de bani pentru Dudescul să nu peară; dară fiind vizirul Ali bașa cumplit, nemica au putut isprăvi, ci i-au omorât» — (Șincai, id. III, 383). — Genealogia Cantacuzenilor citează pe cei trei fii ai lui Radu și ai Mariei, anume: Constantin, ȘTEFAN și Ion Dudescii.

Despre ION DUDESCU Vel vistierul, amintește cronica muntenească la anul 1727, când mai mulți boeri: Vasile Bărcănescu, Dedulescul, Ioan Dudescul și Manolake Clucerul, «au început de acolo din Ardeal după lucruri nebunești», în potriva lui Nicolae Vv. Mavrocordat, ducându-se la Stambul. Dar Bărcănescu fu prins; iar cei alți încercară să fugă tocmai în Ungaria, trecând prin Turcia travestiți, «și trecând Dunărea pre la Nicopoie, i-au oprit la lazaret la Skela nemțească, de acea parte la Islaz, și acolo Ioan Dudescu vistierul fiind bolnav de pre cale de groaza ce pășise, ș'au dat sufletul acolo la lazaret, iar soții lui s'au dus în Ardeal...» — (Magaz. istor. IV, 151). —

Marele BAN CONSTANTIN DUDESCU, fiul cel mare al lui Radu Logofăt. — La 1718 erea mare comis, «grosz comis», cum amintește generalul Tige într'o scrisoare a sa, pe timpul ocupațiunei austriace. (v. col. Hurmuzache). — În acelaș an «fiind logodit și Constantin Comisul, feciorul Radului Logofetului Dudescu, cu Domnița Maria fata lui Antiohie Vodă a Domnului Moldovenesc ce se afla mazil la Țarigrad, și lăsând tată-său Dudescul la petrecania (moartea) lui, casa lui în mila Măriei Sale Domnului Nicolae V., i s'a arătat Măria sa pe deplin făcător de bine ca un părinte, și au trimes cu cheltuiala Măriei sale de au adus pre Domnița lui Antiohie Vv. aice în București, și le-au făcut nuntă cu multă cinste,... și osebită căutare au arătat casei Dudescului, ferind'o tot-deauna de dăjdi și de alte supărări». — (Radu Popescu. — Cronica, IV, 124).

Despre dânsul mai târziu, vorbește Dapontès în «Éphé-

mérides Daces», tom. II (p. 20). — La anul 1731 e mare spătar, mare logofăt la 1735; biv-vel logofăt și mare vornic în 1746; apoi după 1760, mare Ban. — Constantin Dudescu moare la 1766, având copii pe: Zoița soția lui Cantacuzino; și pe

NICOLAE DUDESCU MARE BAN, 1780; la anul 1775 mare vornic al Țării de sus. — Un act din 1767 arată pe Nicolae Dudescu, fiul lui Climent Dudescu. (După acest nume, se vede că tatăl său la bătrânețe se călugărise). — Banul Dudescu e boer cu mare vază spre sfârșitul secolului, și murind (pe la 1795) fu îngropat în București la Biserica Sfinții Apostoli. (v. în Introd. pag. XXXVI, despre casa lui).

În curtea acestei biserici se află mormântul Dudeștilor cu următoarea inscripție, în traducere după grecește: «mormântul ce-l privești ascunde corpurile neamului Dudescilor răposați, ale căror suflete au sburât la cer: cuprinde pe Antioh bărbat celebru, virtos, pe Maria ce a fost sora... gloriului boer Cantemir;... Cu ceva mai înainte pe Nicolae și soția sa, care era podoaba blândeței; iar din copii pe Smaranda și pe Andronic, pe cari D-zeu iartă-i pentru ca neîncercați să se mântuiască» 1787 Iunie 23. (Bilciurescu. — Monast. din România, pag. 253).

În divan, Domnul Const. Hangerli, la 1798, intervine spre a salva de ruinare averea boerului CĂMINAR DUDESCU care ajunsese la datorii și scăpătate. Hangeri obligă pe creditorii la moratoriu, în caz contrar sub amenințarea că nu vor fi plătiți. — (Ureche, Istor. r. t. VII, 191). Acest Dudescu e oare fiul, sau nepotul Banului Nicolae?

Marele Ban Nicolae Dudescu face în timpul Consulatului o călătorie la Paris, unde a lăsat în admirațiune pe Francezi prin bogăția și luxul său. El erea cel d'ântiū boer al țării prin demnitatea și averea sa. — Muri fără descendenți.

Sora sa Zoița ținu pe Matei Cantacuzino; iar ANA, se căsătorii cu boerul GRIGORE CARIBOL, continuându-se astfel familia Dudescu în linie feminină.

Ei avură doi fii: IOAN CARIBOL, ai cărui fii (actuali) sunt:

MIHAIL CARIBOL, major de cavalerie, căsătorit cu Zoe.Văcărescu; ALEXANDRU și PETRE. —

ALEXANDRU DUDESCU, al doilea fiu al lui Grigore Caribol și al Anei Dudescu, luă numele de familie al mamei sale, ne mai fiind alți urmași ai familiei în linie bărbătească. (Sora sa Ecaterina, fu măritată cu Ioan Câmpineanu). Alexandru Dudescu, care poseda în moștenire o mare avere, se însură cu Zoe Kretzulescu, și avu 3 copii:

Căpitanul CONSTANTIN DUDESCU, † la an. 1894. Însurat cu Elena Zamfirescu a avut 2 copii, ALEXANDRU și Margareta Dudescu. — Elena, — și IOAN DUDESCU, casier general la Roman.

FALCOYANU

(VALACHIA)

După documentele moșiei Osica și Fălcoiul din județul Romanatzî (arhiv. St. B.), reese că vechii posesori ai acestor părți, ereau strămoșii acestei familii, din prima jumătate a secolului XVI:

DRAGOMIR vornicul, al cărui fiu: PETRU vel spatar, e amintit ast-fel înainte de anul 1587, împreună cu soția sa jupaneasa Păuna, spunându-se că a «înfrățit pe Pârvu vel logofăt».

Tot din acest neam, erea NICA VEL LOGOFĂT de sub Radu Mihnea Voevod, al cărui fiu a fost: PETRU, logofătul din Fălcoi. martor în mai multe documente dintre 1592—1630; între altele într'un act al Buzeștilor pentru vânzarea unei moșii în anul 1592. (v. Odobescu). — O altă filiație a boerilor Fălcoeni, e represintată prin DRĂGOI slujerul de la Fălcoi, însurat cu jupâneasa Ilinca, de la care avu fiu pe: Stoica (1683).

Genealogia, care de sigur se leagă cu cea actuală, înrudită cu cei de mai sus, însă fără a putea stabili această înrudire din lipsa de date, începe prin boerul

TUDOR PAHARNIC de la Fălcoi. Acesta avu 3 fii: — Pârvu logofătul, paharnic la 1662; MIHUL Ceașul, 1686, fost logofăt (1705), însurat cu jupaneasa Coanda, (a cărui fică, Caplea † 1685, fu înmormântată la M-rea Brâncoveni); și

GEORGE FĂLCOIANUL Logofăt, apoi mare vornic la anul 1695, 1705, etc. Avea de soție pe Caplea, iar fii pe: NEGOIȚĂ vel căpitan, 1723; și pe:

MARELE VORNIC MATEI FALCOIANUL, fost mare căpitan de Cerneți la 1704, mare vistier la 1716—17 în divanu lui Vodă Mavrocordat, apoi mare-logofet și în fine mare vornic în 1721. — La 1719 e trecut în listele administrațiunei imperiale printre principalii boeri din Romani. Matei Fălcoianu restaurează monăstirea Hotărâni din acel județ, zidită la 1588 de vornicul Mitrea, cum zice inscripția: «...după multă vreme stricându-se, îndemnatu-s'au cu ajutorul lui Dumnezeu jupan Matei Fălcoianu biv-vel căpitan sin Gheorghe vornicul, de au dres'o și înfrumusețat'o.... în zilele lui Io Constantin Brâncoveanu W. leat 7216 (an. 1708)...»

În acea biserică sunt zugrăviți ctitorii: Jupan RADU stolnic Fălcoianu mare vornic, și soția Andreiana; Jupan George Fălcoianu vornic, jupanița Caplea, Despina, și alții. — La anul 1718, cronica (Radu Popescu) ne spune că «fiind în acest an logofet mare Iordake Kretzulescu, l'au mazilit Măria sa și au pus logofet mare pre Matei Fălcoianul...». — Puțin după acea îl logodi cu fca mai mică a jupănesei lui Vintilă vel căpitan de margine, (Bucșanu) ce murise în acel an dincolo în Oltenia, «și le-au dat să stăpânească toate moșiele părinților care erea luate pe seama domniei de când pribegise Vintilă tatăl lor». — (R. Popescu. mag. istor. IV, 128) —

Fiul său: CONSTANTIN Matei Fălcoianu, a zidit în sec. trecut biserica din satul Fălcoi, restaurată apoi de Jieni. El a avut un fiu: Ion. —

O fică a vornicului Matei: Maria, (1749), a ținut pe Radu vornicul Bujoreanu.

— Familia act. s'a continuat prin urmașii lui Matei și Constantin Fălcoeni. —

— Alături cu aceștia, și mai târziu, găsim pe mai mulți membri ai acestei familii, pe care-i vom însemna fără a cunoaște legăturile dintre dâșii:

NEAGOE paharnicul din Falcoi (la 1643); erea vel căpitan la anul 1677.

RADU LOGOFETUL FALCOIANU, fost stolnic și apoi mare

vornic; — între 1680-1708. Pictat la Hotăranî unde e ctitor și probabil frate cu vornicul George. Un document (1700) îl amintește ca mare căminar. Fica lui se mărită cu Nicolae Brâncoveanu, în a doua căsătorie a acestuia.

Slugerul BARTOLOMEU FĂLCOIANUL, † înainte de 1689, călugărit ca și soția sa: MARTA Monahia.

ISTRATE FALCOIANUL erea *mare vistier* în divanul lui Nicolae W. Mavrocordat la anul 1716.

Către sfârșitul secolului XVIII trăiau:

Șetrar MINCU FĂLCOIANU, ispravnic de județul Muscel, împreună cu Dum. Papazoglu, la anul 1787, orînduiți de Mavrogheni W. (v. Ureche — Ist. Rom).

Marele VORNIC MATEI FĂLCOIANU (citât la 1794), avea de nepot pe: IOAN FĂLCOIANU biv-vel serdar 1792 și 1794, în care an erea numit și ispravnic de Prahova. Soția lui Ion Fălcoianu erea Ilinca, fata serdăresei Bălașa Bengeasca.

În fine: DUMITRACHE FĂLCOIANU vel paharnic și fost m. clucer în divanurile lui Mavrogheni Vodă (August 1, an 1788), După cum se vede din actele mitropoliei (Arch. Stat; ne-treb. pak. 369, 188), el a divorțat de soția sa Elena. — Fiū avu pe:

ȘTEFAN FĂLCOIANU, de la care aū rămas mai multe acte de familie, în cari a citat la 1794, fiind însurat cu Anastasia fata Zoitei Dona.

Astă-đi familia e represintată prin următorii descendenți: Generalul ȘTEFAN FĂLCOIANU, n. 1835, oficer la 1856, Colonel la 1877 și șef al Statului-Major în campania din 77-78. General de Brigadă 1883, ministru de răsboiū 85-85, general de divizie și retras 1895; membru al academieî române, etc. — Copiî are pe:

ȘTEFAN FĂLCOIANU oficer de artilerie, și Lucie căsătorită cu Nic. Romanescu. —

Apoi, veriî sēi: COLONEL MIHAIL Fălcoianu (la Craiova), Colonel ALEX. FĂLCOYANU (frați); Și GRIGORE FĂLCOYANU.

FARCAȘANU

(VALACHIA)

Strămoșul acestei familii oltenie de la Romanați, era vestitul AGA FARKAȘ, iar după adevăratul său nume: POPA STOICA DIN FARKAȘ, unul din cei mai viteji căpitani ai lui Mihaî Viteazul, rămas în amintirea poporului, care și azi îl cântă în baladele sale :

«Popa Stoica din Fărcași
«Care sare șapte Pași,
«Moșul Fărcășenilor
«Scia séma oștilor...»

Ruinele caselor sale se mai află încă pe muchia unui deal la Farcașul de mijloc,—(v. Odobescu, Antiq. Rom. p. 31)—unde mai târziu s'a zidit case de urmașii săi. Origina lui Stoica erea de la satul Farcaș, aproape de Olt, posedat timp de aproape patru secolî de familia lui. Se ȑice că el fiind preot s'a lepădat, și luând armele contra Turcilor, se distinse așa de mult în războaiele lui Mihaî Viteazul în cât ajunsese unul din cei mai iubiți boeri și mare agă al lui Mihaî, care-l răsplăti în multe rânduri. La anul 1595, Iulie 16, «alese Mihaî Vodă oști care erea mai de folos și le pune cap pe Fărcașiu Aga...», trimetându'l peste Dunăre să lupte cu Turcii din părțile Vidinului. El fu atras în cursă de Pașa turcesc care comanda o armată de 30,000 de oameni «și fu răsboi tare multă vreme, ȑice cronica anonimă, însă cea de apoi biruiră Turcii oastea lui Mihaî Vodă, și câți fură călări dintr'ânșii scăpară câte ceva, însă puțin, iar pedestrașii pieriră cu totul». — (Mag. ist. IV p. 280). In acea bătălie muri luptând și Fărcășanul cu mai mulți

boeri. În acelaş an, el coprinsese cu puţin înainte Nicopoli, pe care-l prefăcu în cenuşă; dar făcu greşala de a înainta apoi prea mult, perdându-şi viaţa şi întreagă armata sa. Mihaï fu mult afectat de moartea viteazului său sfetnic.

În comuna Fărcaşele se află o movilă, care poartă prin tradiţie numele de «Măgura Fărcăşanului».

Fiul lui Aga de la Farcaş, a fost:

Marele STOLNIC RADU FĂRCAŞANUL. La anul 1639 erea vel căpitan din Farcaş, al doilea vistier la 1652, mare stolnic la 1657, şi mare vornic. La 1626 ca mare comis e citat: Radu Fărcăşanul comis «al lui Popa Stoica». — El fu ucis de către Pr. Mihnea III la anul 1658, cu Radu Căndescul, Badea Comăneanu, Câmpineanul, Buicescul, Păraianul, etc. «abătându-i de şi-au tăiat boierii îndemnat de dracul...». — (Mag. ist. IV 351).

Înainte cu un an (1657), Constantin Vodă trimesese cu oşti în potrive marelui spătar Chriza ce venise să ia domnia ţerii cu Seimenii săi, pe Vornic Preda Brâncoveanu, Radu stoln. Fărcăşanu şi Ivaşco Acenariul, cari deteră o mare bătălie la Târgul Bengăi. Seimenii fură învinşi şi Hrizea-Vodă fiind prins, fu în urmă spânzurat cu partizanii săi, «iar pe boeri primindu-i cu mare cinste, dăruitui-au foarte bine». (id. mag. ist. IV, 344). —

Radu din Farcaş avea de soţie pe o soră a lui David Brâncoveanu.

Fiul său: BARBU FĂRCAŞANUL vel VISTIER, în luna Decembrie a anului 1674, fiind la moşia Mărgineni din Prahova, la cumnaţii săi Mihaï şi Iordache Cantacuzino, oamenii lui Duca Vodă ce se afla la Cocorêşti, veniră armaţi să prindă pe Cantacuzineşti spre a-i duce la Snagov din poruncă domnească. Şerban Cantacuzen Logofetul fu luat de la moşia sa Drăgăneşti, iar de la Mărgineni Mihaï Spătarul, «iar frate-său Iordache cu cumnatu-său Barbu scăpară din ochii lor şi trecură la Braşov».

Barbu Fărcăşanu a fost şi vel logofet; iar la 1662 e amintit ca «nepotul agăi Farcaş».

PÂRVUL FĂRCAŞANUL logofetul, fugi din ţară la Sibiū în

anul 1684, aflând că vine domn al țării Duca Vodă. «Ear boerii ce au trecut în țara ungurească anume aceștii: Gheorghe Banul, Stroe Vornicul, Ivașco Logofetul (Băleanu), Hriza Vistiernicul, Neagoe Banul Secuianul, Pârvul Fărcașanul, Hrisoscol vataf, și mulți boeri Mehedințeni au fugit». (Letopisețul lui Amiras t. III, 155). — El trăia încă pe la 1700, fiind menționat de un document. (Arh. St. B. com. I. Tud.). —

După toate probabilitățile erea fiul lui Radu, decî fratele lui Barbu, cu care e contemporan.

Listele administrațiunei austriace a Olteniei, coprinzând boerii din Oltenia ce au contribuit benevol pentru dînsa (v. Hurmuzachi. Doc. rom. t. IV), citează pe frații:

HRIZEA, IORDACHE și TUDORAȘCU FĂRCAȘANUL din Romanai. Ei sunt dovediți ca frați printr'un act din 1738, cînd muriseră. (Arhiva) — Tudorașcu, care după 1720 se călugărise sub numele de Antoniu Eromonah, a avut fii pe:

Vel STOLNICUL MATEI FĂRCAȘANUL, (1758). In divanul țării de la 1731 îl întîlnim ca mare stolnic. Apoi este amintit într'un act al fiului său din 1746, cînd nu mai trăia, ca biv-vel șetrar.

RADU LOGOFETUL FĂRCAȘANU fiul său, erea însurat, la 1749, cu Polichronia fata răposatului Matei Greceanu biv-vel vistier.

O altă branșă din Farcășeni, alături cu cea de mai sus, trebuie să fi fost de aproape înrudită cu ea. MIHAI CĂPITAN Fărcașanul, care trăia la sfârșitul secolului XVII (poate fiul lui Barbu), a avut doi fii:

CONSTANTIN FĂRCAȘANU, fost biv-vel șetrar înainte de 1700. Probat prin documente din 1701, 1711, 1719 în listele de boeri ale ocup. austriace, și în 1731. In memorialul boerilor olteni adresat la 1720 principelui Eug. de Savoia, semnează și dînsul: «Constantin Pharkasanul».

El era însurat cu Maria, fata jupăneșei Stanca Coțofenca.

BIV-VEL VORNICUL ȘERBAN FĂRCAȘANU, fratele lui Con-

stantin, e trecut la 1719 printre principalii boeri din Romanați, cu cei alți Fărcășeni. El a avut de fii, pe: RADU Fărcășanu, 1738, și pe

Șetrarul ȘERBAN FĂRCAȘANU, căsătorit la 1742 cu Marica Cantacuzino, de la care se nascură 3 copii:

MARIUȚA măritată cu Constantin Hrisoscoleo; MIHAI Fărcășanu, călugărit și egumen la o mănăstire din Oltenia; și

Răducan sau RADU FĂRCAȘANU, care s'a însurat cu nepoata mitropolitului Grigore al Ungro-Vlahiei; la 1804 (April), Radu Fărcășanu erea biv-vel vătaf de aprozi.

TUDORAȘCU Farcășanu, poate nepotul (?) celui d'ântăi cu acest nume, erea însurat la 1784, cu fata Magdalinei monahia Poenăreasa, soția reposatului Constantin Poenaru-Scurtu.

Pitarul ENACHE FĂRCAȘANU, la 1788 erea numit de principele Mavrogheni, ispravnic de Romanați.

Din această veche familie, sunt încă descendenți direcți (în Oltenia) și cari se cunosc, alături cu alții cari au luat numele după moșia Fărcășele.

FILIPESCU

(VALACHIA)

Din marele boer DRĂGHICI VORNICUL de la Mărgineni (1540), prin fiul său Udriște, se trage familia Filipescu.— (V. Florescu).

După tradiție se zice că trunchiul familiei erea un BUGĂ, tatăl lui Drăghici, care trăia după 1400, în al XV secol. Strămoșii acestuia veniseră odată cu descălecarea lui Radu-Negru, fiind seniori puternici în Făgăraș încă din al XIII secol, comți ai imperiului și stăpâni ai munților Ariful din Fograș. De la Bugă se spune că ar veni numele orașului București, fondat pe domeniul lui. — (V. Pappasoglu—Istor. Bucureștilor p. 5-6.)

Fiul vornicului Drăghici de Mărgineni și al jupănesei Maria de Coiană, erea: UDRIȘTE POSTELNICUL din Mărgineni (1570), care avu mai mulți copii, între care Doamna Elena soția lui Radu Șerban Basaraba.¹⁾ — (După genealogia familiei, un fiu al său care se numea FILIP, a dat numele moșiei și neamului Filipeștilor). — Moșia Filipești se află pe malurile râului Prahova, între Florești și Mărgineni, și coprinde două mari sate: de Têrg și de pădure. În județul Prahova, această familie mai posedă din ve-

¹⁾ Un fiu.....al lui Udriște, a avut doi fii, anume: Dumitru și Iane. DUMITRAȘCU CLUCERUL din Filipești ca biv-vel stolnic la 1645 erea însurat cu jupâneasa Voica. Intr'un hrisov din 1652, e citat «Dumitru stolnic Filipescu». — IANE SPĂTARUL, fratele lui Dumitru, erea ginerele jupâniței Maria, fica lui Stoica postelnicul din Bucov.— (Doc. Arhiv. St. Buc. ; I. Tud.).

chime, satul Bucov, capitală a fostului district Secueni, și unde se afla vechile ei palate.

PANĂ FILIPESCU, urmașul lui Udriste, mare Spătar al Valachiei, trăia pe la 1650 în timpul lui Matei Vv. Boer însemnat, cronicile vorbesce adesea.

El repară la anul 1646 monastirea din Mărgineni. Istoricul Hamer — (XI, 79. după Blaremburg) — spune despre dânsul: «Mihnea, inamic înverșunat al lui Const. Cantacuzino și al gineresău Filipescu, care se refugiase la Ghica principele Moldovei, hotări să-i peardă pe amândoi» (1659).

Soția sa era o fică a postelnicului C. Cantacuzino, de la care a avut 3 copii: — Maria, soția Banului Barbu Milesul; — biv-vel STOLNICUL MATEI, fost mare Agă la 1680, care a avut un fiu ȘERBAN, ftoi spatat la 1698. Matei Filipescu la anul 1694 se află printre boerii care merg la Iași în suita Doamnei Stanca, cu ocazia nunței ficei lui Brâncoveanu, Maria, cu Const. Vv. Duca. — La 1716 domnind Nicolae Mavrocordat, a însurat pe Ioniță fiul lui Iordache Rosetti «dându-i pe PAUNA din fetele Stolnicului Matei Filipescu și miluindu-l cu hrisov domnesc». (Radu Popescu. Cron. IV, 129); — în fine al treilea fiu al lui Pană:

CONSTANTIN FILIPESCU CĂPITANUL, (1680), boer însemnat și cronicar. El a scris: «Istoriile domnilor țerii românești, scrise de Constantin Căpitanul», una din cronicile cele mai însemnate ale Valachiei începând de la Radu Negru până la Șerban Cantacuzino. (Publicată în magazin istoric pentru Dacia, de Laurian și Bălcescu). — Pasagiul prin care sfârșește, e acel în care povestește cum a fost trimis la anul 1688 de Șerban Vodă la Pr. Apafy în Ardeal, spre a aduce pe postelnicul Grigore Băleanu, «Constantin căpitan Filipescu fiind văr cu mama lui Grigore Băleanul», pe care-l căsători după fica sa Smarandă Cantacuzino. (v. Cron. tom II, p. 55). — Constantin Filipescu avu 2 fii: RADU, 1698, și marele CLUCER GRIGORE Filipescu (Grigorașcu), al cărui fiu care continuă filiația, este

PANĂ II FILIPESCU, MARELE BAN. La 1747 era vel șetrar

și în același an vel postelnic, după cum reese din actele divanului domnesc. Vodă Mavrogheni îl exilă (1788) împreună cu fii săi Dinu și Nicolae la Muntele Athos. — Soția sa erea Ana Câmpineanu.

— La 1743 se vorbește de ANCUȚA Filipeasca și sora sa Maria, care murise în acel an. Acestea sunt surorile mai mari ale Banului Pană, căci într'un act din 1747 se spune că Const. Filipescu a avut mătușă pe Maria. —

Banul Filipescu și soția sa Ana, au avut 3 fete și două băieți: Constantin și Nicolae.

NICOLAE FILIPESCU, al doilea, dete naștere unei ramure prin fiul său. El avea de copii pe Savasta Racovitză, Maria a lui Toma Kretzulescu, și ALEXANDRU FILIPESCU supranumit «Vulpe» din cauză că fiind delegat al boerimeii pe lângă Tudor Vladimirescu la 1821, și-a îndeplinit misiunea cu o deosebită dibăcie. Fost logofet al dreptății etc. și mare Ban. El muri la anul 1856 (n. 1775), și avu fiu pe: — ION FILIPESCU (1811—63) fost ministru de externe, logofet al dreptății, Caimacam de Domn după Alex. Vv. Ghika; apoi deputat, ministru de justiție sub Cuza, etc. Căsătorit cu P-sa Elisa Bibescu. Fiū (actual): ALEXANDRU Filipescu. —

MARELE VISTIER CONSTANTIN FILIPESCU (Dinu), 1751 † 1817, *Baş-boer* al Valachiei și mare vistier 1808—10, fiul Banului Pană II Filipescu. «Grand et bien fait, dice N. Blaremberg, gai, affable, d'un aspect majestueux, religieux, généreux et pieux comme pas un. Il eut une vie brillante et pleine de grandeur, il fut un fervent défenseur de la patrie et le soutien inébranlable du pays». (Instit. de Roumanie; Bl.) În mai multe rânduri putea să fie numit domn al țării. La 1810 erea exilat în Rusia la Ecaterinoslav. — Din căsătoria sa cu Zoe Ghika a avut 6 copii, din cari trei fice: una fu măritată cu generalul rus de Fonton, Caterina cu Slătineanu, și Ana cu George Bals. Băieții au fost: Grigore, George și Nicolae, fie-care capul unei ramure.

I. BANUL GRIGORE Filipescu, fost mare spatar și vornic,

a avut fiu pe DUMITRU Filipescu, însurat cu Elena Filipescu.

II. Marele BAN GEORGE FILIPESCU (Iordache), 1765—1855. Fiind mare vornic, la 1832 făcea parte din comisiunea muntelui pentru regulamentul organic, împreună cu Banul Grigore Băleanu. La 1834 fu candidat la Domnie, dar combătut de Ruși. De la 1843—43 caimacam domnesc al principatului cu Cornescu și Văcărescu. † la 1855 și îngropat la mănăstirea Radu Vodă din București, unde din vechime își aveau mormântul membrii familiei.

De la soția sa Caterina Bals, a avut cinci copii: Efrosina Ghika; — Constantin; — GEORGE FILIPESCU (DADU), colonel de cavalerie. Fusesse în armată rusească, distingându-se prin bravură în războiul Crimeei, pentru care i se dăde o sabie de onoare. În urmă în armata română până la 70. Reintrat în armată la 1877, fu atașat adjutant pe lângă marele Duce Nicolae. (n. 1811 † 1889) fără copii; — Emanoil; — și Zoe soția lui Aristid Ghica. — Din aceștia, doi au descendenți:

— Postelnicul CONSTANTIN FILIPESCU, fiul Banului Iordache. (1804 † 1847). Fost militar, efor al școalelor și secretar al lui Kiseleff, mare logofet, etc. Avea de soție pe fica lui Balș din Moldova, de la care doi copii: Maria soția senatorului rus Catacaz, — și GEORGE CONSTANTIN FILIPESCU, senator, fost Mareșal al Palatului, agent diplomatic la Petersburg, etc. Căsătorit, 1. cu Natalia Ghyka, 2. cu Lydia Hangery.

— EMANUEL FILIPESCU, fratele cel mai mic al lui C-tin și fiul lui George; din căsătoria sa cu fica lui Ștefan Bujoreano a avut fiu pe: GEORGE-EMANUEL FILIPESCU, mare proprietar, etc. căsătorit cu Maria Băleanu; iar fică pe Alexandrina General Zefcari.

III. Logofetul NICOLAE FILIPESCU, al treilea fiu al vistiierului Dinu, fu însurat cu Safta Hrisoscoleo și avu trei copii: CONSTANTIN Filipescu (1807—54), însemnat în mișcarea de la 1848 când a fost ministru de finance. † în exil la Paris. Insurat cu fata lui Drugănescu, n'avu însă copii. — Colonelul SCARLAT Filipescu, † necăsătorit; — și

Vornicul GRIGORE FILIPESCU, însurat cu Asica Rosetti, având fiu pe: NICOLAE FILIPESCU, fost primar al Capitalei, deputat, etc. Vice-prezident al Camerei. Căsătorit cu Maria Blaremborg, având copii: Grigore, Constantin, Maria, Ella și Jeana. —

Dintr'o ramură înrudită a familiei: MIHAIȚA Filipescu clucerul, și fratele să Iancu, trăiau la începutul secolului.—

IANCU FILIPESCU, căsătorit cu o Nenciū, a avut 3 fii și 3 fete, anume:

1. Iancu, 2. ALEXANDRU FILIPESCU însurat cu P-sa Alexandrina Ghika, având copii pe ALEXANDRU, Alexandrina Kiseleff, Maria și Constanța. — 3. COSTAKE FILIPESCU însurat cu P-sa Maria Ghika, de la care doi copii: CONSTANTIN Filipescu, mare proprietar, căsăt. cu M. Gherassi; și Maria căsătorită C. Olănescu. —

Fetele lui Iancu Filipescu au fost: — Elena, măritată cu Mitică Filipescu și apoi cu Ion Otetelișano; Alexandru Lenș; și Smaranda Filișanu.

Armele vechi ale familiei sunt: — scutul împărțit orizontal în două părți. Partea de sus împărțită și ea în două; cea din dreapta de aur, cea din stânga verde. Partea de jos roșie. Peste tot un cerc (albastru) în care se află o stea cu 8 raze, fie-care rază în lungime jumătate argint jumătate purpur. — D'asupra, vulturul sfântului imperiū cu două capete, surmontat de coroana comtală. — Deviza: «Potius mori quam foedari».

FILIȘANU

(VALACHIA)

Familie originară din Oltenia, având veche proprietate în satul Filiașii (Dolj).

În istorie și Cronice apare pentru întâiași dată în prima jumătate a secolului XVII, prin DUMITRU FILIȘANUL, MARE SLUGER, vel pitar și Postelnic, citat de numeroase documente, între 1620—50. La anul 1630 erea mare Căpitan; iar la 1636 ca mare pitar zidește, în timpul lui Matei Vodă, monastirea Crasna din Gorj, unde este și locul de înmormântare al neamului său. În capul pomelnicului e: «Jupan Dimitru Filișanu vel pitar». — Într'un act de vânzare din an. 1629 e citat ca martor: «de la Filiașii Dimitrie Căpitan». La 1647 erea mare sluger. — Sub Leon Vodă, în 1630, cronicarii ne vorbesc (V. Cronica anonim. IV, 311; și Șinca) — de boerii nemulțumiți cu impositale peste măsură ce punea acest domn țării, și cari fug în Ardeal la Hațeg. 13 Octombrie acel an. Acești boeri ereau: Matei Aga Basarab, Aslan Vornicul, Gorgan Spatarul, Barbu Brădescul paharnicul, Dumitru Slugerul Filișanu «și încă alți mulți boeri, cu toți locuiră la un loc, având mare cinste și socotință de la Racoți Georgie Craiul, și de la toți nemeșii», cum țice cronicarul.

Vel-Slugerul Filișanu avu cinci copii, după cum ne arată documentele. —

Un chrisov domnesc din 1654, emanat de la Constantin VV. Șerban (în poses. C-telui Talievici), a rămas, în care se spune că țeranii din satul Dêrvar din Mehedinți, fiind prinși cu minciuni și bârfeli contra BOERILOR FILIȘENI, drept pe-

deapsă li s'au ras capul și bărbile «ca oameni răi și vicleni». —

Posteritatea slujerului Dumitru de la Filiași se urmă prin copiii săi, anume:

BARBU POSTELNICUL, citat 1662, și apoi la 1663 ca spatar; sluger *ot Ragova* la 1667; mare vistier la an. 1673.

VASILE FILIȘANUL, 1669, în acte de moșie; în urmă, călugărit, e arhimandrit și Egumen al monăstirei Tismana, unde a și murit.

MIHAI FILIȘANUL SPATAR, citat ast-fel la 1650, fost și comis mare. — El avu de fică pe Jupanița JUDITA, pe care o regăsim în pomelnicul monăst. Căluul din Romanatzi, ca: «fica lui Mihai Comisul, nepoata lui Dumitru stolnicul ot Filiaș...». Ea muri tânăra la anul 1661.

PREDA SLUGERUL, citat ca postelnic într'un act din 1650, cu fratele său Mihai. A avut un fiu Vasile. (doc. din 1671).

Sora acestor patru frați erea JUPANEASA ILINCA, care trăia în timpul lui Matei Basarab, și care se mărită cu Preda pitarul Brătașanul, luând zestre satul Sablonița din Mehedinți. —

Nu suntem în puțință de a ști al căru din acești feciori ai lui Dumitru Filișanul, sau nepoților săi, erea fiu CONSTANTIN FILIȘANU, «Fivizanul», cum e transcris într'un memorial al boerilor valachii, din anul 1720, pentru Austria. (trad.; Hurmuzache VI, 330).

În tot cursul acelu secol, al XVIII, Filișenii au trăit în Craiova, ca unii din principalii mari boeri ai Olteniei, ale căror moșii pe vremuri ereau numeroase, și din cari a Filișilor s'a păstrat tot-d'a-una în familie.

Cel din urmă descendent al acestei vechi familii s'a stins în zilele noastre, prin DUMITRU Filișanu, căsătorit cu Smaranda Filipescu (†-ă 1899), înmormântați în masoleul de la Filiași.

FLONDOR

(BUCOVINA)

Veche familie a Moldovei, care apare în istorie printre boerii mari, încă din al XVI secol. Dupe cum spune un hrisov domnesc al lui Grigore Ghica din 1730, dat vornicului Serban Flondor: «...Din început porecla lor a fost LĂPUȘNEANU, după acie au rămas Albotă dila Pavel Vornicu...»

Genealogia familiei se stabilește într'adevăr, în linie neîntreruptă, de la :

CONSTANTIN, boer mare în secolul XVI, care pare a fi fost un fiu natural (?) al lui Alex. Vodă Lăpușneanu, și care era KNEAZ în Kiew. Diploma imperială austriacă dată familiei Flondor la 1796 țice: «...Antiqua et nobilissima familia Albote procedere (Flondori), & etiam cum principibus Moldaviæ affinitatem habuisse...». Așa s'ar putea explica și porecla de Lăpușneanu ce avea familia, înainte de a se numi Albotă, după cum spune documentul citat al lui Vodă Ghica.

Kniazul Constantin, a avut doi fii :

PAVEL ALBOTĂ marele vornic, și IOAN ALBOTĂ, cari poartă acest nume de familie, cum țic documentele, după bunul lor de după mamă. (Boerul ALBOTĂ erea mare Postelnic al Moldovei, de la 1531—37.)

Fiul lui Pavel Albotă, din Ruxandra, fica lui Petru Rareș (?), a fost :

Marele armaș TOADER FLONDOR, care luă cel d'ântăi porecla de Flondor, rămasă ca nume al familiei, în loc de Albotă. Cronicele Moldovei vorbesc în câte-va împrejurări

de acest boer. Ast-fel vornicul Neculce (Iet. II, pag. 215, 227, etc): la anul 1679, Duca Vodă cu trei boeri, Vasile Geuca visternicul, George Bogdan v. jignicer și Lupul Stolnicul, umblaseră să adune trupe spre a-l detrona. Prin-dând pe acești boeri «...mult i-aū mustrat, și aū orânduit pe Toader Flondor, vel armaș, poruncindu'i de le-aū tăiat capetele la tustrii, ȃiua amiază ȃi la fontână, înainte por-ȃii curȃilor domnești...». In 1684, Dumitrașco Cantacuzino pe atunci domn, fiind în rivalitate cu C. Cantemir, spre a nu pierde tronul, măi mulȃi boeri se duseră la Turci ca să ceară de domn pe acest din urmă, cea-ce se și întâmplă. Flondor rămase credincios lui Dumitrașco Vodă, cum po-vestește cronicarul, «și Dumitrașco W. lui Flondor îi arăta dragoste și milă către dânsul...» (id).

Vel MEDELNICERUL ȘERBAN FLONDOR, fiul lui Teodor, primi de la Grigorie W. Ghica la anul 1730, o confirmare în vechea stare boerească, probând tot deodată prin do-veză, descendenȃa neamului «credincios boerul Domniei mele Dumnialui Șerban Flondor ce l'am făcut medel-nicer mare și Vornic la Câmpulungu rusesc...» Demnita-tea de vornic de Câmpulung o păstră măi mult timp. La 1749 într'un docum. din 1 Iulie, îl găsim iscălit cu mulȃi alȃi boeri. El avusese multe moșii: Șipotele, Putila, $\frac{1}{2}$ din Câmpulungul rusesc, Milie, Hliniȃa, Băinu în Bucovina; Robelicenii și Melenconȃi în Basarabia; Domușeni și Bivo-lari în Moldova. — Avea de soȃie pe Catrina fata serda-rului Vasile Bainski, prin care era înrudit cu familiile Ureche, Arap și Buhuș. — Mulȃime de acte pentru regulări de moșii în Bucovina, sunt subscrise de dânsul. — Copii săi aū fost :

TOADER FLONDOR, însurat cu o Stârcea; Lupa Craca-lia; și

IOAN FLONDOR, însurat cu Nastasia Arap; el trăia încă pe vremea ocupaȃiunei austriace a Bucovinei, unde erea stabilită familia sa de mult, și unde a rămas până astăzi. Prin 3 fii ai săi se continuă descendenȃa familiei, divizată în trei branșe.

Fiii lui Ioan, adică: Gheorghe, Ioan, Constantin, Dimitrie și Vasile, au primit de la împăratul Iosef II nobilimea austriacă, având în vedere importanța acestui neam în Moldova, cu titlul de «CAVALERI DE Flondor» (ritter von), prin diploma din 1796, Aprilie.

VASILE, cel mai mare și ION cel mai mic, nu au urmași. Surorile lor au fost: Elisabeta, Alexandra Stârcea, Maria Wassilko și Anica Potlog.

Din frații lor: Gheorghe, Constantin și Dimitrie, cei alți fii ai lui Ion Flondor, s'au divizat 3 ramure existente, și cari posed încă astăzi o parte a moșiilor lui Șerban.

I. DIMITRIE CAV. FLONDOR, din care întâia linie, însoțit cu Anica de Wasilko, a avut copii pe: Mihai, Dimitrie, Ion, Isidor, Leon, Casandra Giurgiuvan, Maria Ianoș, și

GHEORGHE CAV. FLONDOR, toți decedați în acest secol. Din Gheorghe și soția sa Elena de Volcinski au rămas 2 fii: Nicolae, și

GEORGE C. DE FLONDOR, șeful liniei acestia, posesorul moșiei Robelicenă din Bessarabia, însă stabilit în Bucovina. Căsătorit cu † Aglaia de Goian, a avut 2 copii:

OTHON FLONDOR,—și Elena, căsătorită 1. Baronésă Styrcia, 2. Contesă Bigot de St. Quentin. (act.) —

II. GHEORGHE FLONDOR, alt fiu al lui Ion, e capul liniei a doua, posesor a moșiei Hlinitza din Bucovina. Din soția sa n. Gaffenco, George Flondor a avut cinci copii:

† Emanoil, Ecaterina barónă Wassilko, † Olympia de Tabora, † GEORGE Flondor (4 copii †), și:

ALEXANDRU FLONDOR, șeful actual al acestei linii. Căsătorit cu . . . n. Kalmucki †, are de fiu pe:

EMANOIL FLONDOR, deputat, etc. căsătorit cu Elena de Zotta, având încă pe: Maria. —

III. CONSTANTIN Flondor, însoțit cu Parascheva Calmuțki, a avut următorii copii: Ecaterina Grigorcea, Nastasia Perjul, Maria, Elisabeta Verdeș, GHEORGHE (fică Ele-

na †), Nicolae și Dimitrie. — Linia lui Constantin s'a împărțit în două prin acești doi din urmă fii ai săi, o branșă rămasă în Bucovina, cea altă mutată în Basarabia :

a. DIMITRIE FLONDOR, însurat cu o Filodor, ambii decedați, a avut parte moșia Glinca din Basarabia, unde s'a stabilit și unde trăesc ađi copiii săi, — posedând și indigenatul rusesc.

b. NICOLAE CAV. FLONDOR, căsătorit cu Ecaterina de Cârste, e capul celei de a treia branșe din Bucovina, care posedă moșiile Rogojești, Storojineți și Ropcea. — Copiii lui Nicolai Flondor au fost doi : George și Eufrosina baronă Hurmuzake.

GHEORGHE FLONDOR, însurat cu Isabella de Buchental, ambii †, au avut șapte copii, anume : (Aglae, Costachi, Ecaterina, decedați) ; Elena măritată Mavrocordat ;

TEODOR FLONDOR, căsătorit cu Maria n. Ciuntu având trei copii : Constantin, George și Isabela ;

IOAN FLONDOR, căs. cu Elena de Zotta ; și

NICO FLONDOR, căsătorit cu Elena de Grigorcea. —

FLORESCU

(VALACHIA)

Veche familie, originară din județul Prahova și cunoscută din sec. XVI.

Un strămoș poate al acestei familii, a cărui legătură însă cu cei posteriori nu e cunoscută, ne apare în sec. XV, în persoana lui .

JUPAN VINTILĂ FLORESCUL, în 1483; pe care 'l găsim ca martor printre boerii lui Vlad W. Țepeș, într'un document de confirmare al boerilor Mihaï și Manea pentru satul To-per. (5 Iunie). — E curios faptul că e citat chiar în act: «Jupañ Vintilă Florescu», cea-ce e un caz aproape unic pe acele timpuri, de oare-ce boerii Valahiei nu iaă numele de familie de cât tocmai în sec. XVII, mai ales după localități. — (Arch. Hasdeu; 1866 tom. I) —

De alt-fel numele de Vintilă se mai repetă în această familie.

După documente, genealogia sigură începe, un secol mai târziu, prin

DRĂGHICI VORNICUL DE MĂRGINENI, 1585, cunoscut din numeroasele documente ale timpului, pe la jumătatea secolului XVI. Boer mare, înrudit cu Basarabi, stăpâna moșia Mărginenii cu părțile ei, din jud. Prahova. El e trunchiul comun al Filipeștilor și Floreștilor, numiți ast-fel după două moșii alăturate și aproape de Mărgineni, situate pe apa Prahovei.

Copiii acestui Drăghici, au fost: MARIA CEA BĂTRÂNĂ, care ținea pe Radu vel Logofătul, (1592), și despre care vorbesc multe documente anterioare anului 1600. Ea avu de

fiu pe RADU COMISUL, ZIS FLORESCU, a cărei ramură se stinse chiar în sec. XVII. Acesta a fost mare clucet și m. comis. Fu ucis în anul 1664 în satul Nămăești, de rău făcători, coboriți de la munte. Imormântat la mitropolie.

Din UDRIȘTE vistierul, fiul lui Drăghici, descinde familia Filipescu. (v. aceasta).

Sora lui Udriște și fica lui Drăghici: ELINA, a fost măritată cu însemnatul boer Ivașco, Vornicul din Golești.

DRĂGHICI II VORNICUL ot Cornățeni și Mărgineni, fiul primului Drăghici, continuă filiația Floreștilor. De la soția sa Vlădaia avu 3 copii: Nicolae, Socol și Kera. (v. not. doc. la d. Gion).

— Cornățeni.

Al doilea fiu al lui Drăghici (II) Vornicul din Cornățeni, erea faimosul boer SOCOL CORNĂȚEANUL, care se numi ast-fel ca și tatăl său după moșia părintească. El avu de soție pe frumoasa Marula, fica lui Mihaï Vv. Viteazul și a Tudorei de la Têrgșor. — Matei Basarab rezidind vechia biserică din Câmpulung, ispravnic al lucrărilor a fost Socol clucerul Cornățeanu, cum atestă inscripția, din Iunie 1635. (v. Xenop, II, 21). În răscoala Seimenilor de la 1654, el fu ucis de mercenarii răsculați: «... și așa, fără rușine, într'acea turburare a lor întâmplându-se lui Socol vel cluciar Cornățeanul a fi bolnav în casa lui, ca niște hoți și pre el l'aū ucis, și ȋe-aū jăfuit casele, luându-ȋ tot ce a avut.» (Cronica anonim. IV, 328; Șincai III, 81).

Peste un an de la omorul acestui mare boer, pieri ucis și fiul său, CÂRSTEA DIN CORNĂȚENI. Seimenii serbi, pentru faptele lor, fură concediați de Constantin Șerban V. (1655); dar ei în unire cu dorobanții, se revoltară comițând o mulțime de nelegiuiri, descrise de cronicari, (mag. istoric. IV, 338) și ucizând mulți boeri de frunte, între cari: Georma Banul, Papa Brâncoveanul, Cârstea fiul lui Socol Cornățeanul, Preda Beca de la Maia, Udrea Doicescul, Dumitrașco, etc... El avu o fică: Ilina, care ținu pe Mihalcea sin Dragul din Cizlău. (doc. Arh. St.)

Socol maiă avu și alți feciori, frați cu Cârste: Postelnicul VINTILA Florescul, care ținū pe sora lui Papa postelnic; IANACHE sluger, care avu soție pe Ancuța a lui Bunea Grădișteanu; și încă *trei* fete, cari ținură câte un boer Brătășanu, Băleanu și Rudeanu.

Ramura, Córnațenilor se stinse prin fiul lui Vintilă, a-nume Socol. —

Fiul mai mare al lui Drăghici II vornicul de la Cornățeni, erea :

NICOLA PAHARNICUL, 1627, 33, fost vistier și paharnic de Cornățeni, 1626. — Probabil, — de oare-ce nici un document nu afirmă precis, — că fiul său a fost :

STOIAN COMISUL din Florești, biv-vel comis la 1660. Avu de la soția sa Anuța, un fiu Istrate. (Documentele ne arată ca alt fiu al lui Nicolae, pe DUMITRAȘCO postelnicul, la 1642).

ISTRATE FLORESCUL, de la care se stabilește definitiv numele familiei, citat la 1703 ca fiu al lui Stoian. Soția sa erea jupâneasa Voichița, de la care se nascu:

ANTONACHI FLORESCU, 1717, boer în București (v. Hurmuz. VI. 199), tatăl Smarandei Kretzuleasca, și al lui

CONSTANTIN FLORESCU, mare Vistier pe la sfârșitul secolului trecut. Avu de soție o Merișancă, de la care doi fii, din cari: Manolache, avu copii pe Alexandru Florescu †, și pe soția lui Petrache Obedeanu, măritată întâi cu Berendei.

ION FLORESCU, întâiul fiu al lui Constantin, ținū în căsătorie pe Anica Ghika, fata marelui Ban Dumitrache. — Ion Florescu muri la 1846, lăsând 3 copii: Iordache, Manole și Alecu, din cari se trag trei branșe actuale ale Floreștilor:

Marele Vornic IORDACHE FLORESCU, căsătorit la Brașov, cu Anica fica lui Beizadea Grigori Sutzū. Fost m. Logofăt. la 1812, și mare Vornic al țerii, avu 10 copii, băeți și fete, dintre cari:

1. † GRIGORE FLORESCU, căsăt. cu Zoe Assan, avu fiu pe — TEODOR FLORESCU, al cărui fiu e Paul.

2. IANCU FLORESCU, fost vice-prezident al consiliului de Stat, însurat cu Frosa Filittis, a avut cinci copii, adică: — Ion †, Elisa căsătorită cu C. Boerescu, Elena, GEORGE, și ALEXANDRU FLORESCU, oficer de cavalerie.

3. COSTACHE Florescu n'avu copii. La 1853 fu închis împreună cu alții la Nijni-Novgorod în Rusia, unde a și murit.

4. DUMITRACHE FLORESCU †, însurat cu Alexandrina Mihailescu, având cinci copii: — DUMITRU Florescu, căsătorit cu Constanța Butculescu (copii: Demetru, George, Zoe); Ion, decedat; — Maria N. Cesiano; — ALEXANDRU, însurat cu Natalia Filodor (copii: Radu și Elisa); — și TEODOR căsătorit cu Ana Berendey.

5. LUXIȚA, al cărei fiu este: BONIFACIU FLORESCU, n. la Pesta 1848. A studiat în Franța, de unde veni ca profesor de limba franceză la lyceul St. Sava, în 1873. A publicat și mai multe uvragi asupra literaturii franceze și studii literare, etc.

6, 7. Frosa și ELISA Florescu, măritată cu Ghiță Cantacuzino.

Din vornicul MANOLAKE FLORESCU, † 1854, al doilea fiu al vornicului Ion Florescu și fratele lui Iordache, se desparte, prin copii săi, o altă ramură. El fu însurat cu Tinca Faca, având următorii copii:

1. GENERALUL ION EM. FLORESCU, însemnat om politic și militar, n. la 1819, † 1893, 22 Mai, la Paris. După ce a studiat la colegiul St. Sava, făcu școala de Stat-major în Paris. Intors, principele Bibescu îl însărcină cu organizarea armatei. La 1854 face campania Crimeei ca colonel, atașat pe lângă armata rusă. După unirea principatelor (1859) e ministru de război. Mai e apoi de la 1862—63. De la 1865—66 e ministru de interne și lucrări publice; iar de la 1871 până la 1876 e iarăși ministru de război, reorganizând admirabil armata țării. La 1876 deveni pre-

zident al consiliului pentru scurt timp, după care venind un guvern liberal, i se refuză participarea la războiul pentru independență, decidându-se și darea în judecată a fostului guvern. — La 1890, Florescu e ales prezident al senatului, iar peste un an prezidă un cabinet conservator, care ține câte-va luni. Retras în străinătate la 1891, muri acolo peste doi ani. — Generalul de divizie Ion Florescu a publicat și mai multe uvrăgii militare, etc. --

El a fost căsătorit: 1 : cu P-sa C. Bibescu și 2 : cu Alina Stirbey †, având următorii copii :

— Iorgu † tânăr 1872 ; Zoe (1850—63) ; Maria, căsătorită cu Baron de Szent-Kerestiy ; † Elisa căsăt. cu Emanuel Băleanu ; și Ecaterina căsătorită cu Emil Ghyka.

2. ALEXANDRU EM. FLORESCU, n. la Brașov 1822. A studiat la București și Paris ; după 1848 fu prefect de județ și apoi al poliției Capitalei. Membru în divanul ad-hoc, și ministru de control în 1862, apoi ministru de lucrări publice în acelaș an, senator și deputat, etc. Căsătorit cu Elena Manu a avut : un fiu George oficer, decedat, și 3 fiice : — Ana Florescu căsătorită cu C. Odobescu ; Caterina căs. cu Al. Polizu ; și † Maria cu St. Sutzu.

3. Maria, căsătorită Baroană de Bock Wölflingen. —

4. Elena Florescu, măritată cu Jean Linche.

5. Zoe, măritată cu Generalul Krujenstern †. — 6. Paulina Iancu Kretzulescu. — și, 7. Anica Bibescu, cea mai mare dintre copii.

Al treilea fiu al lui Ion Florescu, din care derivă a treia branșă, erea :

ALECU FLORESCU, zis «Avidică», care de la soția sa Elena Cârlovă a avut cinci copii, dintre cari o fată Constantza, căsătorită cu Teodor Bals, și patru fii :

1. IOAN FLORESCU, † 18... căsătorit cu Zoe n. Linche, având 3 fii : — ION Florescu, oficer, însurat cu Ana G. Manu, RADU, și PAUL Florescu. — (și o fată Elena †)

2. EMANUEL FLORESCU, însurat cu Alexandrina Ghika, are o singură fiică : Constanța.

3. GEORGE FLORESCU, colonel de cavalerie, căsătorit cu Zoe Brăiloiu, având de fiu pe: ALEXANDRU Florescu, fost secretar de legațiune, Directorul ziarului «Roumanie», însurat cu Alexandrina Petroviči-Armis.

4. ALEXANDRU Florescu, fiul mai mic al lui Alecu, căpitan de cavalerie, † 1894 la Ploești.

Vechea familie a Floreștilor pare a fi strâns rudită cu Basarabi, încă de pe la începutul secolului XVI, lucru care se vede cert prin documente înainte de 1600, când marele Vornic Drăghici de la Mărgineni, erea numit de către Domni ruda lor.

Găsim chiar la 1543, că monastirea Găisenii din județul Dâmbovița a fost fondată de marele Ban STROE, fiul marelui Vornic Dobre, cari aparțineau acestei familii, după cum spune Col. Papozoglu în Ist. Bucureștilor. (pag. 218) Aceasta ar fi o probă mai mult pentru vechimea acestui neam, din care o ramură secundară a Cornățenilor a jucat de asemenea un rol marcat în istoria noastră, printre cei alți numeroși urmași ai marelui boer Drăghici de la Mărgineni. — (v. Gion în viitoarea Istorie a Bucureștilor). —

Armele familiei, ast-fel cum sunt astăzi, coprind: scutul tăiat horizontal în două (coupé), d'asupra pe câmp de argint un leu ridicat, ținând în labe un trandafir cu ramure; iar jos, pe fund azur un vultur cu aripele întinse, col. natural, cu o cruce în cioc.

Actuali: Teodor; George, Alexandru; Dumitru, Alexandru, Teodor; Bonifaciū; Ion, Radu, Paul; Emanuel, George: Alexandru.

FORESCU (Mogâlde)

(MOLDOVA)

Numele vechi al familiei Forescu, e Mogâlde, cu care o găsim menționată în cronică și hrisoave din timpuri depărtate.

Încă în vremea lui Ștefan Vodă (1457-1504), un MOGÂNDE era printre sfetnicii domnești, alături cu Hatmanul Bol-dur, Pulcel, Movilă, ș. a.

Un MOGÂNDE era pe la anul 1596, Pârcalab al cetății Hotin, după cum dovedesc documentele. — (v. uricar — Codrescu, tom. 18). —

La anul 1653, letopisețul Moldovei, cu ocazia luptelor dintre principii Vasile Lupu și Gheorghe Ștefan, vorbește de boerul Mogâldea, unchiu al marelui logofet Gheorghe Ștefan, apoi Domn al Moldovei. El fu prins de inimiți și dus legat la Hotin. De acolo înfrânse, cu trupele nepotului său, o ceată de nemți. El avea titlul de mare PA-HARNIC și comanda cu alți boeri de vază, armatele lui Gheorghe Ștefan. (vezi Letop. Mold. t. I. p. 325, 28, 38).

SERDARUL MOGÂNDE, se afla la 1711 printre cei 24 boeri cari au întovărășit pe Pr. Demetru Cantemir la Harcov în Rusia, cum ne spune vornicul Neculce în cronică sa. (Letop. II, 332).

Spre sfârșitul veacului XVII, pe la 1670—80, s'a dovedit că un MOGÂNDE era în capul răsvrătorilor contra unui Domn grec (poate Duca), care aduse în demnitate o mulțime de greci. Acest boer, fiu al lui IONIȚA Mogâlde, din ordinul lui Vodă fu prins și adus la Curte. Era diu de Bobotează: Vodă porunci marelui cămăraș ca să lege pe

Mogâlde la Poarta Curții și să-î dea cincî lovituri în piept cu buzduganul de fier, cu care se lovea osândiții pentru trădare către Domnitor.

Puțin după execuțiunea suferită, boerul muri. Soția sa erea o Bucovineancă care avea moșie la Gronița. Ea împreună cu fiul ei și al lui Mogâldea, fugiră la moșie lângă hotarul Poloniei. De atunci el își schimbă numele vechi al neamului prin cel de «Botezatu» la început, apoi BOTEZ, după cum erea poreclit tatăl său, în amintirea țilei de bobotează.

Acest BOTEZ însurându-se, a avut un fiu SOLOMON, care la rîndul său avu doi băeți. Cel d'întăiu, Ioniță e trunchiul actualei familii; iar al doilea ENACHI, se însură cu fata lui Balș, avînd un singur fiu ENACHI, însurat întăi cu fata lui Adam și al doilea cu Smaranda sora lui N. Negri.

IONIȚA BOTEZ, fiul lui Solomon, se căsătorî cu Safta fîca lui Cantacuzino (Kanta), în secol. trecut, și avu fii pe

CONSTANTIN FORESCU, care luă acest nume după moșia Foreștii, moștenită de la mama sa Safta Cantacuzino, schimbînd pe cel de Botez, pe care acum îl luaū toți ovreii botezați. — El s'a însurat cu fata lui Iordachi Catargiū și a avut trei fii:

ȘTEFAN FORESCU, agă; — COSTACHI, — și

ALECO FORESCU VORNICUL, fost ispravnic la Roman și Suceava timp de 23 de ani, de la 1834—1858. Erea prezident al Comitetului Unirei pentru jud. Suceava; apoi deputat, de la 1859 la 1865, etc. — Din căsătoria sa cu Raluca fîca lui Andrieș Bașotă mare vornic, a avut 2 fii și 4 fice: — Safta soția lui Alex. Millo, Aglae Nicolae Soffary, Aglae căs. Dr. C. Dușescu († 78), și Natalia căs. cu Căpitanul Iorgu Vârnav; — iar fii (actuali):

VASILE FORESCO fost deputat în multe rînduri, membru la Curte, Prezident de Tribunal, Prefect de Suceava, Senator, etc. — și CONSTANTIN FORESCO, fratele său.

G H I K A

(VALAHIA)

Origina familiei Ghika este veche din Albania, unde se întâlnesc cu acest nume mai multe persoane înainte de 1600; totuși istoricul ei până în secolul XVII e puțin cunoscut.

MATEI GHIKA, trunchiul familiei, s'a născut pe la 1565 și a murit către 1620 în Constantinopol. Date mai precise n'au rămas asupra lui.

Fiul său, PR. GEORGE GHIKA Vodă, domn în ambele țări române, a trăit între 1600—1664. Sub Vasile Lupu fusese Capukehaia la Pörtă, cea-ce contribui să fie numit domn. El ținu tronul Moldovei (1658—59), după care fiind învins de Turci fu mutat în Valachia, unde mai domni un an până în 1660. Căută în acest scurt timp să aducă îmbunătățiri în țară, dar intrigile lui Constantin Șerban precum și mai multe desastre întâmplăte, îl făcură să përdă Tronul. Prin stăruințele postelnicului Const. Cantacuzino, fu numit domn fiul său Grigore. — Gr. Ghika se născuse la Kiopru în Albania în 1600, iar. în 1664 muri; însurat cu fata lui Vlasto.

PR. GRIGORIE GHIKA, fiul precedentului (1628—1675), domni după tatăl său în Muntenia. În prima sa domnie 1660—64, cedând intrigilor lui Stroe Leordënu și Dumitru Cantacuzino, omoară pe Constantin Postelnicul care'l făcuse domn. Acest fapt indispușe o mare parte din boeri contra lui, și chiar poporul. — Turcii având nevoie de ajutorul domnilor țării contra nemților, Ghika și Eustr. Dabija al Moldovei pleacăra cu ei. Pr. Ghika însă părăsi lupta,

cea-ce făcu ca Turcii să peardă bătălia de la Leva (1664). Grigorașcu Ghika făcu atunci la bătălia de la Levinți, o șarjă strălucită și eroică împreună cu boerii săi. «E demnă, dice Blareimberg, de a rivaliza prin îndrăsneală cu acea a Englezilor la Balaclava...». — El și George Vv. Ghika sunt pictați călări și în armură. —

Părăsind tronul fuge la Viena, iar în 1673 Austriacii îi dau titlul de principe al imperiului. — În hârtiile sale, Turcii găsiră scrisorile compromițătoare ale generalului de Rothall. Tot în acel an (1673) făcu campania contra Polonilor în Ucraina. — Impăcarea ambelor puteri neîntârziând, Gr. Ghika reveni domn a doua oară din 1672—74, contimporan cu St. Petriceicu. Lupta cu Cantacuzenii devine mai încordată, prin puterea lui Stroia Leordeanul, care deposează și persecută pe aceștia, mai ales în timpul când ținuse loc de domn. Șerban Cantacuzino se plânse la Poartă, dar Gr. Ghika plătind multe pungă vizirului, Șerban fu exilat. În cele din urmă Cantacuzenii reușiră a-l înlocui prin Duca V. (1674). — Gr. Ghika fusese însurat cu Maria Sturdza și avu 2 fete și 1 băiat :

MATEI GHICA, însurat cu Roxanda fiica lui Alex. Mavrocordat. Cele 2 surori ale sale fură căsătorite : Ruxanda cu Th. Calimaki, iar Maria, cu D. Sturdza. — Fiii săi sunt : Principii Grigore și Alexandru.

PR. GRIGORE II GHICA (1690—1752), domni de 2 ori în Moldova și o dată în Valachia, neîntrerupt timp de 14 ani ; dragoman al Porței după N. Mavrocordat, 1711. Domniile lui aduseră în țară o mulțime de greci cari căpătară înalte demnități.

În intervalul de la 1727—1741 împărți astfel domnia : 1727—33 Moldova : «care domn cu mare dar auz căzut pe țara Moldovei, ca o lumină auz strălucit plină de bucurie, precum dovezi sunt însemnate...» (Amiras). — 1733—35 Muntenia ; 1735—41 iar Moldova. — Revenind din nou la tronul Moldovei în 1747, îl ținu un an, apoi trecu în Valachia până în 1752, când muri. — În total domnise 19 ani. Avu trei copii cu fata lui Mavrocordat, o fată și doi fii cari

domniră : — PR. MATEI GHICA n. 1728, ginerele lui George Başa Mihalopol, ocupă tronul Valachiei 1752—53, când schimbând cu Const. Racovitză, trecu în Moldova, unde domni 3 ani până în 1756. N'avu copii. — PR. SCARLAT GHICA, fratele său, † 1766, însurat cu Anastasia Cantacuzino Deleanu. Domni în Moldova de două ori : 1757—61, şi 1764—68; iar în Muntenia 1757—58. A avut 5 băieţi : Nicolae, Mihai, Gheorghe, Grig., şi Alexandru. — ALEXANDRU GHICA fiul său, ocupă tronul Valahiei de la 1766—68. Însurat cu Maria Rizo Rangabé, având un fiu : — GRIGORE, tatăl lui ALEX. GHICA (1790—1857), poreclit căciulă mare, cu care ce stinse ramura lui Gr. II Ghica.

ALEXANDRU GHICA al doilea fiu al lui Matei şi frate cu Grigore II, muri în 1741. Fusesse însurat cu o Evpraghioti, având 2 fii : Grigore şi Dumitru. El a fost decapitat de Turci fiind mare Dragoman al Porţei, la anul 1741.

PR. GRIGORE GHICA III (1724 1777), Domn al Moldovei şi Valahiei, decapitat la 1777, este trunchiul branşelor Ghika din Moldova. — (v. acestea).

Din MARELE BAN DUMITRU GHICA, derivă familia Ghika de azi. Din 3 căsătorii, Banul avu 14 copii, adică : —din întâia cu Eufrosina Caragea : 1 fată, Ecaterina*) —din a doua cu fata lui Văcărescu, 4 fete**) şi 2 băieţi : Scarlat şi Costache. — iar din a 3 cu fata lui Razu, 3 fete***) şi 3 băieţi : Alexandru, Costache, Mihai. — Marele Ban Dumitru Ghica şi-a «Bătrânul», a fost unul din cei mai însemnaţi boeri ai ţării de la finele secolului trecut şi a trăit între 1718—1803. — Fiii săi :

— COSTACHE MARELE BAN, n. 1784, căs. cu Ruxanda Cantacuzino, avu 4 fete¹⁾ şi 2 băieţi : Scarlat şi Matei (căs. cu fata lui Văcărescu), cari n'avură urmaşi.

— PR. ALEXANDRU VODĂ GHICA, (1796—1862), domn al Valahiei din 1834—1842. Numit de-adreptul Principe de

*) Cornescu. — **) Anica Florescu, Zoiţa Filipescu, Anastasia Rallet, Aniţa Drăgănescu. — ***) Eufrosina Varlam, Elena Moruzi, Profira Blaremburg.

1) Cleopatra Trubeskoî, S. Zefcari, Ecaterina Bărcănescu, Maria Văcărescu.

Ruși și Turci, profită de efectele bune ale tratatului din Adrianopol. Comerțul și activitatea agricolă a țării mai ales, spori foarte mult sub domnia lui, și chiar un început de renaștere în toate provinciile începu să se ivească. El favoriză partida națională, condusă de Rosetti, Câmpineanu, Goleșci, Eliad Rădulescu, etc, dar prin intrigile Baronului de Ruthman, consulul Rusiei, în 1842 Ghica fu silit a părăsi tronul. — Ca înfățișare era un om foarte frumos și de un caracter blând. Din 1857—58 ținu locul de domn, fiind caimacan al Munteniei. † 1862.

— SPĂATARUL COSTACHE GHICA, fratele său mai mic n. 1797, † 1852, însurat cu fata lui Văcărescu avu 3 fete, și un fiu MIHAIL, n. 1835.

— PR. GRIGORE GHICA V., frate cu Costache și Alex. (1755—1834), e numit în 1822 după eteria Grecească, domn pământean împreună cu Ion S. Sturza, domnind 7 ani. Isgonirea Grecilor fără câpătai și o încercare de reforme administrative și judiciare începu să se facă. O nouă stare de lucruri părea că se deschide, când izbucni războiul 6-lea între Ruși și Turci, în 1828. Gr. Ghica fu silit să fugă în Transilvania. — Căsătorit cu Maria Hangery, de la care avu 6 băieți; iar al doilea cu Săveasca avu 2 fete (Maria C. și Alexandrina A. Filipescu):

1. DIMITRIE GHICA, fiul precedentului, n. 1816—1897, însurat cu Charlotte Duport. — Ca tânăr, erea oficer în Garda imp. rusă. La 1854 magistrat, apoi prefect de poliție; în 1857 primar și deputat în divanul ad-hoc. Partizan al unirii. Ministru de culte (1860), și peste un an Preșident al Consiliului. În 1866 ia parte la răsturnarea Pr. Cuza și intră în guvernul format apoi, fiind pe rând ministru de interne, lucrări publice, externe și Preșident de Consiliu. În 1868—1873, Ghica fu preșident al Camerei, în urmă al Senatului până în 1888; apoi din nou la 1896, în care demnitate muri. — Avu 2 fice: Maria de Herz și Iza Vlădoyanu.

2. PANAIOT GHICA, fratele precedent. (1814—1879); însurat cu Sultana Rosetti și Alexandrina Moscu, avu 3 fice: — Adina Vladoyanu, Zoe Mavrocordat, Irena de Roma.

3. GRIGORE 1813—1861. — 4. Gheorghe; — 5. COSTACHE MARE BAN 1804—1867, căsăt. cu Sultana Costescu; având 5 fice și fiu: IANCU GHICA n. 1850, căsătorit cu Ana Filiti.

6. SCARLAT GHICA (1812—1875), îns. cu fata lui Șuțu, avu un singur fiu: — ALEXANDRU GHICA n. 1837. Căsătorit: 1. cu o Tecla la Grange, o Nicolescu, și Efr. Săvescu, are fii: ALEXANDRU, SCARLAT, IOAN inginer, Nicolae, Dumitru.

— BANUL MIHAI GHICA, frate cu Grigore și Alexandru n. 1794 m. 1850; însurat cu o Faka, de la care a avut pe: VLADIMIR GHICA n. 1832; ELENA, distinsă scriitoare «Dora d'Istria» (1827-88); Matei; Olga Gr. Sturdza, Sofia C-tesa O'Rurke, și —

GHEORGHE GHICA n. 1830. † însurat cu Zoe Cantacuzino, având fică pe Adina, căsătorită cu Grigore P. Olănescu; iar fiu pe

MIHAIL GHICA, lt. colonel de stat major, însurat cu Elena Văcărescu.

— M. BAN SCARLAT GHICA, frate cu Banu Mihai și cu Gr. Gh. Vodă, fiu al lui Dumitru Bătrânul. (1750—1802). Dintre copii săi: — NICOLAE Gh. (1795—1862) e tatăl lui SCARLAT (1830—1882), care însurat cu fica lui Iancu Golescu avu fiu pe: NICOLAE Ghica n. 1845. (fice: Alice, Marie).

ALEXANDRU GHICA, surnumit barbă roșie (1785—1868), e fiul cel mare al Banului Scarlat Ghica. Fiul său, IANCU n. 1816 e tatăl lui: CONSTANTIN Ghica (1846—1888), care lasă 3 fice și un fiu (Alexandru).

DUMITRU GHICA (1793—1845), însurat cu Maria Câmpineanu, frate cu Alex. Barbă roșie și al doilea fiu al lui Scarlat. Fii avu pe Ion și Pantazi, iar fică pe Maria n. 1821, căsătorită cu Pană Olănescu.

PANTAZI GHICA (1829—1882), † fără copii, din căsătoria sa cu Camille Guyet de Fernex.

ION GHICA (1817—1887), scriitor și om politic însemnat. După ce făcu studii înalte, se întoarse în țară. În revoluția de la 1848 luă o parte însemnată; dar o scîziune între el și prietenii săi politici se întâmplă. Trimes la Constantinopol, pentru a susține cauza revolu-

țiuneî, la întorcere vedu mișcarea revoluționară oprită de puterile suzerane. Partizan al politiceî turcești, căuta s'o îndemne amicilor săi, ca cea mai înțeleptă. Din 1853—59 fu principe de Samos, numit de Turci, în care calitate luă măsuri de represiune contra prădăreî piraților. Intors în țară, ocupă cele mai înalte funcțiuni în stat, după căderea Pr. Cuza; la venirea lui Carol de Hohenzollern, primul cabinet se formă sub presidenția sa. Părăsind ministerul, continuă să jöce un rol însemnat, mai ales prin politica sa onestă. După declararea războiului din 1877, trăi mult timp în retragere. Numit ministru la Londra, ocupă această demnitate până în 1891. — După o lungă bôlă, muri în 1897 la moșia sa Gherganî (7 Maiu).

Ca scriitor e cunoscut prin «Scrișorile către Alexandri», apoi «Amintiri din exilul de la 1848», cu multe documente importante asupra revoluțiuneî. În fine «Convorbirile economice» (1866), fôrte importante prin datele lor prețioșe și stilul frumos în care au fost scrise; și alte scrieri mai mici. — Căsătorit cu Alexandrina Mavros, având 4 fiî și 3 fice.

— DIMITRIE GHICA, n. 1848, f. secretar general al min. de externe, ministru plenipotențiar. Căsătorit cu Melania Crețulescu, având fiu pe IANCU și două fice.

— SCARLAT GHICA, al doilea fiu al lui Ion Ghica n. 1856. De la soția sa Maria Grădișteanu are fiu: GRIGORE.

— NICOLAE, n. 1862. căsăt. cu M. Paciurea, — și ALEXANDRU GHICA, fiul mai mic (n. 1865) al Pr. Ion Ghica, însurat cu M. Catargi (2 copii). —

Ficele lui Ion Ghica, surorile lor sunt: Maria Sturdza, Elisa, și Ana colonel Magheru.

Scutul pörtă; pe fund verde 12 lacrămî de argint, în rând 6 în față de 6 cu vârful opus, și între ele 6 besanți de aur. Se mai adaogă stema Moldoveî și Valachieî în quartiere. Deviza: — Labor omnia vincit improbus.

GHYKA

— Ramura din MOLDOVA —

De la GRIGORE GHICA VODĂ (1724—1777), fiul lui Alexandru mare Dragoman, (v. pag. 240) se desparte prin fiii săi, ramurile familiei Ghika din Moldova, numite Comănești, Deleni, Brigadier, etc. — Moșia Comăneștii eraa proprietate a lui Grigore Ghika și i se confiscase la decapitarea lui; apoi la anul 1804 fu restituită familiei de Pr. Moruzi. — Pr. Grigore a domnit în Moldova din 1766—68, apoi în Valachia 1768—9, și în fine iar în Moldova 1774—77. În urma războiului Ruso-Turc din 1769, în care boerii țării se arătaseră așa plecați Rușilor, Austria promise un ajutor Turciei, în schimbul unei bucăți de pământ fără importanță diceau ei, Bucovina. Prin diverse manopere, și prin cumpărarea comisarilor turci de constatare, cu toate protestările Pr. Ghika, a Divanului și chiar a Rusiei, Bucovina fu cedată în 1775. Purtarea lui Vodă Ghika eraa demnă de laudă, și Turcii spre a evita o alianță a lui cu Ruși într'un viitor război, îl decapitară în circumstanțe foarte tragice, la anul 1777. — Din căsătoria sa cu Elena Rizo-Rangabe, a avut 2 fii și 2 fete: Alexandru, Dumitru, (Elena și Ecaterina), prin cari derivă branșele din Moldova. —

PR. DEMETRU GHICA, fiul cel mare al lui Vodă Grigore, muri în Rusia. De la el descinde ramura Ghicilor numiți după moșie Comănești și Deleni. Documente autentice (în posesia D-Iuî D. Ghika Comănești), probează filiația directă între dânsul și fiul său :

PR. CONSTANTIN GHICA de Comănești și Deleni. El a fost

mare Logofăt al Moldovei, și a obținut titlul de Principe al imp. Rusiei de la împărăteasa Caterina II. — Insurat cu Maria Cantacuzino a avut 3 fii: Dumitru, Alexandru și George.

1. DUMITRU GHIKA COMĂNEȘTI, din însoțirea sa cu Zoe Rosetti, avu pe Elena Sturdza, Maria Rosnovano, și

NICOLAE GHIKA-C., mare vornic, † la 1881, căsătorit cu Caterina Plagino. Fiii lor sunt : — EUGENIU GHIKA f. deputat, etc, căsătorit cu Caterina Keșco. — NICOLAE, f. prefect, etc., ai cărui fii sunt : ALEXANDRU și Natalia. — Maria Știrbey, — GEORGE Ghyka, — în fine

DEMETRU GHIKA-COMĂNEȘTI, fiul mai mare al lui Nicolae Ghika, n. 1835, fost deputat, etc. A întreprins o expedițiune făcută în țara Somalilor din Africa, de o deosebită importanță geografică. Această expediție cu cheltueala sa, e prima românească făcută pe solul Africei. Ea a fost dirigeată împreună cu fiul său : NICOLAE GHIKA-C. — Din căsătoria sa cu Zoe Lahovary, mai are și fică, pe Maria, căsăt. cu colonel Leon Mavrocordat.

2. Alexandru sau ALECU GHIKA mare Logofăt, supranumit «Bilboquet», fiul al 2-lea al Principelui Const. Ghika, e tatăl lui :

PR. GRIGORE GHYKA VODĂ (1807—1857), Domnul Moldovei de la 1849—1856. Se distinse printr'o domnie și administrație fericită. Reorganiză școalele în 1851; iar la 1854 face actul dezrobirei Țiganilor. El înăi înființează «Institutul Grigorian», încurajează literatura și libertatea presei, și o mulțime de reforme utile țării. Mare partizan al Unirei, chiar domn fiind, răspândea singur ideile de unire ale ambelor țări. De și în cei șapte ani de domnie, armatele străine treceau mereu prin țară, mai ales Rușii el avu timpul să se ocupe de progresul țării. — Fiind numit pe șapte ani, la 1856 părăsi tronul Moldovei, căreia îi fu cel din urmă Domn. Fusese numit de Sultan Principe cu titlul hereditar. Muri la 1857 în Franța. — Căsătorit de 3 ori, cu : Elena Sturdza, Anica Catargi, și Leroy-Rollin, avu 5 copii :

PR. CONSTANTIN GHYKA, f. consilier la Curtea de Casație și ministru, etc. Însurat cu Zoe Plagino ; al cărui unic fiu este GRIGORE, căsătorit cu Marguerite Cretzianu.

P-sa Nathalie †. — ALEXANDRU Ghyka, căsătorit cu o Rosetti Rosnovanu, având fii pe : GRIGORE, căpitan, căsătorit cu Constantza Câmpineanu ; JEAN căpitan de cavalerie, și Lucie. — PR. FERDINAND Ghyka, căs. cu Alex. Cantacuzino (fiică : Jeanne). — PR. GRIGORE, cu Maria Bălăceanu ; — și PR. IOAN GHYKA al treilea fiu al lui Vodă Grigore Ghika. Om politic, fost ministru plenipotențiar, general în armată, etc. Căsătorit cu Alexandrina Moret de Blaremborg, are 3 fii (actuali) : ALEXANDRU, VLADIMIR și DEMETRU Ghyka.

3. GEORGE GHIKA, al treilea fiu al lui Const. Ghika și frate cu Alecu și Dumitru, avea 2 băeți : George și TEODOR GHYKA, căsătorit cu Fenareta Știrbey. Acesta avu iarăși doi băeți : CONSTANTIN, și GRIGORE Ghika, f. prefect, etc.

Din ALEXANDRU GHIKA, alt fiu al Princ. Grigore Ghika de la 1777, se trage o altă ramură a Ghicilor din Moldova, din care unii s'au numit «Brigadier». — Acest Alexandru Ghika mai avusese un frate GHEORGHE, fost general rusesc și † în rebel, fără posteritate.

Alex. Ghika avu 2 băeți : Grigore și Alexandru.

1. GRIGORE GHIKA mare postelnic în Moldova, însurat cu Catrina Cantacuzino-Pășcanu ; are următorii fii : — ALEXANDRU ; — NICOLAE Ghyka, (soție Elena Rosetti), tatăl lui : EUGENIU GHIKA, căsătorit cu Elena Cantacuzene (având 3 copii) ; — VASILE Gh., căsăt. de 2 ori, cu o Cantacuzino și cu o Greceanu, tatăl lui GRIGORE Ghika ; — și GEORGE însurat cu Elena Catargi (o singură fiică : Efrosina Pallady).

2. ALEXANDRU GHIKA-Brigadier, al doilea fiu al lui Alex. și nepotul lui Grigore Ghika Vodă, avu de la soția sa Caterina Rizo, o fată : Coralie, și un singur fiu :

ION GHIKA, căsătorit cu Efrosina Filipescu ; tatăl lui Alexandru, Grigorie și Emil.

— ALEXANDRU GHIKA-Brigadier n. 1847, ministru pleni-

potențiar. Fost agent diplomatic la Sofia, apoi ministru la Belgrad, etc. — Căsătorit cu Maria Maurojeny, având 3 copii: Jean, Pierre și Jeanne.

— GRIGORE GHIKA n. Dec. 1847. Ministru plenipotențiar la Paris, fost delegat în Comisia Dunărei, etc. — Căsătorit cu Maria n. Keșco; fi: HENRI și GEORGE.

— EMIL GHIKA n. 1848. Ministru plenipotențiar la Viena, etc. — Căsătorit cu Caterina Florescu, având 3 fice.

GLOGOVEANU

(VALACHIA)

Veche și însemnată familie din Oltenia, unde 'și are sediul încă de prin secolul XV; având ca posesie de origine satul Glogova din județul Mehedinți.

În timpul războaielor lui Mihai Viteazul, un Glogoveanu se distinse printre boerii comandanți ai acestuia.

Boerul Danciul din Glogova, pe care un document îl însemnează în anul 1621, erea strămoșul lui Necula Glogoveanu căpitanul; și pe care între 1640-50, îl găsim ca Pârcălab, apoi vel pitar 1657 și căpitan, având de soție pe Jupâneasa Florica. Copii lui Necula au fost: Arsemen, vel clucer, și Ivan (sau Iovan) spatarul. Arătați amândoi prin acte din 1663 și 1668. —

O filiație a Glogovenilor, din care descind cei actuali, se poate stabili de prin întâia jumătate a sec. XVII, când trăia

Vintilă Postelnicul din (ot) Glogova, stăpânitor al acestei moșii; și al cărui fecior, după documente (din arhiva St. B.) erea

Lupul Căpitan Glogoveanu, 1571, ctitor ca și urmașii săi, al mănăstirii Tismana din Gorj. Acest boer călugărindu-se, luă numele de «monahul Lontie», după cum ne transmit documente datate din 1696 și 1700.

Staico Glogoveanu, e al treilea din fiii acestuia. Pe lângă un act din anul 1710, mai figurează în lista boerilor contribuabili în timpul ocupațiunii Austriei la anul 1719, împreună cu Matei și Mihai, nepoții săi. — Cei alți doi frați ai săi, au fost:

NICOLA GLOGOVEANUL, vel căpitan de Cerneți sub Brâncoveanu Vodă și apoi v.-Stolnic (1710). — Atunci când se întâmplă incursiunile trupelor nemțești pe teritoriul țerei sub Brâncoveanu, cu deosebire ale lui Teleky, în oprirea căruia fură trimiseși mai mulți căpitani cu armată : «Atunci Tukeli văzând că n'are ce să mai facă, au prins pe căpitanul cel mare din Cerneți, care era acolo de paza marginii, anume Nicola Glogoveanu și l'au ținut multă vreme în obezi». — El scăpă, de oare-ce părăsind marea căpitanie de Cerneți e făcut apoi mare stolnic. — Soția sa era Jupâneasa Sanda, cu care e zugrăvit în partea stângă din Nartex la mănăstirea Tismana. —

CONSTANTIN GLOGOVEANU, întâiul fiu al Monahului Leon-tin, avea de nevastă pe jupaneasa Ilinca, fca lui Vintilă vornic (act posterior din 1746), de la care se nascu Mihai Glogoveanu și frații săi.

— STEFAN Glogoveanu, biv-vel sluger (frate? sau fiu? al precedentului), e zugrăvit în mon. Tismana alături cu soția sa Maria și cu Nicola căpitanul. —

MIHAI GLOGOVEANU CONSILIERUL, fiul lui Constantin, † la 1731. — Impreună cu soția sa Jupaneasa Stanca, fca lui Bengescu consilierul, sunt pictați în interiorul mănăstirei Tismana : «Jupan Mihail Glogoveanu consilier împărătesc și Jupaneasa Stanca Glogoveanca.» — La 1743, fiind văduvă de mult, face o danie mănăstirei; și tot dânsa dăruiește ușile frumos sculptate : «Această ușă s'au făcut cu toată cheltuiala Dumneaei Stanca Glogoveanca consiliereasă, care a ținut'o d-lui Mihai Glogoveanu consilier» — «care au fost fata d-nealui Staico Bengescu consilier în zilele Sf. S. Părintelui Mihail Egumen. Tism. 1782» (Stefulescu. — Mon. Tismana, p. 100).

În timpul ocupațiunei Austriace a Olteniei, fiind consilier imperial al Banatului, el joacă un rol însemnat în această înaltă demnitate pe care o aveau încă : Stoica Bengescu, C. Obedeanu, Dositei Brăiloiu, Ilie Știrbei și Matei Glogoveanu. —

MATEI GLOGOVEANU, a fost numit CONSILIER împărătesc

în 20 August 1731, după cum spune raportul austriac (Hurmuzache VI, 481): — «.....Sie beede den Mathaeum Glogovenul der ob Er Schon wie fast alle Bojaren keiner audern als seine Muttersprache Kündig, die reputation habe ein ehrlicher Mann zu sein...». — Rapoartele generalului de Steinville, și ale altor austriaci vorbesc adese ori de ambii consilieri Glogoveni, (v. Hurmuzache—Documente).— Oltenia după ce fusese anexată Austriei la 1718, în urma tractatului de la Passarovitz, fu transformată în provincie; administrându-se de marele Ban «capite administrationis», care rezida tot la Crajova și care erea asistat de patru consilieri imperiali: «asistenses in consilio». Banul cel dintâi a fost beizadea George Cantacuzino; iar consilierii se alegeau dintre principalele familii Oltene.

La 1719, Matei Glogoveanu e înscris pe lista boerilor de cl. I din Mehedinți, unde avea proprietăți întinse, ca și Mihaî Glogoveanu, fratele (?) său. —

Fiul lui Mihaî, a fost:

ION GLOGOVEANU, mare logofet pe lângă Caimacamul Crajovei la 1794, după cum autentifică un raport către domnitor, din 14 Dec. acel an, iscălit de caimacamul C. Caragea, și de alți 3 boeri. — (Ureche; Moruzi W. p. 224) — În 1779 ca fost mare serdar, este numit ispravnic al județului Gorj: «Ioniță Glogoveanu»; Apoi ca biv-mare stolic ispravnic de Mehedinți, (1785). Mai este amintit fiind tânăr prin acte de familie din 1750. —

TEOHAR GLOGOVEANU șetrarul, funcționează ca ispravnic de Gorj la 1792.

Am văzut mai mulți membri ai acestei familii din sec. XVIII, sunt zugrăviți ca cititori ai Monăstirei Tismana din Gorj, acea zidită la 1372 de Radu Negru W., și una din cele mai vechi monastiri ale țării. — Matei Glogoveanu consilier, e zugrăvit în interiorul bisericeii din Bengești. —

Actualii descendenți ai familiei, derivând prin urmași celor de mai sus, locuiesc la Crajova.

GOIAN

(BUCOVINA)

Familie veche Moldovenească din ținutul Bucovinei, care e cunoscută cu siguranță, din documente, încă pe vremea lui Ștefan cel Mare.

Ast-fel cel mai vechi document, se află la Archivele din Lvov (Lemberg), scris în limba slavonă, și conținând un tractat între Ștefan cel Mare, domnul Moldovei, cu regele Poloniei, în care contract e iscălit și «GOIAN VORNICUL de țara de sus». Acest vechi act e datat din anul 1460, 3 Iulie. —

DIMITRIE GOIAN marele vornic, trăia pe la începutul veacului XVII și e adeverit prin mai multe documente. Din 8 April 1612 un document în favoarea Eftimiei, fca lui Miron Costin, nepoata lui Grigore postelnic, în care sunt subscriși Ionașco vel logofet și Goian Dimitrie, vornic al țării de sus.

Un alt document din 1617 (8 Maiu), îl citează pe Dem. Goian ca vornic al țării de jos. Acest act e tipărit în cronica Hușilor (de Episc. Melhisedec), ca zăpis : prin el episcopul de Huși dă de știre «Panului Dimitrie Goian, mare vornic de țara de jos, că de D-lui s'a cumpărat... etc».

Despre membrii familiei, urmași ai acestuia, se vorbește în mai multe acte, conținând numele de Goian, între doc. Academiei din Buc., din anii 1770, 1769, 1780 etc. (No. 239 pach. II; No. 106 pach. II; No. 167 pak. VIII).

Două hrisoave polone, subscribe primul de regele Sobieski la 1692; cel alt de regele August al Poloniei la 1697, recunosc pe frații ISAC și GEORGIȚA GOIAN ca boeri

Moldoveni (Valachi) din Zadova. Această localitate din Bucovina, este vechea posesiune a familiei.

De la acești doi frați se trag două linii, din care a lui Georgiță există încă în Bucovina; cea altă a lui Isac se stinse în secolul nostru, ramura lui urmând ast-fel în descendență: Gavril, — Teodor, — Georgi, — Niculae, — MIHAIL și Ion. — Fii lui Mihail, au fost: Mihail și Petrache, ambi decedați.

GEORGITĂ GOIAN din Zadowa, boer Moldovean (1692—1710 etc.), avu de fiu pe IOAN, care la rîndul său e tatăl lui:

DIMITRIE GOIAN, a avut mai mulți copii, cari afară de Grigore, muriră fără descendenți. Un document din 27 Febr. 1784, îl amintește: «Dumitraș Goian la Zadowa....» (doc. Academiei).

GRIGORE GOIAN, fiul său † 1865, avu trei fii, anume: DIMITRIE GOIAN căpitan în armata I. R. Austriacă; — LEON GOIAN, prim-Procuror la Tribunalul din Suceava; — și

ALECU GOIAN, proprietarul moșiilor Zadova și Coscinia din Bucovina, avînd fiu pe GRIGORE, și fică Florica.

Acești patru: Dim., Leon, Alecu și Grigore, sunt ultimii descendenți actuali ai familiei.

Cu ocazia încorporării Bucovinei la Austria, familia a fost recunoscută de nobilă, cu titlul de «cavaleri de», în urma rezoluțiunei Împăratului Iosef II.

GOLESCU

(VALACHIA)

Strămoșul acestei familii erea Jupan BALDOVIN PÂRCALABUL, care trăia pe la sfârșitul secolului XV, 1450—1500. După vechile documente ale Goleștilor, aflate printre ale monăstirei Vieroșul, se poate restabili filiațiunea neîntre-ruptă a neamului, începând de la acesta. La anul 1521, jupan Baldovin împreună cu feciorii săi, primesc o întârire de stăpânire. — Impreună cu fratele său CANDEA, care fu depozat și închis de Radu Voev. cel bătrân, au avut o moșie bătrână Mărăcinenii, moșia moștenească Golești (din Mușcel), și multe altele. (Vezî doc. dovedit. în condica Mon. Vierosul. — Arh. St. Buc).

Soția boerului Baldovin erea Anghelina, care s'a călugărit, și de la care a avut copii pe: Ivașco paharnicul, care s'a însurat cu jupâneasa Neacșa, și o fată Calea.

CALEA a luat de bărbat pe Borcea șetrarul din Vrancești, și neavând copii au adoptat pe jupânița CAPLEA fca lui Ivașco, care avu ast-fel în moștenire Golești, Mărăcinenii, etc. Caplea fca lui Ivașco și nepoata lui Baldovin, avu de soț pe Radul Clucerul. — Documentele domnești dintre 1540—71, confirmă de mai multe ori aceste înrudiri). Caplea de Golești a zidit monastirea Valea mare.

RADU MARELE CLUCER, fost și m. vistier la domnia mai multor Voevozi Basarabi. Un document din 1546, vorbește de el și de Soția sa Jupâneasa Caplea din Golești (care se călugări mai târziu sub numele de Magdalena). El se născuse probabil înainte de anul 1500, și avu doi fii Ivașco și Albul. Pe la 1540 erea celebru prin isprăvile

sale în războaie, pentru care e răsplătit de Radu Voevod (1547). —

MARELE VORNIC IVAȘCO din Golești, fost mare logofet (1575) și Ban : boer foarte însemnat în a doua jumătate a sec. XVI. — El avu de soție pe jupan. Elena, fca Vel Vornicului Drăghici de Mărgineni (la 1565); și zidi monăstirea Vieroșul din Mușcel. — În luptele lui Petru W. cu Ion W. al Moldovei (1573), Ivașco împreună cu fratele său se destinaseră în mod strălucit, după cum atestă numeroase documente și cronicile. Un hrisov de la Alexandru Vodă (1568—77), întărește averile vel vornicului Ivașco și a familiei fratelui său reposatul vel clucer Albul, descriind cu amănuntul vitejiile acestor doi boeri în bătălia de la Focșani între Munteni și Moldoveni. Se vorbește de peste 24 de moșii, pe lângă averea mobilă. — Moartea acestui mare boer se întâmplă la anul † 1584, și fu îngropat la mon. Bistrița din Moldova, unde se află epitaful său : «Mormânt al lui Ivașco Vornic din țara Vlachiei. S'aũ întâmplat să pribejească în țara ungurească, și trecând pe la mijlocul munților aũ căzut de odată moartea asupra lui și l'aũ ajuns în satul Balătești....»

Fratele său s'a distins în războaie alături cu dânsul :

MARELE CLUCER ALBU din Golești, † la 1573 în lupta de la Focșani contra lui Ion-Vodă, apărând pe domnul său, cum spune documentul (cit. mai sus. - V. în Arhiva de Hasdeu I. 39) lui Alexandru W. : «..Când ne-aũ lovit pe Domnia mea, Ion Vodă cu Moldovenii cu înșălăciune la Focșani, pe când a avut fratele Domniei mele Ion Petru W. a intra la D-nia Moldovei, atunci am văzut D-nia mea dragostea boerilor și a vitejilor Domniei mele ; și apoi mai mare dragoste am văzut de la cinstitul dregător de mai sus, d-lui jupan Ivașco vel vornic și de la fratele său cinstitul dregător al Domniei mele jupan Albul vel clucer. Ce nici unul n'a făcut ; fiind foarte bucuroși a'și pune ei capetele lor pentru capul domniei mele ; și dacă nu s'ar fi întors ei îndărăt atunci în oastea moldoveană cu lă-

cile, de aŭ apărat capul domniei mele, apoi capul domniei mele ar fi căzut; și în acea împrejurare cinstitul dregător al domniei mele Ivașco vel vornic a scăpat din răboi rănit, iar cinstitul dreg. al D-niei mele jupan Albul vel Clucer și-a lăsat capul său acolo, la Vadul ce se zice Râmna lângă satul Jiliștea, pentru capul domniei mele, precum singur D-zeu este martor și e adevărat.»

Acest eroic boer, avu un fiu «ALBU postelnicul», tânăr la an. 1575, când e citat după moartea tatălui său. — (O soră a lui Albu și Ivașco, erea Neacșa soția unui boer din Brâncoveni).

Copii lui Ivașco și ai Elenei aŭ fost: TUDORAN slugerul, a cărui soție erea jup. Fimia, iar fică Ilna, soția lui Stoica postelnicul din Văcărești; și VLAD postelnicul adevărit prin doc. din 1570, când erea foarte tânăr. — Tudoran slugerul avu fiu pe : — Ivașco din Golești, boer mare sub Matei Basarab, și care avu două fete: Stana a Boerului din Brâncoveni; și

JUPÂNEASA VIȘA. Aceasta se căsători cu vel vistierul Stroe Leordeanu, dând numele de Goleșcu, după moșia strămoșească, fiului ei Radu. Ea împreună cu sora sa a lui Brâncoveanu, fură adoptate și înzestrate de Matei Basarab, ale cărui nepoate ereau. Un punct însemnat, atât pentru istorie, cât și în special pentru genealogiile mai multor familii, ar fi dovedirea înrudirilor «exacte», între Ivașco vornicul cu Basarabi și cu Drăghici vornicul de o parte; iar de alta, acea a lui Matei cu Brâncovenii și Goleștii. — Filiația de mai sus a familiei, până la Vișa e dovedită prin documente din 1575 și 1586 de la Mihnea IV. — Fiul Vișei, și al lui Stroe Leordeanu, erea :

MARELE SPATAR RADU GOLESCU, care joacă un rol considerabil în istoria țării la finele secolului XVII și începutul celui următor. Fost mare agă la 1690, mare comis 1698, mare spatar 1716; apoi vel logofăt și caimacam al țării. — Avu de soție pe Marica Spatareasa (doc. 1736, etc.). — Cronica ne raportează de dânsul, că la 1690: Vodă Brâncoveanu în vederea apropierei oștilor turcești «pe

Radul Golescul vel aga l'au pus cu slujitorii de au făcut podul (peste Argeș)... (mag. ist. II, 160). Cu puțin înainte (1689), Bălăceanul aducând armatele germane asupra lui Brâncoveanu, acesta încercă a'l opri prin rugăciuni și făgădueli, apoi «au trimes lui Haisler gheneariul, cum dice cronica anonimă, pe Radul postelnicul Golescu și cu scriitorii latinesc, ca să cerce și socoteala lui, și să'i pue cuvinte înainte pentru țară...». — Solia n'avu rezultat.

Sub domnia lui Nicolae Mavrocordat (1716), ca mare spatar se distinge mai ales în relațiile cu Austria. Înainte ca acest domn să fie instalat, se rânduiră caimacani: Mihaï Cantacuzino, Radu Golescu Logofătul, Radu Dudescu spatar și Șerban Bujoreanu. — Golescu, Băleanu și Bujoreanu puțin după aceia sunt în capul celor uniți cu nemții, ale căror trupe intrară în țară, fără ca principele să banuiască vina lor, căci: «...ales pe Golescul peste seamnă îl avea în dragoste și orice de ce se vrea rugă Domnului, nu'i trecea în deșert rugăciunea, așisderea Domnul când vrea să facă vre un lucru măcar cât de mic, până nu'l întreba pe dânsul nu'l făcea, întru atâta îl iubea», dice cron. Radu Popescu (mag. ist. IV, 44). Domnul fu prins de catanele nemțești, aduse de Barbu Brăiloi serdarul, și conduse la palat de Golescul «armat cu sabie și cu pistoale venind...» (la 14 Nov. 1716), și apoi dus la Târgoviște și de aci în Ungaria. Țara se guverna în acest timp de austriaci. — R. Golescu avu o importantă corespondență, în special cu generalul Steinvile; și tot de la dânsul împreună cu Ilie Stirbey vistierul au rămas mai multe suplice și documente către împăratul Austriei, ca delegați ai boerilor Olteniei. — (v. de el Șincai, III, 382—82; mag. ist. IV 14—188; Hurmuzache. etc.) —

Radu Golescu n'avu ca urmași de cât 3 fete, măritate, una cu Bălăceanu; a doua cu boerul Prăscoveanu; și a treia

ANIȚA, saua Ana, soția lui IORDACHE ȘTIRBEIŢU vel medelnicer, ȕisă «Stirboaia». — Pentru a doua oară, familia se continuă în linie feminină, prin trecerea numelui de «Golescu», fiului ei Radu.

RADU GOLESCU MARELE BAN, n. 3 Maiu 1746. — La an. 1808 și 1814 erea mare Vornic în divanurile Valachiei. O anafora a lui Vodă Caragea din 1814, îl citează în divanul domnesc: Παν Ρ. Γ μέγας βόρνικος τῆς ἡνω τσάρας (Hurm. Doc. VII 479). — Acest boer avea o mare trecere în țară și la Domni de pe timpul său.

El avu 3 fi: Nicolae, Iordache și Dinicu (Constantin) și fată pe Ana, a lui Mihalache Racovitza.

NICOLAE GOLESCU, fost mare vornic. 1821, etc. Supranumit Deli-Aga. Făcea parte în deputația boerilor munteni cu a celor din Moldova, cari la 16 April 1822 ajung la Constantinopol, trimesi de țară spre a li se numi domn. Boerii munteni delegați, ereau Banul Grigore Ghika, Bărbuceanu Văcărescu, Vornicul Golescu, Mihăiță Filipescu, Clucerul Filip Lenș, și Ion Cocorăscu. Primul din aceștia fu numit de Sultan Domn al țării. — Nae Golescu avu 2 copii: IANCU Golescu și Marița.

DINICU GOLESCU (Constantin), cel mai mic din fiu Banului Radu, fost mare logofet, etc. El iscălea, și e cunoscut cu numele de: «Constantin Radovică din Golești.» (n. 1777 † la 1828). — Erea unul din primii fondatori ai Societății literare împreună cu Eliade; și lăsa mai multe scrieri, între cari: «Insemnare a călătoriei mele făcută în anul 1824.», în care descrie cultura din occident, comparând-o cu cea din țară; apoi «adunări de pilde filosoficești» etc. — Din căsătoria sa cu Zoița Farfara, a avut patru băeți, distinși oameni politici:

ȘTEFAN GOLESCU, cel mai mare, n. 1809 la Câmpulung, † 1874 la Nancy. După ce studiază în Elveția, intră în armată, fiind adjutant al lui Pr. Alexandru Ghica. — Ia parte printre șefii mișcării revoluționare de la 1848. La abdicarea lui Bibescu e membru al guvernului provizoriu, dar apoi e silit să fugă în Franța, unde stete până la 1857. Intors, e membru în divanul Ad-hoc, luând parte la principalele evenimente politice. De la 1867—68 președinte al consiliului și ministru de interne și externe. —

El a murit fără urmași.

GENERALUL NICOLAE GOLESCU, fratele său, om politic, născut la 1810, † la 1878. — Intorcându-se din Elveția intră în armată ca junkăr în armata Munteniei; a fost adjutant al lui Al. Ghika, și prefect de poliție la 1839, apoi ministru al treburilor din afară. Ministru de interne sub Bibescu, face parte la 48 din comitetul revoluționar, și apoi din locotenența domnească. E arestat însă de Turci și exilat, mergând la Paris. — Intors, ia parte activă la mișcările din 1866, fiind membru al locotenenței Domnești din 11 Feb. 11 Maiu. — Apoi e Prezident al Consiliului și ministru de externe în 1868; în fine, mai târziu inspectorul general al desființatei garde naționale.

Colonelul RADU GOLESCU, al treilea frate, poreclit «Catana», născut Câmpulung în 1817, † la moșia Dracea, 1877. — Intrat ca junkăr în armată, ajunsese până la gradul de Colonel. — Luă parte la mișcarea din 48 cu frații săi, și stete închis la Brussa în Asia minoră, timp de 3 ani. În 1853 scăpând de la Turci, se duse în Franța, de unde în 1856 reveni în țară, iarăși ca militar. — Ca toți frații săi, nici dânsul n'avu copii.

ALEXANDRU Golescu, cel mai mic, e alături în multe acte politice cu frații săi. El erea poreclit «Albu», deosebindu-se ast-fel de vărul său Alexandru, zis «Negru». — Acești frați Golești mai aveau o soră: Anica, soția lui Racoviță. —

Marele VORNIC IORDACHE GOLESCU (George), fratele lui Dinicu și fiu al Banului Radu, n. la 1768 † 1848. Om politic, poseda o mare erudițiune și cunoscință a limbilor străine. La 1821 făcu cu poetul Rigas, planul unei confederațiunei creștine în peninsula Balcanică. — În 1819 vel vornic al oștirilor, 1827 e vornic și la 1828 mare Logofet al dreptăței, etc. — În 1848, se refugiază la Orșova unde și muri. — A publicat o gramatică română, colecție de proverbe, etc. — Soția sa erea Marioara fata Banului Const. Bălăceanu, având trei băieți (și o fată Elena Bengescu):

DUMITRU GOLESCU (Tache), cel mare, n. 1807 ; † fără copii.

RADU GOLESCU, al doilea, n. 1814, 8 Martie, avu trei copii (act.): GHEORGHE căsăt. cu o Racottă, CONSTANTIN cu Filitis, și o fică, măritată cu G. Pherikyde.

Al treilea din frați e: ALEXANDRU GOLESCU, zis «Arăpilă» — (Născut 1819, † 1881). Studiă la București și Paris, venind în 1840 inginer. Luă parte la mișcarea din 1848, fu secretar al guvernului provizoriu, iar apoi agent al țării la Paris. — Ministru de finance în cabinetul Ghika de la 1868 până în 1870, când luă prezidenția consiliului timp de vre-o trei luni. — El a publicat «De l'abolition du servage dans les Principautés...», în 1856. —

Căsătorit cu Catinca Vlădoyanu avu următorii copii:

1. CHARLES GOLESCU n. 1866, căpitan; 2. RADU inginer, 3. ALEXANDRU, oficer. 4. NICOLAE, inginer de mine. 5. VASILE, inginer ferestier. 6. DEMETRU. 7. GEORGE, 8. Elena. 9. Eugenia. 10. Caterina † 1897 și 11. Zoe, căsătorită cu Emil Brăescu. —

GRADIȘTEANU

(VALACHIA)

După vechile tradiții, familia e venită de peste munți (sec. XIII), unde odinioară a stăpânit domenii însemnate. Încă de la mijlocul veacului XVI, Grădiștenii ereau printre însemnații boieri ai țării.

După documentele moșiei Grădiștea de jos, pe la 1550 trăia boerul NEAGOE LOGOFÊT. Acesta a avut doi fii: IANE vistierul, (?) tatăl clucerului Păun ; și

VLAICUL LOGOFÊT, confirmat prin documentele de la 1580 (Iulie 4) și 1596. Fii acestuia erau: GRIGORE mare vistier, la anul 1622, și BUNEA biv-vel vistier citat la 1654, având copii pe Anca care era † la 1672, VÊLCUL marele paharnic, și GRIGORE logofêt, ambii probați printr'un act din anul 1672. (v. Doc. Arh. St. B., Grădiștea).

NICA GRĂDIȘTEANUL, mare sluger la 1666. Cronica (Constantin căpitanul), vorbește de dînsul în timpul domniei lui Duca Vodă la anul 1674. Aducându-se probe mincinoase lui Vodă pentru vinovăția lui Radu Dudescu și a lui Stroe Vornic, de inimici acestora, Duca Vodă îi supuse la torturi cumplite, mai ales pe Dudescu. Nevinovăția lui se dovedi însă în cele din urmă. «Și la aceste cazne și altele erea Nica de la Grădiștea, armaș mare». (Const. Cap. m. ist II, 7)

Marele ARMAȘ BUNEA GRĂDIȘTEANUL, fiul său, la 1689 erea al doilea logofêt. Brâncoveanu Vodă trimete în anul 1695, o solie de boeri la Adrianopol, cu reclamațiuni la Pórtă, pentru multe greutăți ale țării. Printre trimeși erau: Cornea Aga Brăiloiu, Bunea Grădișteanu vel armaș, Radu Isvoranu, sluger C. Ciorogârleanu, Vergo portariul,

ș. a. Peste căți-va ani, Bunea e mare comis: la 20 Septembrie 1702, Brâncoveanu a trimis obicînuitele daruri noului Vizir prin Cornea Banu Brăiloiu, Spătarul Mihaï Cantacuzen și Comisul Bunea Grădișteanu. (v. Șinc. III, 321. și pentru 1689: mag. istor. II, 215).

Armașul Bunea avu un fiu ȘERBAN GRĂDIȘTEANU, care era † la anul 1737.

Tot în secolul trecut, stolnicul PETRE GRĂDIȘTEANU a avut fecior pe armașul MANOLACHE Grădișteanu, 1772, a căruî soție era Catrina.

Din aceștia se trag cele trei branșe actuale ale familiei:

I. Marele VORNIC EMANOIL GRĂDIȘTEANU, din căsătoria sa cu Maria fîca vornicului C. Știrbey, a avut fiu pe: — ȘERBAN GRĂDIȘTEANU. Acesta se însură cu Aristitza fîca lui Constantin, cel din urmă dintre Buzești, căsătorie din care avu doi copii:

— TEONI fu măritată după RAOUL DE PONTBRIANT, † 1896, profesor de literatură, dintr'o veche familie nobilă franceză. Ei avură fii pe Colonelul SCARLAT Pontbriant, din cavalerie, căsăt. cu Zoe Zalewsky; iar fîcă pe Matilda.

— CONSTANTIN Grădișteanu, fiul lui Serban, a fost ministru, deputat etc. †. Căsătorit cu Elena Z. Sihleanu, lăsă doi copii: Maria (căsător. cu Șerban Ghika, și apoi cu C. Ștefănescu), și ION GRĂDIȘTEANU, avocat și deputat, etc.

II. SCARLAT GRĂDIȘTEANU și soția sa Elena, fîca vistierului Ion Mosco, au avut fiu pe: ION GRĂDIȘTEANU. Fii acestuia sunt: ION Grădișteanu; —

— NICOLAE GRĂDIȘTEANU, fost Colonel de cavalerie, senator. Căsătorit cu Smaranda Olănescu, are următorii copii: Jeana, Tinca, SCARLAT, Nica, Constantza.

— PETRE GRĂDIȘTEANU, om politic; fost senator, deputat, vice President al senatului, Director general al Teatrelor, etc. Căsătorit cu Elena Otetelișanu, are o singură fată: Marie Jeanne.

III. Marele VORNIC GRIGORE GRĂDIȘTEANU, om politic în mișcarea de la 1848, însurat cu Efrosina C-tesa Rosetti, e tatăl lui: — EMANOIL GRĂDIȘTEANU, fost prim-Pre-

zident al Curții de Compturi, † 1895. Insurat cu Alexandrina n. Darvari fca marelui căminar Mihail Darvari, avu copii: Efrosina, soția Baronului Paul Guillaume ; EMANUEL † 1894, insurat cu Irina Ferikidy ; și GRIGORE, fost deputat, cu Zoe Zefcari.

Majorul Papasoglu, în istoria sa a Bucureștilor, zice asupra cetății din București și a originii neamului Grădiștenilor: «Cetățuia în vechime erea păzită de catane și de șeful ei Costelan, care se numește în limba slavonă *grădiștean*. După arderea și desființarea acestei cetățui, se vede coprint un foarte mare spațiu al cetății, de o familie cu numele de *Grădișteni*, stăpânind'o chiar în secolul nostru pe când erea făcută temniță sau pușcărie, numit hanu Grădiștenilor.» (Ist. orașului B. ; pag. 12)

GRECIANU

(VALACHIA)

După puținele date ce posedăm, de oare-ce n'am putut avea întreagă genealogia acestei familii, — găsim în secolul XVI pe un mare boer, strămoș al Grecenilor :

MITREA VORNICUL, care erea căsătorit cu jupâneasa Neaga, sora Vlaicului mare Clucer din Tătărăni și mătușa Doamnei Neaga, soția lui Mihnea Vodă Turcitul. Descendentul acestui boer din Greci, înrudit cu Basarabii, erea

PREDĂ LOGOFÊTUL DE LA GRECI, zis Floricoiul. Acesta pe când erea stolnic se căsătorise cu Florica, fîca lui Mihaî Voevod. Documentele ce se cunosc și cari vorbesc despre dînsul, spune că a avut două fete, care ereau : Bui-ca soția lui Petru Clucerul și Irina a lui Pană Părdescu ; iar fiu pe

PAPA LOGOFÊTUL ot Greci, în urmă Mare Vornic, de la care urmează descendența Grecenilor. (Contimporan cu acesta erea o rudă a lui : Mușat vistierul, fiul (?) lui Fiera, fost mare stolnic, 1634). Papa vornicul de la Greci a fost omîrit la 26 Oct. 1632 în răsboi, de către Matei Aga Basarab, care ajunse apoi Domn. (v. magazin istor. IV, 313).

De la soția sa Elina, Papa logofêtul a avut patru copii : FOTA spatarul † 1640 ; Păuna, soția Vornicului Preda Brâncoveanu ; Elena † 1648, soția Banului Buzescu ; și DRĂGHICI VISTIERUL din Greci, fost și mare Spătar, pe care cronica ni'l arată că a pierit ucis la anul 1655 în revolta mercenarilor Seimeni, pe timpul lui Constantin Vodă Basarab. El erea supranumit «Drăgan». — A avut cinci copii :

Elena, soția lui Matei Drăculescu ; Constantin spatarul ;

Vintilă căpitan; MIHAI Clucerul, fost căpitan, însurat cu jupâneasa Dragna; și

PAPA GRECEANU, Vistierul și logofăt, fiul II-lea al lui Draghici. Căsătorit cu Elena (?), de la care avu mai mulți copii, între cari: Șerban, Radu și Constantin.

ȘERBAN LOGOFĂTUL GRECEANU, la 1714 vel pitar, se ocupă împreună cu fratele său Radu cu tipărirea de cărți religioase: ast-fel e Biblia din 1688. Singur, făcu traducerea evangheliei greco-române, imprimată în 1693.

Din Șerban Greceanu, prin fiul său Banul GRIGORE (1740), deșcinde ramura, mai târziu numită *Cornescu*. — (v. aceea).

RADU LOGOFĂT GRECEANU, cronicarul, cel mai însemnat din Greceni, trăește pe la finele sec. XVII și în al XVIII. Imprimă «Biblia» în București la 1688, cu fratele său; în 1692 «pravoslavnică mărturisire»; — iar mai importantă e *Cronica* saŭ letopisețul, începând de la așa zisa descălecare până la Brâncoveanu. El scrisse și o *istorie a țării* sub domnia lui Brâncoveanu, de la 1689-1700, în 45 de capitole; însă se arată prea parțial pentru acest domn. A mai scris apoi un fel de genealogie a familiilor boerești, mai mult pentru regularea pretențiunilor la domnie, dar care însă s'a pierdut. (Despre dânsul: Ștef. Greceanu în «Revista română», 1866).

CONSTANTIN GRECEANU, fratele precedentilor, 1707, trăește în prima jumăt. a secolului trecut, atestat de numeroase documente, printre principalii boeri ai sfatului țării.

La 1720 găsim — (Hurmuzache VI) pe 2 frați, într-o listă de boeri: NICA și DINUL Greceanu. — Un Drăghici Greceanu e biv-vel serdar, la 1700.

Biv-vel Logofătu Șerban Greceanu, a avut fiu pe BARBU GRECIANU Spătarul, 1708, fost mare agă 1714 și biv-vel stolnic 1720—22. El murise la anul 1740; și avea de fică pe SMARANDA, despre care Radu Popescul în cronica sa, spune la anul 1727 (Iulie): «făcut-aŭ Măria Sa Nicolae Vodă nunta lui Enache vel grămătic, fratele Doamnei Măriei Sale, dându'i soție pe fica Barbului Greceanul vel stolnic

cununându'î în biserica Domnească de jos, și i-au făcut nuntă foarte frumoasă și cu cinste».

Fiul lui Const. Greceanu din 1707, este ȘTEFAN GRECIANU, mare sluger la 1784, cunoscut pe la 1787 în vremea lui Nicolae Mavrogheny. Din 1784 a rămas foia de zestre a STANKEI Socoteanca, fica slugerului Ștefan Greceanu. (Convorb. lit. XXII, pag. 269).

(Intr'un act din 1797 se citează frații : George, Zoîța, Radu, Scarlat, și cel mai mare ALEXANDRU GRECIANU STOLNICUL † 1795, care avea fică pe Anița Clucereasa, 1797).

Ștefan Greceanu slugerul, a mai avut două fii : Nicodim, călugărit, egumen al monăstirei Căldărușani † 1808 ; — și

DUMITRU GRECIANU căsătorit cu o Bălăceanu având fiu pe : ȘTEFAN GRECIANU (act.), senator, etc. are fiu pe : PAUL GRECIANU, căsătorit cu o Ghika Delenî ; iar fice : Zoe Vlahutzi și Sașa Miclescu.

Din alte branșe mai sunt alți descendenți ai familiei.

Familia **Grecianu** din Moldova, e o ramură dintre Greceî, care s'a strămutat acolo încă din secolul trecut, din care s'a distins mai mulți boeri însemnați, și care astă-zi are mai mulți reprezentanți.

Familia boerească **Trăsnea** se trage de asemenea din Greceî.

HABAȘESCU †

(MOLDOVA)

Familie veche din Moldova, citată și de Cantemir, și stinsă probabil în secolul trecut.

HATMANUL GRIGORE HABAȘESCU, e menționat adesea în cronicile Moldovei. La anul 1654 îl întâlnim pentru întâia oară, ca armaș mare: «după ce a luat domnia Gheorghe Ștefan, aș prins pe Iordache și Thoma Cantacuzini, și închidându-i, i-a dat pe seama armașului celui mare, care erea atunci Grigore Chebeșescul, să-i omoare, iar armașul luând daruri de la dâșii nu i-aș omorât îndată, ci a mai întârziat...» (Șincai, Cronica III, 98). Atunci se întâmplă faimosul episod al venirii lui Bălăceanu într'o ȃi și o noapte de la București la Iași, cu rugăciunea de ertare. — Ca Hatman, Hăbășescu, se distinge în mod deosebit sub Petriceiu V. și următorii. — După ce Ghika I Vodă ocupă scaunul, la 1658 el comandă călărirea acestuia în contra lui Constantin Șerban, ce venise cu armată să sprijine pe Gheorghe Ștefan; dar «oastea noastră, ce se întorsese cu Hăbășescul, n'aș păzit calea spre Țuțora, ce Hatmanul singur a descălecat la mănăstirea lui Aron Vodă, și cu alți boeri; iar oastea de pe sub steaguri, aș umplut tȃrgul prin pivnițele slobode cu vinuri, prin case, pe poduri, morți beți pe ulițe... Și cronicarul descrie mai pe larg aceste episoade, cari costară pe Ghica perderea domniei. (Iet. II, 363 Miron Cost.)

La anul 1674, Petriceiu Vodă «aș rămas închinat la Leși cu Grigore Hăbășescul Hatmanul, și alți boeri mai de jos de casa lui». (Muste III, 12) Fiind silit atunci a părăsi țara, Domnul se duse în Polonia «cu Hăbășescul Hatmanul din boeri», iar tronul fu ocupat de Dimitrașco Cantacuzino. Nicolae Costin:

«Eară Petriceicu V. mai vîrtos cu îndemnarea Hatmanului său Hăbăşescul, s'aû hainit de multe necazuri ce'i făcea Turcii şi a fugit în ţara leşească...» (t. II, 9).

Un document din anul 1673, April 30 (archiva de Hasd. I, 96) spune că trei boeri: Ceaur, Sturdza şi Iordachi, din ordinul lui Petriceicu Vodă, recunosc biv-v. Postelnicului Dumitraşco Prăjescu, dreptul de a'şi putea face pod pe Siret la moşia sa Lăncaniî, de vreme ce nevasta lui IONIȚĂ HĂBĂŞESCU, cu care avusese proces, nu s'a prezentat la judecată, şi nici peste 5 zile. etc. —

VASILE HĂBĂŞESCU, vel medelnicer, frate (?) sau fiul (?) Hatmanului Grigore; la 1684 în a doua domnie a lui Petriceicu, acest domn trimete oşti contra lui Duca. Intre trupele acestui din urmă «erea şi Vasile Hăbăşescul cu nişte adunătură, oameni de ţară pe la Movileni; Trimis'aû pe Sandu Buhuş Hatmanul de i-aû lovit; ce îndată 'i-aû împrăştiat...» (Nic. Costin II let. 80. acelaş lucru şi Neculce).

Vasile Hăbăşescu medelnicer, face parte dintr'o solie, pe care o trimise Demetru Cantemir la Țarigrad «cu pără asupra lui Nicolae Vodă» (Mavrocordat), din care făcea parte Ioan Sturdza, marele vornic Dabija, etc, şi care porni din Iaşi la 13 Febr. 1711. Ea n'avu un bun rezultat, «şi încă mare noroc aû avut, dice Costin, că nu i-aû apucat acolo vestea, precum s'aû hainit Dumitraşco V., că n'ar fi mai vĕdut Moldova în veci.»

În diferite documente se mai aminteşte de unii Hăbăşeşti. — Familia însă astă-ĝi e cu totul stinsă.

HASDEU (și Petriceicu)

(MOLDOVA)

Această familie din Moldova, era înfloritoare deja din sec. XV sub Ștefan cel mare. Atunci trăia și SPĂTARUL ȘTEFAN HASDEU, care la anul 1475 primi de la Regele Matias Corvin al Hungariei, ca dar, o spadă. Pe o parte a lamei sub figura gravată a regelui, se află în relief: «Mathias Hungariae et Bohemiae Rex». Iar pe cea laltă se află figura gravată a lui Hasdeu, și sub literile «pro merito» inscripția: «MCDLXXV, Stephano Hizdeo M. Spataro Moldaviae». (v. Trompeta Carpaților, 30 Ian. 1872). — Acest boer se distinsese în principalele războaie ale bravului Domn.

Fiul lui Ștefan de la 1475, după genealogia familială, erea DAVID HASDEU, n. la 1502 și care trăi în veacul XVI, ca și fiul său

GAVRIL zis Topa, născut la 1547. Acesta avu 3 feciori, dintre cari unul e faimosul:

EFREM HASDEU pârcalabul de Hotin, n. la an. 1591, și căsătorit cu nepoța principelui Moise Movilă. La anul 1650 e castelan său Parcalab al cetății Hotin, pe care mai târziu o apără cu înverșunare în contra lui Vasile V., ca partizan al lui Gheorghe Ștefan, cu prilejul luptelor dintre acești doi principii. Miron Costin (let I. 331): «...cetatea Hotinului nici într'un chip n'au vrut să o dea tîrgoveții, cu Hasdeu pârcălabil lor; orî-ce au vrut așa de credincioși să hie lui Ștefan Vodă..., și in câte-va rînduri au trimes Vasile Vodă la Hasdeu, carele era pus de Ștefan Vodă, și la tîrgoveți cu mari jurămînturi. Ce nici într'un chip n'au vrut să dea cetatea...» (anul 1653).

În afară de 3 fete, de la soția sa avu 3 băieți: George, Ștefan și Miron. — Portretul său după o veche gravură a timpului, e păstrat în familie.

MIRON, 1673 etc., fiul său cel mai mic, a avut de fecior pe SANDU Hyzdeu, pe care-l găsim într'un act cu jurământ, din 16 Ianuarie 1747. (în doc. Acad.) Sora lui Sandu erea Maria, care ținu pe Ivanici Savenita; iar fică a lui: Elena a lui Stârcea.

GEORGI HASDEU, mare armaș, întâiul fiu al lui Efrem. Un act din 1673 ne arată că avu moștenire părintescă satele Tulburenii și Ungurenii. El avu două soții: nepoța Pr. Miron Barnoski, Antemia Vartic și Anghelușa Stârcea, de la cari avu patru copii: doi de la cea d'a doua, anume, Ruxanda și Safta, soția lui Ghinduță din Moldova; iar de la cea d'întâi: Maria Bainski, și

VASILE HASDEU. — Acestu avu trei fii, pe: Grigore, Ion și George Hașdeu; cu cari se încheie ramura armașului George.

ȘTEFAN HASDEU, marele paharnic al Mold. (1619—1673) al doilea fiu al lui Efrem, e continuatorul filiațiunei actuale a familiei. Dînsul aliază familia Petriceicu și Hasdeu, prin căsătoria sa cu Alexandra, fica lui Toderașco Petriceicu și sora lui Ștefan Vodă. (v. mai jos urmașii săi).

Petriceicu. —

Familia Petriceicu e însemnată în Moldova deja din secolul XVI.

«PETRICEAICO MARELE LOGOFÊT», ocupă această mare demnitate a Moldovei pe la anul (7110) 1602, sub Eremia Vodă, după cum îl aflăm iscălit pe mai multe hrisoave domnești. (v. Uricar tom. X, p. 133). Ast-fel la 22 Dec. 1702, un hrisov dat lui Giorge din Botești. — Probabil e tatăl lui:

Toadar saū TODERASCU PETRICEICU, mare logofêt al Moldovei. Ambii acești boeri prin înaltul titlu ce purtau, ne arată tocmai că familia avea o veche și însemnată origină, ce se urca cu mult înainte de secolul XVII.

Toader Petriceicu vel logofêt, pieri la anul 1673 în luptă

contra Turcilor. — Acest boer a avut 3 copii, și anume: SAFTA, soția marelui vornic Iliăș Sturdza, ALEXANDRA, cea mică, soția marelui paharnic Ștefan Hasdeu, și

ȘTEFAN VODĂ PETRICEICU, Domnul Moldovei în două rânduri, 1672—74 și 1684. La venirea lui pe tron, Porta otomană începuse războiul cu Polonia. Petriceicu și Grigore Ghica al Munteniei trebuiau să ajute pe Turci. În marea bătălie de la Hotin, ambii principii se uniră cu Sobieski și ast-fel Turcii fură înfrânți. (10 Noembrie 1673). Polonia ocupară Hotinul, Neamțu și Suceava. Din cauza multor miserii ce făceau Turcii Moldovei și Domnului, el fu silit a se refugia în Polonia.

La 1684 reveni din nou la tron prin ajutorul Polonilor și Cazacilor; dar fu înlăturat iar de Turci, și se retrase definitiv în Polonia, unde și muri.

Petriceicu ocupă tronul isgonind pe G. Duca cu ajutorul unei trupe de cavalerie polonă și de cazaci, cu care intră la Domnești unde se afla acest domn (1683), și prinzându-l îl trimise legat în Polonia, dar și el domni numai vre-o două săptămâni.

Dosoftei mitropolitul, în versurile pentru domni țării, îl pomenește :

«Și Petriceico-Vodă încă își are parte
In cer cu domni țării printr'a vieții carte,
Cu luminat cinstita Doamna sa Maria,
Să nu li se mai stingă în veci bucuria». (Letop. III, 529).

Soția lui Vodă Petriceicu, era Maria sora lui Aposto Catargi; iar a doua Antonia. — El neavând copii, adoptă cu transmiterea întregii heredități, pe nepoții săi de soră : George Lupașcu și Nicolai, fii ai paharn. Ștefan Hasdeu.—

NICOLAE HASDEU, fiul mai mare al lui Ștefan și al Alexandrei, n. 1646. — Primește indigenatul de nobleță în Polonia la anul 1676, unde și rămase toată viața. În 1683, Sobieski, regele Poloniei, liberează Viena de asediul formidabil al Turcilor. Singurul român din armata Polonă, era nobilul Nicolae Hasdeu, nepotul lui Petriceicu Vv., și

care aduse sub comanda sa un escadron de huzari, pentru care cheltuise 36.000 zloți. Acest fapt e confirmat printr'un act posterior, de la 1743. — El muri fără copii. (V. columna lui Trajan. t. III p. 366).

Iancul său GEORGE-LUPASCU HASDEŪ, e frate precedentului. Amândoi mai avură o soră Maria, soția paharnicului Vasile Balș. — George HasdeŪ a fost căsătorit cu nobila Constantzia Krzywkowska, în anul 1705, având 3 fii si 5 fete. — El intrase încă de tânăr în serviciul armatei polone. Confirmarea testamentului său ȳice : «cuvintele prea nobilului domn Căpitan de Cavalerie George HasdeŪ Lupascu». Acest testament datat din 7 Nov. 1732 în Gorkyzczna (Podolia), aflător în actele de la Mohilev, a fost publicat în «Arhiva istorică» de H. — Intr'ânsul deplânge nenorocirile sale ca emigrat, învață pe urmași a fi patrioți și enumără proprietățile neamului său. Actul e de o mare importanță prin detaliile ce dă și printr'o parte întreagă ce schițează din neamul său. — El promise confirmarea de nobleță polonă, împreună cu fratele său.

Ficele sale au fost : — Caterina, soția lui Andrei Tirawskin, nobil polon din Galitzia ; — Mariana, soția nobilului Wistockin ; — Barbara, căsătorită cu nobilul rus Bulgiewiczzi ; — Sofia, cu Karskim ; și Brigitta soția lui Ioachim Urninskim.

Fii lui Lupașcu HasdeŪ : — GASPARG, † în Galitzia, și din care se trage o ramură, actualmente baroni în Ungaria, prin fii săi Pietre, Vincent, Ludovica, și Woicieh.

— FRANCISC sau Frantz, căpitan al gardei polone, muri la Varșovia sec. trecut ; lăsând un fiu CASIMIR, de asemenea căpitan al gardei, † Varșovia 1816, a căruia soră Maria se mărită cu un nobil polon. — În fine :

ȘTEFAN HASDEŪ ȳis Domenic, «purtător de cuirasă», născut 1711, fiul mai mare al lui G.-Lupașcu. (avu 3 fete, măritate : Cunegonda cu Otockim ; Victoria cu pol. Woyna ; și Agnes cu Surowskim în Podolia). Fii lui Ștefan au fost : CARL-SANISLAS, † în 1826, având la rândul său fiu pe Sta-

nislas; — TOMA (ai cărui fii ereau Simon, în Rusia, și Nicodem † călugăr); —

IOAN B. HASDEŪ (1744—1812), locotenent în cavaleria națională a Poloniei, în care se distinse. Căsătorit de 2 ori, cei trei fii ai săi, au fost: IOAN, FELIX, căpitan de stat major, și — TADEŪ HASDEŪ (1769—1835). Căsătorit 1. cu Baroneasa Dennhof și al 2. cu Valeria, avu 3 fii. De la el datează din 1827 o genealogie a neamului în polonește, păstrată în familie împreună cu o alta din 1818. La 1805, adunarea nobilimei din Podolia liherează pe numele său, diploma doveditoare a drepturilor strămoșești.

1) TADEŪ, fiul său cel mare, n. la 1806, colonel în garda imperială rusă.

2) BOLESLAS, cel mai mic, n. 1813, † 1886, naturalist.

3) ALEXANDRU PETRICEICU HASDEŪ, n. 1811 în Basarabia, † 1872, a studiat la Universitatea din Harcov și apoi la München. El profesă la Kișineu cariera de avocat; fiind un poliglot de prima forță. — Membru onorar al Academiei române (1870). — Printre scrierile sale sunt: «O idee despre filosofie ca știința vieții» (1830). «Domnia arnăutului Duca» admirabilă nuvelă istorică. (1836). etc....

Alexandru Hasdeu se căsătorii cu Elisabeta Dauksza, fika lui Teophil Dauksza, nobil de origină litvană, și a Mariei n. Morțun; având 2 fii:

NICOLAE, n. 1840, † 1858.

BOGDAN PETRICEICU-HASDEU, născut 1836 la Hotin; a studiat la Harcov. Servi ca oficer de huserii pe timpul războiului Crimeii. După încheierea păceii venind la Cahul, membru al tribunalului civil până la 1858. — Stabilindu-se la Iași a fondat ziarul «România», fiind și profesor al Universității. În 1867 fu ales deputat. — De la 1876, e Director General al Arhivelor Statului. — La 1878 fu numit profesor de filologie la Universitatea din București, etc.

Din numeroasele sale opere, cari toate au avut un considerabil răsunet, cităm: «Istoria critică a Românilor» (1875); — «Cuvente den bătrâni», lucrare filologico-istorică în 3 volume. — «Ion Vodă cel cumplit» — Sarcasm și

ideal» (1895); «Arhiva istorică a României», prețioasă colecțiune de documente. — «Oltenescele» «Negru Vodă» (1898), complectare a Istoriei critice. — «Răsvan și Vidra» dramă în 3 acte. — A fondat «Revista nouă» și «Columna lui Trajan», la cari a colaborat cei mai distinși scriitori români; în fine, «Magnum etimologicum Romaniae», lucrare momentală din însărcinarea Academiei române, încă neisprăvită, etc...

Membru al mai multor academii și societăți de știință din străinătate. În afară de operele filologice și istorice, mai e cunoscut în străinătate prin lucrările sale asupra spiritismului, de care în ultimii ani s'a ocupat special: «Sic Cogito», etc. — Fica sa:

IULIA B. P. HASDEU (Nov. 1869—17 Sept. 1888). După ce termină la 11 ani, primele 4 clase la lyceul sf. Sava, urmă apoi la colegiul Sévigné din Paris, și la 1886 erea în facultatea de litere de acolo. Peste doi ani moartea neîndurată o răpi, lăsând în doliu părinții ei.

Ea a scris, cu un rar talent: «Bourgeons d'Avril» «Chevalerie», poezii, apoi: Théâtre; Rêves et fantaisies, etc. lăsând eboșele mai multor piese neterminate. —

Armele familiei Hasdeu, ast-fel cum a fost confirmate de curtea Poloniei, sunt:

Scutul împărțit în 3, adică: în prima parte de sus, pe fund verde un steag a cărui flamură de aur e tăiată de o cruce roșie; în a doua parte, stema Moldovei; în a treia, jos pe fund roșu, o sabie și o săgeată încrucișate.

Aceste arme sunt săpate și pe ușa de piatră a intrării Castelului «Iulia Hasdeu», de la Câmpina.

HRISOVERGHI

(MOLDOVA)

Familie din Moldova, existând veche acolo din secolul XVI. — După cum arată numele, ar părea să fie de origine grecească, însă e puțin probabil. Un stremoș al acestuî neam, erea la anul 1602, marele Parcalab de Neamtzu HRISOVERGHI, care ocupa această demnitate împreună cu boerul Vasile. (Cordescu. — (Uric. 18, 487).

În tot cursul veacului XVII, Hrisoverghi aŭ fost printre boerîi însemnați ai țerii.

Constantin Duca când vine domn a doua oară în Moldova la 1700, își compuse divanul său, unde, printre alți boerî, erea MANOLAKI HRISOVERGHI mare-comis.

Urmașul acestuia erea STOLNICUL ENACHE Hrisoverghi, care a avut trei băeți. —

— SPĂATARUL ALEXANDRU Hrisoverghi, a căruî singură fică din soția sa Ancuța Calimaki a fost soția logofetului Millo, trăia în secolul trecut.

— Postelnicul GRIGORAȘ HRISOVERGHI erea proprietarul moșiei Delești, pe care o lăsă nepotului său Vasile; și tatăl unei fete care se călugări.

— NICOLAI HRISOVERGHI, mare Vornic al Moldovei la 1816. † la 1818. Însurat cu o Rosetti, a avut trei copii: — VORNICUL VASILICĂ Hr., cel mai mare;

ALECU HRISOVERGHI (1811 † 1837), poet de mult talent. A scris puțin, traducând din clasiții francezi. Una din cele mai frumoase poeme ale sale este «Oda la cetatea Neamtzu», «Cugetări», câte-va «Epigrame», «Tânărul la părâu», etc. — Având în vedere timpul în care a scris

peñtru țara noastră, precum și vârsta tânără de care a murit, el are un merit nediscutat. — (Manliu; Antologie).

MANOLI HRISOVERGHI, fratele său, și al 3-lea fiu al lui Nicolae, se însură cu fata lui Șubin, nepoata lui Grigore Vodă Ghica. El a fost și *mare Vornic*.—În notele sale din opera lui Cantemir, Boldur Lătescu la menționarea familiei Hrisoverghi zice, ca mai în puțință de a cunoaște aceste lucruri fiind contimporan :

«Cel de pe urmă al acestei familii, Manoli Hrisoverghi, s'aũ stins în zilele noastre, fără alți urmași de cât o fiică, MARIA, ornamentul sexului ei». —

HURMUZACHI

(BUCOVINA)

Trunchiul acestei familii este în Moldova : MARELE COMIS MANOLAKI Hurmuzachi, care se află printre boerii divanului lui Nicolae V. Mavrocordat. Familia lui erea înrudită cu vechile neamuri Murguleț și Movilă, din secolul XVII.

Probabil fiul comisul Manolaki, erea Stolnicul CRISTEA HURMUZAKI, care ocupă această demnitate în domniile lui Grigore Ghica, de la care a și primit în danie, o moșie (1730—40). Fiul său, LOGOFETUL HURMUZAKI, a avut patru băeți : — ALEXANDRU POSTELNICUL, care la 1766 a făcut o copie a cronicăi lui Ion Neculce, cu însemnări ale sale.— MATEI mare paharnic și părcălab, pe timpul încorporării Bucovinei, unde stăpânea satele Cernauca, Vasilen, și Vêslăuțul. În 1776 e dovedit ca biv-vel paharnic, având 15 oameni scutiți (liuđi). — ȘTEFAN, fost mare vistiernic și Părcălab de Hotin, — în fine

Vel-medelnicerul CONSTANTIN HURMUZAKI, părcălab de Galatzi. El locuia Bucovina, unde la 1792, se află trecut printre nobilii recunoscuți ai țării, cu titlul de cavaler, în virtutea diplomului imperial din 1787. — Copii ce avusese, ereau : Nastasia, soția boerului Wasilko din Lucavăț ; ALECU, IORDACHI, CONSTANTIN mare comis ; și

DOXACHI (Eudoxiū) HURMUZACHI, din care derivă actuala familie în Bucovina. n. 1782 la Horodiștea, el poseda moșii și în Moldova, având ast-fel dubla calitate de cetățean Austriac și Moldovean.

La 1819 avu titlul de căminar, la 1827 mare agă, și la 1856 MARE VORNIC. Decedat în 1857 și îngropat la biserica

din Cernăuca, lăsând de la soția sa Ilena Murguleț, 2 fete și cinci fii, anume: — Efrosina soția boerului din Basarabia Petre Petrino; Elisa a marelui Logofăt George Sturdza, din Moldova; — iar fii:

1. CONSTANTIN HURMUZAKI, (n. 1811, † 1869) om de stat. Studiând dreptul a rămas în Moldova; câștigă la Petersburg procesele Logofătului G. Balș (1840), iar la 1852 erea membru în comisiunea legislativă. Pe rînd apoi, jucând un mare rol în comitetul pentru Unirea Principatelor, a fost deputat în adunarea electivă (1858), ministru de justiție (59), vice prezident al Camerei, din nou ministru (61) și deputat la 1867. Devenind grav bolnav trebui să plece la Viena, unde și muri (1869), și de unde fu adus și îngropat la moșia Dulcești. La plecarea sa fusese numit prim-Prezident al curței de Cassație, demnitate ce nu exercită.

2. EUDOXIU BARON HURMUZAKI, istoric și om politic, n. 1812 † 1874. A studiat la Viena, unde începu să cerceteze arhivele-naționale. Luă parte la mișcările din 48 în Austria după cari în capul unei deputațiuni presintă împăratului cererea, care avu de rezultat recunoașterea Bucovinei ca ducat autonom. El stăruie mult și obține propagarea limbei române în Bucovina; fiind apoi sufletul procesului ridicat Statului de locuitorii din Câmpulung pentru revindcări, care sfârși printr'o învoială.—La 1862, fu numit vice-căpitan iar la 1864 Căpitan al Bucovinei, timp de 10 ani până la moartea sa. Pentru distinsele sale merite, i se concedă în 1872 titlul de Baron. În acelaș an erea membru al Academiei române. — El lucra la o mare istorie a Românilor, din cari s'aū publicat numai fragmente; iar *Documentele* adunate de dānsul în arhivele Vienei, s'aū publicat de Academia romānă în 11 volume, forinānd o monumentală colecție, de o imensă valoare pentru istoria romānilor.

3. GEORGE BARON HURMUZAKI (1817 † 1882), publicist și politic. După ce a studiat la Viena, fondă cu fratele său Alecu: «Bucovina», gazetă a intereselor romānești, pentru cari luptă toată viața. Deputat în dieta Bucovinei și în Camera din Viena, agită mai multe cestiuni încoronate cu

frumoase succese. — La 1881 i se recunoaște titlul ereditar de Baron, și muri la 1 Martie 1882. — Insurat cu Efrosina Flondor, avu doi copii: Ilena, soția lui Ioan Cavaler de Zota; și EUDOXIU BARON HURMUZAKI, n. 1845, fost prefect districtual la Suceava, deputat în camera Consiliului imperial din Viena, fost președinte al societății culturale din Bucovina, etc. — Căsătorit cu Ștefania, fica lui Iacob cav. de Petroviți.

4. ALEXANDRU (ALECU) Hurmuzachi (1823-71), publicist distins, a contribuit mult la înaintarea culturii române. Membru al academiei (1866), deputat în dieta Bucovinei și în camera Austriacă, † la 1871 în Neapole, fără urmași, și îninormântat la Dulcești lângă fratele său Constantin.

5. NICOLAE HURMUZACHI, n. 1826, recunoscut cu titlul de Baron cu drept ereditar prin diploma din 1881. Membru onorar al academ. române, etc. Proprietarul moșiei Cernăuca a familiei. Căsătorit cu Baroana Natalia Stârcea, având doi fii:

— CONSTANTIN HURMUZACHI, n. 1863, publicist, etc. A scris studii și monografii asupra științelor naturale, etc.

— ALEXANDRU HURMUZACHI, n. 1869, doctor în drept, vice president al societății culturale din Bucovina.

Armele familiei sunt: — scutul împărțit în 2 părți orizontale, cea de jos în alte două (vertical). Sus capul de zimbru. În stânga jos, 7 (besanți) cercuri de argint pe azur, aședate 2, 3, 2; în dreapta jos, două săbii încrucișate, pe fund roșu. Coroana germană de Baron.

ISVORANU

(VALACHIA)

Familie veche din Oltenia, al cărei nume derivă de la localitatea Isvor, și care apare printre boerii țării din al XVI veac.

Încă de la anul 1586, găsim trăind pe BADEA ISVORANUL postelnic, boer pe timpul lui Radu Voevod. (Doc. Arh. St. M. Vieroșul).

În secolul XVII, se ilustrează marele ARMAȘ CERNICA ISVORANUL, care erea ginerele lui Drăghici Cantacuzino, ținând în căsătorie pe fica acestuia, Maria. — La anul 1690 e însărcinat de Vodă Brâncoveanu, împreună cu Matei Comăneanu să urmărească trupele germane din țară (v. Comăneanu). — În acelaș an domnul începe zidirea monăstirei de la Horez, la care pune ispravnic al lucrărilor pe Cernica biv-vel armaș. (Magaz. istoric II, 151—4).

Tot în acelaș an și în cel următor, acest boer primește mai multe misiuni, pe cari le îndeplinește împreună cu alții, sau singur. Ast-fel cu ocazia venirii oștilor turcești în țară, Vodă însărcină pe «Cernica Isvoranul vel armaș, i Mihai Corbeanul vel postelnic, i Ianake vatafu Văcărescu să meargă să facă pod peste Argeș.....» (Id. p. 156, II.) După aceea pornind Vodă de la Potlogi împreună cu oastea turcească și venind lângă Târgoviște, «...mai sfătuindu-se, trimis'au într'acea di 2000 de ôste aleasă, Călărimea din oastea lui Tukeli și a Seraskerului și a Domnului, streji înainte, ca să meargă să răsbească până la Ardeal, cu care oaste pre Cernica vel armaș Domnul au trimes cap.»

Marele STOLNIC RADU ISVORANU, apoi Vornic, probabil

fratele armaşului Cernica. — Fiind vel pitar în toamna anului 1694, Princ. Brâncoveanu trimete la Adrianopol (Odriū) o deputație de boeri, printre care era dânsul cu : Cornea Brăiloiu paharnic, Const. Ciorogârleanu vel sluger, Bunea Grădişteanu vel armaş, etc., însărcinați cu darea unei jalbe Impăratului. (Magaz. istor. II, 215).

La începutul anului următor (1695) e mare Stolnic, în care calitate fiind, fu însărcinat împreună cu Radul feciorul Hrizei vornic Popescu, să isprăvească lucrările de reparare ale cetății Cladova.

În anul 1701 erea mare vornic, aflându-se în divanul domnesc. În primăvara an. 1702, Brâncoveanu primi ordin de la Poartă să conducă pe fostul trimes al Angliei la Țarigrad, cu onoruri prin țară. Acesta era. «Paghet solul Angliei, carele fusese la Țarigrad de la pacea din Carlovitz și acum în vârstă de 60 de ani, se înturna acasă pe uscat.» (Șincai, III, 319). La Turtucaia fu primit de Toma Cantacuzen și Pătrașco Brezoianul; iar în apropiere de capitală «aū trimes până la Văcărești înaintea lui pe doi feciori ai săi Constantin și Ștefan (Brâncoveanu); pe Mihail Cantacuzenul, pe Radul Isvoranul și pe toți Călărașii cu un rēdvan de curte care l'aū adus în București.» (id. III. 32).— Puțin după aceea, la 10 Iulie 1702, Radu Isvoranu e trimes ca reprezentant al domnului, la nunta fetei lui Gheorghe Banfi cu Ladislau Szekeli, fiind mare-vornic și însoțit de doi beizadei ai lui Brâncoveanu și de alți doi feciori de boeri. (id. III, 321).

Radu ca și Cernica, sunt doi din principalii boeri desfat ai lui Vodă Brâncoveanu, cum se vede din multe relațiuni ale timpului.

Cernica vel armaş și cu soția sa Maria Cantacuzino, aū avut 3 copii:

PÂRVU ISVORANUL, din care descind prin urmași săi, actuali reprezentanți ai familiei.

ȘERBAN ISVORANU, fratele său, boer care la 26 Aprilie 1739, fu numit de Turci ispravnic al județului Teleorman..

(Dapontès). Acesta muri fără urmași, cum arată genealogia Cantacuzenilor. (Buciumul; C. Bolliac).

Sanda, sora lor și fica lui Cernica, se mărită cu Ștefan Obedeanu.

PREDĂ POSTELNICUL ISVORANU, care credem că erea fiul vornicului Radu, pieri ucis la anul 1716, de către faimoasele Catane Nemțești «ce gazda lor erea Vieroșul monăstirea Goleșcului, și afară de jafurile ce făcea, și boerii numiți au omorît, pre Șerban Cluceriul Prisiceanu, pre Grigore Vistierul Tigveanu Vlădescul și pre Preda Postelnicul Isvoranu și pre alți ne numiți mulți.» (p. 55. t. IV, magaz. istor. Radu Popescu).

— Un document din anul 1734, pomenește împreună pe frații DUMITRU și DINU Isvoranu, privitor la niște moșii ale lor.

SCARLAT ISVORANU este citat ca vel Clucer za arie, la anul 1783.

În fine un act de familie din 1834, ne arată ca fică a lui CONSTANTIN ISVORANU și a soției sale Smaranda, pe: Elena, căsătorită cu boerul Sandu Depărățeanu.

Din descendenții actuali ai familiei: — CONSTANTIN ISVORANU avocat, căsătorit cu Maria de Laptev; ai cărui frați au fost: † ALECU ISVORANU, însurat cu sora generalului Slăniceanu, și IANCU ISVORANU căsăt. cu o Bibescu, fost oficer în cavalerie, asasinat la moșia sa Isovoarele din județul Olt. — Surori având pe Irena Marghiloman, și Zoe Rioșanu.

IURAȘCU

(MOLDOVA)

Cei mai vechi cunoscuți din această familie sunt: — DUMITRAȘCO IURAȘCU dovedit printr'un act din an. 1623; apoi

IURAȘCU, citat la (7113, 4 Ianuarie) 1605, ca vel Logofăt al Moldovei.

Boerul IURAȘCO, împreună cu Bașotă, erea Părcalab de Roman la anul 1634 (7142).

Stratulat său STRATUL IURAȘCU a fost mare logofăt al Moldovei în timpul domniei lui Dumitrașco Vodă 1685. — Se vorbește de dânsul în mai multe acte de stăpânire pentru moșii, dintre 1685-95. — (Doc. Academ. r.)

PETRAȘCU IURAȘCU, erea vel jicnicher, după cum probează un hrisov de întăritură din anul 1689, când domnea Constantin Cantemir.

În secolul trecut (XVIII): NICOLAE IURAȘCU erea de asemenea vel jicnicher la domnia lui Mihaï Vodă Racovitză (1705), și apoi cămăraș mare.

MIRON IURAȘCU, contemporan cu acela, a fost vel medelnicher; iar URSU, mare căpitan de Covurlui. (1710). etc.

PAHARNICUL IORDACHE Iurașcu, 1812, a avut la începutul secolului nostru fiu pe:

IOAN Iurașcu, fost spatar (1835), etc. — O parte a familiei, din secolul trecut au căzut și printre boernași. —

Din descendenții actuali, este: GEORGE IURAȘCU mare proprietar la Bacău, etc.

JIANU (și CESIANU)

(VALACHIA)

Familie Olteană, originară din jud. Romanatzî, începând a se face mai cunoscută din secolul trecut, și din care o ramură are numele de Cesianu.

Intr'o tablă de la Celei, găsită cu ocazia unor săpături, rămășiță din timpul colonizării romane a Daciei, se face mențiune de, Plautio CAESIANO, șef de legiune și de trupe arătate în tablă. Blaremburg, după care luăm aceasta, (Essai sur les instit. de R. pag. 232) — îl dă ca strămoș al familiei Cesienilor (?)

— Numele de Jianu vine de la riul Jiū, pe malurile cărui aū trăit primii strămoși ai familiei.

Hagi STAN JIANU VEL-PAHARNIC, la anul 1774 fu rânduit în Oltenia de către Feldmarșalul Potemkin, pe lângă Banul Pârșcoveanu al Crajovei, ca m.-paharnic. În această calitate fiind, în 1782-84 primește de la Domn însărcinarea: întâi pentru niște diferende de proprietate în munții mon. Tismana, și apoi (1784) în privința delimitărei hotarelor țerii din Gorj cu Austria, de când ne-aū rămas și rapoartele privitoare la această misiune. — (v. Ștefulescu — mon. Tismana p. 74-81)

ȘETRARUL JIANU la anul 1783, erea numit Ispravnic în judetzul Vâlcea. —

Un pitac domnesc din 1787, ordonă către vel paharnic ca să trimeată gazeturile din 'năuntru la Dumnealui POSTELNIC JIANU. (V. Urechă. — Istor. R. I, p. 109) —

Mavrogeni Vodă numește pe GHEORGHITĂ JIANU, ispravnic de Romanatzî, împreună cu Fărcășanu la 1788.

Faimosul IANCU JIANU din HAIDUCUL, era din această familie. El trăia pe la începutul acestui secol, în timpul lui Caragea. Există și o baladă populară care 'l cânta pentru isprăvile sale, începând așa :

«N'ați audīt de-un Jian
«De-un Jian, de un oltean
«De-un viteaz de căpitan....?»

(Alexandri. — Balade populare pag. 154).

În mintea poporului a rămas întipărită, mai ales în Oltenia, — figura acestui aventurier sub o înfățișare legendară și eroică.

Colonelul Papazoglu, în Istoria Bucureștilor dice că : «Jianu nu era haiduc, ci erea înainte mergătorul lui Tudor Vladimirescu...» (p. 99, id). După ce Grecii fură terorizați de ceata lui Jianu, peste un an fu prins de trupele lui Caragea și aruncat în Ocnă la Telegra în 1817. Evadând, fu prins din nou și condamnat la spânzurătoare. Doamna Raluca se rugă pentru ertarea lui, ce obținu în schimbul căsătoriei lui Jianu cu o domnișoară greacă de curte, Suzana.

După acea, Iancu Jianu fu trimis de Vodă ca zapciu în județul Romanați, unde muri pe la anul 1846. De la soția sa avu o fată, care se mărită.

Iancu avu încă doi frați, de la cari actualii : —

Din ȘTEFAN JIANU, nepotul lui Iancu, sunt azi descendenți fiii săi : AMZA f. senator † ; IORGU, ȘTEFAN, IANCU și 2 fete, căs. cu Hagiopol și Al. Niculescu. —

Din familia *Cesianu*, numită așa după moșia Cesieni, sunt azi, fiii lui STĂNUȚĂ Cesianu :

1. DEMETRU Cesianu † 1898, f. Director al Poștelor, căsătorit cu Elena Bibescu.

2 CONSTANTIN CESIANU, avocat, mare proprietar, f. deputat. Căsătorit cu Maria n. Brăiloiu, având trei fii.

3. IOAN CESIANU, căsăt. cu Maria Ghermani, are 3 copii ;

4. NICOLAE CESIANU, căsăt. cu Maria Florescu ; și — 5. Lelia cu I. Otetelișanu.

J O R A

(MOLDOVA)

Una din cele mai vechi familii ale Moldovei, venită prin al XIV secol din Polonia. -- Încă din timpul lui Roman Vodă se găsește printre boerii acestuia, la anul 1392, Panul JORA STOLNICUL (doc. din 12 Noembrie) (Wickenhauser), după cum se vede un boer însemnat al țării.

În secolul XVI, la anul 1528, GHEORGHE JORA erea Parcalab al cetății Hotin. Un document din 30 Iunie 1528, arată că el cumpără o moșie din Basarabia de la niște localnici, și părți din Brăzenii, etc. — (Doc. Academ. rom.)

La 1593 boerul TODERAȘCU JORĂI cumpăra un sat, în 25 Martie. — (id. Doc. Academ.) — Un JORA erea Parcalab mare de Hotin la 1592, în zilele lui Vodă Aron.

IONAȘCU JORA, boer moldovean, fără titlu la 1617 (3 Aprilie), de când a rămas un hrisov al lui Radu Voevod, prin care scrie comisului Ureche din Camenița, să nu conturbe pe Jora în posesia Verceștilor, peste care îi confirmă deplină proprietate.

El avea de soție pe Knejina Simina. La 1631, Ionașco Jora primește din nou confirmare de la Alexandru W. Iliș peste acea moșie Verceștii din județul Neamțu. — (Doc. id. Academ.)

Jupan JORA, erea pârcălab de Hotin la anul 1628 (7136), al treilea din familie care ocupa această mare demnitate.

Ionașco, de care am vorbit, GRĂPINA și GHEORGHE JORA, frați, fac o împărțeață de moșie, după cum atestă documentele, în 1632. (Doc. Academ. rom.) —

În timpul luptelor pentru domnie între Vasile Lupul

și Gheorghe Ștefan, în anul 1653, de partea lui Vasile Lupul erea Timuș hatmanul Cazacilor, ginerele său, și o trupă de Tătari. Rugându-se Tătarii și Mârzacul lor de Timuș pentru a fi lăsați să iasă din tabără spre a-și căuta caii, «fiind peste hirea lor a sta închiși»; — Mârzacul lor insistând, «Timuș de mânie dobitocească aș tăiat capul Mârzacului». Tătarii atunci plecară. Pe drum, spre Movilău: «le-aș eșit înainte acolo la ținutul Hotinului, PÂRCĂLABUL JORA de Hotin, să le ție calea cu o seamă de oameni. Tătarii s'aș supus într'o vale și s'aș întors cu toții asupra Pârcălabului, și îndată aș plecat fuga Pârcălabul cu oamenii săi... aș pierit mulți din ai noștri în acel război, fără ispravă» — (Miron Costin. — Cronica, Let. I, 342)

În timpul lui Dabija, 1665, letopisețul lui Mustea ne spune, că trecând Grigore V. al Munteniei prin Moldova fugând spre Nistru, cu o escortă de 50 de oameni, și trecând pe la Botoșani, s'a rătăcit un cămăraș al lui cu o pereche de desagi cu galbeni, «și căzând pe mâna JORII, vornicul de Botoșeni, aș luat banii și i-aș trimes lui Dabija Vodă...». — (let. Cog. t. III, 4). Poate acesta e tot una cu:

TODERAȘCU JORA vel medelnicer, pe care la 1668 îl întâlnim ca martor, alături cu Miron Costin și alții, în niște documente ale Asanilor cu Ilie Sturdza. —

CONSTANTIN JORA, avea la 1680 titlul de vel Serdar. (Doc. Academ.) —

Un act din 1684, dovedește pe TUDOSICA JOROAȘ, cu lucruri date ei de răposata Ruxanda jicnicereasa. (id.). —

Pe EREMIA JORA îl trimete Constantin Vodă Duca în anul 1691, la un rezident al comitelui Tökeli «de l'aș sugrumat la Trotuș, că era închis acolo la mâna lui Buhuș cămărașul de ocnă...» — (Ion Neculce, II let. 249).

GRIGORE JORA erea *mare vistiernic* în divanul principelui Nic. Mavrocordat, de la 1711—1716, în care an muri, iar în locul său fu numit de Racoviță, serdarul Darie Donici. (Axente uricarul. let. II. 173). — El erea frate (?) cu Hatmanul Antohie Jora, de la care descinde familia actuală.

HATMANUL ANTOHI JORA joacă un rol însemnat în cronicile Moldovei de la începutul sec. XVIII. Prima oară e cunoscut din anul 1691, când pleacă la Țarigrad să pîrască pe Const. Cantemir, însoțind pe Lupu Gavrilică Costache, cu paharnicul Lambrino și Bujorăneștii. Ei fură însă prinși și închiși de domn mai mult timp. — Sub Duca Vodă la 1701 (7209), boerii nemulțumiți fugiră în țara românească la Brâncoveanu, care-i primi cu mare dragoste; erea: Bogdan Hatman, Vasile Costaki, Jora Hatmanul, cei alți frați ai vornicului Costake, Bujoreneștii, și alții. În urma făgăduielor lui Const. Duca, o parte din ei, între cari și Jora, se întoarseră peste puțin timp. — Sub Nicolae Mavrocordat el erea Hatman mare (1710); dar fu mazilit de domn, pentru că se încuscrise cu Iordachi Rosetti vornicul, măritând pe fata sa cu aga Iordachi Rosetti, în potriua voinței lui Vodă. Peste puțin timp fu reintegrat, «stând o lună mazil, după care pe evanghelie au jurat lui Nicolai Vodă cum îi va sluji cu dreptate, și nu se va uita la cuscria lui Iordachi Rosetti vornicul...» — (Iet. Mold. II, 81). — Înainte cu cât-va timp (1711), Lupul Costaki ce erea caimacam de Domn al țerei, cu Antioh Jora și Macsut postelnicul, fură ridicați de Turci și în obezi duși în închisoare la Varna. «Porunca au fost să ia numai pe Lupul, pentru că au pomenit în fața vizirului de Mihaï Vodă, iar Antiohi Hatmanul văzând că au luat pre vergusă Lupul, au mers și el, și au luat și pe Macsut postelnicul...» — (Iet. III, 50).

Vornicul Lupu fostul caimacan, și Jora, scăpară abia după vre-o doi ani din temnița de la Varna, scoși de Nicolae Mavrocordat, care acum se arăta milostiv către dânsii, dându-le demnități în țară. — Antioh Jora fu numit *mare logofet* al Moldovei «care și altă dată au stăut; dară nici doi ani deplin n'au fost în boerie, că slăbise foarte rău din toate, nu atâta de bătrânețe cât din boală». (1714). Probabil, că nu mult după retragerea sa, el muri.

Fiul lui Antioh, prin care se continuă geneologia până în zilele noastre, a fost:

MIHAIL JORA. Pe la 1745, fiind tânăr, erea pe lângă Pr. Ion Mavrocordat W. împreună cu alți fiți de boer. Mihail Jora avu 2 băeți:

DUMITRACHE Jora (1810), care avu un singur fiu IANCU, însurat cu fata lui Enache Millo, neavând urmași; — Și

ION JORA mare Postelnic, fost părcalab, etc. † la Bacău. El avu 3 fete și doi băeți, cari sunt:

Elisa căsăt. Canano, Ecaterina cu M. Kogălniceanu, Elena cu Rosetti Tetzcanu;

ALECU JORA căsăt. cu Sultana Manu; și

MIHAI JORA, unul din principalii luptători pentru Unire. Fost prefect, ministru, și ultimul supraviețuitor din membrii divanului ad-hoc. Are copii pe: — Alice căsătorită Rosetti Tetzcanu; Maria cu R. Sturdza; MIHAIL; — și VASILE JORA, mare proprietar, (Focșani), al cărui fiu este MIHAIL.

Aceștia sunt cei din urină descendenți ai familiei.

K E Ș C O

(MOLDOVA)

Această familie, care apare cunoscută în Moldova (Basarabia) prin sec. XVII, după nume se vede a fi de origine lituană sau din ținutul cazacilor, în tot cazul pare a fi din Rusia. — La 1727 erea medelnicerul MIHAIL KESKO, cumpărător al unei moșii. —

În secolul trecut boerul SIMION KEȘCU erea vel sluger, când face la 1757 (6 Iunie), o hotărnicie pe Prut în județul Iași, din ordinul lui Scarlat Vodă Ghika. Cu câțiva ani mai înainte, la 1742, erea uricar în divanul veliților boeri ai Moldovei.

PETRU KEȘCU MARELE VORNIC, pe la 1800, boer însemnat al Moldovei, avea de soție pe fica lui Gheorghe Balș, Natalia, de la care se nascu:

PAVEL KEȘCO, Vornic. Acesta fiind însurat cu P-sa Pulcheria Sturdza, fiica lui Ion Vodă, a avut numai trei fete:

— Maria căsăt. cu Grigore Ghika; — Caterina Eugen Ghika, — și:

REGINA NATALIA a Serbiei, născută Martie 1859. Căsătorită (1875) cu Milan I Obrenovici, Regele Serbiei, și având din această căsătorie, de fiu pe M. S. ALEXANDRU I, Rege al Serbiei de la 1889, născut 14 August 1876. etc.—

Prin ficele lui Paul Keșco se stinse ast-fel în secolul nostru această familie, care poate să mai aibă descendenți numai în Rusia.

KOGALNICEANU

(MOLDOVA)

Cel d'ântăi strămoș cunoscut din această familie, îl găsim pe la sfârșitul veacului XVII, trăind în persoana lui

SANDU KOGĂLNICEANU, care fu căsătorit cu fica lui Gavril Rango. Familia lui era originară din ținutul Basarabiei, de la Kogălnic, de unde își trage numele de Kogălniceanu. —

Fiul lui Sandu erea, după actele rămase, VASILE KOGĂLNICEANU, vel căpitan de Iași la anul 1730, și la 1735 vel pitar. Acesta avu 4 fii: Constantin, Petre, Enache și Nicolae.

NICOLAE, însurat cu Balașa Caracaș, a fost pitar de visterie la 1763;

ENAKE KOGĂLNICEANU n. 10 Oct. 1729, e cunoscut ca cronicar. Fost spatar și Vel Stolnic 1766. Soția sa erea Frusina fata vameșului Lefterache. — El scrise la Țarigrad cronica Moldovei dintre 1733-1774, sub titlul: «Leatopișețul țerii Moldovei, de la domnia I și până la a patra a lui Constantin Mavrocordat W., de Enaki Kogălniceanu, biv vâtaf de aprozi».

CONSTANTIN KOGĂLNICEANU, frate cu Enake și fiul lui Vasile; fost medelnicer, vechil de visterie (1759), apoi *stolnic* și Serdar de Kișineu, etc. † înainte de 1785. Căsătorit cu Safta. Sub Ion Calinah (1758-61) fu vistiernic al Moldovei, și fiind-că Domnul voia bani, el prin toate mijloacele, — mai ales prin protejarea a tot puternicului Grec Stavarache, care mai apoi fu silit să fugă din țară, — adună bani în visterie, cea-ce nemulțumi poporul. — Pe

lângă 2 fete, Const. Cogălniceanu avu 2 băeți: pe Ion și GHEORGHE, fost treti postelnic † Sept. 1811. —

— (La 1736 PREOTUL ION Cogălniceanu (doc. Acad.) primește o întărire de moșie, în care se arată între altele, că e ginerele lui Pilat, vornic de poartă). —

IOAN KOGĂLNICEANU jicnicerul, fiu al lui Constantin, † la 10 Ianuarie 1800 și îngropat la Botoșani. Avu de soție pe Smaranda Bantăș, de la care se nascură 5 fete și 3 băeți: — ALEXANDRU (1792-1815); — ION, nasc. 1790; — și

Vornicul ILIE KOGĂLNICEANU n. 1787 † 1856. fost căminar, agă și postelnic, etc. Insurat cu Catinca Stăvilă, e tatăl lui:

MIHAIL KOGĂLNICEANU (1817 Iași — 1892 Paris), om politic însemnat, scriitor. Studiă la Berlin, unde tipări o istorie a Românilor, și una a literaturii române.

La 1843 fu numit profesor la Academia mihăileană, dar cursul său fu suprimat. Luă parte la mișcarea de la 1848. În 1852 publică o ediție de mare valoare a «Letopisețelor» Moldovei, reimprimată la 1874. — Mai târziu apare ca orator de prima forță în Divanul ad-hoc, susținând idea Unirei, care avu rezultat alegerea lui Cuza.

El ajută acestui domn la împlinirea multor acte mari. De la 1863-65 fu prezident al consiliului; și apoi 1868-70 ministru de interne; de externe 1877-78, în timpul războiului. — Apoi ia parte la congresul de la Berlin, unde apără cu căldură interesele țării. În urmă a fost în toate legislațiunile, până la moarte. — Avu 2 fii (act.):

CONSTANTIN, cel mai mare, n. 1855, fost deputat; consul al României la Ismail.

VASILE KOGĂLNICEANU n. 1863, deputat, ziarist. etc.

KOSTAKE (Boldur)

(MOLDOVA)

MARELE VORNIC BOLDUR, care s'a ilustrat în istoria țării pe timpul lui Ștefan cel mare, e trunchiul acestei familii. După cum dovedesc numeroase ispisoace (chrisobule) de la Ștefan Vodă, el erea la 1460 mare Vistiernic, iar între 1491 și 1513 mare Vornic al Moldovei. — Soția sa erea Knežina Marina, fca lui Dragomir banul. — La 1497 după înfrângerea regelui Albert al Poloniei, acesta retrăgându-se din țară, Pr. Ștefan auzi că'i vine în ajutor trupe de Prusieni: «atuncea au chemat pe Boldur Vornicul și i-au dat oaste, și l-au trimis înpotriva acei oști, și au zis să le dea răsboi. Și așa Boldur Vornicul luând oaste în de ajuns, au trecut Prutul în potriva acei oști, Sâmbătă seara ; și Duminecă dimineața, Octombre 29 le-au dat răsboi... și multă vărsare de sânge s'au făcut atunci în oastea leșească la sat la Lențești, unde au perit...» (Gr. Ureche.— *Letop. M. I*, p. 172). Boldur Hatmanul cu armata sa, înfrânse din nou pe Poloni la Șipinți. — În bătălia faimoasă ce se deduse atunci la codrul Cosmin (Dumbrava roșie), Boldur a ucis pe Hatmanul comite Polon, Herbor Lucasiewicz. (v. *Dumbrava roșie* ; poem de V. Alexandri). — Fiul marelui Vornic Boldur, a fost :

ANDRUȘCO MARE MEDELNICER, care este adevărit printr'un act domnesc de la Ștefănița Vodă din anul 1518 (7026). Acesta a avut de fiu, pe

IOAN, popa din satul Epurenii, care fusese silit din cauza unor acte politice să devie preot, la moșia veche a fami-

liei, după care în zilele noastre o brânză a Boldurilor a luat numele de Epurenî.

MARELE SLUGER KOSTAKI, fiul lui popa Ion, de la care urmașii luară numele de Kostaki, e dovedit prin hrisoave de la Eremia Movilă, 1598. Soția sa Călina, erea fica vornicului Cârstea Ghenovici, și avu de la dânsa pe :

MARELE VORNIC GAVRILIȚĂ, de la care chiar au purtat numele de *Gavrilițești* urmașii săi. El avusese două soții : fica spatarului Caracaș și fica Hatmanului Costan. — În timpul lui George Ghika la anul 1657, Gavriliță pe atunci aga de Darabani, ia parte la luptele contra lui Ștefan W. (pag. 359, I, letop. Mold.) — «La domnia lui Antonie Vodă erea mare Hatman Gavriil Costaki». Fiind mare vornic în timpul lui Dumitrașcu Cantacuzen (1684), a emigrat în Valachia, de frica lui, împreună cu alți boeri. — Const. Canimir Vv. trimese sol la Șerban V. al Valachiei pe acest boer, care întorcându-se, muri, se zice otrăvit. (V. letop. II, 235). Anul 1689. Cantemir numi vornic mare în locu'î, pe fiul său Vasilaki, «dar nu avea trecere la domnie ca tată-său ; și pre cei alți frați ai lui au început a'î mai scădea din volnicia ce aveau când trăia tată-său» — Copii lui Gavriliță au fost: Kostaki, Solomon, Lupul și Vasile.

KOSTAKI a fost mare serdar la 1690, și avu de soție pe fica vornicului Manolake Rosetti. De la el se trag Epurenii.

SOLOMON, mare clucer și vornic al țerii, este amintit în cronică cu frații săi. Veduva sa Catrina, dăruște în anul 1714 a patra parte din Văscăuți, Patriarhie de Jerusalem.—

Marele VORNIC VASILE KOSTAKI, fratele lor și fiul lui Gavril, e bine cunoscut în istoria Moldovei sub Cantemir W. la anul 1690. După uciderea Costinilor, «pre Vasile vornicul, feciorul lui Gavriliță, și pe frate-său Solomon, și pe frate-său Costake, și pe Dediul Spatar și tustrei feciorii lui Miron logofetul, pre toți i-au prins și i-au închis, pre unii în turn la curtea domnească, pre unii în beciuri, pre alții la Seimeni...» — «Eară Lupul, feciorul lui Gavriliță, și Constantin cumnatu-său, Paharnicul Lambrino, și

Antioh Jora și alții au scăpat în țara muntenească la Brâncoveanul...». De aici ei se duseră la Poartă, dar fură prinși și aduși în țară, scăpând de la moarte prin ordinul Porței, «și și-au adus aminte și de jurământul ce au jurat Cantemir Vodă lui Gavriliță vornicul cel bătrân, să nu’și atingă sabia lui de neamul feciorilor lui». În schimb ei scăpară, plătind lui Vodă mari sume de bani. (v. Ion Neculce. Letop. t. II, p. 242)

Soția lui Vasile Costaki erea Catrina fica lui Cantacuzino, și avu fiu pe banul GRIGORAȘ, care avea de nevastă pe fica Pr. Racovitză.

MARELE VORNIC LUPU COSTAKI † 1716, frate lui Vasile și fiul III lui Gavril. Soția sa erea Ruxanda, de la care avu mai mulți copii prin care descind actualii. El se ilustră la încep. secol. XVIII, în domniile lui Racovitză (1704), Constantin Duca (1701), și D. Cantemir. — Lupu erea mare adversar al operațiilor lui Petru cel mare contra Turcilor, în Moldova: Fiind domn D. Cantemir (1711), a scris vornicului Lupu, care se află la monast. Bursucî, să vie lângă dânsul, cea-ce boerul nu îndeplini. «Ear Dumitrașco Vodă dacă au văzut că nu vine Lupul vornicul, au mers de au spus împăratului pentru Lupul că nu vrea să vie cu cei alți boeri, ce să trimeată să-l aducă. Indată au repezit împăratul pe Chigheciū polcovnicul cu 200 de oameni la Lupul numai să-l aducă». Lupu Costaki însă erea înconjurat de Turci și Tătari, de cari se apăra, fără a putea fi însă biruit, timp de multe zile. Vizirul care se afla cu armate, auzind aceasta, trimese soli la Lupu să vie, de oare-ce nu i se va întâmpla nimic. Lupu veni în fața vizirului, cerând ertare pentru rebeliunea sa, dar arătând în acelaș timp că el și cei alți boeri ereau devotați Turciei și contrari Rușilor. Tot el aminti că fostul domn Racovitză ar fi bun pentru țară, care’l voia. «Eară să nu se fi prilejit acel boer acolo la vizirul, exclamă cronicarul, toată țara ar fi căzut în robia Tătarilor și ar fi pus și pașă să domnească țara». (v. pe larg. Letop Moldovei, t. III, p. 48-49) —

Domn fu confirmat însă Nicolae Mavrocordat. Până la

numirea acestuia, caimacam al țării fusese numit Lupu Costaki vornicul; iar după o lună, din ordinele lui Mavrocordat, fu transportat cu Jora în lanțuri la închisoarea de la Varna, unde stete peste un an, fiind liberat prin stăruințele (!) aceluiaș domn. (V. id. pag. 50)

Domnind Racovitză la 1716, «vizirul trimese-aū aci în țară la Mihaï Vodă de aū luat pre Lupul Costaki Vornicul; și cūn l'aū dus la vizirul, nimic nu l'aū măi întreat, ce îndată i-aū tăiat capul; iară ce vină iar fi dat Lupului nu se știe; numai tot de Nicolaï Vodă i-a fost perirea, precum am înțeles dintr'alții...» (idem, Letop. pag. 58). Tot atunci periră munteni, Mihaï Cantacuzino și spatar Dudescu.

Epureanu. —

Această ramură a familiei se trage de la Kostaki, fiul cel mare al lui Gavrilă, și anume prin :

MARELE LOGOFÊT MANOLAKE COSTAKI, erea fiul serdaru-lui Costaki, și nepot vornicului Manolake Rosetti. Boer însemnat, Ion V. Mavrocordat trimese o deputațiune de patru boeri la Țarigrad, an. 1746, în vederea recomandărei de bun a Domnului și pentru anchetarea cheltuelilor exagerate ale Capukehaelor, compusă din : Costaki Razu Hatman, vornic Manolake Costaki, Radu Racovitză V. Vornic și T. Palladi vistier. La întoarcere Manolake fu închis cu cei alți mari boeri, spre a da ei banii pentru plata haraciului. (Letop. t. III, 207, 209 ; Fotino, III, 109).

Ca mare logofêt, la 1760, a fost ridicat cu inăi mulți boeri, prin intrigele lui Stavarache, favoritul lui Ion Calimaki Vv. și exilat prin firman, cu alți boeri, la Sanson-Kalisi în Asia, de unde însă fură liberați peste puțin.

De la soția sa Maria, fca vel logofêtului Pallady, a avut fii pe : Gavril, Ioniță, clucer MANOLACHE însurat cu fca vornicului Dumitraș Palladi, fără urmași; și

GRIGORAȘ EPUREANU mare spatar, care luă numele după vechia moșie Epurenî din Fălciū, posedată de familie încă din al XVI secol, și care rămase urmașilor săi. Însurat cu Marița fca Banului George Caragea, a avut 3 fii :

1) TOADER EPUREANU, însurat cu Safta fîca medelnice-rului Const. Lambrino, n'avu copii.

2) IORDACHI EPUREANU mare vornic al Moldovei, avu două soții: fîca lui Callimaki, și apoi a doctorului postelnic Samurcaș; iar fii doi: — GRIGORE Epureanu, fără copii, — și: MANOLACHE K.-EPUREANU, om politic (1824-1880). Președinte al consiliului sub Pr. Cuza 1860, și al Camerei la 1866 la venirea Princ. Carol. Apoi ministru 72, și din nou președinte al consiliului la 1876 în opoziția unită, după care reîntră în partidul conservator. Orator distins. — Căsătorit cu Maria Sturdza, avu un fiu ION Epureanu †, iar fice Elena Al. Bibescu, și Catinca Exarhu.

3) ION B. EPUREANU, a avut 3 fii: Dumitru, Alecu, ambii † fără copii, și NICOLAE BOLDUR EPUREANU (act.), fost președinte, deputat, etc. Căsătorit cu o Capsa, are 2 fii. —

Cele alte ramure ale familiei Boldur Costake, se trag din urmașii lui Lupu marele vornic.

Marele VORNIC IORDACHI COSTAKI, fost mare stolnic, sub Grigore Vv. Ghica la 1727, și despre care vorbește vornicul Niculce. Despre dânsul a rămas în Moldova o baladă populară: «Iordache al Lupului», în care se vede omorîrea lui de către Vodă. (v. Alexandri; Balade populare, pag. 179-83; ed. 1866). — Soția acestui boier era fîca Hatmanului Dumitrașcu Racovitză, cu care avu 2 feciori: — marele PAHARNIC CONSTANTIN, care luă de soție pe fîca logofetului Bogdan; și

IORDACHI COSTAKI, care pîrîbi în Rusia, unde pare că a și murit. El avu de fiu pe AGA LASCARAKI, a cărui soție era Zamfira, fîca vornicului Iordache Rașcanu. Din această căsătorie se nascură: — NICOLAE Boldur Kostake †; și majorul IORDACHE BOLDUR Kostake †, al cărui fiu este: VICTOR BOLDUR-Kostake, căpitan. (act.) —

SCARLAT banul (însurat cu fîca lui Ștefan Rosetti), Constantin mare logofet, GAVRIL Banul, și Toderașcu mare spatar, sunt cei alți fii ai lui Lupu, din cari derivă ramu-

rile actuale: Negel, Pătrescineanu și Talpan, însă nu știm precis de la care.

CONSTANTIN MARELE LOGOFET, fiul lui Lupu, avu de soție pe Catrina fca vornicului Iordache Roset. În anul 1716 când veniră Nemți cu Ferenz și cu Cîaur în Moldova, Racovița Vodă trimese la Tătari pe Const. Costaki vistierul spre a cere un ajutor, care nu întârzie a fi trimes. (Iet. III p. 60). Vodă trecând puțin după acea peste munți, printre boerii ce-l însoțeau era Costaki vistierul, unul din cei mai credincioși consilierii ai lui Racovitză. — Până la venirea lui Grigore M. Ghika ce fusese numit domn al Moldovei în 1727, caimacam al țării era Const. Costaki spatarul și Sandu Sturza banul. Sub acelaș domn, Grigore Ghika, fiind mare Hatman, a fost numit vel vornic de țara de jos. — El a murit de apoplexie, fiind mare logofet la anul 1796 sub Ghika; și e capul branșei Negel.

Frații săi: TODERAȘCU mare spătar ținu pe fca lui Petrașco Catargiș; iar Gavril pe a lui Kiriac. —

Generația următoare a neamului, coresponzând fiilor lui Constantin, Scarlat, Gavril, și Teodor (frații), decî nepoți vestitului Lupu, era reprezentată prin:

LUPUL, poate fiul lui Constantin; fost mare căpitan, muri ucis de Tătari. Soția sa era fca vornicului Miha-lache Sturdza și n'avu copii.

Matei postelnicul, de care vom vorbi. — SCARLATACHI stolnicul, însurat cu Sultana, era probabil tot fiu lui Constantin. — VASILE COSTAKI Negel vel Ban, era însurat cu Ilinca fata lui Iordache Pașcanu, fiind fiu lui Constantin și tatăl lui Grigoraș Negel. Fost mare paharnic (1764). —

ILIE VORNICUL, ginerele lui Mihaî Sturdza vornicul, era poate (?) fiul lui Toderașc, El fusese creat mare spatar de Grigore V. Ghika la 1764, și venind domn Calimah peste 3 ani, împreună cu alți boeri îl vedem emigrând în Muntenia. —

Fratele său (?) LUPU, a fost de asemenea mare vornic și avu de soție pe fata Miclescului.

Patrașcan.

MATEI KOSTAKI postelnicul, fiul banului Scarlat (?), e capul unei ramure a Costăcheștilor, De la soția sa Ruxanda fca lui Petrea Miclescu avu 3 fiș, ce avură acelaș nume: Iorgu, Iordache și George. IORGU zis Stoeșescu, de la soția sa Catinca fca vornicului Gheorghesș Sturdza n'avu copii, ca și fratele său Iordache.

GEORGE KOSTAKE, fiul cel mare al lui Matei zis «Pe-trașcanu» a fost mare agă. Insurat cu Safta Foresco (Bo-tez), avu 3 copii:

ALECU KOSTAKE (act.), proprietar al moșiei Răchitoasa din Tecuci, însurat cu o Razu; Elena soția lui Constantin Costake din altă branșă (Talpan); și Profira.

Negel. —

Din Constantin marele logofet Costaki, † 1736 și po-reclit NEGEL, din cauza unui negel ce avea la nas, des-cinde această branșă prin nepotul lui de fiu:

Clucerul GRIGORAȘCO NEGEL, fiul banului VASILE NEGEL și al Ilinei, Pașcanu, erea însoțit cu Maria fca lui Dinu Can-tucuzino. El a avut trei fiș: — ȘTEFAN NEGEL însurat cu Catinca Văcăreasca; MATEI NEGEL postelnicul, cu fata pa-harnicului C. Costaki, Casandra; și Mitropolitul VENIAMIN KOSTAKI al Moldovei și Sucevei n. 1768 † 1846, cel mai însemnat prelat al bisericei noastre în acest secol. A tra-dus și publicat o mulțime de cărți în tipografia înființată de dânsul la M-rea Neamtzu. (1805). — El muri la 1846 ca pustnic la M-rea Slatina. Edgar Quinet îl depinge ast-fel: «Sufflet de o castitaie îngerească, frumos și plin de maies-tate, cum n'am văzut alt bătrân în viața mea. Când mi-tropolitul Veniamin, îmbrăcat în splendoarea bisericei sale orientale se înfățișa îmbrăcat cu vestmintele cele aurite, cu pletele-î de zăpadă și în valuri pe umeri, poporul vedea într'ânsul pe însuși sfântul patron al Moldovei». —

Șerban Negel a avut fiu pe spatarul IANCU NEGEL; din cari sunt actuali descendenți ai familiei Negel, la Iași.—

Lătescu. —

Spatarul MIHALACHI KOSTAKI, fiul vornicului Ilie și al ficeî lui Mihaî Sturdza, însurându-se cu fata lui Canano, Maria, a avut 2 fii: IONIȚĂ (soție fata vornicului Krupenski), și GEORGE Lătescu spatarul, însurat cu fata spatarului C. Miclescu. Copii au fost:

Marele HATMAN IORDACHE COSTAKE LĂTESCU-Boldur, general-inspector și Hatman al milițiilor Moldovei. Nunit Lătescu după inoșia veche a familiei, Lățești.

El fusese căsătorit: 1. cu Efrosina Rosetti și 2. cu Anica fica lui Teodor Balș, având 3 fii: — TODERIȚĂ Boldur-Lătescu, publicist și ziarist. †, însurat cu o Sturza (având o fică) majorul I. LĂTESCU; și GEORGE Lătescu (act.) —

Frate cu Hatmanul George, erea ALECU LĂTESCU, rotmeister

Talpan.

Marele vornic LUPU COSTAKE, (fiul lui Toderașc?) însurat cu o Miclească, avu fiu pe: CONSTANTIN zis TALPAN mare vornic, însurat cu Marghioala, fata vistierului Lasca-raki Rosetti, cu care avu un fiu:

Aga LASCARACHI K. TALPAN, a căruî soție erea Safta. Fiul acestuia este: CONSTANTIN KOSTAKE, însurat cu Elena Kostake, din ramura Patrașcanu, având 4 fii (act.):

LUPU KOSTAKE, însurat cu o Juvara. Fiū: Nicolae. — DUMITRU. — MATEI, însurat cu o Canano. Fiū, Gheorghe. — și GAVRIL. —

Cronica lui Huru zisă și isvodul lui Clănaū, dovedită ca o falsificare modernă, citează în evul mediū, în timpul și înainte de Dragoș (sec. XII-XIII), nobil din această familie, din cari unul cumnat al lui Dragoș W. —

Armele familiei sunt: fundul împărțit în 2 părți orizontal. Sus, pe fund jumătate roșu și azur, un vultur la care nu se ved ghiarele și d'asupra capului o coroană; jos, pe fund aur, o mână cuirasată, ținând în pumn o rainură verde, o spadă și o cruce. — Coroana comtală; totul sub mantie princiară.

KRETZULESCU

(VALACHIA)

Origina acestei familii se leagă cu a Basarabilor, din cari pare a fi o ramură.

Pe la începutul secolului XVI, trăia un boer, FUIOR din Râmnic (1500), al cărui fiu după oare-cari probabilități, erea Marele Ban Dobromir și fratele său Gheorghe logofătul. Pe de altă parte, pare că acest Fuior a fost frate cu Stan I, din care descind Kretzulești de astăzi.

DOBROMIR, MARELE BAN al Crajovei, ocupă această demnitate ereditară a Basarabilor, în 1568. El jucă un rol însemnat sub domniile din a II-a jumăt. a sec. XVI; și prin părinții săi descindea din Dan II, și Părvu Banul Crajovei. În anul 1583 se opuse cu armele la venirea pe tron a lui Petru Cercel; dar fiind învins, fu prins de acesta, și decapitat în acel an cu Mihaï Vornicul și Contil paharnic, la Târgoviște. (v. Sincai, pag. II, 374). — Documentele îl citează ca Ban din 9 Sept. 1568-80; în 1569, 1572, 1575, 77, etc. (v. doc. mon. Tismana la Arhiva). — El se pare că a zidit biserica din Runcu (Romanatzî). (v. Odobescu).

Lăsa numai o fică: Neacșa, soția faimosului Radu Bidiul.

Documentele ne transmit pe fratele său GHEORGHE Logofătul, 1586, care avu de fiu pe CHIRCA paharnic. (doc. Arhivei St. Buc.). Acesta e părintele Doamnei STANCA, soția lui Mihaï Vodă Viteazu de pe când erea vel agă la 1584, și fusese soție lui Dumitru Banul Crajovei. (1584). Fratele ei este:

DRAGOMIR, MARELE BAN de sub Matei W. Basarab,

1641. — În 1639, pe când erea mare armaș, Banul Teodosie împreună cu alți 30 de boeri, semnenză un act prin care se confirmă lui Dragomir, vel armaș, proprietatea peste satele, foste ale moșului său Banul Dobromir. El a mai fost mare postelnic și vornic sub Matei W. — În 1642, Matei îi confirmă posesie peste Plăviceni, cari aparținuseră odinioară lui Barbu Crajovesca Banul, care donează o parte Monastirei Bistrița fondată de el, după cum o confirmă un act de întărire al lui Mihnea Voev. din 10 Septembrie 1508. Această moșie aparține mai târziu urmașului său Dobromir, și apoi lui Dragomir și Stancei. — Dragomir zidi biserica din Plăviceni (1648), unde sunt zugrăviți el, soția sa ELENA, Stan logofătul și Dobromir Banul. — Muri la 1656, și prin el se stinse această ramură.

Pe la 1500, documentele ne dovedesc pe STAN vel SPATARUL și soția sa Caplea. Acesta erea unchiu lui Dobromir, deci probabil un frate cu legendarul Fuior. — Fiul său :

VINTILĂ PAHARNICUL din Balotești (n. între 1500-1510), a avut de soție pe jupâneasa Caplea. Aceasta erea fata Caplei din Periș, care erea fica vestitului mare Ban Teodosie.

STAN LOGOFĂTUL din Bărbuleți, e adevărit ca fiu al lui Vintilă și părinte al lui Stan din Crețulești. Surori cu dânsul, «fice» ale lui Vintilă, ereau Maria soția Predei paharnicul din Târgoviște, și Elena.

STAN LOGOFĂTUL DIN CRETZULEȘTI, fiul preced. Stan, apare cel d'ântăiu purtând acest nume după posesia sa. E citat în hrisoavele din 1604 de la Radul Voev. și din 1649, când murise, de la Matei Basarab. Soția sa erea jupâneasa STANCA. — El zidi biserica din Târgoviște (1647), unde sunt zugrăviți cu neamul: Stan, Dobromir Ban, Dragomir; și mai târziu Radu, Pârvu și Iordache.—A avut 2 fii: Radu și Pădure postelnic; Sora acestora Alexandra, avea de soț pe Tudoran aga din Aninoasa, fiul lui Iane.

PĂDURE POSTELNICUL 1666, căsătorit cu jupâneasa Doichița. Din 1666 are de la Radu Voev. chrisov de înțărare de posesie peste Alimăneștii din Argeș. Testamentul său e datat din 7205 (1697). — Fiul său: MATEI Cretzulescu, vel șatrar la 1717, avu un singur fiu, numit tot Matei, Ț fără urmași.

RADU LOGOFÊTUL KRETZULESCU (1620-1680 ?), fiul cel mare al lui Stan logofêt. Boer ilustru în secolul XVII. Pe la 1669, 1671, erea mare logofêt. — Inimic neîmpăcat al grecilor și al lui Leon Vodă. În timpul domniei lui Antonie Vodă de la Popești, Radu Cretzulescu joacă un rol considerabil. Eugel (I, 110) spune, după raportul unui misionar adresat la 1688 împăr. Leopold: «Principele Antonie nu erea de cât o umbră. Marele spatar Șerban Cantacuzino erea *un* Principe, al doilea erea Banul Mareș, și al treilea Principe, erea marele logofêt Radu Cretzulescu».

Cronicele timpului (mag. istor., Sincaï ; Laurian, etc.) ne vorbesc (1669) despre o mare dușmănie între boeri ; sfetnicii domnești a tot puternici de o parte : Mareș Banul, Logofêt Cretzulescu și Spatarul Cantacuzino ; — iar de alta boerii Staico Buxianul, Radu Știrbey de Isvor, Hrizea, Ivașco aga Băleanul, în capul căror se afla Gheorghe vornic Băleanul. Antonie Vodă încercă să împace lucrurile, exilând pe acești din urmă la moșiile lor ; dar fiind mazilit în urma insistențelor lui Băleanu la Turci, Cretzulescu și Mareș Băjescu fură prinși și închiși de Ghica Vodă. Prin stăruințele enorme ale lui Șerban Cantacuzino, din ordinul Turcilor fu liberat din închisoare, unde'i aștepta răsbunarea. Cronicele ne vorbesc pe larg despre acestea, și de sfârșitul unor boeri. (mag. ist. II, 10;— Sincaï, 172). — Pe când cronica Bălăcenească ține cu Bălenii ; anonimul cronicar este în potriva mișcării lor.

Radu Cretzulescu la 1672, e caimacam al țerii, împreună cu Stroe Vornicul, pe când Antonie Vodă erea la Constantinopol spre a reînoi domnia ; el reprimă revolta a boerilor excitați de Băleanu și Ghica, cu o mare severitate. Zidi o biserică lângă București și muri pe la 1680, în-

conjurat de venerația și renumele său. Erea cumnat cu Șerban Cantacuzino, ținând de soție pe sora acestuia. Fiul său e

PARVUL MARELE POSTELNIC «fecior Kretzulescului» (1660-1690), fost vâtaf de aprozi, văr cu Vodă Brâncoveanu. La 1678 «Duca Vodă mergând până la Iași, veni veste din țară, că Radul Kretzulescul cu toată casa lor, au fugit în Ardeal, de acolo din tabără fugi și Vintilă Corbeanu paharnicu, Pârvul postelnicul fecior Kretzulescului, în Ardeal trecând pe la Trotuș». (Const. Capitan, mag. ist. II, 16).— Muri foarte tânăr la 1690; și avea de soție pe jupâneasa Vișa.

IORDACHE VORNICUL KRETZULESCU (1680-1746), fiul său, boer însemnat. Crescut la curtea lui Brâncoveanu; — la 1717 e mare Logofet în divanul domnesc. Cronicarii ne vorbesc adesea de dânsul. El erea ginerele lui Vodă Brâncoveanu, care în 1700, când Cretzulescu erea în vârstă de 20 de ani: «întorcându-se la București, primăvara au măritat pe SAFTA, fata sa după postelnicul Iordache Cretzulescul». (Sincai).

După decapitarea socrului, fu exilat cu veduva Brâncoveanului la Kiutai. Sub Mavrocordat (1717) e mare Vornic, demnitate ce avu până la moarte (1746); când fu înmormântat la Mitropolia din București.

Radu Popescu zice în călătoria lui Nicolae Mavrocordat: «Acolo la Alumați au îmbrăcat domnul pe Iordache Kretzulescu vel Vornic și pe Dumitrake Ramadan vel spatar, cu conțeșe împlănite cu blane de vulpe de Mosk foarte frumoase». (Cronica, în mag. ist. IV. 169).

Împreună cu soția sa, Gheorghe Kretzulescu a zidit și înzestrat biserica Kretzulescu din București la 1722. Testamentul Saștei, e datat din 1747, 3 Aprilie, și e foarte interesant prin conținut: între altele lasă 1050 taleri patriarhilor de Erusalem, Antiohia, și Alexandria

Din cei 4 fii ai lui Iordake Kretzulescu: Nicolae, al doilea, muri fără copii; Radu și Constantin formară două ramuri ale familiei; iar cel mai mic fu marele BAN TOMA

CRETZULESCU (1710-80), însurat cu Safta Costin. În 1776 erea vel Ban. Acesta la 1764 sub Ștefan Vodă Racovitză, erea în capul boerilor cari cereau un edict contra Grecilor, care fu și dat. — Toma avu de fiu pe BANUL DINU (Constantin) (1750-1830?), care la rândul său avu fiu pe al doilea TOMA, fost mare logofet în secolul nostru, și a cărui generație se stinse prin cele 3 fice ale sale: Elena Golescu, Safta și Catrina. —

Cele 2 ramure actuale:

I. Prin VORNICUL RADU KRETZULESCU, căsătorit pe la jumăt. secolului trecut cu Safta, fica paharnicului Leordeanu; având fiu unic pe

CLUCERUL IORDACHE Cretzulescu, căsătorit cu Maria Cantacuzino, apoi cu o Florească, avu copii numai din cea d'ântăi: — pe CONSTANTIN m. paharnic, (al cărui fiu CONSTANTIN †, însurat cu Maria Filipescu, lăsă numai o fică Elena); — pe Safta, măritată cu Clucerul Dumitru Ștefănescu; — și pe

M. LOGOFET ALEXANDRU KRETZULESCU, care trăia pe la începutul secolului, și la 1835 erea vel vornic de poliție. însurat cu Ana Câmpineanu, avu din această căsătorie cinci fete și patru băieți, distinși oameni politici: —

— CONSTANTIN KRETZULESCU, n. 1809—1884; fost militar, demisionat ca major în 1840. Prefect, apoi procuror la cașatie (1841). — În 1857 Președinte al comitetului din Valachia pentru alegerea divanului; din 1867 ministru de interne și prezident al consiliului. Fusesse căsătorit cu Luxandra Dedulescu, având de fiu pe LEONARD, și 4 fice.

— SCARLAT KR. † fratele său, fost colonel în armată rom. după 1831. Fost ministru al Cultelor sub Vodă Ghica, și întreprindător al serviciului poștelor (1848). Căsătorit cu o Vilară.

— Generalul DUMITRU KRETZULESCU, 1824—74. Colonel în armata turcă, intră în cea română. La 1861, ia parte ca șef al diviziei din București în complotul contra Pr. Cuza, care se făcu în casa sa. La 1870 e general de

divizie. † 1874. — Avu de soție pe Sultana Bălăceanu, cunoscută prin frumusețea și demnitatea ei.

— NICOLAE KRETZULESCU, al treilea dintre frați. n. 1812. Membru și f. Președinte al Academiei române; fost în mai multe rânduri ministru și prezident al Consiliului, f. Prezident al Senatului, a jucat un rol însemnat în politica țării.— Actual president al Ateneului român. Căsătorit cu Sofia Iacovenco, având fiică pe Ana, căsăt. cu Al. Lahovary.

II. Al doilea fiu al lui Iordake Crețulescu :

BANUL CONSTANTIN KRETZULESCU, fost Aga, Vornic, și Ban, în 1755. Din căsătoria sa cu Smaranda, fica lui Florescu, avu copii pe : Catrina, soția Vistierului Constantin Văcărescu ; — Ioniță ; și

BANUL MANOLAKE (1740—1815), mare Ban în 1809, fost vel Logofăt și Vornic al țării ; boer însemnat la începutul secolului. Căsătorit cu fica lui Dumitru Racovitză. — Filiația se continuă prin fiul său :

CLUCERUL GHIȚĂ saū Gheorghe Kretzulescu, căsătorit cu Elena a logofătului Bucșenescu. El muri tânăr, la 1815 ; lăsând fiu unic pe

MANOLAKE KRETZULESCU Aga, însurat cu Catrina Brăiloiu. † la 1878.

EMANUEL KRETZULESCU, fiul acestuia, n. 183.. Ministru plenipotențiar. Căsătorit (1861) cu Maria Lahovary.

Fiii săi sunt : — EMANUEL Kretzulescu consilier de legațiune, căsăt. cu Caterina Petrovică Armis ; și

RADU KRETZULESCU, fost deputat (1893).

Armele familiei sunt : — 8 părți ale ecusonului. În cea d'ântăi stema Valachiei ; în a doua o cruce cu 2 brațe, jos cu 2 ramuri îndoite pe fund azur ; al 3-lea pasăre fantastică pe fund negru, cu 2 capete ; 4. un leu ridicat, pe aur ; 5. un vultur imperial înaripat, pe roșu ; 6. capul de bou cu steaua, pe azur ; 7. un corb pe fund argint. 8. o cetate cu turn, pe azur. Peste tot (en abîne), capul negru al Basarabilor. — Coroana priinciară.

KRUPENSKY

(MOLDOVA)

În țară din secolul XVII, această familie este venită din Polonia, unde se afla de mult printre nobilii țării, fiind venită acolo, din Boemia, de unde 'și trage origina.

Istoricul polon Paprosky, în cartea se asupra nobleței polone, descriind armele familiei Krupenskylor (herbul), cari sunt: într'un câmp roșu un trandafir alb cu cinci frunze, și d'asupra cascului și coroanei un alt asemenea trandafir, spune că a fost adus în țara leșească de către Poian din Boemia. Același lucru îl mărturisesc Ocholsky, Bielsky, și Miekonsky, zicând că acel Poian, venind din Boemia, aduse pe Dombroska împreună cu alte fete Craiului polon Micislav, apoi se așează în locurile acelea, unde are și urmași vrednici. — Paprosky mai spune că blazonul (herbul) erea foarte vechi și în întrebuințare cu mult înainte de nașterea lui Christos(?)

După cum am amintit mai sus, familia există în Moldova de la jumătatea secolului XVII, fără a preciza însă cu siguranță, data când ea s'a stabilit. — Unul din urmașii familiei, a transcris în secolul actual într'o mică condică, principalele acte referitoare la familie și emanând de la diferiții domni ai Moldovei; precum și descripța armărilor, etc. (în pos. d. N. Krupensky)

După genealogia familiei, cel d'ântăi strămoș în Moldova este, după 1650:

ANDRONACHI CLUCER, care avu trei feciori: VASILE medelnicerul; TIMUS, al doilea (ftori) logofet; și

SANDU KRUPENSCHI vel medelnicer și VEL JICNICER, cu

care titlul îl găsim în timpul domniei lui Nicolae W. Mavrocordat la anul 1710. Cronica ne spune că mai mulți boeri, între cari Ion Buhuș logofetul, Bucium slugerū, Sandu Crupenski jicnicer, și alții, pusese iscălitura cu pecetele lor, unui agă turc venit în țară, pentru restul de bir ce avea să plătească fostul Domn Mihaï Racovitză, atunci la Constantinopol. (v. Letopiseț ed. Kogăln. II. p. 79). — «Și cu acel mijloc s'aū fost amăgit boerii de și-aū dat pecetele, de aū mers într'alte mărturii, în marturia birului».

Sandu Krupenski a avut șase copii; dintre cari: Anesie călugărul, Pahomie călugărul, și VASILE cămărașul n'avură urmași. Fata Maria, ținū în căsătorie pe un Catargiū; iar din cei alți băeți: Lūpu și Grigōre logofetul, se traseră cele două ramure ale familiei, existente astăzi.

STOLNICUL LUPU KRUPENSKI, a avut 5 copii: Spătarul COSTACHI (care avu doi fii: Vasile comis și Ioniță care de asemenea avu fiū pe Iancu, †, fost colonel). — VASILE spătar; SCARLAT vel clucer; — Catinca măritată cu boerul Rusu; — și

IORDACHE Krupenski mare SERDAR, cel mai mic din fii Stonicului. La rîndul său avu de asemenea șapte copii, din cari numai trei avură descendenți:

1. TEODOR, al doilea în vîrstă, erea tatăl lui Teodor, Gheorghe, și al unei fete, care fu măritată cu principele Visneasky din Polonia.

2. MATEI, cel mai mic dintre frați, avu copii pe: Elisa soția lui Sturdza, Nicolae, Sofia măritată cu Argyropolo și Maroșca cu Cantacuzino.

3. SCARLAT KRUPENSKI, mare logofet al Moldovei, al cincilea dintre copii lui Iordake, înrudit cu Ion Vodă Sturdza, e acel din care descinde ramura actuală a lui Lupu stolnicul, anume prin fiul său George. Copii lui Scarlat aū fost: — Aristița măritată cu Darie; Profira cu Donici; Alecu; Elena soția lui Lazu; Matei cel mai mare (a cărui singură fică fu: Eufrosina); și

GEORGE KRUPENSKI, fost colonel, Căsătorit cu o Jora. Avu 2 copii: — Maria Hermeziū; și

NICOLAE KRUPENSKY n. 1847. Directorul monetăriei Statului, publicist și numismat. A scris despre : «medaliile române», etc.

Căsătorit cu Aspasia n. Mavrocordat, are trei copii: NICOLAE Krupensky, Mihaï † 1896, și Elisabeta. —

A doua ramură a familiei descinde din fratele lui Lupu, cel alt fiu al lui Sandu, anume :

GRIGORE KRUPENSKI mare Logofăt, fost medelnicer, 1753. Acesta a avut nouă copii, dintre cari trei au avut urmași, dând naștere la trei branșe înrudite :

I. VORNICUL COSTACHI Krupenski avu și el 7 copii, dintre cari trei au avut descendenți, anume : —

SANDU Krupenski de la CARACLAŬ, fost ban, avu patru fete : 2 călugărițe, și două căsătorite, cu Ralet și cu Negri; iar fiu pe COSTACHE, tatăl colonelului SANDU KRUPENSKI † la 1897. Colonelul A. Krupenski avu 2 fii (actuali) : CONSTANTIN magistrat, și NICOLAE, oficer. —

— ENACHE Krupenski fost agă, al doilea fiu al vornicului Costache, avu fiu pe MANOLACHI, tatăl lui : EDGAR, MANOLACHE, EMILE, și CONSTANTIN Krupenski, avocat (care are trei copii : Emanoel, Maria și Lucia).

— IORDACHE fratele lui Sandu și Enache, numit CHITICEANU după moșia sa, a fost vel spătar și avu 6 copii, din cari două fete : Masinca ținu pe Lătescu și Elena pe Iurașcu; iar unul din fii : COSTACHI, a avut patru fete și doi băeți, din cari (actuali) : LUPU Krupenski și fiul său ALEXANDRU.

II. SANDU KRUPENSKI de la Betești, un alt fiu al logofetului Grigore, dete naștere la o altă branșă laterală, din cari nu mai sunt urmași în viață. Din cei opt copii ai săi : Catinca ținu pe Lambrino; GRIGORE avu numai patru fete (Frusinița Rosetti, Profira Miclescu, Elena Canano, și Catinca Sion); MANOLACHE fratele lui Grigore, a avut și dânsul patru copii : Catinca, Alecu, Profira și Sandu.

III. GRIGORE KRUPENSKI de la Poloboc, a fost serdar mare. Tatăl său Grigore m. Logofăt, fiind medelnicer, primește

întărire de la Racovitză Vodă peste satul Giurcani (Bacău), la 20 Ianuarie în anul 1753. (v. doc. Academiei). La anul 1757 era ispravnic al județului Bacău. — Fiul său Grigore despre care vorbim, e numit după moșia de la Poloboc. Din cei cinci copii ai săi (Iordachi, Grigore, N.... călugăr, Alecu, și Maria Lățeasca), n'avu descendenți de cât prin cel mai mic din ei:

ALECU Krupenski, dintr'ai căruî căruî 7 copii, sunt astă-dî: MIHAIL Krupenski, oficer, și GEORGE KRUPENSKI, avocat (avênd 3 fice) — Ceî alți băeți ai lui Alecu au fost: Vasile, Lascar, Leon și Grigore.

L E C C A

(VALACHIA)

Origina veche a familiei este italiană; și dacă ne-am urca în timpurile mai vechi, poate descinde din vechea familie patriciană romană, în care găsim cu siguranță istorică, pe doi membri ai ei: PUBLIUS Porcius LÆCCA sau Lecca, la 192 a. Cr., pretor roman, senator și autorul unei însemnate legi; — și pe MARCUS P. Lecca, însemnat senator, părtaș la conjurațiunea faimoasă a lui Catilina (sec. I).

Familia se găsește în Italia între nobili, din timpuri depărtate; prin al X sau XI secol vre-unul din membrii ei a emigrat în Balcani și apoi în țările române, după ce luaseră parte la cruciade. — Chiar ortografia ar arăta origina ei, căci la Romani se scria în două moduri: Lecca sau Laeca.

La anul 1080 se vorbește despre un Leca în sudul Moesiei, în Sardica, fapt raportat la Lequien (în Oriente Christi, 1740), după Scilitzes Curopalatos: «...Michaëlem Sardice episcopum, sacris vestibus inductum, a LECCA quondam *Pauliciano Manichaeo*, Nicephoro Botoniate imper., interfectum esse...» adică ucisese pe episcopul Mihail, care voia să predea cetatea, de sub stăpânirea împăratului Nicefor Botoniat. — (citată și de Sincai, Cron. I, p. 330).

E foarte probabil ca acest cavaler manicheu (care forma un ordin special în Imp. byzantin), să fi fost de origine italiană. — În decursul secolilor următori se găsesc mai mulți Lecca prin părțile acelea. — Printre marii baroni ai imperiului lui Balduin de Flandra, adică printre șefii cruciați ai acestuia, se afla LUC-RAYMOND Lecca, ba-

ron feodatar de Gritzena, înrudit cu casa de Falkenberg-St. Omer. — Din urmașii săi, un GIORGIO Lecca pieri în bătălia de la Nicopoli în 1396. (La 1544 printre șefii stratioți, nobili însemnați, găsim pe LECCA, cavaler de Napoli). — După 1550, familia trecu în România, unde se stabili.

Filiația sigur probată, în țară, începe în al XVI secol prin :

MARELE AGA V. LECCA (1550-1610), unul din cei mai iluștri boeri ai lui Mihaï Vodă, împreună cu frații Buzești, Mihalcea, Udrea, etc. — Despre dânsul se vorbește în multe părți ; ast-fel (la anul 1598), Sigismund Batori cerând un ajutor de la Mihaï în contra Turcilor, acesta îi trimete 500 călăreți viteji, comandați de aga Lecca, spre a-l apăra. Această trupă se duse în Ardeal până la Cluj. (Ist. țerii rom. în Mag. istoric IV, 289 și Bălcescu p. 304-5).

În timpul luptelor lui Mihaï Vodă în Transilvania, la anul 1600-1, principalii săi boeri îl însoțiră acolo : Aga Lecca erea mare căpitan și Castelan al cetății întărite Kőwar (Chiora), pe care fu silit să o predea, în 1601. (v. Docum. Hurmuzachi, tom. IV ; Tocilescu, Ist. Român. pag. 104).

Până la moartea viteazului domn, Lecca ca și cei alți boeri nu încetă a ajuta mereu pe Mihaï la momente grele. Insuși Mihaï Vv. îl numește într'o adresă : «familiarem nostrum fidelum». (28 Iulie 1600, scris. către Zekel. — Arh. imp. Vineză).

La Mirăslaă (1600), «pentru prima oară Mihaï fu învins, cu toată vitejia lui, a generalului său Radu și a lui aga Leca, după ce perdu aproape 5000 de oameni, fu silit a lua fuga» (Vaillant, pag. 378).

Despre numeroasele acte și întăriri, v. documentele Hurmuzachi (tom. III-IV). — La anul 1604, împăratul Rudolf II al Germaniei, prin diplom imperial, concedă drept dar lui aga Lecca, pentru serviciile și meritele sale, 3 sate în apropierea de Kőwar, anume : Majosfalu, Hozzufalu și Zenkal, din comitatul Zolnok, cu drepturile lor senioriale și cu titlul de graf. (v. acte în arhiva imp. Vineză și de resb.)

Acest boer vestit prin vitejia sa, însoți pe Pr. Mihaï și

la Viena, fiind bine cunoscut și jucând rol la curtea Austriei.

După moartea lui Mihaï și chiar înainte, aga V. Lecca poartă titlul de *mare comis*; ast-fel actul pentru dania moșiei *Micșunești*, e făcută pe numele comitului Vasile Lecca. Această moșie, Mihaï o dăruise lui «Lecca-comisul, pentru dreaptă slujba lui», împreună cu moșnenii de pe dânsa. Moșnenii însă se răscumpără, însă sunt din nou dăruii unui anume Ghyula căpitan, de către Simeon Movilă, inamicul lui Mihaï. Dania e reamintită într'un document al lui Const. Basarab. (vezî P. Ilarian, *Tesaur* I, 387-8; — Xenopol, *Ist. rom. tom. III* și în franc.; *Convorbiri liter.*)

Trei ani după moartea lui Mihaï Viteazul, întâlnim pe mare comisul Lecca, într'o solie pentru facerea unui tractat de pace cu Tătarii (1604) la Viena, în timpul domniei lui Radu Șerban Basarab. El veni întâi la Cluj, însoțit de solul tătar Ahmed Gelebi și de Atilie din Cremona, italian, spre a se întâlni cu trimeșii împăratului: «Venit-au comis Lecca, prefectul Curței... etc.» (Șincai, II p. 484).

Se păstrează raportul tratativelor făcute la Viena, iscălit de toți soli, între cari «Λεκκα» comis. (1604). Convenția fu încheiată de o parte de Hanul, iar de alta Împăratul și Domnul român. O scrisoare a lui Radu Vodă către ambasadorii săi, se păstrează în arhivele secrete din Vienna. Despre această ambasadă vorbește și Istvanffy (*Ist. pag. 524 a*), cum și alți istorici. — Comisul său aga Lecca se zice că erea înșurat cu sora lui Mihaï Vv. — El avu de fiu pe :

MARELE SPATAR RADU LECCA, boer însemnat la începutul sec. XVII, în divanul lui Radu Basarab și R. Mihnea. Citat și mărturisit în multe documente din 1603, 1604, 1607, 1615, 30, și în judecata nepoților cu soția sa la 1640, când murise de puțin timp. Spatarul Lecca erea căsătorit cu jupaneasa GRAJDANA, sora lui Udrea Băleanu, vel armaș apoi mare Ban Crajovei. — A rămas testamentul cumnatului său și actul de căsătorie. Vel Spătarul Lecca a trăit între anii 1575-1638 și s'a diștins de asemenea în răsboae. — Filiația familiei se continuă prin fiul său Preda.

— El avu un frate, marele armaş GHINEA, zis Racotă, din care descinde familia cu acest nume. (vezi *Racottă*).

LECCA POSTELNICUL, frate de asemenea cu spatarul, e pomenit şi mărturisit prin acte din anii 1603, 4, 7, 10, 12, 13, etc. ca boer în divanul domnesc. Despre el spune un strănepot al său, că erea «tânăr şi mult frumos şi viteaz». — Din 1612, 22 Ianuarie, datează scrisoarea lui Rudolf II către boerii munteni, prin care le mulţumeşte de atitudinea lor prietenească către Radu Vv., adresată: «magnificis fidelibus nobis sincere dilectis». — † probabil puţin după fratele său (1640). (v. Doc. Hurmuzache)

Marele postelnic Lecca, avu de fii pe TEODOSIE spatarul şi MIHAI postelnicul, despre posteritatea căror nu se ştie, şi cari scriu un act din 1640 pentru împărţirea moşielor Leordeni şi alte, între dânsii şi mătuşa lor. — Poate ereau înrudiţi cu pribegii în Moldova: Lecca căpitanul şi Lecca cămăraşul (1670), din cari probabil descinde ramura de acolo.

În prima jumătate a secolului XVII (1630-40), se vedeşte şi o filiaţie a boerilor din *Băneşti*, din această familie: În timpul lui Matei Vodă trăia LECCA Vornicul de Băneşti (1640), fost comis şi Stolnic ot Băneşti, al cărui fiu Lecca logofetul, e citat la 1675.

PREDA MARELE SPATAR, e fiul spatarului, şi pomenit în multe acte dintre 1630-50, între altele în dania mumei sale Grajdana, a nişte sate Monăstirei Argeş, unde erea îngropat nepotul acesteia, şi fiul lui Preda: CONSTANTIN, † în 1640, fiind foarte tânăr. (arhiva St. pach. 4 Episc. Argeş). Spatarul Preda, de care se vorbeşte şi în cronică pe timpul lui Matei Basarab, mai avu un fiu, pe Clucerul.

Probabil frate cu Radu, decî tot fiu al lui Aga L. a fost MIHO mare LOGOFET, în anul 1646 biv-vel Logofet sub Matei Vv., când vinde împreună cu fiii săi, o moşie din Teleorman. Înainte de 1630 erea mare Spătar, şi mai târziu în multe acte e iscălit ca prim boer al divanului. Fiii lui, au fost: LECA SPATARUL şi DIMA clucerul, citaţi în acelaş an; iar fică Grajdana, după numele bunicei sale. (v. actele din Academie 44/43, 49/43, 40/16). —

LECCA CLUCERUL, fiul Predeî, pomenit la 1689, și în testamentul fiului său armașul. Nu se știe mult asupra lui. Numele său erea BARBU, și a rămas chiar într'o veche baladă populară.

RADU ARMAȘ LECCA, din cauza persecuțiunilor unui domn, «pentru o vină ce au făcut lui Prinkeps Mavrocordat», e silit să emigreze din țară, stabilindu-se la Brașov (1730). O parte din averi o dăruise la monăstiri, cea altă o vîndu. El avea de soție pe Elena Conțeasca. Prin testamentul său, lăsa fiului său Iane și celui alt, averea și niște pămînturi ce poseda. (Datează din Martie 1736).

Radu Armaș. avu de fiu pe IANE (Ion), care rămase la Brașov, unde se uită de această familie odinioară înfloritoare, care trăi retrasă, scăpînd poate de a avea soarta multor familii române, pierdute și sărăcite în munții Transilvaniei, ca Basarabi, Dudești, etc. — Fiul lui Iane a fost :

NICOLAE LECCA, înșurat cu Anca, trăia după jumătatea secolului trecut. La 1780 a scris la nașterea fiului său, o spiță a neamului, de la aga în jos. — Erea om învățat, știind și mai multe limbi occidentale.

DUMITRU LECCA, fiul său, n. Brașov 1780 † 1838, tatăl lui C-tin și căsătorit cu Anastasia de Misza, zisă Misoaia. El mai avu încă 2 frați, pe RADU și ION. Primul avu un fiu Fotache †, cel alt, Iancu. — Dumitru Lecca și soția sa n'avură de cât un fiu :

CONSTANTIN LECCA, (1810—1887), fost vel serdar și paharnic. n. Brașov în 18 Dec. 1810 ; a studiat în Germania. — La Crajova se căsătorii cu Victoria, fîca lui C. Otetelișanu.

În urmă plecă din nou, la Roma, unde studiă. mai ales pictura din școala romană, și de unde apoi se întoarse profesor la singurul colegiu St. Sava (1847—59); avu de elevi pe Aman, Popp, Tătărescu, Pompilian, etc. fiind primul pictor român.

A tradus mai multe piese, între cari «Cruciații» de Kotzebue (1839). — Printre tablourile sale, cel mai frumos e intrarea lui Mihaî în Alba-Iulia, unde printre cei alți boeri ai lui Mihaî se vede Aga Lecca, prefectul curții.

Apoi: descălecarea lui Negru Vodă, Bătălia de la Răsboeni, Portretul lui Cuza, copii după maeștii celebri, numeroase alte tablouri originale, portrete, între cari al fiului său George, etc. Ca biserici a pictat: S-ta Treime din Brașov și Madona Dudu din Craiova. (v. Biografie: N. Țincu — Rev. nouă.).

Din căsătoria sa cu Victoria Otetelișanu, avu 4 fii și 2 fete: Grigore, George, Mitică († 20 de ani) și Constantin; — CLEOPATRA n. 1840, căsătorită cu Majorul Grigore Poenaro; și Alexandrina, † la 19 ani. — Fiii:

1. GEORGE LECCA, al doilea fiu, n. Aprilie 1844 la Craiova. Urmează lyceul St. Saba, apoi intră în armată, e sub-locotenent de lănceri la 1865, Căpitan la 1874. — În timpul războiului din 77-78 comandă Escadronul de Gorj, cu care adesea s'a distins, mai ales prin lupta de la Vadin, o șarjă, în care distruse o companie de Nizamî stabiliți în redută, cum s'a arătat prin ordin de zi. «Succesul strălucit al atacului de la Vadin, zice o istorie a războiului, înfrică grozav postul de la Ostrov... etc». (v. Alessi & Pop. — Resb. oriental p. 542). Un frumos tablou repesintând acea luptă, a fost făcut de pictorul O. Obedeanu. — Decorat cu mai multe ordine, etc; demisionat ca major, din 1889. — Căsătorit cu ELISA Chabudeanu. (vezî Bărbătescu). Are fii pe: HARALAMB, OCTAV-GEORGE, și ELVIRA-Yga.

2. GRIGORE LECCA, fiul mai mare al lui Constantin, n. 1841. S'a distins ca căpitan în campania din 77-78, fiind rănit la asediul Grivitei. Din căsătoria cu Paulina Saïta, are copii pe: ION și Toma.

3. CONSTANTIN LECCA, frate cu precedenții, n. 1847 Craiova. Avocat, f. deputat, sub Director al Creditului urban, etc. Căsătorit cu Lucrezzia Nenovicî, are trei copii: CONSTANTIN, inginer; Sylvia, căsător. cu Căpitan Henri Aslan; și Victoria (Cerisette).

Armele copriind: — câmpul verde tăiat de o bandă de aur, în colțul stâng jos o cruce asemenea aur; «au chef» de argint încărcat cu 3 turte roșii. —

Acestea sunt armele cari se mai încartierează cu cele condate lui aga Lecca, de împăratul Rudolf al Germaniei la 1602. (v. în colecția germană a blazoanelor familiilor din imperiū, 2 vol. mari in-2, public. în 1637). Aceste arme sunt : pe roșu, un cavaler cu goana calului (de argint), cu o spadă ridicată în sus, în care e înfipt un cap de turc, și la pământ un dragon.... — Deviza : Potestas bellumque.

LECCA (din Moldova)

Din al XVII secol această familie se află în Moldova, când s'a divizat de branșa din Valachia, prin strămutarea unui membru al ei prin acele locuri.

La anul 1655, găsim în documente pe DIACUL LECCA, care scrie adesea multe hrisoave ale divanului.

LECCA CĂMĂRAȘUL, despre care nu am constatat ce rudă poate fi cu precedentul și cu un căpitan Lecca de la Iași, de pe timpul lui Const. Cantemir W.; se poate să fi fost un nepot al postelnicului Leca (?). Un document din anul 1658, îl citează ca vel cămăraș și având de soție pe Dumitra jupâneasa, în ținutul Bacăului, locul unde familia a avut și are proprietăți.

APOSTO LECCA vel serdar, în Basarabia, e fiul său. Racoviță Voev. face acestuia printr'un act din 1725, danie moșia Racoveșul din Soroca: «credincios boerului nostru dumnealui Aposto Lecca Serdarul pentru a lui dreptă și încredințată slujbă și mai ales pentru a lui multă pagubă ce i-a făcut Tătarii».

În Basarabia, aproape de malul Prutului, există satul, vechea proprietate a acestei familii, purtând numele ei.

TEODOR LECCA, fiul serdarului Apostol, trăia în Basarabia (1727—1819), având patru copii: călugărul GHERASIM † asasinat, Ilinca, Ștefan și Ionașcu.

Din ȘTEFAN, preot (1766—1828) se trage fiul său: ANANIA (1806—1871), al cărui fiu e CASSIAN Lecca n. 1839, fost deputat de Botoșani, proprietar. Căsătorit cu Maria Săulescu are 4 fii: Teodor inginer, George, Mihaiu și Victor.

Fiul cel mai mic al lui Teodor Lecca este :

IONAȘCU LECCA, care trăia ținutul Dorohoiu. El avu doi băeți: NICOLAE, † Piatra, ai cărui fii au fost: DEMETRU fost major în campania din 1877-78 și TEODOR † (care avu patru fii, în Piatra: Alexandru oficer, George, Nicolae, Constantin).

PAHARNICUL GHEORGHE LECCA, fiul lui Ionașcu, 1826.— n. pe la 1803. † 1832. Poseda proprietăți în Bacău. Insurat cu Maria, fata stolnicului Negură, muri foarte tînăr, având 3 fii :

1. IOAN LECCA (1825—1876), om politic. Studiă cu frații săi la Paris. Deputat liberal de Bacău în multe rînduri. La 1858 fu candidatul proprietarilor rurali pentru alegerea de Domn al Moldovei. Fu apoi reprezentant în Cameră până la moarte. — Căsătorit cu Evdochia Boteanu avu 2 fii : JUNIUS fost deputat și prefect; și DUMITRU, f. deputat, căsătorit cu o Strat.

2. GHEORGHE LECCA (1831—1885), al doilea fiu al paharnicului. Om politic; în 1854 vine în țară ca oficer, după ce urmă în Franța școala de la Saumur cu frații săi, și luă parte la Răsboiul Turco-Rus. Demisionat, e prefect de Bacău la 1866, apoi deputat, senator, și la 1882 ministru de finance până când muri (1885). — Căsătorit 1. cu Maria Mălinescu avu 3 copii; și al doilea cu Clara Negură, un singur fiu.

Fii săi sunt: — CATON LECCA, n. 1860, fost deputat, prefect de poliție al Capitalei, etc. Căsătorit cu Elena Sidery.

JEAN LECCA, (1863—1898), al doilea, fost prefect de Bacău, deputat în desidența liberală la 1888, etc. † în 1898 la moșia sa Ungurenii, regretat de toți. — Al 3 și 4 fii ai lui G. Lecca sunt: VICTOR, fost deputat; și MARCEL.

3. GENERALUL DIMITRIE LECCA (1832—1898), om politic însemnat. Studiind la Paris, revine ca militar. Luă parte ca major în complotul pentru răsturnarea lui Cuza (1866) în acelaș an fu ministru de război. — În mai multe rînduri ministru, luă parte la campania din 77—78, în care se distinse luând Nazir-Mahala. Ministru din nou la 1880, în 1883 e prezident al Camerei, apoi reales. † 1888 fără copii, la moșia Radomirești. (Gr. Encyclopédie, tom. XXIII.)—
(v. *Lecca*)

LEHLIŪ

(VALACHIA)

Familie cunoscută de pe la jumătatea secolului XVIII, și despre ale cărei origini n'avem cunoștință.

PAHARNICUL ENACHE LEHLIŪ, care trăia după 1750, se căsătorii cu Ilinca, fata marelui Logofet Constantin Cândescu și sora Ruxandrei Câmpineanu. Pe la 1784, 1785 și mai în urmă, îl găsim ca mare paharnic în divanurile mai multor domni fanarioți. La 1786 lucrează la un nacht al lui Nicolae Mavrogheni W. pentru negustori, împreună cu vel agă și alții. (Ureche Ist. R. t. I, p. 65). Din căsătoria sa se nascură doi copii: Marghioala, măritată cu Rosetti; și

GHEORGHE LEHLIŪ, fost de asemenea mare paharnic, și care trăia pe la începutul secolului. Din căsătoria sa cu o Drugănească, avu următorii copii:

Maria, soția lui Barbu Slătineanu paharnic; — Gheorghe, însurat cu o Budișteancă; — Alexandru Lehliū (ambii † fără copii); — și

DUMITRU LEHLIŪ căsătorit cu Maria Arion, de la care avu doi băeți:

1. COSTICĂ LEHLIŪ, inginer, † 1897, căsătorit cu Ana Munteanu.

2. GRIGORE LEHLIŪ, căsătorit cu o Sibiceanu; al cărui fiū este CONSTANTIN.

LEORDEANU

(VALACHIA)

Această familie, care nu știm dacă mai există astăzi, apare printre boerii mari la sfârșitul sutei XVI, și se distinge în a XVII prin :

MARELE VORNIC STROE LEORDEANUL, fost și vistier mare, fiul unui alt STROE biv-vel vornic care trăia în timpul lui Mihaiu Vodă (1600). — Acest faimos boer a rămas în istorie sub o tristă amintire, pe care ne o prezintă detaliat cronicarii :

În timpul domniei lui Grigore Vodă Ghica (1660—64), avea o influență considerabilă. Atunci când acest principe se duse cu armata turcă în Ungaria, în războiul contra Nemților, lăsă caimacamii în țară, pe lângă Doamna Maria, pe principalii săi boeri: vornicul Stroia de la Ieordeni și Dumitrașco Cantacuzino cămărașul. La întoarcerea principelui, ei acuzară prin puternice intrigi în fața acestuia, pe renumitul boer Constantin Cantacuzino de la Mărgineni, a cărui pierdere o voia. Ghica Vodă îi ascultă, și Const. Cantacuzino fu ridicat la 20 Decembrie 1663, de la moșia sa, și dus la mănăstirea Snagov, vestită prin crimele ce s'au petrecut într'însa, unde fu omorât în trapeză.

Întreaga țară fu mișcată de această ucidere, provenită din slăbiciunea domnului, care fugind în anul următor, temându-se de Turci pentru conduita sa politică, fu numit domn Radu Leon Tomșa. Sub acesta, Leordeanu împreună cu doi Greci Balasache și Sofălăul, sunt principalii sfetnici ai țării. Cantacuzenii cerură de la acest domn, pedepsirea lui Stroe vornicul pentru omorul tatălui lor, pe care Vodă

le-o promise, dar care rămase simplă promisiune. Radu Leon fiind inazilit, se alese domn Antoniū de la Popești (1669—72): Stroe Leordeanu fu inchis și dat în judecata divanului, acuzat că a cauzat moartea lui Constantin postelnicul. Se aduseră probe propriile scrisori ale lui Leordeanu către Ghica Vodă, și fu condamnat la moarte. Dar jupâneasa Ilinca, văduva lui C. Cantacuzino, se rugă de domn pentru viața lui, și ast-fel i se destină ca pedeapsă a fi plimbat în cămașă prin oraș și dus la mănăstirea Snagov spre a fi călugărit. Se ȳice că dându-se la ceremonie numele de Silvestru, el a strigat : «maī bine Mohamed» — Grecii, oamenii sēi, fură maltratați saū uciși. — La revenirea lui Gr. Ghica în 1672, Leordeanu apare iar ca sfetnic favorit. Ghica plecă cu Turcii în campania din Ucraina, lăsând caimacamī pe Stroe Leordeanu, Băleanu și Hrizea vistier : acum Cantacuzenii fură persecutați rău de dēnsul. — Venind G. Duca domn al țerii, Leordeanu cu Bălenii fug peste munți, dar în urma stăruințelor domnului, se întoarseră Băleanu cel tinēr, Stroe Leordeanu și Hr. Bălăceanu. Stroe și Radu Dudesu, din noū acuzați de Cantacuzenii, sunt supuși la tortură ; dar Duca, trebuind să plece contra Polonilor, lăsă caimacam tocmaī pe Leordeanu..... alături de Radu Kretzulescu, din partida adversă (!!) (1679).

Fica lui Stroe Leordeanu ținea în căsătorie pe Șerban, fiul lui Constantin Cantacuzino, cel ucis.

La 1696, intr'un hrisov domnesc al lui Brâncoveanu W. pentru monăstirea Sinaia, e iscălit «Pan STROE Leordeanu vel vornic». — După toate probabilitățile, acesta e tot renumitul Stroe ajuns în adīnci bătrânețe.

Stroe maī avea un frate MATEI, neīnsurat, decedat pe cānd se ducea la Camenița.

De la soția sa Vișa Goleasca, Stroe vornicul a avut de fiī pe RADU GOLESCU, numit ast-fel după familia mamei sale, și care continuă în linie feminină acea familie, stinsă din spre bărbați. — (veđi Golescu).

STATIE LEORDEANU mare Paharnic, la anul 1714 ; sem-

nează în multe documente ale divanului domnesc. — În 1717 August, împreună cu Băleanu, Golescu, Bălăceanu și alți câți-va boeri, semnează o scrisoare a boerilor refugiați peste munți, adresată principelui Eugeniū de Savoia, cerând ajutoare. — (Hurmuzache. — Doc. VI, 183). Paharnicul State a fost însurat cu fata spătarului Mihaï Cantacuzino, de la care avu un singur fiu : (Geneal Cantac. în Bucium)

ȘTEFAN LEORDEANU, † în secolul trecut fără copii; a căruî soră (?) SAFTA: «fica paharnicului C. Leordeanu», se căsători cu mare Vornicul Radu Kretzulescu.

— Boerul FIERA LEORDEANUL Logofătul, trăia la anul 1670, etc.

De urmele acestei familii, începem a nu mai da după jumătatea secolului precedent, și astă-dî nu putem afirma sigur dacă mai există descendenți direcți dintr'ânsa.

LOCUSTEANU

(VALACHIA)

După documente, cel d'ântâi strămoș e cunoscut prin :

DAN VISTIERUL, boer însemnat, pe care un hrisov din anul 1529 de la Moise Vodă, arată că «Jupânului Dan vistier» i se face o întărire și daruri de mai multe moșii pe care boerul le cumpăraseră. (Chrisov domnesc din 7037, Maiu 20). Acest Dan mare vistier se născuse cam pe la 1490, trăind sub Domni Radu Călugărul, Radu de la Afumați, etc...

Dintr'ânsul se coboră mai târziu :

VODĂ BANUL, care la 1620, e citat de un înscris al moșnenilor din Șemnic, precum și soția sa Jupâneasă VELICA, în care ei arată că se răscumpără de la nepoții acestora împreună cu moșia lor, de starea de șerbie în care se afla de când se vînduseră lui Vodă Banul, etc. care a fost ucis. Intr'adevăr, acest mare boer fusese omorît la anul 1612 de către Radu Mihnea, împreună cu mai mulți alți nobili : Bărcan stolnicul, Dragotă postelnicul, Mihaiu Că-mărașul, Stanciul paharnicul și alții, pentru că încercaseră o mișcare contra Domnului și a Grecilor de cari venise înconjurat «că adusese Radu Vodă prea mulți de'i cinstea și'i miluia». — Boerii munteni se adresează lui Radu Șerban în Ungaria, rugându'l să revie cu ajutor imperial.

Nepotul lui Vodă și al Velichei, era, după actul din 1620:

RADU LOGOFÊTUL, trăia în timpul lui Matei Basarab, astfel la anul 1637, printr'un act particular, Dumitru și Ioana îi vînd moșia Stancinului din Mușetoi.

Din Radu Logofêtul se trage un boer LOCUSTEANU, care avu 2 fii :

MATEI Locusteanu și fratele său RADU DIACONU, cărora li se face prin 6 boeri, hotărnicia moșiilor Mușetoiu și Lă-

custeni, la an. 1731: «Dat-am voe Diaconului Radu și feciorilor, fiind-că este frate mai mare, de aũ împărțit hotarul pe din două.... iar lui Matei Locusteanu fiind-că este frate mai mic, să'și ia el întâiu care parte îi va plăcea..»

Radu Diaconul a avut trei fii: Preda, Ilie și Dincu, din care descind mazili boernași din satul Locusteni.

MATEI Locusteanu își mai ȃce și «Rusu», cum arată actul din 1733, pentru vîndarea viei de la Locusteni boerului Barbu Zătreanu vel căpitan. — El a avut doi fii:

N..... RUSU, al căruî nume de botez nu s'a păstrat (care avu 2 băeți: Nicolae și Petrache).

GRIGORE LOCUSTEANU, la anul 1764 paharnic, apoi ftori logofet de vistierie; cumpără de la cumnații săi Ștefan și Mihaiu Rusănescu, moșia Leu-de-sus. -- Nicolae Mavrogheni numește pe acest boer judecător la județul Dolj în 1787 (28 Iulie), și în acelaș an (13 August) pe fiul său: IOAN Locusteanu armaș la scaunul Crajovei, find postelnic.

Ioan Locusteanu avea de soție pe Dumitrana Armășoae (act. din 1820). — CONSTANTIN Rusu, ftori vistier, este alt fiu al lui Grigore; — iar cel d'al treilea este:

BARBU RUSU (Locusteanu). Acesta la anul 1806 în timpul răsboiului Ruso-Turc, este numit ispravnic de jud. Romanați în locul lui Vulturescu. — La 1821, luă parte la Zaveră. Prins de Turci cu căpitanul Oarcă, acesta fu decapitat la Vidin, iar Locusteanu scăpă noaptea prin evadare. Printr'o suplică către Domn (la 1820), el cere a i se reda patru scutelnici dați la dăjdie...— Avea moșia Leul de sus.

Din însurătoarea sa cu: Ioana, a avut patru fete; iar fii pe: DIMITRIE LOCUSTEANU, proprietar; — și

NICOLAE (RUSU) LACUSTEANU, n. 18.. În timpul mișcării de la 1848, a fost prefect de Romanați, dar la venirea oștilor Turce fu luat și ținut captiv la Brussa. A luat apoi parte în parlament ca liberal-independent, fiind ales de șease ori deputat și de 2 ori în Senat. Mare proprietar.

În 1898 a publicat la Crajova, memoriile sale: «După Exil», de un deosebit interes. La fine sunt acte ale familiei Locustenilor, de cari ne-am servit. (p. 385—440).

L U P U

(MOLDOVA)

Cel d'ântăi ce găsim purtând numele acestei familii este :

ISTRATIE LUPU, mare Vornic de țară-de-jos în Moldova, la 1627 ; La 1631 același Lupul, e vornic al țării de sus, în acelaș timp cu Lupu Costache, care e al țării de jos. (V. Uricar XVIII, 489). — Există o inică confusiune, din cauză că numele de Lupu e dat ca pronume mai ales la vechile familii din Moldova. — Familia Lupu a fost distinctă, după cât se pare, de a lui Vasile Vodă Lupul, de și tradiția neamului spune că descinde din acel domn.

Cât-va timp, aproape doi secolî, din lipsa de documente, nu cunoaștem nimic asupra filiației acestui neam.

Pe la 1800 trăia marele LOGOFÊT VASILE ȚUPU, care în acel an se însură cu Safta, fata paharnicului Vasile Balș.

Din ȘTEFAN LUPU, contemporan cu cel de mai sus, și care trăia la sfârșitul șec. trecut, se nascu fiul său :

ION LUPU, stolnic, care avu patru fii : Teodor, Lascar, George, și

NICOLAE LUPU (1826—1897), fost spatar. Ocupă funcțiunea de prefect în Moldova, fu apoi deputat, etc. Căsătorit cu fica unui nobil polon emigrât în Moldova și care luă numele de Gavrilăș. — Copiîi sêi sunt : — † Vasile ; — Camilia, căsătorită cu Botez ; și

VICTOR LUPU, căpitan de cavalerie, n. 1862. Căsătorit cu Sophia Lapatti, având copii pe : Cornel-Nicolae, n. 1888 ; și Alice. —

Din alte ramure, e familia Lupu din Bucovina, din cari : Baron IANCU LUPUL, Mareșal al Bucovinei, etc.

MAGHERU

(VALACHIA)

DOBRE OT MAGER trăia la anul 1702 în Oltenia, însurat fiind cu Nastasia călugărița. (doc. din 1702; Arh. St. B).

Dintr'ânșii se nascură doi copii, o fată soția lui Matei din Pârâian, și o alta, a lui Popa Barbul ot Tetoii.

Aceștia sunt pôte strămoșii familiei Magheru, care își derivă numele de la localitatea Mager. —

ARMAȘUL ȘERBAN MAGHERU, avea acest rang la anul 1810. La biserica de sub deal din Bêrzei de Gilort, se află mormântul său. Pe piatră e scris: «sub această sfântă piatră se odihnesc oasele răposatului robul lui D-zeu dumnealui Vistieru Șerban Magherio, și s'aũ pristăvit la Ianuarie 6, leat 1817». (V. Stefulescu.—T. Jiũ. p. 199).

GENERALU GHEORGHE MAGHERU, (1804—1875). In compania din 1818, în capul pandurilor servi armata rusească. In 1846 a fost prefect de Romanați, și apoi a luat parte în 1848 la mișcările revoluționare. Membru al guvernului provizoriu și comandant al milițiilor și voluntarilor; apoi guvernor al Olteniei, organizator al milițiilor, având sub comanda sa peste 6000 de oameni. La 1857 luă parte în divanul ad-hoc, luptând pentru unire, † 1875 și înmormântat la Târgu Jiũ. El avu băeți pe :

GEORGE MAGHERU, căsătorit cu o Prisiceanu având cinci fii (actuali):

ALEXANDRU, căpitan de cavalerie, căs. cu Simka Ghermani, ADRIAN, fost magistrat, ANTON, GHEORGHE și TITU. —

Colonelul ROMULUS MAGHERU, fiu mai mic al Generalului, fost adjutant regal, † 1896. Din căsătoria cu Ana, fca lui Ioan Ghica, a avut 2 copii.

MĂNESCU †

(VALACHIA)

Basarabă de la Mănești. Ramură a Principilor Basarabă.

Autorul ei este Mihnea cel rău, principele Munteniei (1508-1510). În privința filiațiunii acestuia se presupune : său că e fiul lui Vlad Călugărul W. Basarab 1481-94 ; saū al lui Dracé armașul de Mănești.

Vechile cronicе românești (cron. anonimă ; mag. ist.), afirmă aceasta din urmă, precum și Odobescu ; pe când unele documente par a ne arăta pe Mihnea ca fiū al lui Vlad. — Noi, înregistrând ambele versiuni (v. Basarab), vom urma pe cea de-a doua.

DRACÉ ARMAȘUL DIN MĂNEȘȚI, trăia pe la finele secolului XV, ca stăpânitor al moșiei Mănești din Prahova, pe malul Cricovului, unde «pe o culme mai semeată a coastei sta, pe la leatul 1500, cetățuia lui Dracea Armașul din Mănești». (Odobescu) — Odobescu descrie în mod admirabil moartea acestuia, viața și domnia fiului său Mihnea, moartea lui, precum și lupta neîmpăcată a Măneștilor contra Basarabilor, ca și o restaurare din cele mai frumoase a traiului domnului și boerilor de atunci. (Mihnea cel rău. pag. 46). —

Cronica anonimă a Valachiei de la descălecătoare, Cronica lui Constantin căpitanul, etc., ne spun că Mihnea Vodă erea «feciorul Dracei Armașul den Mănești».

Dracea, marele armaș, se născu înainte de 1440, și muri la anul 1508, chiar în ziua când fu ales domn fiul său :

MIHNEA I VODĂ CEL RĂU, care se arată de o grozavă asprime către boeri și începu o persecuțiune neîmpăcată

contra Basarabilor. Domnia sa e relatată de vechii cronici ca foarte aventuroasă, fiind silit în cele din urmă a fugi la Sibiū, unde fu ucis de un sârb Iaxici, pus de boeri. Domni între 1508-1510. Din jupanița Smaranda, soția sa, avu pe :

MIRCEA CIOBANUL Vv. Domni în Valachia în două rânduri cu mare cruzime : de la 1546-1554 și 1558-59. În prima domnie, continuă persecuțiunile părintelui său contra Craioveștilor ; nemulțumind pe Turci e scos din domnie, și înlocuit cu Patrașco cel bun, după moartea cărui revine iarăși, domnind până în 1560 când moare. Boerii din Craiova gonesc atunci pe fiul și soția sa. — Doamna lui Mircea erea faimoasa KIAJNA, fica lui Petru Rareș, Voevodul Moldovei. Ea a rămas vestită în cronicări prin caracterul ei groasnic și neîmblânzit. (v. Odobescu, în nuvela istorică Doamna Kiajna). — La moartea bărbatului ei, ea reuși a pune Domn pe PETRU ȘCHiopUL, fiul ei iubit, care domni în Muntenia între 1560—1567 și apoi în Moldova de două ori, de la 1574-1580 și apoi 1582-1591 ; în total 21 ani. Alt-fel de cât tatăl său, el mulțumi pe boeri în ambele țări. Mări tributul către Poartă, și în ultimii ani ai domniei în Moldova, încheie un tractat comercial cu regina Elisabeta a Angliei. — Protejă în acelaș timp și Catolicismul. El avu un singur fiu ȘTEFAN, care nu domni, și care se vede pe un portret contimporan, alături cu tatăl său. (v. Hasdeu. — Columna, III).

Odobescu narează episodul surorii sale, fiica Kiajnei, blânda și frumoasa ANCUȚA, pe care mama sa voia s'o mărite lui Andronic Cantacuzino, dar care se căsători cu iubitul ei RADU Socol, fiul marelui Vornic Socol, înrudit cu Basarabii, retrăgându-se în vechile clădiri ale acestuia, pe malul Motrului. Ura mamei sale o urmări însă neîncetat, tînărul Radu comisul fu ucis în mod mizerabil, iar domnița dispăru, stingându-se mai târziu chiar în fața crudei sale mume, după ce trăise ascunsă și nenorocită, pe locul unde legenda zice că s'a zidit monăstirea dintr'un lemn.

Al doilea fiu al Kiajnei și al lui Mircea, este ALEXANDRU II VOEV. domnul Valachiei 1567 — 1577, după fratele său Petre. El muri la 1577, și avusese de soție pe o Grecă din Constantinopol. Doamna Kiajna pieri ucisă (1574), de buzduganul moldoveanului jupan Dumbravă Vornicul.

MIHNEA II TURCITUL, fiul lui Alexandru, urmă ca Voevod al Munteniei de la 1577—1583 și al doilea rînd 1585—1591; fiind la mórtea tatălui său (1577) în vîrsta de 17 ani. În rivalitate cu Petre Cercel, reușește a se scăpa de acesta în a doua domnie, la sfârșitul căreia se duse la Constantinopol, făcându-se musulman sub numele de Mehemed-Beg. Cu soția sa, legendara Doamna Neaga, avu 3 copii, din cari fiul cel mare se turci ca și tatăl său. — O fiică a sa, luă de soț pe italianul Bartolomeu Minetti; iar

RADU MIHNEA VOEVOD 1616—1626, fiul lui Mihnea II, urmă la Tron în Valachia lui Radu Șerban Bas. — El domni în ambele țări: în Valachia de la 1611 — 1616, apoi Moldova 1616—19; Muntenia 1620—23 și Moldova 1623—26. Ținea o curte strălucită cu boerii, cheltuind sume enorme, mai ales la Constantinopol pentru domnie. Aducând mulți Greci printre boeri, marii boeri ai țării ridicați de Bărcan Stolnicul, făc o răscolă; dar Mihnea îi prinde și decapiteză 14 din ei (1616). (v. cronicile timpului, mag. ist. II. V).

Radu fiul lui Mihnea, fusese ascuns de mic într'una din monăstirile de la Atos, de către mama sa, spre a nu fi trecut de tatăl său la religia mahomedană — El moare la 1626, încă tînăr, ca domn al Moldovei. Din soția sa... avu 2 fete, din cari una luă în căsătorie pe un grec Constantin Batiste Vecelli, boer favorit al lui; iar cea altă, Caterina, era soția lui Moise Movilă Voev. al Moldovei.

ALEXANDRU COCONUL, fiul său, n. pe la 1608. Domni 1623-30 în ambele țări; Prima oară în Valachia 1623—27, contemporan cu tatăl său în Mold. Fuseseră ajutați în aceasta de influența lui Scarlatos, grec din Constantinopol, pe a cărui fiică Ruxandra o ținea de soție Alexandru Voev., care a doua oară în Moldova domni de la 1629—30. Retras apoi la Constantinopol avu un fiu, pe

RADU DIN MĂNEȘTI (n. Constantinopol după 1635), despre care nu ni s'aū transmis multe, și care e tatăl lui:

UDREA LÔGOFÊTUL, care locuia moșia sa părintescă de la Mănești. Fiul său este

COMISUL BARBU MĂNESCU, care trăia pe la jumătatea secolului XVIII, și avu fică pe

SMARANDA MĂNEASCA, ultima dintre Mănești, căsătorită pe la sfârșitul secolului din urmă cu doctorul SILVESTRU FILLITIS. Din această căsătorie, dinsa avu 3 fii: pe Constantin Filitis, pe Irina, soția doctorului Caracaș, și pe DIMITRIE FILLITI-MĂNESCU, care luă numele de familie al mamei sale, numindu-se Mănescu. Acesta însurat cu Elena Assaki avu 3 copii, anume:

Elena Mănescu, căsătorită cu Constantin Bălăceanu; Maria, căs. cu Teodor Văcărescu; și

APOSTOL MĂNESCU, fost senator, † fără urmași în 1896.

MEHEDINȚEANU

(VALACHIA)

Veche familie, stinsă, numită ast-fel după județul Mehedinți, de unde erea bastinașă și avea mari proprietăți. Ea s'a ilustrat la începutul veacului XVII prin Lupul marele Paharnic.

După documentele moșiilor Erghevița și Tântava (Ilfov), ale Monastirei Tismana, se vede că la sfârșitul secol. XVI trăiau doi frați Mehedințeni :

SÂRBUL mare stolnic, care trăia în Țilele lui Mihai-V. Viteazul și muri la anul 1603, neavând urmași. Soția sa erea Marina (1620), care avea nepot pe Lupul.

POPA STAN, citat la 1594 cu fratele său Sârbu, a murit pe la 1600. A rămas vestit fiind-că s'a luptat cu mare vitejie contra Turcilor. (v. Odobescu — An. academ.) El e numit «Popa Stan ot (de la) Cerneți». Murind, fu îngropat la Mănăstirea Tismana, împreună cu fratele său Sârbu. Poate el e tatăl (?) faimosului Lupu. Fiū avu pe NECULA zis Țaculei din Erghevița, care muri tiner lăsând o fată orfană: Zamfira, care trăia încă pe la 1710. (Doc. Archiv. St. B.; Monăstirea Tismana).

LUPUL VEL PAHARNIC MEHEDINȚEANUL, la anul 1617, în capul boerilor ce urau pe Greci, gonește pe Alexandru Vodă, omoară pe boeri și negustorii Greci, venind în țară cu trupe din Ungaria. Ajutor al său, erea Buzdugan Căpitanul, care în scurt timp jefui și ucise pe toți Greci, devenind ast-fel ambi stăpân ai țării. Eugel zice: «Lupul s'a silit a ține domnia țării muntenești și Divanul turcesc nu l'au primit....», atât pentru masacrul Grecilor cât și

pentru ajutorul unguresc cu care venise. Fu numit domn Gabriel Movilă, care venind în Târgoviște, în primul rînd nu căută de cât a pune mîna pe viteazul boer. «Fu prins Lupul paharnicul Mehedințului cu Buzdugan Căpitanul, dându’i în mîna Pașei, îndată îi înțepă pe amîndoi, și așa s’au sfîrșit viața lor». — (Cronica anon. în magaz. istor. VI, 309).

La anul 1646 (7154), se fondează, în timpul domniei lui Matei Basarab, mănăstirea Topolnița din Mehedinți, de către LUPUL BULIGA VEL CĂPITAN. Acesta erea din neamul Mehedințenilor, și de sigur fiul marelui paharnic Lupul Mehedințeanul.

Mănăstirea se află pe valea rîului Topolnița, pe o colină împrejurată de trei văi adînci, la trei ore de Severin.

Printre ctitorii Mănăstirei, odinioară infeodată ca schit M-rei Tismana, mai sunt:

Jupân BARBU cu fii săi, Jupân RADUL, Jupân CUREA vel paharnic fiul lui Lupu, ale căror portrete se află în biserică, toți din familia Mehedințenilor.

Inscripția sună: «.... Truditus’au și s’au ostenit de o auzidit din temelia ei robul lui Dumnezeu Jupân Lupu Buliga vel căpitan i Jupânița Ego Stanca, i sin ego Curia spătar, i Stoica, veleat 7154...». (v. Bilciurescu Mon. din Rom. p. 167.)

MERIȘANU †

(VALACHIA)

Origina acestei familii este aceeași cu a Bucșanilor. —

BÂRCAN VEL STOLNICUL, care făcù revoluția boerilor din 1611 în potriva lui Radu Mihnea, și care pieri în acel an, e numit de cronice: «un boiariu mare, Borcan vel stolnic de la Merișani, ear de moșie se trăgea de la Buxiani». — (Cron. anon. magazin ist. IV, 306). (v. Bucșanu).

Bârcan era fiul lui Petru sau PATRAȘCO logofetul, care de asemenea erea fiul lui STOICA BANUL, ce trăia în secolul XVI, fiind primul cunoscut din acest vechiu neam.

BÂRCAN clucerul, fost și vel ceauș, fiul lui Bârcan, a avut 2 fii: Staico și Drăgușin.

STAICO MERIȘANUL marele paharnic, e un personaj cunoscut în istorie. În timpul evenimentelor din 1674, ia parte la ele. Erea însurat cu Marica sora lui Mareș Banul Băjescul. — La 1693 sub Brâncoveanu, Staico vel paharnic împreună cu Preda Proroceanul, Milcoveanu ș. a., merseră la Poartă cu plângeri contra Domnului, voind a lua el domnia țării. Cronicele, în special a lui Radu Greceanu, vorbesc pe larg despre evenimentele de atunci.

Paharnicul Staico fu prins la Constantinopol și adus în țară, cu cei alți boeri. După multe judecăți, el fu spânzurat la București în Tîrgul de afară, iar Proroceanul la Ruși de Vede. (v. pe larg. magazin istoric, tom. IV, p. 199—205) — (și Proroceanu).

Staico de la Merișani, fusese încă de mult logofet de visterie și vistier. Copii săi cu Marica, au fost: BADEA CĂPITAN MERIȘANUL, 1704, și

CONSTANTIN MERIȘANUL, 1704 etc. însurat cu Ilinca fata Badei Berendei, care după moartea lui s'a călugărit sub numele de Irina Monahia. (Act. din 1760) Fiul lor, TUDOR Merișanul fost paharnic la 1752, a murit înainte de 1760, fiind în vârstă de 29 ani, și fără copii.

DRĂGUȘIN VISTIERUL Merișanu, fratele marelui paharnic Staico, fiu lui Bărcan, trăia încă pe la 1700. Documente posterioare îl citează la 1704, 1745, etc. (Arh. Stat. Buc. moșiile Stoenestii din Muscel și Cucuteni din Dâmbovitza, ale neamului Merișenilor).

BARBU MERIȘANUL marele Vornic, fiul său, fost mare sluger 1715 și vel pitar la 1718. Cronica povestește în acest an despre dânsul, sub Vodă Mavrocordat (1718): «Din toată boerimea ce erea toți odihniți aice în țară, s'a sculat un boer anume Barbu Merișanu PITAR MARE, și-a fugit la Nemți peste Olt, neavând nici-o nevoie de domn, și încă cinstit boiar mare și mai bogat decât alți boeri..... Aă scris Maria sa la generariul Nemților și l'a băgat în închisoare grea, pre ticăitul pitar Merișanu. Două pricini l'a adus pre el la această nevoie: una bogăția, alta fumul deșertăciunei care'i intrase în cap, precum odinioară intrase și în capul *unchiu-său* lui Staicu paharnicul Merișanul, carele umblând după acele deșertăciuni, aducându'l Constantin Vod. de la Țarigrad în obezi și în cătuși, l'a spânzurat în târgul de afară, și acest nepot al lui Barbul Pitariul, și se pare că iar acel sfârșit va da ca și unchiu său Staiku paharnicul...» — (Radu Popescu, Cron. în mag. ist. IV, 116).

Maî târziu, Barbu pitarul se întoarse din Oltenia «văzând că acolo nu poate trăi cu tică», fiind ertat de Vodă Mavrocordat de pribegirea lui (1718), și deveni mare vornic cum îl amintesc niște documente.

Barbu Merișanu avu 2 copii: — o fată, soția biv-vel comisului Constantin Florescu; și un fiu IORDACHE MERIȘANU, 1736.

MICLESCU

(MOLDOVA)

Strămoșul acestei familii, dovedit printr'un ispisoc (act) din 1438 și apoi 1464, (6946 și 6972) era: STANCIU, comis și STAROSTE, care avea de soție pe Anușca, de la care șase copii. — Fratele lui Stanciu era IVANCIU «brat Stanciū Starostea», dovedit prin ispisocul din 1507. Acesta avu patru copii: Ana, Irina, Maria și Trifan, despre ai căror urmași nu se pomenește. —

Prin fii starostelui Stanciu se continuă filiația, anume prin FEDOR. Cei alți cinci: Mantu, Andrușca, Ion, Maria, Toader, nu avură urmași. (documente din 1507-1650, în familie). Copii lui Teodor au fost: Teodor, Iora, (fără copii); și

PAN BORCEA VORNICUL, 1546, 1557 mare vornic al Mold. Acesta e tatăl lui: IONAȘCU DIACUL din Gugești (1600), care avu patru copii, dintre cari: DUMITRAȘCU; — și

GRIGORE PAHARNICUL, ambiu dovedit prin hrisoave domnești din 1645, 1657 și 1663. Grigore paharnicul a avut fecior pe:

Marele LOGOFET GAVRIL MICLESCU, care era mare paharnic în divanul lui Constantin Duca din anul 1701, apoi mare vornic de țara de sus la 1716, printre boerii de sfat ai lui Vodă Racovitză; în fine la 1727, creat mare Logofet de Grigore Ghica W. (v. Ietop. ed. Kogalnic. t. III, 126, 157; II, 269). — El a avut două soții: 1. Fica logofetului Tudosie Dubău, și 2. Bălașa, fica Hatmanului Moreanu; având mai mulți copii.

Fratele lui Gavril Miclescu era: VASILE MICLESCU jicnicerul, care a avut de soție pe Maria fata vistierului Va-

sile Ghenca, dintr'o veche familie moldoveană. (Acte doveditoare din 1731, etc.) Descendenții săi se sting după trei generații, rămânând numai ai lui Gavril.

Din cei nouă copii ai săi, Gavril Miclescu, a avut urmași prin doi: Constantin și Sandu.

I. SANDU MICLESCU a dat naștere lui ION MICLESCU, fost mare vornic al Moldovei, care la rândul său avu fiu pe: COSTACHE Miclescu, proprietarul moșiei Micleşti, rămasă în această branșă. Fiul lui Costache este: ILIE MICLESCU.

II. CONSTANTIN Miclescu, fiul lui Gavril, avu fiu pe SANDU Miclescu BANUL, care e tatăl lui:

CONSTANTIN MICLESCU, fost mare vornic de țara de sus: (1760 † 1830). Poseda în Moldova 18 moșii. Însurat cu o Vărnăv-Liteanu a avut cinci băieți și două fete: —

IORDACHE vornic de țara de sus; COSTACHE vornic; Mitropolitul SOFRONIE al Moldovei și Sucevei, † la mon. Neamțu; Alexandru și Scarlat cari avură copii; și fetele: una măritată cu vornicul Bașotă și alta cu Hatmanul Boldur Costache Lățescu.

a. ALEXANDRU MICLESCU, mare vornic de țara de sus, însurat cu Catinca Rallet, a avut 3 copii: ALEXANDRU †, soție Caterina Glogoveanu, Natalia căsătorită cu Colonelul Obedeanu, și Lucia cu Al. Sutz.

b. Marele LOGOFÊT SCARLAT MICLESCU, cel mai mare din fiii vornicului Constantin, și frate cu Iordache și Alexandru. Fost candidat la domnie. † otrăvit. — Însurat cu Maria Beldiman, a avut următorii 10 copii:

— Fete: Agripina colonel Ghica; Smaranda și Eugenia călugărițe; Eufrosina Mavrogheni, Catinca Canano, Zoe C. Miclescu; și PROFIRA soția lui DEMETRU Miclescu, fost adjutant domnesc al lui Mihai Sturdza. (Din care 3 fice: Zoe, Maria Catargi și Smaranda Șeptilici).

— DUMITRACHE MICLESCU (1821-1896), om politic: fost ministru al dreptății sub Ghica și Al. Cuza. — Are fii (actuali) pe: VICTOR Miclescu, magistrat, căsăt. cu C. Boerescu, și CONSTANTIN Miclescu.

— MITROPOLITUL CALINIK Miclescu (1822-1886). Om eru-

dit și prelat cu o mare autoritate; fost pe rând Episcop de Huși, mitropolit Moldovei și Sucevei, 1865; în fine ales (1875) mitropolit primat al Ungro-Vlahiei. † 1886.

— NICOLAE MICLESCU, fratele precedentilor, avu fiu pe: CONSTANTIN MICLESCU (act.) căsătorit cu Sultana Prăjescu; în fine :

— IORGU MICLESCU, proprietarul moșiei Călineștii, unde se află și vechile acte ale familiei. El avu cinci copii (actuali): — SCARLAT, IOAN căsăt. cu o Cantacuzino, DUMITRU căsăt. cu A. Sutz, GEORGE MICLESCU căpitan de artilerie, căsăt. cu Olga Cantacuzino; și Ema căsăt. Cristescu.

Din cele alte ramure ale familiei sunt descendenți: — EMIL MICLESCU sub director al căilor ferate, inginer, căsăt. cu Sașa Grecianu. (2 copii).

Branșa de la Roman: EMANUEL Miculescu magistrat și ANDREI Miculescu, etc. — apoi: IORGU, ERNEST și EUGEN Iorgu Miculescu, de la Roman, etc. . .

(Br. de la Bêrlad): CONSTANTIN Miculescu, proprietar etc.,

De la Botoșani și Dorohoi: — ALECU, MIHAÎ, IOAN și VASILE MICLESCU, etc.

Armele familiei sunt: fund verde din care se vede numai «le chef»; o cetate cu două turnuri și poartă de aur, d'asupra căreia între turnuri se află încrucișate o sabie și o cheie. Acest blazon amintește cetatea Hotinului unde pe vremuri au fost castelanî, și unde tradiția spune că un Miculescu a învins pe Turci.

MOȚOC

(MOLDOVA)

Veche familie moldovenească, cunoscută încă de sub Ștefan Vodă (sec. XV) ?

Documentele ne arată cu siguranță pe un GEORGE MOȚOC, uricar sau scriitor în divan, la anul 1548 (7056), care e tatăl faimosului boer Vornicul Ioan Moțoc.

MARELE VORNIC MOȚOC, boer vestit pe la jumătatea secolului XVI. Il găsim întâiu în documente din (7060 April) 1552—1559, ca mare Vornic al Moldovei. — Invingând pe Alexandru Lăpușneanu, Despot Eraclit Vodă, după cum ne spune Nicolae Costin: «ales-aū patru boeri de credință, pe care aū lăsat toată cârma țerii, pe Stroiți vel logofet, pe Barnov Hatmanul pe Moțoc vel vornic și Grigore Leveles....» (Iet. II, 437). Însă acest boer părăsește pe Domnul său cu partida lui Tomșa Hatmanul și alți boeri, «carī aveau vicleșug ascuns în inima lor asupra Domnului lor, lui Despot Vodă.» Moțoc joacă un trist rol în aceste evenimente. Tomșa se și urcă pe tron la 1564, după ce omorise în mod mizerabil pe Despot, dar peste puțin trebui să fugă la venirea viteazului Alex. Lăpușneanu, «și aū trecut în țara Leșească cu sfetnicii săi, cu Moțoc Vornicul, cu Spancioc și Veveriță Postelnicul... etc.», aședându-se la Liov. Prin stăruințele lui Lăpușneanu, regele Poloniei omoară pe Ștefan Tomșa, împreună cu Moțoc și Veveriță. — Ast-fel ne spune istoria despre moartea acestui boer, în Maiu 1564.

Despre moartea lui, vorbește C. Negruzzi în admirabila'i nuvelă istorică «Lăpușneanu», făcând ca acest domn, în urma omorîrei celor 47 de boeri, să dea în mâinele poporului răsbunător pe Moțoc, care fu sfîșiat.

După cum se probează prin acte, el avu 2 fiî, pe : Onciū și TOADER MOȚOC. Acest din urmă e tatăl lui GEORGE MOȚOC VORNICUL. (Arh. ist. de Hasdeu, t. II).

ONCÎR MOȚOC fiul m.-vornicului Moțoc, avu de fică pe ILEANA Cujboae, soția vornicului Cujbă. Ea vinde, printr'un document din 14 Ianuarie 1643, vărului său George, jumătate din niște sate. Prin acest act se dovedește filiația și înruderile. (Arh. de Hasdeu).

Domnița VIDRA, soția viteazului domn al Moldovei Răsvan-Vodă, (1594—95) erea nepoata vornicului Moțoc. (v. Hasdeu.—Răsvan și Vidra, poem. dram.)

Un NICOARĂ MOȚOC, ne e arătat de documente ca mare vâtaf de Dorohoi, în Nov. anul 1615.

La 1657, într'o mărturie a Divanului găsim pe CONSTANTIN MOȚOC, vel sluger.

Vestitul mitropolit VARLAAM al Moldovei erea din această familie. Mitropolit al Sucevei în 1632, s'a ilustrat pe timpul domniei lui Vasile Lupu, prin apărarea bisericeii și publicarea de cărți religioase. Părăsi scaunul la căderea lui Vasile V. și muri în 1675.

ILIAȘ MOȚOC vel medelnicer, la anul 1681, în timpul domniei lui Duca Vodă, emigrează cu mai mulți boeri, nemulțumiți de domnia execrabilă a acelui domn: «Dubău vel spătar, Ilie Moțoc vel medelnicer, Ilie Drăguțescu vel armaș, Niculai Murguletz ftori logofet, etc..... fugit-au atunci toți în țara leșească...» (N. Costin. — Letop. II, 23).

Ei se stabiliră în Polonia. În 1695 regele Ioan Sobiesky adresează o scrisoare boerilor emigrați: «Către nobili Iliaș Moțoc și Nicolae Murguletz». (Hasdeu; Archiva, III 263).

Aproape contemporan cu dânsul erea: MOȚOC JICNICERUL, de sigur rudă de aproape. Pe acesta ni'l arată Neculce printre cei 24 de boeri ce au plecat în Rusia, împreună cu domnul lor Demetru Cantemir la 1710, stabilindu-se acolo. (Letop. II, p. 332).

La 1815, după cum ne spune Const. Sion, trăiau: paharnicul TOADER MOȚOC, † fără copii, și slugerul PAVEL MOȚOC.

Cu timpul, această familie mare decăzu, și se găsesc chiar astăzi mazili și moșneni în ținutul Neamțu, purtând numele de Moțoc.

MOVILA †

(MOLDOVA)

Okolski, istoric și genealogist polonez, în «Orbis polonus» (tom. II pag. 229, etc.), vorbește despre origina Movililor, urcându-se la romani. Ei ereau coboritori «ex familia Mutiorum magna et suprema Martis....», — și au primit în țările române supranumele de Movilă, pentru-că «ripele Dunărei le-a umplut cu movili de inimi».

Această familie «Mutius», e aceeași antică gens Mucia, ilustră la romani. Din ea găsim pe faimosul Muciu Scevola, la an. 507 a. cr., ilustrat în resboaele Etrusce; Quintu M. Scevola, la an. 217; Q. M. Sc. augurul la 47, etc. Mai târziu după Cr. pe Valerius Mutius.

Un urmaș al acestuia, strămutat în Orient ar fi trunchiul ramurei ce veni în părțile noastre: «MUTIUS ex Romano imperio primum în Græcorum Imp. bellando devenit, cuius post modum posteritas in Transylvania, Moldav. et Dacia consedit...»

Ocholski spune că ducesa Korecki, fiica lui Eremia Movilă, poseda în arhivele sale fragmente adevărate despre acest lucru; — dar numai atât.

Din secolul XVI, la 1596, un document secret către nuniul papal, spune: «Hieremia Mohila di casa reale, — care per merito di nobilita, descendent dalla casa flavia de gli imperatori di Constantinopoli». (cit. de Papiu Ilarian. — Tesaur, etc. II, 241).

În Moldova ne apare în mod cert primul din această familie, în persoana lui MOVILĂ PAHARNICUL: «pan Moghila cîșnic», în documente și chisoave dintre anii 1490 (6998)—

1507, având acest titlu printre boerii Moldoveni, sub domnia lui Ștefan Voev.

Acesta e faimosul «Aprod PURICE», despre care ne vorbește cronica lui Neculce, (Let. ed. Cogălnic. tom. II, 171) în timpul luptelor lui Ștefan cu Ungurii comandați de Hroi-ot; în lupta da la Șchee: «... aũ fost cãzut calul lui Ștefan în rãsboi; iar un Purice aprodul i-a dat calul lui; și nu putea încăleca în grabă Ștefan fiind om mic. Și aũ zis Purice aprodul: Doamne eũ m'oĩ face inoviliță și vin de te sue pe mine și încălecă! — Și s'aũ suit pe dânsul Ștefan Vodă și aũ încălecat, și aũ zis atunci: Sãrace Purice de oĩ scãpa eũ, și tu atunci 'ți-ei schimba numele din Purice Movilă. — Și aũ dat Dumnezeũ de aũ scãpat amãndoĩ; și l'aũ fãcut ARMAȘ mare, pre Purice, și dintr'acest Purice aprodul s'aũ tras neamul Movileștilor, de aũ ajuns de aũ fost și Domni dintr'acel neam».

Se zice cã Ștefan îi dete tot atunci de soție pe fiica par-cãlabului de Roman; și cã chiar el omorise pe Hroi-ot în luptă.

Bazat pe acest legendar Purice, fãlșa cronică a lui Huru citeazã persoane cu acest nume, încă din timpurile anterioare lui Dragoș.

Subiectul aprodului Movilă a fost pus de Bolintineanu într'o poezie, și de C. Negruzzi într'un mic și frumos poem: «Aprodul Purice».

Se constată numai chiar prin titlu de «aprod» cã acest personaj erea de neam boeresc.

Pe la 1550 și înainte, gãsım în acelaș timp pe 3 Movilă, cari toți joacã un rol însemnat. Ei erau probabil frați și nepoți de fiũ armașului Movilă de sub Ștefan Woev.

Înainte de a vorbi de aceștia, gãsım pe la 1534 pe un MOGHILĂ, care voia sã ocupe tronul Munteniei, venind din Transylvania ajutat de principele Ștefan Majlath. (v. în mag. ist. Laurian III, 195). Unii îl numesc «Moise Movilă». Hãmer (citãt dupã Șincai, II, 1534) — zice: «Ștefan Majlat aũ ajutat cu frumoasã oaste pe un oare-care boer din Moldova anume Moghilă... sã'l facã domn muntenesc; dar reũ i-a fost no-

rocul căci fu bătut de Petru Voivodul și prins de Turci, etc...» Nu știm cum erea înrudit acest pretendent Movilă cu următorii.

Intre 1540—60, documentele și cronicile ne citează pe: Movilă logofetul, Movilă parcalabul, și Vascan Movilă postelnic. Am spus că probabil erau frați și fii ai fiului lui Movilă paharnicul.

VÂSCAN MOVILĂ MARE POSTELNIC al Mold. și parcalab: În documente dintre anii 1549—52 are titlul și demnitatea de Parcalab de Hotin; iar între 1552—1556 de mare Postelnic. (doc. Arch. Iași). — Fiind în acest rang, dinpreună cu fratele său Ion logofetul, are un hrisov domnesc pentru confirmarea unei vânzări din 2 Maiu 1555.

MOVILĂ PARCALABUL (sau Mohila). Parcalab de Hotin, și Hatman al Moldovei: «Moghila, magister equitum». Documente din 15 Mart. 1546 (hrisov domnesc), 1548 de la Ilie Rareș 1549, 1552, etc. îl citează ca Parcalab. El nu poate fi identificat cu Vâscan, pentru că se găsesc în acelaș an, unul ca postelnic, cel alt parcalab. — În anul 1552 (7060) Movilă «magister equit.», împreună cu Sturza Portarul, aleg domn pe Joldea, dar sunt prinși de Lăpușneanu, și apoi ertați; (Șincai II, 308) iar lui Jolde i se tăia nasul. Tot pe acest Movilă îl găsim într'o deputație în Polonia.

După un document al timpului, el avu de soție pe «Nastasia» fica lui Arbore, și patru copii, din cari un băiat: Nastasia, IONAȘCU, Turca și Antemia. — Istoricul urmașilor săi ne este necunoscut.

ION MOVILĂ MARELE LOGOFET, mărturisit de numeroase documente din (7060) 1552, 54, 55, 58, etc., și în hrisoavele domnilor Moldovei, ca mare Logofet. — El avu de soție pe Maria, fica lui Rareș; și după cum spune Okolski, venise din părțile Transilvaniei unde se căsătorise cu această Principesă ce locuia în Castelul părintesc Ciceiul. (t. II, 228 id.): — «Ioan Movilă mare laudă își făcuse prin numele său în Ungaria, în multe răsboaie... etc., luă de soție pe fica unui despot (a lui Rareș.). El a fost

administrator perpetuu al Valachiilor sub Principele Alexandru al V. și... a fost consumat de slăbiciunea ochilor și consumația corpului ; — și își rămase fii.» — Acești fii sunt patru ; iar sice două : ȘCHIAUNA și Greaca. Cea d'ântâi după cercetările detaliate ale d. Urechia, a fost soția marelui Hatman Isaac Balica ; și de acea domnul Eremie Movilă numea pe acest mare boer «frate», după alții fiind-că erea frate vitreg cu ȕisul domn.

Despre TEODOR, știm că a zidit Mon. Teodorenii din Botoșani ca Postelnic, și pare că a murit fără urmași. Vom vorbi pe rând despre cei alți frați : Eremia, Petru și Simeon, începând cu al doilea care n'avu urmași.

GEORGE MOVILĂ, fiul vel-logofetului. Episcop de Rădăuți în 1580 ; apoi MITROPOLIT al Moldovei și Sucevei (1589). La 1592 se retrage din Mitropolit de Suceva și revine în 1597. În timpul lui Iancu V. Sasul, după cum spune letopisețul (Vornic Ureche. — Ed. Cog. I, 234), că neputând suferi boerii mizeriile acestui domn «mai vrătos Movileștii, Vlădica George, Eremia Vornicul, carele au fost și Domn, și frate său Sinion Paharnicul și Balica Hatmanul, s'au sfătuit în taină ca să pribegască.... și toți au trecut în țara leșască.» (1583).

EREMIA MOVILĂ VOEVOD, Domn al Moldovei 1595-1607.— În 1595 veni din Polonia cu oștirile lui Zamoisky spre a ocupa tronul ; pe atuncea domnea viteazul Vodă Ștefan Răsvan. Acesta fiind gonit, încercă să recapete tronul, dar fu învins, prins și decapitat (după alții tras în ȕeapă). Eremia M. ocupând tronul, se plecă cu desăvârșire Polonilor, devenind chiar tributar al lor. Inimic de moarte lui Mihaï Viteazul, acesta coprinde Moldova și'l gonește în 1600 ; dar pe urmă, înfrânt și trădat, viteazul domn moare asasinat la 1601, când Movilă vornicul ia tronul Moldovei, după ce tot prin ajutorul Polonilor, încercase să stabilească în Valachia pe fratele său Simeon. — El avea puțin partizani, de ore-ce poporul și mulți boeri îl urau din cauza politicei sale Polone. Muri în domnie în August 1606, de un atac de apoplexie.

Soția sa ELISABETA, erea o femeie foarte energică, dar ambițioasă și intrigantă în acelaș timp. După moartea soțului ei, căuta prin toate mijloacele a asigura tronul fiului ei Constantin, ajutată fiind de Poloni, în contra lui Mihail fiul lui Simeon W. ajutat de Turci. Prin mari sacrificii, Constantin obținu tronul în 1607. Când se ivi pretendentul Ștefan-Bogdan, această Doamnă conduse singură trupele contra celor ale boerilor cari sprijineau pe Bogdan, și îi învinse. Mai târziu fiul ei Alexandru (1616) fiind prins de Turci, ea împreună cu fiii fu silită a îmbrățișa religia mahomedană. (v Xenopol, III, 900).

Copii lui Eremia Movilă și ai Elisabetei, fură : Constantin, Alexandru, Bogdan ; apoi 4 fete măritate în Polonia, anume : IRINA, (Regina) cu Mihaï Coribut, duce de Wisnowiecki ; MARIA cu Ștefan Potocki, palatin de Braclavia — CATRINA, măritată cu Ducele Samuel Corecki ; — în fine ANA, măritată 1. cu Maximilian Przereski, castelan de Siradia, palatin de Lenticia, Litinia, etc ; apoi cu Ion Szediwoj Cz. ; al 3. cu Vladisl. Myskowski, Voevod de Cracovia ; și al patrule cu Stanislav Potocki «bellidux Poloniae». — O relațiune polonă din sec. XVII, o defaimă grozav (sub titlul de «Lugubre monumentum»). (vezi *Tesaur de Papiu* II. II, 140).— Ea muri în 1666, după ce exersă o influență nefastă a Polonilor asupra Moldovei ; lucru de alt-fel comun în familie, și care pe lângă bine, îi aduse mare rău și mai ales țerii Moldovei.

SIMEON MOVILA WOEV., frate cu Eremia și mitr. George. În 1601, după bătălia de la Teleajen, nenorocită pentru Mihaï-cel-mare, ocupă cu ajutorul lui Zamoisky Hatman Polonilor, tronul Valachiei, pe care aceștia încep s'o jefuiască. Frații Buzești adună armată în Oltenia, și gonesc oștirile lui Movilă din țară. Aceasta pe când Mihaï erea în Ardeal ; iar când dânsul muri, boerii aleseră domn pe Radu Șerban. — În Moldova, Simeon Movilă vine la tron în 1607, imediat după moartea fratelui său, pe când copiii acestuia ereau încă minori ; dar peste puțin moare otrăvit

de boerii nemulțumiți (1607). — El lăasă următorii fii: Mihail, Gabriil, Petru, Ion și Moïse.

Fiii lui Eremia Movilă sunt:

CONSTANTIN MOVILĂ W., domn al Moldovei (1607—1611), ocupă tronul cu ajutorul Polonilor, și în urma a daruri bogate trimese la Constantinopol. La anul 1611, intrând în luptă cu Ștefan Tomșa, acesta îl învinge și-l îneacă în râul Nistru, ocupând tronul.

ALEXANDRU VODĂ MOVILĂ, al doilea fiu al lui Eremia, în 1615 se ridică cu armată prin ajutorul mamei sale, și învinge pe Tomșa, urcându-se pe tron pentru puțin timp. Nefind agreat de Turci din cauză că erea prieten Polonilor, Pôrta numi domn pe Radu Mihnea, în 1616, iar Movilă fu prins împreună cu mama sa, cu Bogdan, cu Corecki, și duși captivi în Turcia. Aici spre a scăpa de moarte se făcură musulmanî.

Al treilea fiu al lui Eremia și frate cu precedentii, erea BOGDAN, despre care știm că a murit în Turcia.

— Fiii lui Simeon Vodă:

MIHAIL sau Mihăiaș Movilă VODĂ, luptă în 1608 cu vărul său Constantin pentru urcarea pe tronul Moldovei; reuși însă acesta din urmă.

GAVRIIL MOVILĂ VODĂ, domnul Valachiei (1618—20). Alexandru Iliăș fu gonit din țară (1618) și mulțime de Greci omorâți de boerii țarei, în capul cărora se afla Lupul paharnic Mehedințeanul. Pôrta, prin stăruințele Polonilor, numi atunci Domn în Muntenia pe Gavriil, fiul lui Simeon Vodă. El trimise pe Mehedințeanu ca Mare-Spatar, la Silistra în ajutorul lui Schender. Acesta prinse pe viteazul boer, punându-l în țepă (1618). După o domnie de mai puțin de 3 ani, Movilă fu mazilit și înlocuit prin Radu Mihnea.

PETRU MOVILĂ MITROPOLITUL, al treilea fiu al lui Simeon (1597—1647). După ce studiă în Polonia, fiind apoi vicar al bisericei ortodoxe din regat, la anul 1632, tînăr încă, fu înălțat mitropolit al Kievului: «Arhimandrit Pecerstei, Mitropolit al Rutenilor, Kievului și Halicie și a toată

Rusia»..... (Okolski). În Kiev el fondă un seminar numit mai târziu Academia Mohileană; apoi o tipografie și bibliotecă, în care tipărește mai multe opere în rusește; din care cea mai importantă e *Confesiunea ortodoxă* din 1645, scrisă cu ocazia Synodului din Iași. Om de o mare erudițiune, avu o mare influență pe timpul său, și e considerat printre cei mai iluștri prelați ai Rusiei.

Confesiunea sa, fu confirmată ca învățătură fundamentală a bisericeii ortodoxe, de către Patriarhul Nectarie în 1652. — † în 1647 la Kiev.

MOISE MOVILĂ W. Domn al Moldovei în două rânduri. El e fiul mai mic al lui Simeon W. În anul 1630 ocupă scaunul țării prin mari sume de bani; dar înainte de un an de domnie e scos, fiind reclamat ca partizan al Polonilor, iar tronul dat lui Alexandru Iliăș. Peste doi ani, în 1633, revine iarăși, voind să prindă pe Vasile Lupu care pretindea domnia. Turcii trecând prin Moldova contra Polonilor, și luând și pe Moise Movilă cu oastea în rândurile lor, Moldovenii fug din luptă, pentru care Movilă e acuzat că ține cu Polonii, și depus de domnie, care fu dată lui Vasile Lupu.

ION MOVILĂ, frate cu precedentul, al patrulea ca vârstă dintre copiii lui Simeon, servi și se distinse deosebit în Ungaria. (v. și Okolski). Lotopisețul Moldovei ne spune : «Racoți Kneazul Ardealului, au pornit nește oști asupra lui Vasile Vodă, cu Ion Movilă, feciorul lui Simeon Vodă, carele erea în Ardeal aședat de după războiul de la Ștefănești, cum s'au pomenit după moartea lui Simeon Vodă... Au schimbat Sfatul Rocoți cu Matei Vodă: ori temându-se de împărăție, înțelegând de patima vizirului, ori altă socoteală le-a venit: au întors pe Ioan Movilă cu oștile înapoi și s'au întors și Muntenii...» — (Miron Costin let. M. I, 308).

Fiica lui Ion Movilă, ELENA, erea soția marelui Logofetu Miron Costin. —

În timpul lui Petriceicu Vodă, găsim pe un MOVILĂ HAT-

MANUL cazacilor, de care vorbesc cronicile la anul 1684: — «Cazaciî vîzînd cî i-a viclenit şi Cuniţkie Hatmanul de aî fugit, atunce şî-aî ridicat dintr'înşîi alt Hatman, anume Movilî Polcovnicul».

Aceasta se întîmplî în acel an în Decembrie 24, pe cînd erea un frig cumplit, şî cînd Tîtariî risipirî cu totul oastea Cazacilor. — (II Let. 30. Nicol. Costin).

Nî gîsim nicîeri ce legîturî avea acest principe al Cazacilor cu Movileştîi de mai sus, nicî al cîrui dintr'înşîi erea fiî.

Un ADAM MOVILÂ, fiî al unuia dintre copiiî lî Eremia saî Simeon, trîia pe la jumîtatea sec. XVII, cînd zidi Monastirea Adam din Jud. Tutova.

Paharnicul C. Sion în «Arhondologia» sa (fam. Movilî pag. 206), spune cî urmaşîi acestuia luarî numele de Adam, şî apoi de la 4 fraţi Adam, pe acelea de: Şerban, Movilî, Stamatin şî Luca. Nouî ni se pare cam suspectî aceastî descendenţî, mai ales cî e datî de Sion. El zice cî pe timpul sîu nî mai ereaî adevîraţi Movilî de cît cei numîţi Stamatin.

Strînepotul de fiî al lî Adam Movilî este MEDELNICE-RUL Const. MOVILÂ, care se gîseşte în actele de judecatî cu nepotul sîu George Şerban Clucer, sub domnia lî Alexandru Moruzi în Valachia, în Noembrie 1793: «Dum-nealî Medelnicerul Movilî fiind pîmîntean din Moldova». În actele divanului se pomeneşte şî de fratele sîu Clement Monahul M., cum şî de tatîl sîu. —(v. Urechîî.—Doc. din domnia lî Alex. Moruzi, p. 452).

Aceastî familie a Movililor însî, aî e cu totul stînsî.

Dinastia MUȘAT †

Familia Mușat, a II-a dinastie domnitoare a Moldovei, dacă considerăm ca prima pe a lui Bogdan și a urmașilor săi, era de origine munténă sau Valachă, înrudită cu a Basarabilor, lucru care se poate dovedi prin 2 probe: —

1) armele familiei Mușat, după cum sunt citate și reproduse în diferite părți (vezi Hasdeu. în Basarabi), arătau o derivare sau descendență din Basarabi, de oare-ce cuprindea pe scut argintiu, 2 capete negre cu ramură, ale Basarabilor fiind după cum se știe, 3 capete de negru.

2) La mórtea lui Jüga, principe lituan, care domniise în Moldova (1374 — 75), căutându-se un succesor de neam domnesc, se găsi un Mușat, din Valachia. Orî, el trebuie să fi fost rudă cu Basarabi, singur aceștia fiind neam prințiar acolo. Apoi se spunea că Costea Mușat s'ar trage din vița despoților serbi, care arată cu atât mai mult că erau Basarabi, cu cât am văzut că mai tot-deauna s'a crezut că aceștia ar fi avut o asemenea origină.

În resumat, azi e definitiv stabilit că Mușatii au fost o ramură a Basarabilor. Trunchiul acestei dinastii e COSTEA MUȘAT, pomenit în toate cronicile, însă care n'a domnit. Numai într'un pomelnic de la monăst. Bistrița, se arată ca urmaș al lui Lațco între Voevozii Moldovei. De și purta titlul de «Vodă», ca tată a 3 domni, nici un document nu ne mărturisește domnia lui. Ce 3 fii ai săi, urmară pe rând:

PETRU I MUȘAT (1375—91), era ginere lui Vladislav regele Poloniei, după alte texte cumnat, care pentru un împrumut îi amanetează Pocuția în 1389.

ROMAN I, fratele său (1391 — 94), se întitulează «Mare autocrat din mila D-lui, I. Roman Voevod, stăpânitor al

Moldovei de la munte până la mare.» Soția sa era Anastasia, fika lui Lațcu Vodă. Se zice că el ar fi fondat orașul Roman.

Fratele său ȘTEFAN, nu domni de cât un an și murind, cei doi fii ai săi Ștefan și Petru se luptară pentru domnie. PETRU fu ales domn de boeri (1395—99).

Rivalități și lupte pentru tron urmează după moartea acestuia până la 1401. Reușiră să domnească ROMAN II fiul lui Petru, și apoi IUGA II, fiul lui Roman I (1400—401). E loc să reamintim modul de succesiune la tron în țările române, bine înțeles în timpul când erau dinastii naționale. Sistemul era electiv în ereditate, adică nu fiul mai mare succeda, după cum în apus, ci acel care era ales de boeri. Acest fel de succedere era foarte defectuos, de oare-ce da loc la atâtea lupte pentru domnie, pe cari le vedem în ambele țări surori.

ALEXANDRU I CEL BUN (1401—1433), frate cu Iuga și fiul mai mic al lui Roman care mai avusese 4 copii, e un domn însemnat. În strânse legături cu Polonii; ast-fel îi ajută contra cavalerilor Teutonî la Marienburg. — Organiză perfect de bine țara în toate privințele. — Avusese de soții: 1. Margareta de Losonz, fika lui Ștefan de Losonz, Voevodul Ardealului, de la care avu pe Ilie. Aceasta murind, se căsători (2) cu Ringala (Maria), sora regelui Vladislav Iagelo, de care se desparte în 1421, având un fiu Ștefan. El avea titlul de «rege» (Βασιλεύς).

Domniî Moldovei din neamul său se succed ast-fel, după moartea lui: ILIE și ȘTEFAN împreună 1433—44. Amândoi frații se luptă între dinșii; Ștefan orbește pe Ilie, rămânând domn (1447—47) cu ROMAN III, fiul lui Ilie. Acesta îl omoară la rîndul său și rămâne singur (1447—48). PETRU II, fiul lui Alexandru (1448—51), ia de ajutor pe un șef ungur Ciopor (legendarul Ciubăr-Vodă), care la moartea lui deveni domn pentru scurt timp.

BOGDAN, bastard al lui Alexandru I, domnește puțin (1451) fiind ucis de un alt pretins fiu natural al lui Alexandru :

PETRU ARON (1451—52 și 1456—57). — Al doilea fiu al lui Ilie domnise între 1452—56, fiind otrăvit.

ȘTEFAN CEL MARE (1457—1504), cel înal însemnat domn al Moldovei. Ocupă tronul prin ajutorul lui Vlad Țepeș, căruia îi plăti serviciul prin nerecunoștință. Intr'o domnie glorioasă, învinse pe regele Matias Corvin în 1467 la Baia, pe Hanul Tătarilor în mai multe rînduri, pe Radu cel frumos, Principele Valachiei, în 1471. Apoi pe Turci în multe rînduri: în 1475 la Rahova în mod strălucit, la Valea Albă 1476, etc. O armată a lui Albert regele Poloniei fu zdrobită în pădurea Cosminului la 1492. Apusul cu drept cuvînt l'a denumit «l'athlète du Christ» (v. Duruy. moyen-âge), pentru strălucitele sale lupte și învingeri, pe cari le întuneacă puțin unele acțiuni și cruzimi neînțelese, de și conforme timpului său. El muri bolnav în anul 1504, lăsând tronul fiului său Bogdan.

Ștefan cel mare fusese căsătorit de 4 ori: 1. Cu o MARUȘCA, de la care avu fiu pe ALEXANDRU, † 1496, de care ne vorbesc multe documente. — 2. EVDOCHIA din Kiev, sora țarului Simeon, de la care se nascură 2 fi: Bogdan-Vlad și Petru, ambii † 1479. — 3. MARIA DE MANGOP, principesă din Crimeea, din ilustrul neam al împăraților Comneni. De și de o mare frumusețe e părăsită de soțul ei în 1475 după 3 ani de căsătorie, pentru Maria fica lui Radu, care avea să-i devie soție. — Nefericită și retrasă, Maria de Mangop, muri la 1477 în floarea vârstei. Inscripția de pe mormântul ei din mănăstirea Putna arată acesta. — 4. MARIA (Voichița), fica lui Radu-cel frumos; fusese prizoniera lui Ștefan, împreună cu mama sa. Dintr'ansa se nascu Bogdan II, și trăi până la 1511.

Din ficele lui Ștefan au fost: Maria, † 1516 și îngropată la Putna, și ELENA, care se mărită cu Ioan cel tânăr, fiul țarului Moscovei Ion Vasilievici III, având o viață foarte dramatică și muri la 1505. (v. Xenopol. — Istor. p. 404).

BOGDAN II, zis cel orb (1504—1517) fiul mai mic al lui Ștefan, închină în 1513 Moldova Turcilor, prin logofetul Tăutu trimis la Țarigrad. — El tratează în egal cu regii

Polonieî, care 'l numeau: «amicus noster magnificus....» etc. Căpătă porecla pentru defectul ce avea de a luşa.

ŞTEFAN-CEL-TÂNĂR sau ŞTEFĂNIŢĂ (1517—1527), fiul său, ocupă tronul la vârsta de 11 ani. Conducător în domnie de Luca Hatmanul Arbore care 'l crescuse. În 1518 se încheie tratatul cu Poloniî, în care se menţine titlul de «amicus sincere dilectus» pentru Principele Moldovei. În 1523, el omoară pe Arbore cu cei 2 fii ai săi, fapt care îngrozi pe toţi. Soţia sa Roxandra, îndemnată de boeri, îl otrăveşte la un ospet, în floarea vârstei, căci prin unele calităţi ce avea, putea ajunge un mare domn.

Luî Ştefăniţă urmează un bastard al lui Ştefan-cel-mare, PETRU RAREŞ, fiul Mariei Rareş din Hârlău. El în prima domnie 1527—38, bate pe Regele Ferdinand la Feldioara în Ardeal, ajutând pe Pr. Zapolia. — Atacând pe Poloni pentru un motiv pretextat, e învins la Obertin în anul 1531. În 1534 a omorât pe Ludovic Gritti, trimis de sultan să reguleze afacerile între Rareş şi regele Sigismund, şi care voia să apuce domnia. În 1538 Sultanul îl destitue pentru necredinţă, şi e înlocuit cu ŞTEFAN LOCUSTĂ (1538—40), fiu (?) al lui Alexandru, fiul lui Ştefan cel mare, care e ucis.

Rareş revine în 1541, domnind încă 5 ani, în care timp stă bine cu faimosul Sultan Soliman, care făcuse din Ungaria un paşalic. — Petru R. avusese două soţii: 1. Maria † 1529; şi 2. Elena, fca lui Eraclide. Copiii săi ereau: ILIE, principele Moldovei 1546—51, urmat de fratele său ŞTEFAN (1551—52); RUXANDA, soţia lui Alexandru Vodă Lăpuşneanu, şi KIAJNA (sau Despina), faimoasa soţie a lui Mircea Ciobanul, din Muntenia, care prin intrigele şi chel-tuelile sale, regulă domniile în ambele ţări. Mândră, ambi-ţioasă şi crudă, ea peri ucisă de Vornicul Dumbravă, după o viaţă fără friu, şi crime ce făptuise. (v. Odobescu — Doam-na Kiajna, pe larg). — Ilie Vodă al lui Rareş, avu fiu pe ALEXANDRU VV. ILIAŞ, principe al Moldovei şi Valahiei (1620—29), a cărui fică Domniţa CASANDRA, era mama Domniţei Sultana, căsătorită cu Alexandru Mavrocordat Exaporitul.

ALEXANDRU LĂPUȘNEANU, fiu natural al lui Bogdan II, cunoscut înainte de domnie cu numele de Petru Stolnicul. Ținu tronul în două rânduri: 1552—61 și 1564—6. Avu de luptat cu Iacob Eraclit, de care fu învins și care luă domnia. Revenit din nou, tăia 50 de boeri din cei care 'l părăsise, pretextând că voia să se împace cu ei la un ospet. Boerii împreună cu soția sa Ruxanda îl otrăviră, 1566. El mutase capitala țării din Suceava la Iași (1564). — De și crud, domnia lui presintă un oare-care interes prin caracterul ciudat și viteaz al acestui om. (v. frumoasa narațiune istorică de C. Negruzzi asupra lui Lăpușneanu și a morței lui).

În domnie, urmă fiul său BOGDAN (1566—72), a cărui una din surori ținea pe nobilul polon Gaspar Panicevski. Fiul lui Bogdan, erea ALEXANDRU VODA Bogdan, Domnul Valahiei între 1592—93.

ION VODĂ CEL CUMPLIT, bastard al lui Ștefăniță cu o armeană. Domn foarte viteaz, dar nefericit, se poate considera printre cei mai însemnați ai Moldovei, de și domni puțin. — Perzând bătălia de la Cahul prin trădare, fu prins, legat de 2 cămile și rupt. (1572—74). Avu întâia soție pe fca parcalabului Lupea Huru din care se născu un fiu PETRU. (Ion Vodă cel. cumplit de Hasdeu.)

IANCU SASUL W., pretins bastard al lui Rareș, domni 2 ani (1580—82) detestabil și jefuind țara. Soția sa erea Maria Paleologo, byzantină, cu care avu 5 copii și un fiu. BOGDAN ȘTEFAN W. CEL SURD, erea bastardul lui Ion Voda, cu frumoasa Sasă, care iubea mult pe acest domn.

Cu acești din urmă fiu naturali ai domnilor din această dinastie, putem încheia cele ce știm despre dânsa. Am expus pe scurt și numai pentru legătură, faptele domnilor, cari sunt cunoscuți din Istorie. — În privința familiei Mușat putem spune că s'a stins cu aceștia din urmă și cu fca lui Alex. Iliș în secolul XVII, cari n'aū avut urmași; iar numele neamului nu s'a întrebuințat decât până la Alexandru I cel bun.

NĂSTUREL (Herescu)

(VALACHIA)

Printre cele mai vechi și mari familii românești, ia loc acea a Hereștilor sau Năsturel, al cărei rol e însemnat în istoria țării, și a cărei origine se confundă cu a principilor Basarabî.

Vorbind de începuturile orașului București, Colonelul Papazoglu, exprimă ast-fel o tradiție asupra acestui neam: «Unul din magnații mari ai Românilor, ce se numi NĂSTUREL, căutând loc de a face biserică (nu știu de nu va fi comtele Henrich sau HERÉ NĂSTUREL, după al cărui nume este și moșia Herești în drumul de la București spre Oltenița), a găsit cea mai frumoasă poziție pe dealul stâng al Dâmboviței, unde era vestitul oraș Pinum, având în vale vederea bălții celei mari a Broștenilor cu pădurea ce ocolea acele două mari dealuri. Pe acel deal zidi Năsturel Sf. Biserică cu patronagiul Bunei-Vestiri, pe moșia lui Bugă, care începuse a se popora cu boerimea ce se strămuta din Târgoviște. Această biserică este și până astăzi, numindu-se «Dobroteasa», calea Văcărești..... Făcându-și acolo și acel Năsturel case mari la spatele bisericeii, a căror ruine au stat până la anul 1855, apoi au dispărut.» (Pe la 1450).

Vechea moșie a acestei familii este Herești, de care am amintit mai sus, și de la care membrii familiei Năsturel, au luat numele de «Herescu». — D. Xenopol spune că în timpul lui Mircea cel Mare, acesta «trimete în 1389 doi soli în Polonia, pe boerii Manea și ROMAN HERESCU, și care trecând prin Moldova, Petru Mușat domnul de acolo le dă

un reprezentant al sѐu Dugoiŭ, ŝi toŭi trei mergѐnd în Polonia la Vladislav Jaghello, Mircea închee cu regele Vladislav o legătură de prietinie, cu ajutarea lor mutuală contra Craiului Ungariei....» (Istoria R. tom. II, p. 95). Despre aceŝti soli vorbeŝte Doghiel în «Codex Diplomaticus regni Poloniae» (t. I, 597), numind pe acel boer «Roman Heritzki».

Un boer «FILEA OT FIEREȘTI» e citat la anul 1568 împreună cu soŝia sa Stanca ŝi cu fraŝii sѐi Partenie ŝi Neagoe. Nu mai încape îndoială că aceŝtia fac parte din familia Hereŝtilor ŝi Năstureli; mai ales numele de Fierea saŭ Hierea e caracteristic. — ȘERBAN logofѐtul din Fiereŝti (tot una cu : Hereŝti), e probat la 1622.

Sub domnia lui Mircea Ciobanul (1546—54), ne vorbeŝte cronica de primul UDRIȘTE NĂSTUREL care pieri în luptă. Mircea îndată ce se urcă pe tron începu să ucidă pe boeri. ast-fel «tăie pe Coadă vornicul, pe Drăgan stolnicul, pe Stroia spătarul, pe Vintilă comisul, ŝi pe alŝi mulŝi, muncindu’i pentru avere. Boerii ce scăpară de la moarte fugiră în țara ungurească, unde strângѐnd oaste ce aŭ putut ŝi trecând doi ani, aŭ avut rѐsboiul cu Mircea la Periș, ŝi a biruit Mircea Vodă, perind Udriște Năsturel ŝi Teodosie Banul». (v. Const. Căpitanul, Cronica I. 176 ŝi Xenopol Ist. IV). (1547).

Din acest descendent al lui Năsturel Herea din sec. XV, se trăgea :

RADU NĂSTUREL, boerul ot Fiereŝti, după cum îl numeŝte un document din 1620; ŝi care la 1624 ca bătrân erea biv-mare logofѐt. A avut 3 copii :

DOAMNA ELINA, soŝia lui Matei Vodă Basaraba ŝi doamnă a țerii. — Fratele ei :

Oreste saŭ UDRIȘTE NĂSTUREL din Hereŝti marele Logofѐt, erea unul din oamenii cei mai culŝi ai țerei în timpul sѐu. El ajută mult pe cumnatul sѐu Principele Matei, în actele importante ale Statului, fiind ŝi ispravnic a multe din monăstirele clădite de acesta. Mai patronează tipăririle ce începură a se face pentru întia oară în țară la Govora, încurajând scrierile religioase. A tradus în româneŝte, cartea

rămasă manuscris: «Viața părinților noștri Varlam și Iosofat.» etc. — El fu logofăt și apoi MARE BAN sub Matei Basarab (1633—54). — Palatul său boeresc se află în București, în suburbia care apoi s'a numit «Udricanii» după numele său, și unde 'și clădi lângă casele sale cele mari, biserica Sf. Vineri.

Fratele său mai mic, erea CAZAN POSTELNICUL Năsturel, la anul 1653 Ispravnic mare al scaunului Bucureștilor.

Marele BAN RADU NAȘTUREL, fiul lui Udriște, la anii 1669 mare logofăt, iar după 1674, 80, 81 vel Ban. Grigore Ghica venind domn la 1673: «îndată aș scris cărți lui Grigore Băleanul, să scie că este domn și să prindă pe Radul Crețulescu logofătul și pe frați lui Șerban Cantacuzen, cari erea la București. Iar Gheorghie Băleanul venind noaptea aș strâns iuzbașii și căpitaniii slujitorilor și pe boerii ce se întâmplase aci, pe Radul Năsturel și alții, și adunându-se aș trimes pe Radul Năsturel cu slujitorii de le-aș ocolit casele și i-aș chemat la curte...»; Toți partizanii Cantacuzenilor fură închiși în turn, și sub Ghica partida lui Băleanu, Năsturel, Leordeanu, etc, erea în mare trecere; dar când Gr. W. Ghica fu mazilit: «Băleanul cu ginere-său Hrizea și cu Neagoe vornicul Secuianul și cu Radul Banul Năsturel, și cu Staico pah. Buxianul....., simțind că adevărat vine Duca Vodă domn, ei începură a fugi în sus către Pitești, luând cu dânșii și pe Constantin slugerul Ludescu ducându'l până la mănăstirea din Argeș, iar Băleanul și cu ginere-său și cu Neagoe Vornicul aș trecut muntele la Sibiu; ear Radu Năsturel și cu Staico aș fugit la munte. Deci sosind și Duca Vodă la scaun, Sf. Nicolae an. 7182 (1674), venit'aș Constantin de i-aș spus de toate ce aș pățit, venit-aș și Năsturel și Staico de s'aș închinat....» (Cronica anon. magaz. istor. V, 13).

Documente din 1681 și 1679 citează pe Radu Năsturel tot ca mare Ban.—Din anul 1674, în documentele divanului figurează «FIERESCUl vel vistier». — Banul Radu Năsturel avu doi fii, din cari TOMA e amintit pe la 1663-1665; iar cel alt:

Postelnicul ȘERBAN NĂSTUREL HERESCU, amintit și probat prin acte, ca Postelnic în 1703, ca vel sluger 1713; iar la 1717 ca mare CLUCER printre boerii divanului domnesc. Une-orî îl găsim figurând ca: Șerban Năsturel singur, alte orî numai: Șerban Herescu. El a avut fecior pe

CONSTANTIN NĂSTUREL MARE BAN la 1757; la 1731 (Maiu 30) erea mare paharnic iscăbind printre boerii divaniți. El repară biserica Dobroteasa din București: «După trecere de vre-o 300 de anî de la boerul Năsturel, Constantin Post. fiu al Banului Șerban Năsturel, vîzând acea biserică fondată de strămoșii lui, în foarte mare ruinare, a prenoit'o la anul 1730 (vezi inscripția în piatra de-asupra ușei bisericeî), și a lăsat în seama rudelor sale ce ședeaû în dosul bisericeî și din care aû trăit în acele case până la anul 1840, o femee ce se zicea că este descendentă din acea ilustră și nobilă familie, a Năstureilor». (Colon. Papazol — Ist. or. București, p. 7).

RADU HETESCU Năsturel, fiul acestuî, înainte de anul 1799 îl întălnim cu titlul de biv-vel paharnic. Fiul sêu:

Generalul CONSTANTIN NĂSTUREL HERESCU (n. 1798 † București 30 Dec. 1879), e cel din urmă care avu titlul de Mare Ban. — La 1823 intră în armata rusească, servind ca oficer într'un regiment de ulanî. Intors în țară la 1727, fu numit adjutant al lui Alexandru Ghika. Vistier sub Bibescu Vodă; în timpul lui Știrbey reintră în armată fiind numit mare Ban și Spatar al oștilor. — El institui prin legat Academiei române, un fond din jumătatea averi sale, pentru premii.

Pe mormântul familieî din biserica S-ta Vineri din București se află o foarte interesantă inscripție vorbind despre genealogia familieî, pe care o transcrim ca o completare a istoriculuî acesteî familieî. După armele săpate în piatră, urmează pe cele patru fețe ale coloanei de marmoră, inscripția în litere de aur:

«Familia D-lor Năstureli se trage din Romaniî; s'ău

cinstit cu titlul de grafi de către Impăratul Austriei Ludovic I la anul 1370, și anume cel d'ântăi al familiei a fost GRAF HENRIH N. din feciorii și nepoții căruia rămași în Ungaria, se văd în urmă între buițații, tot sub aceeași numire de grafi: D. Ioan Năsturelu la anul 1661 în trataturile de pace ce au încheiat Ungaria cu Leșii sub Ion Sobieski. Din nepoții însă ai lui Graf Henrih Năsturel se vede expatriat din Ungaria încă de la anul 1518, UDRIȘTEA NĂSTUREL, feciorul lui Graf ILIE Năsturelu și strănepotul lui Graf Henrih Năsturel, carele au stăut Ban mare peste tot Banatul și șef al oștirilor de atunci. Au murit la anul 1526 și s'au îngropat la monăstirea Argeșului, născut fiind la anul 1436. Acesta trăgându-se atunci în Valachia, au cumpărat între alte moșii, precum se văd din daniile ce au făcut în urma lui strănepoții săi la monăstirile Cotroceni, Văcăreștii, Pantelimonul și Gruiu după hrisoavele din aceste monăstiri, au cumpărat atunci și moșia Herăști și de atunci s'au numit Năsturel de Heresco. La această moșie și-au zidit monăstirea sa de lepeză de piatră la anul 1520, unde se și vede săpat marca familiei sale într'acest chip :

Un vultur cu două capete este ținut de 2 romani, înăuntru ekisonului se află un leu stând pe un tun, cu o cruce în labele sale, care bate un șarpe ce se vede ridicat în potriva lui cu deviza latinească subscrisă : Honor et Patria.

Acest Udriște Năsturel au născut pe BANUL ION NĂSTUREL la anul 1524, carele au murit la anul 1590 având și el fiu pe :

Banul RADU NĂSTUREL ce s'au născut la anul 1582 și carele au murit la anul 1652. Acesta au avut fiu pe :

BANUL TOMA NĂSTUREL născut la anul 1628, carele s'au făcut graf de isnoavă de către Leopold I împăratul Austriei la anul 1664 și carele au murit la anul 1693, iar acesta au născut fiu pe :

Banul ȘERBAN NĂSTURELU, ce s'au născut la anul 1659 și care au murit la anul 1731, au avut și el fiu pe Banul

CONSTANTIN NĂSTURELU, născut la anul 1682 și care a murit la 1752. Acesta din urmă a născut pe :

RADU NĂSTUREL la anul 1750, care la botezul, s'a făcut paharnic și a murit la anul 1804, tot paharnic, fiind sacat și depărtat din fire din rîvna gradurilor și slujbelor după atunci. Acesta a născut pe D. LOGOFÊTU CONSTANTIN Năsturel la anul 1798, care a slujit în slujba ostășească a Rusiilor și aflându-se în două campanii în potrive Turcilor a dobândit kavalarii și sabie de aur pentru vitejie, iar în urmă pentru slujbele aduse patriei sale s'a cinstit și cu cavalerie otomană, și cu rang de mare Ban.»

Am văzut mai sus repetați pe cei mai mulți din acești Năsturei, cunoscuți din istorie, în afară de cei din liniile laterale pe care această genealogie nu-i amintește, punând unele filiațiuni greșit, și de datele asupra celor mai vechi, de un deosebit interes pentru această familie care a avut poate cea d'ântăi în țară titlul de «comte» (Graf) al S-tului Imperiū.

NEGRI

(MOLDOVA)

După arborele genealogic păstrat în familie și autentificat la 1833, se vede ca început al genealogiei acestei familii, trăind prin secolul XVII: MAVRODIN zis GRECUL. Acesta avu doi fii: Mavrodin și Apostol. Urmașii celui d'ântăi păstrară numele vechiū până în zilele noastre, ai lui Apostol s'aū numit mai târziū Negri.

Mavrodin.

MAVRODIN VISTIERUL fiul primul Mavrodin, trăia la începutul veacului trecut. Avu fiū pe: ESTATIE Mavrodin Pitarul. Fiul acestuia era Clucerul VASILE MAVRODIN, care este tatăl stolnicului TEODOR (care avu 4 copii), și al Vornicului LUPU MAVRODIN. Acesta însurat cu A. Teleman a avut patru fii: Gheorghe fără copii; ION Mavrodin, strămutat în Bucureși împreună cu fratele său ALEXANDRU, care la 1832 era inginer; și Stolnicul MIHALACHE Mavrodin, de asemenea inginer.

Acesta a avut fiū pe căminar MANOLACHE. tatăl a cinci copii: Colonel PETRE Mavrodin † 1896; — Profira †, — VASILE MAVRODIN, fost inginer (1852—1889), având 5 copii: Ema, MIHAI, VASILE, Elisabeta și Alexandru; — în fine majorul IORGU Mavrodin †, ai cărui copii sunt: Mihai și Natalia.

Maī sunt alte branșe cu descendenții lor, precum cea numită *Mavrodi*; alături cu alții ce poartă acest nume, de origine grecească de curând în țară, și cari nu aū a face cu dânsa.

Negri.

APOSTOL fiul lui Mavrodin de la 1680, a avut 3 feciori : — Toder, Gheorghită vistierul, și MITREA vornicul.

VISTIRUL GHEORGHITĂ a avut un fiu și 2 fițe: Anița Beldiman, Catrina soția serdarului Vicol, și

NEGREA JICNICERUL. Acesta transmise familiei sale numele de Negrea sau Negri; și a avut patru copii: două fete (Ancuța și Nastasia), și doi fii din care descind actualii:

1. COSTIN NEGRI banul, la 1748 era încă copil, fiind pe lângă principele Mavroordat cu alți fii de boeri. (Letop. III, 174). El a avut patru copii: MIHALACHI serdar, Safta soția lui Ștefan Catargi; Catinca soția lui Ion Kostache; și AGA PETRACHE NEGRI. Fiul acestuia este:—COSTACHE NEGRI (1812—1876) om politic însemnat. În mișcarea de la 1848 s'a făcut celebru, mai ales printr'un faimos discurs pentru unirea românilor. Patriot și orator de frunte, a luptat pentru Unire cu contemporanii săi. † la 1876.

2. Paharnicul ION NEGRI, frate cu Costin, a avut următorii copii: — Caterina soția banului G. Hermeziu, Smaranda a spătarului Botez, Ileana Patrașcu; MIHALACHE NEGRE, care a avut fiu pe Ioan; — și CONSTANTIN Negri spătar.

Vechiul strămoș al acestei familii se zice că era VORNICUL NEGRE, boer consilier al lui Alexandru cel bun, de la 1402-26. — PAHARNICUL NEGRE s'a ilustrat în războaiele lui Ștefan cel mare, precum la Cosmin în 1497. Înainte, un alt paharnic NEGRE fusese decapitat de Ștefan Vodă la Vaslui în anul 1471, fiind că era contra unei păreri a Domnului. PETRAȘCO NEGRE, ginerele lui Petre Șchiopul, a plecat în exil cu socrul său, a fost înscris în cartea de aur din Veneția și a murit la Barcelona. În vechile hrisoave vedem această familie ca proprietară a vechei moșii Negrești. (v. Alexandri, note la Dumbrava roșie).— Din acești străbuni ai familiei ar descinde familia de mai târziu Negri, care nu știm prin ce împrejurări a luat numele de Mavrodin.

În afară de familia din Moldova Negre saŭ Negri, la finele veacului trecut s'a distins printre boerii familia **Negri**, fanariotă din Bizanț și de origină italiană. În evul mediŭ, un străbun al ei NEGRI, erea Gonfaliere de Milan în sec. XIV. Cam în acelaș timp ei se mutară la Constantinopol în Galata.

MARELE POSTELNIC TEODOR NEGRI, veni cel dintâi în țară. Însurat cu Sultana Rizo-Nerulo a avut 4 copii: GEORGE NEGRI mare Hatman, însurat cu Maria Sutzu;—CONSTANTIN NEGRI CAIMACAMUL, de la 1821. «Costache Negri, al lui Calimah cumnat», cum zice Beldiman în Tragodia, erea caimacam în București împreună cu Vogoride la 1821, în care an fu chiar omorît. Era căsătorit cu Efrosina Mavrogheny; — IOAN NEGRI ținu pe Caterina Mano; — iar al patrulea: ALEXANDRU NEGRI, a fost consilier de stat în Rusia și avea de soție pe Elena Ypsilanti.

Descendenții de azi ai acestei familii sunt stabiliți în Grecia.

NEGRUZZI

(MOLDOVA)

Numele actual al familiei datează din secolul trecut, când a înlocuit pe cel de «Neniū». Pe la mijlocul secolului XVII trăia: NENIUL LOGOFËT MARE sub Vasile W. Lupul, după cum e atestat de un hrisov al acestui domn din anul (7169) 1651. Acesta avu de fiū pe:

GAVRILAȘ NENIU mare logofët al Moldovei la anul 1667, (7175) cum se vede în hrisovul lui Alexandru Vv., din acel an. De el vorbește și letopisețul Moldovei ca boer mare. (v. ed. Kog. tom. III). Prin documente posterioare se dovedește ca fiū al sēū:

IANAKE NENIU, (1740) poreclit NEGRUȚ. Acesta e ade-verit și la an. 1811 Oct. 28, când murise de mult, într'o carte de judecată a divanului în pricina moșiei Larinții. La anul 1749 Boerul Enache Negruți, erea printre cei cari aū iscălit actul de emancipare al vecinilor.

VASILE NEGRUZZI, care trăia pe la sfârșitul secolului trecut, începe a purta supranumele tatălui sēū, remas al familiei. Soția sa erea fata lui Danu, de la care avu patru băieți și două fete: Darica Vidrașcu și Ruxandru Negură. — Acești patru fiī ai lui: Dinu, Gheorghe, Manole și Enache ereaū mult iubiți de logofëtul C. Balș Ciuntul, care 'i avea pe lângă sine.

1. GHEORGHE N., al doilea ca vârstă, avu titlurile de vel serdar și agă, și din soția sa, fata Clucerului Ilschi, avu patru copii, dintre cari ENACHE la rândul sēū, avu două: — Natalia Tēut, și EUGENIŪ Negruzii (fiică: Noemie).

2. MANOLE, al 3-lea, n'avu urmași, și muri în Basarabia.

3. ENACHE, fiul mai mic al lui Vasile Negruți, căminar la 1823, fu apoi Spatar și se însură cu fiica serdarului Alexandru Voinescu; având 2 fiice: Catinca, și Elena Ghica, iar fiu pe:

ALEXANDRU NEGRUZZI, în Iași. Fii: STEFAN, ALEXANDRU, TEODOR NEGRUZZI, și D-na Boldur Costache.

4. DINU NEGRUZZI, fiul mai mare al lui Vasile, la 1805 are rangul de vel Clucer. El moare pe la anul 1823. Om de instrucție aleasă ca și frații săi, e tatăl lui:

COSTACHE NEGRUZZI (1809—1866), fost agă, postelnic, etc. Pe lângă că ocupă funcțiunile cele mai înalte ale țării, C. Negruzzi se distinse ca un scriitor de valoare. El e aproape cel d'ântăi literat, care scrie într'un stil curat românesc. E cunoscut mai ales prin nuvelele istorice, cari sunt admirabile: «Sobieski și Români», și cu deosebire «Lăpușeanu», un adevărat cap d'operă ca descripție și stil. El mai lăasă scrisori, «Aprodul Purice», episod în versuri, poezii și traduceri; Scoase și mai multe jurnale. Încă din tinerețe erea deputat; iar la 1862 ministru de finanțe. Om cult și patriot, Negruți muri la 1868 (25 Aug.) și fu îngropat la biserica din Trifești pe care o zidise (1839).

Fii săi au fost: Leon, Iacob, Gheorghe și Elisa, căsătorită Mavrocordat.

LEON NEGRUZZI, are 5 fiice (Suzana, Natalia, Elena, Maria Ana), și doi fii: CONSTANTIN, inginer; și MIHAIL.

GHEORGHE Negruzzi are fică Margareta.

IACOB NEGRUZZI, al doilea fiu al lui Constantin n. 1836 la Iași. Membru al Academiei române, f. profesor la facultatea de drept. A dirigeat timp de mulți ani Revista «Convorbiri literare», pe care o fondase cu Soc. Junimeî. (1867), la care au colaborat marii scriitori ai țării. Printre uvragiile sale se pot cita: «Copii după natură», «Poezii» etc. — Căsătorit cu Maria Rosetti.

Marca veche a familieî, cum o avea Const. Negruzzi coprinde un craniu omenesc.

NICULESCU

(VALACHIA)

Origina numelui acestei familii e de la munții Niculele; și se zice că datează de trei secole. — Printre ascendenți au fost: ASANACHE Niculescu, care avea mari proprietăți în jud. Râmnic-Sărat, și care a dat numele său unei biserici. Apoi IORDACHE NICULESCU, în secolul trecut.

Familia actuală se trage din 8 frați Niculești, ce trăiau la începutul secolului:

1. ALEXE NICULESCU cel mai mare, a avut fii pe: HRISTODOR Niculescu, care însurat cu Elena Băbeanu avu un fiu și patru fete: — Sofia Urdăreanu, Ecaterina Slătineanu, Zoe Polizu, Maria Mavrodolu, și

ALEXANDRU NICULESCU, însurat cu Maria Kretzulescu, având copiii următori: Elisa baroană d'Eder, Ecaterina V. Balș, Alexandrina Stef. Fălcoyanu, și ALEXANDRU NICULESCU fost căpitan, al cărui fiu este GRIGORE Niculescu.

2. Niculescu, fratele lui Alexe, avu fiu pe ALEXANDRU Niculescu. Acesta e tatăl a cinci copii: Costache †; NICOLACHE Niculescu, ai cărui fii sunt GRIGORE și NICOLAE; Stavarache †; Maria Slătineanu, și Zoe Hrisoscoleu.

3. Al treilea din frați avu fii pe: Colonelul CONSTANTIN NICOLESCU, însurat cu Zoe Bujoreanu, și pe IORGU.— Constantin a lăsat doi copii: Zoe, și LEOPOLD NICULESCU, căsătorit cu Ant. Barbe și având fiu pe LEOPOLD și pe Marcelle.

4. NICOLAE însurat cu o Drugănească, avu un fiu, care după numele mamei sale se numi CONSTANTIN DRUGĂNESCU, mare Clucer. Acesta avu copii: † ALEXANDRU NICULESCU

de la Ianca, căsăt. cu Maria Jianu ; are 2 fii. — Alexandrina Popovicî; Maria Văleanu ¹⁾; soția colonelului Gramont ; și Elena Băbeanu ²⁾ †.

5. Un Niculescu, e tatăl lui Iosofache saū IOSEF NICULESCU, care avu 2 copii: Lt. NICOLAE Niculescu, (are 2 copii), și Ecaterina Singuroff †.

6 Al șaselea, e tatăl lui GHEORGHÎȚA Niculescu, care a avut copii pe : Sofia, ION și VLADIMIR, ambii decedați.

7. NICULESCU, tatăl marelui VORNIC CONSTANTIN Niculescu (zis Câță). Acesta însurat cu Maria Băbeanu, are fiu pe CONSTANTIN, adoptat Andreesky.

În fine al 8. avu de la soția sa Elenca fiu pe ION NICULESCU (căsăt. cu Efrosina Burky), și fică pe Alexandrina Direcliu, †.

1) Căsătorită cu COSTICĂ VĂLEANU, dint'o familie boerească din Oltenia. Copii lor sunt: Sofia Văleanu, Colonelul Văleanu, Constantin Văleanu, major Văleanu, Efrosina general Băicoianu, Maria general Poenaro, Viorica N. Filitti. — Fratele lui Costică, erea IORGU VĂLEANU, fost ministru, însurat cu Haricleia Zătreanu, având 3 fice.

2) Fii: Mihail, și major Alex. Băbeanu.

OBEDEANU

(VALACHIA)

Origina acestei familii din Crajova, pare a fi italiană. În cartea de aur a cavalerilor de Malta, se găsesc înscriși cavalerii OBEDINO, cruciați, prin secolul XIII(?).

Aceștia dând mai multe ramuri, s'aŭ perpetuat în evul mediŭ, și se poate ca unul din urmașii lor să se fi rătăcit în Valachia, și stabilindu-se în Capitala Olteniei din diferite împrejurări, aŭ făcut aci leagănul familiei; timpul precis însă și modul cum s'aŭ stabilit e problematic, din lipsa dovezilor sigure.

Despre Obedeni, în cronicile române începe a se vorbi de prin veacul XVII, totuși familia exista de mult printre boerii țerii, având ca moșie a lor de baștină Obedinu din județul Dolj.

Se zice despre un OBEDEANU, căpitan de roșii, împreună cu spatarul Mihaï Bengescu, că trăiau în timpul lui Mihaï Vodă Viteazul. — Despre urmașul acestuia, și despre el, documentele nu ne raportă nimic.

PÂRVU MARE PAHARNIC OBEDEANU, erea vel armaș la anul 1651; iar un document din an. 1672 ne arată pe «paharnicul Obedeanu» ca stăpânul moșiei Tismana, pe care se află monăstirea cu acelaș nume, din Gorj. — Acest boer a luat parte activă în timpul răscoalei de sub Radu Vodă Tomșa, fiul lui Leon Vv. Tomșa. Vodă făcuse boeri mari pe câți-va greci obscuri, cum: Balasache, Sofălaul și Pavlache. Boerii olteni trimeseră pe serdarul Obedeanu cu milițiile; el venind la București, se uni în taină cu toți boerii, între cari Cantacuzenii și Stroe Leordeanu (care

apoi se dete la o parte) și făcură răscoală cu popor mult, mergând la palat, detronând pe principe și închizând pe greci în ocne, după care îi omorîră (1668). — Acest subiect e coprins într'o tragedie a serdarului Strâmbeanu din Crajova. (1859; Radu Vodă și miniștrii săi; tragedie în 5 acte). Dedicăția e memoriei lui Obedeauu, și începe ast-fel:

«Bravat'aũ tirania strebunul Obedeauu,
«E faptă brillantă ce-aprinde focul stins
«In inimă, în peptul a orî-cărui român,
«Și'î dă speranțe sacre că neamul nu e 'nvins...» etc.

PETRU OBEDEANU CĂPITANUL de Dorobanți, fiul celui din 1668; despre care vorbește Fotino (Ist. Daciei, tom. II, tr. Sion), la 1699. El fu trimis de Brâncoveanu Vodă împreună cu Kornea Brailoiul Banul Crajovei și alții spre a primi pe Sultan la Cerneți. La anul 1716, Petru Obedeauu are un rol însemnat ca mare serdar al oștilor Olteniei; îl găsim la bătălia de la Peterwardein și ca sol la curtea Vieneză. Nicolae Mavrocordat trimese pe Obedeauu cu Banul Bujoreanu: «să nevoiască că doară ar putea desplăti pe românii de peste Olt de către Nemți și să gonească catele nemțești». (Șincai, III, 390).

Obedeauu și cu Brăiloiu însă bat la Târgu Jiũ pe Tătarii și Turcii lui Mavrocordat, și cel d'ântăi unit cu Principele Eugeniũ de Savoia aliatul oltenilor, lucră împreună cu Băleanul, Bujoreanu și Goleescu Radu spătarul, ca să inchine țara Nemților, să o scoată de sub Turci, și sa alunge pe Mavrocordat. Aceasta se și întâmplă, căci peste 10 luni de domnie, în ziua de 14 Noembrie, boerii olteni veniră în București, și detronară pe Mavrocordat, ducându'l la Sibiu. (v. Brăiloiu). La 1718 erea mare Vornic.

Petru Obedeauu în anul 1688 a reparat și rezidit biserica S-tu Dumitru din Crajova, unul din însemnatele monumente ale Olteniei, și a cărei zidire se atribue celor 2 frați imperatori româno-bulgarî Petru și Asan (sec. XII). Petru Obedeauu, vechiul ctitor al ei, a fost îngropat în chiar această biserică, și la dărâmarea ei acum 12 ani s'a găsit în mormânt hainele perfect conservate în mătase de

Veneția și broderii de aur, însă sculele fuseseră furate, căci mormântul era desvelit: «ce suflet negru și blestem, zice d. Pessiacov, o fi urmărit pe bietul Obedeanul până în mormântul său...» (în S-tu Dumitru Băneasa, 1884).

Petre Obedeanu mai zidi încă în Gorj Monastirea Cioclovina din vale, și fusese ctitor și la monăstirea Jitian de lângă Crajova. El locuia în Crajova la capătul calei ce se numi de-atunci «Calea Obedeanu», și tot cartierul acela luă numele său. În spre acea mahala, locuiră toți boeri Crajovei de odinioară.

Obedeanu era foarte bogat și poseda la aproape o sută de moșii, cari se țineau lanț de la Crajova până la Cerești.

Soția lui se numi Caterina. — El mai avu 2 frați: unul Mihail (1720), și cel alt Nicolae.

— Un RADU OBEDEANU (pe la 1700) avea o fică, soția lui Mihaî Bărbătescu paharnicul.

BANUL NICOLAE OBEDEANU, frate cu Petru îl găsim purtând acest titlu în timpul domniei lui Nicolae Mavrocordat în 1716. În timpul revoluției boerilor, unde fratele său era capul, el fuge din Crajova și părăsind bănia era «cât pe-acî să fie prins de serdarul Barbu Brăiloiu care era în conspirație.» (Scrisoarea lui Barbu Brăiloiu către generalul Steinvillie 1716, în Hurmuzache, VI) Aceasta din cauză Nicolae Banul nu era partizan al politicei celor-l'alți. — El avu un fiu de care vom vorbi mai la vale.

Petru Obedeanu avu de fiu pe CONSTANTIN OBEDEANU, care în 1724 repară a doua oară biserica Sf. Dumitru, fiind vel stolnic; în 1730 a fost mare paharnic; și peste doi ani în 1732, când Oltenia era supusă Austriei încă din 1718 prin tratatul de la Pasarovitz, îl găsim consilier imperial al lui Carol VI al Austriei; — în 1740 e caimacam al Crajovei. Constantin Obedeanul fu căsătorit cu Stanca Brăiloiu și zidi în 1733, fiind consilier, Monăstirea Stănești din Gorj, unde se vede zugrăvit el, cu soția și copii și cu unchiul lor Constantin Brâncoveanu W. Într'un document găsit acolo, se vede viața domnească ce ducea și luxul de care era înconjurat. Surorile sale: Despa, fu

măritată cu vel comisul Radu Comăneanu, și Maria cu vel Banul Const. Filipescu. — El avu de fii pe: Constantin; și pe DUMITRAȘCO zis BĂLUȚĂ, care erea foarte frumos, de unde se și numi așa. Fost mare stolnic, și însurat cu Bălașa Fărcășanca; — apoi două fete: una măritată după clucerul Strâmbeanu, și alta Marica măritată cu marele vornic Ștefan Pârșcoveanu din Crajova, unde fu ales domn în 1774; însă alegerea nu fu confirmată de Sultan, numit fiind Ipsilante.

Constantin Obedeanu consilierul, zidi la 1748 în Crajova lângă casa sa, o biserică ce se numi «Obedeanu». Tot aci după voința sa testamentară, la 1774 Ipsilante deschise «Școala Obedeanu», prima școală românească în Oltenia. În 1753 își făcuse testamentul și lăsă acestor aședeminte 9 moșii din 100 ce le avea de la tatăl său (care testament e azi în posesia d-lui V. Obedeanu, strănepotul său).

Dumitrașcu Băluță avu de fii pe PETRU OBEDEANU MARE LOGOFET în Valachia, și două fete căsătorite: una cu Clucerul Argetoianu; și alta, Smaranda, cu Pandele Otetelișanu mare caimacam al Crajovei. — Petre Obedeanu se căsători cu Elisabeta Florescu, fica marelui paharnic Manolake Florescu, și avură un singur copil pe Vasile, azi în viață. Aceasta a fost a treia căsătorie; în prima ținuse pe fica vornicului Kretzulescu cu care nu avu copii, a 2-a oară pe fica vornicului Slătineanu, cu care avu un fiu IANCU OBEDEANU, † la 30 de ani, fără descendenți.

COLONELUL VASILE OBEDEANU, șeful familiei de ađi, fiul precedentului. Militar, intră ca oficer în armata otomană, primit cu gradul de căpitan în regimentul de gardă; făcu campania din 1853 și apoi a Crimeei (53), la atacurile de la Alma, Tractir, Sevastopol și Balaclava. După aceea reveni în țară, luând parte la actele politice.

La 1859 fu primit în armata română, în lănceri; în 1863 demisionează. Deputat în 1864 până la 66, a proclamat în Cameră dynastia străină. La 1877 luă parte în campanie. — Căsătorit cu Natalia, fica marelui vornic Alexandru Miclescu, din care căsătorie avu 4 băeți: ERNEST, EDUARD,

OSCAR și CONSTANTIN; și 3 fice: Ecaterina, Olga, și Alice. Aceștia sunt singurii descendenții actuali ai familiei.

Din Nicolae Obedeanu, Banul Crajovei din 1716, s'a născut un fiu ȘTEFAN OBEDEANU, însurat cu o Isvoranu. Acesta avu un singur fiu de asemenea numit ȘTEFAN, vel stolnic, de la care se născu:

NICOLAE OBEDEANU, care căsătorit cu Mariuța, avu o fică ALEXANDRINA, măritată cu un boer CRETZIANU, din București, cu care avu 5 copii, ce luară numele de Obedeanu după mamă, și prin voința bunicului lor Nicolae. Aceștia au fost:

GRIGORE OBEDEANU MARE LOGOFET, contimporan cu vărul său Petru Ob., din Crajova. Logofetul Gr. Obedeanu erea foarte bogat, locuind în dosul mitropoliei lângă Dudescu cu care se înrudea, de asemenea foarte bogat. El avea case și la Zlătarî.

Muri la 1857, cu 4 ani înainte de Petre Obedeanu († 1861). Grigore Obedeanu ținu pe Zoița Polizu și avu pe Grigoriță † 16 ani, și o fată Maria, măritată cu Sutzu.

Surorile lui Grigore logofetul, au fost CATERINA soția marelui vornic Sc. Cornescu, și Elena măritată cu vornicul Alexandru Rosetti. —

În Crajova, azi, din instituțiile Obedenilor sunt: Biserica și școala Obedeanu; iar cu numele lor: o stradă, fântănele și moșia Obedeanu, în afară de Obedenii din Ilfov și din Vlașca, foști înainte Văreșci, ai lui Grigore logofetul. — Portretul lui Obedeanu consilierul, fondatorul așezămintelor din Crajova se afla la pinacoteca din Buc., pictat de Const. Lecca. — Documente de ale familiei se găsesc în arhivele Statului, la Academie, la monăst. Stănești, Cioclovina, Biserica Obedeanu, și la moșiile ce altă dată au fost în neam. —

Piese de scutului sunt: florile de Lys (crin) pe fund albăstru; Zălele de armură; crucea de malta roșie, pe aur; delfini, pe fund azur — Casca cu coroană, supramontată de leul Banatului Olteniei.

OLANESCU

(VALACHIA)

Familia e originară din Oltenia, din județul Vâlcei, unde a stăpânit de secolă moșia numită Olănești. — Această localitate e situată în regiunea munților spre Nord-Vest de orașul Râmnic, și printr'ansa trece râul Olănești, pe valea căruia se află băile termale de la Olănești.

Maî multe legende circulă în popor despre un personaj legendar: *Olan* sau «Olai».

La Olănești se arăta nu de mult, și poate chiar azi, o stâncă purtând numele de «piatra lui *Olai*». Se zicea că acel Olai erea un senior venit din Ardeal, și că pe acea stâncă s'a oprit spre a'și aduna ceata împrejur. Apoi în fața poporului adunat s'a învârtit cu calul pe culmea strâmtă a stânței, căreia s'a dat numele de «piatra lui Olai».

Relatorul acestei legende adaogă: «De la acest Olai se trage neamul Olăneștilor». Se mai zice în domnitorul de atunci (?), spre a'l răsplăti pentru faptele sale eroice, i-a zis că tot terenul ce va ocoli de la răsăritul la apusul soarelui să fie al lui, și ast-iel domeniul ce a stăpânit, s'a numit după el, Olănești.

(Tradiția familiei spune că neamul se trage din Ardeal, și chiar d. Pană Olănescu spunea că mai erea un urmaș al familiei pe acolo, † fără copii).

Legenda schitului Cetățuia (v. Dict. Geogr. al jud. Vâlcea de C. Alexandrescu, pag. 86), arată că în vechime un domn Bassaraba erea mare vrăjmaș cu alt domn OLEA, despre care a rămas și un cântec în popor. — D. Hasdeu, citând

această legendă, arată că acel Basarab este Negru Vodă de la anul 1230, — iar Olea, un «OLAN», principe sau crăișor tătar.

În fața monăstirei Cozia se află o piatră mare, care i se zise de popor: masa lui Olănescu. —

După documentele autentice ale familiei, aflate în original sau copii autentice în posesia d-lui Gr. P. Olănescu, foarte numeroase, se poate stabili perfect genealogia ei, începând de la anul 1500 până azi, timp de patru sute de ani. — Încă în secolul XV, trăia boerul:

POPA FRÂNCU, care primește de la 'Iw Radul Voev., în anii 1505 și 1506, confirmare peste mai multe moșii, împreună cu fiii săi. El pare că se născuse pe la 1450, fiind deja în vârstă la 1500. Nu știm dacă titlul de popa ce poartă, erea o poreclă, sau dacă erea chiar popă. — El avea încă doi frați:

STANCIU BANUL, pe care Vlad W. îl numește «boer din casa domniei mele», fiind probabil rude. El e confirmat de documente din anii 1510, 16, 17. Murind, fu îngropat cu marele Ban Barbu Craiovescul la mon. Pantocrata de la muntele Athos. Pe mormânt se citește o inscripție în slavonește. De sigur el e acel Stanciū Portarul, de care vorbește cronica (cr. anon. magaz. istor. IV, 269), că a perit la 1523 în luptele lui Radu de la Afumați cu Turcii. — Alt frate al său erea NEAGU, dovedit prin hrisovul din 1510, unde se spune că n'avu copii.

Copiii lui Popa Frâncu au fost: — NEAGOE, care la 1512 a vândut fraților partea sa din Paușești. — STANCIU logofetul, menționat în hrisoave din 1518-19, pentru moșie în Voinigești. — Filiația familiei se continuă prin al treilea fiu al lui Frâncu:

TUDOR GRAMATICUL. Hrisovul lui Basarab W. din 1505 spune: «care este în curtea domniei mele», deci erea înrudit cu Domnul. Acte confirmatoare dintre anii 1506-1527. — El a fost ucis din ordinul lui Radu Vv. Călugărul între 1540-4, și averea lui confiscată. Ce trei feciori ai săi,

carî la 1545 redobândesc împreună de la Mircea V.v. moșia Voinigeștii, confiscată tatălui lor, au fost:

PÂRVU pârcălabul, 1545, — Vlad comisul, — și — RADU MARELE LOGOFÊT, și postelnic; acesta erea însurat cu Neacșa logofeteasa, fîca marelui Ban Dobromir (1545), și avu patru fîce. El a fost tăiat la anul 1568 de Alexandru Vodă Mircea, după cum raportează și cronica. (v. Șincai. tom II, p. 351) Boerî emigrați în Ardeal, întorcându-se la venirea aceluî domn, după trecere de 2 luni mulți dintr'ânșii fură uciși, între carî: «Radul logofêtul din satul *Drăgoești*, Toader din Bucov, Mircea feciorul Vistearului Foristie, Calota, Radul stolnicul din Boldești, Radul feciorul vornicului Socol..» șa.

VLAD COMISUL, fratele său și fiul lui Tudor Gramaticul, redobândi la 1545 moșia Voinigești a tatălui său, ce fusese dată lui Radu din Râmnic. Mircea Vv. zice în hrîsovul de restituire: «iar acum Radu din Râmnic a perduț'o prin vicleșug rău față de domnia mea». — Vlad avea moșie și locuință în Drăgoești.

Copîi sîi sunt: MICUL, (1580), STAN (1596), Oprea banul, și Stanciul.

Din OPREA BANUL, citat 1574, 1580, 96, însurat cu Jupâneasa Vladaia fîca lui Fărtat parcalab și vornic de Drăgașani, s'au născut 4 copîi. Soția sa se călugări sub numele de Eufrosina Monahia. Copiîi lor au fost: — Maria, 1580, soția lui Popa Vlad; — STOICA logofêt, 1612, care avu fiu pe Chesar și pe VLAD logofêtul de Olănești, (însurat cu Jupâneasa Stanca, având un fiu Stoica, 1680) — RADU de Olănești (1580), tatăl lui Vlad (1632) și al lui ANGHEL Toc-sabeî zis Bocănețu (1632), a căruî fîcă Maria ținu pe Avram; — și STAN logofêtul.

STANCIUL LOGOFETUL DIN OLĂNEȘTI, frate cu Oprea, fiul lui Vlad, a continuat spița familieî. Citat 1577, 80, fusese și spatar; † pe la 1590. — După cum se probează prin documentul din 1613, el a lăsat un fiu tot cu numele de Stanciû, adică

STANCIÛ VEL LOGOFÊT OLĂNESCU, † 1612. De la soția sa, Jupâneasa Dobra Rudeanca, a avut șase copîi. El po-

seda moșie în Rădăcinești. (Acte din 1596, 1612, etc.) Doi din fiii săi, Michai și Vlad n'aură copii, iar cei alți patru au fost :

1. EFTIMIE LOGOFET Olănescu, 1670. A avut patru băieți: BARBU, SIMA, Vlad și Udrea logofetul. Ramura lui se stinse.

2. GORAN LOGOFET OLĂNESCU, erea logofet de divan. Numeroase documente privitoare la el au rămas dintre 1625-86, pentru cumpărări de moșie. El a avut cinci fii: — DIMA, fost spatar și căpitan, 1668-75; Petru; MIHAIL postelnic Olănescu (1723) care a avut pe Maria (călugăriță Martha); RADU CĂPITAN Goran † 1775, însurat al 2-le cu jupâneasa Catinka Uescu *) † 1779, de la care a avut un fiu Dinu, fără posteritate; — și al cincilea: MATEI Olănescu, între 1667-89.

3. STROE logofetul Olănescu, 1656, fratele lui Goran, a avut de la soția sa Păuna, fiu pe Popa Ghinea.

4. TUDOR OLĂNESCU logofetul, citat în docum. dintre 1642-73, e al patrulea fiu al Stanciului Olănescu. El se însură cu o jupaneasă Slăvitească, și a avut cinci copii, din cari :

DRĂGHICI CĂPITAN OLĂNESCU, a avut trei fii (Toader, Nicolae și Hristea) fără urmași. Soția sa erea Caterina Otetelișanu. E citat prin acte dintre 1707 și 1750, și e cel care rezidește biserica din Olănești cu hramul St. Nicolae **).

D'asupra ușii de intrare se află inscripția următoare: «Cu vreața tatălui și cu ajutorul fiului și săvârșirea sfântului Duh, am zidit această biserică întru cinstea Sf. Arhiepiscopului Nicolae, din temelie cu toată cheltuiala robului lui Dumnezeu Jupân Drăghici Olănescu și Jupâneasa Ecaterina de Otetelișanu, domnind Io Voevod Mavrocordat și Episcopul Râmnicului Damaschin, i ispravnicul Popa Ghinea»—

*) Familia Uescu, boerească din Vâlcea, se afla la începutul secolului actual în București. Catinka Ueasca trăia pe la 1750. Sunt azi descendenți: Căpitanul Vasile Uescu, etc. —

**) Autorul dicționarului județean Vâlcea spune că fusese fondată la anul 1551, de Drăghici și G. Olănescu, fără a cita documente.

Iulie 20, Leat (7226) 1718. — Piatra mormântală a acestui boer, tot în acea biserică, zice: «Sub această piatră odihnește robul lui D-zeu căpitan Drăghici Olănescu, Decembrie 14 (7240)» 1732.

Pe pereții aceleași biserici sunt zugrăviți cititorii ei, anume: Jupân Draghici, Jup. Catinca, cu fiii lor: Teodor, Ruxanda, Ana, Ancuța, Maria, Hristea și Preda. — Radul ot Olănești vornic cu soție Jupanița Ancuța, cu copii lor; Popa Ghinea, Ion Monahul; frații lui Drăghici: SIMA, TEODOR, RADU, și PÂRVU, cu tatăl lor Sima; numele generalului Steinvillie și alții..., peste tot 35 de persoane zugrăvite pe două părți.

PÂRVU OLĂNESCU, frate cu Drăghici, se însură cu Sofica Turculeasa și avu următorii copii: Gheorghe, Preda, Mihaï și Safta măritată cu boerul Roșianu. — Fratele lui Pârvu: Tudosie n'avu copii.

SIMA LOGOFÊTUL OLĂNESCU, fiul lui Tudor și unul din frații lui Drăghici, avu de soție pe jupâneasa Anca Bujoreanca, de la care se nascură următorii copii: Ilinca, Rugea, Maria soția Radului Vlădescu, Drăghici care avu de fiu pe Ilie, Alexa și

RADU VORNICUL OLĂNESCU, care continuă după părintele său Sima, genealogia actuală. El ținu de soție pe jupâneasa Ancuța Scoreiasă ¹⁾ și avu patru copii. La anul 1737, în timpul administrației austriace a Olteniei, el e vornic (prefect) al județului Dolj.

Murind, fu îngropat la biserica din Olănești, după cum amintește un act posterior din 1780.

Cele 3 fice ale sale aũ fost: Ancuța, Ilina, Balașa; — iar fiu:

Postelnicul CONSTANTIN OLĂNESCU (n. 1711 † 1733), care muri asasinat la vârsta de 22 ani. Un act domnesc de la Vodă Ypsilanti, emanat din divan la 1780, vorbește că:...

¹⁾ Familia boerilor SCOREI, e originară din Făgăraș, și e cunoscută de la 27 Dec. 1392 printr'o donațiune primită de la Mircea W. asupra satului Score. (v. Pușcariu. — Fam. din Ardeal, I, 155).

el a fost asasinat întorcându-ce de la Râmnic la Crajova să vadă pe soția sa care născuse un băiat. Aceasta la anul 1733 după răzmiriță, când Constantin dimpreună cu tatăl său Radu, mersese la Crajova să întâmpine pe Const. W. Mavrocordat, care i-a dat cu acea ocazie titlul de postelnic. Soția sa era Ancyta Prâșcoveanu, care născu un singur fiu:

CONSTANTIN (II) OLĂNESCU. Acesta se căsătorii cu Safta Topliceanu, care știm că a murit la anul 1792, fiind îngropată la biserica Coltzea din București.

Fiul lui Constantin și al Saftăi Topliceanca, este:

CLUCERUL ȘTEFAN OLĂNESCU, care trăia pe la finele veacului trecut și începutul celui actual, fiind însurat cu Safta fca vistierului Costescu, de la care avu un fiu, pe:

DINCA OLĂNESCU fost VEL-PAHARNIC și vornic-ispravnic de județul Vlașca. † la anul 1841. Din prima căsătorie cu Ana Conduratu nu avu nici un copil, iar din a doua cu Catinca fata lui Bellu, doi băieți: — Ștefan (n. 1815), și

Paharnicul PANĂ OLĂNESCU (1816-1885). Căsătorit (1841) cu Maria Ghika. Fost director al Eforiei Spit. Pantelimon, Procuror, Prefect de Dâmbovița, deputat și senator în mai multe rânduri, etc. Era un perfect cunoscător al limbei Grece, și un om foarte spiritual, pentru care era foarte iubit de Vodă Alexandru Ghika. † Sept. 1885 la moșia sa Găești.

Fetele sale: — Elisa n. 1842. căsătorită General Cretzeanu, Alexandrina †, Ecaterina căsăt. cu Dem. Butculescu, Smaranda cu Colonel N. Grădișteanu, și Ana † 1875.

Fii lui Pană Olănescu, singurii descendenți actuali ai familiei, sunt:

CONSTANTIN OLĂNESCU n. 1845 București. A studiat la Paris de unde se întoarse ca inginer; sub director general al căilor ferate la 1883. Deputat la Dâmbovița de la 1888 — 95. A făcut parte din diferite guverne conservatoare ca ministru al Lucrărilor publice de la 21 Febr. 1891 până la Octombrie 1895; Prezident al Camerei.

Căsătorit cu Maria Filipescu, are fiu pe CONSTANTIN, n. 1876.

GRIGORE P. OLĂNESCU, al doilea fiu al lui Pană, n. 1848; căsătorit (1886) cu Alexandrina Ghika. Intors din Paris, ocupă funcțiuni în finance 1871-92, director general al vămilor și Secretar general al ministerului de Finance. Efor al Spitalelor civile ca membru al familiei Ghika, f. deputat de Ilfov (1893), senator, etc. A scris mai multe uvragii și broșuri de finance : Buletinul finanțiar și statistic al Rom., călăuza vameșului, Porturile Franciei, Agiul, Harta vamală a țerei, etc.

Armele familiei sunt : scutul împărțit în două părți (parti). În cea d'întâi pe fund aur, 3 stânci verzi, d'asupra căror e o mână armată (dextrochère) de argint cu sabia, iar d'asupra spedei o mică cruce roșie. În partea doua, pe fund roșu o bară de argint în cari sunt 3 turte albastre. D'asupra cascei, ca cimier, e un leu ridicat ținând în mână o spadă de justiție. Deviza : Patria și Religia.

În actul din 1694, 2 Ianuarie, se află bine conservate pecetiile a patru frați Olănești.

OTETELIȘANU

(VALACHIA)

Veche și însemnată familie a Olteniei. — Se dă ca trunchiul al ei, din secolul XIII, pe la 1250, când trăia în Ungaria : comitele OTTO DE LISCH. Acest senior descinzând în țară, localitatea ce stăpâni se numi «Oteteliș», după care derivă și numele familiei.

Genealogia urmată a Otetelișanilor, începe cu RADU POSTELNIC DE LA OTETELIȘ 1550, care trăia pe la mijlocul veacului XVI și care e trecut și în pomelnicul monastirei Călușului din jud. Romanatzi, a Buzescilor. Radu de la Oteteliș avu o fiică NEACȘA, cum ne dovedesc documentele, înainte de 1610. — Vechea lor proprietate : Otetelișul, se află în jud. Vâlcea.

Descendent dintr'ânsul este mai târziu :

STROE POSTELNICUL din Oteteliș, la anul 1640. După documentele moșiei Runcu (din arhiva St. Buc.), se dovedește posteritatea sa. El a avut copii pe : — Brândușa, măritată cu Lațco comisul (1645);

VLADUL SPATAR OTETELIȘANUL, 1656, 1659, 72, care avu următorii fii : Udrea logofetul (1681) însurat cu Păuna ; MATEI născut pe la 1657, trecut în lista boerilor din Vâlcea în timpul administrațiunei imperiale, cu donațiunea de 35 taleri ; DRAGOMIR 1691, 1692 ; și RADUL OTETELIȘANU postelnik, fost logofet (1682), însurat cu jupâneasa Stanca (1693) și apoi cu Păuna, având o fiică : Neacșa Călugarița, care a donat Monăstirei Stănești jumătate din moșia Runcu. Radu e trecut împreună cu fratele său Matei și cu Ilie Otetelișanu, cu donație de 50 taleri în «catalogus contri-

buentum donum gratuitum pro Sacra Caes. Regiaque ad. etc.» printre boerii de clasa I din Vâlcea. (v. Hurmuzache. V, 320) anul 1719.

Un *alt* fiu N... al lui Stroe post. și frate cu Vlad, e tatăl lui: PREDĂ OTETELIȘANU marele VORNIC, † la 1730. Erea înșurat cu Maria, fata lui Dumitrașco Logofăt Poenarul, având fiu pe:

BARBU OTETELIȘANU, amintit la 1720 «cum fratre suo» în lista boerilor. Acesta fu înșurat cu Balașa fca Zătrea-nului și avu doi fii:

VORNICUL ILIE OTETELIȘANU, erea în timpul administra-țiunei austriace a Banatului, la 1719, vornic de districtul Dolj. Lungul și interesantul său testament e datat din 1732, și să păstrează în condica Horezului (Arhiv. St. 571 — v. Has-deu; magn. Etimologicum). La anul 1751 Ilie Otetelișanu fiind mare vornic, zidi biserica Sf. Ilie din Crajova, după numele său, pe care o înzestră cu așezăminte, a căror îngrijire rămase nepotului său Barbu, el murind fără urmași.

Paharnicul..... OTETELIȘANU, cel alt fiu al lui Barbu, avu la rândul său 2 fii, din cari se trag 2 ramuri ale familiei: Barbu și Șerban.

Marele Clucer BARBU OTETELIȘANU, avea la 1780 titlul de biv-vel Clucer. Copiii săi au fost cinci: —

Marele VORNIC IORDACHE OTETELIȘANU, în secol. nostru, înșurat cu o Socoteancă. — Uța Rioșanca. — Aga GRIGORE OTETELIȘANU înșurat cu Marița Benescu, † fără copii. — Manda Poenăreasa. — și

CATINCA Otetelișanu, măritată cu C. Otetelișanu-Surdu, din altă ramură; având doi copii: IANCU Otetelișanu zis LOLOESCU, — și VICTORIA, măritată 1836 cu Constantin Lecca. † la 1892 în București în vârstă de 75 ani. — Această branșă e ast-fel stinsă. —

2. ȘERBAN OTETELIȘANU, biv-vel stolnic și mare clucer etc. Ca stolnic, a fost numit boer ispravnic de Romanatzi la 30 Oct. 1783, împreună cu pitarul Ghiurghiū; și apoi la 1792 când avea titlul de paharnic, ispravnic de Gorj cu Dumitrache stolnicul. — El n'avu decât un fiu:

NICOLAE OTETELIȘANU, vornic; căsătorit 1. cu o Sâmboteanu și 2-lea cu o Bâlțeanu. Având copii pe: Elena Economu, Anica Culcer, Costică, Ecaterina Frumușeanu, și Petre.

COSTICĂ OTETELIȘANU, † 187.., căsăt. cu Maria Șomănescu, are copii (actuali) pe: — GRIGORE, IANCU magistrat, NICOLAE, BARBU (Vava), Mița Istrate, Elena C. Toplicescu, și Elisa Slăvitescu.

PETRE OTETELIȘANU, cel mai mic din copiii lui Nicolae, n. 1847: Colonel, comandant de brigadă. Ca oficer de geniu a luat parte distingându-se în campania din 77-78. Căsătorit cu Rafaela V.-Năsturel are fii pe: PETRE OTETELIȘANU și GEORGE. —

O a treia ramură, azi existentă, a familiei, se trage din:

— CONSTANTIN OTETELIȘANU, văr cu Șerban și Barbu. erea la 1783 sluger în divanul Craiovei (Ureche. Ist. I, 253); și apoi la 1785 ispravnic de Vâlcea, în locul Jianului.

Fiii lui.....Otetelișanu au fost: Iancu și Costache.

IANCU OTETELIȘANU (1795—1876), fost membru de Curte 1831, apoi Director al Salinelor 1838—41, Vornic al orașului, ministru al controlului 1851—53. Sub Alexandru Cuza ministru de finance, etc. Proprietar al unui mare parc și castel la Măgurele, a înființat acolo prin testament un orfelinat. — Insurat de două ori: 1. cu Elena Câmpineanu și 2. cu El. Filipescu, n'avu copii.

Fratele său: CONSTANTIN OTETELIȘANU †, căsătorit cu Elena n. Serghiadi a avut 3 copii (actuali): Elena P. Grădișteanu; ION OTETELIȘANU † 20 August 1899, București. Căsătorit cu Lelia Cesianu (2 copii); și ALEXANDRU Otetelișanu căsăt. cu Paulina Butculescu.

Din familie, fără a le ști legăturile de rudenie, mai sunt cunoscuți boerii:

IONIȚĂ OTETELIȘANU, Fost mare SERDAR după 1775, etc. La 1779 dă un ordin lui Preda Bujoreanu, de la divanul Craiovei, ca împreună cu alți boeri să facă o cercetare de moșie, etc. — Intr'un raport-scrisoare către Domn, al

paharnicului Hagi Stan Jianu din 1782, cu privire la diferendul pentru niște munți, acesta spune că «cu scrisoarea din Maiu, am făcut cunoscut Măriei Sale Boerului sêrdar Otetelișanu....» (v. mon. Tismana — Ștefulescu pag. 74). IONIȚĂ Otetelișanu ca setrar, e ispravnic la județul Vâlcea în 1785 (Februar. 26) cu stolnicul Fălcoianu. Fost și ftori vistier (în 1780).

DRĂGHICEAN OTETELIȘANU, care în Iunie 1785 ca Polcovnic, erea judecător al județului Gorj. În 1808, avea titlul de mare căminar.

PANDELE OTETELIȘANU mare CAIMACAM al Crajovei în acest secol. Insurat cu Smaranda fca lui Dumitrașcu Obedeanu, a avut 3 fii fără descendenți: † Alecu, † Iancu și † Jorgu, și o fată Elena, măritată cu marele Vornic Argypoi.

PĂIANU

(VALACHIA)

Origina familiei acestea e din Oltenia, districtul Dolj.

În secolul XVII, cunoaştem pe autorul ei, sub domnia lui Antonie Vodă (1669-72), anume :

VASILE CĂPITAN PĂIANU, care după cum arată nişte documente de hotărnicie, avu 2 fii : Ion şi PÂRVUL, citaţi împreună la anul 1699, pe când domnea Brâncoveanu. Pârvu avu un fiu numit tot ast-fel, dar care pare a fi murit fără urmaşi.

ION PĂIANUL, care trăia pe la 1700, fiul lui Vasile vel-căpitan, avu 3 băeţi. El e citat la 1719 sub ocupaţia austriacă, ca boer de Mehedinţi (secundae class.) Fiii săi au fost : Barbu, Tudorache şi Pârvu. — PÂRVU e citat de nişte acte din anul 1724, şi avu 2 fete măritate : -- Ilinca, cu pitarul Barbu Portărescu (1742) ; şi N..... cu Drăghici Bujoreanul.

TUDOR (Tudorache) Păianul, mărturisit 1749, fiul lui Ion, avu fecior pe CONSTANTIN, 1777 ; — în fine

BARBU PĂIANUL, fiul cel mare al lui Ion şi fratele celor alţi doi, figurează în acte 1744-76. — Dânsul avu doi copii : o fică Aniţa (1768) ; şi

CLUCERUL IORDACHE PĂIANU, citat 1777, iar la anul 1782 (Ghen. 4) Ispravnic al judeţului Gorj, numit cu serdarul Andonache. — SERDARUL Păianu, la 11 August 1783 e ispravnic de judeţul Gorj împreună cu paharnicul Grădişteanu. (Ureche. Ist. t. I). —

Astăzi sunt mai mulţi descendenţi ai acestei familii craiovene, între cari : Căpitanul C. Păianu, etc...

PALLADY

(MOLDOVA)

Origina acestei însemnate familii din Moldova, pare a fi greacă, după cum spune și Principele Cantemir. Ea apare printre boerii Moldovei încă de pe la jumătatea secolului XVII. Letopisețul ne vorbește de primul Pallade cunoscut, în persoana lui :

TEODOR PALLADE SPATARUL, ginerele lui Const. Vodă Cantemir. — În 1683, la plecarea lui Duca Vodă cu Turcii contra Vienei, el e lăsat Caimacam al țării împreună cu Nicolae Racovitză biv-vel logofăt. Diferite turburări ivindu-se în Moldova «din toți boerii de țară, s'aũ ținut de Doamna doar Teodor Palladi vel spatar», când soția lui Duca plecase spre Focșani. (Ietop. II, 25-27).

TEODOR PALLADE VISTIERNIC, fiul său; în 1727 și 1731 e biv-vel ban (doc. Academ). Sub Grigore Ghica W. e mare vistiernic, 1727. Erea nepotul(?) lui Mihaï Vodă Racovitză. — Sub domnia lui Ion Mavrocordat, trecând un Pașă mare prin Iași, domnul însărcină pe vistier pe lângă acesta, spre a'l îngriji: «iar foarte aũ mulțumit Pașa de slujba lui Palladi, de care l'aũ îmbrăcat pe Palladi cu blana de samur, dându-i și un misir (cal arab) al Pașei cu frumos tacâm la scară; și așa l'aũ trimes la domnul.

Vězând domnul una ca aceasta, l'aũ îmbrăcat și el cu altă blană de samur, orânduindu-l și al doilea să ducă pe Pașa până la hotarele Hotinului etc...» (1741) (Letop. Kogaln. tom. III, 206).

La 1736, în a doua domnie, Grigore Ghica închide pe vistierul Pallade și pe Sandu Sturdza, pentru că ar fi co-

mis abuzuri în demnitățile lor, dar poate fiind-că bănuia că ar fi contribuit la mutarea lui în Moldova. El mai avu frate pe Ion. (v. mai jos).

— La 1683 întâlnim pe PREDĂ PALADE, frate (?!) cu Teodor I, în tot cazul înrudiți de aproape. Acesta fiind Postelnic mare, fuge în acel an în Muntenia, după plecarea lui Duca Vodă, împreună cu clucer Cantemir, Dabija, etc.

DUMITRAȘCO Palade, la suirea pe tron a lui Matei Ghika 1763, intră în divanul domnesc ca mare VORNIC de țara de sus. La 1742 în divanul lui Const. Mavrocordat fusese mare clucer. (Letopis.) Nu știm ce rudă. erea cu Teodor spatarul și cu fiii săi. —

Vel SPATAR ION PALADE, fiul lui Teodor P. spatarul de la 1680. — În 1723 Mihail Racovitză Voevod: «iar Domniea s'aŭ mutat în două case boerești, în casele lui Ion Paladi spătarul și ale lui Constantin Costache spatarul, fiind aproape una de alta». (Letop. III, 68. N. Mustea). Domnul erea rudă cu dânsul și anume cumnat, de oare-ce Pallade ținea de soție pe Anița, sora lui Mihail W. Racovitză. — În anul 1716, cronica ne spune: «Eară Paladi spatar, cumnat cu Mihaï Vodă, erea în cetățue închis cu casa sa, împreună cu Iordache Roset vornicul și alți boeri». (III, p. 116 Letop. Amiras). —

Prin fiul său se continuă familia :

CONSTANTIN PALADE stolnicul, de la care găsim un act din 1765, pentru niște moșii, vânzăări cu un Festilă. (Uriscar XVII, 44): «Stolnicul Const. Pallade, fiul Măriei sale Domniței Aniței»..., soția spatarului Ion.

Fiu al acestuia este :

IONIȚĂ PALADY Vornicul, care la anul 1764 se află în divanul lui Grigore Alex. Ghika ca vornic de țara de jos, și tot cu aceeași demnitate în 1767 sub Grigore Calimah. — El avu încă un frate PETRACHE, al căruî fiu erea COSTACHE †, care apoi la rândul său avu de fiu pe PETRE Pallady. (act.)

Vornicul Ion Palady avu 3 băeți, din cari cel mai mic

Manolache, muri fără posteritate. Ceî alți două :

1. IANCU PALLADY †, din căsătoria sa cu fica lui Liteanu, avu patru copii : — ION (Make), Tinca, Elise și Nathalie.

2. Iar TODERAȘ (Teodor) PALLADI †, fiul cel mare al vornicului Ion, avu din căsătoria sa cu P. Ghika, o fică Pulcheria, căsătorită cu Emile Sturdza, și 3 băeți :

— GHEORGHE PALADY ; soție fica generalului Savel Manu, din care are pe : Lucie, căsătorită Ed. Ghika ; Marie †, căsăt. Canari ; GEORGE, oficer și ALEXANDRU.

— TEODOR PALLADY, căpitan în retragere, căsătorit cu o Kretzulescu ; fică Alexandrina.

— ION PALLADY, căsătorit cu Maria Cantacuzino, fost prefect în mai multe rânduri, etc... Are fii pe : TEODOR, pictor ; ION ; VASILE și Marie. —

Aceștia sunt singurii descendenți autentici ai familiei Pallady.

Armele familiei sunt : — pe din două argint și azur. Pe azur, cerb (natural) fugând. Pe argint valuri naturale, în cari înnoată un delfin asemenea.

PĂRĂIANU (și Milescu)

(VALACHIA)

Din Chisoavele găsite, se poate constata ca fiind trunchiul al acestei familii, originare din Oltenia (Gorj):

DANCIŪ ZAMONE, care trăia în secolul XV, pe la anul (6042) 1434, posesor al moșiei Părăenii. De la acest strămoș al familiei, până în secolul XVII, nu se știe nimic despre cei l'alți descendenți ai lui.

BANUL HAMZA PĂRĂIANUL, fost mare postelnic (1601), e acel de la care familia începe a fi bine cunoscută. El trăia pe la începutul secolului XVII (1600), și mai știm asupra lui că soția sa se numea Caplea, și avea de frate (?) pe Stanciū.

STANCIŪ POSTELNICUL din Părăeni, căruia Matei Basarab dă la 1633, un hrisov relativ la cumpărarea unei moșii din Buești (Gorj) de la Dumitru și frații săi, fiii Badei, pentru 3200 aspri, amintind și de o vânzare de Țiganii pentru 6000 aspri și un cal. (Orig. Slav. Acad.) Un document îl citează pe la 1642, când era bătrân. Soția sa era Chiajna; iar fii avu pe: Danciul, Staico și Stanciul.

DANCIUL PĂRĂIANUL MARELE POSTELNIC de Milești; apoi mare logofet, boer însemnat. Mărturisit ca fiul Posteln. Hamza din Părăianii.

Matei Basarab, din anul 1639 dă un chrisov relativ la judecata ce au avut-o el pentru o moșie fostă a lui Radu sluger, încă de sub Leon Vodă. (orig. acad.) La 1648 e mare postelnic; iar la 1652 zidește monăstirea Polovraci (Gorj): «care biserică fost-o au zidit din temelia ei jupan Danciu Părăianu marele postelnic, în zilele luminatului domn Mătei

Basarab Voev. . .», după cum se citește în inscripția din biserică. Inchinată la sf. munte ea a fost părăsită, dar mai târziu reparată de Vodă Brâncoveanu (1689). În biserică se află zugrăviți: Danciul Paraianul postelnicul, și Matei Basarab; apoi fii săi: Barbul Ban, Petru vel clucer și Preda vel capitan, — cumin și sora Danciului, STANCA.

Danciū logofătul Părăianu fu ucis la 1659 de Mihnea III împreună cu mulți alți boeri, din cauză că nu ereau de părerea domnului. Tot atunci fu ucis și fiul său Preda logofătul; — Fotino (Ist. II) îl numește «Danilă». (v. magaz. istoric IV, 351).

El mai avu 2 frați: STANCIŪ II «ot Părăianî», pe care'l găsim în documente până la 1692; — STAICO, însurat cu Ilinca, având 4 fii, din care descindea familia actuală. (v. mai jos).

Milescu.

Din fii marelui logofăt Danciū: despre PREDĂ MARE CLUCER, știm din cronică (mag. ist. IV 315) că a fost omorât la 1658 împreună cu tatăl său și alți boeri, fiind logofăt: «Mihnea îndemnat de dracul, iar ia abătut de și-a tăiat boerii, câți au mai rămas.... Danciul Părăianul vel postelnic cu fiu său Preda Logofătul....».

PETRU MILESCUL, fost cămăraș, apoi MARE CĂPITAN, fratele acestuia. Într'un chrisov de la Antonie Vodă, se spune că amândoi frații Petre și Barbu (1669) se lipsiseră de averea părintească, de oare-ce Mihnea Vodă secfestrând și respingând'o, ei rămaseră încă și datori. — Petre Milescu (născ. 1607 ?), murise deja la 1693, având un fiu pe: STOICA, pomenit în acelaș an, și apoi la 1714, în lista boerilor Olteni.

BARBU MILESCUL MARELE BAN, fiul lui Danciū, ia acest nume, pe care de alt-fel îl purtase și tatăl său, cum găsim în documente: «Danciul postelnicul Părăianul de Milești», după o moșie. — Boer ilustru, Banul Milescu joacă un rol însemnat în țară pe la finele secolului XVII. La 1676 e mare comis; mare vistier 1680—1689. În 1674 un do-

cument (Arch. St. Mit. Buc. p. 57) îl numește : «Barbu Milescu ot Părăianî, vel comis».

Cronica lui Constantin Căpitanu, ne spune la 1678 că acest boer împreună cu alții pribegî, ereaî uniți contra lui Duca Vodă cu Cantacuzeni, «care avea pe unî pribegî de se înțelegea cu ei anume, pe Banul Milescul, pe Dumitrașco Corbeanul și Paraschiva Boleșteanul....» etc. (mag. ist. II, 15) Antonie Vodă îl pune în represiunea moșiei Părăianî și Faurî, de oare-ce le răscumpărare cu 900 ughî, din cari 400 zestrea a soției sale Vladaia. (act. la acad.)

La anul 1685 (Iulie 1), Șerban V. Cantacuzino trimete pe fratele său Matei C. împreună cu banul Milescu și cu spatarul Vintilă Corban la Principele Mihail Appafi, de aî încheiat o convenție cu acesta. (Șincai; apud Engel).

Barbul Milescu a fost însurat în două rânduri: 1. cu Vladaia.... — și 2. cu Maria (1693, 1717), fca lui Pană Filipescu vel paharnic. Din care căsătorie avu fică pe Maria, soția lui Dumitrașco (Dositei) Brăiloiu. Un zapis din 1714 (archiva. Buz.), ne spune : «....adecă eu Maria Băneasa Mileasca împreună cu ginere-meî Dumitrașco Brăiloiu vel căpitan Za Cerneți». — Din cea d'ântăi, Milescu avu fiî pe CONSTANTIN, 1693....

Un MATEI MILESCU ot Părăianu, îl găsim la 1719 în lista boerilor Olteni din Dolj (cl. I), apoi în documente din 1732 și 1742. La 1702 erea căsătorit cu o fică a lui Dobre ot Mager.

Acestea știm despre ramura Părăenilor numiți MILEȘTI. Poate vre-o legătură să existe între aceștia și Mileștii ce găsim în Moldova în sec. XVII, între cari este ilustrul și marele savant Spatarul NICOLAI MILESCU, vestit pe timpul său în toată Europa; și din cari cunoaștem încă pe un Postolaki și fiul său Ion.

Se poate ca unul din Mileștii olteni să fi trecut în Moldova, dând naștere unei ramuri deosebite. Nimic sigur însă, în privința aceasta.

Ultimul descendent al familiei Milescu din Oltenia, s'a

stîns în zilele noastre, anul 1899 Ianuarie, în persoana lui FRANCISC MILESCU (Frantz), avocat, † Turnu-Severin.

Părăeni

STAICO, fratele cel mic al lui Danciū P., căsătorit cu Ilinca (?), avu patru feciori: Hamza, Radu, Matei și Badea (?), pe cari la 1719 îi găsim în lista boerilor de Gorj, cu contribuțiuni către administrația austriacă. (Hurmuzache, VI). — UNUL din aceștia (?....) avu de fiu pe :

ION PĂRĂIANU însurat cu Maria, din care se trag Părăenii actuali, anume prin copiii săi: Gheorghe și Ștefan. — În afară de aceștia mai avu pe, Ion (fiu: Ion tatăl lui: Niță, Ștefan, Tache și 2 fete); Stoian (fiu Barbu †); Zamfira căs. cu Crăsnaru, și alte 2 fete.

1. GHEORGHE PĂRĂIANU, fiul mai mare al lui Ion, avu 3 fii: Nicolae, Dumitru și MANOLACHE. Acest din urmă avu 2 fice și fiu pe NICOLACHE †, al cărui fiu este PETRE Părăianu. —

2. Polcovnicul ȘTEFAN PĂRĂIANU, fiul lui Ion, trăia pe la începutul secolului. Avu copii pe: Simeon, Tarsița măritată Poenaru, Anica, Manda Olănescu, — și

COSTICĂ PĂRĂIANU, n. 1823 în Târgu Jiu, ai cărui fii sunt: — căpitan EMANUEL PĂRĂIANU, publicist, etc. — și CONSTANTIN; iar fică Emilia căsăt. Urbeanu.

În armele familiei se găsește, după semne vechi, un leu cu paloș în ghiară.

PÂRȘCOVEANU †

(VALACHIA)

Familie veche din Oltenia (Romanai), ađi stinsă. — Documentele (Art. St. Buc., Episc. Râmnic), ne arată la începutul secolului XVII pe NICOLAE DIN Perșcoveni (pe la 1600), al cărui fiu era STOICA din Pârșcoveni. Acesta e tatăl lui STAN, citat în 1679. Nu știm ce legătură aveau aceștia cu Pârșcovenii de mai jos, cari se distinseră timp de două secole.

Monastirea Pârșcoveni (pl. Oltul de sus jud. Romanai) a fost, cum spune Odobescu : «începută de un Basarabu la anul 1600 și peste două-șeci de ani de la facerea ei, s'a zugrăvit de ȘTEFAN PÂRȘCOVEANU vel medelnicer. Pe pereți sunt portretele cititorilor Pârșcoveni, a Predei Brâncoveanu cu soția.... etc» (veđi Antiq. jud. Romanai p. 128). Acest Ștefan trăind pe la 1620, după cum se spune, e tatăl lui PREDĂ PÂRȘCOVEANU biv-vel stolnic, apoi VEL SPATAR, care trăia în veacul al XVII. La anul 1689, Brâncoveanu suindu-se pe tron, îl trimise în misie în Turcia, spre a anunța pe boerii trimeși acolo de Șerban Vodă, despre moartea acestuia, și venirea sa : «pe Predă Spătariul Pârșcoveanul cu cărți la Beciu au trimes, la boierii ce s'au zis, ce erau soli trimeși pe Șerban Vodă...» (Pârvu Cantacuzino și Predă Brătășanu). — După cum se constată printr'un act al soției sale Stanca din 1707, ea era văduvă de mult. Tot atunci se arată ca fiu al său, Ștefan al doilea spătar.

VORNICUL ȘTEFAN PÂRȘCOVEANUL I, cunoscut pe timpul ocupațiunei austriace a Olteniei. În 1707-8 era biv-spătar; la 1719 vornic al județului Romanai, după cum se vede în listele boerilor olteni. Generalul de Tige într'una din scrisorile sale, din August 1718, vorbește despre dânsul :

«Ștefan Brascovan postelnic», rang ce avea și la 1715. (v. în Hurmuzache. — Documente, t. VI, p. 199, 407, 428, 455, 481). Avea de soție pe fica spătarului Radu Golescu.

DUMITRAȘCU PÂRȘCOVEANUL, figurează de asemenea la 1719 în lista boerilor olteni, contribuabili către Austria. (în cl. III din Romanai, Hurmuzache, VI).

ANCUȚA Pârșcoveanu, «fata lui Hristodor Pârșcoveanu» (?) și sora lui Ștefan de mai sus, era nevasta lui Constantin Olănescu, † 1733. Ea aduse în zestre moșia Găești de la mama sa, o Herească.

MARELE VORNIC ȘTEFAN PÂRȘCOVEANU, boer vestit al Olteniei, unde era confirmat mare Ban la anul 1774, de mareșalul Potemkin. În acel an, în urma tractatului de la Cuciuc-Kainardji, boerii adunați aleseră Domn al țerei pe Ștefan Pârșcoveanu. Trebuia confirmarea Sultanului, dar nici un boer neîndrăznind să meargă la Poartă spre a o cere, se trimise de Turci ca Domn, Alexandru Ipsilanti. — La acea alegere, boerii se bazaseră pe artic. 8 din tratatul dintre Ruși și Turci, în care se spunea că Români să se bucure de avea sub vechii domni, adică de a alege Principe din țară.—Ștefan Pârșcoveanu la 1775 era în divan ca mare vornic al țării de sus; apoi la 1783 mare vornic de țara de sus, etc.—Soția sa era Maria, fica consilierului imper. Constantin Obedeianu, și avu o fată, pe : MARICUȚA, măritată cu clucerul Iordache Cantacuzino.

O Pârșcoveancă în secolul trecut, a ținut pe 'clucerul Farfara, având o fiică Zoia, măritată cu Dinicu Golescu.

O filiație a Pârșcovenilor, după documente (comunic. de d. I. Tudescu, din Arh. St.) se urmează ast-fel : IORGA sa Iordache postelnic Pârșcoveanul, fost vel clucer (1654—59) când era deja bătrân, etc., fiul jupănesei Maria, soția lui Trufanda postelnic (1624). (Maria era fica lui VASILE vistierul din anul 1613, care era însurat cu jup. Caterina, fata lui Pană vistierul).—Fiul acestui Iordache erea : IORDACHE marele vornic, tatăl lui PAPA postelnicul. Acest din urmă avu de fiu pe ȘTEFAN PÂRȘCOVEANUL, 1763; iar acesta pe ȘTEFAN, însurat cu jupâneasa Ilinca.

POENARU

(OLTENIA)

Origina acestei familii e dovedită la începutul secolului XVII, și dacă e să credem o tradiție, e mult mai veche, descinzând din faimosul Ban Craiovescu din sec. XV. O ȋicătoare de la monăstirea Bistrița din Vâlcea, menționează de marele Ban, care venise să se călugărească la monăstirea fondată de ȋinsul:

«Jupan *Barbu Craiovescul*,
Ce-ȋ ȋice și *Poenarul....*»

Intru cât acest supranume al lui Barbu Banul Basarab e istoric, nu știm. E prea probabil însă ca Poenarii să fie o ramură descendentă a Basarabilor.

Numele vine de la vechia moșie Poiana din Dolj, și poate are vre-o legătură cu vestita cetate Poenari, ridicata de Vlad Țepeș în Argeș.

BARBU STOLNICUL BRĂDESCU de la Poiana, e trunchiul de la care urmează filiațiunea până azi a familiei. El erea un boer foarte însemnat până pe timpul lui Matei Basarab. Un document îl definește precis: «Barbu Brădescul, bivvel stolnic *ot Poiană*», la 1639, împreună cu soția sa jupăneasa Călina fica jupân. Stanca. După moartea acesteia (1649), luă de soție, fiind mare Vornic, pe jupâneasa Stanca (act. din an. 1660).

La anul 1630, în timpul lui Leon Vodă, din cauza persecuțiunilor acestui domn, mai mulți boeri, între cari Barbul paharnic Brădescu, Matei aga Basarab, Dumitru Filișanul, etc. plecară cu casele lor în Ardeal la George Racotzi. Leon Vodă trimese «cărți cu jurămint», prin Radul

de Deasa și alții, spre a-i face să se întoarcă; dar «când
aū fost la Târgul Jiului ei se întâmpinară cu strejile prî-
beagilor, fiindu-le cap Barbul paharnic Brădescul și Mihaî
Spătarul Coțofeanul, și prinseră pe Radu logofătul din
Desa, iar alții scăpară.» (Cronica anonimă; mag. ist. IV, 312).
La anul 1633 se dete lupta de la Dudești între Matei Ba-
saraba cu Radu Vv. și Tătarii, fiind învingător Matei Vv.
(25 Octombrie). Printre căpeteniile oștilor sale se aflaū :
«pe Roșii Ivașco vornicul Băleanu și Barbu paharnic Bră-
descul..» (idem. p. 413). El se născuse înainte de 1600 și a
murit după 1650. Sub Matei Vodă a fost mare vistier, pa-
harnic și mare Vornic.

Barbu avusese încă doi frați, boerii: DRĂGHICI și NEAGOE
din Poiana.

Vornicul mare Barbu Poenarul, avu 3 băeți: DRAGOTĂ
postelnicul (1650); ȘTEFAN a căruî posteritate se stinse
prin cei doi fii ai săi: Constantin biv-vel slujer, și Matei
(după 1700);

PREDA POENARUL MARELE STOLNIC, fiul lui Barbu (n. 1630),
citāt în numeroase documente ale timpului din anii. 1650,
1667, 1673, 74, 1681 ca mare stolnic. Un act din 1671 îl
numește: «Preda Brădescu, Vel Paharnic». Avea de soție
pe jupăneasa Anca, 1661. Fii săi, ambii boeri însemnați,
ereau: Logofătul PARASCHIVA, citat la anul 1663, și

Marele VISTIER DUMITRU POENARUL, care se însură: cu
Cârstina, fata lui Vladislav slugerul din Belcin (Bengesc),
și apoi, pe cānd avea rangul de mare Pitar, cu fata lui
Amza Bălăceanu la 1668, cu care n'avu copii. El a murit cātre
sfârșitul secolului, lāsānd patru copii: Vasile, Matei, carī
avurā urmași, CONSTANTIN VORNIC Poenaru care erea
însurat la 1711 cu Jupăneasa Păuna, și Maria soția lui
Preda Otetelișanu.

Din VASILE POENARU Vistierul, 1713, fiul cel mare al lui Du-
mitrașcu însurat cu Stanca Grecianu, se trage ramura nu-
mită *Belcineanu*, după moșia Belcin ce fusese luată în
zestre de Dumitrașcu, și transmisă fiului său. Vasile avu
4 feciori: Ștefan, GHEORGHIȚĂ medelnicer care avu 2 fii;

MATEI Paharnic, zis VERDEȘ din care derivă o ramură, azi stinsă, prin fiul său logofetul Dinu; și

SERDARUL DUMITRAȘCO. Acesta avu 2 fiș: Iordache a cărui soție se chemă Marița, și CONSTANTIN † 1787, tatăl polcovnicului DUMITRACHE † 1826. De la soția sa Maria Brădeasca, polcovnicul a avut între alți copii, 2 băeți: IORDACHE, însurat cu Zinca Brădescu și PITAR DUMITRACHE cu Safta Mălinescu, din care căsătorie avu: pe MANOLACHE † 1890, cu care se stinse linia Belcinenilor, și pe Zinca † 1870, soția pitarului Tanoviceanu.

Marele PAHARNIC MATEI POENARUL, vornic de Dolj, fiul lui Dumitrașcu Vistierul și frate cu Vasile, e cel de la care descinde familia actuală. El e dovedit prin acte din 1711, 1713, 15, 20., și a murit la anul 1730. Ceî cinci fiș ai săi: — TOMA n'avu copii, Constantin continuă generația de azi; Șetrarul GHEORGHITĂ sașu fratele său RADU sunt trunchiul ramurei zisă Bălănoi; iar MATEI pieri ucis de Turci.

Branșa zisă Bălănoi, derivă de la Radu sașu Gheorghită. Din ea sunt astăzi descendenții: Alexandru, Constantin, D-na Iulian, și D-na Isvoranu (Craiova).

CONSTANTIN POENARU zis SCURTU mare Vornic, fiul lui Matei, avu de soție pe Păuna († 1731 la moșia Păușești; poate de neamul Bujorenilor). La 1711 era mare Paharnic, 1731 Vornic. La 1719 și 20 împreună cu frații săi, figurează în lista boerilor Olteni (cl. I) din Banat, fiind Vornic (ispravnic) de Dolj. — (Tot între aceștia găsim pe IOAN și DIICUL «Pojenarul» pe atunci tineri. Probabil că ei ereau fiș unuia din frați).

(La sfârșitul sec. XVII, mai trăiau 2 frați Poenari, fiș ai lui Paraschiva, anume: MATEI, al cărui fiș PANĂ Poenaru e pomenit la 1711; și BARBU PAHARNIC Poenaru a cărui soție deveni Salomia Călugărița, și care era † la 1711, ca și fiul său HRIZEA).

Vornicul Const. Poenaru a avut o fată măritată cu boerul Toader Fărcășanu, și fiș pe

CONSTANTIN POENARU Ispravnic de Gorj la anul 1781 (2 August), fiind biv-vel SLUGER, împreună cu biv-vel-șe-

trarul BARBU Poenaru. Acest din urmă mai fusese ispravnic și la 1779. — Constantin Poenaru avu doi fii:

— PETRACHE Poenaru, însurat cu o Arion, de la care avu patru copii: Nae, Verona Daniilescu † 13 April 1899; Polixenia Brătianu; și IANCU însurat cu o Șlătineanu.

NAE POENARU, fiul cel mare al lui Petrach, se însură cu Maria Berindei, având 3 copii (act.): Vasile, fost major în cavalerie, Elisa Săulescu și Smaranda B. Rioșanu.

— DINCĂ (CONSTANTIN) POENARU, mare păharnic, cel lalt fiu al lui Const. însurat cu Manda Otetelișanu (Smaranda), a avut cinci copii: — 1. TOMA, căsătorit cu Luxița Brădeasca *), având fică pe Zinca Serghiadi; 2. Sevastița;

3. PETRACHE POENARU (1799 — 1875), efor general al școalelor și «director al școalelor naționale», în 1840. Unul din primii profesori ai colegiului St. Sava și om de o deosebită cultură. De la el a rămas Dicționarul Francez-român, operă de mare valoare (1840). Are un loc însemnat în istoria culturii noastre în întâia jumătate a secolului. — Însurat cu Caliopi Hrisoscoleo, a avut o singură fică: Smaranda Iacovaki †.

4. COSTICĂ POENARU, fratele său, căsătorit cu Frusina Văleanu din Craiova, având 2 fii: IORGU, decedat. — și CONSTANTIN POENARU n. 1841, general de divizie, șeful statului major general al armatei, fost ministru de război. Oficer la 1861, s'a distins în campania de la 77—78 la Grivitza și Tatargik, etc. — Căsătorit cu Maria Văleanu.

5. EVGENITZA avu de fiu pe GRIGORE POENARU, f. colonel în infanterie, n. 1830. Căsătorit cu Cleopatra Lecca, de la care avu fiu pe:

PETRE POENARU căpitan, n. 1866; însurat cu Maria Condeescu (fiu Radu, n. 1898); — iar fică pe MARIE, căsăt. cu C. Golfineanu.

Actuali: — Constantin, Grigore, Petre; Vasile. — (și ramura Bălănoiu).

*) Familia **Brădescu**, după numele vechiului stremouș al neamului, e tot o ramură a Poenarilor, în Craiova.

† POPESCU

(VALACHIA)

Familie stinsă la începutul secolului nostru, care a dat mai mulți mari boeri și un Domn, și cunoscută de prin documente din sec. XVI.

Pe la anul 1580 trăia boerul DUMITRU PAHARNIC ot Popesci, (în doc. din 1588). — Pare a fi tot din această familie, un contimporan al său: VLAD logofătul, care avea de soție pe Caplea și moșie în Negoești (1576).

În secolul XVII, după documente, avem două ramuri: pe care le vom numi a lui Antonie Vodă din Popești, și cea altă a lui Radu Cronicarul.

Erea două moșii: Popești din Prahova, de unde erea Antonie Vodă, și Popești din Ilfov, de unde cea altă ramură a lui Radu Vornicul.

Nu putem ști al cui fiu a fost Antonie Vodă, cu fratele său NEAGUL POSTELNICUL din Negoești. E probabil că ai lui Dumitru de care am vorbit mai sus, de și un doc. ne dă a înțelege poate că erea fiu (?) al lui Nedelcu clucerul, fiul lui Radu din Floresci. S'ar putea în acest caz ca ei să fie o ramură din Florești (?). — Tot ce e sigur, este că această familie a stăpănit moșiile Negoești și Popescii. Neagul paharnicul îl găsim în 1619 și 1633 ca postelnic; în 1629 și 1633 erea vel agă. El avu 2 copii: Danciul paharnic 1631, ginerele lui Paraschiva postelnic, fratele lui Cernica Vornic; și a cărui soție erea Chiajna.

SOFICA, fca lui Neagul din Negoești, și sora Danciului a avu de bărbat pe marele boer Radu Mihalcea, vel co-

mis, fiul Banului Mihalcea (Cândescu). O întâlnim între 1644-1671. —

ANTONIE VODĂ DIN POPEȘȚI, Domn al Valachiei (1669-1672). După mazilirea lui Radu Leon, «boerii cu toții împreună făcură un sfat și aleseră pe un boiaru anume Antonie Vornicul den sat den Popești, și dăseră să le fie domn, pentru căci îl sciea toți că este om bun și blând... (Ist. anon. a Valach. mag. ist. V, 372). El trăia foarte simplu, cum spun cronicile.

Acest domn persecută și pedepsește pe grecii boeri cari guvernaseră țara sub predecesorul său: spânzură pe Sofiălăul, Balasache scapă cumpărând pe Dorobanți; iar Stroia vornicul Leordénu, cumplitul boer, e condamnat în urma stăruințelor Cantacuzenilor, la moarte. (v. Tomșa și Leordeanu).

În 1672, boerii opozanți, cu Leordénu și sprijiniți de Panaiotache Dragomanul, obțin mazilirea lui Antonie Vodă.

Fiul lui Antonie, W. a fost NEAGU POSTELNIC din Popești, pe care-l găsim în acte la 1674. — La 1681, într'un document al soției sale Necșuța, se spune că erea deja †, și pare a fi murit fără urmași. Fiica Princip. Antonie: MARIA, erea soția lui Vodă Brâncovénu.

— Boeri din Popești avem încă în sec. XVII pe: HRIZEA MARELE VORNIC, fost vel Logofăt 1626, și 1639, care móre în dăilele lui Matei Voev., și pe care actele contimporane ni-l arată ca părintele lui Udrea comisul 1655, și al....., soția lui Dumitrașco vistier, 1655. — El erea adversar al lui Matei, fiind dintre boerii ce se luptară cu acesta la Dudești. (Sub domnia lui Iiaș Vodă 1616 - 18, trăia STOICA DVORNIC ot Popesci, boer în divanul domnesc).

RADU (POPESCU) DIN POPESCİ, boer mare sub Matei Basarab îl găsim ca mare Logofăt ot Popesci la 1634, și apoi ca mare Ban la anul 1643; iscălit în mai multe

chrisóve printre boerii divanului. Rudă de aproape cu dânsul erea:

CHRIZEA VISTIERUL, (fiul Hrizei vornicul?), despre cari cronicile muntene vorbesc adesea după 1650. Ast-fel se spune de fiul său Radu, pe când erea clucer, «Radul Clucianul feciorul Chrizei Vistierul din Popesci» :

RADU VORNICUL POPESCU, fost mare clucer, Logofet, mare vornic și apoi mare Ban Crajovei. El e cel d'întâi care poartă numele de Popescu. La 1669 erea deja boer mare, având titlul de clucer, după cum ne spun cronicile că a fost lăsat împreună cu Radu stolnic din Greci, de către domn, spre pază la Cerneți. (cron. în mag.ist. V, 139). Puțin mai târziu, cronica îl relatează (id. pag. 144) în divan, cu judecarea afacerilor de care erea acuzat clucerul Știrbei.

La 1715, sub domnia lui Ștefan W. e rânduit, fiind mare Vornic, împreună cu Drăghici Strâmbeanul să îngrijescă de conacele pregătite pentru regele Carol XII al Suediei, în trecerea sa de la Giurgiu până la Pitești, de unde apoi craiul pleacă «teptil cu cai de munte, până în țara lui, și nimenea nu l'au cunoscut...» (Cronica lui R. Popescu. — m. ist. IV, 34).

În 1716 vornicul Radu, e trimis cu Șerban pitar Greceanu să îngrijescă de conacurile rânduite pentru Hanul tătar de la Focșani; pe care apoi acești boeri îl conduc până la Cerneți.

La 1717 e mare-Ban (v. Humurzache VI, 193, 194); — iar în 1719 se călugări, luând numele de Rafail monahul, «...fiind vornic mare Eă Radul Popescu și viind la vreme de bătrînețe, socotind că ale lumii sunt toate deșarte, ȳice el singur în cronica sa, singur de bună-voie am cerut voie de la măria sa, și am mers de m'am călugărit la monăstire la Radul Vodă.....»(m. 181. IV, 218).

El scrie cronica foarte amănunțită, începând de la Brâncoveanu, până după Nicolae Mavrocordat și se arată mare admirator al lor, sub titlul : «Cronica țerii româneși de Radu vornic Popescu», publicată în magazin istoric, — operă bine scrisă și de valoare.

El muri la anul 1728, de 78 ani; și avu un fiu **BADEA DIN FEDRELESCIORI** pe care'l citéză cu tatăl său (ca copil), un document din 1673; și pe **IORDACHE POPESCU** vel **Vornic**, îngropat la Radu-Vodă, și citat într'un act din 1731 când murise, al soției sale **SAFTA**, prin care ea dăruște o parte din Clejanî. (mon. Vieroș Arh).

Probabil frate (?) cu Vornicul Popescu este: **NEDELCU PAHARNIC POPESCU**, care trăia pe la începutul secolului XVIII, și al cărui fiu era **MATEI PAHARNICUL**, citat act. din 1701. Puțin mai târziu (1726), întâlnim în documente pe **STATE POPESCU** vistier și soția sa **Safta**. S'ar putea să fie fiul precedentului, dar n'avem nici o dovadă.

Fiul lui **Matei**, al cărui nume nu'l cunoșcem, e tatăl a două surori: **Zoița** și **Maria**, «nepôte dé fiu lui **Matei Paharnicul**».

Aceste două surori **Zoița** și **MARIA Popescu**, sunt ultimele descendente ale familiei. Cea d'ântăi emigră la anul 1774 în Rusia, după cum se constată pe actele procesului dintre ele. **Maria** muri la anul 1805.

Acésta avu o fică **SULTANA POPESCU**, prin care se stinse acéstă mare familie. În 1805 erea între dînsele un înteressant proces, în care se vorbea de câte-și trele, cum și de filiația până la **Nedelcu**. Intre altele, **Maria** contesta acesteî din urmă legitimitatea. **Sultana** a murit se pare după 1830.

PRAJESCU

(MOLDOVA)

Veche familie din Moldova, a cărei filiațiune probată începe din al XVI secol (1500), și din care eșiră mai mulți boeri însemnați. —

LUPU PRĂJESCU mare clucer, avea de soție pe Safta nepoata lui Simeon Stroici, care și botează pe fiul lui Prăjescu. În urmă el moștenește întreaga avere a lui Stroici, care n' avu copii. — A rămas un zapis (înscriș) din anul 1600, prin care acesta îi dăruiește satul Miclăușanii cu țigani după dânsul, lui Lupu.

NICOARĂ PRĂJESCU, boer însemnat, vel vistiernic al Moldovei la anul 1610 (7118 Ghenar 16), împreună cu Boul, etc. — El primește la 1606 fiind vel Logofăt, de la Eremia Movilă Voev. stăpânire peste mai multe părți de moșie din Scheia și Oborocenii (13 April. 1606) și peste Stețcanii din Roman, vechea moșie a familiei. (Documente. de la Academia rom.)

VORONTAR (sau Vârnotar) PRĂJESCU, este trecut în lista boerilor mari de sfat ai Moldovei, în anii 1606, 1607 și 1619, ca mare Comis al Mold. (v. Uricar, tom. XVIII).

SAVIN PRĂJESCU, vel vornic al țării de jos, se află printre moștenitorii Hatmanului Esaia Balica, care lăsase o avere imensă, — împreună cu Lupu Prăjescu, cu Ionașcu și Ștefan Prajeștii. — IONAȘCU Prăjescu erea vel postelnic.

STOLNICUL ȘTEFAN PRĂJESCU, pe care'l găsim cu titlul de mare stolnic în 1610—12 (7118—20), a avut 2 fiu. El cumpără de la un Petriman o moșie, pentru care a rămas mărturisirea boerului Pavel parcalabul de Orhei și alții,

din anul 1606. (Docum. Academiei.) Ceî doi feciori ai sîi
aû fost: Gheorghe şi Ioan.

GHEORGHE Prăjescu, la anul 1641 scrie un zăpis al sîi,
în româneşte.

Despre ION PRĂJESCU vorbeşte letopiseţul Moldovei la
anul 1651, când se face nunta ficeii lui Vasile Lupu, Ro-
xanda, cu faimosul Timuş, Hatman al Cazacilor. Cât timp
Hatmanul stete la Iaşi: «nepoţii lui Vasile Vodă, feciorii
lui Gavril Hatmanul şi ai lui Giorgi şi den feciorii de bo-
eri de ţeară, Niculaî Buhuş şi Ion Prăjescu, toţi acolo în
Cehrin pentru Timuş erea zălog....» — (Miron Costin. let.
Cog. I, 322).

În domnia lui Ştefăniţă Vodă fiul lui Lupu, (1659), ve-
nind Mustafa Paşa de Silistra la Iaşi, letopiseţul ne spune
că el acuză de hainie pe Domn, pentru luptele ce avusese
cu Constantin Voev. al Munteniei şi cu Cazacii, iar Paşa:
«la plecare aû ales dintre toţi boerii pe Toma Vornicul,
pe Şeptilici Hatmanul şi pe PRĂJESCU VORNICUL şi i-aû
luat în pază; şi până n'aû dat câte-va pungii de bani nu
i-aû slobozit pe aceştii boeri, însă de la marginea ţerii....»
(I, Costin M. p. 370). Paşa, în urma reclamaţiunei lui Ste-
fan, fu chemat la Țarigrad, şi d'abia scăpă de a fi deca-
pitat pentru acea faptă.

DUMITRAŞCO PRĂJESCU, erea biv-Postelnic la an. 1673, când
căpătă dreptul de a face un pod peste un rîu pe moşiile
sale, fiind în proces cu boerul Hăbăşescu. (Doc. Acad.)

E de observat starea înfloritoare în care găsim această fa-
milie, prin mulţi din membrii ei, în jurul anului 1600, şi
de atunci până în secolul actual.

În zilele noastre: — IANCU PRĂJESCU, † 1895 în vîrstă de
104 ani. Însurat cu Profira Negri, are două fice, descen-
dentele actuale ale familiei: Sultana căs. cu C. Miclescu, şi
Maria cu Ant. Doiciu.

PREJBEANU

(VALACHIA)

Familie originară din Oltenia, încă de prin începutul sec. XVII, având ca moșie satul Preajba din Romanați.

Boerul PREDĂ PREJBEANU, la anul 1720 era căpitan de plasă în jud. Romanați, după cum relatează rapoartele administrațiunei austriace. (Hurmuzache, Doc.)

Pan PREDĂ PREJBEANU, de sigur fiul său, mare PAHARNIC în divanul Valahiei la an. 1775 sub Vodă Ypsilanti. (Doc. Ureche. etc.) Tot «paharnicul Prejbeanu» era ispravnic de Argeș la 1782, Ianuare 4.

PAHARNICUL ION PREJBEANU, în actualul secol, era însoțit cu Eufrosina fca Profirei Kretzulescu, a lui Serezli. El avu copii pe: Elisabeta C. Vidrașcu, Profira Cătuneanu, și: — MATEI PREJBEANU, însoțit cu Haritina Lahovary, având o singură fată: Maria Scarlat Yarca. —

Până în zilele noastre trăiau la Caracal: — MIHALACHE PREJBEANU †; și fratele său..... PREJBEANU, fost înalt magistrat, care avu 4 copii: Zoe căsăt. Jianu, Caterina Quintescu †, Constanța Jianu, și IORGU Prejbeanu, ultimul descendent al familiei.

Maî sunt alți, în Oltenia, cari au uzurpat numele după moșia Preajba.

PRISICEANU

(VALACHIA)

În divanul boeresc al lui Ștefan Vodă Cantacuzino, la anul 1714, se află ca vel CLUCER ȘERBAN PRISICEANU (doc. din 15 Iulie 1714). Peste puțin timp (1716), atunci cu venirea «catanelor» Austriace în țară sub comanda unui Mihul, și venind o parte din ele spre Pitești: «făcea multe rele, și afară de jafurile ce făcea, și boerii numiți au omorât, pe Șerban cluceriul Prisiceanul, pe Grigore Vladescul vistier, și pe Preda postelnicul Isvoranu, și pre alți mulți». (Radu Popescu vornic; Cronica magaz. ist. IV, 55).

În lista boerilor cari au contribuit către administrația Austriacă, se află la 1719 în Dolj: PĂRVUL PRISICEANUL și ȘERBAN, acest din urmă probabil fiul celui ucis sub Mavrocordat de Nemți. (Hurmuzache; doc. tom. VI).

În actul pentru desrobirea vecinilor din Moldova, dat de Pr. Constantin Mavrocordat la 1749, între alți boeri și călugări iscăliți e și: Γρωγόριος Πουρουχάνος călugăr, poate din această familie, înrudit cu cei de sus.

Boerul PRISICEANU (poate Șerban II), a avut de soție la începutul sec. XVIII, pe fica paharnicului Drăghici Brățășanu, din care se nascu apoi: BARBU PRISICEANU (1760).

Din această familie, originară de prin Oltenia, mai există încă descendenți autentici.

PROROCEANU †

(VALACHIA)

Această familie, stinsă în secolul trecut prin cel mai cunoscut din membrii ei, a existat în decursul întregului secol XVII. Ea este o ramură din familia BĂLĂCEANU; și avea veche proprietate satul Șerbănești din Olt, între documentele cărui găsim notele de mai jos. (în archiva St. doc. cit).

La anul 1600 se citează boerul DUMITRU DIN PROROCÎ, amintindu-se în acelaș an de sora sa care murise înainte de acea dată, MARIA Călugărița. Părintele acestor doi nu e arătat.

Mai târziu, în zilele lui Matei Vodă Basarab, trăia DRAGULIN logofătul din Prorocî.

În fine, o filiațiune scurtă se stabilește de la :

RADU CLUCERUL, boer din Prorocî, dovedit împreună cu soția sa Anca la anul 1654; mai adevărindu-se încă prin acel document cei doi fii ai lor: DUMITRAȘCU — și

PAPA POSTELNIC de Prorocî, însurat cu jupâneasa Maria, care după moartea soțului ei, se călugări sub numele de Marta Monahia, după cum arată un act din 1695 (același doc. Arh.) când trăia încă.

Doi fii ai săi, la acea dată (1696) muriseră deja. Ereaș : IORDACHE și PREDĂ; un al treilea eria în viață, și anume boerul - PAPA PROROCEANUL.

După anul 1635, între documentele monăstirei Horezul (Archiva Stat.), întâlnim pe Jupâneasa ELINA Proroceanca, soția lui DRAGOMIR vel-vornic, din această familie.

PREDĂ PROROCEANUL marele oăpitan, este bine cunoscut în cronica țerii din timpul domniei lui Brâncoveanu, la anul 1693. El eria fiu al postelnicului Papa Proroceanul, cum am văzut mai sus. — Împreună cu Bălăcenii, de la 1690 când Nemții cu generalul Heissler veniseră în țară, Proroceanu eria din partea

lor. «Haisler generalul mergând spre București, a trimes înainte pe Magne Groful generalul cu o seamă de oaste călărime, și cu dînsul împreună erea Preda Proroceanul și Matei Bălăceanu vîru-său, povește fiind cel alt Bălăceanu Constantin tot erea cu Haizler.» (Radu Greceanu. — Cronică). După ce venîră în București, povestește cronicarul că luară de la Drăgănești pe doamna lui Șerban W. Cantacuzino: «fiind din cei ce erea cu Constantin Bălăceanul, anume Barbul Bădeanu i Preda Proroceanul vîru-său.»

La 1683, Constantin Cantemir domnul Moldovei, voind să dea jos pe Brâncoveanu, aduse la sine în Moldova, pe boerii pribegii din Ardeal, între cari: Preda Milcoveanu, Staico paharnicul, Preda Proroceanu și alții, trimițându-i la Poartă să pîrască pe domnul Brâncoveanu W. aflînd de aceasta, trimise daruri și bani la Poartă, iar în schimb avu pe acei boeri legați în lanțuri, și aducându-i la București îi judecă de mai multe ori în divan, după care Staico fu spînzurat afară din București, Preda Proroceanul la Ruși, iar cei alți trei fură puși în Ocne.

Cronicarul descrie cum Preda Proroceanul erea îmbrăcat după moda occidentală de atunci, cu perucă albă, și cîsme resfrînte: «portul cel Nemțesc (sau să zic nebunesc) ce-l purta Preda de Proroci, că avea chică (coafură) nemțească..., și cîsmele cele nemțești cu pîtenii lungi, ce le purta....» (magaz istoric, t. V p. 120).

După ce fuseseră prinși în Țarigrad și aduși în fiare la București, domnul după ce-i muștră, ordonă să fie duși la monăstirea Snagov; iar Milcoveanu, Iaxa și Hațag la ocna, de unde se liberară peste un an. — «N'au trecut multă vreme, și pe Proroceanu l'au trimes la Rușii-de-Vede de l'au spînzurat la Țiua târgului; așîderea și pe Staico l'au adus într'o noapte în târgul din afară al Bucureștilor, și l'au spînzurat în Ți de târg *). Acest sfârșit au luat acești boeri...».

Prin Preda de Proroci care n'au copii, se stinse această familie.

*) După pravila țerii, ce se citi cu ocazia muștrării lor, în divan: «Boiarul care va umbla în potrive Domnului și a țerii, să-l spînzur și să-i facă spînzurătorile mai înalte cu un cot de cât ale oamenilor proști...»

RACOTTĂ

(VALACHIA)

Familia Racottă derivă din familia Lecca, și anume:

MARELE ARMAȘ GHINEA RACOTĂ, erea fratele Spatarului Lecca (tatăl lui Preda), și ambii «nepoți lui agă Leca de sub Mihaï Vv.», după cum arată precis un document din anul 1620. (docum. fam. Ghika, acad.) Ghinea Racottă care erea biv-mare Armaș la anul 1620, fiind frate cu spatarul Lecca, erea ast-fel fiu vestitului agă din timpul lui Mihaï. Nu știm însă în ce împrejurări a luat numele de Racotă; poate după o moșie sau o simplă poreclă.

Urmașul său trăia în acelaș secol: — FIERA RACOTĂ MARELE VISTIER. La anul 1683, din ordinul lui Șerban Vodă erea însărcinat cu hotărârea moșiilor lui Matei aga Filipescu din Teișani, și ocinele ce se vor găsi. (Doc. Arhiv. St. mon. Vieroș). —

Urmași acestor vechi boeri, descendenți în zilele noastre ai familiei, au rămas frații Racottă: — ALEXANDRU (1819 † 1899) fost militar; HARITON †, fost prefect; † COSTACHE, † IANCU, ofițeri în cavalerie; și

VASILE RACOTĂ (act.) al cincilea dintre frați, fost căpitan de cavalerie. Căsătorit cu o Romanescu (†), are 2 copii: NICOLAE Racottă, și o fică măritată cu George Goleșcu.

RACOVITZA

(MOLDOVA — VAL.)

Familie mare din Moldova, și care dete țerii mai mulți Principi. Ea se află printre boerii Moldovei, încă din secolul XV sub Ștefan W. — În privința numelui, iată ce spune C. Sion: «adeverata poreclă a Racovițeștilor este *Cehan*, și s'aŭ poreclit Racovitză, pentru că străbunul Racovițeștilor bătrâni, într'o bejanie fiind fugită maică-sa cu el îngreuiată, l'aŭ născut în fundul Racovei, și din botez pentru pomenire l'aŭ numit Racovitză». (Arh. Mold. p. 295). Dăm aceasta ca simplă tradițiune care a rămas în neam. — Mai multe moșii cu numele de «Racovițești» aŭ fost stăpânite de această familie; iar sub Ștefan cel mare un strămoș al lor se distinse în răsboac, fiind răsplătit de domn. —

Marele Logofăt PAN PETRU RACOVITZĂ, ocupă această mare demnitate a Moldovei în prima jumătate a veacului XVII. La anul 1651 el muri și fu îngropat la biserica din Bodești (Neamtzu), zidită de dânsul și unde se află și epitaful său. Tot acolo se află Knezina Ileana, soția sa, de la care avu doi fii, pe boerii TOADER și ZOSIM Racovitză.— (Ep. Melhisedec. Not. din M. etc.)

NICOLAE RACOVITZĂ MARE LOGOFĂT, la anul 1673 în timpul lui Petriceicu W. sub care erea cancelar al Moldovei, Vizirul aflându-se în țară în așteptarea Polonilor «aŭ trmes la Petriceicu Vodă de aŭ cerșit zălog boeri. Ci aŭ trimes Petriceicu W. pre Nicolae Racovitză logofătul, și pe Ioanașcu Balș vornicul de țara de sus și pre Caraiman căpitanul...». (N. Costin — Letop. t. II, pag. 9)

Fiind ast-fel ostatică, fură rău tratați de Turci, cum spune tot cronicarul.

Marele VORNIC ION RACOVITZĂ, (fiu ? frate ? al preced.). boer însemnat al Moldovei, ca mare Vornic. El avu de soție pe fica lui Toma Cantacuzino din Moldova, și mai mulți copii. După cum ne transmite Neculce, el erea aliat cu Const. Cantemir, sub care trăia (1685), fiul său Mihaï având de soție pe Safta fica lui Cantemir; și tot acesta botezase pe un fiu mai mic al lui Racovitză (v. letop. Mold. II, p. 243). — În afară de două fete: Tofana a spatarului Ilie Enachi, și N... soția lui Cântacuzino Deleanu; marele vornic Racovitză a avut doi fii, din cari se desfăcură două branșe: Dumitrașco și Mihaï.

HATMANUL DUMITRAȘCO Racovitză, e menționat adesea de cronicari în timpul domniei lui Grigore Ghica în Moldova (1627-33). Așa, după venirea acestui principe, el lasă demnitatea de Hatman tot lui Racovitză, care «erea lipsit de nădejde ca să mai aibă vr'o milă de la vre-un domn străin, socotind că va fi în prepus pentru frate-său Mihaï Vodă.... dar au rămas Dumitrașco Hatmanul hodinit, și la mila domnului cu tot neamul lui, avându-i în cinste și dragoste». (letop. III, 160). — În urmă, Racovitză cu ajutorul unui corp de Tătari rătăci prin Basarabia și Moldova în potrivea acelui domn, dar fu prins, tovarășii săi aspru pedepsiți: «...dar Grigore Ghica ca un milostiv și adevărat creștin, nu că i-au făcut vre-o răutate,.... ci pe urmă l-au ertat»... (Amiras. t. III, 167, letop.) — Lupu Drăguțescu, partizan al său, fu însă spânzurat, și chiar în aceea zi muri și Hatmanul Racovitză «la care s'au arătat drept județul lui Dumnezeu» (anul 1728).

La anul 1694, el erea vel clucer în Valachia, cu care titlu îl găsim iscălit într'un document (15 Oct.) pentru așezământul monast. Sinaia. (doc. mon. Sinaia). — La 1715 e Hatman al Mold. Copii săi și ai soției sale Ilinca Cantacuzino, au fost: — două fete, soțiile lui G. Balș și Ion Bogdan vornicul; apoi, Radu, Dumitrașco și Ioniță.

MARELE VORNIC RADU RACOVITZĂ (1708-1762). — La 1727 Grigore Ghika întărind pe tatăl său ca Hatman, îl face pe dânsul vel jicnicher, și pe Bogdan cumnatul său, medelnicher; iar apoi îl numește staroste de Cernăuți, în semn de încredere. — În 1743 ca mare vistier al Mold., sub Ion Mavrocordat, e trimis de acesta ca împreună cu Hatmanul Razu și cu Vornicul Em. Costaki să meargă la Constantinopol spre a arăta Porței că e iubit de țară, și a controla cheltuelile agenților: «fiind-că cereau bani neîncetat și nu se mai săturau». — Boerii, în aranjarea afacerii promisera bani Vizirului, lucru care la întoarcerea lor în țară supără pe domn, mai ales când veni un bumbașir spre a incasa banii; boerii fură puși la închisoare și siliți a răspunde banii, pe cari Mavrocordat nu voia să'i plătească. Nu mult după aceasta, Principele fu mazilit. (Fotino. Ist. t. III, p. 104) — Radu Racovitză la 1750 e mare vornic. În 1762 zidește monăstirea Răducanu (T. Ocna) din jud. Bacău, după numele său. Pe peretele bisericii se citește sub o rugăciune-inscripție, și versurile:

«Après avoir réglé les fortunes publiques

«J'ai donné des leçons aux plus grands politiques».

(Ep. Melhised. — Not. arh. din M.)

Radu Racovitză lăsa numai *trei* fice, — Fratele său:

VORNICUL DUMITRAȘCO R. e stabilit în Valachia, unde'l întâlnim pe la anul 1782 ca mare vornic al țării de sus; ca mare logofăt la 1775; ocupă mai multe demnități sub domnii Fanarioți. Soția sa era Despa Palada, de la care se nascură: o fată, care luă în căsătorie pe Istratie Cretzulescu; și un fiu, de asemenea numit: — DUMITRAȘCU Racovitză sau Dumitrache, mare paharnic la anul 1783; iar la 1814 mare-Vornic al Valahiei, sub Vodă Caragea. (v. urmașii mai jos pag. 412).

Mare CLUCERUL IONIȚA Racovitză, al treilea fiu al Hatmanului Dumitru, avu de soție pe Elena, fata boerului Razu, având două fete. —

Al doilea fiu al Vornicului Ion Racovitză de la 1685, și fratele Hatmanului, era:

Pr. MIHAIL RACOVITZA W. Cehan, domnul Moldovei în trei rânduri: 1704-5; 1707-10; 1716-1727; apoi în Valachia 1730-31; și 1741-44. — În total domni de 5 ori, cam 17 ani.

Cea d'ântâiu domnie la 1704, o perdu prin cererile enorme de bani ce veneau de la Vizirî. În cea de a doua, el se unește cu Petru cel Mare, ca și Brâncoveanu, spre a se scăpa de intrigî. Regele Carol al Suediei însă îl semnalează Porței, care'l mazilește în Noembrie 1709. — A treia domnie a sa în Moldova, ținu mult pe acele timpuri, peste 11 ani. Racovița bate o armată de germani la Cetățuia lângă Iași, ajutat de o trupă de tătari, și decapitează pe comandantul lor Ferenz. Nemții fiind în război cu Turcii, căutau a prinde pe domn, după ce prinseseră pe Nic. Mavrocordat al Munteniei, dar trupele lui Ferenz fură învinse. Ca administrație, unii cronicari se plâng de birurile enorme ce puseseră Racovitză asupra Moldovei, și de cheltuelile ce făcea. În general această domnie a lui fu nenorocită, din multe cauze; poporul chiar se aliase într'un timp cu Nemții contra domnului, credincios Turcilor, ridicând chiar competitor la domnie pe Vasile Ceaurul.

Venind în Valachia peste un an (1730), fu acuzat și închis la Constantinopol. Grație schimbărei vizirului el scăpă. C. Mavrocordat plătise sume enorme ca el să fie omorît: Turcii luară banii și se mulțumiră 'să'l exileze la Mytilen. (Xenop. V, 68).

Peste 10 ani e din nou domn, timp de vre-o 3 ani.

Mihail W. Racovitză avu două soții: pe fata lui Const, Cantemir, și apoi pe a Dediului spătarul, boer viteaz, de neam Albanez, și care servi adesea pe ginerele său.

Safta Cantemir, care fusese numai logodită cu P. Costin e dată în căsătorie lui Racovitză la 1768, el fiind mare comis, și apoi stolnic: «numai că n'au avut parte, că n'au trăit mult cu dânsa, și i-a murit fiă-sa domnița Safta lui Cantemir.» (I. Neculce, cron. t. II, 233).

De la a doua soție avu însă 6 copii. Fete două: soția lui Scarlat Ghika și a boerului Negel. Băieți: Constantin V., Ștefan V., Ioniță și Mihail.

CONSTANTIN VV. RACOVITZĂ CEHAN, domni de două ori ca principe al Moldovei: 1749-53 și 1756-57; și de două ori al Valachiei: 1753-56, și 1763-64. — În Moldova ia măsuri pentru reimpoporarea cu cei emigrați, menținând totuși impozite mari. — Tot el retrase un imposit asupra «văcăritului», pe care îl desființă prin afurisenia a patru patriarhi, în fața poporului adunat la Iași. — Mai mulți greci aduși de dânsul, nemulțumiră pe boerii români, pentru care vre-o 100 emigrară peste granițe.

În Valachia întâmpină multă rezistență din partea Cantacuzenilor și a lui Dudescu, cari fără cauză, intrigau contra lui. El închide pe Mihaiu Cantacuzino; dar puțin după aceia moare, după uni de o indigestie, dar în realitate otrăvit de dușmanii săi, (1764), care susțineau că s'a otrăvit singur în delirul frigurilor.

Fratele său Ștefan îi urmă la tron în acelaș an.

ȘTEFAN RACOVITZĂ VOEVOD, principe al Valachiei 1764-65. Grecul Stavarache, Capukehaia al ambelor țări la Țarigrad, avea o mare autoritate la poartă, luând o mulțime de bani de la domn. El susține pe Racovitză, îndemnându-l la mai multe mari greșeli. Sultanul primi plângeri, și în acelaș timp dorind la comorile lui Stavarache, mizerabilul grec fu gătit.

Racovitză fu înlocuit, cu toate încercările sale de a se menține pe tron. — El avea de soție pe fica Hatmanului C. Ypsilante.

IONIȚĂ RACOVITĂ, fratele său, al treilea din fii lui Mihail W., avea de soție pe Smaranda Mavrocordat; — iar

Beizadea MIHALACHE RACOVITZĂ, fost mare DRAGOMAN al Porții otomane, erea cel mai mic din frați. Insurat cu o Șutuleasă avu foarte mulți copii. La 1815 (Oct. 13) e în divanul Valachiei ca mare logofet al țării de sus, etc. — Dintre copii săi:

a) ALEXANDRU RACOVITZĂ, căsătorit cu Anica Golescu avu mai mulți copii: o fată căsătorită cu Trăsnăa, Elena cu generalul Dr. C. Davila, CONSTANTIN, MITICĂ și ALE-

XANDRU Racovitză, Felicia, și Zoe Grant; — reprezentanți ai ramurei de aci.

b) GRIGORE RACOVITZĂ, însoțit cu Cleopatra Brăiloiu.

c) NICOLAE RACOVITZĂ, avu un singur băiat, pe NICOLAE Racovitză, care la rândul său avu 2 fii: Ioan și Iacob, ambii decedați. — IOAN lăsa trei băieți: IOAN, căpitan de infanterie, MIHAI, căpitan de artilerie, și DIMITRIE. — Iacob fiul al doilea al lui Nicolae, †, are 2 fii: GEORGE, procuror al trib. Vaslui și CONSTANTIN, căpitan de artilerie.

d) IANCU RACOVITZĂ, alt fiu al lui Beizadea Mihăiță, se însoțește cu o Damari. Cel mai mic dintre frați, a fost părintele Meletie, care după cum se vede s'a călugărit, și fu apoi arhieru la Sf. Spiridon.

e) SPĂATARUL CONSTANTIN RACOVITZĂ, fratele preced. și unul din fii lui Mihăiță. A rămas din 30 Martie 1815 o anafora a boerilor către domn, prin care se dovedește vechimea și stăruința neamului Racovițesc: «drepti fii ai patriei aceștia și cei adevărați pământeni evgeniși», în urma cererii boerilor spătarilor Constantin și Iancu Racovitză și cei alți frați ai lor.

Domnul prin semnătura sa, face recunoaștere acelei anafore, păstrată în familie. — În ea se mai spune că: «...toate moșiile ce au avut neamul Racovițesc în coprinul Moldovii, l'au jertfit după vreme spre înzestrare monăstirilor din pământul acesta; cum povățuesc întru aceasta hrisoavele....».

Spătarul Constantin R., a avut doi fii: GHEORGHE, (1800-1864), soție Maria Veneri, † fără băieți; — și

IOAN RACOVITZĂ, n. la 1797, † la 1854, care însoțit cu Smaranda Alcaz, avu doi fii: NICOLAE, n. 1830 † 1894 și:

GHEORGHE I. RACOVITZĂ, născut la 1839, mare proprietar la Iași. Are fiu pe: EMIL RACOVITZĂ, n. 1868, doctor în științe. În 1898-9 face parte din importanta expediție belgiană de explorare antarctică, cu vaporul Belgica.

La biserica Colțea din București e îngropat DUMITRAȘCO

R., fiul lui Dumitrașco, din ramura cea altă a familiei care locuia în București. O inscripție modernă țice: «Mormântul familiei princiare Racoviților. — În care repausă ALEXANDRINA K. Șuțu născ. Racovitză, reposată la $\frac{2}{14}$ Aprilie 1866 în București, cu toți frații și surorile ei, tatăl său Dumitrașco Racovitză, măsa Smaranda născută Ypsilanti, mătușa sa Luxandra Văcărească născută Racovitză. Erijat de fiul rep. Luxandra R., Grigore K. Sutz». ».

Tot acolo se află și mormântul de asemenea cu inscripție, al polcovnicului D. Racovitză, cel din urmă din branșa sa.

RIOȘANU

(VALACHIA)

Boerul BARBU RIOȘANU («Ryesanul»), la anii 1719 și 1720 erea Ispravnic în județul Gorj, după cum dovedesc rapoartele și listele boerilor Olteniei din timpul ocupațiunei imperiale Austriace. — În 14 April 1732, erea MARE CĂPITAN, și'l găsim într'un document semnat în T.-Jiū de vornicul Săulescu de Gorj, către Cornești, cu recomandăția expresă să nu măi împresoare moșia lui Rioșanu, fiind rămași în judecată. (v. Hurmuzache, Docum. tom. VI; și ale Academiei).— Se zice că Rioșenii s'ar fi trăgând din Radu Calomfirescu, căpitanul lui Mihaî.

În 1745, DRAGHICI RIOȘANU zălogește niște Țigani pentru bani împrumutați (8 Sept. 1745) fraților săi: — CONSTANTIN și RADU RIOȘANUL. (Doc. Academ. r. an. 1745).

Din branșa principală de la Crajova, descendent din Barbu și fiul său Radu, trăia la începutul secolului: boerul RIOȘANU, care însurat cu Uța Otetelișanu, a avut copii pe: IONIȚĂ Rioșanu, a căruî fică e Zoe; Marghioala Urdăreanu; și CANUȚ Rioșanu †, care are fiu pe: BARBU RIOȘANU (act.), căsătorit cu Smaranda Poenaru, având măi mulți copii. —

În București, dintr'o ramură a familiei, erea :.... RIOȘANU fost paharnic, crescut de Vilara consilierul intim al lui Vodă Bibescu. Căsătorit cu Zoe Isvoranu, erea înrudit cu Coțofenii și Slătinenii; și avu fiu pe: — MIHAIL, și ALEXANDRU RIOȘANU, avocat, căsăt. cu Zoe Porumbaru; având fiu pe: GRIGORE Rioșanu, și 6 fice. —

ROSETTI - (Bibica)

(MOLDOVA)

Origina familiei acestea de sigur e înrudită cu a celor alți Rosetti.

Origina adevărată a ambelor familii, deosebite încă acum 300 de ani, e italiană, și refugiată de secolă la Constantinopol. (v. Rosetti).

Cel d'ântăi cunoscut dintre acești Rosetti în Moldova, e LASCARIS ROSETTI, pe la 1629, însurat din Țarigrad cu fika lui Ioan Cantacuzen, Bella. Fiū al lui Lascaris, care erea renumit la Constantinopol prin averea și calitățile sale, și care a fost mare Logotet al Patriarhatului, erea :

Pr. ANTONIE ROSET VODĂ, Domn al Moldovei de la 1676—1678; fost sluger-mare sub domnia lui Petriceicu Vodă, când erea numit «Kiriță Draco». El făcu îmbunătățiri orașului Iași, unde între altele aduse apa prin oale; și domni cu blândețe. Nu putu însă sta pe tron mai mult de doi ani, căci fu silit să'l părăsească, din cauza opozițiunei boerilor. Erea contimporan cu Cuparul Roset, capul celei alte familii a Roseteștilor. Din patru copii ce avu : Alexandru, cel mare, muri fără copii; GEORGE al treilea avu numai o fată Păuna, căsătorită cu fiul lui Șerban Vodă Cantacuzen la 1709; ELENA, se mărită cu un Rangabe; — iar

IOAN ROSETT, fiul al doilea în vârstă al lui Anton Vodă, însurându-se cu Elena Mavrocordat, avu 3 copii: Maria măritată cu Const. Șuțu; MIHAIL, mare spătar în 1739 († 1741), fără copii; și Nicolae. — Ioan Rosetti a murit în 1722.

MARELE SPĂATAR NICOLAE ROSETTI, cunoscut prin 1753 cu acest titlu, e fiul lui Ioan. De el se știe că a avut 3 copii: Eufrosina, al cărui copil erea Principele (?) Manuil; COSTACHI BIBICĂ, vel Postelnic în divanul lui Gr. Calimah la anul 1767; — și

SCARLAT ROSETTI sau Carol, supranumit BIBICA, de unde și derivă supranumele acestei familii. Carol Roseti erea armaș mare în 1758, pe urmă fu mare spătar și apoi Dragoman al Porței, în anul 1812, și în acelaș an trimes al Domnului la Poartă. Intr'o scrisoare către regele Prusiei, Boschiovicî spune că agentul de atunci al Hospodarului Valachiei, anume Bibica, fusese disgrațiat și trimes în exil la Angora, pentru că ar fi intrigat în afacerile Patriarhieii. Francezii aveau în el un bun prieten. (1812) —

Von Miltitz, într'o scrisore către reg. Prusiei, din 10 Aprilie 1821, zice de moartea lui :..... «Acelaș principe (al Mold.) a omorît cu propria'i mână și în felul cel mai grozav, în momentul când se declarase rebel, pe boerul Bibica, un bătrân respectabil în toate privințele, care îi dăduse sfat pe față în potrive partidei funeste pe care a luat'o.....» (N. Iorga; Fragm. III, 574.)

Fiul lui Scarlat Bibica a fost: — IOAN BIBICA-R. (1750-1840), care avu cu totul 10 copii: Constantin, George, Scarlat și Alexandru; și 4 fete.

Beldiman în Tragodia sa, spune că Bibica se purtase cu cruzime în timpul Eteriei, fiind ispravnic de Piatra, și îl critică cu violență.

GEORGE BIB.-ROSETTI, fiul lui Ioan Bibica, intrând în armata austriacă se distinse până la gradul de general-major, cu care grad muri în 1875 la Viena.

CONSTANTIN, fiul precedentului, e tatăl Colonelului VASILE BIBICA-ROSETTI, n. 1839. A luat parte distingându-se în campania română-turcă din 77-78, ca colonel de cavalerie. † 2 Aprilie 1899 București.

ARISTIDE, fiul mai mic al lui Ion Bibică, (n. 1802) căsătorit cu Ortensia Ghyka, locui mult timp în Grecia și avu 4 copii: — 3 fete, și pe GEORGE B.-ROSETTI, inginer.

ROSETTI

Familie în Moldova din secolul XVII, venită din Constantinopol unde era reputată printre cele mai nobile. — Origina ei este italiană din evul mediu: pe la 1310 a pierit în luptele lui Henric VII cu cetățile din Italia, între cari Florența și Roma, cavalerul Rosetti, din partida adversă Impăratului, a guelfilor. — În Italia mai există încă o ramură a familiei, care a dat mai mulți oameni celebri în litere și arte. —

Cea altă branșă din Moldova, care mai târziu se numi «Bibica», era fără îndoială despărțită din aceasta de pe la începutul secolului XVII.

Pe la 1650 era cunoscut în Moldova: CUPARUL ROSETT, care a jucat un mare rol pe timpul domnilor din epoca sa. În timpul lui Eustratie Dabija W. și Duca, era boerul cel mai cu vază la Poarta Otomană și de multe ori mergea în soliile pentru alegerea Principelui, demnitate ce ar fi putut ori și când să aibă pentru sine. Sub Cantemir cel bătrân, formase un fel de partidă în jurul său și al Domnului, prin marele renume ce avea; și tot prin stăruințele sale făcù să se ucidă Miron și Velicico Costin.

Urmașii acestora își răsbună rău sub Constantin Duca, asupra caselor lui Iordache Rosett și a Hatmanului Bogdan, partizanul său. Sub Antioh W., Roseteștii revin la putere. Iordache Cupariul Roset, a avut cinci băieți: — LASCAR, care a fost mare spătar și apoi Caimacam, și care avu de fiu pe AGA GEORGE ROSETTI. — MANOLACHI Capukehaia; — George mare vistiernic și Postelnic; — MIHAI, și SCARLAT, amândoi Capukehaia la Poartă.

Ramura din Valachia:

Ramura Roseteștilor din Muntenia se trage din al doilea fiu al Cuparului Roset:

GEORGE ROSETTI (IORDACHE) MARE VISTIER, fost și mare Postelnic al Moldovei, înșurat cu Maria fata lui Eustratie Vodă Dabija, † la 1720. A avut 6 copii, din cari două fete: Caterina și Victoria. — Din băeții vistierului George: al treilea, numit ca și tatăl său, n'avu posteritate; al doilea fu CONSTANTIN MARELE LOGOFET, de care se trag mai multe ramuri din Moldova (veđi *Solescu, Ciortescu, Bălănescu, Rosnovanu*).

COMTELE NICOLAE ROSETTI, nepotul cuparului și fiul mai mare al Logofetului George. Primi titlul de comte al Imperiului German la 1733. Erea înșurat cu fata lui Constantin Brâncoveanu, Ancuța, de la care avu 1 fată și 3 băeți. Cronica ne spune că la 1716, boerii munteni ne mai răbdând asuprelile lui Nicolae V. Mavrocordat, fugeau din țară; doi-spre-zece trecură în Moldova, printre cari: «Nicolae Ruset logofetul, ginerele Brâncoveanului, Dedulescu vistiernicul și doi feciori ai lui Asan călăraș..», fiind primiți cu cinste de Mihaï Racovitză Vodă.

Copiii comtelui Nicolae au fost: — 1. Maria căsătorită cu Banul Argetoianu. — 2. CONSTANTIN R., ai căruï patru fii se stinseră fără posteritate: Ioan, Comtele SCARLAT (1802-1872) (cunoscut sub numele de «Graf Rosetti»), Alexandru, și Nicolae, n. 1825.

3. Comtele SCARLAT ROSETTI, al doilea fiu al lui Nicolae comitele, dede naștere la o branșă, alături cu a fratelui său mai mic Alexandru, anume prin fiul său: DUMITRU Rosetti.

Fiul acestuia a fost vornicul RADU ROSETTI (1820—1868), fost magistrat, prefect în mai multe rânduri, etc. Dânsul avu cinci fete și un fiu: — a. DUMITRU ROSETTI (Max), publicist, ziarist, f. deputat. A publicat: «Cronice», «Dicționarul Contimporanilor». Fiul său este RADU Rosetti. — b. Coralia Săvescu, — c. Caterina Al. Budișteanu, — d. Ana Maiorescu, — e. Maria Negruzzi, — f. Zoe Bengescu. —

4. ALEXANDRU ROSETTI, mare logofăt și judecător al Divanului, căsătorit cu o Obedeancă, e fiul mai mic al comtelui Nicolae. — Ceî doi băeți ai seî ereau : DUMITRU, și

CONSTANTIN A. ROSETTI (1816—1885), om politic însemnat. În tinerețe se ocupa cu literatura. La 1843 fu numit procuror, după care plecă din țară; reîntors (1846) se căsătorește cu Maria Grant. — La anul 1848, membru în comitetul revoluționar, joacă un mare rol în această mișcare; În acel an e prefect de poliție, secretar al guvernului provizoriu, și fondează jurnalul «Pruncul Român». — În luna Septembrie, protestând contra regulamentului organic, e arestat de Fuad-Efendi și trimis la Orșova de unde 'l scăpă curagioasa sa soție. Istoricul Michelet a povestit acest mișcător episod.

Deputat în mai multe rânduri; fondator al jurnalului «Românul», e unul din principalii răsturnători ai lui Cuza. În guvernul de la 1866 e ministru de culte; apoi luând parte la marile acte politice, în 1878 e ministru de interne, apoi prezident al Camerei, apoi iar ministru în 1881. În timpul vieții sale, Rosetti a fost șeful partidului liberal.

Din căsătoria sa cu Maria Grant, avu 3 băeți: † MIRCEA (1850 † 1882) publicist distins; VINTILĂ n. 1853, f. deputat, director al ziarului «Românul». (Fică: Alina); și HORIA, avocat și deputat; are fiu pe: Constantin, și Maria.

— Aceasta e ramura munteană a familiei, descinzând din Comtele Nicolae Rosetti (1770).

Al doilea fiu al vel-Vistierului George Rosetti, decî frate cu Nicolae, a fost :

CONSTANTIN ROSETTI mările LOGOFĂT, boer devotat al lui V. Racoviță (1716), după cum spune și letopiseșul cu ocazia venirii tătarilor în ajutorul Domnului, contra lui Ferencz: «cu alți boeri nu s'aû încrezut despre venirea lor, fără numai lui Donicî Vornicul și lui Constantin Roset vel Paharnic». (Letop. Kog. pag. 60, t. III). C. Roseti a avut patru copii: Caterina, soția lui Const. Mavrocordat Vodă,

ANDREI logofătul, capul ramurei Roznovanu (vezi mai jos *Rosnovanu*); Hatmanul VASILE ROSETTI (4 băeți f. urmași); și: ȘTEFAN ROSETTI MARELE VORNIC, cel mai mare din fii lui Constantin, și tatăl a patru băeți, cari au dat naștere la câte o ramură din familia Rosetti în Moldova: — George Roset (vezi ram. *Solescu*); ION, însurat cu o Mano avind numai doi fii fără urmași (Alexandru și Vasile); Constantin (vezi ram. *Ciortescu*); și Ștefan (vezi r. *Bălănescu*).

Numele acestora s'au luat după moșiile, posesii ale familiei: Rosnov, Solești, Ciortești și Bălănești.

Ramura din Moldova:

Ramura Rosetilor din Moldova, pe lângă branșele menționate, și cari descind din m. Logofăt Constantin de mai sus, mai derivă încă din al treilea fiu al Cuparului Roseti: Manole, ai căruia descendenți au format alte branșe.

MANOLACHE ROSET, fiul cupariului, are un loc distinct în istoria Moldovei de la sfârșitul sec. XVIII. El începu a se face cunoscut de timpuriu. Duca Vodă (1672) ținea mult la familia Rosetilor care avea o mare influență pe acel timp, și pe care cronicari mai totdeauna o numește: «Cupăreștii», după numele lui Rosetti cel bătrîn, a căruia vază considerabilă trecu și fiilor săi. La 1684 Duca fiind domn al Munteniei lăsă caîmacam pe marele postelnic George saŭ Iordache Rosetti, după ce primise caftanul de la Pörtă prin Lascarache Rosetti. (magaz. istoric, II, p. 14) Sub Constantin Duca, 1701, Manolache era postelnic, și cronicile vorbesc împreună cu fratele său George. El este acel care prinse la Băcău pe regele Poloniei Stanislas Leczinsky, pe care îl pedete cu onoŭri lui Vodă Mavrocordat. Însurat cu Elena, fata vornicului Buhuș, a avut un singur fiu:

ȘTEFAN ROSETI MARE VORNIC. Domnind Mavrocordat, la 1712, ne spune cronicaru Neculce, că regele Stanislas Leczinsky venind din Pomerania, a trecut din Ungaria în Mol-

dova pe Trotuş «pe la Băcău la Mărgineni, pe la Ștefăniță Rosett vornicul, cu puțină omenie». — Peste cinci-spre-deci ani, la an. 1727, e lăsat de Grigore Vodă Ghica în locul său, caîmacam al țării împreună cu Logofăt Ilie Catargiul.

Vornicul Ștefan, continuă generația prin cei doi fii ai săi: George (veđi br. *Răducan*), și Ion. — ION ROSETTI a avut 2 băeți: Ștefan și George Medelnicerul Rosetti. (V. br. *Tetzcanu*).

COMISUL ȘTEFAN Rosetti, fiul lui Ion, însurat după Maria fata lui Krupensky, erea părintele a cinci copii, din cari două fete și 3 băeți: Grigore (v. branșa *Roseti-Filipescu*), George (v. br. *Orașanu*); și CONSTANTIN, (al căruî fiu Lupu, e tatăl lui MATEI, fără copii căsătorit cu o Grecenu).

După cum s'a putut vedea dar, ramurile descinzând din fiul lui Iordache vistierul sunt: cea din Valachia, Solescu, Ciortescu, Bălănescu și Rosnovanu.

Cele descinzând din capukehaia Manole prin nepoții săi, sunt: Tețcanu, Orașanu și Filipescu. —

— Rosnovanu.

Această ramură a familiei Rosetti, derivă din ANDREI R. MARELE LOGOFĂT, fiul lui Constantin, și nepotul aceluî Iordache Rosetti vistierul, despre care toate Cronicele Moldovei (1701) spun că fusese închis de Const. W. Duca și inimizii săi, împreună cu fratele său Manole Postelnicul și Lupul Costache: «cei mai capete din boeri», și apoi liberați de succesorul aceluia.

Andrei Rosetti avea frate pe VASILE ROSETTI Hatmanul, care avea porecla de «Cilibiul», fiind mare spătar la 1749, mare vistiernic în divanul lui Scarlat Ghica la 1757, și apoi Hatman 1770. — El mai era numit și Rosnovanu, care rămase apoi fratelui său Andrei și urmașilor lui. — Vasile Cilibiul a avut patru fii, fără posteritate: George, Vasile (1775), Oreste, popă, Lascar mare Vornic; și 3 fete.

Din logofătul Andrei, însurat cu fata lui Sandul Sturdza,

se născu: NICOLAE ROSETTI, mare Logofăt al Moldovei, 1775. Căsătorit cu Maria Ghika Delenî.

Marele Logofăt GHEORGHE ROSETTI (Iordache), fiul precedentului, la anul 1819 erea vel vistier al Moldovei, şi Prezident al Divanului. — † la 1836. De la soţia sa, fica lui Gh. Balş, a avut pe Nicolae şi Alecu.

— NICOLAE Rosetti-Rosnovanu, fost ministru de finance †, căsătorit cu Maria Ghika - Comăneşti a avut titlul de mare Logofăt. — Fiul său:

NICOLAE ROS.-ROSNOVANU n. 1843. Căsătorit 1. cu Ad. Cantacuzino şi 2. cu L. Vogoridès, având 3 fii: GEORGE, ANTON, EMANUEL.

— Vornicul ALEXANDRU ROSNOVANU, fiul lui Iordache, şi frate cu Nicolae I, avu de fiu pe:

Colonelul GEORGE ROSNOVANU n. 1832, om politic, fost militar, prefect, deputat, senator. În războiul din 77-78 s'a distins ca şef al cavaleriei divizionare. — Căsătorit cu Alexandrina Câmpineanu.

Proprietatea familiei e moşia Roznov din jud. Neamţu.

— Rosetti-Solescu

Logofătul Const. Rosetti avu de fiu pe Vornicul ŞTEFAN din care derivă încă: Ciorteştii şi Bălănescu.—Ştefan Rosetti a avut fiu pe: GEORGE Rosetti mare Vornic, însurat cu o Catargi, tatăl lui:

GEORGE ROSETTI, Marele POSTELNIC, însurat cu Caterina Sturdza şi capul ramurei Solescu. Din acesta se nascură:

1. DUMITRU, fost deputat;

2. TEODOR ROSETTI n. 1834, om de stat, guvernator al Băncei Naţionale a României, fost deputat, senator, ministru şi Preşedinte al Consiliului în mai multe rânduri (de la 1875); f. Preşedinte al Curţii de casaţie; actual Director al Băncei agricole. Căsăt. cu Pulcheria Beldiman.

3. DOAMNA ELENA, soţia Principelui Alexandru Ioan Cuza al României; — în fine:

4. CONSTANTIN ROSETTI, fratele mai mare al precedentilor, avu 2 băieţi: — GEORGE ROSETTI-Solescu, n. 1852,

diplomat, ministru plenip. la Belgrad, apoi la Petersburg din 1895; — și ALEXANDRU.

— Rosetti-Ciortescu

CONSTANTIN Rosetti, alt fiu al vornicului Ștefan Solescu și frate cu George, e capul acestei branșe. Căsătorit cu o Beldiman, avu 3 băeți: — Matei, † BENIAMIN, episcop de Roman; și

SCARLAT ROSETTI-Ciortescu. Acesta avu de asemenea 3 copii: 1. Alexandru; 2. Colonelul ȘTEFAN ROSETTI, care avu de fii pe: ALEXANDRU, ȘTEFAN și LASCAR; — și 3. SCARLAT Rosetti, fost senator, ai cărui copii sunt: două fice, și ALEXANDRU Rosetti.

— Rosetti-Bălănescu

Ștefan Rosetti, fiul Logofetului Constantin, avu un fiu numit de asemenea ȘTEFAN, din care derivă ramura ȃisă «Bălănescu». — Fiul lui Ștefan erea: PETRE ROSETTI-Bălănescul, care e citat de Vornic Beldiman în «Tragodia» sa, cu ocazia mișcării grecești de la 1821. El a fost mare Logofet al Moldovei; și e tatăl lui

NICOLAE ROSETTI-Bălănescu, n. 1829 † la 1884, fost ministru de externe (1865), etc. — El a avut doi băeți, reprezentanții actuali ai acestei ramure:

NICOLAE Rosetti-Bălănescu, n. 1865, deputat de Neamțu. Căsătorit cu Elisa Cornescu (fiu: Nicolae); și — PETRE ROSETTI-BĂLĂNESCU, fost magistrat. Căsătorit cu Zoe Cornescu.

Branșe din Rosetti, descinzând din Manolache Capucehaia (de la 1700), prin fiul său Vornicul Ștefan, și. urmașii acestuia:

— Rosetti-Răducanu

Ramura Răducanu (de la Radu = Răducănu) derivă din GEORGE ROSETTI, fiul Vornicului Ștefan și nepot al lui Manolaki.

Acest George Rosetti avu un fiu RADU, al cărui pronume s'a transmis de patru generații, și care avu de fiu pe: RADU Rosetti †, care avu 4 copii (actuali):

2 fete; LASCAR Rosetti; și RADU ROSETTI n. 1853, având de la soția sa născ. Bogdan, 3 fi: — RADU, ENRIC și EUGENIŪ.

— Rosetti-Tetzcanu

Ramură înrudită la origină cu precedenta, și care 'și trage numele după moșie. Primul Tețcan e: MEDELNICERUL GEORGE ROSETTI, fiu al lui Ion, fratele lui George Rosetti-Răducanu. — Insurat cu o Herească, avu un băiat: DUMITRU ROSETTI, ai cărui fi ai fost:

Ion (fără posteritate), Caterina, Elena și Constantin. — CONSTANTIN cel mai mare, se căsătorii cu o Romalo, din care avu pe: DUMITRU ROSETTI-Tețcanu (actual), căsătorit cu Alice Jora, având copii: CONSTANTIN și 2 fete.

— Rosetti-Orășeanu.

ȘTEFAN Rosetti, fiul lui Ioan și frate cu George Medlnicerul, a fost însuțat cu Maria Krupenski, cu care avu patru copii: unul Grigore (din care descinde ramura Filipescu), și cel-alt: GEORGE ROSETTI, din care derivă branșa Orășenilor. George Rosetti se însură cu Zamfira Donici, din care căsătorie avu 2 fete și 3 băeți: 1. GRIGORE, †, cel mai mare, are fiu pe GEORGE și 2 fete. — 2. CONSTANTIN ROSETTI are 3 băeți: Ercule, Emil și Nicolae; iar — 3. LASCAR Roseti, două fete.

— Rosetti-Filipescu.

Din GRIGORE, frate cu George Rosetti (v. Ros.-Orășanu), descinde ramura ȡisă Filipescu. Și anume din fiul cel mare al lui Grigore: DUMITRU ROSETTI, însurat cu Felicia Krupenski, din care a avut patru copii: VASILE, PETRE și două fice. — Grigore și Ștelan Rosetti, frații lui Dumitru n'au posteritate.

RUDEANU

(VALACHIA)

Maî multe împrejurări ne arată, că şi această familie erea de aproape înrudită cu Basarabii.

Ea ne apare prin documente şi istorie, deja pe la începutul secolului XVI, când trăia :

DETCO, boerul din Ruda, de care se aminteşte la 1525. El jucă un însemnat rol la Domniî de la finele secolului XV. La 1467 între boerîi lui Radu Voevod, găsim pe : Detco stolnicul.

Prin fiul său, BARBUL (?) (1530), avu doi nepoţi anume :

IVAN MEDELNICERUL de Ruda la 1573, şi apoi mare logofêt; după cum e citat la 1590 ca biv-vel logofêt; — şi fratele său :

CHIRCA COMISUL ot Ruda, citat 1577, 1580, ca Comis mare; iar în 1586, 1595 ca mare Logofêt. Avusese două soţii: 1. Jupâneasa Neacşa din Spinenî şi 2. Jup. Maria (1600). El pare a fi murit pe la începutul sec. XVII, având un fiu :

CHISAR PAHARNICUL Rudeanul, la 1633 citat cu acest titlu; logofêt 1586. — (Contimporan cu părintele său Kirca, trăia boerul: Stanciul din Rudenî 1577).

Fiii lui Chisar au fost doi: — PÂRVU LOGOFĂT Rudeanul (ot Ruda), care e citat la anul 1608 şi la 1625 când erea înşurat cu Neacşa, fata Calei.

TEODOSIE MARELE-LOGOFÊT Rudeanul, fratele lui Pârvu, jucă un rol însemnat pe timpul său. El fusese mare spatar, apoi la 1620 mare logofêt; 1622 biv-vel logofêt şi apoi MARE BAN al Crajovei. Avu de soţie pe fîca lui Preda

biv-vel Ban. — Cam în acelaș timp cu dânsul trăește, cum se vede prin documente (Arh. St.), TEODOR logofătul cu moșia Drăgănești, fost sluger sub Iliăș Wodă, citat înainte de 1615. La 1643 se vorbește de el împreună cu soția sa jupâneasa Stanca, de la care avu feciori pe: CHIRCA RUDEANUL sluger 1643, apoi vel-Logofăt 1662, și pe STAICO postelnicul (1640).

Boerul Rudeanul (Doc. Academiei), poruncește printr'un act din 1 Maiu 1636, postelnicului din Albești, să vie cu socotelile lui Pârveu logofătul spre a se judeca cu dânsul; — din 1638 de la același: «Rudeanul paharnicul din Frătești.» (? idem; luna Ianuar.) —

Tudosie Banul avu 3 feciori, de cari vom vorbi pe rând:

1. VLAD VISTIER RUDEANU și Logofăt, fost paharnic la 1620, spătar 1622, vistier 1628. Insurat cu Despina (1626). E iscălit și adevărit prin numeroase documente. Fii săi au fost: — ANDREI SPATAR Rudeanu, 1636, fost sluger 1634, postelnic 1628 și la 1655 vel clucer. La 1638 într'un act, se vorbește și de socrul său Dumitrașco vistier. Avu un singur fiu Dumitrașco, 1649; — Catalina, 1638, sora lui Andrei, a ținut pe Radu logofătul Dudescu; — RADU postelnic 1633, 1646; și—VLAD LOGOF. RUDEANUL, al patrulea fiu al lui Vlad I, e amintit pentru prima oară la anul 1633 (20 Iulie), într'un hrisov domnesc de judecată între câte 3 frații. În Iulie 1671 ca paharnic, vinde cu fiul său moșia Tocsobenii, lui Goran logofătul Olănescu.

— Originară familia este din județul Vâlcea, unde avea și domenii întinse la acea epocă, cum ne probează multe acte ale timpului. Localitatea de unde își derivă numele se chema Ruda, și sate Rudeni, în diferite părți ale țării.—

2. THEOPHIL RUDEANUL, călugăr la 1633, e apoi MITROPOLIT al Ungro-Vlahiei la anul 1638, ales în timpul lui Matei Basarab, sub care are un rol considerabil. Între 1643-45 patronează tipărirea mai multor cărți bisericești la Govora, ca: Evanghelia, Învățătură, Dereptător, etc., și e contemporan cu alt mitropolit însemnat și învățat al Moldovei: Varlaam.

Un docum. din 1633 vorbește despre fiul (?) sǎu, tǎnǎrul MITREA postelnicul ot Berileștǐ. (Arh. St.)

3. PREDĂ SPATARUL RUDEANU, fost postelnic, paharnic 1642 și spatar 1663. La 1673 vinde Tocsobenii lui Goran Olǎnescu. (Arh. St., Mitrop.) Din el se continuǎ filiația familiei, și anume prin fiul sǎu, vestitul :

Mare Spatar DIICUL RUDEANU, (1675) apoi MARE LOGOFȚET la 1693 și 1700, boer mare de care Cronicile românești vorbesc adesea. La 1689, cǎnd intrarǎ Nemții în țarǎ, ajungând pânǎ la Crajova, Brâncoveanu W. vǎzu cu groazǎ aceste mișcǎri «și socoti a mai trimete și pe alți boeri anume pe Diicul Rudeanul vel Clucer, i Constantin Știrbeiǔ vel sluger, i Preda Brǎtășanu vel pitar, ș. a. iarǎși cu rugǎciune, fǎgǎdueli și dare....» Dar nemții nu ascultarǎ și inaintarǎ la Brâncoveni «tot din a lui Bǎlăceanu povața fǎcându-se.» (Radu Greceanu. Cronica, cap. 7). În anul 1693, Brâncoveanu mǎritǎ pe fica sa Maria cu Constantin Duca Vodǎ al Moldovei, la Iași, unde o întovǎrǎșirǎ «cinstite și mari obaze», anume Doamna Stanca muma lui Brâncoveanu, unchiul sǎu Cantacuzino, «i Diicul Rudeanul vel-logofȚet, i Kornea Brǎiloiǔ vel paharnic, etc....» (id. p. 210, cap. 30).

La 1699 și 1700, Diicul erea. încǎ mare logofȚet. Pare cǎ a trǎit pânǎ la 1715. La anul 1714 vinde egumenului de Horez o vie în dealul Gârdeștilor, împreunǎ cu fiul sǎu :

CHIRCA RUDEANU, fost vel-cǎpitan și sluger ; 1711-14 vel cǎpitan za Cerneți, dupǎ 1714 biv-vel sluger. El a avut de soție pe Ancuța, fica spǎtarului Mihaï Cantacuzino ; și poate (?) sorǎ pe MARIA Rudeanu, mǎtușa lui Șerban Postelnicul Filipescu. (Doc. din Arh. 1704). Copiii lui Chirca Rudeanu și ai soției sale Ancuța, aǔ fost :

Balașa, mǎritatǎ ȃntâi cu Bǎnicǎ Greceanu, apoi cu Șerban Lupoianu ; Ilinca a șetrarului Matei Cǎlinescu ; BARBU RUDEANU însurat cu Maria Cǎlinescu, cu care n'avu copii ; și

POSTELNICUL MIHAI Rudeanu, 1742, care ținu pe fata

Tufeanului. O fică a lui se mărită cu grecul Scarlat Hiotu.—

În afară de această filiație mai găsim boeri Rudenî, al căror grad de rudenie cu cei de mai sus nu ne e precizat :

— TEODOSIE căpitan de Ruda la 1663, e fiul lui STÂNCU și avu frate pe PREDĂ, paharnicul din R., citat la an. 1672 ca văr cu Vlad Logofătul. Stancu e fratele lui TEODOSIE logofătul, 1634, care are de fiu pe ANDREI spătarul, și pe Ancuța soția lui Stan vornicul din Greci. — De sigur însă, că Teodosie logof. citat în 1634, e același cu Teodosie Bănuțul de mai sus, mai ales că se și spune că Predă e văr cu Vlad. Ast-fel filiația e perfect restabilă. —

— IVAN SPATAR Rudeanu la 1665, erea însurat cu Ilinca fata lui Hrizea spatar.

— Predă, Tudosie, și Staico postelnicii, sunt iar mărturisii într'un act din 1636.

— PAPA RUDEANUL, la 1699 ia 6 boeri, cu rugămintă a ăi hotărâni moșia Căcaleți din Romanăți. —

— GRIGORE RUDEANU, boer din Craiova la anul 1720, în lista de boeri contrib. pe timpul administrațiunei austriace.

SOCOL CLUCERUL RUDEANU, reamintit la 1748 în condica monast. Aninoasa. Avea moșia Tomșani.

— IORDACHE RUDEANU, polcovnic de Ilfov la anul 1779. — la 1830, un MANOLACHE Rudeanu.

Singurii decendenți ai acestei mari familii, la jumătatea secolului nostru nu mai aveau vechile moșii din Oltenia.

IONIȚĂ RUDEANU, căsătorit cu o Fălcoiancă, e tatăl lui Vasile Rudeanu. El posedă moșia Urziceni din Ialomița, pe care o vîndu.

VASILE RUDEANU fiul său, a fost militar până la gradul de căpitan în domnia lui Alexandru Ghika, căruia fu aghiotant domnesc. — Însurat cu o Fălcoiană avu un singur fiu :

COLONELUL CONSTANTIN RUDEANU n. 1839. Militar, se distinse în campania din 77—78, fiind în armată până la gradul de Colonel.

.Are fiu pe : VASILE oficer de artilerie; și fică : MARIA.

SARĂȚEANU

(VALACHIA)

Veche familie originară din județul Buzău, unde apare prin secolul XV. Numele derivă de la loc. Sărata (Muscelul Sărății). Primul membru cunoscut al acestei familii, este:

DRAGOMIR SPĂATARUL, cu proprietăți pe Valea Buzăului, pe la Pârșcov, aproape de unde urmașii săi fonderă monăst. Pinului. Acest boer trăia pe la sfârșitul sutei XV, și după importantul titlu ce avea, de sigur erea urmașul altor boeri, ce trăiau mai 'nainte. Știm asupra lui, că răsculat în capul altor boeri din județul Buzăului, contra lui Mihnea Vodă, e învins și ucis de acesta în 1535.

Din acest Dragomir spatarul, se trăgea PREDĂ VORNICUL OT SĂRATA, care trăia pe la 1595, murise înainte de 1613, după cum ne relatează documentele, și de la care filiația familiei se urmărește neîntrerupt. Gradul lui de rudenie cu Dragomir nu ne este cunoscut. Era însurat cu ILINCA, fata lui Mihalcea Vornic, care a jucat un mare rol ca Ban sub Mihaie Viteazul, și din care descindea neamul Căndeștilor.

Predă ot Sărata a avut doi fii: NEAGOE și MIHAI, amândoi «POSTELNICI ot Sărata», cari între 1615--1620 sunt împreună ctitorii monăstirii Pinului (în plaiul Pârșcovului), refăcută apoi de Matei Basarab care o închină Episcopiei de Buzău. Dășii dăruiesc monăst. ce fondăză, moșia alăturată Brăeșci, pe parte din care liberase de românie câți-va locuitori. De aci urmărește între moșnenii Brăeșci și ctitorii Sărățeni, un proces care durează totă prima jumătate a secolului XVI, și chiar mai mult. (A se vedea în Archiv. Stat. documentele relative la moșiile Brăeșci, Timoiul, Pinul, cari dovedesc întreaga filiație aut.).

Tot NEAGOE postelnicul ot Sărata, e fondator, — pre Muşcelul Sărăţii (în actuala comună Gura-Sărăţii), al schitului, aşi dispărut, şi «Schitul lui Negoită».

În actele Sărăţii se vede figurând, pe la 1641, şi DRAGOMIR VORNIC ot Sărata, nepot dintr'un frate N....? al lui Preda Vornicul, decî vîr cu Neagoe şi Mihaî. Acesta însă n'a lăsat urmaşi. — Postelnicul Neagoe a avut fiu pe DRAGOMIR IUZBAŞ sau căpitan de roşii, pe care îl întălnim în multe acte dintre 1640—1650. El conduce cu tărie procesul contra celor din Brăeşti. Ramura lui se stinge însă printr'un fiu al său: Mircan, care mîre de tînăr, înainte de 1654.

MIHAÎ DE SĂRATA, comis şi apoi postelnic, frate cu Negoe, are o fată. Evda şi un fiu, pe Stoichiţă Spătarul. — EVDA ia de soţ pe Mihaî Căpitanul; un alt document din 1665 ne spune că avusese soţ (II-lea?) şi pe un Parascheva Ciohodarul. Dânsa la 1656, iartă pe Brăeşti din românie (servagiū).

STOICHIŢĂ SPATARUL ot Sarata, care a ţinut pe o Nécşa, figurează în numeroase acte din 1650—60. Dânsul mîre lăsând copilul, Néagoe sau Negoită, minor. NEACSA, şiă pentru frumuseţea ei: «porumbiţa», clădeşte ca văduvă, în amintirea soţului ei Stoichiţă spătar, biserica şiă a Porumbiţei pe Muşcelul Sărăţii.

NEGOIŢĂ PAHARNICUL SĂRĂŢEANU, fiul lui Stoichiţă şi al Nécşei Porumbiţa, e cel dăntăiū care ia numele de familii care s'a perpetuat. În anii cari aū preces 1679, dânsul a fost închis de Vodă pentru nesupunere; acest fapt îl aduse la datorii, şi la 1679 vinde cea mai mare parte din Muscelul Sărăţii, — moşia strămoşescă, — finului său Oprea şi fratelui acestuia Nenciū, din care descind moşnenii Nenciuleşti din actuala comună Gura-Sărăţei.

Fiii lui Negoită paharnicul nu dobăndesc vre-un rang de boerie; ei rămân simpli feciori de boer. Cel mai mare, STOICHIŢĂ a murit tînăr; al doile, numit DRAGOMIR, s'a însurat cu fca unui Stan (?), luând zestre moşia Măraci-nenii-Mehedinţului, pe care o vinde vestitului Caloian căpi-

anul de Buzău ; el lasă un singur fiu, Neagoe Sărățeanu, pomenit în acte ca martor, 1714, și care n'a lăsat urmași.

GHEORGHE SĂRĂȚEANU (1700), al treilea fiu al lui Ne-goia paharnicul, ia de soție pe Voica, fata lui Ianache iuzbaș ot Maxin, de la care are ca zestre siliștea Albeș-cilor, care a rămas proprietatea familiei până la 1824, când paharnicul Dumitrake Sărățenul o dă zestre unei fete a lui.

Din cei doi feciori ai lui Gherghe Sărățenu, Stoichiță móre tânăr, neînsurat; al doilea: JANE sau IANACHE bivvel șatrarul, născut între 1700—1710, botezat după numele moșului său despre mamă: Ianache din Maxin, e cunoscut sub numele de Iane CAPUCHEHALA, după slujba pe care o ocupase mult timp la Nicopoli (Bulgaria), unde móre acolo de ciumă în 1754, el, soția sa SAFTA fata lui Doicescu din București, și 7 din cei 9 copii ai săi. Nu rămân în viață decât cei 2 fii mai mici: Constantin și Mirică.

Mirică (Dragomir), moare copil, puțin în urmă. — CONSTANTIN sau DINU, născut în 1747, † în 1833, crescut de rudele mamei sale în București, nu mai posedă la Sărăț decăt sfori mici din mușcelul Sărății, locuri păraginite. El e vestitul «Jugăurs», poreclă ce căpătase din cauza extraordinarei sale forțe mușculare, și care supranume îl purta și fiul său. — Polcovnic al județului Buzău în 1795, apoi vistier, dânsul clădește în 1813, împreună cu cumnatul său treti-logofetul Nica Mușceleanul, biserica din Valea-Botei. (Comuna Gura-Sărății). Ftori Vistierul Dinu Sărățeanu a ținut pe MUȘA Musceleanu din Muscelul Dărei (alături cu Muscelu Sărății), cu care avu 2 copii, pe: Safta care a ținut pe un Ioniță Antonescu căpitan din Plaiul Buzăului; și pe: Dumitrache clucer, apoi Paharnic.

(Mușa, fica lui Drăghici părcălabul Mușceleanu, la căsătoria ei cu Dinu Sărățeanu în 1778, erea văduvă după un Matei ot Bușov, de la care avea un băiat Matei. Acest Matei născut în 1770, crescând în casa soțului mamei sale, Sărățeanu, e cunoscut sub acest nume; semnează

chiar MATEI CĂPITAN SĂRĂȚEANU, apoi Matei Bașbulucbașa Sărățeanu. Transmite acest nume ast-fel adoptat și fiilor săi, (din cari Nica Sărățeanu din Buzău și fiii).

PAHARNICUL DUMITRACHE SĂRĂȚEANU, fost clucer de arie și serdar, născut în 1783, † 1859, fiul lui Dinu, sub regulamentul organic a fost deputatul boerilor județului Buzău, în obșteasca adunare de la 1837-1842. — (V. analele parlamentare). În 1842 represintă pe boerii Buzoeni în extra-ordin. obștească adunare, care alege domn pe G. Bibescu. — Dânsul rezidește în 1833 biserica-Porumbitei, făcută de străbuna lui Neacșa, și în 1850, biserica Neguștorilor din orașul Buzău.

Paharnicul Sărățeanu, din prima sa căsătorie în 1806, cu Voica Glodeanu, a avut o fată Ecaterina, care a luat pe Dumitrache fiul Slugerului Iordache Vernescu (al cărui fiu e G. Vernescu, fost ministru). — Din a II-a căsătorie (1821) cu Margareta Maxin, a avut de fiu pe

CONSTANTIN D. SĂRĂȚEANU, fost prefect, director general al penitenciarelor, senator. Magistrat, procuror general pe lângă înalta Curte de casație. — Împreună cu fiul său :

CONSTANTIN C. SĂRĂȚEANU, magistrat, prim-procuror la Galați, sunt singurii descendenți ai acestei familii.

S B Î E R A

(BUCOVINA)

Încă de pe timpul lui Alexandru cel Bun, se arată un prim strămoș al acestei familii, prin : — POPA IUGA, care se bucura de o favoare deosebită sub acel domn, și urmașii săi Ilie și Ștefan (1401—47). În anul 1431 el primește o donațiune de sate pentru serviciile sale credincioase, de cari vorbește mai bine o nouă donațiune din 1434 (24 April), a lui Ștefan fiul lui Alexandru, pentru el și toți urmașii săi. La 1439 urmează o nouă confirmare de moșii de la Iliăș și Ștefan Vodă, citându-se și numele fiului Popei Iuga : Mihail.

Documentele și notele asupra familiei se găsesc în uvra-
giul special al d-lui Dr. Sbiera, de unde culegem toate
datele de aici, adevărate prin acte autentice. (v. Familia
Sbiera; 1894, pag. 21—87)

— Anterior lui Popa Iuga, la anul 1407 și 1410 se gă-
sește în hrisoavele lui Alexandru Vodă, numele de «GJORJ
SPEREA» și Spenea, printre boerii însemnați ai sfatului.
E foarte probabil ca aceștia să aibă vre-o legătură cu fa-
milia Sbiera de mai târziu.

Popa Iuga, boerul de mai sus, ce erea în afecțiune la
domnii de pe timpul său, care-l numeau «popa nostru», a
avut de fiu pe Mihaiu sau MIHUL grămaticul, care de
asemenea primește mai multe daruri între 1435-50. Se
poate presupune că fiul lui Mihail grămaticul este acel pan
IGNAT (sau Iuga) Popescul, pe care-l găsim ca mare vis-
tiernic în uricele Moldovei de la 1460-76, sub Ștefan W.
cel mare.

Prin concondanța tradițiunei familiare și a actelor rămase, s'ar putea deduce, după d. Sbiera, că fiul boerului Gîorj Sperea a fost jupânul IUGA (orî Ignat), existent ca boer mare sub Roman Vodă la anul 1392; iar prin acea că boerul Gîorj e numit «de la Șumuz» s'ar proba descendența din el, și a Popei Iuga de sub Alexandru W., de de asemenea originar de la Șumuz. — În acest caz au fost două ramure ale familiei, aceia care o regăsim sub numele Sbiera sub Ștefan cel mare și acea care poartă numele de «Popescul», din care marele vistier Iuga sau Ignat, după titlul moșului său Popa Iuga, — tot în aceeași epocă.

SBIEREA PĂRCĂLABUL, joacă un însemnat rol printre boerii lui Ștefan Vodă, timp de 32 de ani de la 1457 - 1489. — La urcarea pe tron a lui Ștefan. Sbiera erea mare STOLNIC, care titlu îl păstrează până la 1467. Apoi de la 1467—70 e părcălab al Cetăței Albe; după care nu mai poartă nici un titlu, fiind până la 1489 în fruntea marilor boeri ai țării. Numeroase urice și hrisobule domnești din timpul acesta, sunt iscălite de Sbiera.

Un uric al lui Ștefan Vodă din anul 14..., ne arată că boerul Sbiera avea de soție pe Mușa, fica stolnicului Giurgiu și nepoata marelui logofet Isaia, și că ea a vîndut lui Vodă satul Vlădeni din Botoșani.

Un document posterior din 1573, dat de Pr. Ioan Vodă, amintește despre boerul SIMA Sbiera care trăia sub Ștefan Voevod. Acesta avea între alți copii, două fete: Magda și Mușa, înzestrate cu moșia Carapciul cunipărată de la Ștefan Vodă. Una din ele a avut de fiu pe: Toader, iar acesta pe Iurașcu și Vlad, cărora Ioan Vodă le dă hrisovul din 1573. — Nu încapă nici o îndoială că acest «Sima Sbiera» de sub Ștefan cel mare, e acelaș părcălab și stolnic Sbiera de care am vorbit.

În hrisoavele domnești ale lui Petru Rareș, întâlnim pe STOLNICUL SBIEREA apoi PĂRCĂLAB, urmaș (poate fiu?) al precedentului, și anume: în urice dintre 1527 - 30 ca mare stolnic; iar între 1530 - 35 Părcălab de Roman (Târgul nou).

— Contimporan cu dînsul aproape, trăia un DUMITRU

POPESCU, ca mare paharnic și în urmă părcălab de Hotin 1532 - 39; și care de sigur erea în legătură cu Ignat de sub Ștefan cel mare.

IONIȚA SBIEREA sau Ionașcu, † 1572, e cel mai celebru membru al acestei familii. Il găsim mai întâiu sub Alexandru Lăpușneanu, ca mare postelnic. Acest principe face în 1565, 24 Martie, o scrisoare prin care recomandă Sultanului și altor Suverani străini pe fii săi, să'i adăpostească și să'i sprijine dacă ar avea nevoie de ajutor. Lăpușneanu subscrie, și împreună cu el boerii Sbiera și Dumitru, ast-fel denumiți: «Illustrissimus Senatus, Dominus Sbiara, supremus Curiae Marschalcus, et Dominus Dimitro Dux...» (Hurmuzache, — Doc. tom. II, p. 132).

Sub Bogdan fiul lui Lăpușneanu, Sbiera e MARE VORNIC al țării de jos (1569). Mai multe urice princiare, din care reese influența ce avea în familia lui Lăpușneanu, îl amintesc cu acest titlu și cu numele său de: Ioan.

Marele vornic I. Sbiera pieri ucis de Ioan Vodă cel rău la anul 1572, după cum spune Ureche cronicarul; «...Ion Vodă pe postul cel mare a venit la Iași..... și de cazne groasnice și vârsare de sânge se apuca; și atunci în ziua de Paști, a tăiat pe Ionașcu Zbiera și multe cazne făcea...». Aceasta din cauza apropierei sale de casa lui Lăpușneanu și de Poloni. — Hasdeu dăce de această decapitare: (în Ioan Vodă p. 251) «Aristocrația se înfioră vedând sub mâna călăului pe boerii cei mai de frunte, mai cu seamă pe bătrânul Ionașco Zbiera mare vornic al țării de jos și dintr'un neam din cele mai antice ale Moldovei. Capul său se rostogoli la picioarele gădelui tocmai în ziua Paștilor...» — În locul său fu numit vornicul Dumbravă, pentru țara de jos.

Sub domnia lui Petre W. Schiopul apare un alt boer Sbiera, care iscălește împreună cu alți boeri două hrisoave domnești din anul 1575. — El nu poartă nici un titlul de boerie, dar se vede că era un boer cu influență ca și moșii săi.

(D. Hasdeu în poema dramatică «Răsvan și Vidra», a

cărei acțiunii se petrece după 1590, are printre personaje pe un: «SBIERA, boer bătrân», un tip de boer vechiu și sgârcit. În mod documentat, nu știu nimic însă despre această persoană).

PETRAȘCU SBIERA fost PĂRCĂLAB al cetății Neamțul, avea acest titlu și deșnitate în timpul domniei lui Antonie V. Roset, 1675—78.

Fiind vorba de o hotărnicie la Baloșești, mai mulți boeri fac un raport către Principe în care se spune că la hotărnicia aceea: «prilejitu-s'au și Andrieș Bantoș și Petrașcu Sbiera Părcălabii de Neamțu».

În acelaș timp cu Petrașcu trăia:

VARLAN SBIERA logofet, și apoi MARE ARMAȘ. La anul 1680 în domnia lui Duca Vodă, mulți boeri fugiră din țară, după cum raportează cronicile, și se duseră în Polonia spre a scăpa de tirania domnului. Printre aceștia se află: Tudosie Dubău, Gavril Neniul, Ilie Moțoc, Drăguțescu, Murguleț, logofetul Varlan Sbiera, cu FRATELE său, și mulți alți. — Acel frate nu e altul de cât Părcălabul Petrașco Sbiera.

În Polonia erea refugiat și Principele Petriceicu, care la 1683 împreună cu acești boeri intră cu o armată de Poloni în Moldova, pe când Duca era cu Turcii la Viena. Acesta întorcându-se, Petriceicu trimise în Decembrie 1683 armata de Moldoveni, Poloni și Cazaci, să prindă pe Duca la Domnești în jud. Putna. Oastea de Moldoveni ereau comandată de mare armaș V. Sbiera, de Vasile Băinski și alți doi boeri. -- Duca fu prins și dus în Polonia.

CONSTANTIN SBIERA, fiul unui din precedenți, ocupa boerii sub Mihaï Racoviță W., fiind mai întâi mare șatrar și apoi după ce avusese acest titlu, numit vornic de Câmpul-lung, în care demnitate se afla la 1719 împreună cu biv-postelnic Vasile Ciudin. Fiul lui C. Sbiera vornicul erea (?):

ION SBIERA de la Pârlișeni. Acesta s'a însurat cu Anastasia fata lui Țibul, proprietar al Satului Țibeni din Bucovina. Ambii zidiră pe la 1720-1730 o biserică cu hra-

mul adormirei în Siret. Trăia în întâia jum. a sec. XVIII.

VASILE SBIERA trăia pe la 1780 și 1786, când, prin actele consistoriului episcopal, se vorbește despre o biserică, fondată de dânsul.

NICULAȚ SBIERA, fiul lui Ion, se stabili în Horodnicul de jos din Bucovina. Născut pe la 1758, el muri în 1829. Cu soția sa Lupa, fca preotului Aristarh Onică din Horodnic, el dete naștere familiei de azi, prin 7 copii, dintre cari: — IONIȚĂ, care se născuse la 1784. — ATANASIE, n. 1785, avu fiu pe Ștefan, tată parohului din Siret CONSTANTIN Sbiera. — GIORGIE SBIERA, cel mai mic fiu al lui Nicolae, 1719 † 1860. Insurat cu Ana fca lui Ilie Iliuță, aū avut 10 copii, dintre cari doi fii, anume :

NICOLAE Sbiera n. 1834, paroh în Bucovina, căsătorit cu Ileana fca protop. Nicolae Dracinski având 3 copii †.

ION SBIERA, al doile fiu al lui Giorgiū Sbiera, n. 1836. — Profesor și filolog. Membru al Academiei române, profesor la Universitatea din Cernăuți. — A studiat și analizat prețiosul «Codice Voronetian», găsit la o mănăstire din Bucovina; a scris încă, o biografie a cronicarului Gr. Ureche, și însemnatul uvraj cu titlul: «Mișcări culturale și literare la Români din stânga Dunărei, de la 1604—1714, Cernăuți 1897», etc...

In 1899: Familia Sbiera după tradiție și istorie și amintiri din viața autorului..., în Cernăuți.

Are șase fii: — REM-MODEST n. 1873, judecător la Siret, TRAJAN n. 1874, magistrat; DECEBAL, RADU, ALEXANDRU și Mihaï.

ȘENDREA

(MOLDOVA)

Un prim strămoș al acestei familii, care s'a ilustrat în istoria țării pe timpul lui Ștefan cel mare, — era boerul :

ȘENDREA, care la anul 1395, cum e probat prin documente, împreună cu Bratul și Stanislau, daă regelui polon cautiune pentru Domnul lor Ștefan Voevod: «Noi boerii stăpânitori Bratul, Stanislav.... etc, și boerul Șendrea...,» (Meldisedec). Fiul său nepotul, în tot cazul urmașul său :

HATMANUL ȘENDREA, se distinge în mod strălucit în războaiele lui Ștefan V. cel mare. — Dionisie Fotino în istoria sa, zice că era fratele mamei lui Ștefan Vodă; el însă, după alții, era cumnatul Domnului. — La anul 1473-75 (6987-89), era Portar mare de Suceava și mare Hatman al Moldovei. Lupta între Radu W. al Munteniei și Ștefan cel mare, se dăte la anul 1475 în favoarea acestuia din urmă. — Ca avant-gardă trimesese pe Hatmanul Șendrea, care se întâlnește cu inamicul mult mai numeros, mai jos de Focșani și Râmnic; însă numărul Moldovenilor fiind mai slab, fură nimiciți, și Hatmanul pieri în luptă. După aceea se dăte lupta cea mare în care Radu fu biruit. Corpul lui Șendrea fu luat după câmpul de luptă «și l'a dus de l'a îngropat în biserica din Dolhești lângă tatăl său», zice Ureche cronicarul. — (v. Fotino III, 31; Șincai II, 98; Tocilescu, 87 etc.). În amintirea eroismului acestui boer, poporul dăte locul unde se făcu prima bătălie cu Radu Vodă, numele de «Movila Șendrei», care a rămas în zilele noastre.

Un boer ȘENDRESCUL, după cum se vede în lista boerilor Moldovei, unul din urmașii Hatmanului Șendrea, era

vel Spatar al Moldovei în (7062, 17 Martie) 1554, și 1555 (Maiu 4), sub Alexandru W. Lăpușneanu. Această variațiune a numelui, are legătură și cu acel al moșiei Șendrești (din jud. Tecuci), veche posesie a acestui neam.

Boerul SANDU ȘENDREA, îl întâlnim într'un document din 1729, Noembrie 21, pentru moșie. (Academie). —

După documente sigure, iată o schiță a descendenților Hatmanului, până aproape de 1800 :

Hatmanul Șendrea † 1475, a avut fiu pe : DRAG, al cărui copii au fost : Rusca ; Ghilău, care avu 2 copii ; Șendrea, și 2 fete.

ȘENDRE, fiul lui Drag, a avut un fiu : PAVEL ȘENDRÉ, al cărui 2 feciori, au fost : APOSTOL și TOFAN. Cel d'ânteu avu un fiu fără urmași ; iar TOFAN e tatăl lui GHEORGHE.

Fiii acestuia au fost : 1. APOSTOL jicnicer, al cărui băiat era Scarlat, călugăr. 2. SANDU, 1729 ; și

3. IORDACHE ȘENDRE, al cărui fiu se numea tot GHEORGHE. Acest Gheorghe e tatăl a 4 copii : NĂSTASE, slujer ; COSTACHE, SPIRIDON și IORDACHE, vel medelnicer. (v. rev. Archiva). — Aceștia erau singurii descendenți pe timpul lor.

Astăzi sunt urmași din această familie, în Moldova, cari se cunosc ca ast-fel, alături cu alții cari au luat numele.

ȘEPTILICI

(MOLDOVA)

Una dintre familiile vechi și însemnate ale Moldovei, care începe a juca un rol istoric încă din al XVI secol când deja erau boeri mari, deci cu o origină mult mai veche, urcându-se ca a principalelor familii moldovene, chiar înainte de 1400.

La anul 1543 (7051) în luna Octombrie, Petru Rareș principele Moldovei, tae la Hârlău pe boerii ȘEPTELICI și Avram Rotompan. (V. Bogdan. Texte slave p. 213).

Peste doi ani, CORNEA ȘEPTILICI GHENGA, jicnicerul de Suceva, este primit, în anul 1545, de Sigismund August mare principe al Lituaniei, ca ambasador din partea lui Petru Rareș, împreună cu alt nobil Nicolae Burla staroste de Șipin ; la care el răspunde printr'o ambasadă Domnului Moldoven, dând și salv-conduct solilor prin Vilna, spre a trece la Moscova. (archiva Ist. de Hasdeu, pag 122)

Înainte de a vorbi despre hatmanul Șeptilici, ucis la 1621, să vedem pe scurt o filiație importantă a unei părți a familiei, înainte de 1600, ce ni se oferă de documentele contemporane : GABRIEL, feciorul lui ȘEPTELICI din Văscăuți, avea de fică pe MARIA Șeptilici, în al cărei testament datat din anul 1592 (Ianuarie), lasă satul Văscăuți ficei sale Angelina și ginerelui ei Dumitru Corlătescu. (Doc. Academie). Tot Maricuța, fica lui Gabriel și nepoța lui Șeptilici de la Văscăuți, vinde o parte din această moșie, fratelui ei Vasile la 1610, 24 Sept. (idem)

Acest VASILE ȘEPTILICI, fost mare vătaf, e Postelnic al Moldovei la anul 1619. El erea însurat cu jupânesa To

Iana (fica Tofaneî, care erea fica Marieî, şi acesta la rîndul său fata Hatm. Luca Arbore); şi a avut următorii feciori : Ion, Vasile, Lupul, Grozav, Drăguţă.

Mariuţa, sora lui Vasile, a avut de fiu pe : DUMITRAŞCU SEPTELICI. Un chrisobul de la Alex. V. Iliaş, din 1621, obligă să se împlinescă paguba de la cei ce au luat bucate dela el. (Academia rom. doc.) Printre actele Murguleştilor, boeri moldoveni emigraţi şi stabiliţi în Polonia, se află un act din 1625 prin care dânsul cumpără o vie de la Costea fiul Vrâncenesei, cu 220 taleri. (Arhiva Ist.; Hasdeu).

HATMANUL ŞEPTILICI, e unul din principalii factori în evenimentele tragice de la 1621. În acel an, Gaspar Grazziani, Domnul Moldovei, fiind învins de Turci şi Tătari, cu tot ajutorul Polonilor, voi să fugă ca să scape de pericol, în Polonia. După ce trecu Prutul, noaptea cu puţin de ai săi, fu ucis toama de doi boeri ce aveau cu dînsul : Hatmanul Şeptelici şi Goia postelnicul. «Gróznica şi mârşava faptă, şi ne audită în toate ţările creştineşti! exclamă Miron Costin cronicarul. Domnul, orî bun, orî rău, la toate primejdiile lui ferit trebuieşte... Plătit'au apoi cu capetele sale această faptă, şi Septilici şi Goia, dela Alexandru Vodă pe lege dréptă; că le-au tăiat capetele, iar trupurile le-au aruncat în eşitoare. Şi cu cale au făcut.»

Ast-fel periră decapitaţi aceşti doi boeri mari, şi de pe urma lor, nevinovatul vornic Bucioc, care tot-deauna ajuta pe Gaspar, fiind tras în țeapă.

În «Vornicul Bucioc», dramă de V. A. Ureche, Şeptelici cu Goia iau o parte însemnată la acţiune, în care caracterele şi intrigile lor sunt descrise amănunţit.

Un alt HATMAN ŞEPTELICI, este arestat (1659) de un paşa Mustafa de la Silistra, sub pretext de trădare către împărăţie, împreună cu Prăjescu Vornicul, liberându'i numai în schimbul unei sume mari. Princip. Ştefăniţă, pe atunci domn al Moldovei, reclamă la Constantinopol pentru acesta şi pentru insulta ce'i făcuse Paşa, venind în Iaşi fără motiv. Tatăl său Vasile Vodă, fiind acolo, sprijini cererea la Vizir, care chema pe Paşa, ce d'abia scăpă de la pe-

dépsa capitală, «iar Kihaea lui aŭ plătit acea faptă cu capul», (Letop. Cogăl. I. 371).

După toate probabilităţile pare că acesta e tot una cu, SEPTILICÎ POSTELNICUL, pe care îl aflăm într'o mărturie a divanului Moldovei din 1673.

O carte de judecată de la divanul veliţilor (marilor) boeri ai Moldovei, din anul 1742, ne vorbeşte de GHEORGHÎŢĂ SEPTELICÎ LOGOFĂTUL, a cărui fică Tofana căminăroia, murise puţin după 1700, când măritase pe fica ei Maria cu Sulgerul Adam Luca. — Aşa dar Gheorghîţă Logofătul, probabil nici n'a apucat să trăiască în secolul XVIII, de ôre-ce nepôta sa de fică se mărită la 1700. Decî trăeşte tot în veacul XVII, contimporan cu cei de mai sus.—El mai avu o fică: Safta Drăguţesca.

ILIE ŞEPTILICÎ, trăia în secolul XVIII, când e citat la 1758 fără nici-un titlu, în nişte acte, împreună cu nepotul său :

NATANAIL SEPTILICÎ eromonahul, 1758 (Docum. Academiei). Face un zăpis de vânzare împreună cu unchiul său.

La înşirare unor din familiile Moldovei, puse de Cantemir în Descrierea Moldovei, T. Boldur-Lăţescu, înseamnă de la dânsul că această familie s'a stins.

Se poate afirma însă că mai există descendenţi «adevăraţi», din această familie, care de şi de pe acum 150 de ani a căzut, totuşi în timpul D-niei lui Scarlat Calimah, trăia ILIE ŞEPTILICÎ, care de şi sărac şi redus de tot, posedă acte doveditoare de descendenţa sa din marea familie de odinioară.

S I O N

(MOLDOVA)

Origina adevărată a acestei familii nu se cunoaște cu siguranță. — Strămoșul ei este: IONAȘCU COȘĂSCUL, vechi răzeș locuitor din Cosășci (Vaslui), pe la a doua jumătate a secolului XVII și despre care nu se știe mai mult. Singurul strămoș despre care sunt date sigure, e TOADER SION, medelnicer, care trăia pe la 1725. Acesta avu fii, pe Constantin, Ioniță și Iordaki.

IORDACHE SION (1738—1812), baș ceauș și în urmă stolnic, a ținut în căsătorie pe Ecaterina Danu cu care avu 6 fii: SPĂATARUL ANTOHI, Pah. Ioniță, Neculae, Costache, Serdarul Toader, și Paharnicul Constantin.

CONSTANTIN SION, PAHARNIC, născut 1795, scrise Arhondologia Moldovei, lucrare fără merite istorice, cu înșirare de nume de tot felul, un pamflet al timpului.

Această carte părtinitoare a fost scrisă pe la 1850, și se crede că Conșt. Sion e și autor al Croniceii lui Huru, dovedită de unii ca falșă. — Nepot de fiu al paharnicului Constantin, a fost :

GORGE SION, poetul, n. 1830 la Hârșova. S'a distins în literatură : Traduse din Racine, Molière, etc, imită pe Béranger în poeziile sale. A mai scris 101 «Fabule», cari sunt dintre cele mai bune scrise în românește. De asemenea însemnate «amintiri» istorice, și mai ales traducerea operei lui Dionisie Fotino : «Istoria generală a Daciei» în 3 volume. Membru al Academiei rom. — G. Sion a murit la 1892.

* * *

Istoricul familiei Sion, ast-fel cum e făcut de paharnicul Const., urcă origina familiei la un fiu de han tătăresc de la Crîm, anume DEMIR-SULTAN, care fugind de la tatăl său veni în Moldova incognito, slujind ca ostaş sub Hatmanul Şendrea (la 1462?). În urma mai multor viteji făcute în războaie, Ştefan cel mare botezându-l cu numele de DRAGOŞ l'a boerit, până la rangul de vel-vornic, însurându-l cu Daşina fiică lui Oană vistierul. El ar fi avut de fiu pe DUMITRAŞCU, părcălab de Hotin, ginere al spătarului Petru Clănău. Acest Dumitraşcu a avut de fiu pe paharnicul IONAŞCU, şi pe Vistiernicul AVRAM, din care se trag Cantemirescii (? !)

Ionaşcu pah. avu de fiu pe: RĂSBOIAN STOLNICUL, care luă de soţie pe fiica lui Moise V. Movilă, cu care avu un fiu, pe un alt IONAŞCU paharnic Coşăescu, însurat după fata Stolnicului Sandu Sturza.

Din această însoţire, Ionaşcu avu un fiu pe SION VORNICUL, al cărui fiu se numea Andrei paharnicul, ce fusese sol la Constantinopol şi care ţinea de soţie pe Irina, sora Domnului Eustratie Dabija, «şi au născut pe ANDREI PAHARNICUL, care întru însoţire cu Ilinca fata lui Ioan Bogdan vel-logofet, au născut pe ANDREI Medelniceriū, care întâi au fost însoţit cu Irina fata lui Necula Buhuş Hatman, şi al doilea cu Gafiţa din Țarigrad, şi au născut pe IONIȚA sterp, şi pe TOADER Medelniceriū».

Despre acesta şi urmaşii lui, am vorbit mai sus.

În arhiva istorică de d. Hasdeu, e publicat un document datat din Coşăesci, 9 Iunie 1696, înmănat de George Sion, despre care editorul însă nu garantează, fiind transcris după o copie, al cărei original s'a pierdut. În acest document, boerii Ceaur, Ramandi şi Toader Conţescul, rânduiţi de domnie spre a cerceta procesul dintre Ilinca Sion şi nepoţii vistiernicului Avram, raportează despre împăcarea împricinărilor, arătând tot de odată origina familiei Sion din hani Crîmului. —

Toţi Sioni de azi, descind din Constantin paharnicul şi fraţii săi.

SLĂTINEANU

(VALACHIA)

Familie care apare cunoscută prin secolul XVII, dar a cărei origine este mult mai veche. Numele ei se trage de la orașul Slatina, unde avea proprietățile și reședința încă în vechime.

Pe la 1648 s'aŭ strămutat la Târgoviște, în capitala țării de atunci, și unde chiar a rămas de la dânșii o biserică. După cum spune Col. Popozoglu (în Ist. Bucureșt. p. 10), un C. SLĂTINEANU din Târgoviște, care zidi biserica «Stelea» de acolo, zidi și în București o biserică cu acest nume, pe care apoi o refăcu Pr. Vasile Lupu, al Moldovei.

Boerul ENÉ SLĂTINEANU, e trunchiul actualei familii. Trăia pe la 1700, fiind căsătorit cu fica lui State paharnicul Leordeanu, de la care avu 3 copii. — Un frate al său, NICOLAE Slătineanu, avu un fiu CONSTANTIN, biv-vel vistier la anul 1758.

La 1732, pe IANE Slătineanu îl întâlnim în Oltenia, unde niște aote (v. Hurmuzache), în cari e citat cu titlul de medelnicer, arată niște conflicte ale lui cu vămile de atunci. — Copii săi cu Leordeanca, aŭ fost: — o fată, măritată cu Cândescu; și 2 băeți: Ion și Radu.

Din RADU SLĂTINEANU, MARE VORNIC, care trăia după jumătatea secolului trecut, se trase o ramură stinsă în vremurile noastre. La 1788 erea în divanul domnesc ca vel vornic de țara-de-sus. El avu din căsătoria sa 1-iu cu o Cretzulească și 2-lea cu o Fălcoiancă, trei copii: — 1. o fată, soția Banului Bărbuceanu Vacarescu: — 2. IORDACHE SLĂTINEANU, fost caimacam al țării, însurat cu fata Banu-

lui Racovitză, fără urmași; și — 3. SCARLAT Slătineanu, marele Vornic, înșurat cu fiica Țanului C. Filipescu, de la care avu pe Zoe, și pe: ION SLĂTINEANU, fost mare Logofăt, ale căruia fice, de la soția sa Maria Niculescu, au fost: Alina Hahn, și Zoe Lenș.

Fiul mai mare al lui Ienea Slătineanu, era IOAN SLĂTINEANU, prin care derivă actualii. La 1739 erea mare Vameș și caimacam al lui Mavrocordat. Acesta e fondatorul bisericii din Slatina și avu de soție pe Smaranda, fiica lui Pârvu Cantacuzino. A avut 3 copii:

Luxandra soția lui Bălăceanu; Uța; și

Clucerul DUMITRU SLĂTINEANU, care trăia la începutul secolului nostru; și din a căruia căsătorie cu o Palada, se născură patru fii și o fică, soția lui P. Obedeanu:

1. Clucerul COSTACHE SLĂTINEANU, înșurat cu fata lui Deșliu, din care avu 4 fice: Ana Vlahutzi, Zoe de Zalewski, și Maria Cesianu.

2. PAHARNICUL BARBU Slătineanu, fost Consilier la Curtea de Cassație. Înșurat cu Maria Lehliu, având 3 fice: Elena Filitti, Pulcheria Mosco și Ana Berindey.

3. Comisul IORDACHE SLĂTINEANU, căsătorit cu Anastasia Câmpineanu. Al treilea fiu al lui Dimitrie. — El avu o fică: Elena Rallet și un fiu MATEI SLĂTINEANU †, al cărui doi fii sunt: GEORGE, magistrat și EMANUEL.

4. NICOLAE SLĂTINEANU fost pitar, fiul mai mic al lui Dumitru, căsătorit cu o Coțofeanu, avu băeți pe: SCARLAT; TACHE †, fost capitan de cavalerie; și căpitanul CONSTANTIN Slătineanu, căsător. cu L. Cretzeanu.

SPINEANU †

(VALACHIA)

Familia boerilor Spineni e una din vechile neamuri ale țării. Strămoșii ei, sunt bine cunoscuți prin documente din veacul XVI. Familia Coțofenilor derivă dintr'ansa, ambele având o origină comună. (v. acésta).

Boerul N... care trăia pe la jumătatea secolului XVI, a avut mai mulți copii :

DIICUL clucerul ; ȘERBAN Banul, citat la 1577 în documentele satului Bistrița din Mehedinți, în cari găsim și pe cei următori. (Arch. Stat. B., Bistrița). Jupanița NEACȘA, sora lor, care era măritată (1588) cu Chirca comisul din Ruda (Rudeanu) ; — în fine JUPÂNESA MARA, care avu de soț pe PREDĂ Clucerul ȚÂNȚĂREANU, † 1638. Mara e citată la anul 1602, și avu următori copii, după cum reese din actele Bistriței, de cari am amintit mai sus : — Dumitrașco Clucerul SPINÉNU, de care vom vorbi în urmă, GHEORGE VORNICUL din Sărdănești, care la 1648 era decedat ; Paraschiva postelnicul, 1649 ; MIHAI Spatarul COȚOFÉNU, (v. acesta) amintit la 1634 și cunoscut în cronică ; JUDITA Spătăreasa, probată între 1648—68 (avu de fică pe Stanca, soția lui Ionăș serdarul) ; și PREDĂ, de asemenea citat la 1649.

Se poate vedea dar, că din acești șapte copii ai Marei, ereau trei fete ; iar din băeți, cei trei mai însemnați aveaū fiecare numele de familie după moșia ce posedaū, și care le venise parte : Dumitrașco era *Spineanu* ; Predă *Țințăreanu* ; George era Vornicul din *Sărdănești* ; iar Mihai *Coțofeanu*. — Acésta ne arată mai mult, formațiunea nu-

melor de familii după localități, cu deosebire în Valachia, și începând numai după mijlocul secolului XVII. —

Din această familie, erea boerul HAMZA DIN SPINENI, care a fost cumnatul lui Calotă Banul și al lui Pârvu, la anul 1602.

BADEA OT SPINENI, la 1637, erea nepot lui Neagoe logofetul de Căldărușani. —

DUMITRAȘCO CLUCERUL SPINÉNU, fiul jupanesei Mara, după cum am văzut mai sus. Unele documente (Arh. St., moșia Isvorani și Stâlpeni), arată ca părinte al său pe: Andrei slugerul; pe când altele pe Preda clucerul de la Țânțăreni. E posibil ca el să se fi născut din căsătoria jupanesei Mara, în prima căsătorie a ei cu boerul sluger Andrei (?). — Dumitrașco Spinénu erea clucer la 1635, 38 și 1639, când se mai amintește că avea de cumnat pe Teodosie de la Curtișóra. Cu soția sa, Jupănésa Vilaia, este numit în 1640. În 1649 erea Paharnic mare.

La 1640, fiul său: DUMITRAȘCO SPINÉNU, în urmă VEL CĂPITAN, erea deja născut, de ôre-ce la acea dată e probat împreună cu părinții săi. La 1694 ca vel căpitan, el, iar nu tatăl său, care fiind născut cel puțin pe la 1600 nu mai putea să se ocupe de afaceri la acea dată, primește o carte Domnăscă de la Vodă Brâncoveanu. Printr'ânsa se întărește mai mulți țigani și părți de vie de la Căldărușani, rămași de la nepotul său MATEI VISTIERUL, care murise, și pentru cari avea certy cu călugări de la Radu Vodă. «Deci ôrî-ce i-ar lipsi lui Dimitrașco din ceia ce iaș lasat nepotusău Matei vistierul, să le plătească călugări...» (V. Acte vechi de Gr. Lahovary; Convorb. lit. an. XXI. p. 300).

ANCUȚA, sora lui Dumitrașco, îi dăruise și ea mai 'nainte «dece suflete de Țigani», etc. Jupănésa Ancuța, care trăia cam pe la mijlocul secolului XVII, avusese de soț pe Petru biv-vel slujerul ot Ciorogârla.

STÂRCEA

(BUCOVINA)

Familie moldavă, care a primit în Bucovina titlul de «Baroni de», concedat de împăratul Austriei.

În țară, pe un strămoș al acestei familii, îl cunoaștem în persoana lui

STÂRCEA, MARELE LOGOFET al Moldovei. Documentele sale uricele domnești îl probează ca martor printre boerii sfatului, între anii 1515, 1518, 1520 și 1522, în timpul Principilor Bogdan și Ștefan cel tânăr. (v. Uricar. XVIII p. 521)

ION STÂRCEA era Părcălab al cetății Hotin, cam pe acelaș timp. — Un hrisov domnesc din anul 1547, 1 Aprilie, e scris de MATIAȘ STÂRCEA diacul: «sin (fiul lui) Ion Stârcea biv-părcălab de Hotin». (id. p. 528). — Un STÂRCEA era vel spătar al Moldovei, la 1552 (7060) Maiu.

La mijlocul secolului XVII, trăia MIRON STARCE, pe a cărui fică Anghelușa, o luă în căsătorie vel armașul Georgi Hasdeu.

În secolul XVIII, după 1720, boerul Stefan Stârcea, însurat cu Elena fică Sandului Hasdeu, a avut 3 fii:

GEORGE Stârcea, PETRAKE, — și ȘTEFAN STÂRCEA, care locuia în Bucovina, unde avea moșiile sale. — În tot cursul secolului trecut și cel actual, familia a rămas definitiv stabilită în Bucovina, după despărțirea ei de Moldova, ca și alte vechi familii boerești ce aveau proprietăți și drepturi acolo.

După începutul secolului actual, în armata Moldovei se afla parucicul GHEORGHI STÂRCEA, care era însurat cu Paraschiva, fata lui Aga Iordaki Cuza. —

Actual coboritor din această familie este în Bucovina: VICTOR BARON STÂRCEA, mare proprietar, etc.

STIRBEY

(VALACHIA)

Din secolul XVI sunt urme sigure despre existența acestei familii, deja înfloritoare pe atunci, și care erea de aproape înrudită cu Buzești.

Marele vornic CERNICA ȘTIRBEI, la anul 1608, în zilele principelui Radu Șerban, ginerele lui Mihaï W., zidește monăstirea cu numele de «Cernica» din județul Ilfov, pe o insulă din lacul Colentina de lângă București. Vechiul schit fu pustiit din cauza unei epidemii de ciumă, dar se rennoi în secolul trecut.

— Un pasaj al Colonelului Papazoglu în Istoria fondării Bucureștiului, care țice: «monăstirea de călugări Cernica, înființată la anul 1608, de vornicul Cernica și Jupâneasa lui Kiajna....., și o altă monăstire de călugărițe înființată de soția lui jupâneasa KIAJNA, amândouă fură dotate cu mari proprietăți. Ear acea de călugărițe, fu într'o noapte călcate de tătarî și maicele robite și hrăpite, de atunci s'a și desființat....», — ne ajută mult prin numele soției lui Cernica. Intr'adevăr putem identifica pe vornicul Cernica cu acel care 'ne e dat de document (Archiva Stat. B. mon. C.), formând ast-fel o veche filiațiune a familiei :

Cernica erea vel vornic la 1603, avea de soție pe jupâneasa Chiajna, și zidi înainte de 1620 monăstirea Iăzerul (de sigur Cernica de mai târziu). — Tatăl său, adică ast-fel cel mai vechi cunoscut de acest neam, erea:

IONAȘCO COMIS, apoi mare paharnic la anul 1568, în-surat cu jupâneasă Neacșa, cu care în afară de Cernica,

mai avu un fiu : PARASCHIV Postelnicul, care a avut după filiația din 1681, două fete, Chiajna și Elina.

Cernica avu de fiu pe : Iuzbașa DRAGOMIR, 1676, 1681.

TEODOR ȘTIRBEI CLUCERUL, cel d'ântăiū care poartă astfel numele de familie, se află împreună cu soția sa Maria într'un hrisov din anul 1660, când erea bătrân. — Ca comiș mare, citează pe Teodor Stirbei, un act din 28 Mai 1628.

Boerul IVAȘCO ȘTIRBEI, trăia în ȃilele lui Matei Vv. Basaraba. Din cauza lipsei de date suficiente, nu vom putea stabili filiația urmată a Știrbeilor pe care'i enumerăm aici, însă cari ereau în apropiate legături de rudenie.

CERNICA VEL ARMAȘ Știrbei' (la 1691) erea clucer în 1677 și vēr cu Constantin, care în urmă fu mare Ban, și cu Radu. Ca mare armaș, citat în multe documente.

«CĂLUGĂRUL ȘTIRBEI», al căruī nume nu'l cunoaștem, trăia încă foarte bătrân sub Vodă Brâncoveanu. Ambii fii ai sēi : Constantin și Radu, sunt cunoscuți din cronice. — Cu ocazia judecării de către Brâncoveanu a abuzurilor săvârșite de fiul sēu Constantin, acesta urând pe domn pentru cele ce'i făcuse, scrise tatălui sēu călugărul «să se gătească tată-sēu și frații lui ȘTIRBEI, și căți oameni vor putea strânge, să meargă să'l pârască la împărăție, găsindu'i vină Domnului». (Cron. anonimă). Călugărul veni la viile sale de la Slatina, trimetend oameni să vază cele întâmplare; dar Turcii mergeau bine cu Brâncoveanu «care au trimes pe Ghinea paharnicul al doilea cu armași la Călinești, unde erea adunați, și avea poruncă de va găsi pe călugărul Stirbei, să'l bage în butuci să'l ducă la Tismana». El fu prins, ridicat «cu feciorii și nurorile toate în casă» și duși la monăstire, după cum erea porunca, unde fu închis ca și fii sēi.

Aduși în judecată, pentru a doua oară, Domnul se arată mărinimos și'i ertă pe toți.

CONSTANTIN STIRBEL, fiul sēu, fost vel sluger, comis, vistier, Clucer. În cele din urmă mare Ban la 1712. — La 1680 eră vistier, iar la 1689 în anul dintăi al domniei lui Brâncoveanu, mare sluger. La acea epocă, intrând

Nemții în țară spre Craiova, Domnul trimese pre Diicul Rudeanul vel clucer, Constantin Stirbeiū vel sluger, Preda Brătășanul vel pitar, și Cornea Brăiloiū vel agă, cu promisiuni și daruri spre a face pe Nemți să înțeleagă de nenorocirea ce aduceau țerii, în cazul când vor veni Turcii și Tătarii să'i scoată afară. (Magaz. istor. II, 140).

Cronicarul țerei românești, povestește la anul 1695 că venind Domnul de la Cerneți la Târgoviște «aū trimes de aū adus pe Constantin Cluciarul Știrbei și l'aū închis, nu fără pricină, căci trimetându-l Domnul de câte-va ori peste Olt cu seama haraciului (birului), când erea la curte boiarii, aū luat de la țară câte ceva și de la domnie aū ascuns....»

Boerul veni în fața divanului, unde Brâncoveanu Vodă judecă în parte faptele sale și 'l mustră față de boerii țerii, ordonând ca să fie închis; fiind liberat prin stăruințele Doamnei. Soția lui Știrbei erea Corbeancă, și fică a Bănesei (și Vornicesei) Ilinca, soră Doamnei Stanca Brâncoveanu, cu care deci erea rudă.

Cronicarul vorbește (magazin istoric, t. V, pag. 134—8) detaliat de această afacere, mai spunându-ne că în urma ertării sale, el umbla să răstoarne pe principe, împreună cu frații și tatăl său, dar fură toți prinși și închiși greu la Tismana, mai mult timp, «apoi iar nu s'aū potrivit Domnul blestemăciunei lor, ci i-aū ertat iarăși.»

La anul 1714 avea titlu de Ban, cu care ocazie îl regăsim în Cronica amintită, că, împreună cu Mitropolitul, Mihaï Cantacuzino spătarul, Banul Știrbei, Șerban Bujoreanu și Ștefan Cantacuzino spătarul, mergând înaintea Imbrihorului imperial, aū recomandat, cu ajutorul lui Mustafa aga și a banilor, pe Stefan, care fu și numit domn în locul lui Brâncoveanu, de curând mazilit.

Sub domnia lui Ștefan Cantacuzino, Știrbei erea mare Ban al Crajovei (de la 1712, 1714).

Cronicarul anonym al țerii, Cron. Bălăceneasca și apoi G. Sincai, raportează cum la 1714, imediat după Paște, Ștefan Vodă trimese pe Constantin Banul Știrbei și pe Radu

Dudescu mare logofet și cumnat Domnului, la Țarigrad cu bani și daruri, și să «părească pe Constantin Vodă într'atât cât să nu'scapse cu viață nici Constantin Vodă nici feciorii lui, temându-se când vor scăpa vre-unii cu viață... și la împăratul și la Vizirul s'aũ nevoit ca să'l desrădăcineze pre Constantin Vodă și neamul lui din fața pământului, precum aũ și făcut..» — Tot Cronicarul adversar Cantacuzenilor, îi numește «Seitenești», adică ai lui Satana, blamând faptele lor, și ale partizanilor.

RADU STIRBEI de' la Isvor, fratele lui Constantin, a rămas cunoscut în cronică la anul 1672, cea-ce arată că erea mai mare ca precedentul, pe care pentru întâia oară îl găsim în documente la an, 1676 ca al II vistiier. — La 1698, ambii frați, sunt pomeniți într'un hrisov domnesc (Arh. St. Buc).

În anul 1672, sub Antonie Vodă, începu cunoscuta ceartă și rivalitate între Gheorghe Băleanu cu ai săi de o parte, și Mareș Banul, R. Kretzulescu....., de alta. Printre partizanii lui Băleanu ereau, afară de fiul său, : Chrisea vistiierul, Staico Barcan de la Buxiană, Radu Stirbeiũ de la Isvor și «alți mai mărunți». Prin mai multe intrigă, Princip. Antonie fu mazilit și înlocuit cu Gr. Ghica.

— Sincai în cronică sa, îl numește «Radu Stirbescu.» (V. Cron. Rom. p. 170. t. III).

E probabil că acest boer n'a trăit în secolul XVIII. — Nepotul său, fiul lui Constantin :

ILIE STIRBEY medelnicerul, rang cu care e probat la 1677, trăia și la anul 1734, când fusese consilier al administr. Austriace. (v. și Sincai t. III, 409). La 1732 a zidit biserica din Bălcești-Cărligei, fiind Consilier Imperial al Olteniei.

În secolul trecut, și mai ales către finele său, influența boerilor Stirbei crescuse.

Pe la mijlocul secolului trăia ;

BADEA STIRBEI MARELE VORNIC; avea acest titlu în 1777, 78, 80, după cum se vede în mai multe acte oficiale ale prindipatului El muri pe la 1790, căci într'un act al fiilor

săi, din 1793, se spune că murise deja, ca biv-vel Vornic. El a avut patru fii, din cari:

CONSTANTIN STIRBEI era biv-vel stolnic în timpul domniei lui Constantin Caragea Voev. și în divanul acestuia. (pe la 1782). Tot el, a fost în urmă mare Logofăt al țării. La anul 1798, se întâmplă încercarea de asasinare de către niște hoți, a marelui Logofăt C. Stirbei, pe când mergea la moșia sa Fundeni. (V. Ureche. Istor., Domnia Hangerli.)

DUMITRACHE ȘTIRBEI, alt fiu al lui Badea, frate cu preced. erea biw-mare Clucer la anul '1793, când îl întâl-nim împreună cu soția sa, al cărei nume era Zamfira.

ȘERBAN ȘTIRBEI VORNICUL, care a fost mare Vornic pe la 1800, erea însurat cu Păuna fca lui Constantin Buzescu, cu care familie, moșii săi mai fuseseră aliați din vechime. Moșia Buzescilor: Cepturóia din Romanați, intrând în familie, a luat numele de Știrbei, ce pòrtă și astă-zi. Șerban Știrbei Vel Vornic cu soția sa Păuna, sunt zugră-viți împreună cu Const. Buzescu, soția și cu trei fii ai săi, în biserica din acel sat, zidită de un Buzescu, se țice pe la 1560.

Marele VORNIC BARBU ȘTIRBEI, în secolul nostru, vădând că familia sa se stinge, el fiind ultimul descendent, și ne-avînd copii ca și frații săi, adoptă pe fiul nepótei sale Caterina Văcărescu, măritată cu Vornicul D. Bibescu, anume:

PRINCIPELE BARBU ȘTIRBEY, Domnul Munteniei, 1849-56. Născut 1799 † la 1869. (V. BIBESCU.) Frate cu Bibescu Vodă, ocupă tronul Valahiei, după mișcarea de la 1848, introducând în timpul domniei sale mai multe reforme înțelepte. În timpul său, țara românescă ca și Moldova, avură de suferit din partea trupelor rusești, mai ales de la 1853 54 când izbucni războiul Crimeei, care le obligară să se retragă. Doamniile țărilor cari fugiseră la Viena, se întórseră, și pînă la Martie 1856, după tratatul din Paris, țara fu ocupată de Austriaci. Tot atunci se isprăvi și termenul de domnie al lui Ghika și Știrbey (7 ani), numindu-se în locul lor caîmacamîi: Balș în Moldova, și Princ. Alex. Ghița în Valachia.—Pr. Stirbey, ultimul domn al Munteniei, trăi după

aceea retras până la mórte. Căsătorit cu Elisabeta fíca lui Gr. Cantacuzino-Pascanu, a avut următorii copii :

GRIGORE, † neînsurat ; — Generalul GEORGE Știrbey, † ; Pr. DUMITRU Stirbey, căsătorit cu Alexandrina de Soyca, avînd 2 fice ; — † Alexandrina Plagino, — † Fenareta, soția lui Teodor Ghika Delenî : — și Principele ALEXANDRU STIRBEY, om politic, fost ministru, † 1895 la București. Căsătorit cu Maria Ghika Comănești, avea de copii pe actualii descendenți ai familieî : — GEORGE ; BARBU STIRBEY, căsătorit cu Nadeja Bibescu ; și patru fice : Maria, Adina, Elisa, Jeana.

STRÂMBEANU

(VALACHIA)

Originară din Oltenia, această familie, după documentele ce cunoaştem, e probată pe la sfîrşitul secolului XVII, de şi este de o origină mai veche. — RADU PAHARNIC STRÎMBEANU, la 1696, ţinea cu Despina, fica lui Radu Spătarul Tomeanu, cu care avu fiu pe MATEI. (doc. moş. Fălcoiul).

DRĂGHICI STRÂMBEANUL, împreună cu marele Vornic Radu Popescu şi cu Grigore Căpitanul, îndeplinesc o misiune însemnată pe timpul lui Ştefan V.v. la anul 1714. Anume, Carol XII regele Suediei, după ce fusese învins la Pultava, trecînd apoi la Constantinopol, voi să treacă înapoi în Suedia prin ţară, pentru care lucru Ştefan Vodă primi ordin să gătească conace şi poştii, ca că poată trece de la Giurgiu în Ardeal, şi ast-fel fură însărcinaţi cei trei boeri. «Mergînd până la Piteşti, şedînd câte-va zile, aū perit dintre oşti cu câţi-va oameni de ai lui.... şi nimenea nu l'aū ştiut că este Kraiul între acei Svezii ce mergea cu poştii...» Trupele lui rămânînd aici, aū trecut apoi şi ele în Ungaria pe la Dragoslave, după care s'aū întors şi Turcii.

Drăghici Strâmbeanu la 1718 şi 20, este trecut în lista boerilor Olteni, împreună cu ruda sa, Constantin Consilierul.

O MUŞA Strâmbeanu, avea de soţ pe Pitarul Nicolae Dedulescu.

CONSTANTIN STRÂMBEANU Consilierul, în 1719 ca boer din Craiova, erea MARE PITAR atunci când fu numit Consilier imperial al Olteniei, în cea d'ântîi administraţiune, cu Cantacuzino Ban; iar consilierî G. Vlasto, Bengescu, Brăi-

loiū și dânsul. (Sept. 1719). Peste două - zeci de ani, la 1741, el este Caimacam al Craiovei împreună cu Constantin Obedeanu, și Iordache fost vel-vameș.

Avea de soție pe soția șatraru lui Pređa Brătășanu. O fată a lui, ținu pe Barbu Știrbei.

MIHAÎ STRÂMBEANU biv-treti logofăt, erea ispravnic de Gorj la anul 1752.

Póte copii lui Constantin sunt:

Ilınca, «fica lui Strâmbeanu», soția boerului Poenaru, la 1769, și mama lui Matei Poenaru pitar;

IORDACHE STRÂMBEANU, clucer, dovedit prin act din 1741. Fiul și urmașul acestuia erea:

CONSTANTIN STRÂMBEANU, boer ispravnic, dovedit la rîndul său în anul 1793, etc.

Tot din lipsa de detalii, nu putem schița genealogia acestei familii, din care se găsesc mai mulți alți reprezentanți în secolul din urmă și cel actual, și ai căror urmași trăesc astă-zî la Crajova.

STROICI

(MOLDOVA)

Mare familie din Moldova, care se ilustrează de la mijlocul secolului XVI.

Cronica lui Huru, admite în timpuri anterioare lui Dragoș pe un : Axentie Stroici Pârcălab de Hotin (sec. XVI). Lăsând la o parte existența acestui personaj, menționarea lui ne arată totuși, că familia Stroici putea aspira prin însemnătatea ei, la o așa de veche origină.

Intrând în domeniul istoriei țării, aflăm în cronice, din timpul domniei lui Despot Vodă, pe

Marele LOGOFÊT STROICI. Ocupând domnia Moldovei după învingerea lui Alexandru Lăpușeanu, la 1562, principele Iacob Eraclit Despota avea totuși să se teamă de reîntoarcerea rivalului său. După ce intră cu ceremonie în capitala Suceava: «ales-aŭ Despot Vodă, ȕice Nic. Costin, patru boeri de credinȕă, pe cari aŭ lăsat toată cârîna țerii, pe Stroici Vel logofêt, pe Barnov Hatmanul (Barnowski), pe Moȕoc vel vornic și Grigore Leveles,... ce erea în mare cinste la Despot Vodă». — Afară de Leveles, originar de la Viena și credinciosul lui Despot, cei alȕi trei boeri, între cari și Stroici, împreună cu cei nemulȕumiȕi, aleseră Domn pe Tomșa, care ucise pe Despot. (1563)

Acest Stroici, e probabil părintele lui :

LUCA ȕis LUPUL STROICI, boer renumit, mare Logofêt al Moldovei. În tinereȕe fusese în Germania unde studiasc, devenind un om foarte erudit.

După cum ne raportează Sincai (t. II, 356, ap. Gorecki), la anul 1571, Bogdan IV e condus la Iași de mai mulȕi boeri

între cari: Gavril logofătul, Dinga Hatmanul, «Lupul Stroic» cu mai mulți alți. — El a fost mare Logofăt al Moldovei între 1580—1609 (7088 - 117), după cum reese din actele sfatului domnesc. Documente de tot felul îl citează în timpul vieții sale; la 1603 April 1 (Doc. Academiei Rom.), Stroici vel logofăt face cumpărături din moșia Glodenă, etc., — După 1590, Luca Stroici dobândește calitatea de cetățean polon, ce a mai avut și alți boeri ai Moldovei: «indigenatul». Cu acest titlu el participă împreună cu Eremia Vodă Movilă, la marea adunare (bar) din Varșovia, de la anul 1593. Aci cunoscă pe encyclopedistul Sařiski, căruia Stroici îi dete ca un exemplu de limba română, rugăciunea Dominicală (tatăl nostru), scris cu ortografia polonă și publicat de Sařiski la 1597, în «Corpus legum Polonarum».

Împreună cu mitropolitul Atanasie Crimka, el zidi mo-năstirea Dragomirna din Bucovina, în care se află prețioase reliquii. — D. B. Hasdeu a scris monografia asupra «Vieții și operilor lui Luca Stroici».

Petru Vodă Șchiopul, acel «domn milostiv cum altul nime așa s'a aflat», fu silit la anul 1591 să plece din țară, pentru că nu voia să pue un bir inpus de Turci, și să trecă prin Polonia în Germania, urmat: «cu fruntea boerilor, între cari ereau: Stroici logofătul cel mare, cu frate-său

SIMION STROICI, Eremia Movilă vornicul, cu frate-său Simion paharnicul, și Andrei Hatmanul, și alți mulți cari nu se îndurau de dănsul...» (Gr. Ureche, D-nii Moldovei. Letop. Ccg. I, p. 238).

Peste câți-va ani mai târziu, reafăm într'un zapis al său, pe: Simion Stroici biv-vel vistir (1600), prin care dăru-ește niște țigani cu satul Miclăușeni lui Lupul Prăjescu. Acest boer ținea în căsătorie pe nepoata lui Stroici, și moșteni întreagă averea lui Stroici, colosală pe acel timp; și pe care acesta o lăsase Lupului Prăjescu, neavând copii.

Ca mare vistiernic al Mold. îl menționează încă acte particulare și oficiale din anii (7105) 1597 Iunie 29, 1601 și 1606, etc. —

LOGOFETEASA STROICIOE, soția faimosului Logofăt, im-

preună cu fiu-său IONAȘCO STROICÎ, dau un zapis pentru moșia Ungheni din jud. Neamțu, prin care se constată că alții au răscumpărat-o de la dânșii. În 15 Martie 1613, din Cotnari. (Doc. Academiei).

VASILE STROICÎ Logofetul mare, de aproape rudă cu cei de mai sus, pieri la anul 1612 ucis de Vodă Tomșa. Constantin Movilă, venind cu armată Polonă în potrivea lui Ștefan Tomșa, acest din urmă înfrânse pe cel d'ântăiu cu partizanii săi, pe Prut, la locul Țis: Cornul lui Sas. Boerii prinși fură omorâți. Intre alții își perdură viața: Vasile Stroicî logofetul, faimosul Hatman Balica, Stolnicul Miron, «Pe Vasile Stroicî îl ertase Ștefan Vodă; numai, învătăse pe Nicoriță armașul să'l ducă să vadă perirea celor alți, ca să'i fie grijă mai pe urmă de moarte». — Și cronicarul adaogă: «Că erea om tînăr Stroicî, și din casă mai vechiu și cinstit de cât toate casele din țară». (N. Costin, Letop. Cog. II, p. 263). Mergînd ast-fel cu armașul, spre locul unde cei alți boeri ereau să fie decapitați, și el neștiind că erea ertat, se repeși scoțînd sabia unui daraban, «să moară cu răscumpărare». Cu toată bravura lui, fu împresurat de Darabani și desarma. Vodă Tomșa aflînd prin armaș de acest lucru, porunci ca să fie și el omorît îndată. — De la acest boer viteaz din familia Stroicî, perdem pentru cât-va timp urmarea coborătorilor săi.

În timpul secolului trecut (XVIII), și chiar după jumătatea celui al XVII, familia scade puțin din înportanța de odinioară, probă că nu mai sunt citați printre boerii cei mari ai țerii, cum ereau cei de mai sus.

În Basarabia, mai sunt încă în Țiua de aȚi STROICÎ, urmași tot din această familie, de oare-ce sunt cu o bună pozițiune socială, și printre «dvorenî», saū nobilî ai Rusiei.

CONSTANTIN STROICÎ, căsătorit cu o Lupașcu, trăia cam pe la 1800, a murit în secolul nostru și a avut următorii copii:

— GHEORGHE Stroicî, colonel în armata rom., și cel care a înființat jandarmeria în Moldova, † neînsurat.

— IANCU †, care avu o singură fată, căsătorită (actual.) cu M. Sutz judcător la Iași.

— GAVRIL și CONSTANTIN STROICI, cari ambii au servit în armata rusească, făcând războiul de la 1828 sub generalu Dibici Zabalcavski, în care război, Gavriel a pierit pe câmpul de luptă.

2 fete, surorile lor, au ținut: una pe generalul Iacovache cea altă pe Feștilă.

— EMANOIL STROICI în fine, cel mai mic dintre frați, de asemenea decedat, a fost căpitan în armată. Căsătorit cu o Codrescu, a avut fii pe:

CONSTANTIN STROICI, f. prefect, senator și mare proprietar în Dorohoiu al com. Săveni.

GEORGE STROICI, fost prefect, deputat. Proprietar al comunei Manoleasa din Dorohoiu.

Aceștia sunt ultimii descendenți și singurii în țară, din adevărata familie Stroici.

STURDZA

(MOLDOVA)

De origină veche italiană, această familie se află printre boerii Moldovei, încă de pe la 1400. În evul mediu, familia «STRUZA» din Italia, (Stroza, Struzza, etc.), a luat parte la cruciade în al XII secol, de când începe a fi cunoscută istoricește.

Descendența boerilor Sturzești, din familia maghiară a comților «TURZO», prin voevodul Ion Vlad Turzo, nu este exactă, nefiind de loc dovedită. —

....STURZA aut Sturzelius (comes), pe la începutul secolului XV, e cancelar și ambasador al curții imperiale Germane la dieta din Varsovia. (v. cron. Ulyanitzki). Poate e fratele (?) lui :

ALEXANDRU Sturza, marele (cancelar) Logofăt al Moldovei în timpul lui Alexandru cel bun, și locoșitor al acestui principe, când se duse în călătorie la Constantinopol.

Fiul său era BALIȚA, soțul Saminei. El e dovedit printr'un uric domnesc al lui Ștefan Voievod din 17 Ianuar anul 1495, când era deja bătrân, de oare-ce în acelaș act e vorba de copiii săi: Marița și FILIP, și chiar de fiul acestuia, Fătul.

MARIȚA e mama lui :

HATMANUL STURZA («Sturzevici»), principe (Knez), boer ilustru al Moldovei (n. pe la 1490). — La anul 1546 și 1548, e pârcalab al Cetății Hotin împreună cu Movilă. Un document din (7060) 1552, îl arată ca mare Portar de Suceava și Hatman sub Iliăș Voev., cum era numit și de Poloni: «Sturza magnus Daciae procurator». El avu de

soție pe Kneșina Neacșa, cu care e din nou pomenit într'un document poster. din 1591. (v. Orehovius, etc).

DUMITRU STURZA, MARE VISTIER și apoi Hatman al Mold. n. înainte de 1550 (uric din 1552), e fiul precedentului. El e acel Sturza Hatmanul de care vorbește Miron Costin (I, let. 165), că împreună cu Logofătul Beldiman și cu Boul Postelnicul, au fost prinși de Ștefan Tomșa Vv., pentru că se duseseră la Poartă contra lui, — puși în obezi, și apoi omorâți de trimeșii lui Vodă, fiind decapitați și aruncându-li-se corpurile în Siret (1615). Intre 1613-15, erea mare Portar de Suceava. — El avu 3 băieți: VASILE, cel mare, (v. doc. din 1687-7195) și care avea o fată Tudosca, soția lui Dumitrașcu.

KNEAZUL BĂRBOI, mare vornic al Moldovei și principe, dovadă titlul de Knez ce purta.

E dovedit prin actul din 12 Martie (7117) 1609. — Printre cei d'ântăi boeri ridicați în potruva lui St. Tomșa V., e și vornicul Bărboiu. Domnul voind a'i pedepsi, cum zice Letopisețul: «aū prins pe Bărboiu Vornicul și pe feciorul lui. Dece pe Bărboi cel bătrân în loc l'aū înțepat de laturea târgului; eară pe feciorul lui Bărboiu l'aū trimes de l'aū spânzurat în poarta casei tătâneseu....» (Miron Costin). Acest boer zidi o mare biserică în Iași, care poartă numele său. —

Matei STURZA VEL VISTIERNIC, al doilea fiu al lui Dumitru, avu 6 copii, din cari o fată ținu pe Preda Paladi. O învazie a tătarilor asupra Moldovei la 1650, revărsă multe jafuri asupra țerii: «atunci aū robit casa Sturzii Jicnice-rului, care apoi aū fost și vistiernic mare». În timpul lui Ștefan V., comandă trupe de ale acestuia, împreună cu boerul paharnic Mogâlde. (v. letop. I, 320, 338) Fiul său :

KIRIAC STURZA marele paharnic. — În zilele lui Duca Vodă cel rău, la anul 1681, fiind biv-mare spatar, erea închis la Seimeni cu Toader Paladie vornicul și cu Teodosie Dubău marele spatar, puși în fiare și persecutați. Puțin după aceasta mulți boeri emigrară, «iar alți boeri ce mai rămăsese, Chiriac Sturza, etc... aū murit de o boală

ce'i zicea Duca-Vodă, adică de supărul Ducăi....» (N. Costin II, 22). El avu cu soția sa Anița, șapte copii, dintre cari prin doi se trag cele două ramuri ale familiei. (Ion și Sandu).

TOADER STURZA MARELE spatar, avea aceasta titulatură în Valachia (doc. din 27 Iulie), la 1672. El erea cumnat cu Grigore Vv. Ghica, fiind fratele Doamnei. În acel an (1672) însoțind în Italia pe această principesă, în scrisoare sa către Doge, Ghica Vodă îl numește «....el Barone Theodoro Sturza mio generale delle armi nella Provinzia....» (Hurmuzache, Doc., V, II, 127). În raportul lui Giacomo Querini, e numit «signor Sturzzio generale, fratello della Principessa»..

Dogele Veneției ordonă o galere pentru principesă și pentru fratele ei «Baron Teodora Suerza (?)». — Ei plecaseră întâi la Constantinopol, călătorind apoi prin Italia. (Sincai III, 176). —

La întoarcerea din Venezia, spatarul Sturdza până la venirea Domnului de la Hotin, e caimacam al Valachiei, împreună cu Gherghe Banul și cu Stroe Leordeanu vornicul. (Letop. III, 151). El avu un fiu, pe MATEI Cămărașul, doc. 2 Dec. 1700, † fără urmași. —

Sturdzii de azi, se trag prin cei doi frați ai Spăt. Teodor, formând 2 branșe deosebite.

I

Slugerul ION STURZA, al doilé fiu al lui Kiriak, cunoscut pe la finele sec. XVII, avu șapte copii, din cari doi avură urmași actuali :

1. MIHAI STURZA, dete naștere unei ramure, prin fiul său GEORGE, căsătorit cu o Palade. Fiul acestuia, numit CONSTANTIN, e tatăl

Mareluî VORNIC GEORGE Sturdza ; care avu doi băeți, dintre cari :

Colonelul GRIGORE STURDZA, fost militar, f. prefect în mai multe rânduri. Însurat cu Olga Rosetti, are fiu pe : GRIGORE, și 3 fice.

2. Marele LOGOFÊT SANDU STURZA, al II fiu al slugeru-lui Ion, avea o avere imensă, 72 de moși în Moldova. La 1729 fiind vel vistier, e trimes de Gr. Ghica să plătească despăgubirile locuitorilor prădați de Tătari, cari însuși acoperiră prin bani pagubele ce făcuseră. — În timpul lui Ion Mavrocordat în Mold.: «s'a sculat Mihalaki Sturza de la Roman și Ilie Sturza de la Heleșteeni, și doi fociori ai lui Balș, și au fugit în țara leșească.» (Iet. III, 206), Sandu Sturza fratele lui Mihaï, fu însărcinat să-i readucă cu orî-ce preț, cea-ce reușind prin scrisori, dișii boeri fură aduși în cinste și boeriți. — Logofêtul Sandu † 1758, avu 2 fete, iar băeți pe :

= Mare logofêtul CONSTANTIN, care erea vel paharnic la 1755 în divanul lui Racoviță.

= ION STURZA, M. LOGOFÊT și fost mare Vornic la 1767, fratele său, se căsătorî cu fata lui Caliarhi, având doi băeți, din cari cel mare: IORDACHE Logofêtul, e tatăl lui ; LASCAR ST., mare Hatman al Moldovei, pe care'l găsim în Eteria de la 1821, † fără copii; și al lui George.

Iar al doilea fiu al lui Ion :

DUMITRU STURDZA, mare logofêt al Moldovei alături cu vărul său Grigore, la 1821. — În 1841, împreună cu soția sa Elena, repară complect Biserica Bărboiului din Iași. — Avu 2 soți: 1. Sultana Ventura și 2. Elena Balș. — După moșia sa Miclăușeni, ramura sa poartă acest nume. — Cei doi fii ai săi cu urmași, sunt :

1. Vornicul CONSTANTIN St. de la SKEIA, după care se numi Skeianu, căsătorit cu fata lui Rosetti, de la care avu 6 fete, iar fiu pe

DUMITRU STURDZA-SCHEIANU, distins istoric și literat român, etc. Căsătorit cu o Ghika-Deleni. Fică Elena.

2. ALEXANDRU STURDZA, vornic mare, fiul cel mic al logof. Dumitru din Miclăușeni. Pe la începutul acestui secol, mare vornic și Logofêt, fiind însurat cu fica lui C. Sturdza Logofêt, și având 3 fete și 3 băeți: GEORGE (fică ; Caterina Cantacuzino); Matei † 1870; și

DUMITRU STURDZA n. 1833 la Iași. Om politic, ministru

în toate cabinetele liberale de la 1866 în coace; fost Prezident al consiliului, min. de externe, și Șeful partidului liberal. — Membru și Secretar general al Academiei române. — Numismat: «se arată ca cel mai adânc cunoscător al numismaticei române» (A. D. Xenopol), despre care a scris multe articole. A publicat o scriere despre portretele domnilor români, în «Analele Academiei», apoi Istoria renașterii române în 5 tomuri în colaborare, fiind și inițiatorul publicării colecțiunei Hurmuzache.

Căsătorit cu Zoe Cantacuzino, are de fiu pe ALEXANDRU Sturdza, oficer de cavalerie, căsăt. cu Elsa Carp. —

= Din DUMITRU LOGOFÊTUL, al III fiu al lui Sandu vel logofêt, sa trage ramura lui Vodă Mihaï Sturdza. Cei doi fii ai săi, au fost:

Generalul ȘCARLAT STURDZA, Hatman al oștilor Moldovei și boer însemnat sub Moruzi; guvernor general al Basarabiei, și apoi Consilier imperial al Rusiei, † 1816. Soția sa erea Sultana; iar fiu: ALEXANDRU (1791-1854), consilier de stat, diplomat rus, scriitor și unul dintre promotorii revoluției grecești din 1821; muri fără posteritate.

GRIGORAȘ STURZA, mare logofêt al M. la 1817, frate cu Scarlat și al II fiu al lui Dumitru, se semnalează în timpul Eteriei. Vornicul Beldiman în Tragodia sa, spune de el și de vărul său: «Grigoraș și Dimitrache, doi Sturzești logofeți mari....» (vers. 905). — El e tatăl lui:

PR. MIHAÏ VODĂ STURDZA, domnul Moldovei 1834-48. — Născut la 1795 din Logof. Grigore și Maria Kalimaki. Se urcă pe tronul Mold. la 1834. Puțin timp după aceasta, înființează Academia Mihăileană, unde se predau cursuri de profesori speciali veniți din străinătate — La 1846, boerii cerură desființarea cursurilor înalte ale academiei, fiind-că ereau accesibile orî-cărei clase. Consulul ne sprijinind cererea, ea fu redusă la jumătate din ce erea. — Moldova pe timpul lui Sturdza, înaintează pe calea economică, literară și administrativă, de și multe abateri se întâmplău. În 1848, boerii tineri începură a agita în sensul mișcărilor din occident.

Vodă Sturdza îi surprinde însă înainte de a fi bine pregătiți, prinde pe toți într'o noapte când se adunaseră în casele lui Mavrocordat, și îi exilează. Ast-fel revoluția nu prinse în Moldova.

Principele Mihail St. muri în 1885, în Baden. El avu copii pe : — PR. DEMETRU Sturdza, în Iași, căsătorit cu fca lui Alex. Sturdza, având băeți pe DEMETRU și MICHAIL ; — MARIA, căsătorită cu Pr. Gortchacoff ; — Mihail † ; — și, al doilea ca vârstă :

PR. GRIGORIE STURDZA, născut la 1821 în Iași. A studiat în Franța și Berlin. Pe la jumătatea secolului a fost general în armata turcă, luând parte la multe evenimente sub numele de «Muhlis Pașa» ; Apoi în armata Moldovei. In 1859 a fost candidat la tronul Mold., la care renunță în fața ideii Unirei. De atunci a fost mereu în parlament ca deputat și Senator, manifestându-se în evenimentele politice ale țării. — Ca scriitor și om de știință, s'a des-tins mai ales prin opera de mare valoare: «Les lois fon-damentales de l' Univers». — Avu fiu pe NICOLAE †, etc.

= In fine, din ȘTEFAN STURDZA, mare vornic la 1757, al 4-lea fiu al logofetului Sandu, căsătorit cu Ruxanda, s'a născut :

SANDUL, Vistiernic mare. Acesta avu de fiu pe : CON-STANTIN STURDZA din Ruginoasa, mare logofet, și care după moșia ce poseda a denumit ast-fel branșa sa. El avu patru fete și doi băeți, din cari :

ALEXANDRU STURDZA de la Ruginoasa. Căsătorit cu Maria Sutzu a, avut 3 copii (act) :

ALEXANDRU STURDZA, publicist și poet ; — Scarlat † ; — și Olga.

II

Ramura a doua a Sturzescilor, derivă din Cupariul SANDU STURZA, care a fost fiul lui Kiriak pabarnicul și frate cu Ion și Teodor. Din cei patru băeți ai săi : Alexandru sluger și Iordache, n'aū lăsat posteritate ; iar Ilie și Vasile, cel mai mare, aū avut mai mulți copii.

ILIE SLUGER STURZA, care la anul 1673 e cunoscut cu titlu de paharnic. Acest Sturza e boer însemnat și cunoscut în mai multe împrejurări, ast-fel: în anul 1671, după cum spune Nic. Costin, tronul fiind vacant înainte de alegerea lui Petriceicu Vodă, gândurile boerilor se opriră întâi asupra lui Ilie Sturza, care însă refuză domnia, lucru de mare mirare pe acele timpuri. Boerii insistând, Sturza îi amenință că de'l vor alege, îi va trece pe toți pe sub sabie. Atunci fu ales Ștefan Petriceicu. În acelaș an se vorbește de unchiul său Teodor Sturza, spătariul din Valachia (Șincai) [vezi mai sus]. — Din acest paharnic Ilie, s'a tras o ramură prin Logofătul MIHAÎ, fiul său vistiernicul ALEXANDRU Sturza, și ALEXANDRU ȃis din Heleșteeni (†), fiul acestuia; al cărui fiu e MIHAIL STURDZA.

VASILE STURZA, fiul cupariului, e cunoscut în a II-a jumăt. a secolului XVII, și din el se trage a doua bransă a Sturzilor. Copii săi au fost: SOLOMON SPĂTARUL; sterp; 3 fete, și spătarii Sandu și Constantin.

I. SANDU SPĂTARUL, frate cu Solomon și cu Constantin, formează o sub-ramură deosebită de a acestui din urmă, și anume avu 6 copii: — 3 fete, Manolaki, care s'a călugărit, Dumitrașcu, și — ION STURDZA VODĂ, fu ales Domn în Moldova fiind V. Logofăt după revoluția eteriștilor, din 1822 la 1828, odată cu Grigore Ghika în Valachia. Cu el începură timpuri mai bune: Grecii fără căpătii fură isgoniți, școlile grecești se transformară în altele unde se învăța limba patriei; se mai făcură și îmbunătățiri de ordin economic și administrativ. Dar, tocmai la 1828, Rusia declarînd din nou război Porței (al 6-lea 1828-29), intră în Principate cu 15.000 oameni. Vodă Sturza fu arestat și trimis în Basarabia, și apoi începu guvernarea rusescă. — Ion Sturza avu 2 copii, pe IORGU (fără băeți); și pe NICOLAE, însurat cu Maria Ghika, de la care avu 2 fi: IORGU și GRIGORE,†—

DUMITRAȘCU STURDZA, a fost spătar mare; frate cu Domnul Sturdza, avu cu fca logofătului Ion, 3 fete și pe:

PETRACHE STURZA vistierul, spătarul și mare Logofăt 1820, la începutul acestui secol. Acesta era însurat cu fata lui

Armele primitive ale familiei Sturdza erau: pe fund roșu o cruce latină de aur, încolăcită de un șarpe verde cu o coroană de baron. Acest blason se vede pe mormântul unui Sturza cavaler de Rodos, îngropat la insula Rodos, cum și pe scrisorile patente din arhivele Vaticanului.

Acestuia s'a adăugat un al doilea blazon, dat de Appafi Voevodul Ardealului, prin procurația imperială a împăratului German Leopold I, pentru fapte glorioase de război în timpul apărării Vienei. E de azur cu leul de aur în picioare, corónă de duce, armat de o spadă înconjurată cu o ramură de măslin. Aceste arme, cu titlu de principe al St. Imperiū, ca și deviza heraldică: *utroque clarescere pulchrum*, au fost date de Imp. Leopold lui Ilie Sturdza slugerul, de la 1670.

Balș, Ecaterina, de la care avu pe : Constantin, Sandul, Dumitrascu, Teodor căminar (din cari 2-lea și al treilea au avut copii), și IONIȚĂ †, al cărui fiu e PETRE Sturza. — Petrarhe Sturza a fost însemnat în timpul răscoalei grecești din 1821. El împreună cu Ioniță Sturza și cu Vornicul Teodor Balș, cereau oștiri Turcești contra Eteriștilor, ca și Cuza, Caimacamul Râșcanu. Ca spătar, fiind ispravnic de Némțu, îndemnă (1821) pe locuitorii de sub dînsul a se răscula contra Grecilor. În proclamația ce făcuse, sfirșește : « Să isgonim tâlharii aceștia de pe pământul nostru. » (Uricar, XV).

Din fii săi : DIMITRACHI †, a avut 3 băieți : ION, NICOLAE, CONSTANTIN ; — iar SANDU Sturza avu 8 : Petre, George, Dumitru, Lascar, Panait, Teodor, Sandu.

II. Din CONSTANTIN SPĂTARUL STURZA, apoi mare vornic la an. (1775), fratele lui Sandu Spătar și fiul lui Vasile, înșurat cu Catrina Cantacuzino, se trage o ramură prin cei doi fii ai săi (căci Ioniță din 1821 n'au copii) :

ȘTEFAN STURZA avu fii pe : ALEXANDRU vornicul, înșurat cu Smaranda Costandake. Copii lui Alexandru sunt : ION ; MIHAIL fost ofițer, senator ; ȘTEFAN care are 2 băieți : pe Nicolae, Alexandru ; și DUMITRU.

CONSTANTIN STURZA frate cu Ștefan Spătar, se dicea SOLOMON POSTELNIC, și avu pe lângă 3 fete, pe : 1. Costache fără copii ; 2. SCARLAT Sturza fost Postelnic, însoțit cu Smaranda Paladi, din care avu 2 fete și un fiu CONSTANTIN, care are băieți pe George și Scarlat ;

VASILE STURDZA (1810-1870) vornic, al 3-lea fiu al lui Constantin și Solomon, înșurat cu Ecaterina Balș și cu Zulnia. Om politic, ministru prezident al divanului, membru în locotenența domnească, ministru sub Cuza, I. Președinte al curței de Casație. † 1870, avînd copii pe : Olga, Ema, RADU STURDZA, f. Consul general la Constantinopol, CONSTANTIN inginer, și ERNEST (fii : Adrian și Vasile.)

T Ț U T

(MOLDOVA)

Mare familie a Moldovei, înfloritoare încă din al XV secol, când, prin fruntea boerilor lui Ștefan se afla marele logofet Tăutul.

După isvodul său cronica cea falsă a lui Clănău, ar fi trăit în secolul XIII, ca strămoși ai acestei familii : marele Jude Dalmat Tăut, Vlad Tăutul consul, și Coman Tăut consul la Baia, înainte de Dragoș Vodă, și pe a cărui fică, Ana, o luă în căsătorie acesta. (Către 1250) (?).

Episcopul Melhisedec, face distincție între Logof. Ion Tăut de sub Ștefan Vodă și cel de sub Bogdan, care ar fi fost fiul său. — D. Hasdeu (magn. Etimologic III, col. 3055), probează că nu formau de cât ună și aceiași persoană :

MARELE LOGOFET ION TĂUTUL, despre care istoria, cronicile și documentele țerii, vorbesc adesea în preajma anului 1500. N. Bălcescu, care a scris despre dănsul, ȳice între altele : «Erea om d'un caracter îndemănatîc și original. Cunoscând prea bine trei limbi, politic îndemănatîc, el dobândi favorul lui Ștefan cel mare..». La 1510, merse în Polonia de încheiă pacea între Ștefan W. și Regele Albert, care îi dăte donașione multe sate de la hotar : Câmpulung, Răstoacele, Vijnița, Ispitul, Milier, Putile, Iamostia, Carapciul, Vilivcea, Vascauții și Volona, până la apa Cîrimușul.

La 1504, la moartea lui Ștefan, Bogdan Voev. fiul său, trimese la Poarta Otomană pe Logofetul Tăut cu o ceată de oșteni și 10 pungi de bani, spre a face actul de supunere al țerii. În Constantinopol, Tăut zidi palatul Bogdan-

Seraî moldovenesc, în care se află o biserică S-ft. Nicolae. De asemenea, în țară, pe malul Siretului în Dorohoî, a zidit biserica Bălinești. Murind, la anul 1511, fu îngropat acolo; și pe piatra lui se citește: «Acesta este mormântul panului*) Ioan Tăutul mare logofet al Domnului Ștefan Voevoda, carele a reposat la anul 7009, luna..» (1511) (Melhisedec, notițe istorice, 293)

Acest ilustru boer al Moldovei, despre care se povestesc multe, avea de soție pe Knegina Maria, † 1500: «roaba lui D-zeu Maria Kneghina a panului Tăutul logofet, care s'aû mutat în vecinicul locaș în 29 Sept. 1500.». — Trei copii ai lor, muriră înaintea părinților: PETREA la 1494, Vasilica † la (7003) 1495, și TEODOR «mutat în vecinicul locaș la anul 7002 Sept. 22 (1494)», cari cu toții sunt înormântați la bis. din Bălinți. (v. Melhised. Bîs. Bălinți p. 293—4).

O parte din descrierea bisericei fondate de Tăutul: «...In lăuntru bisericei, pe partea dreaptă a peretelui despărțitor corului de amvon, sunt zugrăvite a-fresco portretele Logofetului Ioan Tăutu, a soției sale Margareta și ale fiilor: Pătrașcu, Ioan și Anastasia, în superbul costum venețian brodat cu aur, cum se vede la portretele ș'altor Logofeți mari; cingătoarea cu paftale scumpe, d'asupra mantia măreață, cu mânicile despicate și gulerul de samur, iar pe cap tocul cu broderie de aur în arcade. Pardoseala în peristil, are dece morminte pe d'asupra cu lespezi, pe cari abia la unele se poate descifra foarte cu greu inscripțiile slavone.....». — (Filipescu-Dubău, Dicț. geog. Dorohoî, 14).

Un DRAGOTĂ TĂUT (Teutulovici = fiul lui Tăut), înrumusețează mormântul mamei sale Knegina Maria, răposata în 23 Martie 1499.

Din urmașii vechilor Tăutu, trăia către sfârșitul secolului următor (1590, 1600):

*) Titulatură polonă; cuvântul Pan înseamnă nobil, și se întrebuița în vechime în Moldova, după cum «jupân» în Valachia. — Knezina saû Knegina, e de asemenea equivalent cu jupâneasa saû Domnița.—

Ambii termenii existaû în Moldova din veacul XIV.

DRĂGAN TĂUTU, care avuse soție pe Angelina, îngropată de asemenea la Bălinești, fiind reposată în 30 Maiu 1617. El erea sub Eremia Vodă, la anul 1606, diac-scriitor al hrisóvelor, în divanul domnesc.

M. TĚUTUL erea Părcălab (castelan) de cetatea Hotin, împreună cu Iurașco Drace, la anul 1623 (7131). (v. Uricar, Cod. tom. XVIII).

Un document de posesiune, după anul 1625, vorbește de ANASTASAICA, muma lui Isac Cazacul și fică a TĚutului marele logofăt. (Doc. Acad. rom., an. 1625).

IRIMIA TĚUT e pomenit la anul 1659....

La anul 1680, Duca Vodă în a doua domnie a sa, ucide pe boerii: TĚUT VISTIERUL, Bogdan și Lupul sluger, pe care îi decapită, fiind fruntașii complotului făcut de boerii nemulțumiți de guvernarea detestabilă a lui Duca.

În secolul XVIII, familia începe a pierde cu încetul din renumele, puterea de odinioară, și din marile averi ce poseda până la mijlocul aceluși veac.

SANDUL TĚUT, la 1745 (6 Iulie), se judeca pentru moșia Giurgeștii, cu T. Jora și cu vistierul Nicolai Bașotă. (Doc. Academ. Rom.)

LUPUL TĚUTUL, boer moldovean, figurează semnat în actul de desrobire al vecinilor în Moldova, la 1749.

Familia se ridică din nou la începutul acestui secol, când e cunoscut :

VORNICUL ION TĚUTU, stolnic la 1805, apoi paharnic, ban la 1815 și în fine Vornic la 1822. — Beldiman în «Tragodia», spunând de o misie, cu care fusese însărcinat în timpul Eteriei de la 1821 Vornicul Teodor Balș, ȳice :

«.. Pe Ban Ion TĚutul i se dă într'ajutor,

Om bătrân și cu sciință, și în condeș lucrător». (op. cit. vers 785).

La 1822, el merse printre boerii cu deputația la Țarigrad spre a se alege Domn, după zavera Grecilor, și fiind confirmat Ioniță Sturza, TĚut la întoarcerea în țară avu titlu de mare vornic. — Prima lui soție erea Catrina Budescu, de la care avu doi fii: MIHAÎ și VASILE TĚut, spătari

la anul 1822. Vasile a avut la rândul său 2 fii: TEODORIȚĂ și IOAN.....

Vornicul Tăut muri la anul 1827. El mai avusese trei frați, din cari: COSTACHI Tăutul trăia în Bucovina; iar VASILE TĂUT avu fii pe: Comisul IONICĂ TĂUT, secretar al Baș-capukehaei Moldovei la Constantinopol sub Vodă Sturdza (1828), murind acolo fără urmași; — și pe paharnicul VASILE TĂUT, care avu descendenți....

Adevărații urmași ai acestei mari familii, — în afară de cari mulți au uzurpat numele, — se trag din fiii și nepoții fraților Ion și Vasile, ai lui Teodor, și ai Mihail Tăutu din Bucovina.

TOMȘA †

(MOLDOVA)

Familie domnească a Moldovei, care dete ambelor țări patru principii în sec XVI și XVII. — ȘTEFAN TOMȘA VODĂ (1563-64), ocupă tronul Moldovei învingând și omorînd singur pe Pr. Iacob Eraclit Despota (1561-63): «Boerii țării sfătuindu-se, mai cu deadinsul Tomșa Hatmanul, ca să scotă pe Despot Vodă din domnie, ȃice Miron Costin; și așa jurară pe Tomșa că erea om cu inimă mare, ca să fie el începător de acest lucru». Boerii se învoiră cu Polonii, cari venind cu armată, Tomșa, hatmanul Moldovei pe atunci, trecu pe Moldoveni în partea lor, asediând pe Despot în Suceava, care în cele din urmă căzu în mâinile lor, trădat din toate părțile și fără nici un ajutor. Tomșa îl ucise cu buzduganul, iar corpul acelui inteligent și brav principe fu mutilat. Tomșa ocupă tronul sub numele de Ștefan (VIII). El se luptă cu Mircea domnul Munteniei; dar la rîndul său, după 5 săptămâni de domnie, fu silit a fugi în Polonia din cauza venirii noului Domn Lăpușneanu, cu ajutor turcesc.

Fiul său, de asemenea domn al Moldovei, este:

ȘTEFAN TOMȘA VOEVOD, (1611-1615 și 1622-1623). În biserica din Bunești în Suceava se află o inscripție: «Aces-aer l'a făcut piosul domn Io Ștefan Voevod, fiu al răposatului Tomșa Voevod și al soției sale Acsinia, și s'a dat bisericeii domnești din Iași, anul 1613.» (Xenopol. Istor. III, 492).

Avea de soție pe Elena Doamna.—El avu de luptat pentru tron, contra lui Constantin Movilă fostul Domn, pentru care se dete o bătălie la Ștefănești, în care cel din urmă fu învins și omorât. În curând se resculară și boerii, pe care îi bate de asemenea la fântâna lui Păcurar, dar cari întorcându-se din Polonia cu Alexandru Movilă și cu armată, Tomșa fu detronat. În 1622 reveni la tron pentru

un an, după ce avusese de luptat la Pórtă cu pretenden-
tul italian Locadello.

Pr. LEON VODĂ TOMȘA, fiul său, este Domn al Valachiei 1629-33. Aducând cu dânsul în țară o mulțime de greci, și mărinind birurile țării, boerii fac o revoltă, la care iau parte mai ales boerii Olteni, printre cari: Matei aga Basarab, Gorgan spătarul, Barbu Brădescu, Filișanul, Mihaî Coțofeanu, etc. Aceștia însă fură nevoiți a fugi la Racotzi, principele Transilvaniei. Leon Vodă spre a-i împăca, dete decretul de isgonirea grecilor din țară din anul 1631. (23 Iulie). În urma numeroaselor intrigă ale boerilor, acest principe fu mazilit în 1632, 21 Iulie, după care Matei Vodă prin cheltueli mari și cu ajutorul lui Abaza Pașa, veni pe tron. La 1637, sub numele de «Leon Stridie» vedem că e mutilat la Constantinopol, prin mașinațiunile lui Matei, care vedea într'ânsul renăscând un pretendent serios.

El avu de fiu pe :

RADU LEON VOEVOĐ. Domn al Munteniei 1664-69, după Grigore Ghica I, supranumit și «Stridia», Leon sau Paul. Crescut între Greci, făcu greșeala de a se încunjura de aceștia, printre cari Sofiălăul și Balasache, doi mișei, în plus faimosul Stroia Leordeanu. Cantacuzenii îl rógă a da în justiție pe acest din urmă, pentru moartea tatălui lor Constantin, și a înlătura pe Greci, cea ce el nu face. Partida Cantacuzenilor face o răscoală contra lui, pentru care Domnul dete un hrisov de isgonire al Grecilor (1668). Peste curând el fu mazilit.

Constantin Căpitanul, arată o mare parte din domnia acestui domn care petrecea mult: El avea de fiu pe beizadeaua ȘTEFAN, la a căruî nuntă cu Caterina fica lui Duca din Moldova: «Strînsus'aũ toată boerimea țării cu jupănesele și aũ întins corturile în deal despre Mihaî Vodă în drumul Cotrocenilor; acolo făcea oaspețe în toate ȕilele....»

Credem că prin aceste cinci generații princiare, câte cunoaștem din această ilustră familie, ea s'a stins pe la anul 1700, prin Ștefan fiul lui Radu, care n'avu copii.

Aũ mai fost și mai mulți boeri în vechime dintre dînșii, cari de sigur ereaũ cunoscuți în Moldova, încă de sub Ștefan cel mare.

Acest neam e de mult cu desăvârșire stins.

URDAREANU

(VALACHIA)

Familie din Oltenia, asupra căruia există și o legendă în Comuna Urdari din Gorj, de unde 'și trage origina. — Acolo erau în vechime, locuințele cu bolte și subterane ale boerilor Urdăreni, din care au rămas încă ruine.

Încă din anul 1495 (Iunie), un document domnesc al lui Vlad Voevod, întărește boerului STANCIU postelnic, mai multe vii plătite în florini, la Urdari.

Mihai Voev., prin hrisov din 17 Iulie 1598, face donațiune lui BALACIU postelnic și fiilor săi, sat în Urdari din Gorj. După un act de la Leon Vodă, acest Balaciu, avu de fiu pe STOICA POSTELNIC din Urdari. (1623, Maiu 16).

După actul de stăpânire de la Matei Basarab Voev. fiu acestui din urmă erau:

PREDĂ și GHERGHINA de la Urdari; acest din urmă având fiu pe Iana. — (act din 1642, 25 Ian.) (acte în posesia lui C. Broșteanu).

Radu Voevod la 1623, printr'un hrisov, făcuse o confirmațiune lui Jupan CONDI vel portar, de asemenea boer din Urdari.

În 1670 (Iulie 28), PREDĂ este VEL CĂPITAN DIN URDARI. Între 1651 — 56 era mare sluger, apoi m. căpitan za păhărnicei (1666), și după 1700—1713 este citat «Preda Urdăreanu biv-vel paharnic». — Avu 2 soți: Stoiana fata lui Lepădat din București, căpitanul de Dorobanți, de la care doi fi; și a doua, Stanca (1684), de la care a avut trei. — Fiii Predei Urdărenul au fost, începând de la cel mai mic:

MATEI (1684); PANĂ, vel sluger la 1714; GHEORGHE (fiu Stancei);

DUMITRAȘCO Urdăreanu postelnicul, 1679, 1684, 1704, 1719, însurat cu Ilinca ; — și

Marele PAHARNIC BARBU URDĂREANU, ce purta titlu acestei demnități din 1701. Avea (din 1686), mōșiile Gurbănești, Urdari și Izverna din Gorj. — La 1719 e trecut împreună cu fratele său Dumitrașcu, în lista boerilor olteni din Gorj, din timpul ocupațiunei austriace. (Hurmuzache.—Col. Doc. t. VI). El s'a călugărit la 1714 în monăstirea Segârcea, luând numele de Paisie Ieromonahul. La 1719 nu mai trăia.

Fii avu pe: ISTRATIE URDĂREANUL, 1720, boer trecut în listele din timpul ocupației austriace, printre boerii din Romanatză (cl. I), unde avea proprietăți mari.

El erea însurat cu Smaranda Cantacuzino, de la care avu un fiu, pe al doilea—ISTRATE URDĂREANUL, care căsătorindu-se de două ori: 1. cu Maria Văcăreasca și 2. cu N..., a avut și un fiu. — Istrate întâi, de la o altă soție Ilinca, (1741), fostă a paharnicului Merișescu, avu alt fiu: PETRE Urdăreanu, 1768.

Dumitrașco, — fratele lui Barbu, a avut doi fii: BARBU și CONSTANTIN Urdăreanu, citați împreună la 1704. — Din aceștia descinde familia actuală, probabil prin fiul acestui Barbu, care purta acelaș nume. (v. mai jos).

Tot cam în acelaș timp, mai găsim alți membri ai familiei :

ANTON URDĂREANUL, vel sluger la anul 1714 (Iunie 26), cu care rang erea în divanul lui Ștefan Cantacuzino.

ION și IVAN Urdăreanu, boeri proprietari în Gorj, trecuți în lista din 1719 (cl. I), a boerilor Olteni.

MATEI (Mathäus) URDĂREANUL, trecut în memoriul boerilor Valachă din anul 1720, către administrația imperială-reg. Austriacă.

În secolul trecut, trăia BARBU II URDĂREANU, care avu de fiu pe: DUMITRU URDĂREANU, sluger, proprietarul vechei moșii din Gorj, însurat cu Maria Rioșanu. Din această căsătorie s'aun născut patru fice, anume :

Sevastița, căsătorită cu Vulturescu; Ana cu Aga Alecu Dâlgeanu; Raluca cu Manolache Lascar (din care Vasile

Lascar, f. ministru, avocat. Copii: Ion, Ștefan, Adina); — și PROFIRA, căsătorită cu Zamfir Broșteanu (*), avînd un fiu și trei fice.

Cei alți urmași ai Urdărenilor, din ramuri deosebite de cei de sus, locuiesc în Oltenia. —

Legenda ce se povestește în localitate, ține că ruinele de la Urdări erau palatul Domniței Bobolina, care se spune că luând un Urdărean, Domnul tatăl ei, i-a dat moșiile de prin prejur; ea apoi a clădit M-rea pe valea ce-î poartă numele și monăstirea Strâmba, în hotarul moșiei Urdări.

Se mai spune că Domnița Bobolina, căzînd din privdor său din turnul aceluși castel, a murit și în locul unde a căzut, a eșit apoi izvor, căruia se dăte numele ei.

— Pe o piatră antică rămasă în familie, se vede gravată stema ei, coprinzînd un cerb în fugă, străpuns de o săgeată.

(*) Familia boerescă BROȘTEANU, e din Gorj, unde a stăpînit moșia Broșteni. În timpul mișcărilor de la 1821, CONSTANTIN Broșteanu, în capul unei cete de Turci, decapită mai mulți adversari. (V. Ștefulescu. T. Jiū. p. 188). El a avut 2 fii: ALECU și ZAMFIR BROȘTEANU, care însurat cu Profira Urdăreanu, are patru copii: CONSTANT BROȘTEANU, avocat; Maria Negulescu, Ana George Brăiloi, și Clara.

URECHE

(MOLDOVA)

Despre origina vechie a acestei familii, se spune că e înrudită cu a Corvinilor. Corvinii ereau de origină romană, și o ramură a gentei Valeria, din care mai mulți bărbați ilustrară istoria Romei. Unul dintr'înși : Marcus, pe la 349 a. C., luptă contra Galilor și se distinse printr'o întâmplare faimoasă.

Bonfinius afirmă că familia romană a venit apoi în Dacia și a continuat ast-fel familia ilustră a Corvinilor din Ungaria. (*V. Corvin de Huniade și Corbeanu*).

Cantemir, ne spune că Urecheștii se trag din Corvini; însă nu se poate preciza legătura sigură. E probabil că ambele familii s'aū separat de trunchiul comun, încă de pe când ereau în Oltenia. (Bonfinius. — v. Sbiera. Gr. Ureche, în *analele Academ.* V. 2, 295).

Acēsta s'ar proba și prin acea că, în Oltenia se găsesc mai multe localități cu numele : Ureche, saū derivate.

Cel mai vechiū boer cunoscut în Moldova, din această familie, este :

«JUPAN URÉCLE boiarul lui Alexandru Voevod», după numele de botez : PETRU. Acesta e dovedit prin urice domnești din 1407, când mitropolitul Iosif îl însărcinează cu administrări la mon. Bistrița, apoi din anii 1412. Impreună cu alți 11 boeri, Petre Ureche semnază la Liov, tractatul lui Alexandru-cel-bun, cu regele Vladislav al Poloniei.

Ioan saū OANĂ URECLE, urmașul acestuia, este probat prin urice din anii 1436, 1442 de la Ștefan Vodă, 1443, 1446, 1445, etc, și 1490. Prin documentul din 1445,

Ștefan Vodă îi dăruiește un sat pe Putna, în Moldova. Acolo fu mai târziu satul Urecheștii, leagăn al neamului.

Oană Ureche, avu un fiu numit tot IOAN URECHE (1490), care este aflat în documente cu numele «Ureche», rămas de atunci neschimbat. Acesta a fost tatăl lui MAXIM URECHE boier de țară în județul Putna, trăia pe la 1540 și avea de soție pe Dumitra, de la care se nascu un însemnat membru al familiei:

LOGOFETUL NESTOR URECHE, fost stolnic în Valachia sub Domnia lui Petru Vodă, cum arată documente din 1560 și 1561, emenate de la acest domn, și în cari figurează ca martor: «Jupan Ureche stolnic». Intors în Moldova cu Petre Schiopul, care vine Domn acolo, e vornic de gloate în divanul Moldovei. Cu numele de Nestor, semnează o scrisoare către Brut postelnicul, spre a lăsa în pace pe Șeptelici. Nestor Ureche zidi monăstirea Secul, unde se află și portretul său, 1594. La sfârșitul inscripției de fundațiune, se citește:

«Nestor Ureche marele vornic al țării de jos, și Cnegina Mitrofana și copiii lor Vasile și Grigore și alții de D-zeu dăruiti copii ai lor»... În interiorul bisericeii, în criptele din perete, sunt înmormîntați Ureche Vornicul și soția sa Mitrofana.

Tot la acea monăstire se află și un turn, ađi în ruină, în care se ăice că Vorniceasa Mitrofana a locuit, lucrând odoare prețioase pentru biserică, din cari și ađi se poate vedea un epitrafir.

Ca vornic mare, e dovedit de acte domnești din 1588, etc, sub toți domnii Moldovei până la 1618, an în care se pare că a murit Nestor Ureche. Cronicile Moldovei vorbesc în multe ocazii însemnate despre dînsul, mai ales că, fiind partizan al Movileștilor, însoțește și consiliază tot deauna pe acești domni. Pe Simon Movilă la anul 1600 îl însoțește în Valachia, unde are titlul de mare Ban al Craiovei, cum dovedesc documente originale.

(v. de toate acestea: Predeces. lui Gr. Ureche, în introd. la cronicari rom. de V. A. Ureche).

Intors în Moldova, în urma evenimentelor ce se desfășoară, fugi apoi la 1607 în Polonia, unde a primit indigenatul de nobleță polonă. Intors cu Constantin Movilă W. fugi însă din nou în Polonia, când casa acestuia fu distrusă de Turci. Sub Radu Vodă, îl mai găsim iscăbind acte ca biv-vel vornic (1617), după care nu mai știm nimic despre el.

Din copii săi, ereau două fete : Nastasia și Maria; iar fii: VASILE URECHE 1624, tatăl lui Nicolae biv-spatar la 1648, a cărui descendență se stinse prin fica sa, soție a Hatmanului Alexandru Buhuș.

GRIGORE URECHE marele Vornic, Cronicarul, e cel mai cunoscut represintant al acestui neam. Fiul al lui Nestor Ureche, el s'a născut după 1590, a fost comis, vel spătar și apoi vel Vornic de țara de jos, după cum reese din numeroase documente dintre 1628 și 1647, an în care Grigore Ureche moare.

Pe când erea mare spătar, îl găsim în 1631 împreună cu alți boeri, ca Buhuș, etc., mergând la Țarigrad spre a protesta de numirea lui Alexandru Iliaș ca Domn Moldovei. Complotând apoi cu boerii Buhuș, Lupu Stolnicul, Sava, l'a răsturnat printr'o revoltă a poporului (1663).

Grigore Ureche s'a distins sa cronicar, scriind: «Domniile țării Moldovei și viața lor», atribuită tatălui său Nestor, și în care sunt expuse evenimentele dintre 1299-1594. Coprinde 23 de capitole, și a fost publicată în Letopisețele lui M. Kogălniceanu. Din câte se cunosc, e cea mai veche din cronicile Moldovei; iar în privința stilului și limbei, e de o deosebită importanță pentru literatura română.

Miron Costin, ne spune că la 1645, Vasile Vodă mărită pe fica sa Maria după principile Radziwill «om de casă mare din Knezia Litvei», care erea de lege Calvin. Din această cauză, mulți se opuneaū la început, iar dintre cei ce țineaū ca nunta să se facă, ereau Urechiă Vornicul și Todirașco logofătul.

Contimporan cu acest mare boer, erea PÊTRAȘCU URECHE

vel logofăt, la anul 1634. Îscălit într'un hrisov al divanului lui Vasile W. Lupul.

Vornicul Grigore a avut copii pe : Alexandra, soția paharnicului Chiriak (Sturdza) ;

VASILE URECHE spătar, în anul 1669, când un zapis al său ȕice : «Feciorul lui Grigore Ureche ce a fost vornic mare». — El erea nepotul de frate al lui Vasile din 1624, (care avea fiu pe Nicolae, 1648) ; și mai avea un frate : ȘTEFAN URECHE, după cum probează un document din 1669, ca paharnic. Ast-fel se cunosc 4 copii ai vornicului Gr. Ureche, cu încă o fată, Antimia.

Vasile spătarul, vinde la 1660 Doamnei Dafina Dabijoaia, niște case cu prăvălii la Iași, în târgul de jos, pe care apoi Doamna le donează M-rei Bârnova. (act din 2 Iuli 1669).

Din 1660, Iulie 18, a rămas zapisul Alexandrei, fata vornicului Ureche, prin care vinde postelnicului Duca casele din Iași, alături cu monăstirea Barnovski : «care mi s'au venit în partea mea când m'am împărțit cu frate-meu Vasilașco, ce a fost spătar, și cu soră-mea Antimia.» —

După cum reese dintr'o serie de documente, se constată că în decursul întregului secol XVIII, familia Ureche, descendentă a vornicului Grigore, au fost boernași locuind la satul Urechești din Putna, uniți din ei având și titluri de boerie și funcțiuni la divan. — Ast-fel :

URSUL și ZAHARIA URECHE, de la Soci, în 1702.

MARIA Urechioae stolniceasa, a cărei fõe de moșie ce s'a păstrat, datează din 1754. (v. Doc. Academ.r.)

La 1787, August 1, CONSTANTIN URECHE, treti comis. Acelaș e dovedit într'un act din 1798, sub Alex. W. Calimah. În 16 Iulie 1799 era SLUGER, cu care rang îl întâlnim din nou la 1803. — C. Ureche a murit la anul 1827. — Fiți sãi

În fine, serdarul IORDACHE Ureche din Târgu-Neamțu și ALECU URECHE, la 1827. La 1834 Iordache erea comis, și Alecu serdar, când cer moșiile Căndești, Grozești și Scoposeni : «ce ne-au rămas încă de la strămoșul nostru vornicul Nestor Ureche...». La 1754, bunicul lor fusese reintrat într'o parte de stăpânire cu răzăși.

Ambii Urechești, Alecu și Iordache, au cerut guvernului, îndată după promulgarea regulamentului Organic, recunoașterea genealogiei lor, având mai multe judecăți pentru moșii, ca coborâtori din Nestor Ureche.

Alecu Ureche serdarul avu fiu pe :

V. AL. URECHE n. 1834. — Istoric și literat, membru al Academiei rămâne, profesor la Universitatea din București. A scris despre istoria țării, mai ales sub Fanarioți ; — A poî Opere complete (Teatru, studii literare, poetice....), Istoria Românilor, Viața și opera lui Miron Costin, alte numeroase publicații asupra limbei și istoriei patrii. Fost ministru de instrucțiune, senator, și unul din șefii mișcării naționaliste, etc.

Din documentele ce posedă, se poate restabili genealogia familiei, până în ziua de astăzi.

VACARESCU

(VALACHIA)

Origina familiei e din Ungaria, din părțile Transilvane, și descinde dintr'un vechi neam maghiar. După noile descoperiri ale d. Hasdeu, MICUD BAN ungar al Severinului, din familia KUKENUS, ai cărei strămoși se crede a fi venit din Spania pe la 1160, trăia pe la sfârșitul secolului XIII. Fiul său, IANOȘ DE DOBOKA, senior puternic, erea tatăl lui LADISLAŬ DE D. și al CLAREI Doamna, soția lui Alexandru Basarab V. v. din care urmară domni Valachiei. Ladislaŭ e părintele lui Negoită, de care vom vedea mai jos, numit «Coconul» prin romanizarea numelui de familie.

Numele actual de Văcărescu, îl au din sec. XVII, după moșia Văcărescii din Dâmbovitza.

După vechea genealogie, se dă ca autor al Văcărescilor: C-tele UGRIN sau Udrișce, cunoscut ca demnitar și boer al lui Negru Basarab (1290?). Asupra persoanei lui e o mare obscuritate. — «Făgărașul este al lui Ugrin și au fost mai înainte al mai marilor lui», ȋice Șincai (1,395) sub anul 1215, dată nu prea sigură însă. — Engel, în istoria Valachiei ȋice mai clar: «La anul 1290 erea un născut român anume Ugrin, domn și stăpân Făgărașului și Sombateiului. Familia Văcărescului ține stema Făgărașului până astă-ȋi, ca semn că l'a stăpănit o dată....»

La 1291, regele Andrei III îi conferă nisce sate cu toate drepturile, numindu'l: «magistrul Ugrin, iubitul și credinciosul nostru.» (Șincai. I, 256).

DAN VOEVOD al Făgărașului, fiul lui Ugrin, e cunoscut

în 1340 la domnia lui Alexandru Basarab, și e numit cumnat lui Negru Vodă, și tatăl lui Negoită. —

Atât Ugrin și fiul său, cât și Banul Micud cu urmașii săi, se înrudeau cu faimosul Negru Vodă; — Vechea genealogie e mai confusă asupra acestui punct.

Fiul lui Ladislaū am văzut că erea: **NEGOITĂ**, care apare în țară ca boer sub Vodă Basarab la 1380, fiind numit «Coconul», și de la care începe sigura filiație a familiei. El venise din Făgăraș, și se spune că fondă biserici și sate pe Dâmbovița.

El ar fi avut 6 fete și 2 băieți: — **RADU** și **Șerban**, despre cari nu știm nimic, precum și despre fiul lui Radu, numit **BRATU** (1440).

SAVA, fiul acestuia, trăia pe la anul 1480, când clădesce monăstirea S-t Sava din București, așî distrusă.

Fiul lui Sava se chemă **RADUL COMISUL** ȕis **BELȘUG**, care trăia între 1500-1576. Fusesse căsătorit cu Elena, din care avu 2 băieți. Radul comisul a rămas legendar, și supranumele său vine dintr'o întâmplare vrednică de memorie. Intr'un an fiind o foamete cumplită în țară, boerul comis dete în belșug din magaziiile sale celor nenorociți, pe care îi speculaū negustorii și chiar boerii, vânzându-le tot pe o pâine și luându-i chiar robi.

«Nimeni să nu se mai vîndă rob de domnia foametei, ȕise el, împărțind din bunurile sale mișeilor. (v. Odobescu în rev. română, t. I p. 488).

AGA PĂTRAȘCU supranumit **VITEAZUL**, e fiul cel mare al lui Radu. În urmă a fost și mare Ban al Crajovei, și a apucat domnia lui Mihaî Viteazul, fiind bătrân și ajutînd pe acest domn. Erea vestit prin vitejia sa minunată, și se ȕice că închinase spada sa tuturor sfinților. El fusesse botezat de tatăl lui Mihaî Viteazul, cu numele său. Banul Pătrașcu zidi biserica Văcăresci de lîngă Târgoviște, unde e zugrăvit cu neamul ca ctitorî. La 1584 sub domnia lui Petru Vodă Cercel, fu executorul bisericeî domnești din Târgoviște. Nu se cunosc descendenții lui, nici dacă a avut.

NEAGOE POSTELNICUL din Văcăresci, fratele precedentului,

poartă cel d'atăi numele actual al familiei, după moșie. El a trăit între 1526-1605 și a fost însoțit cu Stanca, având un singur băiat :

PITARUL IVAN, care ar fi trăit între anii 1567-1612 (?), și despre care știm că avu fiu pe :

NEAGOE SPĂATARUL, boer însemnat în doua jumătate a secolului XVIII. Sub domnia lui Șerban Vodă Cantacuzen, e Baș-Capukehaia al țării la poartă. Inchis pentru o vină în groaznica închisoare a celor șapte Turnuri: Edi-Kule, muri acolo uitat și cu hainele pecetluite pe el. Fusesse în-surat cu Suța, numită «Mama Necșuța», cu care avu fiu pe Vistierul Iordache, vestit prin moartea lui tragică. — Pe la 1620, întâlnim pe un boer NAN din VĂCĂRESCI. (doc. Arh. St.)

ENACHE VISTIER VĂCĂRESCU, n. în 1645, căsătorit cu Stanca Cojeasca, fu decapitat împreună cu domnul său Constantin Brâncoveanu, la Constantinopol în 1714. Enache Văcărescu a fost partizan și prietenul intim al lui Vodă Brâncoveanu, ajutându-l cu credință în tot timpul domniei. În cronică, el e citat din 1689: «iar în acele timpuri aș trimis Vodă pe Văcărescul vătaful de copii, la Craiova, de aș prins pe Ștefan Cioranul, carele aș fost slujitor, de l'aș adus în București, vinuindu-l că a fost înțeles ca Aga Bălăceanu...» (Cronica Bălăcenească).

Del Chiaro vorbind de măcelul Brâncovenilor în Constantinopol: «Mai întâi s'a decapitat Văcărescul, apoi Matei feciorul lui mai tânăr; al treilea Radul, care erea al 3-lea născut și mirele cel nefericit; al patrulea Ștefan; și al cincilea Constantin Vodă, tatăl lor cel nenorocit.» (p. 171-90). Mulți autori contemporani descriu această tragedie, neuitând negreșit și pe Văcărescu. (V. Tocilescu. rom. p. 204. 5) El avu 4 fii:

CONSTANTIN, † fără copii (1680-1752). Acesta dăruiește moșia pe care Nicolae Mavrocordat a zidit mănăstirea Văcărești, lângă Capitală, la anul 1726. = BARBU, pomenit într-o listă de boeri înainte de 1700, † 1756, avu o singură fată Maria, căsătorită cu Banul Dumitru Ghica Bă-

trânul. = Cei alți 2, Ștefan și Radu dau naștere la câte o ramură deosebită din familie.

ȘTEFAN VĂCĂRESCU, boer muntean, trăit între 1690-1761, a avut un singur fiu. El erea învățat, știind mai multe limbi. Fu Vornic de Târgoviște, apoi mare spătar cu care rang și muri. Citat în multe acte și documente ale timpului.

ENĂCHIȚĂ VĂCĂRESCU BANUL, fiul său, fost mare vistier nic sub Nicolae Mavrogheny și inimicul de moarte al acestui domn, a fost vestit ca scriitor. Trăi între 1720-1796 și fu căsătorit în 3 rînduri, cu: Elena Rizu, din care avu pe Alecu, Elena Caragea, și cu Domnița, fica lui Nicolae Vodă Caragea, cu care avu fiu pe Nicolae.

Enăchiță Văcărescu, învăță de mic în casa părinților săi.

Stând mai mult timp la Brașov, se reîntorce în țară, după plecarea Rușilor 1774, ocupînd demnități înalte sub Alex. Ipsilante. Fiii acestui domn fugind la Viena, Văcărescu fu însărcinat cu aducerea lor în țară (1778). Ca scriitor, Văcărescu, pe lângă poezii, se distinse și ca gramatic: «Observații sau băgări de seamă... etc.. de Ienache Văcărescu, cel de acum dikeofilax și mare vistier al prințipatului Valachiei, 1787», e prima gramatică publicată în țara românească. Fiind tot dikiofilax și mare spătar în 1790, a scris «Istoria Împăraților Otomanî», 2 volume, lucrare însemnată pe care a început-o în 1780 la Nicopoli.

El e acel care se prezintă în fața lui Moruzi Vodă cu islicul pe cap, lucru ne mai aușit de vre-un boer.

Enăchiță Văcărescu a murit în 1799, avînd 2 fi, asemenea poeți:

ALECU VĂCĂRESCU, erea născut din prima căsătorie a lui Enăchiță. La 1769 e pribejit împreună cu tatăl său la Rodos. La întoarcere ca mare clucer, stă puțin în țară, apoi e isgonit cu toată familia. Moare în 1798, închis la Constantinopol. Poet, de și nu de mare valoare, totuși are meritul de a fi entusiasmat pe contemporanii săi, prin scurtele și sentimentalele sale versuri. (publicate în 1796 sub titlul: «Poezii originale autografe»).

NICOLAE VĂCĂRESCU, fratele său, de și e mai slab ca

poet de cât Alecu, produse mai mult. El a ținut poeziile sale în manuscris, și parte s'au publicat tocmai la 1860, dar incomplete.

IANCU VĂCĂRESCU, fiul lui Alex. se poate considera ca cel mai însemnat membru din familia Văcărescu. De o cultură înaltă, Iancu, cunoscător al mai multor limbi, erea un mare partizan al progresului. Ast-fel el sprijini pe profesorul Gh. Lazăr și încercă să fondeze un teatru românesc, traducând însuși mai multe piese, printre cari se distinse «*Britanicus*».

De asemenea la 1830, se publică pentru prima oară un volum al său de versuri, în care găsim pagini lyrice și patriotice, precum cea către Milcov, pe care'l apostrofează :

«De unde'ți vine numele pârau fără putere,
«Ce despărțirea neamului tu îndrăznești a cere?...
«...Căci despărțit orî depărtat, fratele e tot frate!...»

Poetul se distinse și în viața politică. În mișcarea revoluționară a lui Tudor Vladimirescu, el se arată partizanul ei. Pe când se pregătea alcătuirea regulamentului organic, Iancu Văcărescu, membru în obșteasca adunare, protestă contra presidărei comisiunei de întocmire a regulamentului de un general rus, în contra obiceiului care cerea ca mitropolitul să fie în fruntea ei. (Xenopol. Ist. VI, 98). Văcărescu e scos din divan și surghiuit din țară. Intre alți boeri partizani cu dânsul și contra amestecului Rușilor în afacerile noastre interne, ereau : Gr. Brâncoveanu, C. Bălăceanu, Barbu Văcărescu, C. Câmpineanu Scarlat Grădișteanu, Gr. Cantacuzino, Ion Filipescu și Em. Băleanu.

Iancu Văcărescu, născut către 1786, a murit la anul 1863, renumit și respectat de contemporani. Odobescu îl numește «*unul din cei mai demni părinți ai limbei și ai poeziei noastre*».

Cei 3 fii ai Vornicului Iancu, căsătorit cu Elena Cantacuzino Pașcanu, sunt : IENĂCHIȚA VĂCĂRESCU, fost ministru plenipotențiar, căsăt. cu Efrosina Fălcoyanu, avînd sice pe : Elena și Zoe Caribol. — CONSTANTIN, fost căpitan de cavalerie, și — MICHEL, publicist, etc.

Iancu Văcărescu a avut soră pe **MARIȚICA** căsătorită în 2 rînduri: 1. Cu Spătarul Costache Ghica (div.) și 2. cu Gheorghe Bibescu Vodă, căsătoriți la Focșani, având de naș pe Mihail Vodă Sturdza cu prima lui soție.

A doua ramură a Văcăreștilor de ađi, pornește de la **RADU VĂCĂRESCU** (1693-1781), frate cu Ștefan. El avu 4 copii: — **BANUL BĂRBUCEANU** fost Spătar 1783, mare vistier și caimacam al țerii la 1827; — **Maria**, căsătorită cu Radu Filipescu Vulpe; — **ȘTEFAN VORNICUL Văcărescu**, ăis «orbul» vistier și vornic mare, care muri în Rusia, având o singură fică **Zoe**, căsătorită cu principele Bagration, comandant general al trupelor rusești în al 4-lea răsboi ruso-turc.

AGA CONSTANTIN VĂCĂRESCU, — fiul lui Radu și văr cu Enăchiță Banul, din căsătoria sa cu Anica Crețulescu a avut 5 copii, din cari 4 fete, căsătorite: **Sofia** cu Const. Ypsilant, **Smaranda Manu**, **Catinca** cu Dem. Bibescu Logofătul, și **Catinca** cu Const. Negel; — iar fiu pe:

BANUL TEODOR VĂCĂRESCU, ăis **FURTUNA** (1774-1853), a cărui soție erea **Maria**, fica lui Constantin Ghika Banul, poreclit muscalul, din care avu un băiat și 2 fete. Vornicul Teodor erea poreclit «furtună», din cauza temperamentului său foarte violent dar bun. Se povesteau multe anecdote de pe timpul când erea vornic mare al dreptății. (v. Papazol. Ist. orașului București)

La căderea lui Bibescu Vodă, partidul boeresc alese o căimăcamie de 3, care să conducă afacerile principatului până la un nou domn. Acea căimăcamie se compunea din **Teodor Văcărescu**, **Emanoil Băleanu** și **Neofit Mitropolitul**. Căimacamii, luară fie care măsuri contra partizanilor constituției, și ast-fel poporul, sub conducerea lui **I. Brătianu**, se revoltă, iar căimăcamia fu revocată. **Teodor Văcărescu** muri la 1853, lăsind un fiu:

CONSTANTIN VĂCĂRESCU, fost mare logofăt, fost prefect și membru la In. Curte (1808-1887), care avu de soră pe **Anica**

măritată baronă Uxcules. Constantin Văcăr. fu căsătorit cu Elena, fca Vornicului Filip Lenș, și avu de fiū pe

TEODOR VĂCĂRESCU n. 1842, ministru plenipotențiar, fost militar, colonel în rezerva cavaleriei. A luat parte în războiul 77-77 ca căpitan, a cărui istorie a scris'o sub titlul de «istoria resboiului pentru independență». Decorat cu un mare număr de ordine străine; a fost prefect, agent diplomatic, mareșal al Curței, deputat, senator, etc... Căsătorit cu Maria Mănescu, având fiū pe :

RADU VĂCĂRESCU, căsătorit cu † Elena Cazoti (fică : Ana-Marie); — iar fice : Elena Michel Ghika, Ana Leon Cantacuzino, și Maria P. Catargi.

Armele familiei, coprind o cetate (Făgărașul) (roșu), în fund de argint, d'asupra porței un cavaler în armură, în dreapta cărui e un steag albastru, iar în stânga vulturul, negru. Coroana comtală, și deviza «Virtus».

VÂRNAV

(MOLDOVA)

Familie, care ne apare în Moldova din a 2-a jumătate a secolului XVI, prin :

VÂRNAV STAR sau «Bătrânul», pe care documentele dovedesc că trăia pe timpul Domniei lui Petru Vodă (1580). Acest Vârnăv avu mai mulți copii : Iorașco, Eremia, Sora și Acsania.

EREMIA erea Diac sau scriitor de divan, și îl întâlnim în mai multe acte dintre anii 1621-1651, în care ni se arată că avu 2 fii : DUMITRAȘCU (1660), tatăl Stolnicului Teodor și al Sandului; — și

VASILE VĂTAFUL, 1645-1700, în care timp îl găsim cu titlul de «vâtaf», boerie secundară. El avea de nevastă pe Anița, fata cămărașulu Teofan Sechil, ginerele Hatmanului Grigore Dinga. (Vasile și Dumitrașcu mai avuseră 5 surori, probate prin acte : Nastasia, Irina, Ioana, Istina, și Avramia). Cu soția sa Anița, Vasile Vârnăv avu pe :

Maria, soția jicnicerului Alexandru ; și

ȘTEFAN VÂRNAV postelnic (1714). Acesta avu 3 fete și patru fii, cari erău : — Sandu ; TEODOR vel medelnicerul, părălăb de Roman, † la an. 1744 lăsând 2 copii : Maria soția lui Movilă, și Ioniță, fără posteritate ; CONSTANTIN Vârnăv al treilea din băeți lui Ștefan, însurat cu Ileana fata lui Nicolae Buhuș logofătul ; — și în fine al patrulea din frați :

GHEORGHE VÂRNAV postelnicul (1788 † 1830), fost Agă la anul 1821 și apoi mare postelnic. Căsătorit cu Casinca, fata Spătarului Donici. Din acesta descinde familia actuală,

de care vom vorbi mai jos. (după extracte documen. comunicate de d. I. Tanoviceanu).

În secolul XVIII (vezi doc. Academiei), mai găsim doi membri ai acestei familii, căror nu le cunoaștem înrudirea cu cei de mai sus: — PAVEL VÂRNAV medelnicerul, are o pricină în judecată (proces), dovedit prin document, la 11 Martie 1727.

NICOLAE VÂRNAV jicnicerul, citat cu acest titlu ca martor într'un act din anul 1754, și apoi la 1758.

Familia Vârnavilor fondează monăstirea Berzunții din județul Bacău în secolul XVIII, la anul 1774, după cum dice pomelnicul, însă nu ca dată sigură. Fondatori sunt niște persoane al căror nume de familie n'a rămas: Ion, Ioniță, Ecaterina, Maștei, Zoita, George, Ecaterina, împreună cu familia VÂRNAVESCILOR de la Botoșani.» (Bilciurescu, Monast. din Rom. p. 77).

Fiul postelniculni Gheorghe Vârnav și al Casincei Donici, a fost:

ALECU VÂRNAV spatar, însurat cu Smaranda Ghica, fost și mare vornic. Din căsătoria sa, avu 5 copii: Scarlat, Dimitrie, Grigore, Căpitanul CONSTANTIN Vârnav, și Maria căsătorită 1. cu general Savel Manu. 2 cu Alexandru Miclescu.

1. SCARLAT VÂRNAV căsăt. cu Elena Miclescu, are patru fice: Noema, Maria, Natalia și Elena.

2. DIMITRIE VÂRNAV, căsătorit cu Elena..... are fiu pe DUMITRU VÂRNAV, oficer de cavalerie.

GRIGORE VÂRNAV, căsătorit cu Maria Rosetti, are trei copii: ALECU VÂRNAV, căsătorit cu Marie Ghika; ERNEST Vârnav, soție n... Apostoleanu; și Ema Eugen Donici.

O ramură a familiei poartă numele de *Vârnav-Liteanu*. după una din moșiile ce a posedat.

VĚRZARU

(VALACHIA)

Faimosul sfetnic al lui Matei V. Basarab: VEL ARMAȘUL RADU VĚRZARU, este trunchiul acestei familii. Verzaru împreună cu Ghinea greul de la Brătășani, conduceau afacerile țării, însă după cum relatează cronicile, într'un mod neomenos. Șincai țice despre VĚrzarul: «din pruncia sa a fost om rău, sfăditor și crud, dar viteaz ostaș, prin ce au și ajuns de s'au făcut armaș mare» (an. 1649 — Cronica.) Unele cronicile vorbesc cu orôre despre ambii boeri: Ghinea și VĚrzaru.

În 1654 izbucni revolta mercenarilor, cari aruncând vina pe acești boeri, pĕtrunseră în palatul domnesc rĕscolind totul: «turbați, ca niște porci fără rușine», până găsiră pe marele armaș VĚrzaru și pe Ghinea, «și desbrăcându'i, lovindu'i nemilostiv, au ȕșit la câmp și acolo i-au omorît înaintea tuturor ostilor» (magaz. ist. IV. 328). După aceea, mișei uciseră și pe Șocol Cornățeanul.

Acest însemnat boer avu un fiu: marele PAHARNIC CONSTANTIN VĚRZARU, care peri în lupta dela Leva dintre Turci și Germani, la anul 1664, Maiu, la un loc cu Vel Logofĕtul Preda Buxianu. — El erea dintre boerii adversari Postelniculuî Const. Cantacuzino, ce fusese ucis de curĕnd «fiind și el amestecat la sângele lui Constantin postelnicul, cum erea învățat.... ce au luat la acel rĕsboi (Leva) plată.... Atunci au pierit și Preda vel Logofĕt Buxianu și Ivașco Cepariul și alți mulți; că pe sfaturile lor cele rele pusese țara....» (id. Cronica an. mag. istor. IV. 364).

Despre CONSTANTIN CLUCERUL VĚRZARIUL, de sigur fiul precedentuluî, amintĕște cronica anonimă sub Brancoveanu,

la anul 1702. El împreună cu Barbul căpitan Bădeanu, erau din partida lui Staico Merișanul paharnic și a lui Proroceanu, cari se duceau la Adrinopol să pârască pe domn; dar «din ce pricină nu se știe, s'aû întorss de aû venit în țară la Constantin Brancoveanu de grab fôrte și aû dat veste cum merge Staico paharnicul cu cei alți, cu voia lui Cantemir, să'l pârască la Portă....» (magaz. ist. V. 119)

Ultimul descendent al acestei familii, este astăzi: IOAN VĚRZARU, president la Tribunalul Slatina.

VLĂDESCU

(VALACHIA)

FOTA din Têrgoviște, numit CEL MARE, e trunchiul acestei familii, trăind în a doua jumătate a secolului XVI. (1550) — Se pot urmări înrudirile descendenților săi ce urmează, din documentele moșiilor Vlădenii și Vatășenii din Argeș, stăpânite de domnii din vechime. Copii lui Fota au fost: Alexandra, Despa, Proca și Tudoran, de la cari două branșe în secolul XVII.

PROCA, pomenit într'un hrisov (1600), avea fiu pe IANE PAHARNICUL, care erea numit nepotul lui Tudoran, fratele Procei, deci erea fiu al acestuia. Paharnicul Iane ot ANINOASA, o veche moșie a familiei, erea însurat (1650) cu Kera fca lui Drăghici de Mărgineni, sora lui Socol Cornățeanul. (v. Florescu). Fiul lor a fost:

TUDORAN CLUCERUL, VEL AGA din Aninoasa (1668). Erea însurat cu Alexandra, fca lui Stan logofetul din Kretzu-lești, de la care avu o fică. El a fost agă mare în zilele lui Mihnea Vodă. După moartea soției sale, s'a făcut călugăr sub numele de Teodosie. Fica sa Preda, ținea pe boerul Constantin.

— Un boer STOICA ot Vlădești, înrudit(?) cu aceștia, trăia pe la 1632.

TUDORAN PITARUL, fratele lui Proca, deci fiu Fotei, trăia la 1600 și avu doi feciori, din cari se trag boerii Vlădești; de oare-ce ramura lui Proca stăpânea numai Aninoasa, satul Vlădești fiind al urmașilor lui Tudoran.

BADEA LOGOFETUL Vlădescul, fiul lui Tudoran, erea paharnic la 1675, logofet la 1695, însurat cu jupaneasa Neacșa,

care mai târziu pare că s'a călugărit. El a avut cinci copii: CONSTANTIN paharnicul, Sofiea soția lui Micul ot Pitestî (1688), RADU Vlădescul logofețelul, 1711, care la 1719 se afla printre boerii olteni din Vâlcea: «Radu Vlădescu Cambesa». (v. Doc. Hurmuzache tom. III); CAZAN, 1668, și

Vel vistierul GRIGORE VLĂDESCUL, care fu omorît de catanele nemțești, cari la 1716 în timpul lui Mavrocordat, prădau țara sub comanda unui căpitan Micul, «și în afară de jafurile ce făcea și boerii numiți au omorît, pre Șerban clucerul Prisiceanul, pre Grigorie vistierul TIGVEANUL Vlădescul și pre Preda postelnicul Isvoranul și alții...» (R. Popescu, cron. mag. istor. IV, 55).

PÂRVU VORNICUL VLĂDESCUL, fratele logofețului Badea, fusese mare Spatar la 1638 și apoi mare Vistier, fiind ucis la anul 1657, în următoarele împrejurări: Vlădescul cu mai mulți boeri și căpitani, se duse la pașa plângându-se contra lui Mihnea Vodă. Acesta la rândul său, se jelui contra boerilor că au gânduri rele pentru Împărăție. Pașa crezând pe domn, împacă pe boeri să'l însoțească cu armata în Austria. «... Întâmplându-se de au venit Pârvul vistierul sub cortul domnesc, poruncise Domnul unor beșlii, că de l'or vedea, să vină cu arme ascunse pe sub haine; și veniră beșlii turcești, și zicându-le Mihnea Vodă, îndată loviră pe Pârvul vistierul cu săbiile, de'l făcură fărărămî, și multă pagubă făcând împăratului cu uciderea multor turci...» (Șincai, cron. III, 118; mag. ist. II, 20).

Fiul acestui viteaz boer, a fost:

ȘERBAN COMISUL VLĂDESCU. Vodă Șerban Cantacuzino trimise în anul 1688, o importantă misiune la Vienna, către împăratul Leopold I, compusă din patru boeri mari: Iordache Cantacuzino fratele său, Constantin Bălăceanu, ginere-său, Capitan Șerban Cantacuzino nepot, și pe comisul Șerban Vlădescu, fiul lui Pârvu. Filstih (apud Șincai, III, 230) zice că scopul erea, că dacă Nemții vor mai avea noroc în arme contra Turcilor, să ordone generalilor să aibă grije de țara românească, spre a fi pusă sub aripele Austriei. Chiar în acel an însă, muri Șerban Vodă.

Soliî fură opriți la Viena, dându-se drumul numai lui Vlădescu și Bălăceanu, spre a se întoarce în țară cu Ungurul Laslo Ciaki. Bălăceanu nu vroi se între în țară, rămânând la Brașov, din cauze cari nu se cunoșteau bine : Vlădescu intră ast-fel singur cu comtele Csaki în București, de unde acest din urmă se întoarce la Viena cu răspunsul lui Brâncoveanu. — Din 1698 e datată o carte domnească pentru Șerban Vlădescul. — Asupra urmașilor săi, nu știm cari au fost.

Alți Vlădești, întâlnim în secolul trecut, descendenți ai acelor de mai sus :

PREDĂ VLĂDESCU biv-vel clucer za arie la anul 1763, pe când domnea Constantin Vodă.

Postelnicul CONSTANTIN VLĂDESCU, la anul 1777, ca boer pe lângă divan. —

Descendenții de azi ai familiei sunt :

Generalul MATEI VLĂDESCU, General de divizie, șeful statului major regal și Prefect al Palatului. — Fost ministru de război, șef al Statului major general.

Are fii pe : EMIL VLĂDESCU, căpitan de cavalerie; Alexandrina, EUGENIU †, f. oficer; GEORGE VLĂDESCU, căpitan de stat major; Sophia căsăt. cu căpitan Miron Costin; și Elena.

VLADOYANU

(VALACHIA)

Această familie este veche din Oltenia, unde se află printre boeri, din secolul XVII. Poate în acel timp ereau tot una cu boerii Vlădeni, numeroși pe atunci.

CONSTANTIN VLĂDOIANU «cum *frate* suo», sunt înscriși ambii la 1718 și 1720, în lista principalilor boeri din Dolj, cu contribuțiuni către administrația austriacă.

FOTEA VLĂDOIANU mare paharnic, † 1777, îl întâlnim întâi într'un document din 21 marte 1747, pentru moșia Slobozia, în judecată cu Diicul Brăiloiu ; și din nou la 1753. (Academ). El la anul 1757, zidește o biserică la Crajova, care e cunoscută sub numele său (Vlădoianu). La 1763 e biv-vel medelnicer; iar la 1773 și 1777 când murise, e citat ca biv-vel paharnic. — Soția sa erea jupâneasa Ilinca, de la care avu patru copii. ELENCA Vlădoianu fondă biserica din Găneasa (plasa Oltu de sus) din județul Romanați, la anul 1791. (Odobescu, Antiq, jud. Rom. p. 130). — Fiii lui Fota :

IONIȚA VLĂDOIANU mare Pitar. Sub Principele Moruzi W., la 1790, ca biv-vel pitar, are un proces la divan pentru moșiile ce donase tatăl său bisericeii din Crajova, cum ne arată un raport al caimacamului din Crajova și al boerilor către Domn, în care se explică pe larg toată pricina, lăsând ca Domnul să hotărească. Raportul începe ast-fel: «Dumnélui biv-vel pitar Ioniță Vlădoianu, prin jalbă către Înălțimea Ta, a arătat că răposatul taicăl domniei-sale paharnic Fote Vlădoianu, zidind o biserică aci în Craiova, hramul Sfântului Nicolae și Spiridon, și la moartea Dom-

niei sale au afierosit acei biserici două moșii: Novacu cu 7 munți și Cereșu ot Dolj.... etc». (14 Dec. 1794). (Ureche, Domnia lui Moruzi p. 220-4)

BARBUCEANU sau Barbu, fratele cel mare al lui Ioniță, murise încă tânăr înainte de 1777.—Sora lor: N....ținea pe Vameșul Vasile; iar al treilea fiu al lui Fotea, fratele mai mic, era CONSTANTIN Vlădoianu.

Vărul lor, fiul fratelui lui Fota se numea: NICOLAE PITARUL Vlădoianu, 1778, care în an. 1788 era numit de către Vodă Mavrojeny, ispravnic de județul Dolj.

BARBU VLĂDOIANU ARMAȘ trăia în secolul actual; iar soția sa Uța, e citată chiar pe la 1850, în niște acte de hotărnicii. Ei avură doi băieți:

ȘTEFAN Vlădoianu cel d'al doilea, colonel în armată, însurat cu fata lui Bengescu din Crajova, a avut două fete: Zoe și N.....

(Catinca Vlădoianu, a fost soția lui Alecu Golescu).

GENERALUL BARBU VLĂDOIANU, fost mare spatar al oștirii românești, fiul cel mare al arm. Barbu. Om politic, fost Ministru, Primar al Capitalei (1865), ocupând și alte înalte demnități.

Copii săi sunt: —Lucia Petrovici; ȘTEFAN căsăt. cu Adina Ghika; Ioan, avocat; și

NICOLAE VLĂDOYANU, n. 1839, fost colonel de cavalerie. Căsătorit cu Iza, fica Pr. Demetru Ghika, are copii pe MITICĂ și Iza.

ZATREANU

(VALACHIA)

Familie din Oltenia, unde o probează documentele încă de la începutul secolului XVII.

Cei d'ântăi trăiaū : la 1623, LEPĂDAT logofătul ot Zătreni, iar la 1607 boerul PĂRVU DIN ZĂTRENI. Fii se trag din vechii boeri Drăgoești, anteriori sec. XVI.

Boerul CÂRSTIAN ot Zătreni, 1650, erea stolnic și fu îngropat cu soția sa Maria (1656), la M-rea dintr'un lemn, din Vâlcea.

DANCIŪ POSTELNICUL Zătoreanu, avea de soră pe jupâneasa Caplea, a cărei fică după un act din 1681, erea Păuna, soția lui Udrea logofătul Otetelișeanu. (doc. Arh. Stat). Fii lui Danciū ereaū : «Petru sin Danciul din Zătreni» la 1683; și PREDA ZĂTREANUL citat în anul 1736, și mai înainte 1719 (7 Noembre), împreună cu tatăl său, în : «Catalogus contriuentium donum gratuitum pro Sacra Caes. Regiaque etc.» al ocupațiunei Austriace, ca boeri de clasa I în Dolj. Tot în acele liste, în care sunt trecuți boeri din toate familiile Oltenii, mai figurează alți boeri Zătreni :

MATEI, VLADUȚ, VLADU, VASILE cum frate, Radul, Matei Barbul și UDREA ZĂTREANUL. Acest din urmă la 1724 (Noembrie 12), ia în posesiune moșia Sărineasa din județul Vâlcea. — (Hurmuzache, t. VI, 320).

Intr'un memoriu din 1719, adresat de boerii Olteni principelui Eugen de Savoia, sunt din nou amintiți: Vlad, RADUL și MATEI Zătrenii.

BARBU ZĂTREANU de la 1719, erea vel căpitan de călărași la 1733 în Craiova, contemporan cu DINCA și ILIE Zătoreanu. (în mai multe acte vechi).

Jupâneasa BĂLAȘA Zătreaanca, măritată întâi cu Barbul Otetelișanu, rămânând văduvă, se recăsătorii cu Toma Cosli-geanu. Ea erea fica boerului Vasile Zătreaanu (1720).

IENACHE ZĂTREANU, la 1781 se judecă cu I. Olănescu, pentru o danie a jupanesei Catrinei Uésca. (doc.pach. mi-trop. în Arh.).

ZĂTREANUL, al treilea vistier, erea judecător al județului Romanați la 1783, având retribuție 50 taleri pe lună. (Ureche Ist. Rom. I).

Numele familiei, derivă de la moșia posedată de mult de strămoșii ei: Zătrenii din Dolj.

Descendenți actuali sunt în Crajova...., și pe lângă dânșii sunt alții cari au uzurpat numele.

ARAPU

Veche familie din Moldova de sus, citată printre neamurile boerești de Cantemir, în «*Descriptio Moldaviae*», printre cari o găsim din al XVII secol. Nu știm de unde și cum derivă numele ei. — La anul 1639, Vasile Vodă Lupul însărcinează cu cercetare judecătorească, pe un membru al acestei familii: GHEORGHE ARAPUL biv-slugar.

Un act din anul 1665, ține: «Aū trimes Dabija Vod. pe Dumnealū pre Constantin Bantaș și pre CONSTANTIN ARAPUL să facem oameni de oaste.»

ALEXANDRU ARAPUL vornic, e iscălit într'un act din anul 1669. (Doc. Arhiv. St. B.).

Intr'un hrisov domnesc al lui Antonie Vodă Roset, se citește: «și să socotiți să alegeți partea ARĂPEȘTILOR despre Botești pe ce vor avea și precum ori ști oameni buni...» (V. Hasdeu, Etimologic. Colon. 1461).

Ađi sunt puțini descendenți ai acestei familii : IOAN ARAPU, avocat, fost prefect de Botoșani, — și fii săi...

Descendenți din familia Arapu, mai sunt și în Basarabia.

ASLAN

Neam boeresc din Moldova, unde se află din sec. XVII. Descinde probabil de la ASLAN VORNICUL, boer din Valachia, despre care vorbesc cronicile țării la anul 1632, când fu făcut Ban la Crajova de Leon Vodă, dar silit apoi să fugă la venirea lui Matei Basarab. Trecînd în Moldova, ar fi dat naștere familiei de acolo.

În timpul lui Nicolae Mavrocordat, erea IORDACHE ASLAN al doilea spătar, proprietar în Botoșani. — Pe la jumătatea secolului trăia Căpitanul GHEORGHE ASLAN, fiul CATRINEI Aslanóiei, strănepoată de fică a logofetului Dumitrașcu Ceur. O ramură din familie adaogă numele de Ceur pe lângă cel de Aslan; din care: N. CEUR ASLAN, fost deputat.

Descendenți actuali: TEODOR ASLAN, înșurat cu o Hurmuzaky a avut 6 copii, doi băieți și patru fete: Maria Codreanu, Elena Iamandi, Ruxandra Sturdza și Zoe Lambrino. fii: — 1. TEODOR ASLAN căsător. cu Cleopatra Rusu, are 4 copii: EDGARD, Alfred †, Madeleina Cocorescu și Marguerita. — 2. GEORGE ASLAN căsăt. cu Elena Turbure, are copii pe: Estella, și HENRI Aslan, căpitan de artilerie, înșurat cu Sylvia Lecca.

BÂLTEANU

Boeri din Gorj, Bâldenii sunt cunoscuți cu acest nume din secolul XVIII. Jupân CONSTANTIN BÂLTEANU, citat 1780 și 94, erea cititor al bisericeii Sf. Impărații din T. Jiü, pe care a fondat'o el fiind vel-stolnic la anul 1810, și în care e zugrăvit. Fusese și ispravnic de Gorj. — Ion BÂLTEANU, erea clucer la 1802. — Tot în secolul nostru a trăit: medelnicerul GRIGORAȘ BÂLTEANU (1789-1849), a cărei fică fu măritată cu Paharnicul Nicolae Otetelișeanu, vornic. (V. portret. lui în Ist. T. Jiü p. 122). — DINU BÂLTEANU serdarul, e cunoscut în timpul mișcării lui Tudor Vladimirescu, fiind numit ispravnic de Gorj în locul boerului Dinu Otetelișanu, care erea închis la monast. Tismana (1821). (v. despre ei: Ștefulescu, Ist. T. Jiului).

Printre descendenți actuali: Ion Bâlténu, membru la Curtea din Galatzi...

BÊRSESCU

Cronicele vorbesc de câți-va reprezentări ai acestei familii, originară din Oltenia.

În timpul domniei lui Mihnea Vodă, 1658, acest domn ucise pe boerii: Pârvu vel vistier, PREDĂ BÊRSESCU VEL AGĂ, și Predă Brâncoveanu și alții, pe un simplu prepus, «însă ne fiind vinovați nimic» (Cronica anonimă, mag. istor.)

În anul următor (1659), Mihnea «îndemnat de dracul», a decapitat încă alți mulți boeri, printre cari era STROE CLUCER BÂRSESCUL, și alți 10 mari boeri ai țării.

Predă Bârsescu, era vel-sluger la anul 1633 sub Leon Vodă, și boer rămas credincios aceluși domn.

La 1700 și 1719 trăiau la Craiova, urmașii acestor boeri: CHIRCA și NAN BÊRSESCUL. (V. Hurmuzaki, rapoarte). Despre descendenții lor nu mai știm nimic.

BOZIANU

Boeri din ținutul Buzăului, unde posedau moșii din secolul XVI. — PÊTRAȘCU PAHARNICUL din Boziană, cu fisa MARIA, vinde o moșie în anul 1609 (32 Mai). (Docum. Academiei). — Șetrarul BOZIANU (pe la 1700), avu o fiică MARIA, căsătorită cu IOAN, fiul lui Pârvu II Cantacuzino.

Nu știm dacă mai există descendenți autentici din acest neam.

BRAESCU

În Moldova, de unde e originară această familie, o întâlnim încă din secolul XVII, în letopisețul țării. — În anul 1679, jupănesele boerilor ȘTEFAN BRAESCU și Ion Bucium, cari muriseră de curând, fură închise și legate din ordinul

lui Duca, spre a le lua averile rămase de la soții lor răposati. (Ietop. Cog. t. II. 22). — Despre Dumitrașco Vodă Cant. ȕice cronicarul Nicolai Costin, la anul 1684: «..... Acest tiran fricos încă ca să scoată bani mulți, aș spânzurat de mâini pe GAVRIL BRĂESCU, ce a fost Jicnicer mare, și pe Teodor a Nacului, feciori de boeri mari». (id. II, p. 34).

Maș sunt adevărați coborâtori ai acestora, alături cu alții ce poartă acelaș nume de familie, neavând a face în nimic cu dânsa. Azi: Alex. Brăescu avocat, etc.

BREZOIANU †

Veche familie din Valachia, ađi cu totul stinsă. — După niște documente pentru viile din Dobrotenă (Archiva Stat. B), se constată că în secolul XVII, trăia CONSTANTIN Brezoianu biv-vel armaș și soția sa Ilinca, și care avea de frați pe Ștefan, Stanca și Matei. — Văr cu Constantin, erea FIERA BREZOIANUL mare vistierul.

Marele boer PÊTRAȘCU BREZOIANUL, în ȕiua de 10 Septembrie 1716 pieri ucis de Mavrocordat, care sosind în București, cum ȕice cronica: «la fântâna lui Radul Vodă aci a poruncit de s'aũ tăiat tot fărâmi un boeriũ mare Brezoianul, sub pretext că nefiind el față s'ar fi unit cu alți boeri în mitropolie ca să se pună el prinț....» (Șincai.—Cronica Rom. III, p. 394). — Postelnicul ȘERBAN BREZOIANU avea de soție pe Ilinca fica comisului M. Bărbătescu. — Urmașii ultimi ai Brezoenilor, înrudiți de aproape cu Bozieni s'aũ stins la finele veacului trecut.

BURGHELE

Cantemir citează printre neamurile boerești din Moldova și pe acesta. Locul seũ de origină, e prin județul Tutova și Vaslui. — Despre această familie, de și existând

din al XVII secol, nu găsim nimic prin cronice și relațiuni vechi. — Sub Alexandru Moruzi, erea CONSTANTIN BURGHELE vel pitar, apoi căminar și spătar, și sub Ioan W. Sturdza. De la el, se trag cei cu acest nume din adevărata familie.

B O U †

Familie dintre cele vechi ale Moldovei, stinsă în secolul nostru, după ce mai căzuse din importanța ei de odinioară.— Se pomenesc membrii ai acestei familii, prin hrisoave încă din secolul XV. — La 1606, boerul Bou erea mare vistiernic al Moldovei. (Uricar, t. 18, pag. 505). — În Valachia BOUL BANUL, venise cu Leon Vodă Tomșa, cu care erea cumnat, și cronica vorbește despre dânsul la anul 1623. (v. Boteanu)

CANANO

Originară din partea de sus a Moldovei, din jud. Botoșani, această familie s'a înrudit în secolul trecut și cel actual, cu multe din principalele familii moldovene.

Un CANANAŢ erea însurat cu Ecaterina, fica lui Ion vornicul Balș. — La 1762 erea CONSTANTIN CANANOŢ biv-vel paharnic, rânduit ca baș-conacciŭ, etc. (v. Letopiseț). Fica sa Ecaterina, se mărită cu marele paharnic Toma Balș, fiul lui Vasile și văr cu baș-boer Teodor Balș. — Astă-đi sunt mai mulți descendenți dintr'ansa, printre cari: G. CANANO, prefect de Constantza, etc....

CARAMALÊU

Familie, de mult în țară, dar probabil de origină străină.— În anul 1689, cronicile ne vorbesc pentru prima oară în Valachia de : DUMITRAȘCO CARAMALÊU vel Postelnic, care fu trimes cu alți boeri de către Brâncoveanul, la Pașa turcesc ca solî, pe când alții mergeau la Poartă. Aceiași misiune o avu acest boer la anul 1695, spre a merge la Poartă, să intervie ca domnul să nu meargă în persoană la Cladova. (magazin istoric II, p. 134 și 18).

Sub domnia lui Mavrocordat W, el primește de asemenea mai multe misiuni de încredere, după cum se vede în cronicile țerii. (magaz. istor. IV, p. 170, 71 etc). El mai fusese și vel portar (1690) (Cron. Radu Popescu). — Din urmașii acestuia derivă descendenți contimporani. Ađi: Constantin Caramanlêu, consilier la Curtea de compturi.

CAZIMIR

Familie din Moldova, originară din județul Sucevei, unde există de mai multe secole.

În secolul nostru (1800), trăiau frații: Panait, Petrache și Ioan Cazimir. Spătarul PANAIT avu un fiu anume Iordache; iar PETRACHE CAZIMIR, fost de asemenea spătar, a avut 3 fii: Răducanu, vel postelnic; Costache Cazimir căminar, și

TEODOR CAZIMIR, fost adjutant domnesc al lui Mihaï Vodă Sturdza și colonel în armata țerii. Însurat cu Elena Kogălniceanu, a avut fiu pe :

Colonelul EMIL CAZIMIR, senator, n. 1841, fost adjutant regal, demisionat ca L-t. Colonel de Cavalerie (92); Numismat; decorat cu mai multe ordine străine, etc. — Căsătorit cu Maria Liteanu.

Din alte ramure, mai sunt nobilî CAZIMIR și în Basarabia.

CIOGOLEA †

Această familie e citată de Cantemir printre cele însemnate boerești ale Moldovei; ați stinsă.

IGNAT CIOGOLEA, erea mare părcălab de Hotin la anul 1622 și 1623.

Boerul PÊTRAȘCU CIOGOLEA, Parcălab de Hotin, 1630. Moștenitor al avereii lui Isaac Balica, care n'avea copii. Din 1634, Moise Movilă dă un act pentru moșii Logofătului Ciogolea. (Archiva. de Hasdeu). — MIRON CIOGOLEA stolnicul e citat de letopiseț când cu invazia tătarilor din anul 1650 în Moldova: «atunci au luat pe jupâneasa lui Miron Ciogole Stolnicul, cu o cocoană a lui, care n'a mai eșit din robie în veci.»

COSTIN CIOGOLEA, vel spătar al Moldovei în acelaș an, fu trimes de Vodă Lupul sol la Hmil Hatmanul Cazacilor, iar vornicul Ghica la Sultanul. Puțin după aceia, Ciogolea joacă un însemnat rol în evenimentele cu Gheorghe Ștefan, din care cauză cum povestește pe larg Miron Costin, Ciogolea și fratele său fură omorâți din porunca Domnului «noaptea de 'naintea jicniței ce erea în lăuntru în curte.... (v. Letop. I. 319—335).

Probabil că adevărații urmași ai acestei familii, au pierit cei din urmă în veacul trecut.

CIOROGÂRLEANU †

Veche familie de boeri din Valachia (Ilfov), cari posedau moșia Ciorogârla, și cari astă-zi probabil e stinsă. — Pe la anul 1650 trăia, după cum ne arată documentele, PETRU BIV-VEL CLUCER ot Ciorogârla, care avea de soție pe Ȃncuța, sora lui Dumitrașco Spineanu.

— Cronicarul Radu Greceanu, în domnia lui Brâncoveanu, vorbește de 2 boeri din acest neam:

CONSTANTIN CLUCERUL CIOROGÂRLEANU, la anul 1689, a fost trimes de domn împreună cu Mihalcea Șetrarul, la Hanul Șelim Gerei în Buceak, ca soli. — In anul următor (1690), MATEI CIOROGÂRLEANUL, vel sluger : «crea de domn trimes să se afle cu o seamă de oameni lângă Seraskerul și lângă Tukeli, și care scria la Domnul de venirea oștilor că sunt viitoare....». (magaz. ist. t. II, 155).

COJESCU

La 1662, în Valachia, e citat în hrisoave : BÂRCĂ căpitantul ot Cojești. Acesta avu de fiu pe ȚANĂ CĂPITANUL, apoi paharnicul din Cojești 1670, 1677, care avea de soție pe jupâneasa Vlădaia, 1691. — Fiul lui Pană erea BÂRCĂ COJESCU, biv-vel logofăt la anul 1691, care nu avu de cât două fete : una N.... soția vel vornicului Ștefan Văcărescu (1743), cea altă PAUNA a lui Radu Topoloveanu biv-logofăt de visterie (1743), cu care avu un fiu Constantin Topoloveanu (1750).

Prin aceste 2 fete, probabil s'a stins această ramură, de și au rămas poate descendenți din alte branșe, până în secolul nostru.

COLCEAG †

Boeri purtând numele acestei familii, îi întâlnim în țară din secolul trecut. = Familia trebuie să fie de origină tătarească, după cum o arată numele său.

E o mare probabilitate, ca ei să descindă din acel COLCEAG BEY, care la 1740 fu trimes de Turci în Moldova să restaureze puternica cetate Hotin din Basarabia, și să o ocupe. — (V. Fotino, III. 102, și letopiseț).

DUMITRACHE COLCEAG, vel stolnic, este amintit într'un

act al divanului domnesc din Iulie 1781. — (V. Ureche Ist. I. 103)

CHIRIȚA al lui Colceag, la 1783 e ispravnic de Slobozia.

MATEI COLCEAG, cumnatul lui Filip Lenș;—după 1800. Acesta avea ultimele case de pe podul Mogoșoei, de unde începea bariera orașului, la streajă. (Papazol, Ist. Bucur. p. 91)

Majorul Papazoglu ne spune că: «Spatarul Cantacuzino la 1715, a clădit spitalul, turnul și biserica, totuși fiind-că acel spațios tărâm a fost cumpărat de la VORNICUL COLCEAG, orășenii până azi îi păstrează numirea de Colțea». (p. 21)

Un vornic Colceag a trebuit decî să existe încă pe la 1700; însă cu puținele date de cari dispunem, nu putem stabili nici-o legătură între aceștia.

COLFESCU

Această familie erea înfloritoare, având și o mare avere în secolul trecut; însă pe urmă decăzând, nu știm dacă astăzi nu e stinsă.

Un boer COLFESCU, după 1700, e cunoscut prin însărcinarea ce avu de la Vodă Mavrocordat, de a conduce pe fostul Mitropolit al țării Antim, osândit perpetuu să stea la Monastirea de la muntele Sinai. Trecând riul Dulcia, ce curge lângă Adrianopol, Antim fu aruncat în apă. Papazol zice: «Colfeștii. — Această familie este aceea ce fu blestemată de Mitropolitul Antim când îl sugrumă în luntre și'l înecă Colfescu în Dunăre (?), fiind orânduit de Vodă a'l trece Dunărea și a'l îneca la mijlocul ei». (Istoria Bucureștilor, p. 14).

IORDACHE COLFESCU, e biv-vel serdar pe lângă divan la anul 1777.

Cam de pe atunci, și începutul actualului secol, Colfeștii aveaū loc de casă și case mari boerești, pe podul Mogoșoei, pe locul unde azi este palatul regal.

COSLOGEANU †

De și această familie nu coprinde de cât patru generațiuni, autorul ei fiind un grec stabilit în țară, totuși trebuie menționată pentru înrudirea avută cu patru mari familii ale țării. (între 1700-50).

HRYSAnt CĂMĂRAȘUL, grec originar din Hios, venind în țară se stabili și luă numele de COSLOGEANU, după satul Cosleg. El se însură cu fata spătarului Mihai Cantacuzino, care muri la 1716, având de fiu

Pe TOMA COSLOGEANU, care la rândul său e tatăl a doi copii: Maria, care ținea pe Logofătul C. Brâncoveanu; și un al doilea

TOMA Coslogénul, însurat cu Balașa Zătreanca, văduva marelui Vornic Barbu Otetelișanu. Fiul acestui Toma: N..., se însură cu fata marelui Logofăt Serban Greceanu. Mai în urmă el fugi la Țarigrad, unde s'a turcit fiind făcut zaim sub numele de MEHMED Boiarzade. Muri la Constantinopol, nelăsând nici un copil. — (V. Bolliac, Buciumul. Geneal Cantacuz.)

COTESCU

Boerul STANCIU COTESCU, la începutul secolului XVII, a avut fice pe Stanca și Neacșa, câte și trei amintiți într'un hrisov de moșie din anul 1618. — Mai târziu: VLAICU CĂPITANUL din Cotești, a avut fiu pe IENACHE «fiul Vlaicului cap». (citat la anul 1734).

Familia avea proprietăți în Putna și R.-Sărat (Valahia). — Actuali: CONSTANTIN COTESCU f. senator, având fii pe: DUMITRU, colonel; ȘTEFAN, f. căpitan; VIRGIL, † în război; ALEXANDRU inginer, și CONSTANTIN.

DRĂGULESCU

Nu știm dacă mai sunt descendenți direcți din această familie, care apare cu importanță în sec. XVII în Moldova.

Miron Costin citează, cu ocazia morții Pr. Ștefăniță Lupu,

pe DUMITRAȘCU DRĂGULESCU din Suceava, care muri la 1661, de o boală «ce i zic doftorii Maligna, de care a murit și Drăguțescul de la Suceavă, om cunoscut și ales la toată curtea»... (Let. I, 372).—ILIE DRĂGULESCUL SPATARUL 1680, fusese armaș și Serdar, și erea tovarăș credincios al lui Vodă Petriceicu (1684). (Letop. Nic. II, 23,224).

Biv-medelnicer PRODAN DRĂGULESCU, erea Părcalab al cetății Hotin, la 1680. — Ana, fica lui Ionașcu Balș, ținea pe un boer Drăguțescu (Ilie).

LUPUL DRĂGULESCU, la 1728: «fecior de boer pământean», erea partizanul lui Racoviță contra lui Grigore Ghica, purtându-se cu mare curaj. Fu prins însă cu Hatmanul, de Ghica: «și în judecata a tot divanul l'așpânzurat». (Cronica Amiras. Let. III, 168).

Jupâneasa SAFTA Drăguțesca, fata lui G. Septilici, e citată într'un act al ei din 1743. (Academia).

Găsim și Valachia, un DRĂGULESCU ca vel CĂPITAN sub Serban Voev., și din care așrămas poate urmaș.

DOICESCU

Proprietatea veche a acestei familii, este Doicești din județul Ialomița, încă din al XVI secol; la origină erea înrudită cu Bărbătești. — După documentele satului Văleni, găsim următoarea filiațiune a lor: DANCIU CLUCERUL Doicescul, bătrân la anul 1647, avea doi fii, amintiți în acelaș an: UDREA slugerul, și COLȚEA CLUCERUL DOICESCUL, despre care cronica anonimă a țării ne spune la anul 1659 sub domnia lui Mihnea Vodă, că fusese trimes de Domn împreună cu Nicola Sofialăul, în ambasadă la Vizirul, spre a obține uciderea lui Constantin postelnicul. Cu câți-va ani înainte, la 1655, fratele său:

UDREA slujiarul DOICESCUL fusese ucis de seimenii răsculați în potriua lui Constantin Basarab și a boerilor săi, atunci

când mai periră alți 13 boeri mari ai țării, între cari Giorma Banul (*), Brâncoveanu, Preda Beca, Papa Greceanul, etc. (cron. an. în magaz. istor. IV 338,350).

Colțea Doicescul a avut doi fii: DANCIU și RADU SPATARUL DOICESCU, care trăia sub Brâncoveanu, 1691.

În decursul secolului trecut, unii din urmașii acestui neam au decăzut, pierzând din averile ce posedau, și chiar azi sunt moșnenii Doicești.

DUCA

Familie din Moldova, ai cărei strămoși au fost: GEORGE DUCA, Domnul Moldovei și Valahiei 1666-84; și apoi CONSTANTIN V.v. al Moldovei, 1691-96.

În mișcarea de la 1821, e cunoscut POSTELNICUL PETRAKI Duca, de care amintește și Beldiman în Tragodia. — Generalul ION DUCA, însurat cu o Duca, a avut 2 fii (actuali):

GEORGE DUCA † 1899, căsăt. cu Lucia Ghika, fost Director al căilor ferate; având fii pe: Ion și Grigore. — și IOAN DUCA, membru la cassatie, căs. cu o Sturdza, având 3 fii.

DRUGANESCU

Din POSTELNICUL DRĂGAN, care trăia pe la anul 1523, se coboară această veche familie boerească din Valachia. Vom notă numai foarte puține detalii ce am putut culege asupra ei.

Ast-fel, SCARLAT DRUGĂNESCU erea vel stolnic la 1783; iar la 1788 stolnicul Drugănescu e numit boer ispravnic al Județului Argeș, fiind biv-vel serdar, cu Ion Glogoveanu.

(*) Din vechia familie stinsă a ALEXIENILOR, tot din Ialomița.

Două surori Drugănescu, ținură la începutul acestui secol, una pe boerul Dedulescu, cea altă pe Gheorghe Lehlîu.

IORDACHE DRUGĂNESCU, care trăi până la jumătatea secolului nostru, erea un boer învățat, știind mai multe limbi, mai ales pe cea latină și apoi pe cea greacă și română, cum spune Blaremborg. (In «Essai sur les institut de Roum.» pag. 270).

Un Niculescu, însurat cu fata unui Drugănescu, avu fiu pe Clucerul CONST. DRUGĂNESCU (vezi Niculescu).

G A N E

Veche familie din Moldova, aflându-se printe marii boeri din secolul XV.— La anul 1540 ne spune letopisețul Moldovei, (I. 200, Gr. Ureche), că Ștefan Vodă Lăcustă a fost ucis noaptea în cetatea Sucevei de boerii nemulțumiți, între cari «o seamă de boeri den curtea lui, anume GANEȘTII și Arboreștii».... Cronicarul critică pe omoritori, descriind această dramă.

VASILE GANE la 1758, fu însărcinat de Ion Callimaki Vv. să intervie pe lângă Mitropolitul Jacob să abdice, lucru ce reuși; iar Mitropolit fu făcut fratele Domnului. (Letop. III, p. 242). Cu acea ocazie, ca răsplată, fiul boerului Ganea, anume ȘTEFAN GANE, fu făcut COMIS mare.

Astăzi este descendent al familiei: NICOLAE GANE, literat și om politic, n. 1835. Fost ministru, Primar al Iașilor, și Prezident al Senatului (98). Pentru literatură a scris admirabile «Novele», cari se pot considera ca cele mai bune din literatura noastră. (3 vol. 1886, Socec).

GHERGHELY

Familie din Moldova, de la ținutul Dorohoi. Origina din Fogoraș în Ardeal. Încă de la anul 1549, strămoșul acestei familii: GRIGOR, fiul lui Vlad de Zeliste, capătă diplomă

de nobilitate de la Ferdinand. La 1624, un GHERGHELY saŭ Grigor, avu din nou diploma confirmatoare de la Gabriel Bethlen, Principe Ardealului. (V. Cav. de Puscariu.—Fam. din ardeal). — In condica visteriei Moldovei la 1790, sunt trecuți mai mulți membri ai acestei familii. — Pe la începutul secolului, trăiau: COSTACHE Gherghel paharnic, sub Vodă Calimaki; — ȘTEFAN căminar, ILIE postelnic; MIHAIL fiul lui Costache, spatar. Apoi IOAN Gherghely, mare comis; — de la cari sunt urmașii actuali.

GOLFINEANU

Numele acestei familii din Oltenia, derivă de la satul Golfinu din jud. Romanați, proprietate a ei.

Biserica *Madona Dudu*, catedrala Crajova, a fost fondată în secolul XVIII de strămoșul acestei familii: HAGI GHEORGHE, împreună cu Maria Foteasca, ale căror testamente, importante prin coprinsul lor, se păstrează din anul 1782. — De această biserică, depind mai multe instituțiuni și ajutoare însemnate.

Hagi Gheorghe Stan și soția sa Stanca, au avut 3 copii: Hrisanta, Zamfira și ZAMFIR, care prin testamentul tatălui său era lăsat ctitor și îngrijitor al averei. — Aceasta avu fiu pe:

IANCU GOLFINEANU, n. pe la 1800 în Crajova, însurat cu Elena Coțofeanca (1809—1860), al cărei mormânt se află la Madona Dudu. El avu 2 fete: Acrivitza Tincă, Elena Bogonos, și un fiu:

BARBU GOLFINEANU (1841—1888). Căsătorit cu Maria Marghiloman, a avut 7 copii (actuali):

MIRCEA (Jean de MITTY) n. 1862. Publicist francez cunoscut. In Paris. — ION Golfineanu n. 1863, oficer de cavalerie. — CONSTANTIN n. 1866, magistrat la Craiova. Insurat cu Maria Poenaru; — Ecaterina și Elena.

HARALAMB

Familie de boeri, însemnați la Crajova în acest secol, unde au fost și caimacamii ai scaunului. — CONSTANTIN HARALAMB erea Clucer mare la 1814; avea domenii multe și întinse în Oltenia rezidând la Crajova. Fiii săi au fost: 1. IANCU Haralamb †, — 2. GENERALUL NICOLAE HARALAMB, n. 18..., om politic, fost Locotenent domnesc al țării înainte de venirea Pr. Carol (1866), împreună cu N. Golescu și L. Catargi.

3. CONSTANTIN HARALAMB †, mare proprietar la Craiova având fiu pe: D-r. DEMETRU Haralamb. — 4. Mihai Haralamb, la Paris.

HURU

Veche familie moldavă, dispărută de mult. Cel mai vechi de care se vorbește, este legendarul HURU CANCELAR, de sub Dragoș Vodă (1550), cărui se atribuia cronica cunoscută sub numele său, sau isvodul spătarului Clănău. Ați s'a dovedit că e o întreagă falsificare, făcută de C. Sion la 1830. Această cronică s'a publicat în broșură de Asachi la 1836, și la 1863 în revista Română.

Cel d'întâi Huru dovedit prin documente, este ILIE HURU, MARE COMIS al Moldovei, care titlu îl purta între anii 1471-76, în timpul domniei lui Ștefan cel mare. (Uricar, tm. XVIII, lista boer).

EFREM HURU, însemnat în prima jumăt. a veacului XVI; poate nepot sau fiu al aceluia. După actele divanurilor domnești, la 1528 (7036) și 1530 erea Părcălab de Neamtz, cu Hristea. De la 1631 până la 1646, e mare Vornic al Moldovei sub Petru Rareș. (multe documente)

La anul 1546, găsim pe DANCIL HURU ca Părcălab de Neamtzu, înaltă demnitate ce avusese Efrem, poate tatăl său. Mai e citat în documente de sub Iliaș Vodă, 1548, 1549.

LUPEA HURUL, e Părcălab al Cetăței Hotin la anul 1573, în

timpul lui Ion Vodă cel cumplit, ginerile său, sub a căruia domnie se distinse în principalele războaie ale aceluia domn, cum se vede în cronică și relațiuni contemporane. Fica sa, erea a doua soție a lui Ion Vodă.

Un document din 12 Martie 1602 (între docum. Academiei), conține o vânzare de moșie ce face ANDREI feciorul lui Huru.

Un alt HURU în fine, este PÂRCĂLAB de Neamtzu la anul 1628 și 1629 (7136).

Această mare familie de boeri, pare a se stinge cel mult pe la mijlocul veacului XVII. (1640-50.)

LERESCU

După tradiție, această familie erea așezată în țară, județul Argeș, din timpuri foarte vechi. După documentele arhivei Statului, se pot dovedi boeri din Lerești la începutul secolului XVII: — PREDĂ POSTELNICUL din Lerești, care a avut mai mulți copii. (1620); DRAGOMIR postelnic Lerescul, 1669, 1677, erea nepot de frate lui Predă, și poate din el descinde familia din zilele noastre. Dragomir a avut fiu pe MIRIȚĂ.

La 1644, erea amintit un PARVUL, fiu al lui TUDORAN Lerescu. — etc.

MILCOVEANU

Boeri vechi din Olt, unde stăpâneau moșia Milcovul, împreună cu Bunești-de-fier din Argeș.

La 1648, trăia slujerul IVAN ot Milcov.

În secolul XVII, un boer Milcovean, avu 2 fii: PAPA căpitanul, și PREDĂ MILCOVEANU vel vistier, și mare căpitan, care erea însurat cu Stanca fata lui Pavlache Banul Clejanul. Predă Milcoveanul făcea parte dintre boerii, uniți cu Predă Proroceanul și Ștoica paharnicul, cari se refu-

giară în Moldova la Const. Vodă Cantemir, mergând apoi la Poartă să pârască pe Brâncoveanul. Acesta prinzând de veste, obține ca ei să fie prinși și apoi aduși: «legați în fiare și în cătuși, în multe rînduri judecându'i». Proroceanul și Stoica fură spânzurați, iar Preda Milcoveanul fu trimis la Ocnă și mai tirziu liberat. (Sincaî III, 357; cronica anonimă, etc). În anul 1693.

Fiul vistierului Preda, erea CONSTANTIN Micolveanu citat la 1702 cu tatăl său.—STAN POSTELNICUL MICLOVEANU trăia la an. 1774 împreună cu suția sa Stanca. Tot pe acel timp se mai vorbește de alte rude ale lor.(Doc. Art. St. Mon. Bisrița, an. 1770). —

NECULCE

Familia însemnatului cronicar al Moldovei: MARELE VORNIC ION NECULCE (n. la 1670 † 1745). Intre 1696-1701 erea mare agă și sluger, la 1705 V. Spătar, apoi Hatman al Moldovei. La 1710 pleacă în Rusia la Harcov cu Dem. Cantemir, locuind mult timp în Polonia. Revenind în țară, trăi retras, iar la 1730, Gr. Ghica îl numește vel vornic de țară de jos; îl regăsim în divanul lui Mavrocordat (1741) ca biv-vel vornic. El a scris letopisețul țării Moldovei de la 1662-1744, și seamă de cuvinte, coprinzînd evenimente istorice.— † la 1745.

Un singur descendent al adevăratei familii, trăește astăzi:..... NECULCE n. 188... —

ODIVOIANU

Familie din Valachia, cunoscută puțin, dar de veche origină. Numele derivă de la satul Odyvoi, cari pe timpuri se vede a fi fost un târg mare.

Pe ODIVOIANU îl găsim cel d'antăi la anul 1661, conducînd

oastea lui Grigore Ghika Voevod în ajutorul Turcilor și al lui Pr. Mihail Appafy, contra lui Ianos Kemeny ce voia să coplească Ardealul. Letopisețul lui Amiras ne spune: «și i-am dat lui Appafy pe Cuciuc Mehmed Pașa cu seamă de Turci, și am poruncit lui Grigore Vodă să trimeată oaste într'ajutor. Și am trimis oște cu ODIVOIANUL.» (Let. Cog, III, 145)

Nu mai întâlnim timp de un secol, nici un urmaș al acestui viteaz boer. Tocmai după 1770, găsim pe soția lui Jean Linche (†1780): MARIA HODIVOIANU, mama marelui vornic Filip Lenș. Aceasta probabil a fost ultima descendentă a acestei familii.

ODOBESCU

Generalul ODOBESCU, fiind colonel, împreună cu Colonelul Solomon, a jucat un mare rol în mișcarea de la 1848. (V. Istoria Xenop., Tocilescu). În urmă erea mare spătar și comandant general al oștirilor țerii. El a avut 2 fii: —ALEXANDRU ODOBESCU (1831-1895) ilustrul istoric, arheolog și literat român; și CONSTANTIN ODOBESCU, fost Colonel de Cavalerie, prefect, etc. Căsătorit cu Ana Florescu, avînd 3 fii: ION, GRIGORE și RADU.

PISOSKI

Polonă de origine, familia aceasta se află în Moldova de pe la 1650. Cantemir o citează printre familiile boerești din timpul său, când erea vel pitarul Pisoski. — La începutul acestui secol, MIHALACHI Pisoski erea paharnic și sameș de Tecuci; apoi COSTACHE P. stolnic și spătar, care avu de fiu pe NICOLAE, căminar și fost ispravnic de Dorohoiu. — Colonelul PISOSKI a fost adjutantul Principelui Cuza.

RĂȘCANU

Cei d'ântăiū boeri Rășcanu, sunt cunoscuți de pe la sfirșitul secolului XVII.—La anul 1758, Stolnicul CONSTANTIN RĂȘCANU, împreună cu alți 11 boeri mari: Ion Bogdan, Const. Balș, Manolaki Costake, etc. fură transportați în Asia mică din ordinul lui Ion Vodă Calimaki, stând în exil mai mult timp. (V. Fotino. Ist. Daciei III, 113).

La începutul actualului secol, erea boer însemnat: IORDACHE RĂȘCANU marele vornic, fost căminar. În 1821 el merse la Constantinopol cu deputația de boeri, cari aduse domn pe Ioniță Sturdza, până atunci boer Logofet. Călătoria boerilor moldoveni și munteni, e descrisă într'un jurnal special. (v. Ietop. Cogălnic. III, 425). Vornicul Rășcanu, poreclit «Bisoca», e iscălit la 1824 într'o suplică a boerilor țerii către divan. (v. Iorga. Fragm. II). El, în afară de o fată măritată cu Lascarache Costake, a avut 2 fii: ALECU RĂȘCANU, spătar la 1822, ispravnic de Vasluiū, și TODERIȚA Rășcan, fost vornic de aprozi. — Urmașii lor sunt reprezentanții actuali ai familiei, între cari: PETRU RĂȘCANU, profesor de istorie la Universitatea din Iași.

RĂTESCU

Boerii din Rătești (Argeș), sunt cunoscuți încă din secolul XVI.—La anul 1585, trăia VINTILĂ PAHARNIC ot Rătești; iar la 1595 Stanciū ot Rătești.

În timpul lui Matei Basarab, trăia IVAȘCO VEL VORNIC din Rătești, martor în diverse acte; în 1646 Decemb. Tot pe atunci trăia jupănița STANCA ot Rătești, poate soția sa (?). — Un ȘTEFAN, frate cu Chirică ot Rătești, e citat ca VLADICA la anul 1671. În acelaș act mai sunt dovediti căți-va boeri-logofeți din Rătești. (Arh. St. B. mitrop.).

Un FIERA VATAF RĂTESCU trăia la 1687, și zidi un schit

în vel-Ocnă (Ocna-mare) cu soția sa Constantina, care apoi se călugări.—El a murit fără urmași. Fratele său era LUCA, vistier, după cum se constată prin documente.

În secolul trecut, ȘTEFAN MIHAI RĂTESCU avea fiu pe ȘERBĂNICĂ Rătescu postelnic, la anul 1776. —

R A Z U

În Moldova, această însemnată și mare familie, grecească de origină, erea stabilită înainte de 1700. — Hatmanul COSTACHE RAZU, erea la 1728 mare stolnic în divanul lui GRI-GORE Ghica Vodă. În domnia lui Matei Ghica, la constituirea divanului acestuia în 1753, îl găsim ca vel Hatman al Moldovei, (v. letop. Cap. III, p. 159,227) în care calitate fiind, letopisețul îl menționează adese ori. Fusese caimacam al țării. — VASILE RAZU, erea părcălab de Suceava la anul 1756 și 1762, cu titlul de marele Hatman, iar la începutul sec. actual, un alt VASILE RAZU, probabil fiul său, erea mare vornic (în 1817).

În afară de cei din țară, mai sunt descendenți și nobili Razu din Basarabia, cu drepturi recunoscute.

ROMANESCU

Un document din anul 1647, vorbește de o cumpărare făcută de MIHALCEA fiul lui OPREA ROMANESCU din Târgu-Jiū. (cit. Ștefulescu, T.-Jiū p. 69) Familia e originară veche din Oltenia, în cele din urmă fiind stabilită în jud. Dolj.—În lista boerilor cu contribuțiuni gratuite către administrația austriacă a Olt. din 1719, sunt trecuți cinci membrii ai acestei familii, în județu Vâlcea (cl. II). (v. Hurmuzache. Doc. tom. VI). — Astăzi, descendent: NICOLAE ROMANESCU f. deputat și primar de Craiova, căsătorit cu Lucia Fălcoyanu.

RU CAREANU

Familie stabilită în Câmpulung, din secolul trecut, când sunt întâiū cunoscuți.—GEORGE RUCĂREANU, la 1787 erea orânduít (luna Aug.) de Moruži, nazir pe ambele plaiuri din jud. Muscel, avênd titlul de biv-treti logofêt. (v. Ureche. Ist. R. t. I, p. 29).

NICOLAE RUCĂREANU biv-treilea logofêt, erea în 13 Ian. 1803, epistatul (magistrat) orașului Câmpulung. Acolo locuiesc și urmașii de ađi aī familiēi.

SAFTOIU

Strămoșul acesteī familii din Gorj, era pe la anul 1600, vel ARMAȘUL PĂRVU Viezureanu Săftoiu.—În secolul trecut trăia GEORGE SAFTOIŪ, fiul DANCULUI Săftoiul din Drăgoianī. El vinde Drăgoianī la 1763, împreună cu fiū sēi MIHAĪ și GEORGE.

Înainte de 1850, SERDARUL G. SAFTOIŪ a avut fiū pe GRIGORE SAFTOIŪ (actual), etc.

SÂMBOTEANU

Familie originară din Gorj; înrudită în secolul nostru cu Otetelișenii. — ION (Ianache) SÂMBOTEANU biv-vel medelnicer (1810), e zugrăvit ca ctitor în biserica St. Nicolae din Târgu Jiū—La anul 1812, el erea ispravnic al județului.—Slugerul ION SÂMBOTEANU, primește la 1844 pe Pr. G. Bibescu care vizita orașul, împreună cu C. Otetelișanu și G. Magheru. — Sunt mai mulți actuali.

SCORȚESCU

Originari de la Scorțești, în Moldova, membrii acestei familii sunt cunoscuți întâi prin : DUMITRAȘCO SCORȚESCU, la anul 1753 (Zapis). Apoi TOADER SILION SCORȚESCU, într'un act din 1762; în urmă erea căpitan. În 1784, MIHALACHE Scorțescu erea logofet de vistierie. Fiul lui Toader erea SERDARUL ANASTASE Scorțescu, apoi căminar, care în 1802 avea o pricină de moșie cu Banul Iordache Milo. — (v Uricar Codr., 17, 218, 76, etc). ILINCA, sora lui CONSTANTIN Scorțescu, are în 1807, proces pentru o casă în Iași. — (Uric. idem.) —

Hatmanul ALECU SCORȚESCU, fiul căminarului Nestor, erea însurat (1814), cu Profira fca vornicului Const. Aslan, — de la care derivă descendenții actuali.

SEULESCU

Familie boerească din Oltenia (județul Gorj). — Intr'o scrisoare a boerilor Olteni către princ. Eugen de Savoia, relativ la afacerile banatului, datată din 1719, sunt subscriși: NEGOIȚA și MIHAI SAULESCU. — În listele de boeri ale administrațiunei imperiale Austr., din acelaș an, întâlnim pe: RADUL, BARBUL, Negoită și DRĂGHICI SAULESCU, cu fiul său Mihaî. — (v. Hurmuzache., Documente tom. VI)...

La 1779, IONIȚA SAULESCU erea polcovnic de Gorj, pentru paza de hoji, având titlul de postelnic. —

Din descendenții de astă-zî ai adevăratei familii cu acest nume, măi sunt în Oltenia....

STEFANESCU

SAFTA KRETZULEASCA († 1855), fca marelui Clucer Iordache Kretzulescu și al ficei lui Florescu (v. *Kretzulescu*), a fost căsătorită cu marele Clucer DUMITRIE ȘTEFĂNESCU.

Din această căsătorie s'aũ născut 1 fiũ și 3 fete: Elena soția paharnicului Orăscu; Ana soția cavalerului Ernest de Sallmén, colonel rus; Rallu soția majorului Alex. de Motileff; și

SERDARUL CONSTANTIN ȘTEFĂNESCU (1804-1869), fost șef al arhivelor Statului. Insurat cu Maria Merișanu, având următorii fiĩ: —

Locot. Colonel ALEXANDRU ȘTEF. KRETZULESCU, căsătorit cu Maria Ianculescu. Are 4 fiĩ; Alexandru Kretzulescu, Constantin, Dimitrie și Aureliũ, și Elena Michăilescu. — Căpitanul ION Ștefănescu; — căpitanul GEORGE Ștefănescu (având 3 fiĩ), și căpitan IOSIF Ștefănescu.

SOCOTEANU †

Familie oltenească de origină foarte veche, și care avea stăpâniri în județul Gorj. — În secolul trecut, s'a înrudit cu Greчені, prin fca. slugerului Ștef. Greceanu, jupâneasa STANCA Socoteanca (foae de zestre din 1784). — Căminarul CONSTANTIN SOCOTEANU, erea la anul 1808 ispravnic de sud. Gorj.

TOPLICEANU †

Strămoșii acestei familii ereaũ din Ardeal: Un document spune că stăpâneau și în secolul din urmă «dealul Toplicenii din Ardeal».» — Se zice că ei se trăgeau dintr'un Knéz TOPLICI, venit în țară cu Brâncovenii în al XVI secol, și de la care derivă numele neamului.

Această familie, ce avea importanță în țară, astăzi e stinsă.

Marele Stolnic, Pan NEAGOE TOPLICEANUL, mai apoi MARE CLUCER (1714, 1716, etc), erea boer însemnat în sfaturile domnești ale lui Const. Brâncoveanu și Mavrocordat, în

ale căror hrisoave îl găsim adesea. El a fost și postelnic, după cum se vede dintr'o carte de judecată din 1759 (în posesia d. Gr. P. Olănescu), unde mai sunt dovediți, soția sa DESPINA Clucereasa, precum și frații săi: GRIGORE și MIHAIL, al cărui fiu era CLUCERUL NICOLAIȚĂ Topliceanul, 1783. — Un alt act particular din 1759, 10 Iulie, foae de zestre a Sastei Olăneasca, — citează pe marele PITAR MIHAIL TOPLICEANU (cel de mai sus), cu fiul său TOMA medelnicerul și cu fica SAFTA, soția lui Constantin Olănescu.

Ei posedau moșii întinse în județele Putna și Râmnicu Sărat. —

În timpul ciumei de sub Caragea, din anul 1815, căminarul TOPLICEANU era prezidentul consiliului de igienă, împreună cu serdarul Mitescu și slugerul Chirculescu. (v. Papazol; Istor. Bucur. pag. 133)

URSACHE †

Familie ađi stinsă, din care s'a ilustrat:

URSACHI, MARELE VISTIER al Moldovei, des menționat în le-topiseș. A fost cunutat de Iliaș Vodă Alexandru (la 1665),

Duca Vodă, în 1672 fu mazilit, fiind-că boerii se plînseseră de el la Sultanul «mai cu de adinsul Ursachi cel bătrân». Pare că Duca se răsbună, de oare-ce în a treia domnie a lui, la 1680: «Pre Ursache, ce au fost vistiernic mare, ce au fost vestit de bogat în bani, la toți în toate țările, l'au desbrăcat și l'au legat la stâlp la ger fiind iarnă ... și ținîndu'l un an în temniță, l'au luat 250 pungi cu bani...» (Nic. Costin let. II, 22). Puțin după aceea fu omorît.

DUMITRAȘCU URSACHI încearcă să fugă la 1691 în ultimul an al domniei lui Cantemir, împreună su Vasile Spătarul Cantacuzino, fratele acestuia Ilie, și cei trei fii ai logofetului Miron Costin. Fură însă prinși din porunca domnească, și scăpară de moarte prin încetarea din viață a lui Cantemir, tocmai cînd mergeau spre Iași. (Let. II, 143.)

La 1701, domnind Constantin Duca, au emigrat în Ungaria

din îndemnul lui Iordache Rosetti: «Ilie Cantacuzino, și Balș și Ursachi, și Ion Sturza și alții..» (id. II, pag. 171).

Fata bătrînului Vistierului Ursachi (sora lui Dumitrașcu?), a ținut pe vel Vornicul Ion Balș, 1673.

În actul de desrobire al vecinilor, din anul 1749, printre alții găsim iscăliți: **URSACHI CĂPITAN** și **GIRGORAȘ URSACHI**, prin cari se stinge acest neam.

TUFEANU

Familie înrudită cu Stirbei, din care pare a fi o ramură.

În secolul trecut, în Valachia: **TUDORACHE TUFEANU** fu numit Vel paharnic de către Nicolae Mavrogheni Vodă, la anul 1788. El avea locuințe în București, rămase urmașilor săi.— Un **TUFEANU** erea biv-ceauș de aprozi la 1804 (8 April).

VULTURESCU

Pe **RADU POSTELNICUL** ot Vulturești, îl aflăm la anul 1648 într'un înscris al Banului Radu Buzescu iscălit printre martori. (Odobescu, Antiq. Jud. Romanaș. p. 107) Familia e originară de prin părțile Olteniei, avînd moșie în Vulturești. Un **RAPU Vulturescul** postelnic, trăia pe timpul lui Brîncoveanu, (1713).— **Serdar CONSTANTIN Vulturescu**, joacă rol în mișcarea de la 1821, însoțind pe Tudor Vladimirescu.— **Micu Vulturescu**, fost ispravnic la Romanași, s'a resculat cu St. Locusteanul contra Grecilor, și a fost surghunit la Tismana. El avu și un frate Alexandru. —

BARBU Vulturescu, avu fiu pe: **GRIGORE Vulturescu**, avocat Căsător. cu Maria Slăvescu, avînd fii pe: Ion Vulturescu, Nicolae și Grigore, și 3 fice.

Alte familii boerești mai sunt :

Bagdat, din jud. Buzău. La 1711, Dumitrașcu căpitan Bagdat.—**Barozzi**, venită întâi în Moldova în act. secol. Dintr-o ilustră și antică familie italiană : Barozzi de Santorin.

Bâscoveanu, în Valachia sec. ac.—**Braboveanu** din Oltenia, după vechea moșie Brabova. Ađi : majorul Braboveanu, din cavalerie.— **Busuioc**, la Moldova, din m. Vornicul Bucioc, 1600.

Corlătescu, din Valachia, sec. XVIII. — **Holban**, din Moldova de sus, Botoșani.

Istrate, boer din Moldova sec. XVIII. — **Iamandi**, din timpul lui Nicolae Mavrocordat, în Moldova.— **Kârstea** din Bucovina, unde aű titluri imperiale. In Moldova din vécul XVII.

Mortzun, din Moldova, la Băcău 1780.—**Negură**, în Moldova. — **Păcleanu**, de la Păcelele din Buzău.

Sihlénu, de la Sihlele, Râmnic Sărat. — **Tigveanu**, din Argeș. — **Voinescu**, în Buzău.

Vidrașcu, din Putna și Tecuci, Moldova.

FAMILII DE ORIGINĂ STRĂINĂ

NOTA. — Sunt coprinse
familiile de nobleță pha-
nariotă și de altă origină,
stabilite în țară după 1700.

BELLIO

(VALACHIA)

Familie originară din Macedonia, al cărui nume derivă de la orașul Πέλλα din Macedonia. În românește se scrie: „Belu“.

GEORGE BELLIO care trăia în Macedonia pe la începutul secolului XVIII, a avut 2 băieți și o fată, anume:

ION Bellio, † fără copii. — DUMITRU, însurat cu Despa, având o fată și 3 băieți: Gheorghe, Ștefan și Costache.

COSTACHE BELLIO, care veni cel d'ântăi în țară, fiul lui Dumitru, — ședea puțin timp și se duse apoi la Viena unde a murit neînsurat, lăsând o mare avere copiilor fratelui său Ștefan, precum și mai multe legate în Viena. Pentru serviciile sale Austriei, el fu creat *baron* al Imp. în 1817, de către Francisc I. — Fratele său

ȘTEFAN BELLU, era în țară, la începutul secolului. Se însură la Craiova cu Elena Bălcescu și avu 9 copii, din cari 5 fete: Maria, Marghioala măritată cu Drugănescu, Catinca cu Dinu Olănescu, Luxandra, Zoița, Elena cu Păduroi; — iar băieți pe: — COSTACHE BELLU fost mare logofet și sub Bibescu Vodă, însurat cu Elena Mavrocordat, cu care avu un fiu Ion; — DUMITRU, f. mare logofet și deputat sub Vodă Bibescu. Ca recompensă, i se renoi titlul de baron de Austria, în 1856. — În fine al 3-lea fiu al lui Ștefan:

ALEXANDRU BELLIO, căsătorit cu Irina fca lui Barbu Banul Văcărescu și a Zinkei Paleologu. Avu de copii pe Ștefan, Barbu, Gheorghe și Costake. Fusesse mare logofet ca și frații săi.

Dintre copii lui: Gheorghe și Costake muriră la Paris fără descendenți;

ȘTEFAN BELLIO (n. 18...) din căsătoria sa cu Elisa Știrbey, fica lui Pr. Barbu Știrbey, are de fiu pe ALEXANDRU, însurat cu Al. Alexandrescu (băeți : Alecu, Ștefan, Gheorghe, Constantin și Radu; și 2 fete); iar fică pe Irina, măritată cu Iancu Câmpineanu (†).

BARBU BELLIO, ultimul fiu al lui Alexandru, n. 1825 București, deputat în 1858 și ministru de instrucție și justiție, cu vărul său Barbu Catargiu (în 1862-3). La 1866 i se întări titlul de baron al Austriei. Fiul său este BARBU Bellio.

BLAREMBERG (de)

(VALACHIA)

Familie de origină flamandă, stabilită în Valachia la 1828.

Leagănul familiei este din Lierre, în Țările-de-Jos, mai spre sud de Anvers. — N'avem date certe despre trunchiul și origina ei. Se știe însă că, după propagarea ideilor reformei, această familie adoptă protestantismul. Acesta făcu, ca în anul 1570, Ducele de Alba, vice-regele lui Filip II, ordonă de se măcelăriră toți membri acestei familii, din care nu scăpară de cât doi, prin cari descind actualii. Ramura principală a familiei există încă în Belgia și Olanda, sub numele de «von Blaremborghe».

În biserica din Bailleul (Belgia), sunt înmormântați mai mulți membri ai acestei familii. În ultimele două secole, Blaremborghi s'au distins câți-va, ca pictori-miniaturiști celebri.

În Versailles, se află multe miniaturi de ale celebrului pictor VON BLAREMBERGHE, «pictor incomparabil al celor cu desăvârșire mici». El probabil e frate cu Paul de Blaremborg, ai cărui fii se refugiară în Rusia; și în acelaș timp trunchiul familiei rămasă în Belgia și Franța

PAUL MORET DE BLAREMBERG, n. 1725 la Paris, frate cu preced., și de asemenea pictor de merit, ca tatăl, fratele și nepotul său. Din deosebite împrejurări el părăsi Franța, stabilindu-se în Elveția, unde avu 3 copii:

Maria (1779-1819) măritată în Rusia;—JEAN FRANCISC n. 1774 în Lausanne, † Rusia. Fiul acestuia crea JEAN Moret de Blaremborg, general-locotenent al Statului-Major rus,

ai cărui copii au rămas în Rusia; — în fine fiul cel mic al lui Paul Blaremborg, este

JEAN MORET DE BLAREMBERG, (n. 1772-1831). Căsătorit la Moscova cu D-șoara de Courtenier; stabilit la Odessa. Înainte de revoluția franceză fusese în serviciul Olandei, unde luptă cu distincție ca oficer, la apărarea cetății Zutphen; dar fu dus ca prizonier în Franța. Fugind de ororile revoluțiunei, împreună cu Ducele de Richelieu, de Langeron, etc. se stabili în Rusia, unde fu primit în armată ca major; fu apoi inspector al vămilor nouiei Rusii, consilier de Stat. Se distinse ca arheolog, făcând săpături în Crimeea, înființând muzee din Odessa, și publicând importante uvrăgii. — Murind, lăsa 7 copii, cari se răspândiră în Rusia, Franța și România.

Colonelul VLADIMIR DE BLAREMBERG, fiul său, veni în Valachia la 1828, unde se și stabili, căsătorindu-se cu Pulcheria Ghika, sora Princip. Alexandru. Ca oficer rus luă parte între trupele venite în țară contra Turcilor, până la pacea de la Adrianopol. Apoi fu primit colonel în armata românească cu Gramont, etc. În urmă a fost pe rând, directorul serviciului de inginerie, apoi vornic al închisorilor și Logofet al credinței. N. în 1811, muri încă tiner la 1846. El publică în 1842 un Anuar Oficial al țării, de o deosebită importanță. Fii săi sunt:

— NICOLAE BLAREMBERG (1837-1896), om politic însemnat, f. ministru, etc. Magistrat, demisionează la 1864 din procuror la Curte. — Membru în Constituantă, sprijini dinastia străină. În 1851 e ministru în cabinetul gen. Florescu; și apoi Prim-Efor al spitalelor civile. El a fondat mai multe țiare și a scris importanta lucrare: «Essai sur les Institutions et lois de la Roumanie», în care arată bune cunoștințe despre organizația veche a țării, și e singura lucrare serioasă în genul ei. — Copii: IOAN și Maria.

— ALEXANDRU Blaremborg, cel mai mic, fost căpitan de cavalerie, † 189..

— CONSTANTIN BLAREMBERG, colonel (1838-1886). Fost în armata rusă, apoi căpitan în cea română și adjutant

domnesc al lui Cuza (1863). Prefect de poliție 73 - 75. În războiul cu Turcii, e colonel și adjutant al Principelui Carol.

Căsătorit cu Maria Băleanu, avu 2 fice și un fiu:

Irina Edgar Mavrocordat, Maria N. Filipescu, Vladimir †.

FILITTI

(VALACHIA)

Familie din Byzanț, care după căderea Constantinoplei se strămută pe coastele Adriatice; numele pe grecește este: (φιλήτης) — La 1124, Mihail Philis (φιλής) era sacerdos al lui Ion Comnénul. — Pachymer (Cart. II și V; de Andronico & Michael Paleologo), vorbește la anul 1250 de marele Domestic ALEXIE PHILIS, comes palatii, care se aliase cu imperatoarii Paleologi, și al cărui tată TEODOR, fusese orbit de împăratul Lascaris.—Poetul MANUEL Philis, muri la 1340.

Împăratul Ion Cantacuzino, citează în scrierile sale, pe: IOAN PHILIS «Claro genere prognatorum», la anul 1370. — La căderea Constantinoplei trăia Eumolp Philis, scriitor distins (V. Labbens, Bibliotheca).—Printre 15 clanuri principale din insula Zante, proveditorele Badoeri în raportul său către republica Veneției, la anul 1527, enumeră pe Caracassi, Draco și FILITIS (V. Docum. grec. Sathas, și scrisoarea lui Dosithes către Sebastiani, public. de N. D. Popescu).

HRIZA FILITIS a luat parte la lupta de la Leva (1664), împreună cu Grigore Ghica I. O spadă de argint păstrată din moși în familie, poartă data acelei lupte. — Fiul său HRIZA Philitis, se născu pe la 1686 în Ianina. Acesta ducându-se la Petru cel mare, deveni consilierul său. Apoi el a fost unul din negociatorii păcii de la 1711 (Falksen). Fu ucis de Turci la 1748, și era duhovnicul Caterinei I (1725-27). Pe zidul bisericeii din Ianina, este reprezentat în costumul boerilor ruși din veacul XVII. (la Russie religieuse,

hist. & politique). Din căsătoria sa o Curti, dintr'o veche familie italiană, avu 2 fii :

DOSITHEIŢU fost Episcop al Buzăului 1787-93, MITROPOLITUL Ungro-Vlahiei 1783-1809. La 1802—1806 Caimacam al ţării ; fu izgonit de Turci fiind partizan al politicei germane cu Ypsilante. Ingropat la Braşov lângă marele Ban Brâncoveanu ; lăasă o parte din averea sa pentru burse şi pentru şcoala grecească din Braşov. Fusesse confesorul Caterinei II, şi protectorul celebrului Ilarion. (V. Aricescu) La 1802 provocase destituirea lui Sutz. — Fratele său e trunchiul acestei familii :

Marele CLUCER CONSTANTIN, venit în ţară odată cu trupele Caterinei II, la anul 1769. Fii săi au fost :

1. CONSTANTIN, Episcop Buzăului la 1793 ; caimacan al ţării la 1802. A fondat împreună cu alţii spitalul Filantropia, şi a colaborat la codul Carajea. Prim Efor al şcoalelor în 1814. Prigonit de Sutz, fugi în 1818 la Mehadia, unde zidi o biserică, apoi la Kiev, unde primi o pensie de la Impăratul Alexandru. (Hurmuzache, X şi supl. I). Avea casele lângă biserica Sf. Dumitru, cea reparată de dânsul.

2. Marele Clucer SILVESTRU FILITTI, cavaler şi Proto medic, se căsătorii cu Smaranda, ultima din neamul Măneştilor, şi avu 3 fii :—DUMITRU Filitti-Mănescu mare vornic şi Maior, Irina a Doctorului Caracaş, şi marele Stolnic CONSTANTIN F., văduvei căruia obsteaşa adunare din 1832 votă o pensiune (V. Mănescu).

3. Marele SERDAR IAMANDI, la Buzău, căsătorit cu fiica unui boer Buzoian, a zidit o şcoală în Ianina. Ceî doi fii ai săi au fost :

— TOMA mare comis şi căminar, ispravnic de Prahova, însurat cu fata marelui Spatar Vlahutzi şi a soţiei sale n. Sutz, nepoata lui Ion Caragé, de la care avu o fică, soţia boerului Corlătescu.

— Marele SERDAR HRISTODOR, însurat cu Zoe Painataky, având patru copii : — CONSTANTIN FILITTI, cavaler, colonel adjutant al lui Vodă Cuza, pe care'l însoţi la Constantinopol, şi al Regelui Carol, f. prefect, senator, comandant

de brigadă etc. Căsătorit cu Elena fica Paharnicului Barbu Slătineanu, are fii: NICOLAE, căsăt. cu Viorica Văleanu, BARBU, IOAN și Alexandru; — GEORGE, f. procuror general al Curței de Casație †; — DUMITRU, fost prefect, senator. Înșurat cu Elisa Sutzu, are copii: IOAN, GEORGE, Anton. Constantin, Elisa; — și Maria doctor Warthiadi.

4. PAHARNIC RĂDUCAN Filitti, primi în 1811 de la Caragea sălașe de țiganî: «pentru pricopseală la treburî delicate». Unul din jurisconsulțiî timpului. Favorabil lui T. Vladimirescu. Căsătorit cu o Clinceanu, avu o fată măritată cu comitele Panas, din insulele Ionice, și fiu pe :

Vel paharnic CONSTANTIN, DOCTOR și cavaler, resplătit de obstésca adunare cu 40 scutelnici. Căsătorit cu sora generalului Coletti, om politic al Greciei, a avut 7 copii: — GRIGORE, consilier la Casație 1862; — ALEXANDRU, Prezident la Curtea de Apel, căsăt. cu fica lui Vlădoyanu și a Augustinei Pr. Sutzo, având o fică căsătorită Rallet: — CONSTANTIN, secretar general al min. de justiție, etc. Căsătorit cu Elena Cerchez, are un fiu: PROCOPIE. — Efrosina, soția lui Vrana și apoi a lui Ion Florescu: — Elena Constantin Skina; — Ana Pr. I. Ghika; și — NICOLAE f. membru în constituantă de la 1879; având o fică căsătorită Golescu.

5. SCARLAT, profesor la Triest și scriitor distins. Un fiu al acestuia a murit Episcop în Italia pe la 1856; și un altul erea în serviciul Sultanului Turciei. (Carl I ken, Leucothea).

HRISOSCOLEO

Familie greacă, stabilită în țară după 1700; de veche origină byzantină.

PANDELI HRISOSCOLEO, nobil grec, trăia în Constantinopol, după 1550 și avu fică pe MARTA, soția lui Andronic Cantacuzino, 1595. (Geneal. Cantac.)

CHRISOSCOLO CHRISOSCOLEIO, merge la anul 1688 însoțind la Viena pe Mavrocordat Exaporitul, care fusese trimis în solie de Poartă la curtea Austriei, cum menționează un raport din 8 Sept. 1688 al Dragomanului Lachowitz, despre călătoria lor. — (Doc. Hurmuzach. V. 153).

Maî mulți boeri ai Valachiei la 1674, aușind că vine ca Domn Duca Vodă, după Grigore Ghica, trecură în țara Ungurească la Sibiu; între cari: Gheorghe Banul, Banul Neagoe Secuianul, Pârvu Fărcășanul, HRISOSCOLUL VĂTAF, etc. (Letopiseț III. 155).

ENAKE HRISOSCOLEU mare Postelnic, e numit în această demnitate în divanul lui Grigore Ghica, când acesta veni domn al Moldovei la anul 1747.

La 1755 și 56, IORDACHE HRISOSCOLEU Aristarch, este mare Comis al Moldovei în divanul lui Const. Racoviță Vv. în a doua domnie. (v. Letopiseț. t. III. 211, etc).

Intre Iordache și Enache Hrisoscoleanu, de sigur că există o apropiată rudenie.

Alți membri ai acestei familii, au jucat rol în istoria ambelor țări române

Revenind în Valachia, unde această familie își avea sediul în Oltenia, întâlnim mulți membri de ai ei în sec. XVIII. ast-fel:

Pe la 1740, Stolnicul SCARLAT HRISOSCOLEU, care avu

de fiu pe CONSTANTIN, însurat cu jupaneasa Maricuța Fărcașanca.

GRIGORAȘ HRISOSCOLEU, vel căminar în divanul Valachiei în Octombre 1762. În 1786 ca biv-vel medelnicer, e numit ispravnic al jud. Slam Râmnic (Maiu 28).— La 1782 erea ispravnic de Romanai.

DUMITRACHE HRISOSCOLEU, vel logofet al obiceiurilor în Valachia, la 1819. — El tinu pe Zoe, fica lui Alex. Niculescu; și avu un fiu ALEXANDRU, și doue fete: CALIOP, soia lui Petrache Poenaru eforul, și Smaranda Costescu, decedate.

LAHOVARY

(VALACHIA)

În a doua jumătate a secolului trecut, aŭ venit în țară doi frați Lahovary, cari erau nepoții lui PETRACHI, ce fusese candidat la domnia țării contra lui Mavrogeny și decapitat din ordinul Vizirului, la Constantinopol.

Ei veniră aduși de Principele Racovitză.—Prima branșă a familiei se trage din :

GHEORGHE, al căruî fiu : IANCU Lahovary, locuia la Râmnicu Vâlcei, și erea însurat (1816) cu Bica, fca slugerului Socoteanu. El erea camaraș al Ocnelor. A avut patru fii, din cari Constantin, cel mare, n'avu urmași :

1. NICOLAE LAHOVARY, f. senator și Director de minister, etc. Însurat cu Efrosina Iacovaki, a avut următorii 6 copii :

ALEXANDRU Lahovary, om politic însemnat, f. ministru de externe, etc. † 1897, având de la soția sa Simona n. Ghermani, 3 copii : IANCU, Ana și Simona. — IOAN, ministru de externe ; căsător. cu Ema Mavrocordat, având 2 fice (Jeaneta și Marta). — IACOB, ministru de război, general de brigadă, etc. doctor în matematici. Căsătorit 1. cu E. Kretzulescu și 2. Alexandrina Cantacuzino, având 3 copii (Elena, Ioan, Leon). — EMIL deputat, căs. cu Elena Niculescu-Dorobanțu, având un băiat. — Elisa Petru Millo. — și Olga C. Bengescu.

2. GEORGE LAHOVARY, Prezident al Curței de Compturi, Secretar general al Societății geografice rom. Căsăt. cu Aneta Cocorescu, are copii : — Alexandrina colon. Koslinsky, Scarlat, Ioan, Grigore, Dumitru, Elisa Borănescu și Efrosina.

3. GRIGORE LAHOVARY, președinte la curtea de cassatie. Inșurat cu Smaranda Sutz, având 6 copii: CONSTANTIN deputat, ALEXANDRU, Maria N. Brăiloi, Zoe D. Sutz, Paulina și Filip.

Din NICOLAE Lahovary, frate cu George, se trage o altă branșă prin fiul său: CUPARUL MANOLACHE fost cai-macam al Scaunului Crajovei, înșurat cu Smaranda Polizu.

Acesta avu 2 fii: — 1. EMANUEL Lahovary, fost secretar la secr. de stat, înșurat cu Olympia Arsaki, având 3 copii: — † GEORGE, căs. cu Zoe Alexandrescu; ALEXANDRU ministru plenipotențiar, căsăt. cu Ana Kretzulescu având șase copii;—și Maria căsător. Emanuel Kretzulescu.

2. Colonelul NICOLAE LAHOVARY, din căsătoria cu Elena Deduleasca, avu patru copii: —GRIGORE, îns. cu Ecaterina Văcărescu, având fiu pe SCARLAT (căs. cu o Hernia) și fică Maria major I. Ghika; — NICOLAE, căs. cu o Kretzulescu, având fiu pe NICOLAE; — Smaranda baronă Reineck; — și ALEXANDRU Lahovary, decedat.

Armele: scutul în 4 (écartelé): la 1 și 4 verde cu aquila de aur, aripele întinse în jos, ciocul și ghiarele roșii; la 2 și 3 fund roșu cu un castel de aur, crenelat cu 3 turnuri, având în „chef“ d’asupra, pe fund argint, 2 cornuri de vânătoare negre.

LAMBRINO

Familie de origină greacă, dar care în țară se află de pe la sfârșitul sec. XVII:

PAHARNICUL LAMBRINO, în Moldova sub Cantemir la 1692. Acest principe, după omorîrea lui Miron Costin, voi să prindă mai mulți boerî : «eară Lupul feciorul lui Gavriliță, și Constantin cumnată-său, Paharnicul Lambrino, și cumnate-său Ivașco, și Antioh Jora, au scăpat în țara muntească la Brâncoveanu Vodă, și de acolo la Udriș....» etc.

MANOLACHE LAMBRINO, MARELE BAN, are la 1735 această înaltă boerie în divanul țării, în Valahia, cu care iscălește numeroase documente ale timpului. La 1731, 30 Maiă erea mare Logofăt, etc.. — Soția sa erea Bălașa, domnița fca lui Princ. Constantin Brâncoveanu.

Pe lângă Manuel sau Manole, mai are numele de Andronic, și atât prin înalta demnitate de Ban ce ocupa, cât și prin acea că erea ginere lui Brâncoveanu, se vede că erea dintr'o familie mare, ce nu de mult venise în țară din Constantinopol.

În tot cursul secolului XVIII găsim în Moldova, unde sunt astăzi, descendenții familiei.

George sau IORDACHE LAMBRINO, având mai multe titluri de boerie până după Scarlat Vv. Calimah, trăia pe la 1800.

Urmașii lor sunt și ađi în Moldova : COLONELUL LAMBRINO din Cavalerie, etc....

LENȘ — (de Linche)

(VALACHIA)

Originară din Franța, de unde e cunoscută din al 16-lea secol, a fost înscrisă între familiile nobile sub numele de Linche sau de Linchou; și se stabili în România din sec. XVIII. Leagănul acestei familii este în republica Florenței, unde e cunoscută din timpuri depărtate sub numele de LENZO, de unde «Lencio» în Corsica, și Linche sau «Lenche» în Franța. — O tradiție, neîntemeiată însă, spune că familia Leczinska din Polonia, care a dat pe regele Stanislas Lecinsky (Lenziski), ar fi o ramură despărțită a acestei familii.

O ramură a familiei Lenzo, exilată din Florența, opunându-se chemărei Medicisilor, trecu mai întâi în Corsica (1434), cu Bonaparte, Rossi și Mattei și se așează la Morsiglia, ocupând un rang distins între nobili. GABRIEL Lenche fu locotenent general al aceluși ținut. După tratatul de la Cateau Cambrésis (1599), evacuarea insulei silii familia De Linche a se expatria și a căuta refugiul la Marsilia, unde deja se refugiase nobilul Bartolomeu de Lens. La începutul secolului XVI, familia Lenche erea reprezentată în Franța prin 2 ramuri: una prin Gabriel de Linche, stinsă cu TOMA consulul, fiul său; a doua prin JEAN-PIERRE din Morsiglia, străbunul familiei actuale.

La sfârșitul aceluiași secol, fiind din nou confirmați ca nobili, și membrii ei cu titlul de «Seigneurs DE MOISSAC», se enumără prin judecata din 1596, (6 Iulie) diferitele sarcini ale acestor seniori, printre cari: Căpitan al unei companii de Chevaux-légers al regelui, de căpitan al unei galere regale, etc.

Primul de Lenche bine cunoscut, este notat în secolul XVI, și anume :

BARTHÉLEMY DÈ LINCHE, născut pe la 1480 ; în 1514 e unul din rectorii spitalului S-tului Spirit din Marsilia, după cum se vede în probele de nobleță ale lui Thomas de Riquetti, cavalier de Malta în 1640. Se știe că avu 2 fiu, cari sunt capii celor 2 ramure, din care prima incepută cu GABRIEL, se stinge după 3 generațiuni. Gabriel avu de fiu pe : TOMAS LINCHE, «écuyer et gentilhomme de Corse» (1560), om foarte însemnat pe timpul lui, primul ocupator și guvernator al Algeriei. El avu numai o fică Desirée, căsătorită cu J. B. de Forbin.

JEAN-PIERRE DE LINCHE, al doilea fiu al lui Bartolomeu, e întemeetorul branșei actuale. Gentilom de Morsilia avu fiu pe :

ANTOINE DE LINCHE, écuyer, născut în Corsica și stabilit la Marsilia, unde fu naturalizat francez. La 1588 fu asasinat de adversarii săi, partisanii Ligei. El se căsătorî în 1570 cu Jeana de Bouquin, cu care avu patru copii, pe : Toma, Antoniù, Marguerite și Jeane, aliată cu Riquetti, din care eșiră marquizii de Mirabeau.

THOMAS II DE LINCHE, urmează generația după tatăl său Antoine. El ia în stăpânire cel d'antiu senioria de Moissac, cumpărând acest pământ de la Comtele de Grignan, în 30 Oct. 1596. Se căsătorește cu Luisa d'Ornano, cu care a avut un fiu, pe

ALPHONSE DE LINCHE, seigneur de Moissac, care se căsătorî în 1631 cu Marguerita de Blacas, fca lui Scipion de Blacas senior d'Aups, — cu care avu 3 copii : SCIPION DE LINCHE de Moissac, care se distinse prin bravură în diferite răsboaie, precum la asediul din Valenciennes (1677). Regele îl făcu îndată colonel, cu care grad merse împreună cu ducela de Orléans contra cetății Cassel, unde după ce se făcu renumit prin vitejie, fu omorît (1677). El n'avu copii. Sora sa Jeanne de Linche, fu măritată după de Romieu.

Al doilea fiu al lui Alphonse de Linche este CÉSAR, născut pe la 1640 († 1715) și căsătorit cu Anne d'Oria, din care se nascură : FRÁNCISG de Linche (1720), și

MAURICIU DE LINCHE, n. 1680, căpitan, care avu cu soția sa Catherine Roux, patru fii: Magdalena (n. 1722 Marsilia); Joseph Marie Linchou (1728 - 1788), mort de ciumă la Constantinopol. — În țară apar întâiu, frații: FRANCISC-TOMA de Linche (1720 - 1760) atașat de persoana lui Constantin Vodă Racovitză, cu care fiind partisan, fu decapitat de Turci în Seraï la 1760, 14 Mai, sub ochii lui Mustafa III. Cronicele vorbesc special de dânsul în Moldova și Valachia; — și JEAN BAPTISTE Linchou sau Linche, numit de cronicari «Lințul», n. 1726 la Marsilia, trecu cu frații săi la Constantinopol, apoi se așază după moartea fratelui său la București, devenind secretar particular al lui Vodă Ypsilanti și guvernor al fiilor acestuia. La 1754 e mare sluger al Valachiei. Se însură în București cu Maria Hodivoyanu, muri la 1780 și fu îngropat în biserica catolică din București. El continuă familia și avu de fii pe următorul. — (Magny. Nobiliare Universel, de Linche).

FILIP LENȘ (de Linche) MARE VISTIERNIC al Valachiei, se născu la 1799 în București. Intră în administrația principatului, unde fu pe rînd director al departamentului treburilor din 'năuntru, ministru controlor de Finance și jude al divanului. După revoluția din 1821, Filip Lenș fu unul din cei șapte boeri ceruți de poartă candidați la demnitatea de principe. Sultanul alese însă pe Grigore Ghica, unul dintr'ânșii. Pe atunci erea mare clucer.

Prin decisiunea din 23 Sept. 1821, P. V. Patriarh Antim îl numi mare Justițiar al tronului ȃcumenic din Constantinopol. În considerațiunea serviciilor aduse țării sale în timpul ocupării armatelor rusești, fu numit cavaler al S-tului Stanislas. Din căsătoria sa cu Elisabeta Baloteasca-Carpenișanca, din 1807, a lăsat copii următori:

1. CONSTANTIN LENȘ, n. 1810 † 1843 Paris. Căsătorit (1838) cu Sultana Bălăceanu. Avu un fiu, Filip, mort de tîner ca oficer.

2. ALEXANDRU DE LINCHE, născut în 1812, † Viena 1874. Căsătorit cu fata marelui vornic Ion Filipescu, Alexandrina, din care se născură: — Filip (1850 - 55), — și ALEXANDRU

de LINCHE-FILIPESCU, n. 1851, voluntar în războiul din 77-78, după care obține gradul de oficer în cavalerie. Apoi intră în diplomatie, fiind prim-secretar la Viena și Petersburg, etc.

3. IOAN B. DE LINCHE, (1813 — 1865) se însură cu fata marelui vornic Emanuel Florescu, Elena. Papa Piu IX, îl onoră cu titlul ereditar de comte catolic. Din căsătoria sa, a avut 1 fiu și 2 fete: Zoe, căsăt. I. Florescu, și ANA I. Alexandrescu;

OZAR LENȘ DE MOISSAC, n. în 1849, fiul precedentului. Voluntar în războiul de independență, în care fu decorat sub zidurile Plevnei. Sub locotenent în 1878, e actual căpitan în rezerva infanteriei, și Director la ministerul afacerilor străine. Decorat cu mai multe ordine. — Căsătorit cu Verona Dâmboviceanu, ai cărei copii din prima căsătorie cu I. Massim, au fost adoptați de dânsul (anume: Paul, Lucilius, Ioan și Ana).

GEORGE DE LINCHE, al patrulea fiu al lui Filip, n. 1820, oficer de cavalerie, decedat în 1887. Căsătorit cu Zoe Slătineanu, din care avu pe: IOAN DE LINCHE-SLĂTINEANU născut în 1853, căsătorit (1888) cu Zoe Brăiloi.

Filip Lenș mai avu 3 băieți și o fată, anume: Manuel, 1814 - 1831; NICOLAE DE LINCHE, 1816 - 1884, fără copii; — Alcibiade Lenș 1824, † la Paris în 1843; — și ELENA (1817, † 1845), căsătorită cu Constantin Văcărescu.

Piese de pe scut, sunt: în cantonul I, armele familiei de Linche; în al doilea sus, ale cărei de Blacas; în al 3-lea de Ornano; în al IV de Riquetti de Mirabeau; la mijloc peste toate, al casei Lenzo: un cap de bou (natural) pe fund azur. Deviza «Par mon sang, par ma foy».

M A N U

(MOLD.-VAL.)

Familie cunoscută și stabilită în România din secolul XVIII.

Origina care se dă familiei e italiană, și anume din Sicilia, unde Manii erau seniori de Coddia, Lazzarino, Cogonaro, etc. și aveau demnitatea Vicariatului general din Val de Mazzara.

Cel care se crede a fi șef al familiei, e CONRAD MANNO „Condottiere dei armi» al regelui Carol I d'Anjou, contra lui Frederic al Siciliei în anul 1267. — După unii croniciari italieni, această familie ar descinde din Paolo Manu, care trăia prin al X-lea secol prin Florența și Brescia.

La Veneția se vede un portret în mosaic, la catedrala St. Marc, sub care e scris numele lui «ALOISO MANO». — O ramură a familiei trecuse de timp îndelungat în Sardinia, unde se stabili, și unde există încă sub numele de baroni de Manno sau Manini.

După arhivele Genovei, conservate în Capela dogală a S-tului Grigore, familia Manu fu printre acelea cari se stabiliră la Constantinopol (către 1400) și fundară faburgul Galata.

În această epocă, trăia «il preveditore MANO». — Fiul acestuia abjură catolicismul și se alipi pe lângă patriarhia greacă, unde fu însărcinat cu girarea intereselor populațiunii din Galata. Din el pare a descinde familia phanariotă a Manilor.

În secolul XVI, unul din acești Manu emigră în Peloponez, pe atunci sub dominațiunea Veneției. Din această

spiță făcea parte savantul IACOB MANOS din orașul Argos, care înflorea pe la 1680, căruia Patriarhul îi decernă titlul de principe al filosofilor, și din care descinde familia actuală. Acest Iacob Mano erea vestit printre contemporanii săi și a scris mai multe opere.

O altă ramură derivă din Cristo Manos, care dete naștere familiei «*Cristomano*» din cari unul erea foarte bogat și avea casă comercială la Viena pe la 1800. —

Genealogia sigură, începe cu MIHAIL MANO, născut pe la 1650 în Constantinopol, probabil fiul lui Iacob din Argos; studiază medicina și trăiește în orașul natal. Scrise mai multe cărți. El a avut un fiu: MIHAIL zis MIHAIL ZADE, logofet la patriarhia Constantinopolului, născut în 1697. Acesta avu 3 fii: Emanuel sau Manolake, George și Nicolae, care fură căpeteniile a 3 ramuri din familia Mano, în Moldova, Grecia și Valachia.

I Ramura din Moldova

MANOLE MANO, fiul lui Mihail-Zade, născut la Constantinopol 1717. Mare Logofet, se stabili în 1798 la Iași sub Alexandru Calimaki. Căsătorit din 1747 cu Zafira Caragea, cu care avu 5 copii, din cari: MIHAIL Postelnic, n. 1748 avu un fiu Alexandru, fără posteritate; iar Scarlat și Alexandru avură mai mulți fii; cei alți doi muriră copii.

SCARLAT MANU, născut 1742, mare logofet al Moldovei, stabilit cu tatăl său în Moldova la 1798, † 1809. Căsătorit cu Caterina Suțu, avu 16 copii, dintre cari: opt fete, 3 băieți CALUGĂRIȚI: Ion, Anton (gemeni) și Grigore; iar Constantin, Manolache, Iordache și Dumitru avură descendenți.

1. CONSTANTIN MANU, supranumit Bondi, poet și avocat (1777-18..). Insurat cu Caterina Cuzi avu 3 copii, toți decedați.

2. HATMANUL MANOLAKI MANU, al cincilea în vârstă din copii lui Scarlat (1782—1841). Căsătorit cu Sultana Mavrogheny, de la care a avut pe—MANOLE MANU fost m. Vornic, aghiotant al Mihaiei Vodă Sturza, (1815—1886), ai cărui copii sunt:

IOAN MANU, colonel de cavalerie, n. la 1844. A luat parte ca comandant în războiul din 77—78. Adjutant al M. S. Regelui, în care grad se află încă. Căsătorit cu Smaranda Crețeanu; — RODRIG MANU, al II-lea fiu al lui Emanuel, născut la 1848, căpitan în rezervă. Căsătorit cu Maria Costaforu († 1897); — și 2 surori.. —

SAVEL MANU, al doilea fiu al Hatm. Manolake și frate cu Manole, s'a născut la 1824. Fost general și ministru de război. — Căsătorit de 3 ori, avu două fete și pe Mihaï n. 1884.

3. DUMITRU VORNICUL, fratele Hatmanului Manolake, înșurat cu Micleasca avu fiu pe PETRE MANU †, fost consilier al Curței de Casație.

4. AGA IORDACHE MANU, frate cu precedentul n. 1792 † 1836. El avu patru copii, din cari trei fete († fără posteritate). —

ALEXANDRU MANU LOGOFÊTUL, frate cu Scarlat și fiul primului Manu din Moldova (Manole), născut la 1755 † 1811; înșurat cu Raluca Ipsilanti, care a murit la 1815 în casa sa din Constantinopol incendiată, arzând cu 6 copii ai ei și cu toți nepoții. Alexandru avu de fii pe: DUMITRU, înșurat cu Tarsița Plagino având 7 copii, toți arși împreună cu bunica lor, — GEORGE MANU, 1792—1868; — Constantin și IOAN MANU, † 1869 lăsând de fiu pe ALEXANDRU (adoptiv), al cărui băiat e Savel.

II Ramura din Muntenia

GEORGE MANU, fiul lui Mihaï Zade, mare postelnic, † 1717. Avu de copii pe: Smaranda, — GRIGORE MANU Postelnic căs. cu Sevasta Hurmuzache, și pe:

MIHAIL MANU, înșurat la 1790 cu Smaranda Bărcănescu; la 1779 merse în Moldova ca Logofêt al lui Moruzi; în 1784 reintră la Constantinopol, apoi se restabili definitiv în țară (1786) în suita lui Mavrogheni. † 1835, el avu 12 copii, dintre cari sunt: — CONSTANTIN Postelnicul, † fără copii în 1835; GEORGE, major, căsătorit în două rânduri: cu

Ana Herescu și cu Elena Vilara, † 1846; — apoi Ioan și Nicolae.

IOAN MANU n. 1803, mare Vornic, caimacam al Valachiei în 1858. † 1874. Insurat cu Ana Ghika, avu 5 băieți, anume:

1. ALEXANDRU MANU, care era însurat cu Maria Fiișanu.

2. CONSTANTIN MANU, fost prefect, senator, etc. are copii pe: CONSTANTIN și IOAN. — 3. DUMITRU Manu.

4. ION. 5. MIHAIL Manu; și

6. GENERAL Gh. MANU, frate cu precedenții și fiul mamei mare al Vornicului Ion. Om politic. Intrat în armată, a făcut campania din 77—78, după care eși cu gradul de general de brigadă. Ministru în mai multe rânduri și președinte de consiliu, în cabinet conservator. Ales de mai multe ori deputat și senator; ministru de finance. Generalul Manu căsăt. cu Alexandrina Cantacuzino, are fii pe: CONSTANTIN, ION și GEORGE Manu.

NICOLAE VORNICU, al II-lea fiu al lui Mihail, și frate cu Ioan, a avut din Maria Grădișteanu soția sa, 3 băieți: — GRIGORE MANU, fost director al regiei Statului, al minist. de Finance, senator, etc. Căsătorit cu Sultana născută Cretzulescu. — ION MANU, fratele său, fost căpitan în Infanterie, (1844 † 1880). Căsătorit cu Maria Bâscoveanu (div), având 2 fii: MIHAIL, oficer, și IOAN. — NICOLAE MANU, fost magistrat, prefect de Argeș, și de Mehedinți.

MAVROCORDAT

Familie princiară, în țările române de la 1700.

Origina Mavrocordaților e greacă din nobleța fanariotă, și anume din insula Chios.

Strămoșul acestei familii, era nobilul NICOLAE MAVROCORDATOS din Pantziris, n. la Chios în 1599, † la Constantinopol în 1639. Fiul său a fost

ALEXANRRU MAVROCORDATOS EXAPORITUL, † 1706 la Constantinopol. Mare intrepriet al porței otomane, el negocia tratatul de la Carlovitz (1699) prin care Ungaria fu cedată de Turci, Austriei. În această împrejurare, Mavrocordat primi de la Imperatul Leopold titlul de Principe al sfântului imperiu. — De la soția sa Sultana, nepoata de fiică a lui Alexandru Iliaș Domnul Moldovei, el a avut 3 fii:

IOAN MAVROCORDAT, Domn al Valachiei (1717); Nicolae ; și SCARLAT (1677-1699) MARE PAHARNIC, însurat cu Elena, fiica lui Brâncoveanu.

PR. NICOLAE MAVROCORDAT, domni de mai multe ori în țările române. În Moldova: la 1710, 1711—16; și în Muntenia de la 1716—30, adică în timp de 20 ani. El e primul domn fanariot, contribui și ajută mult culturei grecești să 'și ia avânt în țările române. Aduse în țară însă mulți greci, căror le dete boerii înalte, îndepărtând pe boerii țerei și persecutând mai ales pe Cantacuzeni. În general a fost un excelent guvernator. La anul 1716 se încinse din nou războiul între Turci și Nemți, cari ocupară pozițiile muntoase. Atunci se întâmplă războiul boerilor olteni, ale căror oști erau conduse de serdarii Barbu Brăiloiu, Obedeanu și Bengescu. Brăiloiu îl prinse, ducându-l

la Sibiū unde a stat 2 ani, în care timp fratele său Ioan ținu locul de domn.

IOAN MAVROCORDAT făcu un tractat (1717) cu generalul Steinvillle, prin care Banatul Olteniei era cedat Austriei cu dreptul de guvernare. În anul următor (1718) se încheie tractatul de la Passarovitz, prin care se întărea cesiunea. Nicolae Mavrocordat reuși să scape de fratele său, otrăvindu-l. Domnind din nou, se arată mai bun ca 'nainte, de și țara era împovărată de biruri grele.

Nicolae Vodă a fost un distins scriitor, și muri la anul 1730, fiind înmormântat la monastirea Văcărești zidită de dânsul. Doi fii ai săi, Constantin și Ion domnesc de asemenea; iar fiica sa Sultana se căsătorește cu Vel Postelnic D. Moruzi, tatăl lui Constantin Moruzi, Domnul Moldovei.

PR. CONSTANTIN MAVROCORDAT, domnește alternând în Moldova și Muntenia. În Valachia de cinci ori: 1730—33, 1735—41, 1744—48, 1756—58, 1761—63; iar în Moldova de 4 ori: 1733—35, 1741—44, 1748—49 și 1769. La moartea tatălui său fu ales domn, fiind în vârstă de 19 ani. Produce nemulțumiri prin darea în arendă a bunurilor și veniturilor Statului, supunând pe locuitori la capitațiune, ceea-ce avu de rezultat emigrarea țăranimei, împreună cu a boerilor români deposezați.

La 1739, Turcii având din nou război cu Austria, această din urmă fu silită să semneze pacea de la Belgrad (1739), prin care Oltenia era redată țărilor românești. După facerea păcii, Pr. Constantin publică «reforma» sa, care făcu mare sgomot și care în fond era o lege bună: se aduceau îmbunătățiri în administrație, se desființau unele biruri, și se hotărî sferturi pentru contribuția personală, — ceea-ce arată în acest principe, un domn inteligent și distins.

Cu toate defectele cari n'au lipsit domnilor din epoca numită fanariotă, Mavrocordații, cei mai cunoscuți dintr'ânșii prin timpul cât au ocupat tronul și prin modul de guvernare, au merite netăgăduite. Nicolae și Constantin, au meritul de a fi introdus cultura greacă în țară, pre-

mergătoare a renașterii noastre de cultură, și în această privință, întreagă era domnilor din veacul trecut, e fără motiv considerată ca o nefericire pentru țară.

PR. ION MAVROCORDAT fratele lui Constantin, domnește în Moldova de la 1743—47. În timpul domniei lui nu se petrece vre-un eveniment mai însemnat. El avu de copii pe: Sultana, căsătorită cu Dragomanul George Caragea, tatăl lui Vodă Caragea; — Caterina Cantacuzino; și

PR. ALEXANDRU MAVROCORDAT, Domn al Moldovei 1785-86, și fost mare Dragoman. Însurat cu Zafira Caragea.

Constantin Vv. Mavrocordat a avut 3 fii: — Dumitru născut la Iași; — ION, însurat cu o Roșetti-Bibica; — și ALEXANDRU VODĂ II, care domnește în Moldova (1782-85), contemporan lui Caragea, și apoi în Valachia, în timpul căruia se stabili primul consul rus în București. — † 1812 având o singură fiică, Ralu Moruzi.

Fratele lui Alexandru, fiul Pr. Constantin, DUMITRU MAVROCORDAT avu 2 băieți de la soția sa Maria Balș:

1. ALEXANDRU MAVROCORDAT, mare logofăt al dreptăței, care însurat cu o Balș avu de copii pe: P-ssa Zoe G. Bibescu, adoptată de Brâncoveanu; și DUMITRU al cărui copii sunt: Dumitru, Alexandru și 2 fete.

2. CONSTANTIN MAVROCORDAT, frate cu Alex., fost ministru, a fost însurat cu Casandra Balș, având 2 copii: — NICOLAE, general, etc. însurat cu o Boldur, având fiică Natalia Sutzu; — și ALEXANDRU MAVROCORDAT, fost șambelan, senator, etc., care căsătorit cu Elisa Millo, avu 4 băieți și o fiică: EDGAR, căsăt. cu Irena Blaremburg (fiu Vladimir); EMIL, cu Eugenia Drossu (fiu: Constantin), LEON, Lt. colonel de Stat major, căsătorit cu Maria Ghika Comănești; Ema Lahovary; și GEORGE Mavrocordat.

PR. ALEXANDRU MAVROCORDAT, fiul al treilea al lui Nicolae Vodă, frate cu Ion și Constantin, n. 1719. † 1790 Constantinopl. Însurat (1738) cu Smaranda Cantacuzino, avu 7 copii, anume:

NICOLAE MARE BAN (1744—1818) fu însurat cu P-ssa Smaranda Caragea, având cinci copii în Grecia. (de la cari urmași actuali); — 2 fete, Efrosina și Caterina; — Constantin, fără copii, însurat cu o Hrișoscoleo; — SCARLAT, însurat cu Ana Racovitză, ai căruți urmași se află în *Rusia*; — ION Mitropolit în Calcedonia, călugăr; — și

PR. GEORGE MAVROCORDAT, frate cu Banul Nicolae și cu precedenții, a fost Hatman și mare Ban. În timpul Eteriei grecești, fu spânzurat de turci la ferestrele propriei sale case. El avu de copii, 5 băeți, de la soția sa Elena Sutz, din cari: Grigore Clucerul, Constantin m. Postelnicul, Ion și Dumitru, n'avură posteritate; — iar

PR. ALEXANDRU MAVROCORDAT HATMANUL, fiul mai mare al lui George, avu 4 fete și 3 băeți din căsătoria sa cu Smaranda Pr. Moruzi. El avea rangurile de mare Hatman și Postelnic. Dintre băeții lui: — 1. Dumitru (1800—39) n'avu copii; — 2. NICOLAE, însurat cu P-ssa Caterina Ghika, a avut 2 copii †; — iar 3. GEORGE MAVROCORDAT (1802—58) însurat cu Maria Schina, lăsă o fiică Elena, și două băeți:

ALEXANDRU MAVROCORDAT, n. 1844, mare proprietar în Moldova, publicist, etc. Căsătorit cu Lucia Cantacuzino-Pascanu (fiu George); — și DUMITRU n. 1851, fost oficer în marina rusă, având 2 băeți: George și Nicolae.

Armoriile familiei.— Scut tăiat orizontal: jos de aur, în care e o pasăre (foenix) eșind din foc; sus azur, la marginea stângă un sôre cu raze. Coroana princiară.

MAUROJENY

Origina Mavroghenilor e din insula Paros în Archipelag, și pare a descinde din vechia familie MOROSINI din Venezzia, anume din Francesco Morosini, Amiral și doge al Veneției (1687).

Cel d'ântăi din această familie cunoscut, este DEMETRU Mavrojeny († 1725), care avu de fiu pe PETRE MAVROGHENY, consul al Austriei în insula Mycomos. Acesta se fixă la Constantinopol, unde avu 2 fii și o fată:

PR. NICOLAE MAVROGHENY, domn al Munteniei de la 1786—89, ocupă mai mult timp demnitatea de Dragoman al flotei otomane. El construi în 1792 stabilimentul de băi din Cytna. În 26 Martie 1796, fu numit domn al Valachiei. Văcărescu (Ist. împăraților Otomani), țice despre dânsul că erea «om prost și la fire și la simțire, făcut domn spre mirarea tuturilor». — Dômnia lui, pe lângă părțile bune, rămase de neuitată memorie, prin multe întâmplări.

La 1788 fu numit comandant general al armatei Turce în războiul Rușilor; iar la 1790 decapitat prin ordinul Sultanului, din cauza înfrângerilor ce suferise, și pentru ocuparea Valahiei de Austriaci. Un tablou din această epocă e păstrat în casa paternă din Myconos, unde Principele se vede înconjurat de curtea sa. Se căsătorise cu Maria fca lui Dumitru Scanavi, cu care avu 3 băieți și 6 fete.

Cu toate defectele ce avea, chiar contemporanii săi mărturisesc că avea destule calități. — Pitarul Hristache, care a scris cronica Mavroghenească, țice ast-fel despre caracterul lui:

...«Unii zicea că'î om bun,
Ceî mai mulți că e nebun.
Alții îl ținea de prost,

Și nimeni nu'î da de rost.
Când ședea cu el la sfat,
Chiar nebun adevărat...

Acest cronicar e imparțial; după ce enumeră multe din faptele lui și-l critică, țice iar :

«Care domn au mai stătit	<i>Mavrogheni cel puternic.</i>
Trei tuiuri să fi avut ?	<i>Adevăr spun că prădă,</i>
Și care alt să se bată	Dar nevoia 'l îndemna :
Cu doi împărați de-odată ?	Cum erea să odihnească
De mare cinste e vrednic	Atâta oaste Turcească ?...

Copiii lui Mavroghene Vodă, au fost :

1. PETRU MAVROJENY, exilat în 1821 la Constantinopol cu familia sa, † fără copii. — SMARANDA, măritată după Vodă Scarlat Calimaki (1806—1821) al Moldovei. 3. Constantin. 4. Ioseph. 5. Roxana 6. EUFROSINA, căsătorită cu Const. Negri caimacam, decapitat 1821. 7. Sultana, cu Manole Manu Hatmanul, † 1855. 8. Elena. 9. Elena soția Comisului D. Suțu.

DEMETRU MAVROJENY, frate cu Nicolae Vodă, vice-consul și vayvod în Mycona, patria sa, a avut 18 copii (din 2 căsătorii), dintre cari mai însemnat este :—PETRU MAVROJENY, ȝis „Babaca“. Acesta se însură cu Roxana Sturdza, cu care avu o fată Irina și un fiu Petre.

PETRE MAVROJENY, om politic (1819—1887) și financiar, f. ministru plenipotențiar la Constantinopl, Roma (1881) și Viena. † la 1887. — Fost candidat la domnia țerii, în 1866 ia parte la dețronarea lui Cuza. A fost apoi ministru de Finance, Externe și iar Finance (71-75). — Căsătorit întâia oară cu Elena Spiro, și a doua cu Olga Catargi, mare maestră a Palatului.

Copiii săi (din I-a căsătorie) sunt: PETRE MAVROJENY, consul general la Odessa, ALEXANDRU Mavrojeny, și Maria.

MILLO

(MOLDOVA)

Familie cunoscută în Moldova de pe la mijlocul secolului trecut, și de origine franceză, după cum mărturisesc mai mulți. Ortografia veche fr. erea «Millot». — TOMA Millo, cel d'ântăi, venise în țară prin secolul trecut. Fiul său, erea :

ENACACHE MILLO, despre care Enake Cogălniceanu (v. Letopis.) după ce vorbise de Lenș, spune: «Milu, frânc și acesta, însurat la Iași». Soția sa erea Safta, fica lui Andrei Rosetti. — El e cunoscut ca STAROSTE de Cernăuți la 1762 și urm., ca spatar și ispravnic de Roman (1780). — La anul 1770, a fost trimes ca sol al Moldovei la curtea Rusiei; și un document al timpului îl numește «Milos Pataro», curioasă ortografie în loc de «Milo spataru», rang ce avea pe atunci. (Hurmuzache — Doc. VII, 81).

Acest Millo a avut 4 fii: Ianache, Andrei, Matei, Iordache.

1. IANACHE MILLO spătarul, pe la 1826 postelnic, a murit lăsând numai o fică, căsătorită cu Iancu Jora.

2. ANDREI Millo postelnicul, însurat cu Safta Cananaș, a avut de fiu pe: — Logofetul NICOLAE Milo, în 1826 spatar, care a lăsat 2 fii: Alecu și Petrache Millo, din căsătoria sa cu o Hrisoverghi. ALEXANDRU MILLO, fost colonel †, căsătorit cu Elisa Bibescu, avu un fiu (†) și două fete. — PETRU MILLO, fost senator, etc. e căsătorit cu Elisa Lahovary. — Elisa, sora lor căsătorită Mavrocordat.

3. IORDACHE al 3-lea fiu al bătrânului Millo, în 1786 treti-logofet, în 1806 ban, a trecut în Basarabia având funcție la gubernia rusească.

4. SPATARUL MATEI MILLO, frate cu precedentul, † pe la 1800; în 1786 vel stolnic. S'a distins ca poet. El e cel d'ântâi dintre poeții Moldovei de la începutul acestui secol, mai ales că a scris pe când nimeni nu se ocupa cu poezia. (Biographie de d. Tanoviceanu). Cele mai multe din versurile sale au spirit satiric.

Fiul său e: SPATARUL VASILE MILLO, care din căsătoria sa cu Zamfira Prăjeasca, fica postelnicului Ioniță, avu de copii pe: Matei, Alecu și 2 fete.

MATEI MILLO (1813-1897), celebru artist dramatic. Studie de tânăr la Paris arta comică. Director al teatrului din Iași, apoi al teatrului Național. La 1888 se retrase din Teatru, dar jucă până la moarte (1897). Prieten cu marele poet Alexandri, a creat rolurile principale din piesele acestuia, multe făcute expres pentru dânsul. A scris și multe piese, cari au făcut epocă.

ALEXANDRU MILLO, fratele său și fiu mai mic al lui Vasile (1825-1891), fost prefect, președ. la Curtea de compturi, etc. Căsătorit cu Elisa Forescu, avu 2 fice: Alice, Olga, și 2 băeți:

EUGENIU MILLO, fost căpitan de cavalerie. n. 1856. (fete: Artemisa, Alexandrina, Lucia); — și

MATEI MILLO, f. primar de Fălticeni, căsăt. cu E. Iacovache, având copii pe: ALEXANDRU, ȘTEFAN, Smaranda, MATEI, Elena. —

Armele coprint 2 șerpî încolăciți, în mijlocul căror se află 2 săbii încrucișate; accolade de armele Rosetti... —

MORUZI

Familie fanariotă, care-și trage origina cam din al XIII-lea secol, la 1204, când mai multe familii grece urmară pe Alexis Comnénul spre a fonda imperiul Trebizondei, atunci când Constantinoplul căzu în mâinile Latinilor. (V. de Rangabé).

ADAM MORUZI e primul membru cunoscut. La anul 1671 se căsători cu nepoata lui Panait Nicussa, mare Dragoman al Porței, cu care avu o fată și 3 băieți:

1. GEORGE MORUZI mare ban în 1727, venit în țările române, unde se însură cu Smaranda, fiica lui Ypsilante mare postelnic. George Moruzi n'avu nici-un copil. —

2. ANTIOH MORUZI, fu vel-Postelnic (1764), și avu un fiu pe IOAN, postelnic 1776, apoi vornic mare la 1783 sub Mihaï Suțu. În 1788 fu exilat la Rodos de Mavrogheny. Acest Ion Moruzi avu un fiu: Matei, care se popi. —

3. DUMITRU MORUZI, al treilea fiu al lui Adam, mare postelnic. Se căsători cu Sultana, fiica lui Const. Mavro-cordat, domnul Moldovei, cu care a avut 3 copii: pe Caterina, măritată cu Alexandru Vodă Ipsilant; pe Alexandru, însurat cu fata lui Șuțu; și pe

PR. CONSTANTIN VODĂ MORUZI, domn al Moldovei timp de cinci ani aproape (1777-1782), contimporan cu Alex. Ipsilante al Munteniei. Fusese postelnic-mare în 1765. Dragoman al Porței în 1774, † de un atac de apoplexie în 1787. Luase de soție pe fiica Hatmanului Sulțiarolu, cu care avu 8 copii, între cari: — 1. PR. ALEXANDRU MORUZI VODĂ, fiul mai mare al precedentului, născut 1750, mare Dragoman al Porței, apoi Principe în Moldova la 1792 până

la 93, după care trece în Valachia domn până la 1796 (3 ani), unde apoi mai domnește din nou cu o deosebită înțelepciune, făcând multe înbunătățiri de merit ca și în cele alte domnii, de la 1799—1801. Peste un an e iar Domn în Moldova pentru ultima oră, domnind de la 1802-1806. — Căsătorit cu Zoe fca comisului Lascar Rosetti, avu cinci copii. (m. jos). În prima sa domnie, apăruse în țară faimosul bandit turc Pasvan'oglu.

2. DUMITRU MORUZI, al doilea fiu al lui Constantin W. născut 1768, mare Dragoman la 1808. Ca trimes al Porței, el semnează la 1812 tratatul de ceziune al Basarabiei, cu toate că, cu câte-va zile înainte de încherea păcei, Napoleon trimesese Dragomanului o stafetă prin care îndemna pe Turci la rezistență, de oare-ce declarase și el război Rușilor. Moruzi însă, devotat Rușilor, ascunde scrisoarea și tractatul fu iscălit la București. Sultanul aflînd de acest fapt, ordonă să fie decapitat, pe când venea spre Țarigrad, la Șumla. Dumitru Moruzi avu 4 copii: George, Constantin, Alexandru și o fată căsătorită cu Krupenski.

3. GEORGE MORUZI, mare Dragoman la 1792, frate cu Dumitru; exilat în 1796, la Cypru, unde din ordinul Sultanului fu omorât, fiind încă tînăr. — PANAIT, fratele său și fiul mai mic al lui Const. Vodă M., fu de asemenea decapitat la Constantinopol. El avu și patru surori: Ralu Caliarhi, Roxanda Calimaki, Caterina Sturdza și Anastasia Argyropol. —

Pr. Alexandru Moruzi Vodă avu de fii pe:

I. CONSTANTIN DRAGOMANUL n. 1789, mare Dragoman la 1821 și decapitat după o lună, din ordin imperial, acuzat că ar fi favorizat revoluția grecească. El este al patrulea din această familie care pieri decapitat, dupe George, Panait și Dumitru. Insurat cu Raluca Mavrocordat avu 4 copii:

— ALEXANDRU, fost ministru, † 1873, căsătorit cu Luxandra Balș.—Zoe Sutzu.—Maria Ypsilanti.

— PR. PANAIT MOURUSI, distins șef de voluntari greci în resbelul Crimeei, † 1859. Insurat cu Aglae Plagino, fiu avu pe :

DUMITRU MORUZI n. 1847, fost militar, prefect de poliție și al district. Dorohoiu. Soție Smaranda Cantacuzino, are 2 băieți: GEORGE și PAUL, oficeri ; și 2 fice, Aglae și Alexandrina.

II. PR. DUMITRU MORUZI, al doilea fiu al lui Vodă Alexandru și frate cu C-tin Dragomanul. Erea secretar al Dragomanului și muri 1844 ; avînd copii pe : — Sofia și Zoe Sutz ; — ALEXANDRU Moruzi, n. 1817†1878, f. deputat, Căsătorit cu Elisa Balș și Adela Sturdza, a avut 3 fii: Vasile † 1870, SEBASTIAN MORUZI n. 1865, Prefect de Covurlui, și DUMITRU, oficer. — CONSTANTIN (1816-86) fratele lui Alexandru, consilier la curtea imperială rusă, căsătorit cu Caterina Sturdza, a avut fii pe ALEXANDRU Moruzi, diplomat în Rusia (5 copii), și DUMITRU căsăt. cu C-tesa Gizycka.

III. NICOLAE MORUZI, al 3-lea fiu al lui Pr. Alexandru Vodă, fost mare Dragoman, decapitat la 1821, soartă ce avu împreună cu fratele său și cu alți 3 membrii ai familiei.

El mai avu 2 surori: Efrosina Plagino și Smaranda, soția Hatmanului Alexandru Mavrocordat.

În afară de România, Moruzi mai sunt din ramuri deosebite și în Rusia, Grecia, sau rămase la Constantinopol.

Armele sunt:—în 3 părți: jos armele țării în 2 quartiere, sus 3 stele cu câte 6 raze, în rînd.

M O S C O

(VALACHIA)

Această familie apare în țara românească din secolul trecut, 1700.

Origina ei este Bizantină, apoi venită în Corfu și Tesalia încă din evul mediu, după cum ne raportează diploma lui R. Cantacuzino din 1736.

La anul 1563, într'un document din 28 August. (V. Sa-thas. doc. IX. 105), găsim citați pe MANOLI MOSCO, cittadin di Corfu... fidelissime nostro domine, etc., împreună cu fii săi IOAN (Zuaune) și DIMO (Dimas), care adusesese mai multe servicii importante. (Iscăliți Foscolo, Grimani, etc.) —

Un strănepot al acestor, este mai târziu

IOAN CAVALER DE MOSCO, pe la 1700, trunchiul actualei familiei. El posedă din 1736, un decret pentru admiterea sa în ordinul sfântului mormînt, semnat de marele Prieur al ordinului: «Rudolf principe Kantacuzen...»

În el se vorbește despre familia: «nobilului barbat și strălucitul Domn Ioan de Mosco, născut în Thesalia de jos în ducatul și cetatea Tessalonic, care a demonstrat nouă autentic faptele atât ale strămoșilor săi cât și ale sale proprii, ilustrat prin descendența sa dintr'o familie tot-deauna nobilă, în puterea a două diplome produse, una de împăratul Romanilor de mai 'nainte, Emanoil II, din Paleologii glorioși, și a doua a prinților Cantacuzeni..., că strămoșii de mai 'nainte a mai sus numitului Domn Ioan de Mosco, atît în linie bărbătească cât și fem., s'a bucurat de nobilitate până pe timpul numitului Împărat Emanoil II Paleologu, mai bine de *patru* secole de mai înainte, cea-ce în-

suși mărturisește.... Il primim bucuros și cu mulțumire în
dîsul nostru ordin, în puterea acestei a noastră diplome....»
(originalul latin, în familie)

Fiul acestuia este : ION MOSCO MARELE VISTIER. 1784
† 1828. Venit în Bucurescî, avu diferite ranguri boerești
până la vel vistier. Căsătorit cu o Ștefănească din Crajova,
avu 3 copii. Făcea politică înverșunată contra Rusiei, pentru
care fu arestat în 2 rînduri, dar liberat, ne fiind nimic
compromițător asupra lui. (v coresp. C-tele Langeron). In-
gropat la biserica Coltzea din Bucurescî.

Ficele sale ereau : Marghioala căstorită 1. cu Retoridi
și 2. cu Rallet, și Elena Grădișteanu, — iar fiu :

Marele CLUCER ȘTEFAN MOSCO, căsătorit cu Zoe fica Ba-
nului Grigore Băleanu, cu care avu 6 copii anume :

Ecaterina măritată cu C. Brailoiu ; ION, fără urmași ;
Alexandrina căsător. cu Pr. Panaiot Ghica ; Grigore, cu Se-
vasta Ionescu ; Irina cu Pr. Grigore Sutzu ; și

NICOLAE MOSCO (1828-1893), pitar sub Vodă Știrbei.
Fost prefect de Ialomița, și deputat Conservator, în mai
multe rînduri (1862-79). Căsătorit cu Profira, fica pahar-
nicului B. Slătineanu, a avut copii pe (actuali) :

Maria, Nicolae †, ȘTEFAN, EMANOIL, GEORGE, și Elisabeta
Mosco.

Armele : un scut împărțit în două ; partea de sus o stîncă
de aur pe care stă încolăcit un șarpe pe fund azur ; în
partea de jos un vultur «chevalier» negru, pe fund argint.

NOTTARA

(VALACHIA)

Familie grăcă byzantină, ai carei membrii sunt cunoscuți de prin secolul XV.— Un NOTTARAS (v. Ducas), era socrul unui Kantacuzen, cu care fu omorît de sultanul Mahomed după luarea Constantinoplei. Acest Notara, după scriitorii byzantini, era fiul lui NICOLA NOTARAS mare dragoman, înainte de căderea sub Turci, pe la începutul secolului XV.

Notara cel ucis de Turci, avea 2 fii, din cari unul...? pieri într'o luptă cu Turcii, iar cel alt se numea Luca.

LUCAS NOTARA, nobil însemnat la Constantinopol, în anul 1451 erea în capul partidei contrare mitropolitului de Kiev Isidor, trimes pentru a stărui unirea cu catolicii. Om vestit pe timpul său, erea înrudit cu Comnenii, Paleleogii și multe din marile familiile byzantine. Duce de Constantinopol; avu o fică Ana Notaras și 2 (?) fii. Orațiunea funebră ținută de Ioan Moschus, conține multe date asupra vieții și morței lui. (E. Legrand. op., Tom. I.).

ANNA NOTARAS, căsătorită în tinerețe cu vitézul CONST. DRAGASES; adăogă ast-fel numelui ei pe cel de Paleologo. Plecând din Constantinopol, puțin înainte de cucerirea musulmană, trebui să caute refugiū în Italia, ducând cu sine mari averi. Cerând ospitalitate papei, se retrăsese la Roma unde veni apoi și unul din frații ei, Jacob (sau Isaac?), care scăpase prin fugă de la Turci.

Numărul Grecilor cari fugeau în Italia de Turci, erea considerabil, și Ana Notaras concepu idea să adune aceste rămășițe ale fostului imperiū, fondând astfel un mic stat.

Pentru acésta, începu negocîiari cu republica Sienne, ca să'î se cedeze ei şi fratelui său Iacob, castelul ruinat din Montacuto, pe care voia să'l reconstituiască pentru a primi cel puţin 100 de familii; formând ast-fel o colonie. Anna Notaras e numită în actul de ceziune al republicei, din Iulie 1472: «olim sponsa imperatoris Romeorum et Constantinopolis et filia quondam illustris principis domini Luce, magni ducis Romeorum».

Planul însă nu s'a executat nici odată, şi la 1475 o găsim la Venezia, unde rămase până la sfârşitul vieţii. (primii ani din secolul XVI). (V. Legrand.)—Descendenţi ai familiei au mai rămas prin Grecia, de ôre-ce la 1821 în secolul nostru, un NOTARAS a murit în bătălia de la Missolonghi, unde a perit şi lordul Byron. —

DOSOFTEI NOTARA, archimandrit şi apoi patriarch al Erusalimului, trăia prin secolul XVI. Póte e tatăl lui:

CHRYSANT NOTTARA, om fôrte erudit pe timpul său, la sfârşitul secolului XVII, e stabilit în Valahia. Mergând la Paris, se specializase în studiul astronomiei şi geografiei, fiind elevul faimosului Domenico Cassini. Mai târziu imprimă la Paris: «Introducere în studiul sciinţelor geografice şi sferice», şi apoi în Bucureşti (1720).

Intors în ţară, Notara fu luat ca profesor al copiilor lui Nic. Mavrocordat. Mai târziu ocupă scaunul de Patriarch al Erusalimului, unde fusese archimandrit (după 1725.) — În timpul domniei lui Brâncoveanu, el jucă un mare rol pe lângă curtea acestui domn. — Legrand a publicat colecţiunea corespondenţei sale către domni Valachiei şi Moldovei, pe când erea patriarch, şi în acéstă privinţă, d. Al. Mavrocordat a scris un studiu asupra lor. (Archiva din Iaşi 1897, 3—4.) El mai erea în relaţiune şi cu savantul spatar Nicolae Milescu, care'î procură multe date şi noţiuni despre ţerile tătare, ajutând lui Notara la scrierea operilor sale. (Coresp. din 1693, şi 1694, etc.)

La 1731 şi 1740 găsim în ţară pe DIMITRIOS NOTARA, ὁπαρχός Dohtorul, epitrop al averei lui Şerban Grădişteanu, căci avea de soţie pe fata vornicului Bunea Grădişteanu

De sigur erea rudă cu Chrysant, adus de el în țară, sau p^ote chiar un fi^u natural al s^eu. — Acest Nottara avu o fică Smaranda (1740).

CONSTANTIN NOTARA, serdarul, pe care'l întâlnim la 1744, e p^ote fi^ul lui Dimitrie.

Cam tot pe atunci, găsim în documente pe un Ceașul RADU NOTTARA.

Din acestia se trag în secolul nostru, actualiⁱ în țară, prin :

D-rul ALEXANDRU NOTTARA, care avu 3 fiⁱ: Ion, Alecu și Iancu. Ion Nottara, cel d'ântăi, avu fi^u pe CONSTANTIN NOTTARA, artist societar al Teatrului Național român (fi^u: 'Constantin). ALECU n'avu copii; iar JANCU NOTTARA, proprietar în jud. Prahova, are următorii copii: CONSTANTIN I. Nottara, publicist și avocat, Anton, Toma și Elisa.

RALLET

Italiană de origine, această familie stabilindu-se prin al XIII sau XIV secol în imperiul bizantin, s'a grecizat cu timpul, locuind la Constantinopol, de unde veni în țară la începutul acestui secol.

Între al XIV și al XVII secol, s'a distins în serviciul imperiului bizantin și apoi al Veneziei, mulți membrii ai acestei familii. După cum ține un document Venețian din anul 1539, 7 Iunie: «Della casa di RALLI sono usciti di tempo in tempo molti degni capi de Strathioti...». Ast-fel e citat TEODOR, din care se nascu GIORGIO RALI Lascari «quelle imitando le vestigie del padre et delle antecessori soi...» (1449); apoi DEMETRU Ralli. — (Sathas, Docum. p. l'hist de la Grèce, tom IX, p. 14 etc.)

Domino FEDERICO Ralli (sec. (XVI), avea fică pe ELENA Ralli, căreia i se decerne o pensiune pentru serviciile aduse de tatăl său. — «Il buono capitano Greco MICHAEL RALLI strenuissimo» e menționat în multe rapoarte către guvernul Veneției, în sec. XVI.

Această familie erea înrudită cu principalele dintre familiile bizantine, ca Lascaris, Paleologo. Stratioții ereau cei mai aleși oameni de arme de pe litoralul Adriaticei în peninsula balcanică; iar șefii lor ereau reprezentanți ai marilor familii grece, italiene și albaneze.

În timp de mai mulți secol, documentele timpului ne ă păstrat numele și faptele a mulți membri din această familie: Adamos, Clara, Demetrios, Georgio, Elena, Iacob Manuel, Maria, Marco, Michel, Nicolo, Ioan, Manilius, Teodor Ralis, etc. (v. tom. VII, VIII și IX id. Sathas).

Înainte de căderea Constantinopolei sub Turci (1453), unii dintr'ânșii avură titluri de mari demnități, ca : megaduci, Protostatori, etc.

Numele de «Rallet» fu luat numai după venirea familiei în țară, în loc de «RALLI», pe care'l aveau înainte, și care era cel adevărat al familiei. —

În Valachia veni pentru prima oară :

Marele VORNIC ISAAC RALLET. Frații săi se stabiliră în Moldova, iar dînsul e capul ramurei de aici. Pe la începutul secolului (1800,1808), el era unul dintre boerii cei mai însemnați și cu trecere în țară. După ce fu mare vornic, avu titlul de mare Ban până la moartea sa. El a reparat biserica Sărindar și avea o mare avere. Fînd înșurat cu Nastasia fata Banului Ghica, a avut 3 fii :

1. DIMITRIE RALLET, fost mare vornic, † fără copii, lăsînd averea sa pentru facerea unui spital.

2. IÓN RALLET, fost logofăt bisericesc, a avut copii : 3 fete și 2 fii, GRIGORE, și ALEXANDRU RALLET. (ac.)

3. Vornicul COSTACHE RALLET, cel d'întâi din fii Banului Isac, avu un singur fiu :

CONSTANTIN RALLET, fost căpitan de cavalerie în retr. Decedat 1899. Avînd din căsătoria sa cu Alexandrina Samurcaș, 2 copii : — IOAN, și NICOLAE Rallet oficer.

În Moldova sunt alte 2 ramuri ale familiei : una din ALEXANDRU Rallet de la Botoșani, al căruî fiu : IOAN †, e tatăl căpitanului DUMITRU RALLET (actual) ;

Cea altă din Dem. RALLET, înșurat la Iași cu o Sturdza din care vornicul DUMITRU Rallet și fii săi : Alexandru † și ION RALLET, profesor universitar.

Armele familiei sunt : de azur, împărțit în două : sus o corabie plutind, jos doi delfini argintii unul d'asupra altuia, orizontal.

SAMURCAȘ

Familia de origină greacă, stabilită în țară la sfârșitul secolului XVIII.

Pe la 1800, erau în Valachia 3 frați Samurcaș :

ALEXANDRU, căsătorit cu o Bengésca, de la care avu 4 copii.

COSTACHE SAMURCAȘ Vornicul, la anul 1808 zidește împreună cu soția sa Zinca, monastirea Samurcăsești din jud. Ilfov, pe râul Ciorogârla, aproape de București. Acolo se află și ruinele caselor lui. De la 1806 erea mare Vornic în Divan.

Fratele lui mai mic :

ION SAMURCAȘ, fost postelnic și apoi Caimacan al Crajovei. De la dânsul se păstrează o interesantă corespondență cu consuli străini din București și Iași. A fost ucis de Turci. Din căsătoria cu Catinca Rallet, avu 3 fii : Costake, camaraș, DUMITRU, care emigră la Constantinopol, făcându-se musulman; — și ALEXANDRU, însurat cu Zoe Ghiullași, de la care avu 5 copii :

Elisa (căs. cu Zalomit și 2. cu Iorganda), Catinca Saegiü, Maria; ION SAMURCAȘ, n. 1845, † 1899 fost magistrat, avocat, etc. și ELENA, căsătorită cu Toma Tzigara, al cărei fiu ALEXANDRU, a adăogat prin adopțiunea unchiului său, numele de Samurcaș, (1899) *).

*) TZIGARA. — Familie de origină albaneză, din care un ZOTTO TZIGARA († la Veneția) ajunsese mare Spatar al Moldovei în timpul lui Petru Vodă Schiopul, cu care erea în strânse legături. El n'auvuse decât *patru fete*, care se constată prin testamentul său din 1599. El mai avusese doi frați : Apostol și Ponoson. [V. Cuv. din bătrâni, Hasdeu]. — Se poate ca acesta să fie strămoșul familiei ce întâlnim în țară cu acest nume în secolul actual.

COSTACHE SAMURCAȘ, fost m. camaraș și paharnic, fiul mai mare al caimacamului Ion și frate cu Alexandru, avu o fiică :

ECATERINA, căsătorită cu un Marcel, de la care avu 3 copii, ce purtară numele de Samurcaș al mamei lor. Aceștia fură: IANCU, † fără copii, Maria, soția lui Zamfir Crețeanu, și Anghelache.

ANGHEL SAMURCAȘ, avu de soție pe Catinca Cretzulescu, iar copii: Colonel ION S., Paulina Gherghel. Alexandrina, căsăt. cu Căpitanul C. Rallet, și CONSTANTIN fost magistrat, cel mai mare.

Fiul acestuia este Căpitanul Samurcaș, din Cavalerie.—

O ramură din această familie se găsea și în Moldova în prima jumătate a secolului nostru.

Despre origina și genealogia mai veche a familiei, a cărei ortografie ar fi «Samurcasy» nu putem ști nimic.— În armele lor aă un samur.

SUTZU

Origina familiei e fanariotă și veche din Epir, de unde pe timpul lui Mahomed II, acest Sultan ar fi îndemnat pe unele familii din provincie, printre care se afla și Suțu, să se stabilească la Constantinopol, dându-li-se oare-cari privilegii.

Un scriitor francez Du Verdier, vorbind de bibliotecile din timpul său la Constantinopol, dice că un ION SUȚU avea o bogată colecțiune de manuscrise. (la 1585).

Numele primitiv al familiei, pare a fi acel de DRACO și prin acesta sunt chiar denumiți în decrete imperiale turcești și în timpuri mai noi. După Byzantios, autorul unei lucrări asupra Constantinop.: «Suțu ar veni de la SOUDJI, sau împărțitor al apelor orașului», de oare-ce unul dintre moșii lor împlinise această funcțiune.

DIAMANTAKIS SUȚU, trunchiul actualei familii, trăia pe la finele secolului XVII și avea 2 fii, anume pe: DUMITRAȘCU Suțu, care a fost mare comis în 1739, mai mic ca fratele său, și + fără copii; — și pe

CONSTANTIN DRACO SUȚU, mare spătar și capukehaia sau trimes la Constantinopol, în anul 1711.

Fu numit vel logofet în anul 1738; fiind însurat cu Maria Rosetti, cu care avu 4 copii:

1. ALEXANDRU SUȚU, mare Cartofilax și biv-vel-sluger, spânzurat în 1759 de poarta casei prin ordinul marelui Vizir, pentru că împedicase ca două servitoare să devie silit musulmane. Se căsătorise cu Tarsia, fica lui Nicolae Mavrocordat mare Ban, și avu 3 băieți:

GEORGE SUȚU și SĚLBATICUL, în 1783 mare clucer, în-

surat cu o Sulgiaroglu avu fii: pe CONSTANTIN vel Hatman, căsătorit cu Eufrosina Calimaki; — DUMITRU, de la care urmași în Grecia, — și ALEXANDRU (idem).

CONSTANTIN VEL SPĂTAR ȃis Costăchiță saă «Imeros» al doilea fiă al lui Alexandru, avu 3 fii, fără posteritate.

2. Fiul al doilea al Capukehaei Constantin Draco, erea NICOLAE SUȚU, MARE LOGOFÊT, apoi v. postelnic și Capukehaia la Poartă. În 1768 mare Dragoman al Porței, decapitat în anul următor, bănuir că favorizase insurecția din Peloponez de conivență cu Rușii. Căsătorit cu o Hrisoscoleă, din care avu 8 copii. Mai însemnați din ei, sunt Alexandru și George ȃis Dragomanaki:

a. Pr. ALEXANDRU SUȚU-VODĂ n. 1750, mare Dragoman al Porței, în 1779. Principe al Moldovei 1800—1802; luă mare parte la evenimentele revoluțiunei grecești și sprijini eteria. În 1802, după fuga unchiului său, fu numit timp de 3 luni și Domn al Valachiei. Căsătorit cu Eufrosina Calimaki, muri la 18 Ian. 1821, lăsând copii pe:

NICOLAE SUȚU vel Logofêt, născut la 1799 Constantinop. refugiat 1821 în Ardeal. Secretar de Stat sub administrația lui Kiselef, la întoarcerea în țară. În 1850 publică statistica Moldovei. Se căsătorii cu Caterina Cantacuzino - Pașcanu, având fiă pe — ALEXANDRU SUȚU însurat cu Maria Ghika Trefești (copii: NICOLAE SUȚU inginer, căs. cu o Catargi, și EMIL, inginer, cu o Iurașco) — și pe Efrosina Caragea.

Tot fii lui Alexandru V., v., sunt: Pr. SCARLAT n. 1808 † 1887, general și inspector în armata Grecească, (descendenți în Grecia), — frate cu DUMITRU, colonel în armata grecească, căsătorit cu Elisa Krupenski. — În fine GRIGORE, tot frate cu precedenții n. 1776, căsătorit cu Caterina Conaki. Insoțitor al lui Vodă. Ypsilante, în campania din Moldova 1821. Copii avu pe: ALEXANDRU, MIHAIL căs. cu o Moruzi, NICOLAE căs. cu Natalia Mavrocordat (fiă GRIGORIE), și GRIGORE căsătorit cu Elena Suțu (are 2 băeți, CONSTANTIN și GEORGE).

b. GEORGE SUȚU ȃis DRAGOMANAKI, frate cu Alexandru

fiul lui Nicolae mare logofăt. Cu Caterina Mavrocordat avu copii pe: ALEXANDRU, cămăraş sub domnia lui Alexandru Suţu, unchiul său ; ION MARE-AGĂ sub acelaş domn, cu descendenţi în Grecia, şi DUMITRU SUȚU COMIS, cu Raluca Mavrojeni (descend. în Grecia prin fii săi).

3. PRINCIPELE MIHAIL SUȚU, n. Constantinopol 1730, mare Dragoman al Porţei Otomane în 1782, al 3-lea fiu al lui Constantin Draco Capukehaia. Domn al Valachiei 1783-1785 şi 1791 - 92. Al Moldovei. între 1793 - 1795. În anul 1801 fu numit din nou la tronul Valachiei, dar trebui în curând să fugă în Transilvania, unde muri la 1802. Căsătorit cu Sevasta Calimaki fca lui Ioan Vodă, cu care avu 3 fii adică: a. ION SUTZU, mare spătar, la 1784. — b. ALEXANDRU SUȚU mare DRAGOMAN al Porţei în 1802, decapitat 1807 ca plecat spre politica francesă. Căsătorit cu Maria fca postelnicului Lapati, a avut fiu pe: CONSTANTIN SUȚU, ministru de finance în Valachia 1856, îns. cu Sevasta Ghika, ai căruî 3 copii sunt: MICHAEL SUTZU, numismat distins, publicist, etc., Smaranda Lahovary şi Zoe Paciurea.

c. GRIGORE SUȚU, fiul lui Mihaî Vodă I, care trăia încă la 1821, avu 3 băeţi cu Sevasta Dudeasca, din cari:

— MIHAIL SUȚU Vodă, n. C-tinopol 1784, secretar al Dragomanului Caragea în 1812, mare Dragoman al Porţei în 1817, Principe domn al Valachiei în 1818—1821. În 1821 trebui să se refugieze în Basarabia, în urma revoltei greceşti a lui Ipsilante, pe care 'l ajutase cu armata ţerii şi cu bani. Arestat în Austria, fu închis timp de 4 ani la Goritz. Intors în Grecia, fu trimes ministru plenipotenţiar la Paris şi apoi la Petersburg. În 1839 fu numit consilier de Stat în Grecia. † Atena 1864. Căsătorit cu Ruxanda Caragea avu 4 băeţi: pe IOAN, Grigore, GEORGE SUȚU, în-surat cu Elena Sturza, de la care avu copii pe: GEORGE, oficer de cavalerie, n. 1862; şi 3 fete. — şi CONSTANTIN, f. căpitan în marima Greacă, căsător. cu o Mihăiescu, având de fiu pe JEAN Sutz, inginer, şi şapte fice măritate.

— POSTELNICUL CONST. SUȚU, frate cu Mihaî Vodă din 1821, în-surat cu Ruxanda Racoviţă, a avut pe: PR. GRI-

GORE SUȚU, senator etc. și fost pretendent la tronul României † la 1892. Insurat cu Irena Hagi-Moscu; † 1891, fără copii.

— NICOLAE SUTZU, n. 1799 frate cu Mihai Vodă și cu Constantin, fost Capukehaia la Constantinopol, fost ministru, † 1871. Avu de copii pe: ALEX. SUTZU, căsătorit cu Maria Obedeianu (având un fiu GRIGORIE și 3 fete); — OTHON SUTZU, însurat cu Constanța Conduratu, având 5 copii: NICOLAE Othon Sutz, n. 1858 (fiu Ion), ȘTEFAN n. 1860, DUMITRU, GEORGE, oficer de cavalerie, VLADIMIR, și Elena; — Elisa căsăt. cu Scarlat Ghika; și Anna Sutz.

4. Din al 4-lea fiu al lui Capukehaia Constantin, nume DUMITRU, fost comis † 1820, se trage o altă ramură, actuală în Grecia.

Armorii: — o stea cu 5 raze și în quartierul opus un pombel alb; cari se încartierează și cu armele țerei.

VLASTO

Familie de veche origină byzantină, care în țară se ivește întâi în Moldova, în secolul XVII.

În Constantinopol, Vlasto sunt cunoscuți de mult prin cronică, încă din evul mediu. — Un VLASTO, avea o fiică Maria, care ținea pe Isaac Cantacuzino, prostator, la 1464. — NICOLAS VLASTOS, tipări cu cheltuiala sa la Venezzia, marele etimologic, la 8 Iulie 1499: «aux frais du noble et respectable personne Messire N. Vlastos, crétois...» (Legrand. Bibl. Héliénique, t. I, CXXVI).

În țara românească se vorbește întâi de un VLASTO, pe a căruia fată o ținea în căsătorie Domnul George Ghica I. (1660 - 4).

Vlasto vel postelnic, pe care-l găsim în divanul de boeri al lui Constantin Duca, după 1691, după cum arată cronicarul Neculce, e același Ion VLASTO, care la 1701 tot ca POSTELNIC al Moldovei, fu trimis împreună cu Nicolae Donici, sol la Țarigrad, cu plângere contra lui Brâncoveanu care-i atrăgea boerii, oprindu-i pe lângă sine.

În divanul Valachiei la 1717, se afla DUMITRACHE VLASTO mare Postelnic sub Mavrocordat.

ANDRONACHE VLASTO, comis mare în Moldova, erea cumnatul domnului Grigore Ghica W. El «ținea pe sora domnului, Marioara, și-l făcuse comis mare din Țarigrad (în 1727), iar pe urmă la anul l-a făcut paharnic mare....». (Cron. lui Amiras, III, 157).

GRIGORE VLASTO, consilier imperial al Banatului Olteniei, fost mare serdar, cum îl citează la 1718 (12 Aug.) scrisoarea lui Tige către Steinvile, în lista boerilor din Oltenia:

«grosz serdar Vlasto». (Hurmuzache IV, 242). Grigore Vlasto fu creat *Baron* al Austriei, prin titlul conferit de Carol VI. Avu de soție pe Bălașa, († la Sibiu în 1740) fica lui Șerban Vodă Cantacuzino, și de la ea o fiică: Maria, măritată cu paharnicul Const. Cantacuzino-Pașcanu. Acest boer se bucura de o mare trecere la curtea Domnilor din timpul său. Pare (?) că fiul său a fost:

ARAPAKI VLASTO, mare spătar, care la venirea în domnie a lui Const. W. Racovitză, fu pus în fiare și trimis la Constantinopol, împreună cu doi frați Manus: Manole și Iordache, și alți boeri Greci: Mișolu, etc., fiind-că reclamasă fără drept pe Mavrocordat, care cu toate astea fu surghiunit la rândul său.

Prin divanurile domnilor fanarioți, mai sunt încă alți Vlasto, înrudiți cu cei de mai sus. Ei se trag din același trunchi comun, și găsim urmași din această familie, în acelaș timp în ambele țări. În Moldova n'au mai rămas.

Astă-ăzi în Valachia sunt urmași ai acestei familii, din cari: D-na VLASTO, la Crajova, etc....

ARGYROPOLO

Ducange citează această familie imperială a Byzanțului. La 840, LEON ARGYR, strămoșul acestei familii, a fondat o mănăstire în Capadocia, și tot el comandă apoi expediția contra Paulicianilor. — O mulțime de urmași ai lui, se ilustrară în evul mediu :

ROMAN III deveni împărat al Constantinoplei la 1028. La 1500, strămoșii familiei actuale se stabiliseră la Salonic.— Un membru al familiei rămasă în Grecia, trecu la începutul acestui veac în țară ; anume LUCA Argyropol, cumnatul lui Moruzi (având fiu pe EMANUEL, fost ministru), și fratele său GEORGE, mare Ban, caimacam la 1812, însurat cu fata lui Caragea (un fiu și 2 fete), din cari actualii. Azi:—PERICLE, CESAR ARGYROPOL, etc....

PALEOLOGU

Familia Paleologu, din care găsim boeri în țară, în secolul trecut, descinde cum se pare, din vechea și ilustra familie byzantină a Paleologilor, de origină italienească, și care a dat mai mulți imperatori și oameni mari Constantinoplei.

Probabil din aceștia ereau: DIMITRAKI PALEOLOGU, postelnic mare sub Const. V. v., Movilă al Moldovei, de la care primește în danie satul Vinătorii din Neamtzu la anul 1608 (Octombre). Soția sa erea Maricuța «mētușa domnească», care neavând urmași de la dânsul, a donat acea moșie M-rei Neamtzu.

La 1739, în Valachia un PALEOLOGU erea armaș mare. — Actuali descendenți: GRIGORE Paleologu, etc....

PERTICARI

Origina acestei familii e italiană, și se află în țară de pe la 1750. — La 1783 erea ispravnic al județului Muscel, boerul Pitar DUMITRACHE PERDICARU. — La 1783 - 84, e citat MIHALACHE PERDICAR, biv-treti postelnic. (Ureche. Ist.I).

Actuali: Colonelul IOAN PERTICARI, căsătorit cu Elena Davila; MIHAIL și CONSTANTIN Perticari, etc.

PLAGINO

Familie de origină greacă, venită atât în Moldova la începutul secolului. — Pe atunci ereau: Postelnicul DUMITRU PLAGINO, însurat cu fata vornicului Ghika; — și Post. CONSTANTIN Plagino, ginerele lui Alexandru Vodă Moruzi.

Ei se înrudiră cu mai multe familii însemnate.—Nicolae Ghika-Comanești ținu pe Catinca Plagino. — Paharnicul ALEXANDRU PLAGINO erea însurat cu Alexandrina Stirbey, având 2 copii: Alexandru (actual) și Elena. —

Pr. Constantin Ghika s'a căsătorit cu Zoe Plagino, etc.— Azi: CONSTANTIN, ALEXANDRU, senator.

RETORIDI

Marele VORNIC PETRACHE RETORID, se afla cu acest titlu în divanul Valachiei, în primii ani ai acestui secol, precum la 1808 ca biv-mare vornic. Insurat cu Marghioala Mosco, avu fii pe: ALEXANDRU Retoridi, însurat cu Zoe Formac, care e tatăl a doi fii:

PETRE RETORIDI, fost major de cavalerie, însurat cu Zoe Cretzianu;—și IOAN RETORIDI, f. magistrat, căsăt. cu Ana Lenș (div).

Această familie e venită și stabilită în țară, cu unul din domnii țării de la sfârșitul secolului XVIII.

VENTURA

Familie din Moldova, de origină Greacă-fanariotă. Trunchiul ei este: CONSTANTIN VENTURA mare Dragoman al Porții otomane, decapitat la Constantinopol în anul 1731, din ordinul marelui Vizir, pentru aflarea unor scrisori compromițătoare către Pr. Mihaï Racovitză (Xenopol, V, 67). — Urmașii acestuia stabilindu-se în țară în secolul trecut, întâlnim la 13 Aug. 1785 pe NICOLAE VENTURA, boer în Moldova. — Familia are mai mulți reprezentanți actuali, înrudindu-se în secolul trecut și al nostru cu mai multe din familiile mari ale Moldovei.

Alte familii de origină străină, sunt : — **Conduratu.** — **Schina**, byzantină, în țară de la 1800. — **Vlahutzi**, id. — **Vilară**, secol. XIX, byzantină- — **Vogoride**, fost caimacam al țării.

FAMILII NOBILE ROMÂNE
DIN
UNGARIA

FAMILIÎ DIN UNGARIA

PRINCIPALI NOBILÎ ROMÂNI CARÎ AU AVUT UN ROL ISTORIC

Balk de Maramureș. — Voevozi și Ducî (Ballya de Iood). Ilustra familie a Voevozilor de Maramureș, din neamul căror urmau întemeetorii Moldovei.— Un BOGDAN prin secolul XIV, Voev. de Maramureș, avu fiu pe DRAGOS, legendarul fondator al statului Moldovean (1342), asupra căruia încă există confusie. Fiul său SAS VODĂ, domni după dânsul în Moldova; dar fiul acestuia: BALC e înlăturat de la tron, de o rudenie a lor, BOGDAN VODĂ (1348 - 65), care își întinse stăpânirea peste o mare parte din Moldova. Fiul lui Bógdan: LAȚCU VODĂ, domni 1365 - 75, având o fică Anastasia, soția lui Roman Vodă Mușat, prin care se aliară ast-fel ambele familii,

Invinsul BALK, fiul lui Bogdan, avu în schimb de la regele Ungariei, domeniile deposedatului Bogdan : Kuhnja (document din 1360), precum și Voevodatul Maramureșul. Frații lui Balc erau DRAG Mester și ION, comitele Secuilor. — Ramura lui Drag se stinse pe la sfârșitul sec. XVII, după ce urmase ast-fel: George Dragfy, 1421 ; Nicolae ; BARTOLOMEU DRAGFY, Voevodul Ardéalului (1495 - 98); Ion ; Gaspar 1542, și fiii săi : George și Ion.

Fiul lui Balk, SANDRIN, 1430, avu de fiu pe ION, tatăl Voevodului Mihail, 1454.—De la acesta în jos, familia se numi Ballya de Jood. — La 1548 trăia din urmașii lui Balk, Voevodul LADISLAU Balya de Iood.

Ban de Losonz (Banffi), astă-zi însemnată familie de magnați ungari. — Origina veche e dedusă de la romanul Tarchiniu, apoi de la TURTUM (900 p. cr). — Sandrin Valachus din Amlas, câștigase de la regele Sigismuud donațiune peste satele Alsö-Közepeș și Felső-Föld, aparținătoare de castelul

Almaș; dar fiind omorât de fiii lui Elia de Tamesfalva și neavând urmași, la 1425 Sigismund conferi acele sate lui ȘTEFAN și LADISLAU BAN DE LOSONZ, vechiul neam feudal. (Azi famil. Banffi).

Bornemisza și (Teleky). — Familie întinsă de magnați unguri, de origine română. După nume pare a fi de veche origină italiană. A jucat un mare rol în secolul XVII. La 1735, IANOȘ a avut titlul de Baron, și de la el începe familia ungară. La 1510 trăia un Bornemisza. La 1541 fu omorât BALTAZAR B., la 1600 ISTVAN. — PAL BORNEMISZA a avut de fică pe ANA, soția Principelui Mihail Appafy (la 1653). etc.

Calliani (de Waad), primește împreună cu Borcea întărirea lui Mircea din 1417. În Ardeal sunt satele Calian (unul românesc, cel-alt ungar). — Generalul austriac CALLIANI, la 1848 a jucat un rol însemnat.

Csáki. Familie comtală maghiară de origină română.—Regele ȘTEFAN la 1268, face cavaleri pe 3 frați din Bihor, din cari descind ramuri române și maghiare. Ast-fel sunt comiții de Csaki: LADISLAU de Peleska la 1366; apoi LADISLAU VOEVODUL Ardealului la 1437. Cancelarul lui Zapolia: MIHAIL DE CSAKI (1569) e numit de un cronicar «Valach». — Familia se distinge de cea maghiară a comților de CHAKI, care descind din Szaboly, companion lui Arpad, an. 900.

Corvin de Hunyade. Ilustră familie, despre a cărei origină se știe că erea română și înrudită cu ramura Basarabilor Dănești din Valachia, având origină comună cu Corbenii. (v. *Ureche* și *Corbeanu*).

ȘERBAN «nobil Valach» fiul lui Butu, avu de fiu pe VOICU, Mogoș și Radu, cari capatară donațiune nouă în 1378 și 1437, peste mai multe orașe. — Faimosul IANCU CORVIN DE HUNYAD fiul lui Voicu, la 1439 erea împreună cu fratele său ION MINOR «Bani de Severin», având noi domenii de la Rege în 1440.

Mama sa erea Elisabeta Morosina. Bărbat strălucit pe timpul său, foarte viteaz, conduse afacerile Ungariei. Apusul îl numea «le chevalier blanc de Valachie».—El se intitula «Voivod Ardealului, Ban al Sevrinului, capitan al Belgradului, Vicar

al regatului., apoi guvernatorul Ungariei», comte de Bistritza etc. — În 1444 a pierdut cu regele său Vladislav, bătălia de la Varna, și apoi prins de Vlad Țepeș, cu care era dușman. — Iancu de Hunyad, încărcat de glorie, muri lăsând 2 fii:

LADISLAS, decapitat în 1457 la Buda, din ordinul regelui Ladislav; — iar MATIAS CORVIN a fost unul din cei mai mari REGI ai Ungariei (1458 - 90); despre care se zicea când a murit: «a murit Matias, s'a dus dreptatea din țară!» — El avu cu o damă Sileziană din Breslau, un fiu natural IOAN, ilustru magnat. Neamul lui se stinse prin fiul acestuia, CHRISTOPH (1506), și sora sa Elisa. — Suroarele lui Iancu C. de Hunyade au fost: MARIA soția lui Manjilă de Argeș, fiul lui Dan Vodă, din care se trăgea NICOLAE OLAHUL, primatul Ungariei; CLARA a lui Pongratz de Dengebz, și ELISABETA Szekely.

Scutul familiei coprindea un cōrb cu inel în cioc, la care se adăose un leu, și era o amintire a descendenței lor din familia romană CORVINUS. — Regele Matias numea pe regiți Bulgari: «Atavos suos».

Astăzi sunt comiți ungari: HUNYADE DE KETHELY, probabil din aceeași origină, având aceleași arme, și a căror genealogie se urcă în sec. XVI. — Există și în Transilvania urmași ai ramurilor de Hunyade (?).

Déak DE DRAGOMERFALVA, în Marmoreș. Există chartă confirmatoare din 1454. — La 1487, ȘTEFAN DEAK de Dragomerfalva era martor la introducerea în posesia a unor nobili, etc.

Dolha (de).—Se trage din STANISLAŪ II, fiul lui IOAN (1346) și nepot lui STANISLAU I, (1324). — 2 acte importante pe posesiune datează din 1450, cu mulți nobili martori. — EMANUEL de Dolha trăia în sec. XVI = Szansilo I de DOLHA, (1324) a avut fiu pe ION, din care 4 feciori: Stanislău II de Dolha, Ion de Leorgyan, Petre de Sajo și Georgiū Porkolab, — capi a patru diferite familii.

Fiath (de Eormenyés). Familie însemnată de magnați în Ungaria, de origină română. Strămoșul acestei fam. trăia la 1428: ION BOGDAN de Eormenyés; iar la 1452, FIATH de Eormenyés cu posesie de domenii, etc.

† **Heem de Remethe**. Familie feodală stinsă, probabil de origină română, după alții ungară. — La 1344 **BRACAN Knézul**. La 1371, **BENEDICT HEEM** erea Comite și Castelan de Temesvar. ION zis «Vitez Kalay» a fost Ban al Severinului, 1550.

Herzenyi de Herszeni. Familie caboritoare din UGRIN Comitele (?) la 1290. După unii s'ar trage dintr'o familie boerească din Valachia. — Acte noi cu confirmări de domenii din 1556 de la Ștef. Maylath, lui **MATEI** și **MARCU**, asupra satului Herseni din Fogoraș; din nou la 1620. Numeroasă, în Herseni.

Kende de Malomviz, familie însemnate din veacul XIV, de origină română, descinzând din Knézul Stroia, după alții dintr'un duce maghiar. Contemporanii îi numesc însă «nobiles valachi». — La 1404 un **KENDE**, ia domenii în posesie, etc.

Numirea românească e: **KÂDESCU**. Un **MIHAI Când.** zis «Ficior» pe la 1350, înrudit cu cei diu Valachia.—Din ea derivă comții maghiari **Kendeffi** (și **KENDERESSY**). (v. Cândescu).

Macskas (**MUTNOKI** și). Familie veche, azi între magnații unguri. **ȘTEFAN DE MUTNOK** cu fii: **IUGA** și **BOGDAN** la 1392 erea Knezi recunoscuți de rege. — La 1370 din nou, Knezii Roman și Ladislo.—Trunchiul famil. e **STRUZA OLAHUL** (sec. XIV)

Mailat (de Comana). — Ilustră familie, care pare a fi la origină (sec. XII, XIII.), o ramură din Voevozii Basarabii.—**ȘTEFAN VODĂ MAJLAT** domnea în Ardeal pe la 1300; la 1304 renoi cetatea Fogoraș.—După unii, origina lor se urcă la **AKUS** șef maghiar (900); și apoi urmașul său: **Moinot** sau **MAILAT**, 1131, etc. (**Bonfinius**); dar **Nagy** spune că erea Valachi. În Ungaria sunt ați **COMȚII MAJLATH** (**Szekhely**). O altă ramură română subsistă în Fogoraș. Diplome din 1492 de la **Vlad Voevod** al Valachiei, reconfirmate în 1579, Pe la 1503 era un **MAJLATH** de Comana, un altul apoi la 1599.

Viteazul ȘTEFAN MAILAT, **Voevodul Ardealului** (1535—1540), răsculându-se în contra urmașului lui **Zapolia** ajutat de turci, și susținând pe rege, e prins prin înșelăciune de **Petru Rareș** și de **Turci** în Făgăraș, și trimis la Constantinopol «unde 'și petrecu restul nenorocitelor zile în închisoareu celor 7 turnuri». (**Istvanffi**) la 1541. Soția lui erea **ANA de Nadásd, Dómnă de Făgăraș** între 1540—56.

Man de Sajo. — (Man, ortografie din Emanuel). Descinde din SZANISLO de Dolha (v. aceasta), al cărui fiu IOAN la 1346, a avut 5 fii: Szanislo II de Dolha, Ion, PETRU DE SAJO, George (parcălab), Bogdan. Urmașii lui Petru, există în Rona, etc. — O ramură: *Man de Boerfalva*, cu diplome din 1631, 50, e derivată dintr'ânsa. În satul Boerenii....

Mocsonyi (de Feny) proprietari în Banat. Diploma de nobilitate din 1798, lui Dem. Popovitz sau Mocsoni.

Moga (de Bucsum, etc). — Familie cu diplome vechi, și de la Ana Nádásdi, soția lui Ștefan Majlat, în 1556. Într'un mare foc din 1525, au ars multe documente ale lor. Confirmări posterioare. Prin sec. XVII și XVIII găsim în țară, mai ales în Moldova, persoane cu numele de MOGA. (v. doc. Acad. 1660, 1739, 1628).

Monea (de *Venetzia Also*). — Familie din satul Veneția de jos. — Posedă diplome vechi de la domni Valachiei. Concesiuni înalte în 1630, 1689, 1700. — Din 1728 a rămas o inscripție pe o piatră în casa lui Ionașcu Monea, făcută de acesta, și care conține o genealogie începând de la 1185 și cuprinzând până la dânsul 12 generații. Această inscripție, așă cu totul iligibilă, a fost descifrată de d. Ion Pușcariu. Ea începe astfel: «a trăit GRIGORE cel I-îu, Venețianul, vistierul lui Negru-Vodă (care?) la anul 1185, din partea căruia a fost dăruit cu 4 văi, câmpuri, etc...» (urmează genealogia: «autentica monestica»). IONASCU MONEA, vicar general, cel care a scris această schiță, erea un om foarte învățat, după cum ne raportează contemporanii săi (1720). — (Vezi Columna lui Traian, III, 178). O mulțime de acte și diplome m. multor MONEA, sunt publicate de d. N. Densusianu. Scutul conține: un corb cu cruce în gură, sau o aquilă....

Misza de Comana (et Todoricza). — Cunoscută din secolul XVI. — Diplome noi din sec. XVII: din 4 Iulie 1666 în Radnoth, de la Ana Bornemisza. — Origina familiei Misza pare a fi străină Transilvaniei. — GHEORGHE MISA de F. Comana și NYAGOJ (Neagoe), au act de împărțeață din 1767, cu boer de Berivoi, etc. — În Comana de sus.

Nopcea DE F. SILVAȘ. — Din evul mediū.—IVAN de Szilvas la 1367, avu 3 fii: Dionis, MIHAI și Ladislaū. Din Mihaī s'a născut NOPCEA, de la care familia a luat numele. Inrudiți cu familii nobile ungare, sunt ađi baroni. — Act. Baronul LADISLAS, comite suprem al Huniedórei. Fii Francisc și Alexie. — (Din Silvaș).

Pencz (Pencī) *de Venetia*. — La 1584 și 1590, MAN PENCZ de Venitze, asesor în judec.—La 1597 hrisov de la Maria, lui MATEI PENCZ pentru o confirmare, în care se spune că Pencz se trage din familia MAILATH (v. mai sus). Apoi la 1609, etc. Originară din Veneția de jos.

Perényi. — După Nagy, derivă de la un comes urbanus de Dobos la 1292. Familie ilustră înrudită în sec. XIV cu Balc din Marmures. La anul 1390, NICOLA PERENYI e BAN de Severin. La 1528, în timpul fiului Principelui Zapolia, PETRE PERENY erea I'oevod de Transilvaniei. — Ađi sunt baronii și nobili Pereny, din ramura ungară și română.

Pușcariū (*cavaleri de*).— Familie care după tradiție, ar fi emigrat din Maramureș cu Dragoș în Moldova, sub numele de IUGA. Prin secol. XVII, o parte implicați într'o revoltă, au fugit în Transilvania, și apoi la Brașov; anume fiii lui IUGA : VOICU, IUGA II și RADU. Acesta spre a nu fi prins de Turci se împușcă.—Din cei-alți 2, se trag cele două ramuri de ađi. — În viață, pr. alții : ION CAVALER DE PUȘCARIŪ, scriitor și istoric, căs. cu Stana Circa, are 4 fii : ION, inginer; IULIŪ, jude; EMIL, doctor, și IULIŪ consul la Tanger.—ILARION, frate cu Ion, arhimandr. și vicar.... etc.

Sinkai de Sinka. — Orig. de la satul Șinca-Veche din ținutul Fogoraș și cunoscut din sec. XVI, poate mai veche. La 1592, confirmare de drepturi de la Baltazar Batori. Transcriere din 1598.—ANDREI (pe la 1700) avu fiū pe IOAN; iar acesta pe : Pantelimon, IOAN II, † în luptă la Lörch 1795, și GHEORGHE ȘINCAI cronicarul. Născut în Samsud la 1754, studiă strălucit în Roma și Viena, concepând planul operei sale. Lucrând mereu în bibliotecă, el mărea monumentala'i cronică. În 1809 lucra mereu, fiind la Sinca, la comiții de Vass, cărora le fusese pre-

ceptor, de cari erea foarte iubit, și la cari muri în 1816 în vârstă de 62 ani; 3 ani după terminarea cronicăi, pe care în ultimii timpî o purta în sac cu dânsul, persecutat de 'censură și după o viață sbuciumată.

Seracin de Szalas (Sărăcin). — Act din 1359. Diplomă cu donațiune din 1457 «Saracenus»; apoi acte din 1521, 1540, etc. Mai multe hrisoave și procese din sec. XIV—XVIII. Familie veche din Banat, înrudită de aproape cu Basarabiî. Descendenți actuali.

Stoica (*de Stoicfalva*). — Veche familie baronală din Marmureș. — MIHAIL Stoica la 1465; un alt MIHALY, e trimisul lui Mihai la Impăr. Rudolf 1599; LADISLAŮ (1677) respinge pe Tătari, și are fiu pe SIGMUND ANTON, episcop catolic în Transilvania 1749-59, care ia titlu de baron cu cei 2 frați ai săi: Paul și Ludvic.

Tartza (Tartia de Sakalosfalva). — Din 1435, act de la Iustina a lui Balc, posesiune lui Radu, din care descinde și familia Radul. Ați în Sacalaș. Diplome milit. din 1612 și 1666 cu arme, etc.

Ungur de Nádasd. — Origina fam. în secol. XIV.—Patente de noi donațiuni de la regele Ladislaŭ din 1457, lui UNGUR sau Ongur, nobil și Knez de Nadasd, pentru posesii. Idem din 1458 de la Matias, lui Ion (fiul lui Petru) etc., care în urma posesiilor sale proprii și părintești, avea 111 moși și erea familiar lui Matias Corvin. Tatăl său Petru, erea fiul lui Ungur și frate cu NICOLAE, care aŭ posesii hereditare de la Iancu de Hunyad din 1439.

Unii zic că COMȚII maghiari NADASD descind din această familie, documentele însă nu probează.

Urs de Margina. — Familie cu diplome din 1557 de la Baltazar Batori, apoi din 1657. Genealogie din 1777. — La anul 1437 trăia un URSUL, fiul lui TATUL DE MARGINENI, din care familia descinde. Vechi grăniceri la încep. secol.—Colonelul austriac DAVID BARON Urs de Margina, † 1897, s'a distins în războiele din urmă ale Austriei, și în mod strălucit în bătălia de la Lissa (1866).

Vajdafalva (VAIDA-VOIVODENI) și **Csungaria**.—Din 1432, donațiune peste Voivodenii, de la Vlad Domnul Valachiei și duce de Amlas și Făgăraș, dată boerilor ȘTEFAN și ROMAN. Confirmare de la Francisc, 1793. — Din ea derivă și alte familii.

Vancea SAU VANCSEK DE APSA. Familie cu diplomă de la regele Sigismund din anul 1407. — Branșă și Vlad *de Apsa*. Actuală în Vancsa de mijloc și Iapa.

Vulcan. — Familie de origină valachă.—Diplome ung. din secolul trecut. Vornicul VULCAN trăia în țara românească (sec. XVII). Fiind contrar lui Vodă Șerban Cantacuzen, acesta: «pre Vulcan în multe rânduri l'aș judecat fără de cuviință, fiind-că vină nu-i afla, și apoi l'aș trimes la Snagov, unde cu multe munci l'aș ucis», 1679 (Șincai). — Un frate saș fiu al lui: MIHAIL Vulcan, de frică a fugit, stabilindu-se în Transilvania; iar din fiii săi aș fost mai multe ramuri.

Vlad de Zelystye (Siliște). Veche familie din Maramureș, din care o parte a emigrat cu Dragoș în Moldova. Genealogia se urcă la 1486; iar actele doumentale sunt din: 1486, 1487, 1489, 1531, de la regele Ion, 1548 cu armele familiei, etc. Familie destul de numeroasă, există aș în Apsa K., în Czentea, Visso, etc.

Veđi pentru acestea și pentru toate cele-alte familii române din Ungaria: I. cav. de Pușcariu, «Familiiile nobile din Ardeal».—(Sibiu 1892).

CHRONOLOGIA PRINCIPILOR VALAHIEI

(Datele sunt acelea ale urcării pe tron.)

Negru Vodă 1200. Radu Basaraba 1230. Mihaï Latinul 1245. Barbat Basarab 1288. Dan 1298. Alexandru Basaraba 1310. Nicolae 1363. Vladislav cel mare 1364. Radu Negru 1373. Dan 1383. Mircea cel mare. 1386. Mihail (Mircea II) 1418. Dan II 1420. Radu Pleșuvul 1425. Dan din nou 1427. Alexandru II 1431. Vlad Dracul 1433. Dan III 1439. Vlad Dracul din nou 1442. Dan III d. n. 1446. Vlad III 1452. Vlad Țepeș 1456. Radu cel frumos 1462. Laiot Basarab 1471. Vlad Țepeș iar 1476. Laiot iar 1477. Vlad Călugărul 1481. Radu cel mare 1494. Mihnea cel rău 1508. Vlad VI 1510. Neagoe Basarab 1512. Teodosie 1521. Radu Călugărul 1521. Radu de la Afumați 1522. Vlad VII 1524. Radu din nou 1526. Moise 1529. Vlad VIII 1530. Vintilă de Slatina 1532. Radu VIII Paisie 1534. Petru I 1534. Radu din nou 1536. Mircea Ciobanul 1546. Patrașcu cel bun 1554. Mircea din nou 1557. Petru Șchiopul 1560. Alexandru III 1567. Mihnea II 1577. Petru Cercel 1583. Mihnea iar 1585. Ștefan Surdul 1591. Alexandru IV 1592. Mihaï Viteazul 1593. Simeon Movilă uzurpă 1601. Radu Șerban Basarab 1601. Radu Mihnea 1611. Alexandru Iliăș 1616. Gavriel Movilă 1618. Radu Mihnea iar 1620. Alexandru Coconul 1623. Alexandru Iliăș iar 1627. Leon Tomșa 1629. Matei Basarab 1633. Constantin Șerban 1654. Mihnea III 1658. George Ghika 1660. Radu Leon 1664. Autonie 1669. Grigore Ghika iar 1672. Duca 1674. Șerban Cantacuzino 1678. C. Brâncoveanu 1688. Ștefan Cantacuzino 1714. = Nicolae Mavrocordat 1716. Mihaï Racoviță 1730. Grigore Ghika 1733. C. Mavrocordat 1735. Racoviță iar 1741. Mavrocordat iar 1744. Grigore Ghika 1748. Matei Ghika 1752. Constantin Racoviță 1753. Mavrocordat iar 1756. Scarlat Ghika 1758. Mavrocordat iar 1761. Racoviță iar 1763. Ștefan Racoviță 1764. Scarlat Ghika iar 1765. Grigore Ghika 1768. Alex. Ypsilanti 1769. Nicolae Caragea 1782. Mihaï Sutz 1783. Mavrogeny 1786. Austriaci 1788. Mihaï Sutz 1792. Moruzi 1793. Ypsilanti 1796. Hangeri 1797. Moruzi din nou 1799. Mihaï Sutz iar 1801. Alex. Sutz 1802. C. Ypsilanti 1802. Ion Caragea 1806. Sutz din nou 1818. — Grigore Ghika 1822. Sub Ruși 1828. Alexandru Ghika 1834. Bibescu 1842. Stirbey 1848. Caimacami 1856. Alexandru Cuza 1859. Carol I de Hohenzollern 1866.

PRINCIPII MOLDOVEI

Bogdan 1349. Lațco 1360. Iuga I 1373. Petru Mușat 1379. Roman 1391. Ștefan 1394. Petru 1395. Roman II 1399. Iuga II 1400. Alexandru cel Bun 1402. Ilie și Ștefan 1433. Ștefan 1444. Roman III 1447. Petru III 1448. Bogdan 1451. Petru Aron 1451. Alexandru 1452. Aron din nou 1456. Ștefan cel mare 1457. Bogdan III 1504. Ștefan cel tinăr 1517. Petru Rareș 1527. Ștefan Locustă 1538. Alexandru Corné 1640. Rareș iar 1541. Ilie 1546. Ștefan 1551. Lăpușneanu 1553. Iacob Despota 1561. Tomșa 1563. Lăpușneanu iar 1564. Bogdan IV 1566. Ioan cel cumplit 1572. Petru Schiopul 1574. Iancu Sasu 1580. Petru iar 1682. Aron tiranul 1591. Răsvan 1594. Eremia Movilă 1595. Mihaiu Viteazu 1600. Eremia iar 1601. Simeon 1607. Constantin Movilă 1607. Ștefan Tomșa 1611. Alexandru 1615. Radu Mihnea 1616. Grazziani 1619. Iliăș 1619. Tomșa iar 1622. Radu Mihnea 1623. Miron Barnovski 1626. Alexandru Coconu 1629. Moise 1630. Iliăș din nou 1631. Moise Movilă iar 1633. Vasile Lupul 1634. Gheorghe Ștefan 1643. George Ghika 1658. Ștefan Lupu 1659. Dabija 1661. Duca 1666. Iliăș 1666. Duca iar 1669. Petriceicu 1672. Dumitrașcu 1674. Anton Rosetti 1676. Petriceicu 1684. Cantacuzino iar 1684. Cantemir 1685. Constantin Duca 1691. Antioh Cantemir 1696. Duca iar 1700. Mihaiu Racovitză 1703. Antioh iar 1705. Racovitză iar 1707. Mavrocordat 1710. Dumitru Cantemir 1710. Mavrocordat iar 1711. Racovitză 1716. Grigore Ghika 1727. Constantin Mavrocordat 1731. Ghika iar 1735. Ion Mavrocordat 1741. Ghika din nou 1747. Constantin Mavroc. iar 1748. Constantin Racovitză 1749. Matei Ghika 1753. Racovitză iar 1756. Scarlat Ghika 1757. Ion Calimaki 1758. Grigore 1761. Grigore Ghika 1764. Grigore Calimaki iar 1766. C. Mavrocordat iar 1769. Ocuparea Moldovei 1769. Grigore Ghika 1775. Constantin Moruzi 1777. Alexandru Mavrocordat 1782. Mavrogheni 1786. Răsboiul 1786. Alex. Moruzi 1792. Mihaiu Sutzu 1793. Alex. Calimaki 1795. Ypsilanti 1798. Alex. Sutzu 1800. Moruzi din nou 1802. Răsboiul 1806. Scarlat Calimaki 1812. Mihail Sutzu 1819. — Ion Sturdza 1822. Rușii 1828. Mihail Sturdza 1834. Grigore Ghika 1849. Caimacamii 1856. Alexandru Ioan Cuza 1859. — Carol I de Hohenzolern 1866.

TABLA ALFABETICA

<i>Pagina</i>	<i>Tagina</i>
<i>Bibliografie</i>	V
<i>Explicare</i>	IX
<i>Casa de Hohenzollern-Sigmaringen</i>	XI
<i>Introducere</i>	XV
<i>Familiiile</i> (cele cu o cruce † sunt stinse):	
Abaza	1
Arapu.	502
Arbore	3
Argetoyanu	6
Argyropol	578
Asan	9
Aslan.	502
Băbeanu.	11
Băjescu	12
Bălăceanu	15
Bălleanu.	21
† Balica.	28
Balotă	30
Balș	33
Bâlleanu	503
Bărbătescu.	41
Bărcănescu	44
Bêrsescu	504
† Basaraba (Principii)	46
† Bașotă	60
Beldiman	63
Bellu	531
Bengescu	67
Berendey	71
Bibescu (Princip.)	73.
Blaremburg (de).	533
Bogdan	77
Boldur (Kostake)	81
Boteanu.	82
† Bou	506
† Bozianu	504
Brăescu	504
Brăiloi	84
Brâncoveanu (Principi)	90
Bratașanu	95
† Brezoianu	505
Bucșanu.	99
Budișteanu.	101
† Buhuș.	102
† Buicescu.	105
Bujoreanu	107
Burghelea	505
† Buzescu	110
Călinescu	116
Callimaki (Princ.)	118
Câmpineanu	122
Cananoș.	506
† Căndescu	127
Cantacuzino (Principi)	130
† Cantemir (Principi)	144
Caramalău.	507
† Cârjă	149
Carp	151
Carpenișanu	153
Catargi	155
Cazimir.	507
† Căur	160

	<i>Pagina</i>
Cerchez	163
† Ciogolea	508
† Ciorogârleanu	508
Cocorescu	165
† Cojescu	509
† Colceag	509
Colfescu	510
Comăneanu	168
Conachi	170
Contzescu	173
† Corbeanu	174
Cornescu	177
Costescu	179
Costin	180
Cotescu	511
Cețofeanu	186
Crâsnaru	188
Cretzianu	190
Cuza (Principi)	192
Dabija (Prin.)	198
† Dedulescu	202
Doicescu	512
Donici	204
Drăguțescu	511
† Drugănescu	513
Duca	513
Dudescu	207
Fălcoyanu	212
Fărcașanu	215
Filipescu	219
† Filișanu	224
Filiti	536
Flondor	226
Florescu	230
Forescu (Mogâlde)	236
Gane	514
Gherghely	515
Ghika (Principi)	238
Glogoveanu	248
Golan	251
Golescu	253
Golfineanu	515
Grădișteanu	260

	<i>Pagina</i>
Greceanu	263
† Hăbășescu	266
Haralamb	516
Hasdeu-Petriceicu	368
Hrisoscoleo	539
Hrisoverghi	274
Hurmuzachi	277
† Huru	516
Isvorani	279
Iurașcu	282
Jianu (și Cesianu)	283
Jora	285
Keșco	289
Kogălniceanu	290
Kostake (Boldur)	292
Kretzulescu	300
Krupensky	306
Lambrino	543
Lahovary	541
Lecca	310
Lehliu	319
Linche (de)	544
Leordeanu	320
Lerescu	517
Locusteanu	323
Lupu	325
Magheru	326
† Mănescu	327
Manu	548
Mavrocordat (Princ.)	552
Mavrogheny	556
† Mehedințeanu	331
† Merișanu	333
Miclescu	335
Milcoveanu	517
Millo	533
Mornzi (Princ.)	560
Mosco	563
† Moșoc	338
† Movilă (Principi)	310
† Mușat (Principii)	348
Năsturel	353
Neculce	518

	<i>Pagina</i>		<i>Pagina</i>
Negri	359	Sărătzeanu	429
Negruzzi	362	Șeulescu	523
Niculescu	364	Sbiera	433
Nottara	565	Scorțescu	523
Obedeanu	366	Șendrea	438
Odobescu	519	Septilici	440
Olănescu	371	Sion	443
Otetelișanu	378	Slătineanu	445
Păianu	382	† Socoteanu	524
Pallady	383	† Spineanu	447
Paleologu	578	Stârcea	449
Parăianu	386	Stirbey (Princ.)	450
† Părscoveanu	390	Strâmbeanu	456
Perticari	579	Stroici	458
Pissoski	519	Sturdza (Princ.)	462
Plagino	579	Sutzu (Pr.)	572
Poenaro	392	Tăutu	470
† Popescu	396	† Tomșa (Princ.)	474
Prăjescu	400	† Topliceanu	524
Prejbeanu	402	Tufeanu	526
Prisiceanu	403	Urdăreanu	476
† Proroceanu	404	Ureche	479
Racottă	405	Văcărescu	484
Racovitză	406	Vârnăv	491
Rallet	568	Vêrzaru	493
Rașcanu	520	Ventura	580
Rătescu	520	Vlădescu	495
Razu	521	Vlădoyanu	498
Rioșanu	414	Vlasto	576
Ritoridy	579	Vulturescu	526
Romanescu	521	Zătreanu	500
Rosetti	415	Alte familii boierești	527, 580
Rucăreanu	522	<i>Familiiile nobile din Tran-</i>	
Rudeanu	425	<i>silvania</i>	583
Săftoiu	522	<i>Chronologia Domnilor</i>	591
Sămurcaș	570	<i>Tabla</i>	593

BIBLIOGRAFIE

- Octav-George Lecca.** — Istoria Țiganilor, 1897.—Chateaubriand, Atala (traducere), 1897. — Infinitul, Studiu astronomic-filosofic, 98.—Colaborare la Encyclopedia română. — Chanson de Roland (trad.) inedită, etc.
- Haralamb G. Lecca.** — Prima, versuri 1 vol.—Secunda, versuri premiate de Academie 1 vol.—Cinci poeme, ediție populară 1 v.—Femeia îndărătnică, trad. în versuri.—Casta-Diva, piesă premiată de Teatru, 1. v. Povestea unei regine, trad. în versuri 1 v, — Enoch Arden, traducere din Tennyson, 1 v. — Jucătorii de cărți, piesă în 4 acte.
- Gr. C. Conduratu.** — Relațiunile țării românești cu Ungaria, 98, 1 vol.—Drăpturile succ. ale soțului supraviețuitor.
- Alex. A. Sturdza.** — Marcu Aureliu, 1 v. în 8° (istorie) 1890.—Les Facettes, (poezii), 96. — Elza (roman) 1891. în 18. — Șophocle: Oedip rege, traducere, cu istoria tragediei eline.—Călătorie în jurul odăei mele (Maistre) traducere.—Werther, traducere după Goethe.—L'internel Clavier (poezii) 1896 în 4°. — Vers l'au-delà (poem) br. în 4, 96.—etc., etc.
- Radu D. Rosetti.** — Sincere, poezii, 1 vol. — Din inimă, poezii, 1 vol.—Duiioase, poezii, 1 vol. Valuri, poezii, 1 vol. etc.
- Iorgu Balș** († 1899 Septembre). — Zallony, Despre Fanarioți (traducere).
-

PREȚUL: 10 LEI